UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 05 12 03 013 2

BP
70
Z45
v.1

Zihnī, Mehmed
Meşāhīr-i el-nisā

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

MEFAHIR EL NI'SA

* (كتابك فهرست ابوابيله تصحيح أغلاطى) *

صحيفه

.. ﴿ حرف الالف ﴾

٥ (س ٢٤) خطا (چكمكله) صوابى (چكمكله) .

٢٨ (س ٢٧) خطا (طقوز آى) صوابى (طقوز يل) .

٤٨ (س ٢٧) خطا (فتيل بنى تميم) صوابى (فتيل بنى تيم) .

٩٧ (س ٣) خطا (نظمنى) صوابى (نظمن) .

١٠٣ (س ٢٢) خطا (ابن اثيردر كه) صوابى (ابن اثير ديركه) .

١٠٥ (س ١٥) خطا (فيها ايها الانسان) صوابى (يا ايها الانسان) .

١١١ ﴿ حرف الباء ﴾

١٢٦ بوصحيفه نك ايلك سطرنده واقع (اخفاد) لفظى (احفاد) غلطى اولوب (چوبان) تعبيرى دخى (چوبانيه) محرفيدركه ياء نسبيه ترتيب سهوى اولهرق ساقط اولمشدر .

١٣١ بوصحيفه نك بشنجى سطرى اولان بيتده (عارف بالعطن) لفظى غلط طابع اولوب صوابى (عارف بالطعن) اولمق اولديغنى كپى اندن ايكى سطر صكره دخى دفتسزلك اثرى اولهرق نسخه دن ايكى كلمه اكسك پراغيلوب كلام ناقص قالمشدر اوراده عبارهٔ صحيحه (محمد بن حازم الباهلينك شو رباعيسى تورٰيه لى دوشمشدر) اولهجقدر .

١٣٣ ﴿ حرف التاء ﴾

١٣٤ بوصحيفه نك اون برنجى سطرنده كى (بنه) لفظى زائددر .

١٣٥ (س ١٦) خطا (وفساد الذى) صوابى (وفسادى الذى) .

١٤١ ﴿ حرف الثاء ﴾

بوصحيفه ده كى (ثيبة) لفظلرى بتون ياكلشدر صحيحى (ثيبة) اولمقدر . برده بنه بوصحيفه نك طقوزنجى سطرنده اصحابدن ابوحذيفه حضرتلرى هند بنت عتبه نك (برادرى) دينيله جك ايكن سهوا (همشيره سى) دبو كوسترلمشدر .

١٤٢ ﴿ حرف الجيم ﴾

١٤٥ (س ٢٤) خطا (ليس من يبكى ليومه كمن) صوابى (ليس من يبكى ليومه كمن) الخ

١٥٠ (س ٦) خطا (ابياتندندر) صوابى (ابياتندن) الخ

١٥١ (س ٦) خطا (منضور) صوابى (منصور) .

١٥٣ ﴿ حرف الحاء ﴾

١٥٥ (س ١٩) خطا (لحسن من قينتى يزيد) صوابى (الحن من قينتى يزيد) .

١٥٧ (س ٢٨) خطا (البخيع الاسود) صوابى (النجيع الاسود) .

١٥٩ (س ١٢) خطا (وعصرمز شاعراتندن) صوابى (وعصرمز شاعراتندندر) .

١٦٠ (س ٥) خطا (عبدالله بن علمقه) صوابى (عبدالله بن علقمه) .

١٦١ (س ٢٧) خطا (اوتوز بيك) صوابى (اوتوزر بيك) .

١٦٢ بو صحيفه نك هامشنده واقع (بيت اول تصحيح اولنه) عباره سى ابتدا مذكور اولان ابياتك اولنه متعلق ايكن براز اشاغى دوشه رك ايكنجى درجه ده مذكور اولان بيتلره متعلق كبى كورنمكده بولنمش وبنابرين اخطارى لازم كلمشدر .

١٦٧ (س ٥) خطا (ويا نقديهٔ) صوابى (ويا تفديهٔ) .

١٦٨ (س ١٤) خط (فشك غيرى طويل) صوابى (فشك غير طويل) .

وينه بو صحيفه ده حسانة التميميه نك عيب اكفا ايله معيوب بولنان ايلك بيتنده (ديم) لفظنك ياسى با اولمشدر .

١٧٧ (س ١٨) خطا (حمدة الهيتينه) صوابى (حمدة الهيتنيه) .

١٨٢ (س ٢٢) خطا (روح زنباع) صوابى (روح بن زنباع) .

١٨٣ (س ١١) خطا (هجويه سنى) صوابى (هجويه سى) .

١٨٦ بو صحيفه نك صوك سطرنده (اصل معناسنى) تعبيرى غلط اولوب صحيحى (اصل معناسى) اوله جقدر .

١٨٧ ﴿ حرف الحاء ﴾

١٩١ (س ١٦) خطا (عبد الهارى) صوابى (عبد الهادى) .

١٩٣ (س ١) خطا (كوكرجكنى) صوابى (كوكرجنى) .
١٩٧ (س ٢٨) خطا (رضى اللبب) صوابى (رخى اللبب) .
٢٠٢ (س ١٦) خطا (ذل على معروفه) صوابى (دل على معروفه) .
٢٠٦ (س ١٥) خطا (مؤنية) صوابى (مؤبنة) .

٢٠٩ ﴿ حرف الدال ﴾
٢١٠ (س ١) خطا (سويلشلرده ايسه) صوابى (سويلشلرايسه ده) .
٢١١ (س ٢٠) خطا (اسهام) صوابى (اسهال) .
وينه بوصحيفه ده (س ٢٢) (هل يغفر) لفظى تقديم فا ايله (هل يغفر) غلطى واقع اولمشدر .
٢١٤ (س ٤) خطا (وزمان حكم وحكومتى) صوابى (وزمام حكم وحكومتى) .
٢١٧ بوصحيفه نك اون بشنجى سطرنده (وادب) لفظنده كى واو زائددر .

٢١٩ ﴿ حرف الذال ﴾
٢٢٤ (س ١٣) خطا (يغرى) صوابى (يعزى) .

٢٢٦ ﴿ حرف الراء ﴾
٢٢٨ (س ٢٤) خطا (روض الاخبار) صوابى (روض الاخيار) .
٢٢٩ (س ٧) خطا (لوم وتعبير) صوابى (لوم وتعيير)
٢٣١ (س ١) خطا (جواهر ملتقطه) صوابى (جواهر ملتقطه ده) .
و (س ٩) خطا (نجحا) صوابى (نجحا) .
٢٣٢ (س ١٦) خطا (ربيعه دركه) صوابى (ربيعدركه) .
٢٣٣ (س ١٢) خطا (نيزكر) صوابى (نيزه كر) .

٢٥٤ ﴿ حرف الزى ﴾
٢٥٨ (س ١٥) خطا (ابو الاكيدر بن مبارك زمعه) صوابى (ابو الاكيدر مبارك بن زمعه) .
٢٦٩ بوصحيفه نك اون طقوزنجى سطرينك باشنده بر واو اونودلمشدر .
٢٧١ (س ١٧) خطا (غلطه خوار اولان مرائة ناقصه) صوابى (غوطه خوار اولان مرئة ناقصه) .

۲۰۳	بوصحیفه‌نك هم رقمی یاکلش اولمش وهم اون یدنجی سطرنده یعنی لفظی (یعنی) طبع اولنمشدر .
۲۸۸	(س ۵) خطا (من اخواض صداه) صوابی (ن اخواض صداه)
۲۸۸	﴿ حرف السین ﴾
۳۰۶	بوصحیفه‌ده نابینك (سرمذه دود آهم قات قات افلاکه دونمشدر) الخ یدنی یاکلش باصلمشدر .
۳۲۹	﴿ حرف الشین ﴾
	بوصحیفه‌نك اونجی سطری واقع اولان یندده (یغرب) لفظی غلط اولهرق (یعزب) طبع اولنمشدر .
۳۴۷	(س ۳) خطا (انا طوغرامشدر) صوابی (انام طوغرامشدر) .
...	﴿ حرف الصاد ﴾
۳۴۹	(س ۲۱) خطا (وعند جهبنة الحبر الیقین) صوابی (وعند جهبنة الخبر الیقین) .
۳۶۳	﴿ حرف الضاد ﴾
۳۶۶	﴿ حرف الطاء ﴾
۳۷۰	﴿ حرف الظاء ﴾

Zihnī, Mehmed

لم يبق شئ من الدنيا تسر به * الا الدفاتر فيها الشعر والسمر

جلد اول

Meşāhīr-i el-nisā

من كتاب

مشاهير النساء

عما الفه العبد الفقير الى فضل
مولاه الغنى محمد ذهنى

اثمانندن اول باول مصارف طبعيه سى اخذ واستيفا قلنمق واندنصكره سى مؤلفه عائد اولق اوزره جانب معارفدن مؤلفه مكافات اولهرق باصديرلمشدر . برنجى طبعيدر .

١٢٩٤

لقد غرسوا حتى اكلنا واننا * لنغرس حتى يأكل الناس بعدنا

وما ابرئ نفسى انى بشر * اسهو واخطئ عالم بحمنى القدر
واستغفر الله العظيم

BP
70
Z45
v. 1

LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

973590

بسم الله الرحمن الرحيم

ماوجب علينايى ادادن يعنى حمد خدا وصلات جناب نبى الهدادنصكره خامهٔ عجز علامهٔ فقير بووجهله سرنامه تويس تقرير اولوركه فقهيات ايله اشتغالم يعنى اصول فقه شريفدن (منار) نام متن متين اوزرينه تركجه بروافى شرح قيله المقله مشغوليتم هنكامنده جانب معارفدن حسب المعيه شويله بركتاب تدوينه مأمور اولمش ايدمكه اوكتاب (دارالمعلمات) ده تدريس اولنمق ومندرجاتى اسلاف زنانك علم وادب ايله مشهور اولانلرك تراجم حال وماثر علم وعرفانلرينه دائر طالباته ياد داشتئ عبرت وبادئ ازدياد خواهش وهمت اولهيله جك خصوصاتدن عبارت اولق اوزره مشاهير نسايى حاوى اولهجق ايدى . انجق بويله برمدون لسانمزده دكل جواهر اديه نك معدنى صايبلان حريده يله موجود اولمديغندن وجوده كلمسى ايچون كتبخانه لر تفتيشى وكتابلر تتبعى لازم كلوب سابقهٔ مطالعه اولقدر تحريراته سائق اولمشدركه اولنان تتبعاتك ثمراتى اولهرق اشبو مجموعهٔ كبرى حاصل اولمشدر وارتق حجم كتاب معارفجه مطلوب اولان رادهيى تجاوز ايتديكى جهتله مقصد وصدد دخى دكشهرك امنيه استحصال رغبت عموميه اولوب دارالمعلمات درسى بوندن افراز اولنهجق منتخباته قالمشدر . محتوياتى قادينلرك شاعرات ويا صالحاتندن عبارت

اولبوب

اولمیوب بلکه شاعره ومغنیهٔ ماهره وفقیهه ومحدثه وولیه وصحابیه قسمندن وجاه ورفعت وعلو قدر ومنزلت اربابندن وافراط حق وبلاهت ویا بوجه ما بروقعه یه سببیت ایله شهرت بولمش طاقمدن برخیلی اسامی وتراجمدر. ایچنده شعر وفصاحت اهلی اولانلرك اثرلرندن لسانمز اوزره اولمیانلری ترجمه وتفسیر ایدلمش وبالمناسبه وقائع تاریخیه ومعلومات ادبیه وجابجا مسائل شرعیه ذکر وعلاوه قلنمشدر . هر ترتیبك ذیلنده موافق دوشدیکی حالده زمرهٔ زاهرهٔ صحابیاتك معروف ومشهورلرندن اولوبده مستقلا بیان اولنانلردن ماعدا اولهرق او نامده ابن اثیرك تخریجی اوزره هرقاچ صحابیه وار ایسه تبرکا انلرك نامی یاد اولنمشدر . ترتیبی حروف هجا ترتیبی اوزره اولوب نسوان عرب وروم وعجمدن حاوی اولدیغی خاتونلرك برچوغی کرچکدن صاحب فضیلت اولهرق ابراز مایهٔ مزیت ایله بحق نام وشان آلمش وحتی نقاد معانی اولان اهل انصاف ارلره

وماالتأنیث لاسم الشمس عیبا * وما التذکیر فخرا للهلال
ولوکان النساء کمن فقدنا * لفضلت النساء علی الرجال

دیدرتمشلردندر . محذورات اسلامیه جه مستوریت موجب هیچ وجهالت اولمسی حقنده اولان بعض ظنون واهیه نك تصحیحی فائده سی دخی اشبو اثر ناچیزه مترتب منافعدن اولمغله انك کرك بوخدمته مظهریتندن وکرك اول مادون اولق حیثیتندن طولایی مقبولیتی وکوچك بیوك واقع اولان قصور وخطالرینك نظر مسامحه ایله منظوریتی مأمولدر . هرحاله نصرت وهدایت حقکدر .

محمد ذهنی

(مؤلفك سائر بعض آثاری)

« صرف عربی ——— بیك ایکیوز سکسان سنه سنده که اون سکز یاشنده بولندیغی تاریخده عربی العبارة اولهرق قلمه المش اولدیغی ایلك اثریدر . مطبوع دکلدر »

« تسهيل التحصيل شرحى ——— علم نحودندر . سكسان اوج سنه سنده يازلمشدر . بودخى عربى العباره در . طبع اولنه مامشدر »

صاحب جوائب احمد فارس افندينك يوكتاب حقنده اولان تقريظيدر

رعى الله من بالعلم يشغل باله * ولاسيما مذ انه حدث السن
فما العلم الاحلية من محاسن * تحسن أخلاق الفتى أيما حسن
بهذى السجايا الغر نال محمد * مقاما سنيا بعض ألقابه ذهنى
لقد شرح التسهيل شرحا مبينا * فاقبل عليه فهو عن غيره يغنى
اذا كان هذا فضله مع حداثة * فكيف اذا ما صار كهلا يذا الفن
له الله ما أذكاه من جهبذ درى * غوامض علم النحو حقا بلا ظن
فاسند اليه القول فيه ولا تخف * وقل انني راو عن العالم التقن

كتبه الفقير الى الله احمد فارس

فى ٨ ج اسنة ١٢٨٣

« شرح ابيات اصفهندى ——— اصفهنديك كافيه اوزرينه اولان شرح مطبوعنك حاوى اولديغى شواهد ابياتنى شارح عربى العباره بركوچك كتابدر . مطبوع دكلدر »
(١٢٨٤)

« منقذ من الضلال ترجمه سى ——— مطبوعدر . برنجيسى بياض وايكنجيسى صارى كاغدلى اولەرق ايكى دفعه طبع اولنمشدر . اصلى امام غزالينكدر امام مشار اليه انى احياء علومدن صكره اواخر عمر عزيزلرنده قلمه المش اولدقلرى جهتله كنديلرينك همان خلاصهٔ عقل وحكمتى

دینلمکه شایان برکتاب فوائد
نصابدر . مؤلف انی طریق
صوفیه مبحثنه قدر ترجمه
ایدوب مترجم نامنه اولهرق
سرایا برخیلی فوائد ضم
ایتمشدر . مبحث مذکوردن
اشاغیسنی صاحب وظائف
سعیدافندی ترجمه ایدرك طبعنه
اشتراك ایلمشدر »
(حق راضی اولسون اندنکه
اشتراکی اولمیدی بوده طبع
اولنمز ایدی)

« اطواق الذهب ترجمه سی —— ادبیاتدندر . مطبوعدر . بونده
دخی مومی الیه سعید افندینك
طبعده وتحریر ماکده اشتراکی
واردر . اصلی علامهٔ
زمخشرینك عباره جه
مقامات حریری یه مانند وماکل
ومؤداجه اندن شرفندیر کوزل
اثری اولوب عبارات اصلیه سی
صورت مضبوطه ومصححه ده
اولهرق درج ایدلمك وعلی
المفردات شرح وتفسیر اولنمق
وتسهیلا للقرائه حرکه لنمك
کبی هزار تکلف ایله ترجمه یه
چیقاریلوب ۱۲۹۰ سنه سی
شعبانده بیك بشیوز نسخه
اولهرق طبع ایدلمشدی طائفهٔ
افرنجدن بری انی (قوایه دور)

اسمیله فرانسزجه یه نقل ایدرك
برسنه ده (بهرنده هرقاچ عدد
یاصمش ایسه) بش دفعه طبع
ایتدرمش اولدیغی حالده درت
سنه درکه حالا بیك بشیوز
نسخه لك برتیبك نصفی فروخت
اولنه مامشدر »

« تحفة الاریب ترجه سی ——— هذا الذی صیر الاوهام حائرة
زد اهل صلیب حقنده در .
مطبوعدر . بونکده مقدمه سنی
اقتدیٔ موما الیه ترجه ایدرك
طبعنه مشارك اولمشدر منتهای
ترجه سنده اسمنی رمز اولق
اوزره سین اشارتی واردر .
مؤلفك بونده ده بعض
علاوه لری واردرکه انلری
علامت مفرزه التنه المشدر »

« فیض یزدان ——— ابن وردینك (نصیحة الاخوان)
نام قصیدهٔ عربیه سی ترجه سی
وشرحیدر . مطبوعدر بعض
مکاتب مناسبه ده تطبیقات عربیه
درسلرینه قبول اولنور خولیاسیله
طبع اولنمشیدی »

بونلردن بشقه لسانمزك اصول وقواعدینه دائر ترجه پر رساله سی ومعارف معیتیله مطبعهٔ عامره ده بولندیغی اثناده « که الحالة هذه داخلیه نظارت جلیله سی معیتیله باب عالیده بولنمقده در » کندی امضاسی تحتنده تصحیح ایتدیکی کتب عربیه دن شافیه شرحی (شیخ رضی) و (سید عبد الله) ومنار شرحی (ابن ملك) هامشلرنده تعلیقاتی واردر . (اظهار الحق) ترجه سنه خیلی امکی کچمشدر .

(دردست ترتیب اولانلری)

« اقتباس الانوار فی ترجمة المنار —— اصول فقه شریفدندر . شرح یولنده قلمه النمقده‌در . نصف کتاب دیمك اولان باب السنته منتهی اولدیغی ومزید تحقیق وتوضیح ایله بیوجك برحجم پیدا ایتدیکی حالده تعطیل ایدوب بوکتابله مشغول اولمشدر . حاصل اولان جلد اولی ایچون بوکتابله برابر معارفه ابراز ایله اشبو طقسان درت محرمنده رخصت طبعنی ومکافات نامیله مصارف طبعیه‌سی ایلك ائمانندن استیفا اولنمق اوزره بوکتاب کبی جانب معارفدن طبع اولنه‌جغی وعدینی آلمش اولدیغندن انشاءالله تعالی طبع واخراجی واتمام واکمالی میسر اولور »

« دستور الموحدین —— فقه واعتقاده واخلاقه دائر اوله‌جقدر »

وما توفیقی الا بالله

بسم الله الرحمن الرحيم

حرف الالف

﴿ نكته ﴾ الف لفظى شكل عموديده اولان وحركه‌دن عارى بولنان حرف معروفك اسمى اولوب انك حركه‌لينه (همزه) اطلاق اولنور اولديغى جهتله بو بابده محرر اولان اسامينك مصدر اولديغى الف حرفلرينك هب حركه‌لى جنسدن اولمسى ضرورتنه مبنى بوراده حرف الالف يرينه (حرف الهمزه) ديمك لازم كلور ايديسه‌ده (همزه) تعبيرى متحركه ايله ساكنه‌يى فرق ايچون احداث اولنمش براسم اولوب اوحرفك نام اصليسى اولمديغنه مبنى اخذ اولنمامشدر . بوندن طولايىدركه حروف هجاده دخى همزه تعبيرى يوقدر (هم ز) ماده‌سنك معناسى لغت عربيه‌ده برشيئ صيقمق وصيقشدرمق ديمكدر .

لغت كتابلرنده مذكوردركه اعرابيه يعنى بدوى اولان عربدن برينه «اتهمز الفار» ديو صورمشلركه مقصود فاره لفظنى (فأر) ديو همزه‌لرميسين ديمك اوله‌رق لغت تصحيحى اولديغى حالده اعرابى همزك معناى لغويسندن بشقه‌سنى بيلديكى جهتله اوسؤالى «سن فاره طوتارميسين» معناسنه اله‌رق «السنوريهمزها» ديوجواب ويرمشدر . فاره‌يى كدى صيقار ديمكدر

(آذر همایون)

اهل فرس قدیمدن و برهان قاطعده تعیین اولندیغنه کوره سام نسلندن برساحره در که خادمهٔ آتشکدهٔ اصفهان ایدی انیس اسکندر اولان بلیناس حکیمك حبالهٔ ازدواجنه کیرمکله انك یوزندن حکیم مزبوری سحره اسناد ایلدیلر ٠

(آرام جان)

اولیان هنددن یعنی هندستانك چنکی مقوله‌سی کشاده رویان زنانندندر آرام جان دکل آفت جان ایدی صحائف الاخباردہ هندستانك طقوز یوز التمش التی سنه‌سی وقایعنده مذکوره در ٠

(آزاد)

نجباء اصحابدن فیروز دیلمی حضرتلرینك عمزاده‌سی وشهر بن باذان جنابلرینك مخلفه‌سی اولان شول خاتون تجسته سیرتدر که اواخر عصر سعادتده دعوای نبوت ایله یمنده ظهور ایدن (اسود عنسی) خبیثنك اعدامی امرنده یرارلغی اولمش واندن طولایی تاریخلرده نامی قالمشدر ٠ بعض کتابلرده اسمی (مرزبان) اولق اوزره کوسترلمش ایسه‌ده بوراسی کامل ابن اثیرك افاده‌سنه مستند اولمقدن ناشی مرجح اولوب (مرزبان) اسمیله دخی انشاء الله تعالی حرف المیمده ایما اولنه‌جقدر ٠ عاصم مرحوم بونی سیر حلبی ترجمه‌سنده نفس باذانك مخلفه‌سی اولق اوزره بیان ایتدیکی جهتله غفلت ایلمشدر اه

مشارالیه فیروز دیلمی ایله شهر بن باذان فی الاصل اهل فرسدن اولوب انلر براراق یمنه مستولی اولان حبشیلرك اورادن طرد ودفعیچون کسری جانبندن کوندریلان سپاه فرس رؤساسندن ایدیلرکه یمنده توطن ایدوب قالمشلر واصل اهل یمندن ابناء اهل فرس وزادکان مؤداسنده اولهرق (ابناء) دیو ممتاز اولمشلردر عصر کزین رسالتی ادراك ایله شرفیاب ایمان اولمریله اصل امتیازه ایرمشلردر ٠ مشارالیه شهرك پدری (باذان) شول ذات شریفدر که عصر سعادتده کسری جانبندن یمنده والی ایکن یدی سنهٔ هجریه‌سنده طرف رسالتدن دین اسلامه دعوت ایچون ملوك اطرافه یازیلان نامهٔ همایونلردن کسرایه کیدن نامهٔ سعادتی اواشناده کسری یعنی شاه ایران اولان (خسرو پرویز) برتوب پاره پاره ایتدکدن صکره

« شو حجاز طرفنده دعوای نبوت ایدن آدمی بکا کوندر » دیو اکا امر یوللایوب اودخی جانب یمندن رسول اکرم حضرتلرینه امر کسرایی تبلیغ ایله « همان کسری جانبنه واره سین » دیو برمکتوب یازوب ایکی مأمور ایله مدینهٔ منوره یه کوندرمش ومأمورلر کلوب حضور نبویه یه دخول ومکتوبی تقدیم ایلدکلرنده طرف رسالتدن « پرویزه من طرف الله اوغلی شیرویه مسلط اولوب انی قتل ایلدیکی ودولت اسلامیدنك یقینده سلطنت کسرانك ایرشدیکی یازله ایره جکی » جوابیله « باذانه سویلیك ایمانه کلسون » امر یني الهرق یمنه عودت وبیان کیفیت ایتدکلرندن برقاچ کون صکره شیرویه طرفندن پدرینك اعدام اولندیغنه دائر وحضرت پیغمبره تعرض اولنمامسنی مشعر وارد اولان امر اوزرینه نزدنده معجزهٔ نبویه نك صدقی ظاهر اولهرق اسلامه کلمش واندن صکره یمنده طرف رسالتدن والی اولهرق قالمشدر . معیتنده اولان بالجمله اهل ایران دخی اولوقت ایمانه کلمشلر ایدی . صاحب کاملك اشعارینه کوره مشار الیهك حیاتنده دیار یمن باسرها انك عهده سنده اولوب ارتحالندن صکره متعدد والیلر عهده سنه احاله بیورلمشدر که اوصره ده مشار الیهك مخدومی (شهر) دخی صنعا والیسی اولمشدر . فیروز دیلمی حضرتلرینك اسلامی دها قدیمدر که امر کسری موجبنجه استعلام احوال سید الانام ایچون یمندن مقدما مدینهٔ منوره یه کلدیکنده مسلم اولمشیدی .

(استطراد) باذانك اولوقت حضور رسالته کوندردیکی مأمورلرك یوزلری تراشلی اولمغله رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری یوزلرینه باقمغی استکراه ایله « سزه بویله صقال وبیقلر یکزی تراش ایتمکی کیم امر ایتدی » دیو بیورمشلر ایدی انلرده کسرایی مراد ایدرك ربمز امر ایتدی جوابنی ویرملریله « بنم ربم بکا صقالیمی قویو یرمك وبیقلرمی قرپمق اوزره امر ایلدی » بیورمشدر (انتهی)

اسود عنسینك بیانه کلنجه . مرقوم قبائل یمندن بنی مذحج قبیله سی عشائرندن عنس نام عشیرته منسوب (عبهله) بن کعب بن عوف اسمنده برحقه باز خریف ایدی که مقدما اسلامه کلمش وحجة الوداع وقوعندنصکره مرتد اولمش ایدی . فن کهانت وشعبده بازی ده مهارتی وسوزینك تأثیری مناسبتیله برطاقم یمنی وسبکسر کیسه لره بن پیغمبرم دیو بعض امور

اظهار ایدر وانلری اویوزدن الداتوب اضلال ایلر ایدی . دائما نقابپوش اولمغله کندیسنه (ذوالخمار) اطلاق اولنور ایدی (خمار) عربیده باش اورتیسی معناسنه در . انك پرده جاری وار ایدی اکا (اشك او یناتانلر کبی) سجده ایت دیدکجه سجده ایدر وترسلن دیدکجه ترسلنور اولدیغی جهتله (ذوالخمار) دیمانلر دخی اولمشدر . تبعه سی نسوانی او اشکلك ترسیله تعطر ایدرلر یعنی انك روئی عطر عد ایدوب اوستلرینی باشلرینی انکله تاویث ایلرلر ایدی . انکا ابتدا مذحج قبیله سی تبعیت ایدوب اوقومله مرقوم متعاقبا اهل نجرانی کندینه تابع قلمشدر نجران اوزرینه یورییکنده اورادن رسول اکرمك والیسی اولان عمرو بن حازم حضرتلرینی اخراج ایدوب بعده صنعایه وارمشدر صنعایی دخی ضبط ایله اوراده والی بولنان سالف البیان شهر بن باذان جنابلرینی وقاین پدرلرینی قتل واعدام ایدرك دائرهٔ فسادینی بیوتمش و بوصورتله یمنده کی مأمورین اسلامیه یه پریشانلق و یرمشدر حتی او اثناده اهل یمنه تعلیم احکام دین مبین ایتمك مأمور یتیله طرف رسالتدن مبعوثا اورادہ بولنان معاذبن جبل حضرتلری محل مأمور یتلرندن یعقوب مأرب بلده سنده ابو موسی الاشعری حضرتلریله براشه رك حضرموته صاوشمشلردر . مرقوم اسود صنعاده شهر بن باذانی شهید ایتدکدن صکره مخلفه سی صاحبة الترجمه آزادی جبرا تحت زوجیته المشیدی . پدرینی وزوجینی قتل وتلف ایتمش اولان برحریفه یرخانونك نه قدر ایصنه بیله جکی معلوم اولمغله مرقومك یمنجه عتو وطغیانی واصل سمع نبوی اوله رق یای حال اعدامی خصوصنه مدینهٔ منوره دن صادر اولان امر پیغمبری اوزرینه مرقوم الك نهایه او خانونك دلالتی وفیروز دیلمی جنابلرینك مباشرتی ایله مقتول اولمشدر . شرب خمر ایدن وجنابتدن غسل ایتمز برخبیث ایدی تفاصیل حال ومآلی کتب سیر وتواریخده مشروحدر .

(تتمه) تفسیر کشافده واندن اخذا تفسیر فخر رازی وقاضی بیضاوی وابی السعود العمادی ده سورهٔ مائده ده واقع آیت ارتدادك تفسیری صره سنده محرردرکه « اهل ارتداد یعنی عصر سعادت اواخرنده واندن صکره جه مرتد اولان اهل فساد اون برفرقه ایدی بونلردن اوچی عهد رسالتده ایدیکه انلر (بنو مدلج) و (بنوحنیفه) و (بنو اسد)

ایدی . بنومدلجك رئیسلری (ذوالحمار) ایدی مرقوم (اسود عنسی)
دیدکلری کاهندر یندہ تنبی ایتمش وخطهٔ یمنك کافهٔ بلاد وامصاریه
مستولی اولوب طرف رسالتدن منصوب والیلری اخراج ایلمشدر .
حضرت رسول مأموریت مخصوصه ایله اوراده بولنان معاذ بن جبل
حضرتلریه وسائر ذواته تحریرا بوملعونك هر نصل اولور ایسه قتل
واهلاکنی امر بیورمش اولمله فیروز دیلمی الندہ الله انی اهلاك
ایتمشدر . قتل اولندیغی کیجه رسول اکرم حضرتلری انك حصول هلاکنی
مدینهٔ منوره‌ده اخبار ایله اصحاب کزینی تسریر وایرتهسی کون
کندیلری دار آخرتی تشریف بیورمشلردر خبر قتلی بعده مدینهٔ منوره‌یه
کلمشدر . بنوحنیفه‌نك رئیسلری (مسیلمة الکذاب) ایدیکه دعوای نبوت
ایدوب رسول اکرمه (من مسیلمة رسول الله الی محمد رسول الله أما بعد
فان الارض نصفهالی ونصفهالك) دیو برنامه یازمش ایدی رسول اکرم
افندمز دخی (من محمد رسول الله الی مسیلمة الکذاب أما بعد فان الارض
لله یورثها من یشاء من عباده والعاقبة للمتقین) جواب صوابنی تحریر
بیوردی . مرقوم حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنهك بعث
وارسال بیوردیغی جنود اسلامیه‌یه مغلوبا مقتول اولمشدر که انی مقدما
غزوهٔ احدده حضرت حمزه‌یی شهید ایدن (وحشی) قتل ایتمشدر
بوسبیدندرکه وحشی (بن جاهلیت وقتمده خیرناسی واسلام وقتمده شر
ناسی قتل ایتدم) دیو سویلر ایدی . رضی الله تعالی عنه . بنو اسدك
رئیسلری (طلیحة بن خویلد) اولوب بوده دعوای نبوت ایتمشدر حضرت
ابو بکر انك اوزرینه دخی خالدبن ولید رضی الله عنه جنابلرینی
بعث بیورمکله مرقوم بعد المحاربه منهزما شامه فرار ایتمش بعده
توبه کار اولوب کوزل مؤمن اولمشدر . فرق مرتدینك یدیسی عصر
خلافت حضرت صدیقده ایدیکه انلر عیینة بن حصنك قومی اولان
(فزاره) وقرة بن سلمة القشیرینك قومی اولان (غطفان) وفجاءة بن عبد
یالیلك قومی اولان (بنوسلیم) ومالك بن نویره‌نك قومی اولان (بنویربوع)
وسجاح بنت المنذر المتنبئه‌نك قومی اولان (بعض بنی تمیم) واشعث بن
قیسك قومی اولان (کنده) وحطم بن زیدك ریاست ایتدیکی (بنو بکر
ابن وائل) در . بونلرك کار ینی جناب حق حضرت ابی بکر یدیله اتمام

ایتمشدر . انلردن بر فرقه دخی حضرت عمر زماننده ظهور ایتمشدر که اوده جبلة بن ایهمك قومی اولان (غسان) در . موما الیه جبله شرفند ایمان اولمشیکن عیاذا بالله تعالی انی برلطمه مرتد ایدوب دیار رومه دوشرمشدر » انتهی

بوافاده دن اسود عنسینك بنو مدلجدن اولدیغی اکلاشلمقده در مع هذا که بنی مدلج کنانه دن برقبیله اولوب اسود عنسی ایسه بالاده بیان اولندیغی وتاریخ کاملده تصریح قلندیغی اوزره یمنده بنی مذحج قبیله سی عشائرندندر . صاحب کشاف بوافاده یی صیغهٔ تمریض ایله تحریر ایدوب سائرلریده اکا اقتفاء لا علی وجه البصیره اخذ ونقل ایتمشلردر . انلرك بوافاده لرنده برغفلتلری دها اولمشدرکه بنی اسد قبیله سی شیخی اولان طلیحه نك تربیه سنه حضرت خالدی رسول اکرم حضرتلری بعث بیوردی دیو اشعار ایتمشلردر مع هذا که اوده خلافت حضرت صدیق اکبرده اولمشدر . ایچلرنده بوخصوصی ابو السعود دن بشقه تصحیح ایدن اولمامشدر اه (سجاح بنت المنذر) کندیسنی مسیلمة الکذابه تزویج ایدن منبئه در انشاء الله تعالی حرف السینده مستقلا بیان اولنه جقدر . برلطمه ایله مرتد اولدی دینیلان (جبله) آخر ملوك غسان اولان جبلة بن ایهمدرکه غسانیلر بنو جفنه دیدکلری آل ملوکدر انلر فی الحقیقه ملوك اولیوب قیاصرهٔ رومه تابعینله شام حوالیسنده حکومت ایدن برطاقم والیلر ایدی جبله انلرك آخریدر لاذقیه ایله طرابلس شام بینده واقع (جبله) قصبه سی انك نامنه در . حکم ایتدیکی بلاد ایام خلافت حضرت فاروقده ممالك اسلامیه یه منضم وکندیسی شرفیاب اسلام اولمشیدی . مدینهٔ منوره یه حضرت عمره کلوب مشار الیه دخی اوسنه حج عزیمتنده اولمله برلکده مکهٔ مکرمه یه کتمشلر ایدی اثنای طوافده قبیلهٔ بنی فزاره دن بری سهوا ازار بنی چکمکله (جبله) حدت ایدوب اکا برطوقات اورمش و بورنی قنامش ایدی اوذات دخی واروب حضرت عمره عرض حال ایلدکده حضرت عمر جبله یی احضار ایله خصمکی ارضا ایله والا قصاص ایدرم دیو بیورمشیدی بونك اوزرینه (جبله) بن ملوکدنم او ایسه زقاق خلقندندر انی بکا تمثل ممائل طوتارسین دیمکله حضرت عمر اره کزی اسلام جمع ایتمشدر بیوردی (جبله) بن اومارد مکه بعد الاسلام عزتم جاهلیتده اولان عزتمدن زیاده

اوله دیدکده حضرت عمر یه اویله‌در اسلام اعزدر بیوردیلر . (جبله) بو حکمی بردرلو دائرهٔ تعظیمه صیغشدیره‌میوب استهال ایدرك حضور حضرت فاروقدن جیقوب ایکیوز اللی نفر توابعیله اوکیجه فرار ایتمش وشام طریقیله طوغریجه استانبوله کلوب مرتد اولمشدر . بر ارالق پشیمان اولوب شو بیتلری سویلمشدر

تنصرت بعد الحق عارا للطمة * ولم یك فیها لو صبرت لها ضرر
وادرکنی فیها لجاج حمیة * فبعت بها العین الصحیحة بالعور
فیالیت امی لم تلدنی ولیتنی * صبرت علی القول الذی قاله عمر
ویالیتنی أرعی المخاض بقفرة * وکنت أسیرا فی ربیعة أو مضر
ویا لیت لی بالشام ادنی معیشة * اجالس قومی ذاهب السمع والبصر
ادین بما دانوا به من شریعة * وقد یحبس العود الضجور علی الدبر

شواهد کشافدن سورهٔ بقره‌ده استعیذ بالله اشتروا الضلالة بالهدی ولا تشتروا بآیاتی الله ثمنا قلیلا آیت کریمه‌لری تفسیرنده اشترانك استبدال معناسنده مستعار اولدیغنه استشهادا ایراد اولنان نظم آنی مؤداسندن

اخذت بالجمة رأسا ازعرا * وبالثنایا الواضحات الدردرا
وبالطویل العمر عمرا جیدرا * کما اشتری المسلم اذ تنصرا

ذکر اولنان بیتلرندن طولایی موما الیه جبله مقصود در دینور . ابیاتی ماکنده موما الیه برلطمه عاریله دین حق اولان اسلامی ترك ایله تنصر ایتدیکنی وصبر ایتمش اولیدی اولطمه‌ده هیچ برضرر اولمیه‌جغنی بیان ایتدکدن صکره « حیث جاهلیه قاپیله‌رق صاغلم برکوزی کورلکه دکشمش اولدم . کاشکی بنی انام طوغرامامش اولیدی . وکاشکی بن عمرك حکمنه راضی اولیدم . کاشکی دین اسلام اوزره اولیدمده مضر یاخود ربیعه قبیله‌لرنده اسیر اوله‌رق بیابانلرده دوه کودیدم . کاشکی کوزسز وقولاقسز اوله‌رق ادنی برمعیشت ایله شامده کندی قومم میانده بولشیدم . بعضا صرتنك یوك یاره‌سیله مضطرب اولان یاشلی دوه‌یی بیله آزاد ایتمزلر » دیمك استمشدر .

(آسیه امرأة فرعون)

معهود فرعونك زوجه‌سی اولان حضرت آسیه درکه قرآن عظیم واحادیث نبی کریم ایکره ثنا بیورلمشدر . جناب حقه وانبیایه ایمانی وزوجی فرعونه

الوهیت دعواسنده مخالفت و عصیانی جهتیله اندن اذا وجفا کورمش وعاقبت انك اغراغر عذاب واشکنجه‌لری التنده فدای جان ایتمشدر ۰ حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه جنابلرینی فرعونك شرندن قورو یه‌رق باذن الله بیوتوب میدانه کتورن اودر ۰ چونکه حضرت موسایی والده‌سی مصرده بنی اسرائیل قادینلرینك ارکك اولادینی فرعونك یشاتمدیغی تاریخده طوغرمشیدیکه بر ارالق کهنه‌دن بری فرعونه « بنی اسرائیلدن بر چوجق طوغه‌جق وسنك سبب زوال دولتك اوله‌جق » دیو خبر ویرمش اولمسی اوزرینه فرعون بنی اسرائیلدن طوغان ارکك چوجقلری اولدرمکه باشلایوب بوایش ایچون هرسمته جلادلر تعیین ایلمش ایدی جلادلر بنی اسرائیلك خانه‌لرینی طولاشوب یکی طوغان ارکك چوجقلری اولدرمکده اولدقلری صره‌ده حضرت موسی دنیایه کلمکله وکندیلری ذریت بنی اسرائیلدن بولنمغله والده‌سی انی باالهام الهی برمدت کیزلوجه امزروب بعده برمحافظه‌لی صندوق درونته قویه‌رق نیله آتمشیدی صندوق نهر نیلك یوزنده آقوب کیدرك سرای فرعونك اولدیغی ساحله طیانوب قالمقله حضرت آسیه انی کوردی وکتوردوب کشاد ایتدکده (موسی) یی کوریجك اکا جان وکوکلدن محبت ایتدی ۰ « اعان بونی اولدرمیکز بلکه بیورده ایشمزه یارار یاخود انی اولاد ایدینورز » دیدی وانی امزرمك ایچون پك چوق سوت انار کتورتدی موسی انلردن هیچ برینك ممه‌سنی المدیغندن والده‌سی ایسه کندینك یته اکا قاوشه‌جغنی الهام ربانی ایله بیلدیکی جهتله نیله براقدقدن صکره ارقه‌سندن همشیره‌سنی کوزجی تعیین ایتمشیدی او واسطه ایله موسانك سرای فرعونه الندیغنی وسوت انا اراندیغنی اوکرندیکندن کندیسنی سوت اناللغه عرض ایتدردی حضرت آسیه انی کتوردوب موسی دخی درحال انك ممه‌سنی المقله فرعونك طاقندن کیمسه آکاه اولمقسزین حضرت موسایی کندی والده‌سی فرعونك سراینده سوت انا طرزنده امن یروب بیوتدی اه

شوده غریبدرکه شارح قاموس سید مرتضانك نقلنه کوره عصر رسالت موساده متخذ عجل اولان یعنی حضرت موسی من طرف الله موعود اولان تورات شریفك انزالی مناجاتنه کتمش اولدیغی صره‌ده التوندن بربوزاغی یاپوب انی معبود اتخاذ ایلیان (سامری) نام منافق دخی فرعونك

اطفال بنی اسرائیلی قتل عام ایلدیکی سنه‌ده دنیایه کلوب والده‌سی انی قتل خوفندن کوهستانده بر غاره وضع ایلمشیدی انك دخی اصل اسمی موسی اولوب سامری لفظی نام نسبیسی ایدی . فتنهٔ مقدره‌نك انفاذی مصلحتنه مبنی اوده بالعکس جبریل امین معونتیله پرورش بولدی . نته کیم بعض اساتذه‌نك شو قطعه‌سی

اذا الطفل لم یکتب نجیبا تخلف اجـ * ـتهـاد مربیه وخاب المؤمل

فموسی الذی رباه جبریل کافر * وموسی الذی رباه فرعون مرسل

بو معنایی مومیدر . برچوجغك نجابتی ازادن اولمز ایسه اکا مربیسنك سعیی مثمر اولهمز ایشته پروردهٔ جناب جبریل اولان موسی کافر و پرورشیین فرعون اولان موسی پیغمبردر . دیمکدر

سامریدنك ذکر اولنان اتخاذ عجل قضیه‌سنه تفرع ایدرك خاطره کلدیکی اوزره مستظرفده اجوبهٔ مسکته فصلنده مذکوردر که یهود عربدن بری حضرت علی افندمزه « بهی مسلمانلر سزه نه اولدیکه پیغمبریکزدن اون بش ییل صکره راحت طورمیوب بری بریکزه کیردیکز قانلر دوکدیکز » دیمش ایمش . حضرت مرتضی دخی جوابنده « یاسزه نه اولدیکه بحر سویلشدن مرور کزدن اباقلریکزك یاشی قوریمدن (یاموسی اجعل لنا الها کما لهم آلهة) دیدیکز » بیورمشلردر . بونی انلر مصردن تخلیص کریبان ایله دیار کنعانه عزیمتلرنده عمالقه‌دن برقومك یورد ینه اوغرایوب انلری ثور پرست بولملریله اولوقت بت پرستلکه اولان خواهش طبیعی اقتضاسی اوزره انلره میل ایدرك سویلشلرایدیکه ما آلی « یاموسی انلرك آلهه‌سی کبی بزه دخی یاله تدارك ایت » دیمکدر . بوقضیه سامریدنك مؤخرا واقع اولان اتخاذ عجل ماده‌سنه مقدمهٔ استعدادیه اولمشدر اه

(آسیه) برده حفاظ حدیثدن ضیاء الدین المقدسینك همشیره‌سی اسمیدرکه اوده محدثه ایدی . و (آسیه بنت جار الله بن صالح بن ابی المنصور) دخی محدثاتدندر امام سیوطی اشیاخندن ایدی . امام مشار الیه اندن اخذ حدیث ایتمشدر . ولادتی یدیوز طقسان یدی تاریخنده مکهٔ مکرمه‌ده اولمشدر قاضیٔ مکه الجمال محمد بن الضیانك والده‌سی ایدی . و (آسیه بنت الفرج الجرهمیه) ابن اثیرك تحریرینه کوره عصر سعادت‌نسوانندن مکه‌لی برخاتوندر .

(آفاق)

شعرای نساء عجمدن « اشراق شمس شعر ایله افق بلاغتدن طلوع ایتمش مهر سپهر بلاغت بر شاعرهٔ قدیمه » اولدیغی عاشق چلبی تذکره سنده آتیة الترجمه (عائشه حبی) قادینك ترجمه سنده کورلمش وفقط شرح حالی بولنه مامشدر . بوراده کی وصف حالی دخی چلبی تعبیریدر .

(آلانقو)

صحائف الاخباردہ که منجم باشی تاریخیدر اسلامدن اول اولان دولتلر صره سنده مذکور مغول ملوکندن اولوب حسن و جمال صاحبه سی ایدی زوجی وفات ایدوب طول قالمش ایدی اولادی دخی یوق ایدی سلسلهٔ خاندانی ایچنده کندندن غیری کیمسه قالمامغله حکمدارلق اکا قالمشیدی کوزل حکومت ایلدی . برارالق کبه قالمغله قوجه سی اولدیغی ایچون خلق کمانه دوشدیلر . قومنی جمع ایدوب یانلرنده معتبر اولان یمین ایله « زنا ایتمدیکنه وهیچ کیمسه کندیسیله جمع اولمیوب انجق اوتاغی روزکندن برنور اینوب آغزینه اندن قرننه دخول ایدرك کبه قالمش اولدیغنه » قسم ایلدی بونکله شبهه لری زائل اولدی . مدت جلنك انقضاسنده اوچ اوغلان طوغردی وانلری تربیه ایدوب عاقل یتشدیلر کندینك وفاتندن صکره بیوکلری اولان (یوز نجرخان) وارث سلطنتی اولمشدر که داعیٔ دولت بنی عباس اولان ابومسلم ایله معاصر بولنمشدر اه (ص ۷۲۳ جلد اول)

(آمنه بنت وهب)

قبیلهٔ قریشدن سید بنی زهره اولان وهب بن عبدمناف بن زهره کریمه سی آمنه در که مفخر موجودات علیه اکمل التحیات افندمزك والدهٔ محترمه لریدر . نسوان قبائل قریش ایچنده فضیلت نسب وادبی جامع برخاتون ایدی . والده سی عبد العزی بن عثمان بن عبد الدار بن قصیك قزی (بره) در که انکده والده سی اسد بن عبد العزی بن قصی کریمه سی (ام حبیب) انك دخی اناسی عوف بن عبید بن عویج بن عدی بن کعب کریمه سی (بره) در پدری جهتندن ایسه جد اعلاسی اولان (زهره) اشراف قریشدن اولان آل هاشمك جدی بولنان قصی بن کلابك برادری اولمغله سلسلهٔ نسبی اوچ بطن بالاده نسل نبی ایله مجتمعه در . بناء علی ذلك (عبد المطلب)

حضرتلری انی مخدوملری جناب عبد اللهه وانك عمزادسی اولان هاله بنت وهیبی کندی نفسلرینه تزویج ایدرك (هاله) دن حضرت حمزه وجناب (آمنه) دن حضرت نبی الرحمه دنیایه کلدی . عبد الله بن عبد المطلب جنابلری ذاتا حسب ونسب صاحبی شرفلی یرذات اولدیغیله برابر کوزل وکوسترشلی بولندیغندن وخاتم النبیین علیه صلوات الملك المعین اقتدمز حضرتلری انك صلب شریفلرندن کله جکنه اشارت اولمق اوزره اباعن جد آنلرنده من طرف الله برده نور لمعان ایتدیکندن اشسز اقرانسز برمحبوب ایدی بناء علیه زنان قریش ایچنده انك زوجیتنه پك چوق رغبت ایدنلر وبلکه اوجبین ملاحت قرینده لامع اولان نور محمدینك احرازی امنیه سیه کندیسنه عرض نفس ایلیانلر بیله اولدیسه ده تقدیر الهی حضرت آمنه نك غیریه متعلق اولمدیغندن اول شرفی حضرت مشارالیها احراز ایتدی . زفاف وقوعندنصکره جناب عبد اللهك آلتنده کی نور بحکمة الله تعالی انك آلتنه انتقال ایلدی اوکیجه قریش قزلری کدرلرندن خسته اولدیلر . ورقه بن نوفلك همشیره سی (رقیقه) یاخود (قتیله) ام قتال بنت نوفل بن اسد مقدما برادرندن یقینده پیغمبر آخر زمانك تشریف ایده جکنی ونور نبوتی پدری جبهه سنده مانند مهر رخشان تابان ودرخشان اوله جغنی ایشتمش اولمسیله جناب عبد اللهی تأهل قصدیله پدریله برابر قبائلی کشت وکذار ایدرلر ایکن کوروب مطلع آفتاب نبوت اولدیغنی ناصیه سندن استدلال ایتدکده او نوره بن محمل اولهیم هواسیله عبداللهه عرض جمال و بر چوق مواعید اجراسیله تکلیف وصال ایلدی علی روایة تکلیف مذکور آیة الترجمه (فاطمه بنت مر الخثعمیه) دن واقع اولدی هر ایکی روایته کوره جناب عبد الله پاکدامن « اهل عرض وشرفه کوره اولوم حرامه نسبتله اهوندر . اولورمده حرامی ارتکاب ایتمم » مؤداسنده اوله رق

أما الحرام فالحمام دونه * والحل لاحل فأستبينه

فكيف بالامر الذى تبغينه * يحمى الكريم عرضه ودينه

دیو انك اوتکلیفنی رد ایلدی . نه موطلی حضرت آمنه یه که اقران وامثالنه روزی اولمیان مزیت ومفخرتی احراز ایتدی . نور رخشانه محمل وفخر دو جهانه حامل اولدی . وفاتی ولادت سنیهٔ نبویه نك التنجی سالنده

وكندينك هنوز يكرمى ياشلرى حدودنده وقوع بولمشدركه طائفهٔ جنه منسوب اولان مرثيهٔ آتيه‌ده دخى (فتاة) لفظيله كنجلكى اشعار اولنمشدر

نبكى الفتاة البرة الاميه * ذات الجمال العفة الزكيه
زوجة عبدالله والقريه * ام نبى الله ذى السكينه
وصاحب المنبر بالمدينه * صارت لدى حفرتها رهينه

زوجى (عبدالله) حضرت خاتم الرسل رحم مادرده دها التى ياخود ايكى آيلق ايكن يكرمى بش ياشنده اولديغى حالده ارتحال دار آخرت ايلمشيدى اه مواهب لدنيه‌ده محرر اولديغى اوزره حضرت آمنه حال احتضارنده مخدوم مكرملرى جناب نبى اكرمك وجه سعادتلرينه باقه‌رق نظم آتى يى سويلمشدر

بارك فيك الله من غلام * يا ابن الذى من حومة الحمام
نجا بعون الملك المنعام * فودى غداة الضرب بالسهام
بمائة من ابل سوام * ان صح ما أبصرت فى المنام
فانت مبعوث الى الانام * تبعث فى الحل وفى الحرام
تبعث فى التحقيق والاسلام * دين أبيك البر ابراهام
فالله أنهاك عن الاصنام * أن لا توالى معه الاقوام

(من حومة الحمام) قولنده كى (من) مابعدنده كى (نجا) فعلنه متعلق اولوب (حومة) برشيئك معظم واشدى دىمكدر (حمام) كسر حا ايله اولوم معناسنه در (منعام) كسر ميم ايله صيغ مبالغه دن اولەرق كثيرالانعام دىمكدر (فودى) كلەسى مفاداتدن ماضى مجهولدركه فدا وعوض و يرمك معناسنه در (سهام) بوراده آلات حرب وقتالدن اولان اوق معناسنه اوليوب عربك تعبير آخر ايله « قداح » و « ازلام » ديدكارى تمرنسز اوقلردركه انلرله قرعه آتشورلر ايدى (سوامى) صاله زدوه معناسنه اولان سائمه‌نك جمعيدركه جمع مقلو بيدر اصلى سوائمدر . اشبو ايكى بحق بيت فخر رسالته يمن وفيض ايله دعايى وعنايت الهيه اقتضاسى اوزره يوز دوه فداسيله شديد براولومدن قورتلمش ذاتك ولد محترمى بولنديغى افاداتيله خطابى متضمندر . چونكه جد نبى اولان عبد المطلب جنابلرى بروقتدن برو قبيلەسى و غائب قالمش اولان بئر زمزمى كوردىكى بر رؤيا

اوزرینه بولوب میدانه چیقارمق ایشنی مستقلا کندیسی درعهده ایدنمك ایستدکده قریشدن ممانعت کورمش و بنابرین « یارب اکر بکا معین اولهجق اون ارکك اولاد احسان ایدوبده بنی شو امر خیره موفق قلار ایسك ایچلرندن برینی سکا قربان ایدهیم » دیو نذر ایلش ایدی بونذرك ایفاسنه بلشان اولادینك هپسی انقیاد ومطاوعت ایتلریله قرعه یه قرار ویرلشیدی آخرلان قرعه الك سوکیلیلری اولان جناب عبد اللهه چیقمغله عقلانك تنسیبی اوزره بیلرنده بهای دم اولان اون دوه ایله عبد الله میانه قرعه آتیلهرق عبدالله طرفنه چیقدیغه اون دوه دها ضمیله تکرار اولنمق اوزره تام اون دفعه اونر دوه فدا اولنوب دفعهٔ اخیره ده قرعه دوه‌لره اصابت ایتدیکندن جناب عبدالله یوز دوه ایله تفدیه اولنمش اولدی واندنصکره دیت دم یوز دوه اعتبار اولندی . بوندن طولایدرکه فخر رسالت حضرتلرینه بریسی (یا ابن الذبیحین) دیو خطاب ایله استعطاف ایتمشدر ذبیحیندن بری کندی پدر والاکهرلری اولان مشار الیه عبد الله ودیکری جد اعلالری اولان حضرت اسماعیلدرکه بونلرك ایکیسیده بالقوه مذبوحلردر . قصهٔ ذبح اسماعیل معروفدر حضرت ابراهیمك ابن ذبیحی اسحاقدر دیمانلره قارشو سرد اولنان ادلهنك بریده بوقضیه‌در . کلهلم صدده . باقی ابیات « کندیسنك مشاهده ایتدیکی دلائل وعلامات مقتضاسی مخدوم مکرملری حضرت محمدك (صلی الله تعالی علیه وسلم) عالمه محض رحمت اولمق اوزره مبعوث اولوب خلقه حلال وحرامی ودین ابراهیم اوزره حق واسلامی تعریف وبیان بیوره‌جغی وهرکسله برابر بتلره پرستش ایتمك جریمه‌سندن کندیلری من طرف الله مصون ومعصوم بولنه‌جغی » افاداتندن عبارتدر . بعده « کل حی میت وکل جدید بال وکل کثیر یفنی وانا میتة وذکری باق وقد ترکت خیرا وولدت طهرا » دیوب وبونکله « هرکس اولهجك وهر جدید اسکیه‌جك وهرچوق فنا بولهجقدر . بنده اولهجکم فقط نام قالهجقدر . ولد طاهر طوغردم . دنیایه بریوك خیر براقدم » دیمك ایستیوب تسلیم روح ایلمشدر .

مقدما زوجلری جناب عبداللهك ارتحالنده دخی حقلرنده مرثیه اولهرق شویله سویلمشلر ایدی .

عفا جانب البطحاء من آل هاشم * وجاور لحدا خارجا فى الغماغم
دعته المنايا دعوة فاجابها * وماتركت فى الناس مثل ابن هاشم
عشية راحوا يحملون سريره * تعاوره أصحابه فى التزاحم
فان تك غالته المنون وريبها * فقد كان معطاء كثير التراحم

(ماآلى) بطحاء مكه جانبى آل هاشمدن خالى قالدى يعنى هاشميلر ايچنده انك يرينى طوتهجق اولديغى جهتله انلردن شخص منفرد اولان جناب عبد اللهك فقدانيله كوياكه درون مكه بسبتون آل هاشمدن خالى قالمش اولدى . خانهسندن اورتيلر وكفنلر ايچنده چيقهرق لحده كتدى موتك دعوتنه اجابت ايتدى . فقط موت انك يرينه برمثلنى براقهمدى . نعشنى يوكلنوب كوتوردكلرى كون اصحاب ويارانى كثرت وازدحام اوزره الدن اله المقده ايديلر . اجل انى على الغفله اخذ واغتيال ايتديسه ناس اسف عظيم ايلسونكه عطاسى چوق رحيم وكريم برذات ايدى . ديمكدر اه (عفا) كلمسى اكرچه برشى مندرس اولمق معناسندن ايسهده بوراده (من) ايله استعمال اولنمسى فرينهسيله خالى اولمق معناسنى تضمن ايتمشدر (بطحاء مكه) اخشبان تعبير ايتدكلرى جبل ابى قبيس ايله جبل احمر ميانندن عبارت اولوب قوم قريشك اكرم واشرف طاقمى اوراده ساكن اولورلر وانلره (قريش البطاح) ديرلر ايدى . برطاقيده خارجه قونوب انلرهده (قريش الظواهر) تعبير ايدرلر ايدى . ايمدى حضرت آمنه « مكدنك بطحا جانبى آل هاشمدن خالى قالدى » ديمكله زوجى جناب عبد اللهك هم هاشميلك همده قريش البطاحلق شرفلرينى جامع برقرشى واجب التبجيل اولدقلرينى اشعار بيورمش اولديلر . فلله درها . (للشهاب الخفاجى)

الوالدى طه مقام على * فى جنة الخلد ودار الثواب
فقطرة من فضلات له * فى الجوف تنجى من اليم العذاب
فكيف أرحام له قدغدت * حاملة تصلى بنار العقاب

(آمنه امرأة بن الدمينه)

شاعر ابن دمينهنك زوجهسيدركه شعر وفصاحت اربابندن ايدى ابن دمينهيه زوجيتندن اول محبتى سابق اولمغله بيانلرنده شاعرانه محاوره لر اولمشدر ابيات آتيهيى مزبوره برمجلسده ابن دمينهيه ستم وسرزنش اولهرق سويلمشدر

وأنت الذى أخلفتنى ماوعدتنى * واشمت بى من كان فيك يلوم
وأبرزتنى للناس ثم تركتنى * لهم غرضا ارمى وانت سليم
فلوكان قول يكلم الجسم قد بدا * بجسمى من قول الوشاة كلوم

(ما آلى) بكا اولان وعدكى انجاز وايفا ايتمیوبده بنى كندك ايچون لوم وتعيير ايدنلرك مظهر شماتتلرى قلان سنسين . حال ورازمى خلقه كشف وابراز ايله بنى هدف لوم وتعريض ايتدك . كندك ايسه سلامتده قالدك . اكر سوزدن انسانك جلد وجسدنده ياره پيدا اولديغى وار ايسه ايشته بنم جسممده رقيبلر وغمازلر سوزيله نيچه ياره لر آچلمشدر . ديمكدر ابيات رائقهٔ سأره سندن دها برطاقى اغانيده وتزيين الاسواقده محرر اولوب جمله دن بريده شو بيتلردركه عاشقانه وطرز تعريضكارانه ده اوله رق سويلنمشدر

تجاهلت وصلى حين لاحت عمايتى * فهلاصرمت الحبل اذانا ابصر
ولى من قوى الحبل الذى قد قطعته * نصيب ولى رأى وعقل موفر
ولكننا آذنت بالصرم بغتة * واست على مثل الذى جئت أقدر

(ابن دمينه) صدر اسلام شعراسندن عبد الله بن عبيد الله اسمنده مشهور برشاعر كيمسه اولوب دمينه لفظى والده سنك اسمیدر كندينك زوجهٔ قديمه سى (حماء) اسمنده برقحبه اولوب آمنه يى صكره دن آلمش واسكى قاريسنك يوزندن قاتل ومقتول اولمشدر . نته كيم آتيده (ام ابان) عنوانده اولنه جق افادادن براز اكلاشيله بيلور . بعض كتابلرده نام آمنه (اميمه) اوله رق كوسترلمشدر .

(آمنه بنت الدمهوجى المحلى)

اعيان علمادن شرف الدين موسى بن احمد بن محمد الانصارى الدمهوجى المحلى كريمه سى آمنه دركه محدثاتدن وامام سيوطى اشياخندن ايدى . امام مشار اليه اندن اخذحديث ايتمشدر كتاب المعجم فى المعجم ده ذكرى واردر . منسوب اولديغى (محله) مصر بلادندر .

(آمنة الرمليه)

ايكيوز تاريخى نسوانندن بغايت صالحه وفيض وكرامته مظنه برخاتون اولوب اولياى كرامدن بشر بن الحارث حضرتلرى زيارتلرينه وارر ايدى . طبقات شعرانيده مذكور اولديغى اوزره مشار اليهك

برکیفسزلکنده مجتهدین عظامدن امام احمد بن حنبل حضرتلری عیادته کلدکده آمنه بی دخی نزد مشار الیهده عیادته کلش بولمغله متمنی دعای خیری اولمشدر . منسوب اولدیغی رمله شام ایالتندندر .
(آمنه بنت الارقم) و(آمنه بنت خلف الاسلمیه) و(آمنه بنت رقیش) و(آمنه بنت سعد) و (آمنه بنت ابی الصلت) و (آمنه بنت عفان) و (آمنه بنت قیس)صحابیه لردر . صاحب اغانی ابوالفرج الاصفهانینك تحقیقنه کوره آیة الترجمه (ست سکینه) حضرتلرینك دخی نام علیه لری آمنه ایدی .

(آنی فاطمه خاتون)

استانبول ادیبه لرندندر . آل حسنجاندن یعنی صاحب تاج التواریخ خواجه سعد الدین حسنجانی نسلندن برشاعرهٔ معروفه اولوب سائق قدر کندیسنه امیر اغا نامنده برذاتی شوهر قلمش واندن حاصل اولان امیر اغازاده والدهسی جهتیله زادکان علیه دن عد اولنه رق ملازمته قبول بیوریلوب ابتدا مدرس وصکره قطع مراتب معتاده الله یکیشهر قاضیسی اولدقده والدهسنی برلکده کوتوردیکندن آنی خاتون ۱۱۲۴ تاریخنده یکیشهرده وفات ایتمشدر . تذاکر شعراده بووجهله محرر وکندینك مرتب دیوان شعری اولدیغی مسطر اولوب آثار نظمندن یالکز برقطعه نقل اولنمقده درکه اوده تذاکر اصحابنك بری برندن تداول وتوارث ایدرك بورایه دخی کچمشدر

خیال عارضکله دیده صحن کلستانمدر
آچلمش شرحه لر سینه مده نخل ارغوانمدر
امید وصلتك ای قاشلری یا سینه دن کچمز
خیال تیر غمزه‌ك آنیا خاطر نشانمدر

(آنی) اسمنده شعرای روم ذکوردن دخی ایکی کیسه اولدیغی تذکره لرده کورلمکده در .

(ابسال)

شیخ ابن سینانك اواخر اشاراتده (مقامات العارفین) فصلنده اشعار ایتدیکی « قصهٔ سلامان وابسال » ك شرح وتوجیهنده محقق طوسینك سرد ایلدیکی حکایات مصنوعه دن برنده محکی برمرئهٔ موهومه در که

قصهٔ مرقومه رموز اوائلدن یعنی قدمای حکما اشاراتندندر ترجمهٔ قاموسده (م ر ت) ماده‌سنده حلی واردر انشاء الله تعالی آتیده (زهره) عنوانده مناسبتله بیان اولنور ٠

(ابنة الخس)

خاء معجمه نك ضمی وسینك تشدیدیله خس بن حابس الایادی کریمه‌سیدرکه بنات عرب جاهلیه‌نك دهات وحکیماتندندر ٠ کندیسندن ضروب امثال صورتنده برچوق معقول ومسجع کلمات منقولدر ٠ نام اصلیسی (هند) اولدیغندن انشاء الله تعالی حرف الهاده مقالات مسجعهٔ معقوله‌سندن مغایر طور ادب اولمیانلرینك بعضلری بیان اولنه‌جقدر ٠ رسالهٔ ابن زیدونده‌کی (ومتی کثر تلاقینا واتصل ترائینا فید عونی الیك مادعا ابنة الخس الی عبدها من طول السواد وقرب الوساد) تعبیری بوقرنك پدری انی تزوجدن منع ایتمکله عاقبة الامر قزکندی کوله‌لرندن پك صبق کورشدیکی و برابر دوشوب قالقدیغی برکوله ایله ارتکاب فضیحهٔ زناده بولنه‌رق اوشناعتی ارتکابه سبب نه اولدیغی سؤال اولندقده و یرمش اولدیغی جوابدن مقتبسدرکه مزبوره اولوقت « قرب الوساد وطول السواد وحب السفاد » دیو جواب و یرمش و بونکله « بنی بویله کوله مقوله‌سیله ارتکاب زنایه یصدقلرك یقین بولنمسی وفسلدینك چوغالمسی و بنده حب باه اولمسی سبب اولدی » دیمك استمش ایدی ٠

(دیمزده قادین قسمنك اجنبی ارکك ایله بلا ایجاب مکالمه‌لری ممنوع اولدیغی کبی برارکك بالایجاب کندیلرندن برشی سؤال ایتمسی اوزرینه خفض صوت ایله نازکانه جواب و یرملری بیله قلبی چورك کیمسه‌لرك سوء طمعلرینی مؤدی اولمه‌جغی بیان عالیسیله سورهٔ جلیلهٔ احزابده بانص قرآن منهی بولنمشدر) ابنة الخسك برمنوال محرر برچوق أسجاعی و برازده أشعاری اولوب قطعهٔ آتیه الجای مبرهٔ عزوبت وتحسر امر زوجیت ایله سویلدیکی سوزلردندر

أشم کنصل السیف جعد مرجل * شغفت به لو کان شیء مدانیا

و اقسم لو خیرت بین لقائه * وبین أبی لاخترت أن لا أبالیا

کندینك ذکای طبعی ارککلر ایله بیله محاجاته یعنی بیله‌جه طرزنده و استفتاح کلام ایله امتحان واختبار صورتنده محاوراته جسارت و یردیکندن فطنت و بداهت اهلی بریله محاوره‌ده کندی نوبتنی

صاود قدنصكره حريفه (عجبت) ديو سوز سويلتمك ايستمشيديكه كنديسى (عجبت) ديدكجه مرقوم اوكله ايله فتح كلام ايدوب تعجبه مناسب برشى بولور سويلر ايدى . برنجيسنده (عجبت للسبخة لايجف ثراها ولاينبت مرعاها) ديوب بونكله « شوره زار زمينه تعجب ايدرمكه نه رطوبتى زائل ونه برمحصولى حاصل اولور» ديمك ايستدى ايكنجيسنده (عجبت للحجارة لايكبر صغيرها ولايهرم كبيرها) ديديكه مآلى « طاشلره تعجب ايدرمكه كوچكى بيومز و بيوكى قوجه مز » ديمكدر . اوچنجى دفعه اولهرق عجبت ديدكده مرقوم (عجبت لحفيرة بين فخذيك لايملأ حفرها ولايدرك قعرها) ديمكله ابنة الخس شرمسار اولوب بردها اركلكله محاجاته كنديسنده جسارت قالمامش اولديغى سرح العيونده مذكوردر اه بعضيلر شاعر فرزدقك

وقيت بعهد كان منك تكرما * كما لابنة الخس الايادى وفت هند

بيتندن استدلالا مرزبورك نعمان بن منذر زمانده اولديغنه وهند بنت نعمانك مظهر كرمى ووفاسى اولمش بولنديغنه ذاهب اولمشلر ايسه ده ابن نباتة المصرينك رسالهٔ ابن زيدون شرحى سرح العيونده اشعارينه كوره ابنة الخس قديم اهل جاهليه دن اولوب حكماى عرب جاهليه دن (قلس) ايله همعصر ايدى حتى همشيره سى (جمعه) ايله برمناقشهٔ ادبيه اوزرينه قلسك حضورينه واروب انى برطاقم ابيات حسنه ايله ثنا ايتمشيديكه بيت آتى اوجله دندر

اذا الله جازى محسنا بوفائه * فجازاك عنى ياقلس بالكرم

فرزدقك ذكر اولنان بيتنده كى (هند) دن دخى نعمان بن منذرك قزى هند مقصود اولميوب همشيره سى جمعيه اولان وفاسندن طولايى صاحبة الترجمه هند بنت الخس مقصوددر اه فقط (جمعه) نك همشيرهٔ ابنة الخس اولمسى جاى نظردركه قاموسده جمعه خسك دكل انك پدرى اولان حابس ايادينك قزى اولمق اوزره بيان اولنمشدر على قول برى عمالقه دن وديكرى ايادیه در دينلمشدر .

قالديكه كرك بونرجمه ده وكرك بوندن صكره كى اوچ درت اسامیده مضاف واقع اولان (ابنة) لفظى ابنك مؤنثى دركه اوغل مقابلى اولهرق قز معناسنه در حتى جاريه يه كثرت استخدامدن كناية اوطور قالق قزى

معناسنه اولمق اوزره عربیده «ابنة اقعدی وقومی» اطلاقی واردر صاحبة الترجمه حقنده (ابنة الخس) اسمی نام اصلیسنه غالب اولمشدر. محاضرات راغب بصمه‌لرنده غلط اوله‌رق ابنة الحسن دوشمشدر.

(ابنة السلام)

آتیة الترجمه ام الفتح المحدثه جنابیدر قرن سادس مشاهیرندن ایدی.

(ابنة عقیل)

حضرت علی افندمزك بیوك برادری اولان (عقیل بن ابی طالب) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك کریمه‌سیدر که فصحای نساء آل هاشمدندر. اصل نام علیه‌لری معلوم دکل ایسه‌ده درجهٔ فضل وفصاحتی کربلا وقعه‌سندن صکره سفیل وپریشان مدینهٔ منوره‌یه عودت ایدن ضعفای ساداتی مدینه‌دن بنی هاشم نسوانی یانه یاقله استقبال ایلدکلری صره‌ده برابر بولنه‌رق یزیدی واعوانی تقریعا سویلمش اولدیغی شو بیتلردن ظاهردر

ماذا تقولون اذ قال النبی لکم * ماذا فعلتم وأنتم آخر الامم
بعترتی وباهلی بعد مفتقدی * منهم اساری وصرعی ضرجوا بدم
ما کان هذا جزائی اذ نصحت لکم * ان تخلفونی بسوء فی ذوی رحمی

(مآل ابیات) خاندان نبوته ایتدیکمکز خیانت وخبائثی حضرت نبی اکرم سزدن صوردیغی واندن طولایی سزی مؤاخذه ایده‌جك اولدیغی وقت نه جواب ویره بیله جکمکز دیمکدن واو بولده برتقریع وسرزنشدن عبارتدر

ارجو امة قتلت حسینا * شفاعة جده یوم الحساب

تاریخ کامنده ومختصرده وتتمة المختصرده ودها بعض کتب معتبره‌ده ابیات مسروده بوراده اولدیغی کبی ابنة عقیل نامنه منسوب اولوب تاریخ طبریده ایسه ام کلثوم بنت حسینه وطبقات شعرانیده خواهر جناب حسین اولان آتیة الترجمه ست زینب حضرتلرینه وبعض افواهده ست سکینه جنابلرینه عزو اولنمقده‌در.

(ابنة غیلان)

قبیلهٔ بنی ثقیفدن غیلان بن سلمه نام کیسه‌نك قزی دیمك اوله‌رق آتیة الترجمه (بادیه بنت غیلان) الصحابیه مقصوددر. عصرکزین رسالنده صحابیات ایچنده سمیرلك وسوسلیلك ایله شهرتدار برخاتون ایدی.

او وقتلر بونكله (فارعه بنت عقيل الثقفيه) دن زياده سوسلى وزينتلى قادين يوق ايدى . قادينلر بتون بونلرك زينتلرينه غبطه ايدرلر ايدى . صاحبة الترجمه ابنة غيلانك سميز لكى آنيده كله جكى وجهله « اذا جلست تبنت » ديو تعريف اولنمشدر كه (تبنى) لفظى بوراده بناء ماده سندن مأخوذ اولمغله بيت مبنى طرزنده يعنى بنا قلنمش بيت يابوسنده ديمك معناسسنه در . ترجمه سى قاموس مترجمى عاصم مرحومك تعبيرنجه « مزبوره وجودى سميز وفلانه سى كبير اولمغله پاچه لرينى كروب اوطوردقده قبه چادرى يابوسنده اولوردى » ديمكدر . (هيت) نام محدثك فتح طائف عزيمتنده ام المؤمنين ام سلمه حضرتلرينك برادرى عبد الله بن اميه جنابلرينى (اذا فتحتم الطائف فعليك بابنة غيلان اذا أقبلت أقبلت باربع واذا أدبرت أدبرت بثمان) الخ ديو اخذينه تشويق ايتمش اولديغى (ابنة غيلان) اشته بوخاتوندر . مرقوم هيت بروقت اولى الاربه ادراكلردن اولمامق ظننه مبنى قادينلر كندبسندن قاچماز اولدقلرى حالده بوسوزى اوزرينه حرملردن طرد اولنمشدر . بو هيتك اوضاع نامردانه سنى مشعر افادات امثال ميدانيده (اخنث من هيت) مثلى ذيلنده مبسوطدر . تاريخ كامله مذكور اولديغنه كوره انك اولوقت مشار اليه عبد الله بن اميه جنابلرينه اولان افاده سى شو طرزده ايدى (ان فتح الله عليكم الطائف فسل رسول الله أن ينفلك بادية بنت غيلان فانها هيفاء شموع نجلاء ان تكلمت تغنت وان قامت تثنت وان مشت ارنجت وان قعدت تبنت تقبل باربع وتدبر بثمان بثغر كالاقحوان بين رجليها كالقعب المكفاء) اه (شموع) كشاده طبع واطيف مشرب ديمكدر (قعب) قواطه معناسنه اولوب (مكفاء) دخى مكفوء كبى باش اشاغى قپانمش ديمك اوله رق قعبك صفتيدر مقصود ابنة غيلانك حسن اندام و لطافت طبع و زبانى بيان ايله حضرت رسول اكرمدن انى حصهٔ غنيمت اوله رق استمسى مشار اليهه توصيه و اخطاردر .

(ابنة كلمن)

فصاحت فطريهٔ عربيه صاحبه سى مجهول الاسم برخاتوندركه پدرينك اسمى اولان (كلمن) حروف هجايى جامع كلمانك دردنجيلريدر . قاموسده مسطوردركه (ابجد) و (هوز) و (حطى) و (كلمن) و (سعفص)

و (فرشت) فی الاصل شعیب علیه السلام قومندن ومدین اهالیسندن التی نفر حکمدار اولوب (کلمن) انلرك جمله سنك رئیس وشهنشاهی ایدی یوم ظله ده یعنی قوم شعیبه نازل اولان عذابده هپسی هلاك اولمغله کلمن نام شاهك قزی پدرینه مرثیه اولهرق نظم آتی بی سو یلدی

کلمن هدم رکنی هلکه وسط المحله
سیدالقوم اتاه الحتف نارا وسط ظله
جعلت نار علیهم دارهم کالمضمحله

(ماآلی) کلمنك درون شهرده هلاکی بنم رکن خائمی هدم ایلدی کلمن قومك سید وذی شانی ایدی اولوم کندیسنه رسحاب مظلم ایچره نار اولهرق کلوب واصل اولدی . اوزرلرینه نازل اولان نار عذاب دار ودیارلرین خراب ویباب قلدی . دیمکدر اه کتاب الف باء صاحبنك ضبطنه کوره مزبوره کلمنك قزی دکل قزقرنداشی اولدیغندن اورادہ اوّل ابیات « ابن امی هدرکنی » دیو مرسومدر .

اسلاف ابتدا کتابت عربیه حروفنی ذکر اولنان شاهان مدین اسملرینك حروفی عددنجه وضع ایدوب بعد زمان (ثخذ) و (ضظغ) حرفلرینه ده ظفریاب اولهرق انلره ردیف قلملریله بوالتی حروفه (روادف) اطلاق ایلدیلر .

قاموس شرحی تاج العروسده مذکوردرکه حضرت عمر براعرابیيه راست کلوب قرآن اوقومسنی ایی بیلورمیسین دیوسؤال بیوردقلرنده اعرابی (نعم) دیمکله سورهٔ فاتحه دن اوتوری « ام القرآنی اوقو باقدیم » بیورروب اعرابی دخی « والله ما احسن البنات فکیف الام » جوابیله اظهار جهل ونادانی ایتدیکندن مرقومی براز تأدیب وتکدیردن صکره اوقور یازارلر یانه تسلیم ایتمشلر ایدی اعرابی انلرله برمدت اقامت ایدوب موخرا اورادن صاوشهرق ماجرای حالتی ابیات آتیه ضمنده افاده ایلمشدر

اتیت مهاجرین فعلمونی * ثلاثة اسطر متتابعات
کتاب الله فی رق صحیح * وآیات القران مفصلات
فخطوا لی ابا جاد وقالوا * تعلم سعفصا وقریشیات
وما انا والکتابة والتهجی * وماحظ البنین من البنات

(اباجاد) تعبیری ایجدك اصل اسمی (ابوجاد) اولوب تکرر حروف سببیله قصر اولندیغنه مبنیدر نته کیم «حروف ابجاد» اطلاقی دخی واردر.

(اخت حازوق)

حازوق خارجی همشیره سیدر که نظم اشعارده قریحهٔ صبیحه صاحبه سی ایدی . برادرینه سویلدیکی مرثیه یتنده ضرورت وزن ایچون نامنی تغییر و (حزاق) ایله تعبیر ایدوب

اقلب عینی فی الفوارس لاری * حزاقا وعینی کالحجاة من القطر

دیمشدر (حجاة) حباب (قطر) دخی طامله معناسنه اولمغله کثرت بکا ایله چشمی آب اشك ایچره حبابه تشبیه الحق پك بلیغ دوشمشدر .

(اخت المقصص الباهلیه)

عربده باهله قبیله سندن مقصص نام کیسه نك همشیره سی شاعره برقزدر که برادری مقصص حقنده سویلش اولدیغی مرثیهٔ آتیه دیوان حماسه نك باب المراثیسی منتخباتندندر

یاطول یومی بالقلیب فلم تکد * شمس الظهیرة تتقی بحجاب

ومرجم عنك الظنون رأیته * ورآك قبل تأمل المرتاب

فافأت ادماکالهضاب وجاملا * قدعدن مثل علائف المقضاب

لکم المقصص لا لنا ان انتم * لم یأتکم قوم ذوو أحساب

فکه الی جنب الخوان اذاغدت * نکباء تقلع ثابت الاطناب

وابو الیتامی ینبتون ببابه * نبت الفراخ بکلئ معشاب

بو بیتلری من بوره برادری مقصصك ایام ابن الزبیرده بنی منقذ جماعتی یدنده مقتول اولدیغی هنکامده سویلشدر. انلردن برنجی بیت «یاهو باقك شو (قلیب) دینیلان موضعده بنم کونمك اوزونلغنه که کونش باتمق بیلیور» ماکنده قرنداشنك مقتول اولدیغی کونك کدرلی اولسی جهتیله کندینه پك اوزون کلدیکنی افاده دن واو کونه شکایتدن عبارت اولوب ایکنجی بیت برادرینه خطابا «کوررسنکه سن اکثر غزوات ومحاربانده بولنه کلدیکدن هرنه وقت قتال وجدال اولسه خلق سندن قوشغولی بولنمق حسبیله عجبا بوحربی ایدنده اومیدر دیو تخمین ونلاشه دوشوب کاننی تحقیقه وسن اولوب اولدیغکی تأمل وتدقیقه میدان قالمقسزین ناکهان سنی کورر» ماکنده قرنداشنی کثرت غزا ایله

توصیفدن عبارتدر . اوچنجی بیت دخی برادرینك دائما حرب ایدرك قزانوب غانما عودت ایتدیکنی و برابرنده بولنانلره غنیمت اوله‌رق جسیم جسیم صوی وسمیز دوه‌لر آلو یردیکنی بیان اولوب آخرنده (مقضاب) لفظنه بدل (قصاب) دخی روایت اولنمغله روایت اولایه کوره معنی یونجه‌لقده علفلنمش یعنی یم و ییه‌جکی یونجه‌دن عبارت بولنمش اولان مواشی کبی دیمك اولوب روایت ثانیه‌یه کوره ایسه قصاب النده بسلنمش کبی دیمك اوله‌رق هرحالده مقصود النان غنائمك بسیلی وکزیده اولدیغنی افاده‌در . دردنجی بیت مقصصك قاتلی اولان قومه خطابا «اکر سزدن انتقام المق اوزره اوزریکزه شرف وشان اصحابی برطاقم کیمسه‌لر کلمز ایسه برادرم مقصصه صاحب اوله‌مایم» مآلنده برتهدید ایله کندیلرینی حسب وشرف ایله توصیفی حاویدر . وبشنجی بیت ایله التنجی بیت «قوراق یللر اسوب ثابت چادر ایپلرینی یرندن قوپاردیغی یعنی خصب ورخا اولمیوبده خلق فك طناب اقامت ایله بولندقلری محلدن کوچ ایتمکه مجبور اولدقلری وقتلرده بیله (مقصص) خلقه خوان انعام واحساننی آماده ایدرك مسافرینه مفاکهه یعنی بشاشت ونوازشله معامله ایدر . ویتیملره بابالق ایتدیکی جهتله ایتام انك باب رأفت وشفقتندن فراخ تعبیر اولنان اکین قوردینك اوتلق واکینلك اولان برلردن آیرلمدقلری مثللو آیرلماز اولور» مآلنده اوله‌رق برادرینی مروتمآب وعالیجنابلقله ثنا وستایشدن عبارتدر .

(دیوان حماسه) ایکیوز اوائلی مشاهیرندن ابو تمام حبیب بن اوس الطائینك منتخباتنی جامع واون باب اوزره مرتب بردایون بلاغت بیان اولوب باب اولی اسمیله شهرت بولمشدرکه دیوان مذکورك برنجی بابی حماست وشجاعته متعلق اشعار عربیه‌نك کزیده‌لرینی حاویدر . بخترینك دخی او اسمده و او ترتیبده بر مجموعهٔ منتخباتی وار ایسه‌ده انك تقلیدی اولدیغندن اصلی قدر شهرت بولمامش وهرنره‌ده (بیت حماسی) اطلاق اولنسه ویاخود (کقول الحماسی) دیو استشهاد اولنه‌جق اولسه ابوتمامك مجموعه‌سنه نسبت تبادر ایده کلمشدر . یالکز (حماسی) تعبیری اوراده اشعاری مذکور اولان شعرادن بری دیمك معناسنه اولوب (بیت حماسی) ترکیبی دخی مجموعهٔ مرقومه‌نك مشتمل اولدیغی ابیاتدن بری دیمك اوله‌جقدر .

(ارسلان خاتون)

آتیة الترجمه (خدیجة السلجوقیه) درکه عراق سلجوقیلرندن رکن الدوله طغرل بکك قرنداشی قزیدر . درتیوز قرق سکز تاریخنده بغدادده خلفای بنی العباسك یکرمی التنجیلری اولان قائم بامرالله بن القادر بالله العباسی یه تزویج اولنمشدر انشاء الله تعالی حرف الخاده تفصیل اولنور

(ارنواز)

ملوك فرس قدیمدن جمشید شاهك شول همشیره سیدر که آتیة الترجمه (شهرناز) نام دیکر همشیره سیله برابر ضحاکك نحت تزوجنده ایدی انك وفاتندن صکره فریدون شاهه انتقال ایلدیلر .

جمع بین الاختین خصوصی سلفده جاری ایدی شریعت بیضای اسلامیه ده (وان تجمعوا بین الاختین) نصیله منع وتحریم بیورلدی دیمزجه برآدم درت خاتونی تحت نکاحنه الهبیلور ایسه ده ایکی همشیره یی ودخی هر قنغیسنی ارکك فرض ایتسه ك نکاح دوشمیه جك درجه ده بیلنرنده قرابت شدیده بولنان ایکی خاتونی الهمز ومتعدد جاریه استفراشنه مأذون ومقتدر اولهبیلور ایسه ده ایکی قز قرنداش جاریه نك ایکیسنی بردن اوطه لق ایدیمز . تلك حدود الله فلاتقربوها .

(اروی بنت الحارث)

حارث بن عبد المطلب کریمه سی اروادرکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك عمزاده لری بر صحابیه خاتوندر . تاریخ ابی الفداده حضرت معاویه نك حلمی بیان صره ده مذکوردرکه اروی بنت الحارث پك اختیار اولدیغی حالده حضرت معاویه نك حضوریته داخل اولوب معاویه انی کوردکده « مرحبا بك یاخاله نه حالده سین » دیوتلطیف واستفسار ایتمشیدی اروی جواب اولهرق « ای همشیره زادم حالم خیر ایله در انجق سن کفران نعمت ایلدك وابن عمك حقنده اساءت الفت ایتدك وسنك نام وشانك اولیان اسم خلافت ایله کندیکی تسمیه ایلدك وحقك اولیان نسنه یی غصب ایتدك بزلرکه اهل بیتز بودین عالی ده کرفتار بلا اولمقده جمله ناسك اعظمی بز جناب مولی حضرت نبی اکرمی سعی مشکور ومنزلتی مرفوع اولهرق جانب بقایه قبض واصطفا ایتدی ایدی (تیم) و (عدی) و (امیه) بزم اوزر یمزه وثوب واقتحام

ایله حقمزی یزدن نزع واغتصاب ایلدیلر اوزیمزه والی ومتصرف سز اولدیکز سزك ایچکزده بز آل فرعون ایچنده بنی اسرائیل کبی قالدق حضرت علی کرم الله وجهه ایسه حضرت پیغمبردن صکره حضرت هارون علیه السلامك حضرت موسی علیه السلام منزله‌سنده اولدیغی کبیدر » دیمکله (عمرو بن العاص) حدت ایدرك « یا عجوز الضاله ارتق کس : سوزکی قیصه طوت که ذاتا عقلك قالمامش » دیدی . اروی « یا ابن النابغه سنمی سوزسویلیورسین حالبوکه سنك اناك مکه‌ده پك مشهوره وارخص الاجره ایدی طوغدیغك وقت بنم اوغلمدر دیو سنی قریشدن بش کشی ادعا ایتمشیدی والده‌کدن صورلدقده انلرك بشیده بنله جمع اولدیلر باقك چوجق قنغیسنه زیاده مشابه ایسه انك اوغلیدر دیو جواب ویروب عاص بن وائله مشابهتك غالب اولمغله سنی اکا الحاق ایلدیلر » دیدکده حضرت معاویه « عفا الله عما سلف یاخاله حاجتك نه‌ایسه سویله » دیدی اروی « ایکی بیك التون ایسترمکه انکله فقرای بنی الحارث بن عبد المطلب ایچون ارض خواره‌ده عین خراره اشترا ایده‌یم یعنی سهل وملایم بر رده ماء جاری اتخاذ ایلیه‌یم ایکی بیك دینار دها استرمکه انکله فقرای بنی الحارثی تزویج ایده‌یم وایکی بیك دینار دها استرمکه انکله‌ده زمانك شدت ومضایقه‌سنه استعانه ایلیم » دیوب وحضرت معاویه دخی مسؤلی اولان التی بیك التونی اعطا ایتمکله انلری الوب کتمشدر

تاریخ ابوالفداده بوقدر جق مذکور اولوب لکن لبیب افندی مرحوم جواهر ملتقطه‌ده اروانك حضرت معاویه وعمرو بن العاص ایله بومحاوره‌سنی مع زیادة بووجهله بیان ایله برابر اومجلسده مروان ابن الحکمك دخی موجود اولدیغنی کوسترمکله عمرو بن العاصدن صکره اروایه انك حدت ایتدیکنی و « ابهی قوجه قاری صوص : نه ایچون کلدك ایسه کلامکی اکا قصر ایله » دیمسی اوزرینه جناب اروی اکا متوجهه اولهرق « یا ابن الزرقاء سنده عمرو بن العاص کبی تکلم ایتمکمی استیورسین تحقیق مائی کوزلیکده وقرعزی صاچلیقده وقیصه بویلیقده وقیافتسزلکده عبد الحارث بن کلده‌یه بکزه‌یوب پدرم دیو دعوا ایتدیکك حکمه اصلا مشابهتك یوقدر زیرا حکمی

بن بیلورم مبسوط الشعر ظاهر الادمه مدید القامه ایدی والده کدن سؤال ایت کیمك اوغلی اولدیغنی سکا خبر ویرسون » دیوب بعده حضرت معاویه یه التفات ایله « والله بنم اوزرمه سوز سویلمکه بونلره جرأت ویرن سنسین یا معاویه سنك والدمك هند بنم عمم حمزه رضی الله تعالی عنه شهید اولدیغی کون اشبو ابیاتی سویلدی و بنم خالهم اروی بنت عبد المطلب اکا بو ابیات ایله جواب ویردی » دیو اشبو مجموعهٔ کمترینك حرف الها فصلنده (هند بنت اثاثه) عنوانده مصححا مرقوم اولان بیتلری اوقودیغنی علاوه ایله حضرت معاویه نك بعده « الله کچمشی عفو ایلسون . یا خاله حاجتك نه ایسه سویله » دیدیکنی حکایه ایدوب حضرت اروی ایلك دفعه سنده بنم برحاجتم یوقدر دیو مجلسدن قالقوب کتدکده معاویه عمرو بن العاص ایله مروانه « اف سزه که بو سوزلری بکا ایشتدرمکه سبب اولدیکز » دیوب تکرار اروایی حضورینه جلب ایله یا خاله حاجتکی طلب ایله دیمکله اروی منوال مشروح اوزره التی بیك النون ایستیوب المش وحضرت معاویه انلری اعطا ایتدکده « اکر بنم محلمده سنك ابن عمك علی اولمش اولسیدی بوالتونی سکا ویرمز ایدی » دیمکله اروی بکاء شدید ایله بکا ایدوب سن علی حضرتلرینی ذکر ایلکله بنم خاطرمه کتوردك دیو « الا یا عین ویحك أسعدینا » ابیاتنی اوقومش اولدیغنی وانك اوزرینه دخی حضرت معاویه « والله علی سنك مدح ایتدیکك کبی ودها افضل ایدی دیوب اروی هرنه طلب ایتدیسه اعطا ایلدیکنی افاده ایتمشدر فقط آیة الترجمه اروی بنت عبد المطلبه معزوا ذکر ایتدیکی ابیات جلد ثانیده کوریله جکی وجهله اسد الغابه ده (هند بنت اثاثه) یه منسوب اولدیغندن وخاتمهٔ قصه ده ذکر ایتدیکی « الا یا عین ویحك أسعدینا » مصراعی دخی روایت صحیحه یه کوره ابو الاسود الدؤلی جنابلرینك مرثیهٔ جناب مرتضاده سویلدیکی ابیاتك اولی بولندیغندن اخطاره ابتدار اولنور . ابیات مزبوره نك تمامی آتیده (ام الهیثم) عنوانده ایراد اولنه جقدر . حرف النونده (نابغه بنت حرمله) عنوانده دخی بوکا مانند بر حکایه مبسوطدر .

(اروی بنت عبدالمطلب)

جد نبی اولان عبدالمطلب حضرتلرینك کریمه لری اروادر که حضرت نبی اکرم افندمزك خاله سی وطبیعت شعریه صاحبه سی برخاتوندر ابیات آتیه یی پدرینه مرثیه اولهرق نظم وانشاد ایلمشدر

بکت عینی وحق لها البکاء * علی سمح سجیته الحیاء
علی سهل الخلیقة ابطحی * کریم الخیم نیته العلاء
علی الفیاض شیبة ذی المعالی * ابیك الخیر لیس له کفاء
طویل الباع املس شیظمی * اغر کأن غرته ضیاء
اقب الکشح اروع ذی فضول * له المجد المقدم والثناء
ابی الضیم ابلج هبرزی * قدیم المجد لیس له خفاء
ومعقل مالك وربیع فهر * وفاضلها اذا النکس القضاء
وکان هو الفتی کرما وجودا * وبأسا حین تنسکب الدماء
اذا هاب الکماة الموت حتی * کأن قلوب اکثرهم هواء
مضی قدما بذی رأی حسیب * علیه حین تبصره البهاء

بونلردن برنجی وایکنجی بیتلر « بنم کوزم بحق اغلادی شول صاحب سماحته که حیا خلقتلی ونازك طبیعتلی شریف المنشأ وکریم الخصلة ونیك نیت برذاتدر » ماآلنده اولوب اوچنجی بیت نفسنه خطاب ایله پدرینی اشسز واقرانسز برصاحب شان اولق وصفیله توصیفدن واسملرینی تصریحدن عبارتدر چونکه (شیبه) تعبیری عبد المطلب حضرتلرینك حین ولادتلرنده باشلرنده برقاچ بیاض قل کورلمسی اوزرینه وضع اولنمش نام وياخود لقبلریدر . اندن اشاغیکی ابیات دخی پدرم شیبه بویلی بوصلی وفصیح سوزلی وپارلاق یوزلی واینجه بللی وغایت اوزره ملاحت واطافتلی برذات اولوب ذل وظلمی اصلا قبول ایتمز ومجد وشرفی کیمسه یه پوشیده اولمز . کندیسی بنی مالك بن النضر بن کنانه نك پناهی وسید قریش اولان فهر بن مالك بن النضر بن کنانه خلقنك آب روبی ومدبر اموزیدر . قوی القلب اولمغله قانلر آقدیغی واولوم بهادرلری قورقتدیغی وقتلرده بیله اصلا فتور ایتیوب اظهار جلادت ورأینده اصابت ایدر باقدیغك وقت اوزرنده کوزللك وروشنلك کوررسین . ماآلیله عبد المطلبك اوصاف ومحاسنی تعداد دن عبارتدر

سیرة ابن هشامده ومسامرات جناب محی الدینده محکی اولدیغنه کوره مزبوره بومرثیه یی پدرینه هنوز وفات ایتمکسزین سویلمشدر چونکه عبد المطلب حضرتلری مرض موتلرنده کریمه‌لری (اروی) و (ام حکیم البیضاء) و (امیمه) و (برة) و (صفیه) و (عاتکه) یی یانینه جلب ایله « وفاتمدن صکره حقمده سویلیه‌جکمز مرثیه‌لری اولمدن ایشیدیم » دیو انلردن هربرینه کندیسی ایچون برر مرثیه سویلمشیدی اروانك ایشته اولوقت سویلدیکی مرثیه ذکر اولنان ابیاتدن عبارت اولوب دیکر همشیره‌لرینك مرثیه‌لری دخی انشاء الله تعالی صره‌سیله هربری محلنده ذکر اولنور .

و (اروی) ابن اثیرك تحریرینه کوره صحابیاتدن درت نفر خاتونك دخی اسملریدر که انلردن (اروی بنت کریز) حضرت عثمان بن عفان ایله اصحابدن ولیدبن عقبه جنابلرینك والده‌لریدر بناء علی ذلك مشار الیهمایه والده‌لرینه اضافتله (ابن اروی) دینلور مشار الیها عبد المطلب کریمه‌سی اولان ام حکیم البیضانك قرنی اولمغله صاحبة الترجمه اروی بنت عبد المطلب انك تیزه‌سیدر . سابقة الترجمه (اروی بنت الحارث بن عبد المطلب) اشبو اروی بنت عبد المطلبك برادر زاده‌سیدر . و (اروی بنت انیس الصحابیه) بروقعه‌دن طولایی عشرهٔ مبشره‌دن سعید بن زید حضرتلرینك بددعالرینی الهرق اعمی اولمش واك نهایه برقیویه دوشوب اولمشدر حکایه‌سی جواهر ملتقطه نك ص ٦٠٠ صحیفه‌سنده در اه

دانت اروی والدیون تقضی * فطلت بعضا وادت بعضا

بیتی رؤبة بن العجاجکدر مرقوم

وضحکت منی ابیلی عجبا * لما رأتنی بعد لین جأبا

بیتنده دخی (ابیلی) اسمنده بردیکر زنی ذکر ایلمشدر . و (اروی) آتیة الترجمه ام موسانك دخی نام صریحیدر .

(ازمید خت)

اکا سرهٔ عجمدن (خسرو پرویز) که بالاده دخی ذکری کچدیکی اوزره زمان سلطنتی عصر سعادته تصادف ایتدیکندن صوب سید الانامدن ایمان وحدانیت وتصدیق نبوت ایتمسنی آمر کندیسنه بعث وتسیار

بیوریلان نامهٔ سعادتی قبول ایتمیان خبیثدر انك قزیدر بر وقت نوبت سلطنت بوکا کلمك وعسکر کندیسنه بیعت ایلمکله التی آی پادشاهلق ایتمش ونهایتنده قتل اولنمشدر . کندیسی خطهٔ ایرانك شاهی اولدیغی کبی اقلیم حسن وآنك دخی پادشاهی ایدی . وقتنده خراسان والیسی بولنان (فرخ هرمز) اوشهنشاه ملك وملاحتی تختکاه سینهٔ ازدواجنه اجلاس ایتمك سوداسیله عرض حال ایلدکده رقعهٔ نیاز واسترحامی کریبان صبر وآرامی کبی صد پاره اولمش وتکرار ازرمیدختك « بنم میان وصلتم کیمسه‌نك پیچیدهٔ آغوش ازدواجی اولمق اویه‌مز انجق برکیجه‌جك کندیسیله همبزم و پستر اولهلم » یوللو یوللادیغی خبر مکارانه‌یه الدانه‌رق کلدیکنده قلیچدن کچورلمشیدی ایشته اولوقت موما الیهك خراسانده قائممقامی بولنان (رستم) نام اوغلی باباسنك قتل اولندیغنی ایشیده‌رك عسکر ولشکر ایله کلوب (ازرمیدخت) شاهی هلاك ایتمشدر .

بو رستم او رستمدرکه حضرت عمر زمانلرنده قادسیه وقعه‌سنده مسلمین ایله محارب اولهرق اصحابدن هلال بن علفه رضی الله تعالی عنه بدنده هلاك اولمشدر مشار الیه بونی اباغندن طوتوب یره چارپه‌رق تلف ایتمش وسریری اوستنه چیقوب « کعبه ربیسی حقیچون بن رستمی قتل ایلدم » دیو ندا ایلمشیدی .

(اسماء بنت ابی بکر)

حضرت ابو بکرالصدیق افندمزك کریمه‌لری اسمادرکه (ذات النطاقین) جنابلریدر . کندیلری حضرت مشار الیهك بیوك کریمه‌سی وحضرت عائشه‌نك لاب همشیره‌سیدر والده‌سی (قیله) وعلی قول (قتیله) بنت عبد العزادر . عشرهٔ مبشره‌دن زبیر بن العوام حضرتلرینك تحت تزوجنده ایدی یتمش اوچ سنهٔ هجریه‌سنده درون مکهٔ مکرمه‌ده حجاج ظالمه مغلوبا مقتول اولان شهید سعید عبد الله بن الزبیر حضرتلری کبی دلیر صاحب دینی او طوغردی مخدوملری مشار الیهك یزید بن معاویه‌نك وفاتندنصکره طقوز آی خلافتلری اولوب امویه‌دن عبدالملك بن مروانك امریله او وجود مبارکك ازالهسیچون حجاج ظالم وازوب مکهٔ مکرمه‌یی محاصره ایتمش وجبل ابی قبیس اوزرندن بیت شریفه منجنیقلر

آنمشدر . مشار اليهك اوائناده قبول امان اولنمق خصوصنه داثر والدەسی اسمایه اولان استشارەسنده مشار اليهانك ویردیکی جوابلر کندیسنك متانت عقل وقوت قلب وصبرینه وکمال دیانتنه دلیل اولدیغندن بروجه زیر ذکر وتحریری مناسب کورلمشدر شویله که مشار اليه عبدالله بن الزبیر حضرتلری کندی اهل بیتی واون بیکی متجاوز موجود معیتی ایله حرم شریفده یدی ماه محصور قالوب مدت محاصرەنك بو وجهله امتدادی وعضایقه ومجاعتك اشتدادی جهتیله اصحاب ابن الزبیر کندیسنی ترك ایله حجاجدن امان دیلیوب چیقمغه مجبور اولمشلر ایدی حتی مشار اليهك صلبی اولادندن (حمزه) و (خبیب) نام مخدوملری دخی انلرله برابر چیقوب نزد مشار اليهده یانکز زبیر اسمنده اولان برمخدومی ایله کندی والدەسی وشرذمهٔ قلیلەدن عبارت بعض اصدقاسی قالمشیدی ایشته اول وقت مشار الیه حضرتلری والدەلری (اسماء ذات النطاقین) جنابلرینك یانه واروب « ای بنم والدەم : خلق بنی ترك ایتدی حتی کندی ولدم واهل بیتم بیله بنی براقوب کیتدی برابرمده انجق برجماعت قلیله قالدی که انلرکده اك چوق ثباتلری برساعتدن زیاده اولەمز . حریفلرایستدیکم دنیالغی بکا ویرەجکلر بو بابده سنك رأیك ندر » دیمشیدی بوکا جواب اولەرق والدەسی « اوغلم سن کندیکی دها ایی بیلورسین حق اوزره اولدیغك وخالق حقه داعی بولندیغك مجزومك ایسه ثابت قدم اول . تحقیق سنك اصحاب ویارانك بتون حق اوزره مقتول اولدیلر . کردنیکی بنی امیه اوغلانلری اللرینه تسلیم ایدوب اویناتمه . اکر مرادك مجرد دنیا ایسه نه فنا عبد ایمشسین سنکه کندیکی وبرابرکده بولنانلری هلاکه ویرمش اولدك واکر دیەجك ایسەك که « بن حق اوزره ایدم فقط اصحابمه ضعف وفتور کلمکله بن ده زبونلدم » بوکار أحرار دکلدر دنیاده نقدر مدت باقی قالەجقسین . اولوم اولادر » دیمکله عبدالله ابن الزبیر حضرتلری « والده : قورقارمکه شامیلر بکا اشکنجه ایدرلر و بنی صلب ایلرلر » دیوب بونك اوزرینه دخی والدەسندن « اوغلجغزم قیون : دریسی یوزلمکله متألم اولماز همان جناب حقدن استعانه ایدوب عزمکده اصرار ایله » جوابنی المقله والدەسنك رأسنی

تقبیل ایدرك « یاوالده بنم دخی رأیم بودر بن کندیمی بیلدم بیله لی دنیایه میل ایتمامش و اودار فانیده حیاتی آرزو لمامشمدر وخروج وطغیانه بنی بغض فی الله ایله محرمات حقك استحلال اولنمسندن بشقه برشی سوق ایتمامشدر بن انجق سنك رأیکی اتلاف ایستر ایدم سن دخی بنم عزمی تقویه ایلدك . باق والده یوکون بن اوله جکم صاقین اسف ایتمیه سین حقه تفویض امر ایتلیسین سنك اوغلك شمدیه قدر برامر منکری اختیار ایتمدی وفسق وفجوردہ بولنمدی انفاذ امر حقده عدالتدن آیرلمدی امانده غدر وخیانت ایلدی وعمدا نه بر مسلمه ونه بر معاهده جور وظلم قیلمدی . مأمورلرمدن برینك ظلمنی ایشیدو بده راضی اولدیغم واقع دکلدر عندمده مولامك رضاسندن اولی برشی یوقدر . یارب بونی بن نفسمی تزکیه اوله رق سویلیورم : والدمه تعزیه اوله رق سو یلیورم تاکه متسلی اوله بنم ایچون اسف اوزره اولمیه » دیدی والدمسی دیخی « اومارمکه اوغلم حقکده اوله جق صبرم جمیل اوله اکر بندن اول کیدر ایسه‌ك سنی عندالله اجر ومثوبت وذخر آخرت اتخاذ ایدرم واکر مظفر اولور ایسه‌ك مظفر یتکله مسرور اولورم چیق که کورەیم ایشك نه صورت کسب ایده‌جك » دیدکده ابن الزبیر حضرتلری « والده : حق تعالی سکا عوض خیر احسان ایتسون بنم ایچون دعایی ترك ایتمه » دیمکله والدمسی « اوغلم سنك خیر دعاکی بن اصلا ترك ایتم کیم باطل اوزره قتال ایتدی ایسه ایتدی سن حق اوزره جهاد ایلدك » دیوب « یارب اوزون کیجه لرده‌کی اوطول قیامه واونحیب وفغانه ومکه ومدینه‌نك وقت زوالده اولان حرارتی صوسزلغنه (یعنی کیجه لری صباحه‌دك نماز ونیاز ایله قائم وکوندوزلری صائم اولدیغنه) وپدریله بکا اولان اطاعتنه مرحمت ایله . یارب بن انی سکا اصمارلامش وحقنده هرنه که قضا ایتدك ایسه انکا راضی اولمشمدر ایمدی بنی بوخصوصده صابرین شاکرین ثوابیله مثاب ایله » دیو دعا ایلدی بعده ابن الزبیر حضرتلری والدمسنك اللرینی اوپمك اوزره ایکیسنی بردن الدقده والدمسی « وداعمی ایدیورسین » دیدی ابن الزبیر حضرتلری دخی « بن انجق وداعه کلدم زیرا ظن ایدرمکه بوکون بنم آخر کونمدر » دیمکله « هایدی بصبرت اوزره کیت فقط کل بن ده سکا وداع

ایدیم » دیدی ابن الزبیر حضرتلری یانه واروب بوینه صارلدقده والده‌سنك الی کندینك لابس اولدیغی زرهه طوقندی زره پوش اولدیغنی اکلادقده « بوسنك ایستدیکنی ایستیانلرك یعنی آرزوی شهادت ایلیانلرك کاری دکلدر » دیدی ابن الزبیر حضرتلری جوابنده « بونی بن انجق سکا مدار قوت وتسلیت اولق ایچون اختیار ایتمشیدم » دیمکله والده‌سی « او بکا قوة الظهر اوله‌ماز » دیدی ابن الزبیر حضرتلری دخی انك اوزرینه زرهی چیقاردی یانلرینی ایچنه بوکه‌رك قوللرینی صیغادی واتکلرینی قوشاغنك التنه صوقدی والده‌سیده کندیسنه « اثوابکی تشمیر ایله » دیمکده ایدی شوارجوزه‌یی سویله‌رك میدانه چیقدی

انی اذا اعرف یومی أصبر * وانما یعرف یومه الحر
اذبعضهم یعرف ثم ینکر

والده‌سی بونی ایشتدکده « انشاء الله صبر وثبات ایدرسین سنك پدرلرك ابو بکر وزبیردر والدك صفیه بنت عبدالمطلبدر » دیدی (حضرت ابو بکر کندی پدری و حضرت صفیه زوجی حضرت زبیرك والده‌سیدر) ابن الزبیر حضرتلری برحلهٔ شبرانه ومقاتلهٔ صفشکنانه‌دن ودونوب مقام ابراهیمده ایکی رکعت نمازدن صکره اوکون ماه جمادی الآخره‌دن بر صالی کونی ایدی که یمش اوچ یاشنده اولدیغی حالده شهید دوشدی . شامیلر سوینجلرندن تکبیر الدیلر عبدالله بن عمر حضرتلری « باقك شو حریفلره که مؤمنلر بوذاتك ولادتنده فرحلرندن تکبیر ایتمشلر ایدی بونلرانك قتلیله فرحناك اولوب تکبیر ایتدیلر » بیوردی (چونکه مدینهٔ منوره‌ده مهاجرین اسلامك ایلك ذریتی مشار الیهدر طائفهٔ یهود « بزانلری تسخیر ایتدك مسلمینك بورادهٔ چوجقلری اولیه‌جقدر » دیرلر ایدی جناب حق انلری تکذیب ایدوب هجرتك ایلك سنه‌سی مشار الیه متولد اولمغله اهل ایمان بتون ممنون اوله‌رق تکبیر کتورمشلر ایدی) حجاج ظالم مشار الیهك سر سعادت افسر بنی شامده عبدالملکه کوندروب جسد شریفنی حجونك یعنی مکهٔ مکرمه مقبره‌سی اولان جبلك صاغ جانبنده برحله بردار ایلدی اسماء ذات النطاقین حضرتلری الوب دفن ایتمك ایستدیسه‌ده رخصت ویرمدی مشار الیها حضرتلرینك اولبابده رجاسی وقوعه کلنه منتظر اولدی مشار الیها

حضرتلری ایسه او ظالمه سرفرو بردهٔ نیاز وصورت رجاده دهنباز اولمدی نهایة الامر ایش عبدالملکه منعکس اولوب انك طرفندن صادر اولان امر اوزرینه حجاج جثهٔ مبارکهٔ ابن الزبیری والده‌سنه تسلیم ایتدی او دخی غسل وتکفین ایدوب حجونه دفن ایلدی جثهٔ شریفهٔ ابن الزبیرك مصلوبیتی بر منوال محرر شامه خبر کیدوب کلنه قدر مرور ایدن مدتده اولوب اندن صکره حضرت اسما دخی یشامیوب یوز یاشنده اولدیغی حالده رحمت حقه روان اولدی • ویسی مرحوم خوابنامه‌ده « جسد پاك ابن الزبیر ایکی سنه مصلوب طوردی » دیمش ایسه‌ده بوسوزك مطالعهٔ ثقهٔ تواریخ ایله بیدار اولنلر نظرنده صایقلامه قبیلندن قاله‌جغی آشکاردر • مسلم شریفده مذکور اولان « جسد ابن الزبیرك مقابر یهوده القا اولندیغی واره‌دن چوق کچمیوب والده‌سنك وفات ایتدیکیدر » اه تاریخ کاملده مذکوردرکه عبدالله بن الزبیر حضرتلرینك شهادتندن صکره والده‌سی جناب اسمایی حجاج کندی نزدینه جلب واحضار ایتمك ایستدی مشار الیها اجابت ایتمیوب دفعهٔ ثانیه اوله‌رق تهدید آمیز خبر کوندردیسه‌ده ینه دکلمیوب اوچنجی دفعه‌سنده کندیسی قالقوب کتمش ومشار الیهایه « عبداللهی دوچار ایتدیکم حالدن طولایی بنی نصل بولدك » دیمش ایدی مشار الیها حضرتلری دخی « سنی شویله بولدمکه بنم اوغلمه دنیاسنی افساد ایتدك کندی نفسکه آخرتکی افساد ایلدك • رسول اکرم حضرتلری « ان فی ثقیف کذابا ومبیرا » دیو بزه بنی ثقیفده بر کذاب ایله بر مهلك ظهور ایده‌جکنی خبر ویرمشیدی کذابی کوردك (بونکله مختار الثقفی بی مراد ایتمشلردرکه مومی الیه ابن الزبیر عمالندن اولدیغی حالده مشار الیهه مکر وعصیان ایلمشدر) مهلك دخی سنسین » جوابنی ویردی بو حدیث شریف صحیحدر امام مسلم انی صحیحنده ذکر ایلمشدر اه اسد الغابهٔ ابن الاثیرده ابن زبیر حضرتلرینك ترجمهٔ حالنده شویله بر روایت دها واردرکه مشار الیه حضرتلری یوم شهادتلرندن اون کون اول والده‌لرینك یاننه کیروب انی شکایت ایدر برحالده بولملریله « اولوب قورتلملی » دیمشلر ایمش والده‌لری بوکا قارشولق اوله‌رق « ظن ایدرمکه سن بنم موتمی تمنی ایتدك بن ایسه سکا ایکی حالك بری روزی اولمدجه اولمك استمم یا اودرکه سن شهید اولوب

عندالله سنی کندیه عوض اتخاذ ایتملی یم و یاخود دشمنکه مظفریتکله روشندیده اوللی یم » دیمکله مشار الیه حضرتلری کولمش ایدی شهید اوله جقلری کون دخی والده لرینك یانه کیردکده والده سی « اوغلجغزم اولمیه که اولوم قورقوسیله شاشکه شین و یره جك برخصوصی قبول ایده سین والله العظیم عز واعتبار ایله قلیج یمك ذل وهوان ایله قرپاج یمکدن خیرایدر » دیو بیورمشیدی اه رضی الله تعالی عنها وعن ابنها (ذات النطاقین) تعبیرینك تفسیری حرف الذاله ذکر اولنور ٠

(اسماء بنت عبدالله)

ضروب امثال عربیه دن (لاعطر بعد عروس) مثلنك قائله سی اولان اسمادر که مجمع الامثال صاحبی ابوالفضل المیدانینك تعیینه کوره قبیله ٔ بنی عذره نسوانندندر ٠ منشأ مثل بودرکه مزبوره بی ذانا کندی عمزاده سی (عروس) نام کسنه یه تزویج ایتمشلر ایدی مرقومك وفاتندن صکره انی آخر قبیله دن چرکین چهره لی و بد خو یلی اغزی قوقار بخیل برکیمسه تزوج ایلمکله الوب کندی قومی جانبنه کوتورمکه مباشرت ایتدکده (اسما) زوج اولندن اوتوری عمزادم حقنده برمرثیه سویلمکه اذنکز اولسه ده مزارنده (عادت عرب اوزره) براز اغلیوب سویلسه م دیو استیذان ایتمشیدی اودخی اذن ویرمکله اسما « ابکیك یا عروس الاعراس ٠ یاثعلبا فی اهله واسدا عندالباس ٠ مع اشیاء لایعلمها الناس » دیو مرثیه یه باشلامش و بونکله زوج اولی اولان عروسه اهل وعشیرتی ایچنده تلکو کبی سکونت وحلمیت وحرب وضرب حالنده ارسلان کبی حدت وشدت اوزره اولدیغی اوصافیله خطاب وتوصیفدن صکره انك هنوز هرکسك بیلدیکی برطاقم اوصاف وشمائلی دها اولدیغنی اشراب ایتمش اولدیغندن زوجی (و مائلك الاشیاء) دیو انلریده کندندن سؤال ایتمکله (اسما) جوابنده « کان عن الهمة غیر نعاس ٠ ویعمل السیف صبیحات ابناس » دیوب بونکله ده زوجی متوفایی همت واقدامدن غافل اولمیوب شر وکریهه دن قاچمق هنکامنده بیله اعمال سیف وسنان ایله پا برجای ثبات اولمق عادتی ایدی دیو ثنا ایلمشدر ٠ بعده « یاعروس الاغر الازهر ٠ الطیب الخیم الکریم المحضر ٠ مع اشیاء له لاتذکر » دیه رك تکرار مدح ومرثیه یه آغاز ایدوب عروسك خوب سیما

و نورانی لقا و خلقی حسن و قرب و حضوری مستحسن اولدیغنی و بونلردن ماعدا ذکر اولنمیه‌جق دها برطاقم شیلری بولندیغنی بیان ایلمسیله زوجی یه (و ما تلك الاشیاء) دیو اوصاف مکتومه سندن سؤال ایتدکده اسما « کان عیوفا للخنا والمنکر . طیب النکهة غیر ابخر . ایسر غیر اعسر » تعبیریله جواب ویروب بونکله متوفی عروسك فحشیات ومنکراتی کریه کوریجی واغزی کوزل قوقوجی برمرد نیك خصلت وصاحب مکرمت اولدیغنی افاده ایتمکله زوجی بونك کندیسنه تعریض اولدیغنی ادراك ایلدی . اورادن قالقوب یوله چیقه‌جقلرنده اسما عطریات قوطیسنی یرده براقمغله زوجی « عطرکی یاکه آل سن آ » دیو اخطار صددنده اولدقده بکا بعد ذا عطر لازم دکل ما کنده اولمق اوزره (لاعطر بعد عروس) دیو تصریح استئفال قلمشیدی ایشته اوسوز امثالدن اولهرق قالدی .

بعضلر مثل مزبوری (لامخبأ لعطر بعد عروس) روشنده روایت واصلنی شوکونه حکایت ایلمشلردرکه برکیمسه لیلهٔ زفافده زوجه‌سندن رائحهٔ کریهه استشمام ایدرك عطرك یعنی کوزل قوقولی برشیئك یوقیدر دیو سؤال ایدوب اودخی صاقلدم دیمکله خریفجکز عروس کچدکدن صکره عطری پنهان ایتمده معنی بوقدر ما کنده اولهرق (لامخبأ لعطر بعد عروس) دیمشدربومثل شیٔ نفیس کندیسندن صکره یه الیقولنمیه‌جق کیمسه حقنده ضرب اولنور .

(اسماء بنت عمیس)

اصحابدن عمیس بن معد کریمه‌سی اسمادرکه مشاهیر صحابیاندن وحفلرنده (الاخوات مؤمنات) دیو مدح نبوی وایمانلرینه شهادت پیغمبری واقع اولان اخواتدندر مجموعی اون وعلی قول طقوز نفر انا برهمشیره ایدیلر والده‌لری آیة الترجمه (هند بنت عوف) ایدی کندیسی ذاتا جعفر طیار حضرتلرینك زوجه‌سی اولوب ابتداء اسلامده زوجیله برلکده اولا حبشه‌یه واندن صکره مدینهٔ منوره‌یه هجرت بیورمشلردر جعفر طیاز حضرتلرینك وقوع شهادتندنصکره حضرت ابو بکر افندمزه(*) وانلرك ارتحالندن صکره دخی زوج اوللرینك برادری حضرت

(*) ابوالقدانك افاده‌سنه کوره حضرت ابی بکری مشار الیها غسل ایتمشدر .

علی یه زوجه اولمشلر ایدی . ارض حبشه ده ایکن صلب جناب طیار دن عبد الله و عون و محمد جنابلرینی دنیایه کتوروب صلب صدیقدن دخی محمد بن ابی بکری وحضرت علیدن یحیی اسمنده بر واد مکرمی طوغرمشدر . کندیسنك بویله اوچ ذات عالی قدره زوجیت بختیار اغندن بشقه شوشرافت صهریه سی دخی وار ایدیکه همشیره سندن بری ازواج مطهراتدن اولان (میمونة بنت الحارث) حضرتلری ودیکری زوجهٔ خیرالناس جناب عباس اولان (ام الفضل لبابه) ودیکر بری حلیلهٔ حضرت حمزه اولان وکندیسیله اخوتی لابوین بولنان (سلمی بنت عمیس) حضرتینی ایدی بونك ایچون وصف حالنده (وهی اکرم النساس أصهارا) یعنی اسماء بنت عمیس انشته جهتندن جمله دن شرفلیدر دینلمشدر (عمیس) لفظی مضموم العین اوله رق زبیر وزننده در .

(اسماء بنت محمد)

اعیان دمشق الشامدن محمد بن صصری کریمه سی اسمادر که (ام محمد اسما) دیدکلری محدثهٔ جلیلة القدردر . محدث مکی بن علاندن برقاچ کتب احادیث اوقیوب موخرا انلری کرات ایله اوقوتمش واولبابده تفرد ایلمشدر . مبارك واهل بصیرت برخاتون ایدی . خیری سور و پك چوق تصدق ایلر ایدی برقاچ دفعه حج ایتمش وفی سبیل الله برخیلی شی وقف ایلمشدر . التیوز اوتوز سکز اواخرنده دنیایه کلمش ویدیوز اوتوز اوچ ذی الحجه سنده آخرته کتمشدر وقتنده روات حدیث واعیان مملکت ایجنده کندندن یاشلی کیمسه قالمامشیدی رحمها الله تعالی اه موما الیها کندندن اون سنه اول شامده پدیوز یکرمی اوچ ربیع الاولنده ارتحال ایدن قاضی القضاة نجم الدین الشافعینك همشیره سی اولمغله لامیه سنی شرح وترجمه ایتمش اولدیغم ابن وردی مرحوم تتمة المختصرده موما الیها حقنده شو قطعه یی سویلمشدر

کذلك فلتکن اخت ابن صصری * تفوق علی النساء صبی وشیبا
طراز القوم انثی مثل هذا * وما التأنیث لاسم الشمس عیبا

ابن صصرادن مراد مشار الیه نجم الدیندر .

(اسما بنت یزید الانصاریه)

اصحابدن یزید بن السکن الاشهلی کریمه سی اسمادر که فصحای صحابیاتدندر

برکون سائر اناث اصحاب طرفلرندن مبعوثا حضور حضرت رسالته کلوب (بابی وامی انت یارسول الله أنا وافدة النساء الیك ان الله عز وجل بعثك الی الرجال والنساء کافة فآمنا بك وبالاهك وانا معشر النساء محصورات مقصورات قواعد بیوتکم ومقضی شهواتکم وحاملات اولادکم وانکم معشر الرجال فضلتم علینا بالجمع والجماعات وعیادة المرضی وشهود الجنائز والحج بعدالحج وافضل من ذلك الجهاد فی سبیل الله عز وجل وان الرجل اذا خرج حاجا اومعتمرا اومجاهدا حفظنا لکم اموالکم وغزلنا اثوابکم وربینا لکم اولادکم أفنا نشارککم فی هذا الاجر والخیر) عباراتیله شوکونه افادات ایتدیکه « انام بابام سکا فدا اولسون یارسول الله بن قادینلر طرفندن مبعوث اولهرق کلدم . حق تعالی حضرتلری سنی بالجمله رجال ونسایه پیغمبر کوندرمشدر بزسکا وسنك ربکه ایمان ایتدك . لکن بزکه نسوانز سزك اولریکزده قمانوب قالمش وقضاکاه وطر واشتهاکز اولمش وچوجقلریکزی قرنمزده طاشیمقده بولنمشزدر سزایسه جمعه نمازلری قیلق وجوامع وجماعاته چیقمق وخستکانه کیدوب خاطر صورمق وجنازلرده بولنمق ومرة بعد اخری حج ایده بیلمك کبی فضیلتلرله بزه فائق اولمشسکزدر بونلرك هپسندن افضلی ده جهاد فی سبیل اللهدر . ولکن ارکك قسمی حج ویا عمره ایتمك یاخود کفار ایله مجاهده ومحاربه ایلك اوزره خانه سندن چیقدیغی وقتلرده سزك اموالکزی بزحفظ ایدر وایپلك اکروب اثوابکزی اعمال ایلرز وچوجقلریکزی بسلرز . ایمدی بوحالده بزلر او امور خیریه ومأجوره نك اجر وخیرنده سزلره مشارك اولهرز می یز » حضرت رسول مشار الیهانك بوافاداتنی استماع بیوردقلرنده یانلرنده بولنان اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنه التفات ایله « سزهیچ برقادیندن امر دینجه اولان سؤالنده بونك افاده سندن احسن برمقاله ایشتدیکزمی » بیوروب انلر دخی « یارسول الله بزظن ایتمزکه برقادین بویله حسن افاده یه یول بوله بیلسون » بیوردقلرندن صکره نبی اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مشار الیهایه خطاب ایدوب « ای خاتون آکله . وطرفلرندن کلمش اولدیغك خاتونلره ده آکلاتکه قادین قسمنك قوجه سیله ایی کچنوب زوجنك

خشنودلغنی قزانمق او فضائلك هپسنه معادل اولور » بیورمشلردر اه
ابن اثیرك تحریرینه کوره صحابیاتدن بر دیکر (اسمابنت یزید) دها واردر که
مشاهیر اصحابدن معاذ بن جبل حضرتلرینك خاله زاده‌سی بربانوی
مرد خصلتدر یرموك وقعه‌سنده چادری دیرکیله نام طقوز کافر قتل
ایتمشدر . رضی الله عنها

(اسماء العامریه)

انداس ادیبه‌لرندندر آل بنی عامردن واشبیلیه شهری اهالیسندن کاتبه
وشاعره بر خاتوندر امیر الموحدین عبد المؤمن بن علی یه کندینك نسبا اکا
مناسبتی اولدیغنی اکلاتمق دار ومالنك استدعای مصونیتی معرضنده
بر استرحامنامه یازوب نهایتنه برقصیدهٔ بلیغه درج ایتمشدیکه مطلعی
شویله ایدی

عرفنا النصر والفتح المبینا * لسیدنا امیر المؤمنینا
اذا کان الحدیث عن المعالی * رأیت حدیثکم فیها شجونا

بونلردن برنجی بیت « نصرت وفتوحات امیر المؤمنین اولان عبد المؤمنك
اولدیغنی بیلدك » ما آلنده بر استفتاح خیر اولوب ایکنجی بیت دخی « شرف
وجلالته دائر سوز اولدیغه اول مبحثده سزك خاتمانکز حقنده دوران ایدن
سوزلری پك اطرافلی کوریبورم » مؤداسنده برمدحیهٔ در اه

(اسما) ابن اثیرك تحریرینه کوره بوراده ذکر اولنانلردن ماعدا دها
اون بر نفر صحابیه خاتونك اسمیدر اه و (اسما بنت عوف) بین العرب
(مرقش) دیمکله معروف اولان (عمرو بن سعد) نام شاعر مشهورك
معشوقه‌سی اسمیدرکه کندینك عمزاده‌سیدر ماجرالری تزیین الاسواقده
محرردر . مرقومه (مرقش) دینلمسنك وجهی جبادت طبعی
حسبیله شعرینی تزیین ورنکین ایلدیکی ولغت عربیه‌ده (ترقیش) ك
تزیین معناسنه کلدیکیدر نتکیم (مهلهل) حقنده دخی بووجه تسمیه
جاریدر بونلر اشعار عربیه‌ده شعرای رومك باقیسی صابیلولر موما الیه
عمروك (حرمله) نام برادر زاده‌سی دخی عمروه مشابهتی اولدیغنه مبنی
(مرقش اصغر) تلقیب اولنمشدر . بعضلر دیدیلرکه عمرو مذکوره
مرقش تسمیه سنك وجهی کندینك شویله‌در

الدار قفر والرسوم کما * رقش فی ظهر الادیم قلم

بوده بعيد دكلدر زيراكه شعراى عربدن سويلديكى اشعارك بعض تعبيرله تلقيب اولنانلر واردر امام سيوطى مرحوم مزهرك آخرنده انلر ايچون مخصوص برفصل عقد ايتمشدر . فقط تزيين الاسواقده داود انطاكينك وجه تسميه اولهرق بيان ايتديكى حكايه مستبعددر اه

(اسما) برده شعراى جاهليه دن حارث بن حلزة اليشكرينك تغزلكرده سيدرنه مرقوم قصيدهٔ معلقه سى مطلعنده

آذنتنا ببينها أسماء * رب ثاو يمل منها الثواء

ديمشدر .

ألا أصبحت أسماء فى الخمر تعذل * وتزعم انى بالسفاه موكل

فقلت لها كفى عتابك نصطبح * والا فبينى فالتعزب أمثل

نظمى بنى كلبك مشهورلرندن زهير بن شريك الكلبينكدر تحفدركه (اسما) اسمنده عربده بعض رجال دخى واردر ازجمله (اسماء بن الحارثة) و (اسماء ابن ربان) صحابيلردر و (اسماء بن خارجة الفزارى) جوانمردان تابعيندن عاقل بزداندر

خذى العفو منى تستديمى مودتى * ولاتنطقى فى سورتى حين اغضب

فانى رأيت الحب فى الصدر والاذى * اذا اجتمعا لم يلبث الحب يذهب

نظمى انكدر . ليلهٔ زفافده زوجه سنه خطابا سويلمشدر ترجمهٔ حالى فوات الوفياتده مذكوردر وذكر اولنان نظمك بيت اولى شواهد كشافدن اولهرق (خذ العفو) و (قل العفو) آيتلرنده مأخوذدر اه

ادعى باسماء نبزا فى قبائلها * كأن أسماء أضحت بعض أسمائى

(اعتماد)

اندلس اديبه لرندن اوراده اشبيلية ملكى اولان (معتمد بن عباد) نام امير فلاكتمآبك ام ولد جاريه سى ايدى آية الترجمه (بثينه بنت المعتمد) بوندن تولد ايتمشدر شهرتى (رميكيه) اولديغندن حرف الراده ذكر اولنه جقدر .

(اعرابيه)

اهل باديه برامرئهٔ عربيه ديمكدر ابيات آتيه سندن اكلاشلديغى اوزره ذاتى نجدلى اولوب شيخ محيى الدين بن عربى حضرتلرينه منسوب اولان مسامراتده اصفيادن عبد الوهاب بن هبة الله قزى خديجه دن

نقلا روایت اولندیغنه کوره بواعرابیه یه خلفای بنی العباسدن بری تعشق ایدرك انی کندیسنه نکاح وتزوج ایلدکده دارالخلافتك هواسی موافق طبعی اولهمیه رق مزبوره ضعیفلمکه وکوندن کونه خسته لنمکه و اوقدر ناز ونعیم ایچنده اولدیغی حالده آه واف ایتمکه باشلامش ایدی خلیفه برکون مزبوره یه نه ایچون کولوب اکلنمیوب دائما دوشنمکده وکوندن کونه صرارووب صولغده اولدیغنی سوئال ایتدکده مزبوره کوچکدن بری کزوب یوریدیکی قیرلره واودلره وچوبانلرك صاغوب حصوله کتوردیکی سودلره وکندی کندینه چاغلیوب کلان صولره شوق وخواهشی اولدیغنی بیان ایتمیله خلیفه دجله کنارنده وشهرك نهایتنده برکوشك بنا ایتدیررك آدینی دخی (معشوق) قویمش وایستدیکی کبی اکلنمسی ایچون چوبانلرك قیونلری اورارده کزدیروب اوتلاتملرینی امر ایتدیکی مثللو اعرابیه یی دخی اورایه نقل ایتدرمشیدی انجق بوحال مزبورنك وطننی دها آچیق صورتده خاطرینه کتوررك برقات دها اوزکونلکنی موجب اولدیغی جهتله کوکلی خوش اولمامش وحتی خلیفه برکون قصر معشوقه کیدوب کیرلیجه دکله دکده مزبورنك شوبیتلری اغلایه اغلایه اوقودیغنی ایشتمشدر

وماذنب أعرابیة قذفت بها * صروف النوی من حیث لم تك ظنت
تمنت احالیب الرعاة وخیمة * بنجد فلم یقض لها ما تمنت
اذا ذکرت ماء العذیب وطیبه * وبرد حصاه آخر اللیل أنت
لها أنة عند العشاء وأنة * سحیرا ولولا أنتاه لجنت

ابیات مرقومه « اعرابیه نك کاهی ندرکه آنی آریلق انقلابلری ظن ومأمول ایتدیکی برلردن آتدی . کندیسی نجدده اولان اوبه لری وچوبانلرك صاغملرینی تمنی ایتدیسه ده حاجتی روا وامنیه سی قضا اولمدی . اورانك عذیب تعبیر اولنان صویی وانك ایلکنی وطاشلرینك کیجه لین سرینلکنی خاطرلدیقجه بیچاره آه وانین ایلر . کندینك ایکی اینی واردرکه بری لیلی ودیکری سحر بدر اکر انلرده اولسه چلدیروب مجنونه اولور » مآنده اولغله بوندن خلیفه نك قلبنه رقت کلهرك همان ایچرو کیروب « تأسف ایتمه مرادیکه نائل اولدك . تحت نکاحده اولدیغك حالده وار قوم وقبیله که کیت » دیو مزبوره یی قصر معشوقده اولان

بالجمله اموال واشیا ایله وطننه یولامشدر . بعده کندیسی آوه چیقدقجه مزبوره اوغرار ایمش اه ابیات مذکوره مجنون عامرینك دیوانده مع زیادة ثابت اولدیغنه نظرا مزبوره انلری خفیف تغییر ایله اندن اخذ وتمثل ایتمش ویالکز بیت اخیری کندیسی نظم ایلمش دیمکدر آتیده بوکا مماثل برده (بدویه) قصه‌سی واردر .

(اغتباط)

عباسیه مغنیاتندن (قلم الصالحیه) دیدکلری جاریهٔ معروفه درکه فی الاصل رجال عباسیه‌دن صالح بن عبد الوهابك جاریه‌سی اولوب موخرا واثق بالله خلیفه‌نك ملکنه کچمش و(اغتباط) نامی او وضع ایتمشدر تکیم انشاء الله تعالی حرف القافده بیان اولنور . اغانی بصمه‌لرنده غلط اولهرق (احتیاط) واقع اولمشدر .

(الف بنت الجمال)

جمال الکنانی کریمه‌سی الفدرکه مشاهیر حنابله‌دن الجمال عبد الله بن علی العسقلانی الکنانی الحنبلینك قزی واستاذهٔ امام سیوطیدر امام مشار الیه حدیثجه ثلاثیات المسندی اندن اخذ ایتمش واوده پدرندن اخذ واستماع ایلمشدر .

(الف بنت حسام الدین)

شریف نسابه دیدکلری علامه حسام الدین الحسن کریمه‌سی الفدرکه اولاد حسن بن علی‌دن اولان حسن مثنی ذریتندن اهل علم برخاندر بودخی اشیاخ امام سیوطی‌دن ایدی لطیفه بنت الامامی وعائشه بنت الشرایحی ومحمد بن محمد بن محمد بن المحب کندیسنه علم حدیثدن اجازت ویرمشلردر بونلری امام سیوطی کتاب المجمده ذکر ایتمشدر .

(الفیه)

زن هزار آشنا معناسنه اولهرق شاعر فارسی حکیم ازرقینك سلاچقه‌دن نیسابور ملکی طوغان شاهك برادرلق معطل اولان قوهٔ باهیه‌سنی تهییج وتقویه ایچون برطاقم اشکال وحکایات باهیه‌یی متضمن ترتیب وتألیف ایتمش اولدیغی (الفیة وشلفیة) نام کتابی قولنجه بیك ارککاه الفت وصورت غیر مشروعه‌ده انلره اجرای معامله‌ٔ زوجیت ایلمش

پرسئهٔ موهومه‌در . (شلفیه) لفظی زائیه معناسنه اولان (شلافه) دن مأخوذدر .

(امامه بنت ابی العاص)

داماد حضرت نبی اولان ابو العاص بن الربیع بن عبد العزی کریمه‌سیدر که اکبر کرائم نبویه حضرت زینب علیها التحیه افندمزدن طوغمه برحفیدهٔ پیغمبریدر تیزه‌سی اولان حضرت فاطمه انی بندن صکره آل دیو زوجی حضرت علی به توصیه پیورمشیدی بناء علی ذلك حضرت فاطمه‌نك ارتحالندن صکره ابتدا حضرت علی به وانلرك وقوع شهادتلرندن صکره دخی مغیرة بن نوفل جنابلرینه زوجه اولمشلردر طفولیتلری هنکامده نزد رسول اللهده آشوری حرمت ومحبتی وار ایدی حتی ارقه‌لرینه الوب نماز قلدقلری واقع اولور ایدی رضی الله عنها وعن امها وازواجها

(امامه بنت الحارث)

اشراف قبیلهٔ ربیعه‌دن عوف بن محلم الشیبانینك شول زوجه‌سیدر که قزی ام اناسی کنده ملوکندن حارث بن عمرو بن حجر آکل المراره تزویج ایتدکلرنده اکا بروجه آتی برمقدمهٔ معقوله ایله نصایح آتیه‌یی ایتمشدر « باق یاورم برکیمسه‌یه نصح وتوصیه خصوصی اکر او کیمسه‌نك ادب وتربیه‌سنه وحیثیت اصلیه‌سنه مبنی ترك اولنمق لازم کلیدی بنم‌ده شمدی سکا توصیه ایتمه حاجت اولز ایدی لکن توصیه یلنه اخطار وبیلیانه تذکار دیمك اولدرق هرکس حقنده موجب منفعتدر . قزم اکر برقزابو یلنك ثروت ویسارندن ناشی زوجدن مستغنی اولیدی سنك جمله‌دن زیاده استغنالك لازم کلور ایدی لکن اویله اولمیوب ارککلر بزم ایچون خلق اولندیغی کبی بزده انلر ایچون خلق اولنمشسزدر » . (ای قزم سن اناکك وباباکك خانه‌سندن وبیو یوب یوریدیکك یووه‌دن چیقوب بیلدیکك وتعرکده الفت ایتدیکك برآدمك اوینه کیدیورسین ایمدی اول کیمسه‌نك رضاسنی کوزه‌توب جاریه‌سی کبی کندیسنه اطاعت ایله که او دخی سکا قول کوله اولسون یعنی سنی سووب خشنود اولمکی التزام ایتسون . سکا بن شمدی اون نسنه بیان ایده‌جکم انلری ازبر وموجبلریله عمل ایله تاکه زوجك ایله حسن معاشرته موفق اوله بیله‌سین . برنجیسی سکا بیه‌جك وکیه‌جك هرنه کتورر ایسه انی ازجان ودل قبول ایلمایسین . ایکنجیسی امر ایتدیکی

شیلری یاملی ونهی ایدوب یاپه دیدیکی شیلری یاپماملیسین سوزینی دکایوب کندیسنه اطاعت ایتملیسین . اوچنجیسی ودردنجیسی اوك ایچنی واوستکی باشکی تمیز طوتمغه دقت ایلیوب کوز کوزه‌رك ویاقوقوسی النه‌رق استکراه اولنه‌جق شیلردن احتراز واجتناب ایلملیسین تاکه کندکدن ایکرندیروب کوزندن دوشمیه‌سین . بشنجیسی اویویه‌جغی والتنجیسی طعام ایلیه‌جکی وقتلری آرامملیسین یعنی بونلری قنغی وقت وساعتده اعتیاد اینمش ایسه اووقتلری کوزه‌دوب یمکنی ودوشکنی حاضر وآماده ایتمیسین زیرا آجلق انسانی آتشلندیروب اویقوسزلق دخی اوفکه لندیرر . یدنجیسی وسکزنجیسی قوجه‌کلك مالنی محافظه وصرف وتلفدن صیانت ووقایه ایتملی واعتبارینی کوزه‌دوب متعلقاتنه رعایت ایلیسین . طقوزنجیسی واونجیسی هیچ برشیده اکا عصیان ومخالفت ایتاملی وسرینی کیمسه‌یه افشا ایلاملیسین چونکه اکر امرینه عصیان ایدر ایسه‌ك کین باغلادرسین وسرینی افشا ایلرایسه‌ك غدر وجفاسندن امین اوله‌مازسین . قرم صاقین که زوجك کدرلی ایکن یاشنده فرحلی طورمیه‌سین وفرح ونشاط وقتنده کدر کوسترمیه‌سین) انتهی

غیر از مقدمه بونصائحی صاحب مستطرف یتمش اوچنجی بابده بیان ایتدیکی صوره ایکی وجهله خطا ایتمشدر قزك طالب تزوجی (عمرو ابن حجر الکندی) در دیمشدر مع هذا که عمرو بن حجر قزك قوجه‌سی اولان حارثك پدر یدر ایکنجی خطاسی قزك اسمنی (ام ایاس) دیو کوسترمسیدر حالبوکه ام اناس تسمیه‌سنك وجهی آتیده کامل ابن اثیردن اولان نقلمزله ثابت اوله‌جقدر .

یار غمکسارم (سعید افندی) سلمه الله بو امامه‌نك ذکر اولنان نصائح عشره‌سندن هر برینی مبدأ مقال ومدار کلام ایدینه‌رك آداب انوثته وتربیهٔ اطفال وحقوق زوجیته متعلق افادات ایله (وظائف الاناث) اسمنده مفید براثر وجوده کتورمشدر مولی سعیی مشکور وعمل خیریله کندیسنی مأجور بیورسون .

(امامه بنت خزرج)

نسوان عربدن طبیعت شعریه صاحبه‌سی وابیات آتیه‌نك قائله‌سی برخاتوندر

اذا شئت أن تلقى فتى لو وزنته * بكل معدى وكل يمانى
وفى بهما فضلا وجودا وسوددا * وزيا فذاك الاسود بن فنان
فتى لايرى فى ساحة الارض مثله * ليوم ضراب أوليوم طعان

بو بيتلرى من بوره اجواد عربدن اسود بن فنانك مدحنده سويلشدر مسامرات مولانا محيى الدينده محكيدر كه وهب (ياخود) محمد بن ناجية ارصافى ديمشكه بن واثق بالله ايام حكومت وسلطنتنده مصر مالنجه موقع تهمت ومسؤليتده واقع اولدقدن صكره بنى اكيد وشديد طلب وتحرى يه قالقشدى بناء عليه بكا مملكتم اولان رصافه وسائره طار كلهرك باديه‌لره چيقوب زيرحمايه و وقايه‌سنه صغنه‌جق صاحب مناعت ومروءت بركيمسه ارامغه مضطر اولدم . بويله براى التجا باديه يه اولوب كزر ايكن براز چادرلر كوروب انلردن برينه واردىغمده اوكنده ديكيلى برمزراق ايله باغلى برقسراق كوردم وايچرو كيروب سلام و يرديكمده وراى پرده‌دن برطاقم قادينلر سلامى الدقدن صكره ايچرلدن برى (اطمئن ياحضرى فنعم مناخ الضيفان بوالك القدر ومهدك السفر) ديه‌رك غايت سمحانه سوزلرله حشمده اصول خوش آمدى يى اجرايه قيام وامر اطمينان واستراحتى التزام ايلديسه‌ده بن (وانى يطمئن المطلوب أو يأمن المرعوب من دون أن يأوى الى جبل يعصمه أو مأمن أو مفزع يمنعه وقلما ينجو من السلطان طالبه والخوف غالبه) ديو پادشاه طرفندن آراندىغم جهتله پك امين برير بولمدقجه مطمئن اولهميه جغمى اشراب ايتديكمدن قادينجغز حالمى اكلايه‌رق وآجيه‌رق (لقد ترجم لسانك عن ذنب كبير وقلب صغير) ديوب بونكله ايتديكم افادانك كندم قباحتلى وقلبم خشيتلى اولدىغى معناسى اكلاشلديغنى بعدالافاده (وايم الله لقد حللت بفناء رجل لايضام بفنائه احد ولايجوع بساحته كبد هذا الاسود بن فنان اخواله كعب واعمامه شيبان صعلوك الحى فى ماله وسيدهم فى حاله وسندهم فى فعاله صدوق الجوار وقود النار) ديو اورانك خيمهٔ اسود بن فنان اولديغى بيانيله حقيقة بردار الامان اولديغنى وانك حوزهٔ حمايه‌سنده فرد آفريده ظلم كورمديكى كبى ساحهٔ سماحتنده دخى كيمسه‌نك آچ قالميه‌جغنى قسم ايله افاده‌دن و بوصوزتله بنى تأمين ايلدكدن صكره « امامه بنت خزرج دخى انى شويله

وصف ایتمشدر ، دیه‌رك مزبوره‌نك اسود بن فغان حقنده اولان سالف البیان ابیاتنی ایراد ایلدی انتهی (ماکل ابیات) سن برذات فتوتکاره ملاقی اولمق ایستر ایسه‌ك که انی کزیده عرب اولان معدی و یمانیلرله وزن ومقایسه ایتدیکنده کرم وسخاوت وشرف وسیادت وزی وقیافتجه او ایکی قومك تمامیله مقابل ومعادلی وجامع جمیع فضائلی اوله ایشته اسود بن فغاندر . حرب وضرب زمانلرنده دخی روی ارضده انك مثلی کورلمش دکلدر دیمکدر .

(امامة بنت ذی الاصبع)

فحول شعرای جاهلیه‌دن ذوالاصبع العدوانینك قزیدرکه او دخی شاعره‌در اشعارندن ابیات آتیه اغانینك جلدثالثنده پدرینك ترجمهٔ حالنده کوریله‌رك اخذ اولنمشدر

کم من فتی کانت له میعة * أبلج مثل القمر الزاهر
قدمرت الخیل بحافاتهم * کر غیث لجب ماطر
قدلقیت فهم وعدوانها * قتلا وهلکا آخر الغابر
کانوا ملوکا سادة فی الوری * دهرا لها الفخر علی الفاخر
حتی تساقوا کأسهم بینهم * بغیا فیا للشارب الخامر
بادوا فمن یحلل باوطانهم * یحلل برسم مقفر داثر

(میعه) عنفوان شباب (ابلج) صبیح الوجه معنالرینه‌در (حافات) جانب وناحیه معناسنه اولان حافه‌نك جمعیدر (کر) لفظنده‌کی کاف حرف تشبیه اولوب (مر) فتح میم وتشدید راء ایله مرور معناسنه‌در (غیث) یغمور (لجب) سسلی وکثرتلی معناسنده انك صفتیدر (فهم) و (عدوان) ایکی قبیله‌در (غابر) ماضی معناسنه اوله‌رق مقدر یوم لفظنك صفتیدر (بادوا) هلکوا معناسنه‌در (رسم) دیوخانه‌نك خاکه یاپر باقی قالان اثرینه دیرلر (مقفر) خالی (داثر) خراب ومنمحی معناسنه‌درکه ثاء مثلثه ایله اولان دثوردن مشتقدر اغانیده غلط اوله‌رق سین ایله طبع اولنمشدر . مزبوره ابیات مسروده‌یی کندی قومنه مرثیه اوله‌رق سویلمشدرکه انلر برقان مادوسندن طولایی حیت جاهلیه ایله بری برینه دوشه‌رك کندیلرینی افنا ایلمشلرایدی اه ذوالاصبعك

جزعت امامة أن مشیت علی العصا * وتذکرت اذ نحن ملفتیان

الخ بیتیله ذکر ایتدیکی (امامه) کندینك کریمه‌سی اولان اشبو امامهٔ

شاعره‌در پدرینك هرم پیری ایله دکنکه طایانه‌رق یوریدیکنی کوروب بکا ایلمسی اوزرینه سویلنمشدر . انلر درت همشیره ایدیلر (زوج من عود خیر من قعود) مثلی‌ده انلردن صدور ایتمشدرکه انی الك کوچکلری تفوه ایلمشدر امثال میدانی‌یه واغانینك جلد ثالثی صدرینه مراجعت اولنه اه قالدیکه مرقوم ذوالاصبع ذکر اولنان بیتنده (ملفتیان) دیمکله (من الفتیان) دیمکی مراد ایتمشدر کلمتینده اولان متقاربینده ثانی حرف تعریف اولدیغی تقدیرده قیاسی اولمیه‌رق حذف وارد اولمش ومثلا (بنی العنبر) دینیله‌جك یرده (بلعنبر) دینلمشدر شاعر متنبینك

نحن رکب ملجن فی زی ناس * فوق طیر لها شخوص الجمال (*)

بیتنده‌کی (ملجن) تعبیری دخی بو قبیلدندرکه من الجن دیمکدر .

(امامة المریدیه)

یاخود (اسامة) المریدیه که (مرید) نام عشیرته منسوبه‌در قطعهٔ آتیه‌نك قائله‌سی بر صحابیه خاتوندر

تکذب دین الله والمرء احمدا * لعمر الذی امناك ان بئس ما یمنی

حباك حنیف آخر الدهر طعنة * ابا عفك خذها علی کبر السن

بو قطعه‌یی منافقین یهوددن (ابو عفك) اسمنده بر ملعون وار ایدیکه یوز یکرمی یاشنه کیرمش اولدیغی حالده کندیسنی رحمة للعالمین افندمزه اجرای عداوت وخباثت ایتمکدن الهمامش ایدی او ملعونی اصحاب کزیندن سالم بن عمیر رضی الله تعالی عنه حضرتلری قتل واعدام ایلدکده سویلمشدر . مآلنده ملعون مزبوره خطاب ایتمشدر « لعمر الذی امناك » وحیاة الذی انشأك دیمکدر (حباك) اعطاك معناسنه‌در (حنیف) مسلم دیمکدر . زرقانی مرحوم مواهب لدنیه شرحنده بویله تفسیر ایتمشدر . (امامه) بوندن وسابقة الترجمه (امامه بنت ابی العاص) دن بشقه التی نفر صحابیه اسمیدر ایچلرندن بریده حضرت حمزه‌نك کریمه‌سی امامه‌در .

(امة الله)

سلطان محمد خان رابع عصری علمیه‌سندن قامتی زاده کریمه‌سی (صدقی امة الله) قادیندرکه استانبول ادیبه‌لرندندر کندینك الهیاتی ومرتب دیوانی

(*) ای کاننا جن والجمال التی تحتنا کأنها طیر فی السرعة الا انها فی صورة الجمال

اولوب نظم آتی دخی انك زادهٔ طبعی اولق اوزره تذکر شعراده کورلمشدر
هفته کچمز کویکه مهمان ایدن سن سین بنی
بلکه هرشب صبحه دك نالان ایدن سن سین بنی
دست تدبیر ایله چاك اولسونمی دامان فراق
آفتاب حسنکه حیران ایدن سن سین بنی
بیك بوز اون بش تاریخنده ارتحال دار آخرت ایتمشدر اشعارنده (صدقی)
دیو تخلص ایتدیکی جهتله حرف الصاده دخی ذکری کله جکدر ٠
بو اسمده بروسه خاندانندن (خراجی زاده) دیمکله مشهور عائله دن دخی
برشاعره خانون اولدیغی واجدادی وقفنك متولیه سی اولوب زمانك قیود
وسنداتنی کیمسه یه امن ایتمیه رك بالذات کندیسی ضبط وتحریر ایتمش بولندیغی
تقریبا ۱۲۲۰ تاریخی وقائعندن اولق اوزره خبر ویرلمکده در ٠
کاتوش یاخود کاتوم (امة الله) سلطان محمد رابعك زوجه سی وسلطان
احمد ثالث ایله سلطان مصطفی خان ثانینك والده سیدرکه جدید والده
دیدکاریدر (عتیق آتیة الترجمه نورباتو خاتوندر) غلطه ده کی یکی جامعك
بانیه سیدر اسکداره کی یکی جامعی اوغلی سلطان احمد اکا بنا ایتمشدر
اورادهٔ مستقل تربه درونده مدفونه در اه و (امة الله بنت ابی بکرة
الثقفیه) و (امة الله بنت رزینه) صحابیه لردر ٠ یاخود ایکنجیسی تابعیه در ٠
(امه) لفظی عربیده جاریه معناسنه اولمغله (امة الله) اسمی اسماء
رجالده عبد الله مؤداسنده در ٠

(امة بنی عدوان)

بنی عدوان جماعتك جاریه سی دیمکدرکه جاریه جنسندن سوء نصح
ایله متعارف بون برقادین ایدی اسمی (شوله) اولدیغندن انشاء الله تعالی
حرف الشینده ذکر اولنه جقدر ٠ زمخشری اطواق الذهبك طقسان
بشنجی مقاله سنك آخرنده (هذا لعمری ظلم منك وعدوان ٠ ونصح کنصح
امة بنی عدوان) دیمشیدی ٠

(امة الجلیل)

صلحای نسوان عربدن وطبقات مولانا شعرانیده ذکر اولنان ولیه لردندر
عصرنده بولنان اتقیا تعریف ولابتده اختلاف ایدوب هربری برکونه
تعبیر ایدرك الك نهایه مشار الیهایه مراجعت ایتدکلرنده « ولی
اولان ذاتك هر آنی دنیادن اعراض وحق ایله اشتغال زمانی اولوب

ولی ایجون دنیاده بر آن اوله مز که فاعی او آنده جناب حقك غیری بر شیئه متفرغ اوله » دیو لازمهٔ حال ولایتی بیان بیوردقدن صکره ایچلرندن برینه خطاب ایدرك « سزه هرکیم خبر و برایسه که ولی اللهدن برینك حقك غیریله اشتغالی واردر انی تکذیب ایدك » دیوب ختم کلام ایلمشدر . قدس الله تعالی سرهما

(امة الخالق)

عبد اللطیف بن صدقة بن عوض المناوی العقبی کریمه‌سی بر محدثهٔ معروفه اولوب سکز یوز اون اوچده تولد ایتمشدر سابقة الترجمه اف بنت الجمالك پدری اولان جمال حنبلی درسنه حاضر اوله‌رق اندن مسند امام احمدی ومعجم صغیر طبرانیدن بر مقداری ومقدار سیرت ابن هشامی اوقویوب محدثین بنامك برچوغندن اخذ اجازت ایتمشدر . الفیهٔ ابن مالکی ومنهاج العابدینی حفظ ایتمش ویازمشیدی وچوق وقت معمر اولوب ملاقی اولدیغی اساتذهٔ محدثینی کندندن بشقه بیلن قالمیه‌رق انلردن نقل وروایتده تفرد ایتمشیدی . وفاتی طقوز یوز ایکی ذی القعده‌سنك اوچنجی صالی کونی واقع اولمشدر . کندیسی اشیاخ امام سیوطیدن اولمغله امام مشار الیه انی کتاب المنجمده ذکر وابیات آتیه‌یی انك انشاد ایدر اولدیغنی بیان ایتمشدر

هی المقادیر فدعنی اوفذر * ان کنت اخطأت فاخطا القدر
اذا اراد الله امرا بامرئ * وکان ذا عقل وسمع وبصر
اصم اذنیه واعمی قلبه * وسله من عقله سل الشعر
حتی اذا انفذ فیه حکمه * رد الیه عقله لیعتبر

(امة العزیز شریفه)

انداس ادیبه‌لرندن آتیة الترجمه (ولاده) یه معزوا متعارف اولان اشاغیدکی ایکی بیت دلپذیر نفحة الطیبده اشبو امة العزیزك اثر نظمی اولمق اوزره ذکر اولنمشدر

لحاظکم تجرحنا فی الحشا * ولحظنا یجرحکم فی الخدود
جرح بجرح فاحعلوا ذا بذا * فالذی اوجب جرح الصدود

بونلر « سزك نکاهکز بزم درونمزه تأثیر ایدوب بزم سزه اولان نظر اشتیاقی اثرمز ایسه سزك یکانلر یکزده حرمت حجابی ایجاب ایتمکله کویاکه سزك خد ورخسارکزی جرح ایلمکده اولدیغی وبوصورتله طرفینك

شو جرح وتأثیی یکدیکرینه محسوب ومقابل اولمق لازم کلدیکی حالده فضله اولهرق سزك پرده یزدن اعراض وعدولکز المنی نه ایجاب ایتمشدر » وللو بر استفهامی متضمن اولمغله بوسؤاله صکره دن بعض ادبا قطعهٔ آتیه ایله جواب ویرمشدر

اوجبه منی یاسیدی * جرح بخد لیس فیه الجحود

وانت فیما قلته مدع * فاین ماقلت واین الشهود

(زکجه سی) افندم بزم او عدول واعراضمز المنی رخسارمزده منکر اولیان سزك جرح وتأثیرکز ایجاب ایتمشدر . اما یزدن تشکی ایتمکده اولدیغکز جرح باطنی بحثی سزدن مجرد برادعادرکه شاهدلری یوقدر دیمکدر .

(امة العزیز البغدادیه)

(بنت القیم) دیدکلری بانودرکه شام شریفده قرن سادس مشاهیرندن وفی الاصل بغداد اهالیسندن بر واعظهٔ متفقهه ایدی اسمی خدیجه اولدیغندن حرف الحاده ذکر اولنور .

(امة العزیز) پرده (مسندة الشام) دیو معروفه اولان محدثهٔ مشهوره نك اسمیدرکه محدث نجم الدینك کریمه سی ایدی (مسندة الشام) تعبیری شامده اهل عصری میانده اسناد حدیث امرنده کاحادیثی باسانیدها صاحب شریعته ایصال ایتمکدر اقرانی اولیوب اولبابده یکانه اولدیغنی مشعر بر لقب فاخردر . پرده امام سیوطی اشیاخندن بر (امة العزیز) واردرکه محمد بن الشیخ یونس بن الشیخ اسماعیل الانبابی کریمه سیدر امام مشار الیه انی کتاب المنجمده ذکر ایتمش واندن ثلاثیات بخاری ایله جزء انیوسی بی اوقودیغنی بیان ایلمشدر .

(ام ابان)

(مزاحم بن عمرو) نام شاعر سلولینك والدسی بر شاعره خاتوندرکه خشمیه یاخود تمیمه در . اوغلی مزاحمی شاعر ابن دمینه زوجه سی نزدنده بوله رق بوش بوکریشه برطاش اوروب قتل ایلمکله حقنده ابیات آتیه یی نظم ایدرك اخذ ثاره قیام ایلمشدر

یاعلی ومالی بل بجل عشیرتی * قتیل بنی تمیم بغیر سلاح

فهلا قتلتم بالسلاح ابن اختکم * فتظهر فیه للشهود جراح

فلا تطمعوا فی الصلح مادمت حیة * ومادام حیا مصعب وجناح

الم تعلموا أن الدوائر بيننا * تدور وأن الطالبين شحاح

(مآلی) مال واقاربم واعظم اهل عشیرتم فدا اولسون شول مقتوله که بنی تیم یدنده بلا سلاح قتل اولنمشدر • (بعده قوم قاتلنه خطابا) کاشکی سز همشیره زاده کزی سلاح ایله قتل ایدیدیکزده مرقومده اثر زخم ظاهر اولیدی • ایمدی بن و دیکر اوغلارم مصعب ایله جناح حیاتده اولدقجه سز صلحه طمع ایتمیک • بیلزمیسکز میانمزده مصائب حرب وقتال دائما دوران ایتمکده اولوب طالب دم اولانلر دخی فدای حقوق ایتیوب اولبابده همیشه بخل وامساك اوزره درلر دیمکدر • مرقومی عاقبت اوغلی مصعبه قتل ایتدرمشدر اه بیت اولده (قتیل بنی تیم) دیمسی اوغلنك قاتلی اولان ابن دمینه عامر بن تیم الله بن مبشر اولادندن اولدیغنه وبیت ثانیده کی (ابن اختکم) تعبیری ابن الدمینه نك من جهة الام مزاحمه مناسبت قومیه سی بولندیغنه مبنیدر • بیت اول ایله مابعدی میانده من جهة القافیه (عیب اکفاء) واردر (۱) نته کیم اهلنك معلومیدر (استطراد) بومناسبتله ذکره لایقدر که شاعر دعبلك برمتشاعر آشنامسی وار ایدی سو یلدیکی ابیات غلط وخطادن سالم اولمز ایدی برکون اشبو

ان ذا الحب شدید لیس ینجیه الفرار * ونجا من کان لایعشق من ذل الحذار

بینی انشا ایدوب دعبله عرض ایلدکده ذعبل « بهی برادر بو بیت مقفی دکلدر زیرا مصراعك برینی را ودیکری زا اوزره بنا قلنمشدر » دیمکله متشاعر مرقوم جوابنده « نقطه وضع ایله تاکه یکقافیه اولسون » دیمش ودعبل بوتدبیری ایشدرك « بونك چاره سی بولندی فقط مصراعك برینك آخری مرفوع و اوبرینك مجرور اولمغله بوده معایبدندر بوکا نه چاره ایدملم » دیدکده دخی « به نه احمق آدمسین بن سکا انجام ایله دیورم سن اعراب وضع ایلمکه قالقیشیورسین » دیه رك دعبلی تحمیق ایتمشدر • اوقیانوسده مذکور ظرائف ادبیه دندر (انتهی)

و (ام ابان بنت عتبه) صحابیاندندر عتبه بن ربیعه نك قزی وحضرت معاویه نك تیزه سیدر آتیة الترجمه (هند بنت عتبه) بونك همشیره سیدر بو ام ابانی حضرت عمر تزوجه طالب اولمشیدی مزبوره ایسه « یغلق بابه ویمنع خیره ویدخل عابسا ویخرج عابسا » دیو حضرت مشار الیهك

(۱) وقدیقال له الاقواء اوالاصراف علی اختلاف التعاریف

مكانت طبعندن امتناع ايتشدر اه بو اسمده حضرت عثمان رضى الله عنهك دخى بر كريمه‌سى وار ايدى ٠

(ام اناس)

اشراف قبيله‌ء ربيعه‌دن عوف بن محلم بن ذهل بن شيبانك سابقة الترجمه (امامه) دن متولد بر كريمه‌سيدركه انى كنده ماوكندن حارث بن عمرو ابن حجر آكل المرار تزوج ايتشدر حسن وآن وعقل وعرفان ايله معروفه ايدى وصف حالى آتية الترجمه عصامك تعريفيله حرف العينده معلوم اولهجقدر (ام اناس) تسميه‌سنك سببى تاريخ كامله‌ده عربك وقائع حربيه‌سى ايامندن (يوم البردان) ذكرنده شو وجهله مبينكه شام ملكى زياد بن هبوله آتيده (هند الهنود) ترجمه‌سنده افاده اولنه‌جغى اوزره (كنده) مملكتى غارت ايتديكى صره‌ده مزبوره هند ايله بو ام اناسك اناسى امامه مرقومك دست استيلا واستئسارينه كچمشيدى مؤخرا امامه زوجى عوفه عودتنده حامل اولمغله بو قزى طوغرديغنده عوف انى وأد ايتمك يعنى بعض عرب جاهليه‌نك عادت قبيحه‌لرى اوزره حيا دفن ايدوب تلف ايلمك ايستمشيدى (عمرو بن ابى ربيعه) اسمنده اولان دوستى مانع اولهرق كنديسنه باغشلادوب « لعلها تلد اناسا » ديمش اولمغله قرنجفز (ام اناس) ديو مسمى قالمشدر حتى زوجى حارث بن عمرودن وضع ايتمش اولديغى عمرو نام اوغلى (ابن ام اناس) ديو معروف اولمشدر اه بعض كتابلرده نام مزبوره بوقصه‌دن غفلته مبنى غلط اولهرق (ام اياس) اولمق اوزره كوسترلمشدر اه

و (ام اناس) صاحب قاموسك بيانه كوره اصحابدن ابو موسى الاشعرى حضرتلرينك كريمه‌لرينك وعبدالمطلب بن هاشم جده‌سى اولان (قرط) نام خاتونك واسماء بنت ابى بكر الصديق جده‌سنك كيه‌لرى در ٠

(ام انوك)

خطط مقريزيده مذكور آثار مصريه‌دن (خانقاه ام انوك) ده مضاف اليه واقع اولان ام انوكدركه بر وقت مصرده‌كى دولت قلاوونيه اربابندن ملك ناصر محمد بن قلاوونك زوجه‌لرندندر مشار اليهك مخدومى امير انوكك والده‌سى وخانقاه مذكورك بانيه‌سى بديعة الحسن وباهرة الجمال برخاتون ايدى (طغاى) اسميله حرف الطاده بيان اولنه‌جقدر ٠

(ام ایمن)

اصحابدن (اسامة بن زید) حضرتلرینك والده‌سی ورسول اکرم افندمز حضرتلرینك دایه‌سی اولان ام ایمندر که (برکة بنت ثعلبه) نام صحابیهٔ جلیلة القدردر . نامی فی الاصل (برکه) وکندیسی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك پدر والاکهرلری جناب عبدالله‌ه مملوکه بر جاریهٔ حبشیه اولوب (عبید الحبشی) نامنده بر آدمك تحت نکاحنده و پدرلرینك آزادلیسی اولمق اوزره افندمز حضرتلرینك خدمت حضانتنده بولنمغه ایدی . عبید الحبشی صلبندن متولد (ایمن) نام ایلك مخدومنه اضافتله (ام ایمن) دیو شهرت بولمشدر (ام الظباء) دخی دینلور ایدی . عبید الحبشیدن صکره انی ذات حضرت رسالت کندیلرینه حضرت خدیجه بخشنده‌سی اولان (زید بن حارثه) نام مملوکلرینه تزویج بیورمشلردرایشته (اسامة بن زید) حضرتلری اندن تولد ایلمشدر . بعضلر مشارالیهانك عتق وآزادی دخی طرف رسالتدن واقع اولدی دیرلر . والدهٔ محترمهٔ حضرت خیر البریه اولان جناب (آمنه) دایی زاده‌لرینی زیارت قصدیله مدینهٔ منوره‌یه واروب اثنای عودتده (ابواء) نام موضعده ارتحاللری وقوع بولمغله ذات حضرت رسالت اورادن مکهٔ مکرمه‌یه اشبو ام ایمنك آغوش مادرانهٔ حضانت وصحابتیله مواصلت بیورمشدر بناءعلی ذلك « ام ایمن امی بعد امی » دیو حقنده زیاده‌سیله حرمت ورعایت ایدر وبالخاصه قالقوب زیارتلرینه کیدرلر ایدی . دار آخرتی تشریفی رسول اکرم افندمز حضرتلرینك تشریفلرندن صکره اولوب ارتحال جناب رسالت وقوعنده پك چوق بکا ایتمشیدی « سنی بو قدر اغلادن ندر » دیو صورانلره « بن پیغمبرك ارتحال دار آخرت ایده‌جکنی بیلنلردنم : انجق بزه کلمکده اولان وحی الهینك انقطاعنه اغلایورم » دیو جواب ویرر ایدی رضی الله تعالی عنها .

(ام ایوب الانصاریه)

مؤمنان اهل مدینه دیمك اولان انصارك قوم وعشیرت جهتیله منقسم اولدیغی (اوس) و (خزرج) نام ایکی قبیله‌نك ایکنجیسندن که قبیلهٔ خزرجدن قیس بن عمرو بن امرئ القیسك قزی ام ایوب درکه اصحابدن ابو ایوب الانصاری حضرتلرینك زوجه‌سی ایدی . زوجی زمان سلطنت

جناب معاویه ده علی طریق الغزا استانبول اوزرینه کلوب حالا نام سامیلریله متعارف اولان بقعهٔ متبرکه ده علت اسهال ایله ترک حیات ایدرك مرقد مطهرلرینی زیارتگاه محترم راقان حضرت خالددر (صحائف الاخباره اشعار اولندیغنه کوره اسکیدن خرستیان اهالینك بیله تبرکا چیقوب اوراده یغمور دعاسی ایتدکلری اولورایمش) • پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری مدینهٔ منیه لرینه مهاجرتلرنده مسجد و مسکن سعادت بناسنه دکین انلرك خانه سنده اقامت بیورمشلر ایدی حضرت ابا ایوبدن مرویدرکه « خانه مز فوقانیه وتحتانیه یی مشتمل اولوب بن اهل وعیالمله اوست قاتده ساکن اولدیغم ایچون حضرت پیغمبر الت قاتده قرار بیوردیلر کیجه اولنجه زوجه م ام ایوبه (بیتوتتگاه نبوی مهبط وحی الهی اولغله ذات نبوتمآبلرینك طبقهٔ تحتانیه ده تمکنلری بر وجهله مناسب دکل ایدی) دیدیکمده ام ایوب دخی تصدیق ایدوب صباحه قدر تأسف وندامتدن کوزمزه اویقو کیرمدی صباحلین نزد رسالتپناهه واروب کیجه اویقو اویومدیغمزی نقل ایتدکدن صکره (یارسول الله سنی حق پیغمبر بعث ایدن خدای ذوالمنن حقیچون اکر بو امنیه م مساعف اولمز ایسه تحتنده اقامت بیوردیغکز سقیفه ایچره آرام ایتم) دیو یمین ایتدیکم حسبله حضرت رسول اوست قاته تحویل اقامتی قبول بیوردیلر» دیمشدر • رضی الله عنه وعن زوجته

(ام بسطام)

سید بنی شیبان اولان ابوالصهباء بسطام بن قیسك والده سیدرکه موما الیه بسطام بن قیس بن مسعود بن خالد بن عبدالله ذی الجدین در بنی ضبه اوزرینه ایتدیکی سفرده که ایکی قوم تبعه سی اره سنده واقع (شقیقه) نام برصلب یرده وقوع بولدیغی ایچون ایام مشهورهٔ عربدن (یوم الشقیقه) دیو معروف اولان وقعه در مقتول دوشمکله والده سی اکا شو مرثیه یی سویلمشدی

لیبك ابن ذی الجدین بکر بن وائل * فقدبان منها زینها وجمالها
اذاماغدا فیهم غدوا وکلهم * نجوم سماء بینهن هلالها
فلله عینا من رأی مثله فتی * اذاالخیل یوم الروع شب نزالها
عزیز المکر لایهد جناحه * ولیث اذا الفتیان زلت نعالها

سيبكيك عان لم يجد من يفكه * ويبكيك فرسان الوغى ورجالها
وتبكيك اسرى طالما قد فككتهم * وأرملة ضاعت وضاع عيالها
مفرج حومات الخطوب ومدرك الـ ـحروب اذا صالت وعز صيالها
تغشى بها حينا كذاك ففجعت * تميم به أرماحها ونبالها
فقد ظفرت منا تميم بعثرة * وتلك لعمرى عثرة لاتقالها

(غدو) صباحلين بر يره كتمك معناسنه اولوب وقت غارت دخى صباح اولمغله « اذا ماغدا فيهم غدوا » الخ بيتى مابعدنده كى بيت ايله برابر اوغلنك غارتمكرلك زمانندە اولان وسامت و وجاهتنى معرف اولەرق تمدحات جاهليەدندر (عزيز المكر) الخ قولى قوى المعركه معناسنه اولەرق اثناى حربده كرّ ايدرك كلوب غوغايه طوتشديغى و بهادرلرك پاى ثباتلرينه تزلزل دوشديكى زمان اوغلنك كمال متانت اوزره طوروب مقاومتنه كيمسه نك استطاعتى اولديغنى مفيددر (سيبكيك عان) الخ بيتيله مابعدندە كى بيت اوغلنك وجاهت وجلالتى ايله برابر علو جنابنى وضعفا پرورلكنى مشعردركه سكا بوندن بويله قيد اسرده قالوب قورتاريجى كيمسه بولەميان اسيرلر وفرسان ميدان وغا اولان ارلر اغلار وسنك شمديه قدر آزاد كردەك اولان اسيرلر و پروردەء نان ونعمك بولنان طوللر دخى سكا اغلارلر ذيمكدر (مفرج حومات الخطوب) الخ بيتنده اوغلنك معظمات امورى حل وفصل ايديجى وحريك پك قرغين وقتنده ايريشيجى اولديغنى افاده ايله مابعدنده مقتوليتنى سويلمشدر .

(ام البنين)

شاعر صحابى لبيد بن ربيعة العامرينك

نحن بنو ام البنين الاربعه * ومن خيار عامر بن صعصعه
المطعمون الجفنة المذعذعه * والضاربون الهام تحت الخيضعه

ديو كندىسيله افتخار ايتديكى خاتوندركه بين العرب نجابت وشرافتله شهرتيابدر حقنده (انجب من ام البنين) ديو ضرب مثل اولنور . اعيان عربدن قسراغى اسمنه اضافتله (فارس الضحياء) ديو معروف اولان عمرو بن عامرك قرنى ومالك بن جعفر بن كلابك قارىسيدر لبيد مذكورك باباسنك والدەسى ايدى كندينك عامر وطفيل و ربيعه وسلمى ومعاويه اسملرنده بش اوغلى وار ايديكه بشيده مشاهير عربدن ايدى هر برى

بر لقبله مشتهردر اولکیسنه (ملاعب الاسنة) دیرلرکه یلمانلر ایله اوینایجی دیمك اولهرق بسالت وجلادتنی مشعر بر لقبدر بعض اشعارده ضرورت قافیه یه مبنی (ملاعب الرماح) وارد اولمشدر ایکنجیسنه فرسی اسمی اولان (قرزل) لفظنه اضافتله (فارس قرزل) وبنجیلکنی ایماء (طفیل الخیل) دیرلر اوچنجیسنه (ربیع المقترین) ودردنجیسنه (نزال المضیف) تعبیر ایدرلرکه بونلرده کرم طبعی افاده ایدر لقبلردر وایشته لبیدك پدری بو ربیعه در و بو (سلمی) حبلی وزنده در . بشنجیسنه دال مهمله ایله (معود الحکماء) وعلی روایة السیوطی (معود الحکام) دینور قاموسده ومزهرالغه‌ده مذکور بر بیتی باعث تلقیب اولمشدر امثال میدانی بصمه‌لرنده غلط اولهرق ذال معجمه ایله ضبط اولنمشدر . بونلر بر منوال مذکور بش نفرکسان اولدقلری حالده لبیدك (نحن بنو ام البنین الاربعة) دیمسی محضا ضرورت شعر و قافیه یه مبنیدر تکیم مجمع الامثالده (قد قیل ذلك ان حقا وان کذبا) مثلی شرحنده مذکور تمامئ ابیاتدن ومیدانینك تنبیهندن ظاهردر .

(ام البنین بنت عبد العزیز)

عبد العزیز الاموی کریمه‌سیدرکه مشهور عمر بن عبدالعزیز حضرتلرینك همشیره‌سی و ولید بن عبدالملکك زوجه‌سیدر فطنت وفصاحت وصلاح وسماحت ایله آفاقکیر شهرت بر بانوی ملك خصلت اولوب کیجه‌لری نماز ایله قائمه وکوندزلری صائمه ایدی دائما حسنات ومبرات اجراسنده بولنوب پك چوق تصدق ایدر وهفته‌ده بر قول آزاد ایلر ایدی . زهد و ورعی شول رتبه‌ده ایدیکه برکون کندیسنه شاعر مشهور کثیرك محبوبه‌سی (عزه) کلمشیدی مزبوره‌یه کثیرك شو بیتنی

قضی کل ذی دین فوفی غریمه * وعزة ممطول معنی غریمها

اوقویه‌رق بو حریفك سنده الهجنی ندرکه « مدیونلر بتون دایانلریله تأدیهٔ دین ایتدیلر یالکز عزه‌نك الهجقلیسی مشاق مماطله ده قالدی » دیور دیو صورمش وعزه‌دخی معرض جوابده مرقومه وعدبوسه ایدوبده انجاز ایتدیکنی بیان ایلمکله « واز وعدیکی ایفا ایله کاهی بنم بوینمه » دیمش ایمش بوسوزی اوزرینه تام قرق قول آزاد ایدوب « کاشکی دلسز اولیدمده شو سوز بندن صادر اولمیدی » دیو مدت مدیده ندامت چکمشدر .

آغانیده واندن نقلا فوات الوفیاتده (وضاح الیمن) دیو مشهور اولان عبدالرحمن بن اسماعیل نام شاعر شهیرك ترجمهٔ حالنده موما الیهك سبب موتی اولق اوزره مشار الیها ام البنین حقنده قصهٔ افك دینمکه شرزا بر وقعه محکیدر که صحتی اعتقاد اولنمیه رق خلاصه سی بورایه نقل اولنمشدر شویله که اشبو ام البنین برسنه حجه کتمك اوزره زوجی وزمانینك ملکی بولنان مذکور ولیددن اذن طلب ایتدیکی هنکامده ملك مشار الیه شعرایه خبر ارسال ایدوب کرك نفس ام البنینی وکرك انك یانینده بولنه جق جاریه وسائر قادینلردن برینی شعرلرنده یاد ایتملری حقنده اکید وشدید تنبیهلر ایتمشیدی وقتاکه ام البنین مکه یه واصل اولدی شوکا بوکا عرض اندام ایتمکه و بو صورتله بعض شعرا وسوز اهلی ادبانك مطمح نظر ومظهر شعر واثرلری اولمغه باشلادی او ارالق وضاح الیمن کوزینه ایلیشوب اکا مفتونه اوله رق شعرلرنده کندیسیله تغزل ایتملری ضمنده اکا ومشاهیر شعرادن سابق الذکر کثیره خبر کوندردی (کثیر) ولیدك قورقوسندن ام البنینی قاله آلمیوب جاریه سی اولان (غاضره) نامنه بعض شیلر سویلدی (وضاح الیمن) ایسه مبالات ایتمیوب

صدع البین والتفرق قلبی * وتولت ام البنین بلبی

دیه رك ام البنینی شعرنده صراحة ذکر ایلمکله سویلدیکی شعر سمع ولیده واصل اوله رق قتل واعدام اولندی وعلی روایة موسم حجدن صکره ام البنینك دعوتی اوزرینه برصندوق درونندهٔ سرای ولیدهٔ داخل اوله رق صندوق ایچنده اختفاسی ظاهر اولمغله تلف ایدلدی اه موما الیه یمنی و بیاض تنلی اولدیغنه مبنی (وضاح الیمن) دیو مشهور اولمشدر . بونکله (مقنع الکندی) حقنده کمال جمالدن ناشی اصابت عین خوفی وافتتان نسوان حذری ایله موسملره وجمعیتلی یرلره نقابپوش اوله رق کلورلر ایدی دیو نقل اولنور اه

بوکا دیه جك یوق ایسه ده (کثیر) انشاء الله جلد ثانیده محبوبه سی (عزه) نك ترجمه سنده تعریف اولنه جغی اوزره قصیر القامه وقبیح المنظر برحویف ایدی عجبا ام البنین انك نه سنه هوس ایدوب خبر کوندردی بسبللی برینك مفتونهٔ حسن وآنی ودیکرینك دلدادهٔ نظم زبانی اولدی اه و (ام البنین بنت حزام الکلابیه) حضرت علی زوجاتندن حضرت

علينك فاطمة الزهرا افندمزدن صكره الك اول تزوج بيوردقلرى خاتون بودر حضرت مشار اليهك اندن عباس و جعفر وعبد الله وعثمان اسملرنده درت نفر مخدوم مكرمى اولمش ودرديده كربلا وقعه سنده لاب برادرلرى حضرت حسين ايله برابر شهيد دوشمشدر . موسى الكاظم حضرتلرينك (اروى) ياخود (سمانه) نام ام ولد جاريه لرينك دخى كنيه سى (ام البنين) ايدى مشار اليه حضرتلرينه انى والده لرى (حميده) بخش ايتمش واندن على الرضا حضرتلرى دنيايه كلمشدر نتكيم انشاء الله حرف الحاده (حميده) عنوانيده دخى ذكر اولنور .

(ام البنين) لفظى برده اصطلاحات عربيه ده بزم مايهٔ خلق وتركيبز اولان ارضه و برابرنده عسكر بولنسان سنجاغه اطلاق اولنور . يونى عبد الرؤف المناوى حضرتلرى (عماد البلاغه) آدلو بركوچك كتابنده ذكر ايدوب حتى بعضلر زايتى شو نظمده الغاز ايتدى بيورمشدر

بام بنين مرجعهم اليها * وما ولدت وما حملت جنينا

(ام جعفر)

شاعر اسلامى احوص بن محمد الانصارينك

لقد منعت معروفها ام جعفر * وانى الى معروفها لفقير

ديديكى و بغير حق شعريله لكه دار ايتديكى ام جعفر دركه انصاردن و بنى خطمه نسوانندن صلاح و عفت وعقل و درايت ايله متصفه برخاتوندر . بركون « شو بزم قويونلرك اچه سنى ويرـ » ديو احوصه كلوب ركز عصاى تقاضى ايتمكله (احوص) بن سندن برشى المديم يلديكم كورديكم قادين دكلسين ديمكه و او ابرام ايدوب باغروب چاغردجه احوص « والله سن بنم طانيديغم انسان دكلسين » ديو يمينلر ايتمكه باشلادقده « يا عدو الله چونكه بنى بيلرسكده نيچون اشعار كده ياد ايدرسين وام جعفر بكا بويله ديدى بن اكا شويله سويلدم ديرسين . ايشته ام جعفر بنم » ديوب على ملأ الناس برائتنى اثبات ايتمش واحوصى اوتاندرمشدر اه

(ام جعفر) برده اشراف طائفهٔ نسادن هارون الرشيدك زوجه سى زبيده نك كنيه سى اولوب فقط موما اليها اسميله معروفه اولديغندن انشاء الله تعالى حرف الزايده ذكر اولنه جقدر .

(ام جميل)

ضروب امثال عربيه‌ده (اوفى من ام جميل) ديو وفادارلقله ياد اولنان ام جميلدر كه ابو الفضل الميدانينك نقلنه كوره ابو هريره حضرتلرينك قومندندر (ضرار بن الخطاب) اسمنده كسنينه التجا ايدن بر مظلومى ظلمه وخصماسنه كوكس كره‌رك حمايه ووقايه ايتمسى باعث شهرتى اولمشدر . قورتارمش اولديغى ذاتى حضرت عمر بن الخطابك برادرى اولمق ظنيله مشار اليه حضرتلرينك هنكام خلافتلرنده قبيله‌سندن قالقوب مدينهٔ منوره‌ده حضرت مشار اليهه كلمشيدى مشار اليه حضرتلرى ايسه وقعه‌يه واقف بولندقلرندن « بن انك انجق دين قرنداشيم كنديسى غازى برآدمدر حقنده ايتديكك منت وحميته خبردارز » بيوزوب ابناى سبيلدن اولديغنه مبنى بيت المالدن برمقدار شى اعطاسيله موما اليهابى اعاده ايتمشدر اه و (ام جميل) ابن اثيرك تحريرينه كوره سكز نفر صحابيه‌نك دخى كنيه‌لريدر كه انلردن برى همشيرهٔ حضرت فاروق اولان فاطمه بنت الخطابدر . امرئهٔ ابى لهب اولان آتية الترجمه (حمالة الحطب) خبيثه‌سنك كنيه‌سى دخى ام جميل ايدى اه و (ام جميل بنت الارقم) بصره‌ده اهاليسندن برخاتوندر كه خلافت حضرت فاروقده والئ بصره اولان مغيرة بن شعبه جنابلرى انكله اتهام اولنه‌رق منصبندن عزل ايدلمش واصحابدن مولى النبى ابو بكرة الثقفى ايله انك لام برادرى زيادبن ابيه ونافع بن كلده وشبل ابن معبد نام شهود اربعه‌نك شهادتلريله رجمى لازم كلور ايكن ايچلرندن زيادبن ابيهك شهادتى شرطنجه واقع اولمه‌مدينى جهتله قورتلمشدر سير وتواريخده تفصيلى واردر .

(ام جندب)

شاعر امرئ القيسك شول زوجه‌سيدر كه مرقوم انى طيئ قبيله‌سندن تزوج ايتمش ومؤخرا من بوره اكا مغرك يعنى قادينلرجه نامقبول اولديغندن بحثله رضا ورغبت كوسترمامش اولديغنه وعلى رواية مرقومك (علقمة ابن عبدة) ايله كه (علقمة الفحل) ديو مشهوردر واقع اولان مشاعره‌سنده من بوره‌يى حكم نصب ايتمش اولمله من بوره علقمه‌نك شعرينى زوجى امرئ القيسك شعرينه ترجيح ايلديكنه مبنى ترك وتطليق ايلمشدر

شويله كه مرقوملر آت وآو اوزرينه متفقة القافيه بر قصيده نظم ايدوب امرئ القيس

خليلي مرّا بي على ام جندب * لنقضي لبانات الفؤاد المعذب

مطلعيله ام جندب نامنه تغزل ايليه رك سويلمش اولديغي قصيدهٔ بائيه سنده وصف فرسي حققده

فللساق الهوب وللسوط درة * وللزجر منه وقع اهوج منعب

ديوب بونكله « اياق ايله طوقنلور ايسه سرعت ايدر . قامچي ايله اوريلور ايسه صوكي آقار وزجر وآزار اولندقده پك تيز تأثيري كوريلور » ديمك استمشدر علقمه ايسه اولبابده

فاقبل يهوي ثانيا من عنانه * يمر كمر الرائح المتحلب

ديه رك آتنه اصلا اياق وقامچي دكرمامش اولديغندن ام جندبه عرض ايتدكارنده من بوره بو وجهله نقد وتميز ايدوب شعر علقمه بي زوجنك شعرينه ترجيح ايلمكله امرئ القيس منفعل اولهرق من بوره بي تطابق ايتمشدر بعده انى مرقوم علقمه تزوج ايدوب كندينك امرئ القيسه غلبه سي ثابت وشائع اولمغله فحول شعرادن عد اولنه رق اندن صكره مرقومه (علقمة الفحل) دينلمشدر اه

و (ام جندب) صحابياتدن اوچ نفر خاتونك اسملريدركه انلردن بري ابوذر غفاري حضرتلرينك والدهلري اولان (رملة بنت الوقيعه) در مخدوملرينك نام صريحلري اولان جندبه اضافتله (ام جندب) ديو مشهوره اولمشدر .

(ام حبيبه بنت ابي سفيان)

رؤساى قوم قريشدن اولان مشهور ابو سفيان الاموى كريمه سيدركه زوجات مطهرات حضرت خير الموجوداتدندر ذاتا عبيدالله بن جحش اسمنده برآدمك زير تزوجنده اولوب شرف اسلام ايله تشرفلرى اوائل عهد اسلامده واقع اولديغندن مؤمنينك هجرتكاه اولى اولان ارض حبشه يه مهاجرت بيورمشلر ابدى صلب عبيددن حامل بولندقلرى (حبيبه) نام كريمه لرينى اورادە وضع ايدوب نام سامیلرى اصلتدن (رمله) اولديغي خالده اكا اضافت ايله (ام حبيبه) ديو بنام اولديلر . زوجى عبيدالله عياذا بالله تعالى اورادە مرتد ومتنصر اولوب مشار اليهايه دخى تكليف

ارتداد ایتمشیدی • کندیسی نصرانیتله آخرته کندی مشار الیها ایسه دین حق اوزره ثبات ایدرك کامروای ازدواج نبوی اولدی • رضی الله عنها نه بیوك سعادته ایردی • نکاحی سلطان حبش دیمك اولان (نجاشی) معرفتی وکندی طرفندن خالد بن سعید وعلی زوجهٔ حضرت عثمان وکالتی ایله قبیلدی اه کندیلرندن منقولدرکه « حبشه ده پرشیدن خبرم یوق ایدی برکون نجاشینك (ارهه) اسمنده اولان متحیز جاریه سی کلوب طرف نجاشیدن (یا امر نبوی وکالت تزوجلرینه مأمورم رسول الله وارمق اوزره طرفلرندن برینی توکیل ایتسونلر) خبرینی تبلیغ وتبشیر ایتکله سونجمدن کندیسنه قوللرمده اولان ایکی کومش بیلازك ایله پرمقلرمده بولنان کومش حلقه لری هدیه ایتدم » بیورمشلردر • چونکه حبشه کبی بردار غربتده زوجندن جدا دوشمسی کشی زاده لکی جهتله اوراجه کندی کفوی برینی بولوب وارمق ممکن اوله میه جغندن حقنده پك مشکل اولمش ایدی بناء علیه دل آکاه والا درکاه افندمز حضرتلری هجرت سنیه لرینك یدنجی سالنده تبلیغ دعوت واشاعهٔ عموم بعثتلریچون ملوك اطرافه بعث بیورمش اولدقلری سفراء سنیه میانده سلطان حبش اولان (اصحمة بن بحر) طرفنه با نامهٔ همایون مبعوث بیوزیلان (عمرو بن امیة الضمری) حضرتلرینه علاوهٔ مأموریت اوله رق مشار الیهانك کندی نفس همایونلرینه توکیل تزوجنی سپارش بیورمشلر ایدی مبعوث مشار الیه حبشستانه وصول ایله نامهٔ سعادت وامر رسالتی نجاشی یه تبلیغ بیوردقده (نجاشی) کمال قبول وانقیاد ایله مشار الیهه اکرام وحضور جعفر طیاردهٔ قبول اسلام ایدوب وطبق فرمان رسالت وجهله ام حبیبه نك عقد وتزوجی امر برینی دخی درعهده ایلیوب مهر اوله رق طرف رسالتدن درت یوز درهم ویردکدن وترتیب ولیمه ایدیلوب اطعام طعام اولندقدن صکره ایکی سفینهٔ مخصوصه ایله انلری اوراده بولنان سائر مهاجرین اسلامیه ایله عربستانه کوندرمشدر اه مشار الیها ام حبیبه اویله دیندار صلابتشعار ایدیکه پدری ابو سفیان فتح مکه دن اول قریشك قبیلهٔ خزاعه حقنده وقوع تعدیلریله نقض عهد ایتلری اوزرینه تجدید معاهده امنیه سیله مدینهٔ منوره یه کلدیکنده خانهٔ سعادتده ام حبیبه نزدینه واروب علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرینك فراش سعادتلرینه اوطورمق استمشیدی

همان مشار اليها حضرتلرى طرف مخالفه اولان معامله ده اهل ايمانه مخصوص برطور دلبرانه ايله كلوب « سن مشركسين رسول الله فراشنه بروجهله مناسب دكلسين » ديو مانع اولمشدر رضى الله عنها اه

و (ام حبيبه بنت جحش) ام المؤمنين زينب بنت جحشك همشيره سى برصحابيه خاتوندر كه قصهٔ افك عائشه ده بولنان حمنه بنت جحش اولهجقدر

و (ام حبيبه زينب) اشياخ امام سيوطيدن برمحدثه خاتوندر انشاء الله تعالى حرف الزاى ده (زينب بنت الشوبكى) عنوانيله ذكر اولنور ٠

(ام حسان)

نفحاته مذكور اولان وليادندر كه كوفه اهاليسندن زهد وصلاح ايله متعارف برخاتون ايدى زهاد مجتهديندن سفيان ثورى حضرتلرى اله همعصر اولوب مشار اليه انك زيارتنه كيدر ايدى برزيارتنده دقت ايدوب خانهٔ ام حسانده بركهنه حصيردن غيرى نسنه كورمامكله « يا ام حسان اكر عموجه زاده كزه برمكتوب يازسه كز جبر نقصانكز امر ينه اهتمام ومراعات ايلر ايدى » ديمش ايمش ام حسان همان جواب اولهرق مشار اليهه « اى سفيان سن شوساعته كانجه قدر بنم نظرمده اعظم ودها محترم ومعظم ايدك ٠ بن دنيايه حقيقة مالك ومتصرف اولان حق تعالادن بيله طلب دنيا قيدنده دكلم قندهقالديكه برطاقم عجزه دن » ديوب والله بن استم اوزره دن اويله برآن كچسنيكه اوآنده خداى متعال حضرتلرندن غيرى يه مشغول اولهيم ديورمشدر قدس الله سرها اه بواسمده برده صحابيه واردر رضى الله تعالى عنها ٠

(ام حكيم البيضاء)

يالاده (اروى) عنوانيله كذران ايتديكى اوزره عبد المطلب كريمه سى اولان ام حكيمدر كه افندمز حضرتلرينك خاله لريدر بدننك نعومت وزاكتى حسبيله (بيضاء) و (قبة الديباج) ديو توصيف اولنور ايدى ٠ عنوان مذكورده محرر صورت وجهله پدرينه مرثيهٔ آتيه يى نظم ايتمشيدى

الا ياعين جودى واستهلى * وبكى ذا الندى والمكرمات
الا ياعين ويحك اسعديني * بدمع من دموع ها طلات
وبكى خير من ركب المطايا * اباك الخير تيار الفرات
طويل الباع شيبة ذى المعالى * كريم الخيم محمود الحيات

وصولا للقرابة هبرزيا * وغيثا فى السنين الممحلات
وليثا حين تشتجر العوالى * تروق له عيون الناظرات
عقيل بنى كنانة والمرجى * اذا ما الدهر أقبل بالهنات
ومفزعها اذا ماهاج هيج * بداهية وخصم المعضلات
فبكيه ولاتسمى لحزن * وابكى مابقيت الباكيات

ابيات مرقومه عبد المطلب جنابلرينى عطا ومكرمت ودارات وثروت وعلو همت وكرم طبع وحسن سيرت وصلهٔ رحم وقرابت وملاحت ووجاهت وقوراق سنه‌لرده‌كى رحمت آسا خلقه يرارلق وحرب وستيز ظهور يله مزراقلر برى برينه كچديكى هنكاملرده ارسلانلركبى ايش كذارلق وبونلرله برابر كوزلرى اعجاب ايدر درجه‌ده كوزللك وبنى كنانه ايچنده ممتازلق وظهور شر وشورده ومقاومت مشكلات ودفع بلا ومخاطراتده انلره ملجأ وملاذلق مثللو مكارم ومحاسن ايله تعريف وتوصيف ايدرك كوزينه خطابا « بويله برذاته آغله وياغمورلركبى جاغله وحزن والم سببيله اغلامقدن اوصانميوب باقى اولدقچه سائرلريده اغلات » ديمكدن عبارتدر (بكى) كلمه‌لرى چوقچه اغلامق معناسنه اولان تبكيه‌دن امر مؤنثدر مسامرات محيى الدين بصمه‌لرنده غلط اوله‌رق (ابكى) طبع اولنمشدركه بوصورت مصراع اخيرك غيريده صحيح دكلدر (هبرزى) كسرها وراء ايله جميل معناسنه‌در (سنين ممحلات) قوراق سنه‌لر وقحطلق ييللر ديمكدر بو بيت اهل لغتدن ابن السكيت عليهنه حجتدركه موما اليه « امحل البلد فهو ماحل » ديرلر « ممحل » ديمزلر ديمشدر (لاتسمى) كلمه‌سى اوصانمق معناسنه اولان سآمتدن نهى حاضر مؤنثدركه لاتسأمى دن مخففدر (اباك الخير) تعبيرنده‌كى خير لفظنى سيرة ابن هشام شرحنده عبدالرحمن السهيلى ياء مشددهٔ مكسوره ايله اولان خيردن مخففدر ديمشدر .

(ام حكيم الخارجيه)

غلات فرقهٔ خوارجدن طائفهٔ ازارقه‌نك متبوعلرى اولان نافع بن الازرق نام خائن بدآيينك شول زوجه سيدركه زمان ابن الزبيرده (*) وسنين هجرت نبويه‌نك التمش بشنجى سالنده وقوعه كلان وقعهٔ دولابك بادئ مستقلى اولمشدر . كنديسى حسن وآن ايله مشهوره اولوب حقنده

(*) مشار اليهك خلافتى طقوز سنه اولديغى حالده ٢٨ صحيفه‌ده سهوا طقوز آى كوسترلمشدر

اذا قلت تسلو النفس او ينتهي المنى * ابى القلب الاحب ام حكيم

ديو قلبى انك محبتدن المق و بشقه برصورتله تسلى بولق ممكن اولهميه جغى اشعار اولمشدر . اغانيده افاده اولنديغى اوزره مزبوره زوجى نافعك طوائف خوارج ميانده بر ارالق مذهبجه تشتت آرا وقوعنى كورمك كوشه كزين انزوا اولوب ايشه قارشمامق افكارنده بولنديغنى حس ايتميله موما اليهه « اكر سن ايمانه ايردكدن صكره كافر اولدك ومذهبكده شك ايتدك ايسه بودين ودعوتكى ترك ايدوب خارجيلك ادعاسنده اوله . يوق اكر كفردن قورتيلوب حقيقة ايمان ايتدك ايسه كفارى (مخالف مذهبى بولنان اهل ايمانى مراد ايديور) هرزه ده بولور وراست كلور ايسه ك قتل ايله وحضرت نوحك « يارب يريوزنده كافر شنلكى براقمه » ديو واقع اولان دعاسى وجهله سندخى انلرك قاريلرينى وچوليق چوجقلرينى بيله صاغ براقمه » ديو اغلوا واغرا ايتمش ومرقوم نافعه مزبوره نك بو نصحى خوش كلوب موجبجه حركت غدارانه يه قيام ايتميله نتيجه سنده تاريخلرده (حرب الازارقه) ديو كوستريلان محاربهٔ عظيمه كه محل وقوعى اولان « دولاب » نام قريه يه اضافتله (وقعة دولاب) ديو دخى مذكور در وقوعه كلمشدر نافع اومحاربه ده مقتول اولمشدر ايكى طرف رئيسلرى ايكيسى بركونده مقتول دوشمشلر ايدى . تاريخ كامله وكتاب الاغانينك النجمى جلدينه مراجعت اولنه .

(ام حكيم المخزوميه)

رؤساى قريشدن حارث بن هشام المخزومى كريمه سى ام حكيم در كه سرآمدان نساء صحابياتدندر جهت حجازدن قرب شامده واقع (مرج الصفر) نام محلده (قنطرة ام حكيم) ديو معروف اولان جسر اكا منسوب ايدى اصلنده كندى عمزاده سى اولان عكرمة بن ابى جهلك تحت زوجنده اولوب يوم فتحده اسلامه كلمش وزوجى عكرمة ايچون رسول اكرمدن امان المشيدى (عكرمه) اول وقت باباسى كبى دينمك اشداء اعداسندن اوله رق لازم الازاله كيسه لردن اولديغنه كنديسى دخى شبهه ايتديكى جهتله فتح مكه اوزرينه يمنه فرار ايلمش اولديغى حالده زوجه سى ام حكيم ارقه سندن كيدوب انى يمن ساحلنده كى بر بنك اوزره ايكن بولوب « ناسك اك زياده حلم وكريمى اولان ذات طرفندن سكا راى وامان ايله كلدم »

دیه رك کیرو چویرمش وحضور نبویه کتوروب سبب اسلامی اولمشدر ۰
عکرمه نك اخبرا یوم الیرموکده وقوع شهادتندن صکره مشار الیها اصحابدن
خالدبن سعید حضرتلرینه نامزد اولدی اوخلالده (اجنادین) وقعه سی
ظهور ایتمکله مشار الیه خالد حضرتلری منکوحه سی اشبو ام حکیمی برابر
الوب چیقمش وزفافی یولده اجرا ایتمکی قورمشیدی وقتا که مرج الصفره
وارلوب قونلدی امر زفافی اوراده ایفا ایتمك مرادی اولدیغنی ام حکیمه
بیلدردکده ام حکیم « بو ایشی دشمن صفلرینك باذن الله تعالی بوزیلوب
پریشان اوللری وقتنه تأخیر ایتسه کز » دیدی ایسه ده خالد بن سعید
حضرتلری « بکی امانفسم بکا بومحاربه ده مقتول اوله جغمی خبر ویریور »
دیمسیله ام حکیمك موافقتی حاصل اولهرق همان اوراده واقع جسرك یانه
برخیمه قوریلهرق درونده زفافی اجرا ایتدیلر اندن طولایی جسرمذکور
(قنطرة ام حکیم) دیو متعارف اولدی وفی الواقع ترتیب طعام اولنوب
هرکس یمکلندکدن صکره دشمن عسکری باش کوسترمکله محاربه یه
طوتشلدقده حضرت خالد شهید دوشدی اوکونکی کونده مشار الیها
ام حکیم خیمه دیرکیله یدی نفر دشمن دینی قتل ایتمشدر ۰ جناب حق
کندندن وزرجندن راضی اولسون ۰

(ام حکیم الواصله)

اغانیده مذکور اولدیغی اوزره عبد العزیز الاموی زوجه سی اولان
ام حکیم رکه شرفای نسوان قریشدندر شرف وکمالی حسن وجماله
وصل ایتدیکی یعنی هم حسیجه کمالی وهمده حسن وجمالی جامعه بولندیغی
جهتله (الواصله) دیو توصیف اولنوردی ۰ آتیة الترجمه (زینب الواصله)
نك قزی اولمق ملابسه سیله کندیسنه (الواصلة بنت الواصلة) دخی
دینیلور نته کیم آتیده بیان اولنه جقدر ۰ موما الیهانك عبد العزیزه عقد
وتزویجی مشار الیهك جدی بولنان عبد الملك بن مروانك صاغلغنده
وانك حضور احتشامنده واقع اولوب مجلس عقده نامداران شعرادن
جریر ایله عدی بن الرقاع دعوت اولنهرق تبریك وتهنئتی مشعر شعرلر
سویلمشلر واونر بیك درهم (قرقر بیك غروش دیمکدر) عطیه المشلردر ۰
صاحب اغانینك اشعار ینه کوره بوام حکیم شرب خمره افتاده
اولوب کندینك عظیم وغایت قیمتلی برقدحی وار ایدیکه شرابی

انكله نوش ايدر ايدى (كأس ام حكيم) كه نزد ادباده معروفدر ايشته انك شراب قدحيدر بروقت پادشاه خزينه لرنده محفوظ ايدى روايته كوره اوزرنده سكسان مثقال التون كنارى وار ايدى . حقنده سويلنان اشعارك برطاقمى كتاب الاغانيك اون بشنجى جلدنده در جله دن بريده وليدبن يزيدك شو نظميدر

عللانى بعاتقات الكروم * واسقيانى بكأس ام حكيم

انها تشرب المدامة صرفا * فى اناء من الزجاج عظيم

(شرب خمر ماده سى مخدرات اسلاميه جه محرماتك معيباتندن بولنديغى حالده ام حكيمك اكا انهماكى اموى يه رجالنك شائع اولان بى ادبلكلرينه نظرا پك بعيد كورلمز) اه و (ام حكيم) بالاده مذكور ام حكيم المخزوميه دن ماعدا بش نفر صحابيه نك دخى اسملرى در رضى الله عنهن .

(ام الحباء الانباريه)

(زهره) نام محدثهٔ مشهوره در كه بوكنيه ايله متعارفه وعلم حديثده متبحره ايدى ترجمهٔ حالنه دسترس اولنه مدى .

(ام خارجه)

عرب جاهليه دن وبجيله قبيله سى نسوانندن پك چوق قوجه يه وارمش متعين برعورتدر . هركيم كنديسنه كلوب عرف جاهليجه ادات نكاح اولان (خطب) لفظنى تفوه ايدرك نكاحنه راغب اولسه درحال (نكح) ديو تزوجنه موافقت ايدوب تسليم اولور ايدى بناء عليه پك سرعت وسهولتله حصوله كلان شى حقنده « بو ايش ام خارجه نك نكاحندنده سريع » مآلنده اولهرق (اسرع من نكاح ام خارجة) دينلمك عربلرجه ضرب مثل اولمشدر . كنديسنك اصل اسمى (عمره) اولوب اكثنا ايلديكى (خارجه) مزبوره نك صدرى اوغلى در لكن كيمك اثر نطفه سى اولديغى معلوم دكلدر و (ام خارجة) صحابياتدن دخى ايكى خاتوندر .

(ام الخيار)

عصر اموى يه شعراسندن (انا ابو النجم وشعرى شعرى) ديان مشهور ابو النجمك زوجه سيدر مومأ اليهك مزبوره حقنده سويلديكى ابياتدن

قد اصبحت ام الخيار تدعى * علىّ ذنبا كله لم أصنع

بيتى تلخيص شواهدندندر .

(ام الخير البغداديه)

بغداد ده قرن سادس مشاهيرندن (جمال النساء) ديمكله معروف برمحدثه خاتون ايدى عصرى اكابرندن ابن البطى وابو المظفر الكاغدى وشجاع الحربى كبى متبحرين علماى فقه وحديثدن ديارمزده جارى اولان اصول اوزره بطريق السماع اخذ علم ايدوب بعده نشر ايتمش واعيان محدثيندن اسماعيل بن غساكر وفاطمه بنت سليمان وقاضى تقى الدين سليمان وابن سعده وابن شحنه ودها برطاقم جماعت متبحره اندن اجازت آلمشدر . كندينك علم وفضلنه معادل زهد وورعى وار ايدى . برقاچ دفعه حج ايتمش والتوز قرقده دار بقايه كتمشدر رحمها الله تعالى .

و (ام الخير خديجه) ضوء الصباح ديدكلدى خاتوندركه اودخى محدثه ايدى انك وفاتى يديوز اوتوز درتده در . حسن خط وانشايه مالكه ايدى اجازتنامه لرينى كنديسى كتابت ايلر ايدى اه

و (ام الخير بنت يوسف) امام سيوطى اشياخندن ايكى محدثه خاتوندركه انلرى امام مشار اليه (المنجم فى المعجم) نام كتابنده ذكر ايلمشدر و (ام الخير رابعه) حرف الزاده و (ام الخير هاجر) حرف الهاده و (ام الخير زينب) حرف الزابده ذكر اولنورلر .

(ام الخير بنت الحريش)

كوفه اهاليسندن ونطق وجربزه اربابندن برتابعيه خاتوندركه ديدار رسالتى كوزميوب اصحاب رسول الله ملاقى اولانلردندر حرب صفين ده حضرت على يه طرفكيرلك ايتمشيدى . كتب محاضراتده حضرت معاويه نك خلع ايله اتصافلرينى بيان صره ده ذكر اولنان حكايتدندركه حضرت مشار اليه سلطنتلرى هنكامنده بركون كوفه واليسنه كاغد كوندروب (حريش قزى ام الخيرى مطيعا طرفه كوندركه بن سنك كوفه ده اولان حركتكى اندن سؤال ايده جكم . اكر خيرلى خبر ويرر ايسه خير ايله وشر خبر ويرر ايسه شر ايله سكا مجازات ايليه جكم) ديو بيلدردى . والى معاويه حضرتلرينك مكتوبنى الوب ام الخيرك خانه سنه واردى واكا اوقودى (ام الخير) جوابنده بن اميرالمؤمنينك اطاعتندن خارج حركت ايتمم كذب وخلاف سويليوب عذر و بهانه ايراد ايلم خصوصا كه كوكلده جولان ايدن بعض امور ايچون امير المؤمنين ايله ملاقاته پك آرزو كشم

دیوب حرکت ووالی دخی کندیسنی تشیعه مبادرت ایدوب مفارقتلری
حینده « یا ام الخیر امیر المؤمنین بنم احوالمی سندن سؤال ایده جك ونصل
خبر و یرز ایسه‌ك اویله معامله ومجازات ایلیه جك اولدیغنی سکا اوقودم
ایمدی عجبا بنم حقمده نه سویلیه جکسین » دیدی (ام الخیر) یاهذا
بن سنك بکا ایتدیکك لطف ونوازشه مقابل سکا اسائتی تصمیم ایتم وسنك
حقکده حق ونفس الامرك خلافی سوز سویلم دیدی اه اثنای راهده
کندیسنه رعایت اولنه‌رق حسن حال وراحت بال ایله حضرت معاویه‌نك
تختکاهنه واصل اولدقده معاویه انی سراینك حرمنه ایتدیروب درندنجی
کون مجلسنه کتورتدی کندیسی ندما وجلساسی ایله اوطورر ایکن ام الخیر
حضور نه کیروب (السلام علیك یا امیر المؤمنین ورحمة الله و برکاته) دیدی
حضرت معاویه دخی وعلیك السلام یا ام الخیر دیو رد سلامدن صکره یاخاله
یولارده نصل کلدك راحت ایتدکمی دیدی « نعم یا امیر المؤمنین کوفه‌دن
بورایه قدر راحت وسلامت ایله کلدم شمدی دخی مجلس انیقده ملك
رفیقك زندیم » دیدی معاویه حضرتلری « یا ام الخیر بن سکا حسن
نیتم ایله ظفر بولدم (صفینده) عمار بن یاسر قتل اولندیغی کون
سویلدیکك سوزلری بزه افاده ایتمیسین » دیدی ام الخیر یا امیر المؤمنین
بن اول سوزلری اول کوندن صکره کیمسه یه روایت ایتمدیکمدن فراموش
ایتدم اوکلام شومقوله سوزلردن عبادت ایدیکه کرفتار صدمه وضجرت
اولدیغمدن بالضروره اسامدن صدور ایتمشدر شمدی انلرك استماعنده
برثمره اولمامغله ایستر ایسه کز سزه انك غیری مقالات حسنه سویلیم دیدی
معاویه حضرتلری مجلسده اولانلره سؤال ایدوب یوام الخیرك اول کون
سویلدیکی سوزلر قنغیکزك حفظنده‌در دیدکده ایچلرندن بری یا امیر المؤمنین
اوکلاملرك بعضسی بنم خاطرمده‌در دیدی . سویله ایشیدهلم دیو
امر ایتدکده او آدم دیدیکه بن اول کون یوام الخیری کوردم بردویه
سوار اولمشیدی . یدنده برقامچیسی وار ایدی ودیر ایدیکه « ایها الناس
اتقوا ربکم ان زلزلة الساعة شئ عظیم . تحقیق حق تعالی حضرتلری
سزك ایچون حق آشکار وایضاح ایدوب یولکزی تورلندردی وشاهراه
سلامتة ایردردی وسزی عیاء مبهمه وظلماء مدهمه یه دعوت ایتمدی .
نره یه کیدیورسکز . رحمکم الله . امیر المؤمنین حضرت علیدنمی

فرار ايديورسكز • يوقسه جنكدنمى قاچيورسكز ياخود اسلامدن اعراضمى ايتديكز • ايشتمديكزمى الله تعالى حضرتلرى (ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين) يوردى » ديوب بعده باشنى سمايه رفع ايله (اللهم قدعيل الصبر وضعف اليقين وبيدك يارب ازمة القلوب فاجمع اللهم بها الكلمة على التقوى والف القلوب على الهدى) ديو دعا ايتدكدن صكره كلمات سأره ايله عساكر على يى تشجيع ايدوب يا امير المؤمنين سنك ايله محاربه يه ترغيب وتحريض ايلر ايدى ديدكده معاويه اوكيمسه نك بونقلنى بعد الاستماع يا ام الخير سن بوسوزلرك ايله بنم قتلمى مراد ايتديكك آشكاردر بوصورتده بن دخى سنى قتل اينسه م خلق بنى تعيب ايلر ديدى (ام الخير) جواب ويروب بنم عندمده فناشى اولمز اوكه قتلم انك شقاوتى سببيله بكا سعادت احسان اولنه جق برآدمك يديله اوله ديدكده معاويه (هيهات يا كثيرة الفضول • حضرت عثمان جقنده نه درسين) ديدى جوابنده بن انك جقنده نه ديه يم « خلق كنديسنى رضايله استخلاف ايتديلر بعده ايسه يوب قتل ايلديلر » ديدكده (معاويه) يا ام الخير عثمانك جقنده سنك ايده جكك ثنا هيمان بوقدر جقميدر ديمكله ام الخير « الله تعالى حضرتلرى شهادت ايدر بن بوسوزمله حضرت عثمان جقنده نقص مراد ايتدم زيرا جناب عثمان سابق الى الخيرات ويوم قيامتده رفيع الدرجاتدر » ديدى • طلحه جقنده نه درسين ديدكده رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى انى جنت ايله تبشير بيوردى ديو جواب ويردى انك اوزرينه « زبير جقنده نه درسين » ديو صوردى اكا دخى (بن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم خاله زاده سى جقنده نه ديه بيلورم حالبوكه انك دخى اهل جنت اولديغنه عليه الصلاة والسلام حضرتلرى شهادت ايتمشلردر • يامعاويه خداى متعال حقيچون اولسون بومقوله سؤالردن بنى عفو ايت قريش سنك ايچون حليمدر ديو سويلشيورلر بندن بونلرك غيرى شيئى سؤال ايله) ديدكده معاويه « نعم بن سنى اوسوزلرك جله سندن عفو ايتدم » ديوب جوائز وعطايا احسانيله موما اليهانى مخلنه اعاده ايلمشدر •

(ام الخير بنت صخر)

صحابياتدن اولان ام الخير درکه حضرت ابى بكر افندمزك والده لريدر اسم اصليلرى سلمادر زياده جه معمر اولوب زوجى ابو قحافه حضرتلريله برابر مخدومارى جناب صديقك وارثهٔ ميراثى اولمشدر • رضى الله تعالى عنهم •

حضرت صديق عقب ولادتده مشار اليها قوجاغنه الوب بيت عتيقه كه كعبهٔ معظمه يه كوتوروب (يارب اعتق هذا من الموت فهبه لى) دعاسيله طول عمرى ايچون نياز مند اولمشيدى انطاق الهى ايله ركنك برندن

يا امة الرحمن بالتحقيق * فزت بحمل الولد العتيق

يعرف فى التوراة بالصديق

ارجوزه‌سى والده‌سنك وسائر حضارك مسموعلرى اولمش وايشته مشار اليهى (عتيق) ديو تلفيك كتب لغت وسيرده سرد اولنان وجوهندن برى ده بو بولنمشدر

(ام الدرداء)

(خيره) نام صحابيه در كه زهاد اصحابدن (ابو الدرداء) حضرتلرينك حرمى دانا برخاتوندر كرك پيغمبرمزدن وكرك زوجى ابو الدرداء حضرتلرندن عقل ودرايتى حسبيله برخيلى حديث شريف حفظ وروايت ايتمشدر . ابن اثيرك نقلنه كوره صحابياتك فضلا وعقلاسندن معدوده در زوجى ابو الدرداء حضرتى دخى عاقل وحكيم برذات ايدى اسم ساميلرى عويمر اولديغندن پيغمبرمز افندمز حضرتلرى حق والارنده (عويمر حكيم امتى) ديو ثنا بيورمشلردر شامك قيحنده ابتدا بونلر قاضى اولدى اصح اقوال اوزره اوتوز ايكى تاريخنده رحلت ايدوب باب الصغيرده دفن اولندى . بعضلر مدينه يه عودت ايتدى ديديلر . ايمدى حالا اسكدار قبرستانندە ابو الدرداء مرقدى اولمق حكايه‌سى يا بى اصلدر ياخود بشقه اول كنيه‌ده بر ذاتك اولمق كركدر تكيم خاك اسلامبولده نيجه اصحاب مراقدى شويلهنور انلرك حضرت ابو ايوبدن غيريسى ثابت دكلدر لكن هر برينك روحانيتلرينه توجهله فاتحه اهداسى مانع دكلدر روحلرى نوره ايسه بهرحال واصل اولور تعصبك عالمى يوقدر اه اوڤيانوس .

ابو الدردانك بر ديكر زوجه‌لرى دها واردر كه اوده (ام الدرداء) كنيه‌سيله متعارفه در انى مشار اليه ارتحال فخر رسالتدن صكره تزوج بيورمشدر شرف صحبت سنيه ايله تشرفى واقع دكلدر صاحبة الترجمه اولان ام الدرداء (كبرى) وبو (صغرى) عد اولنور بونك اسمى (هجيمه) وكنديسى وصايه در صاحب الترجمه ام الدرداء ايسه خيرة بنت ابى حدرد الاسلميه در .

(ام رعلة القشيريه)

نسوان عربدن شوز وفصاحت اربابى برخاتوندر كه امام مستغفرينك

نقلنه کوره صحابیاتدندر رکون حضور سعادته کلوب (السلام علیك یارسول الله ورحمة الله وبرکاته) دیو تحیت تعظیمانه دن صکره « انا ذوات الخدور ومحل ازر البعول ومربیات الاولاد ومهدات المهاد ولاحظ لنا فی الجیش اعظم فعلمنا شیئا یقربنا الی الله عز وجل » تعبیر داپذیر یله سابقة الترجمه (اسماء انصاریه) مثللو کندیلرینك اهل پرده وزوجلرینك زیر حکمنده اولدقلرندن وچوجق بسلمك و بشك دوزلتمك کبی امور بیتیه ایله اشتغاللرندن بحثله یزم ایجون غزایه کیدوب اجر عظیمه نائل اولمق میسر اولهمیور بناء علیه بزه برشی تعلیم بیورکه تقرب حقه وسیله اولسون دیمك ایستمش اولدیغندن پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری ذکر الله ملازمت ایتلری وکوزلرینی اجنبی یه باقمقدن وسسلرینی انلره ایشتدرمکدن حفظ وحراست ایتلری ضمنده کندیسنه نصیحت وایفای تسلیت بیورمشلردر . (اصابه) ده مذکوردرکه ارتحال نبوی وقوعندن صکره موما الیها حضرت حسنینی یانه الهرق واشك ریزمانم اولهرق مدینهٔ منوره زقاقلرنده طولاشور و پیشکاه خانهٔ حضرت فاطمه یه کلدیکده

یادار فاطمة المعمور ساحتها * هیجت لی حزنا حیث من دار

دیوسوزشلنور ایدی سلیمة الصدر وملیحة الشعر برخاتون ایمش رضی الله عنها .

(ام رومان)

حضرت ابو بکر افندمزك شول زوجهٔ محترمه لریدرکه کریمه لری حضرت عائشه ایله محدوملری حضرت عبد الرحمانی دنیایه کتورمش وجناب فخر رسله قاین والده اولمق شرفنی احراز ایلمشدر وفاتی حیات خیر الخلائقده وسنین هجرتك هنوز التنجی سالنده واقع اولمسیله مرقد مطهرلرینه بالذات فخر رسالت حضرتلری وضع وحفنده اهل جنت اولدیغنی تبشیرا « هرکیمی جنت حوریلرندن برینه باقمق مسرور ایدر ایسه ام رومانه باقسون » دیو بیورمشدر رضی الله تعالی عنها .

(ام زرع)

حضرت عائشه یه خطابا شرف صادر اولان (کنت لك کابی زرع لام زرع) حدیث شریفنده وارد ام زرعدرکه قبائل یمندن وعلی روایة قرای مکه اهلندن عائکه اسمنده برخاتوندر مشارق شریفدن اکلاشلدیغنه کوره بخاری ایله مسلمك اتفاق ایتدکلری احادیث صحیحه دندرکه حضرت عائشه « بی برکون نزد نبویده پدرمك زمان جاهلیتده اولان اموالیله

افتخار ایتمشیدم رسول اکرم حضرتلری (صوص یاعائشه بن سکا ابوزرعك ام زرع حقنده اولان معاشرتی مثلاو حسن الفت ومعاشرت ایتمکدهیم) بیوردی دیمشلردر اه ایشته حدیث ام زرع بو اولوب بونك حکایتی دخی شو یله درکه

وقتیله نسوان عربدن اون بر خاتون بر یره کلهرك قوجه لرینك عادات واطوارینه متعلق حالاتدن هیچ بر شی کتم ایتمك اوزره سویلشمکه عهد وپیمان ایتمشلر ایدی وهپسی اهل فصاحت اولمغله ایچلرندن بری ابتدا کفتاره کلوب (زوجی لحم جمل غث علی رأس جبل لاسهل فیرتقی ولاسمین فینتقی) یعنی « بنم زوجم برلاغر دوه ایدرکه طاغ باشنده واقعدر اولدیغی یر دوز دکلدرکه چیقلوب یانه وارلسون وکندی سمیز دکلدرکه ایلیکی ایچون ایستنلسون » دیدی . بونکله زوجنك برقاج وجهله قلیل النفع اولدیغنی اشعار ایلدی برکره انی طوار اتنه تشبیه ایتیوب دوه اتنه تشبیه ایتدی برده سمیز دکلدر وبونکله برابر کندیسنه وصول دخی متعسردر دیدی . ایکنجیسی . (زوجی لا أبث خبره انی اخاف أن لا أذره ان أذکره أذکر عجره وبجره) دیدیکه مقصودی بنم زوجك احوالنی افشا ایتم زیرا قورقارمکه سویلیه جك اولسهم انی ترك ایدرم یعنی کثرتدن ناشی اکسك سویلش وبلکه هیچ سویلهمش اولورم وسویلر ایسهم عیوب ظاهره وباطنه سنی هب سویلرم دیمك ایدی (لااذره) تعبیرنده (لا) زائده وضمیر بازر منصوب خبره راجعدر . اوچنجیسی . (زوجی العشنق ان أنطق اطلق وان أسکت اعلق) دیوب بونکله بنم زوجم احقدر اکر سویلیه جك اولسهم مطلقه وصوصه جق اولسهم معلقه اولورم دیمك ایستدی (عشنق) لفظنك اصل معناسی اوزون بویلی دیمك ایسه ده بوراده احمق دیمکدن کنایه اولمشدر بعضلر (عشنق) بدخوی کیسه دیمکدر دیدیلر (مطلقه) دیو زوجی طرفندن تطلیق اولنان و (معلقه) دیو زوجی نابدید اولان خاتونه دیرلر مقصود زوجنك نفعی اولمدیغنی بیاندر . دردنجیسی . (زوجی کلیل تهامة لاحر ولاقر ولامخافة ولاسآمة) دیدی . ترجمه سی بنم زوجم ارض تهامه نك کیجه سی کبیدر نه حرارتی ونه برودتی واردر وبویله اعتدال وخوش حال اوزره اولدیغی ایچون کندندن نه قورقیلور ونه اوصانیلور دیمکدر . بشنجیسی . (زوجی ان دخل فهد وان خرج اسد ولایسأل عما عهد)

دیدی و بونکله زوجنی ایچروده پارسه وطیشاریده ارسلانه تشبیه ایدرك مدح ایلدی ارسلانك حالی اقدام وشجاعت و پارس دیلیلان جانورك حالی دخی چوقجه اویومق اولدیغندن بنم زوجم اوده پارس کبی اویقو اویور وطیشاریده ارسلان کبی صالدیرر یعنی اوده حلمیتی وطیشاریده شجاعتی کوریلور واوجه معهود ومعلومی اولان مال ومتاعدن سؤال ایتمز دیمك ایستدی . النجیسی . (زوجی ان اکل لف . وان شرب اشتف . وان اضطجع التف . ولایولج الکف لیعلم البث) دیدی ترجمه‌سی بنم قوجه‌م شویله‌در که یمك یه‌جك اولسه دوزر بوکر وصویچه‌جك اولسه قابده صوقالمیجه قدر ایچر ویاتدیغی وقت یالکزجه بورینوب یاتور والنی اوزاتوب هم وحزمی وحال وشانمی تفتیش ایتمز دیمکدر . یدنجیسی . (زوجی عیاباء « یاخود ؟ » غیاباء طباقاء . کل داهله داء . شجنك اوفلك . اوجع کلالك) دیدی . معناسی بنم زوجم عاجز وعملمانده یاخود راه شر وکر یهه‌ده پوینده در وحال وشانی مجهول وهر درد کندیسنده موجود در انسانك یاشنی یارار یاخود برطرفنی قیرار ویاخود ایکیسنی بردن یاپار یعنی هم یارار هم قیرار دیمکدر . سکزنجیسی . (زوجی المس مس ارنب . والریح ریح زرنب) دیدیکه ترجمه‌سی بنم زوجم طاوشان کبی نرولین اولوب رائحه‌سی دخی « زرنب » دینیلان نبات مثللو طیبدر یاخود زوجك طیب ستایشی رائحهٔ زرنب آسا بین الناس فائح وشائعدر دیمکدر بعضلر موما الیه‌نك قوانده (واغلبه والناس یغلب) فقره‌سنك دخی علاوسنی روایت ایتمشلردر فقرهٔ مرقومه « وهر کسه غالب اولدیغی حالده بکا مغلوب بدر » دیمك ماآلنده اولهرق « یغلبن الکرام ویغلبهن اللئام » قاعده‌سنجه بشقه‌جه برمدحی متضمندر . طقوزنجیسی . (زوجی رفیع العماد . طویل النجاد . عظیم الرماد . قریب البیت من الناد) دیوب بونکله بنم زوجم عالی بنا وقامت بالا وجود وسخا صاحبیدر وکمال سخاسندن کثرت مسافریه محب بولنمقدن ناشی خانه‌سی جمیشکاه قومه قریبدر دیمك ایستدی . اونجیسی . (زوجی مالك . وما مالك . مالك خیر من ذلك . ابل کثیرة المبارك . قلیلات المسارح . اذا سمعن صوت المزهر أیقن أنهن هوالك) دیدی ماآلی بنم زوجم مالکدر اما اصل مالکدر (طقوزنجی خاتونك زوجی اوصافنه اشارتله) اندن خبرایسنه مالکدر

(٢) بوراده وصحیفهٔ آتیه‌ده کی (یاخود) تعبیری اصلده اولان شك راوی‌یی مشعردر

كمال سخاوت وكثرت ضيافتندن ناشى دوه‌لرينك اكثرى طوتوب بوغازلمغه سهولت اولسون ايچون خانه‌سى اطرافنده يانمقده ونادرا مرعايه كتمكده‌در وكنديسنك عادتى مسافرلرينى (مزهر) تعبير اولنان چالغى ايله استقبال ايتمك اولديغندن دوه‌لرانك سسنى ايشتدكارى كبى كنديلرينك هلاكارينى يعنى مسافر لقمه‌سى اولمق اوزره بوغازلنه‌جقلرينى حس ايدرلر ديمكدر . اون پرنجيلرى . (زوجى ابوزرع فما ابوزرع أناس من حلى اذنى . وملأ من شحم عضدى . وبجحنى فبجحت الى نفسى . وجدنى فى أهل غنيمة بشق . فجعلنى فى اهل صهيل وأطيط ودائس ومنق . فعنده أقول فلا اقبح . وارقد فاتصبح . وأشرب فاتقنح « ياخود » فاتقمح) ديدى بونك ترجمه‌سى « بنم زوجم ابوزرعدر لكن ابوزرع نه آدمدر قولاقلريمى زينتله تهزيز ايتمش وبازولريمى لحم وشحم ايله طولدرمشدر وفرحناك ايدوب كوكلى خوش قلمشدر . بنى ذاتا براز طوار اهلى وچوبان طاقمى نزدنده ومشقت ايچنده بولوب آت ودوه اصحابى وچفت چبوق ارابى كيمسه‌لر ايچنه كتوردى هرنه سويلر ايسه‌م سوزم انك نزدنده مردود ومستقبح اولمز اويقو اويوديغم وقت استراحتمه مانع اولديغى جهتله صباحلرم وبرشى ايچه‌جك اولور ايسه‌م قانجه قدر ايچرم » ديمكدر . بعده قائن اناسنى ودها صكره اوغلنى وقزينى وجاريه‌سنى دخى بزرصورتله ثنايه كيريشه‌رك تمدحده اطرا ايتمشدر انجق انلرك مقصوده چندان تعلقلرى اولديغندن بالكز زوجى حقنده اولان توصيفاتنك بيانيله اكتفا اولندى . نوادردن اولغين اخذ وتلقيسى اغتنام اولنه اه صاحب شفاء اولان قاضى عياضك اشبو حديث ام زرعه مستقل برشرحى واردر .

(ام سعد)

بنت عصام الحميريدر كه انداس اديبه‌لرندندر اصل اسمى (سعدونه) اولديغندن حرف السينه تأخير اولنمشدر . و (ام سعد) صحابياتدن دخى بدى نفر خاتونك كنيه‌لريدر ايچلرندن برى سعد بن معاذ حضرتلرينك والده‌سى اولان (كبشه ام سعد) در كه مخدومى مشار اليهه

« ويل ام سعد سعدا . ضرامه وجدا . سدبه مسدا »

ديو نياحه ايتمكله عليه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرى (كل نائحة تكذب الا ام سعد) بيورمشدر اه

ومن خصائص المصطفى أن يخص من شاء بما شاء قاله المناوى فى التيسير .

(ام السلطان)

خطط مقريزيده مذكور آثار مصريه‌دن (مدرسة ام السلطان) كه مضاف اولديغى ام سلطاندركه التيوز اواسطنده يديوز اواخرينه قريب ايوبيه فروعى اولەرق مصرده حكومت ايدن سلاطين اتراكدن سلطان شعبانك والده‌سيدر مدرسهٔ مذكوره مقريزينك افاده‌سنه كوره مصرك ابنيهٔ عاليه‌سندن ومدارس جليله‌دندر موما اليها انى يديوز يتمش بر تاريخنده باب زويله خارجنده قلعهٔ جبل قريبنده اهل قاهره‌نك ذاتا مزارلغى اولان محله بنا ايدوب حنفى وشافعى ايچون بشقه بشقه درسخانه‌لر ترتيب ايلمش وسبيل اولەرق مدرسه قپوسنده برده حوض يابدرمش ايمش اه

مومى اليهاسنك اسمى (بركه) اولديغندن شرح حالى حرف الباءه براغلمشدر .

(ام سلمه)

بنت ابى اميه بن المغيرة المخزوميه‌دركه زوجات مطهراتندندر اصل نام سعد اتسه‌اولرى (هند) اولوب زوج اولى اولان ابوسلمة بن عبد الاسد المخزومى حضرتلرى صلبندن حاصل ايتدكلرى (سلمه) نام اكبر اولادى اسميله اكتنا ايلشلردر .

خصافت وفصاحت اربابندن اولمله پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم افندمزدن اوچيوز يتمش سكز حديث شريف ضبط وروايت ايتمشلر وفترت خلافت حضرت عثمانده مشار اليهه شو وجهله نصح بليغ بيورمشلردر (يابنيّ مالى أرى رعيتك عنك نافرين . وعن جناحك ناقرين . لاتعسف طريقا كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يحبها . ولاتقتدح بزند كان عليه السلام اكباه وتوخّ حيث توخى صاحباك فانهما ثكما الامر ثكما ولم يظلما هذا حق امومتى قضيته اليك وان عليك حق الطاعة) اه ماكنده كنديلرى ام المؤمنين بولندقلرينه بناء حضرت عثمانه « اى اوغلجغزم سبب تدركه بن سنك زير دستانكى سندن نفرت ايتمش وزير جناح حمايتكدن چيقمش كوريورم : سن رسول اللهك سوديكى وسالك اولديغى يولى اورتمه وانك فروزان ايتديكى چراغى اوياندرمه سن همان يار ومصاحبلرك اولان حضرت ابو بكر

وعمرك اثرلرينه اقتفا ايله كه انلر يوامره برصورت سالمده متشبث اولوب وضع نابجا وقوعه كتورمديلر . ايشته سكا انالق حقنى ايفا ايلدم اوزريكه لازم اولان اطاعت وموجبيله عمل وحركت ايلكدر » ديو خطاب بيورمشلردر حضرت عثمانك اولايده اعطا بيوردقلرى جواب صواب دخى مجمع الامثالده ناكس كيسه حقنده مضروب اولان (هو كابى الزند و صلود الزند) مثالى ذيلنده مسطوردر اه

مشار اليها مشهور وليد بن المغيره نك اوغلى وليد الصحابينك عمزادهسى اولمغله انك وفاتنده دخى شو مرثيه يى نظم ايلشيدى

ياعين فابكى للوليد بن الوليد بن المغيره
قد كان غيثا فى السنين ورحمة فينا وميره
ضخم الدسيعة ماجد ايسمو الى طلب الوتيره
مثل الوليد بن الوليد ابى الوليد كفى العشيره

(ماآلى) اى كوز اغلا وليد بن وليد بن مغيره يه كه قوراق سنملرده رحمت و بركه بر زاد ونعمت ايدى . عطا وعطيهسى عظيم برذات شريف وكريم اولوب ظلمدن اخذ ثاره قيام ايدردى اصلا مظاومينى قبول ايتمز ايدى اويله برذات ايسه قوم وقبيله جه كافى ووافيدر ديمكدر . مشار اليهانك حسن بصرى حضرتلرى حقنده اولان فيوضات قدسيه لرى آتيده (خيره) عنوانيله بيان اولنور اه

(ام سلمه خديجه) خديجه بنت بدران المحدثه در كه اشياخ امام سيوطيدندر .

(ام سليم)

قبيلهٔ بنى الخزرجدن ملحان بن خالد كريمهسى ام سليمدر كه اصحابدن انس ابن مالك حضرتلرينك والدهسيدر قانتات صحابياتدن ديندار ودرايتشعار برخاتون ايدى زوج اولى اولان ومخدوم سعادت موسومى حضرت انسك پدرى بولنان (مالك بن النضر) وقت جاهليتده كنديسنه كوجه رك شامد كتمش واوراده وفات ايتمشيدى بناء عليه ام سليم جنابلرى بر وقت بى زوج قالوب مؤخرا عهد اسلام ظهوريله شرفياب ايمان اولدقدن صكره كنديسنى همشهريلرندن وشجعان انصاردن ابو طلحة الانصارى زوجه طالب اولدقده موما اليه هرنقدر معتبراندن وغنى وخاطرى مرعى ذراندن ايسهده هنوز پيرايهٔ اسلام ايله مزين اولهميوب حال

اشراك اوزره بولندیغندن ام سلیم حضرتلری جواب اولهرق اکا دیدیکه
« بن سنی ایستمامزلك ایتم : سنك کبیسی رد اولنمز . انجق سن
مشرکسین بن ایسه بحمد الله تعالی مسلمیم . اکر مسلمان اولور ایسهك
مهری دخی سکا بخش ایدرم . بیلزمیسین که سنك پرستش ایتدیکك
تنکری یردن بیتر وصکره انی دولکر یوتار : بو حالده سن پرتخته
پارچه سنه تاپمغه حیا ایتزمیسین » بو سوز اوزرینه ابو طلحه انصاف
ایدوب شرفند اسلام اولدی وام سلیمی تزوج بیوردی .
علیه الصلاة والسلام حضرتلری مدینهٔ طاهره لرینه مهاجرتله خانهٔ ابی
ایوبده اقامت بیوردقلری خلالده موحدین اهالیدن ذکور واناث
هرکس علی مقدار مقدرتهم حضور همایونه هدیه لر کتورمشلر
و پیشکشلر تقدیم ایلشلر ایدی ام سلیم حضرتلری دخی تنکدست
بولندیغی جهتله رسول الله هدیه ایده جك برشی بوله میوب اوغلی انسی
سنی هنوز اون ایکی چاغلرنده اولدیغی حالده الندن طوته رق حضور
همایون حضرت سلطان الانبیایه کتوروب « یا رسول الله بونی سزه
خدمتکارلق ایتسون و شرفیاب خدمتکز اولسون ایچون کتوردم
ومن غیر حد ارمغان ایتدم بنم اوغلم وسنك خادمکدر اکا دعا ایله » دیو
تقدیم ایتمش وافندمز حضرتلری دخی حضرت انس حقنده طول
عمر ایله معمر اولوب مال واولادجه کثرت بولسی وهرنهیه نائل
اولورسه مظهر فیض وبرکت اولسی ایچون دعا بیورمشدر بمن دعای
حضرت سلطان الانبیا ایله جناب انس یوز اوچ یاشنه بالغ اولهرق
سکسان اولادی اولمش وانلردن یتمش سکزی ارکك و یالکز ایکیسی قز
بولنمشدر مالی دخی خارج حائط تعداد ایدی زمان خلافت حضرت
فاروقده ناسه تعلیم فقه ایچون بصره یه کیدوب طقسان یرنار یخنده
اوراده ارتحال دار بقا بیوردی . رضی الله تعالی عنه وعن امه
مشار الیهانك (ام حرام) اسمنده برده همشیره سی وار ایدیکه اوده نزد
نبویده کسب حرمت وحیثیت ایتمش صحابیلاتدن ایدی رسول الله احیانا نك
خانه سنی تشریف ایله قیلولتی یعنی شمسك پك حرارتلی زمانلرنده دأب
دیرلری اولان خواب استراحتی اوراده اختیار بیورر ایدی برکون
قیلولتدن قالقدقلرنده تبسم وانبساط الله ام حرام حضرتنه شو له

بر واقعه بیان بیوردیلرکه « امتمدن بر طاقم کیمسه‌لر بکا عرض اولندی کوردمکه تختلر اوزرنده پادشاهلر کبی بحر اخضره (آق دکزه) بذورلر » ام حرام بوتبشیری اسمماع ایدنجه « امان یا رسول الله جنابحقه دعا بیورکه بنده انلردن اولایم واوغزاده بولنهیم » دیو نیاز ایتمکله صاحب رسالت حضرتلری سندخی انلردنسین بیورمشلر ایدی .

مکر بو واقعه قبرس فتحنی مبشر ایمش وقتاکه حضرت عثمان اقتدمزك خلافتلری هنکامی اولدی حضرت معاویه‌نك تشویقیله قبرس اطه‌سنك فتحنه کلندکده (ام حرام) زوجی عباده بن الصامت حضرتلریله برابر اردوده بولنه‌رق اطه‌یه چیقدقلرنده حیواندن دوشوب شهیده اولدی رضی‌الله‌عنها اه و (ام سلیم بنت سحیم) بر دیکر صحابیه‌در .

(ام سنان)

عرب مضردن ثعلبه بن مالك بن کنانه اولادندن مکدم بن عامرك فاریسی ومشاهیر شجعان عربدن ربیعة بن مکدمك والدسی بر مشهور فاریدر اوغلی ربیعه بر وقعه‌ده آغر یاره‌لهرق اناسنه باغلانمق اوزره کلوب بنم کبی بر بهادری ارتق غیب ایدیورسین ماکنده منظوم بعض افادات ایتدکده مزبوره اکا

انا بنو ثعلبة بن مالك * مرور أخبار لنا کذلك
من بین مقتول و بین هالك * ولایکون الرزء الا ذلك

جوابنی ویرمشدرکه ما لی « بز ثعلبة بن مالك اولادیز اسلافمزك دخی اخبار وحوادثی بزه بویولده واصل اولمشدر کیمی حتف انفه اولمش وکیمسی مقتول دوشمشدر نه چاره هب بویله مصاب اوله کلمشزدر » دیمکدر .

مرقوم اویله بر مرد ایدیکه او وقعه‌ده یاره‌سنی اناسنه باغلادوب تکرار بر حمله‌دن صکره حیاتندن بزمق قاله‌رق رجعت ایتدکده یانلرنده بولنان نسوانه « بنم حیاتمدن ارتق خیر قالمدی سز بورادن دوه‌لر یکزی تسریع ایدرك قاچوب سلامت یقه‌سنه چیقك بن حیوانمك اوستنده مزاغه طیانه‌رق طوره بیلورم انلر بنی کوردکجه بو طرفه اقدام ایده‌مزلر » دیوب انلری دشمندن قاچرمش ومتعاقبا کندیسی وفات ایدرك میتا آت اوزرنده طوزمش وفی‌الواقع او حالده اوزرینه کیمسه کله‌میوب نهایة

الامر میت اولدیغی بلا حرکه بیونك بر طرفه مائل اولهرق طورمشدن
اکلاشلمشدر . اکدن بشقه بر مقتول و برمیتك نسوانی حمایه ایتدیکی
مروی دکلدر . حقنده سویلنان مراثیدن همشیره‌سی (ام عمرو)ك
مرثیه‌سی آتیده ایراد اولنور .

(ام شریك)

عصر سعادت نسوانندن بر خاتوندرکه علیه الصلوة والسلام افندمزه
هبهٔ نفس ایتمش یعنی بلامهر وارمق دیله‌مش اولدیغی حالده کامروای
ازدواج نبوی اولهمامشدر اصل اسمی غزیه‌در .

(ام الصریح الکندیه)

عربده کنده قبیله‌سی نسوانندن فصیحه بر خاتوندرکه آثار نظمیه‌سندن
ابیات آتیه دیوان حماسه‌نك (باب التعازی والمراثی)سی منتخباتندندر

هوت امهم ماذابهم یوم صرعوا * بجیشان من أسباب مجد تصرما
ابوا أن یفروا والقنا فی نحورهم * ولم یرتقوا من خشیة الموت سلما
ولو انهم فروا لکانوا أعزة * ولکن رأوا صبرا علی الموت اکرما

مزبوره بو ابیاتی کندی برادرلری حقنده نظم ایتمشدر انلر ایام
جاهلیه‌نك مواقع حرب وقتالندن (جیشان) نام موضعده آغشهٔ خون
هلاك اولملریله حقلرنده مرثیه وکندی نفسنه تعزیه اولق اوزره ابیات
مسروده ماکنده دیمش اولیورکه « آیا انلر جیشان دینیلان محلده
مقتول دوشدکلری کون اسباب مجد وارکان شرفك زمینی منقطع
ومنهدم اولدی . مزراق کوکسلرنده واولوم حالنده اولدقلری حالده
فراردن ابا ایدوب خوف مرك ایله سلم سلامته ارتقا ایتمدیلر یعنی فرار
وسائر صورتله اولومدن نجاتی ایستمدیلر . اکر انلر اختیار فرار
ایتمش اولیدیلر عزت ومناعت بولور والتحاق ایتدکلری جانبدن
استصحاب کوررلر ایدی لکن موت اوزرینه صبر وثباتی فرار ایله
نجاتدن اکرم کوردیلر »

(هوت امهم) تعبیری هرنقدر انارای کندیلرینی یاوی قاسون ماکنده
اولهرق بد دعایه موضوع ایسه‌ده بومثللو مواضعده معنای مدح وتعجبده
مستعملدر نته کیم شعری استحسان اولنان شاعر سحر آفرین حقنده
معرض تعجبده اولهرق « قاتله الله ما اشعره » دینیلور . « ماذابهم یوم

صرعوا » الخ قرلی دخی « ماذا تصرم وانقطع من أسباب المجد بهلکهم یوم صرعوا بجیشان » سیکنده در .

(ام طویس)

طویس المغنی نك والده سیدرکه اوغلی عارسزلردن وکندیسی خیرالقرونك خیرسزلردن ایدی عصر رسالتك مدینهٔ منوره نسوانندن اولدیغی حالده خصلت خسیسهٔ نمامه لکیله انصار خاتونلرینی بری برینه قاتاردی . اوغلی طویسی مفخر موجودات حضرتلرینك آخرتی تشریفلری کونی دنیایه کتوردی وصدیق اکبر افندمزك ارتحالی کونی ممدن کسدی . مرقوم طویسدن منقولدرکه بلدهٔ طیبه اهالیسنه یااهل مدینه بن سزك ایچکرده برحیات بولندیغم حالده دجالك خروجنی توقع وتأمول ایدیکز وفات ایدرایسهم مستریح وامین اولکز زیرا بن رسول اللهك تشریف آخرت ایتدکاری ساعتده دنیایه کلدم وحضرت صدیقك وفات کونده سوتدن کسلدم وحضرت عمرك شهید اولدیغی کونده بالغ اولوب حضرت عثمانك یوم شهادتنده اولندم وحضرت علینك شهادتی کونی بولدم دنیایه کلدی دیر ایمش . مرقوم مخنثیندن یعنی زن صفت اولان مذکر سماعیلردن اولوب ذاتا اسمی طاوس ایدی مخنثلکه دوشدیکندن برای تحقیر اسمنی تصغیر ایدوب (طویس) دیدیلر .

کتب محاضراتده محکیدرکه امویه دن سلیمان بن عبد الملك بالاده (ابنهٔ غیلان) عنوانندهٔ مناسبتله مذکور اولان هیت المخنث ایله اولنان حالندن اکلاشیله یله جکی وجهله بونلردن قادینلرك پك صاقنمالری سیئاتندن و بلکه ده اوسیئاته متفرع بروقعه استخبارندن طولایی حقلرنده عرق حمیت وغیرتی حرکته کلدرك مجموعنی برطرفه نفی واجلا ایتك نیتیله مدینهٔ منوره ده اولان والیسنه « أحص المخنثین » دیو تحریر ایتدیکه مرادی مخنثلری تعداد ایله دیمك ایدی أحص کلمه سنك حاء مهمله سی اوزرینه ازقضا برنقطه واقع اولمغله خاء معجمه ایله « اخص » اوقودیلر معناسی مخنثلری خصی یعنی خادم ایله دیمکدر اکا مبنی والی هرقایچ مخنث وار ایسه جمله سنی خادم ایتدردی طویس دخی انلرك ایچنده ایدی آلت رجولیتی قطع اولندقده (اف لکم ماسلبتمونی الا

میراب بولی) یعنی اف سزه یندن برشی ازاله ایتدیکز الا بولم اواوغنی سلب وازاله ایلدیکز دیمشدر .

(ام عاصم)

جمیله بنت ثابت بن ابی الاقلح الانصاریه درکه اصحابدن عاصم بن ثابت حضرتلرینك همشیره سی وجهاریار کزیندن حضرت عمرك زوجهٔ مطلقه سیدر قبل اسلامها اسمی (عاصیه) ایدی اسلامه کلدیکنده علیه الصلاة و السلام حضرتلری طرفندن (جمیله) تسمیه بیورلدی صلب حضرت فاروقدن (عاصم) نام ولد مکرمی طوغردقدن صکره دخی (ام عاصم) دیو معروفه اولدی .

(ام عاصم) برده خلفای بنی امیه دن عدل وصلاح ایله مشهور اولان (عمر بن عبد العزیز) حضرتلرینك والده سیدرکه اکثر اهل تاریخك قولنجه صاحبة الترجمه ام عاصمك مخدومی کریمه سی یعنی حضرت عمرك بالذات حفیده سی ومسامراننده شیخ اکبر جنابلرینك افادلرینه کوره حضرت مشار الیهك قریبهٔ حفیده سی بر مبارك خاتوندر حضرت عمر هنکام خلافتلرنده مدینهٔ منوره زقافلرینی طولاشدقلری کیجه نك برنده برخانه درونندن قادینك برینك قزینه سوته صوقات دیو تعلیم حیله ایتدیکنی ایشیدرك دقتله استماعه مبادرت ایلدکلرنده قزك « حیله فنا شیدر خصوصیله امیر المؤمنین بزی اویله فنا شیلردن منع ایتمشدر » دیدیکنی و هرنقدر اناسی « بزم بوراده اولان ایشمزی امیر المؤمنین نه دن ایشیده جك » دیدیسه ده « ظاهرده اکا اطاعت ایدوب نهانیده عصیانمی اولمق کرکدر » دیوب استقامتده اصرار ایتدیکنی عن سمع مشاهده بیورملریله عفت واستقامتلرندن محظوظ اولهرق او قزی مخدوملری موما الیه عاصمه تزوج بیورمش واندن ایشته بو (ام عاصم) حاصل اولهرق اندن دخی عمر بن عبدالعزیز دنیایه کلمشدر .

ابوالفضل المیدانیك بیانته کوره « ایت حفصة من رجال ام عاصم » مثلنده اشبو ام عاصم مقصود اولوب (حفصه) دخی انك شمول همشیره سیدرکه کندینك وفاتندن صکره عبدالعزیز الاموی انی تزوج ایتمشدر فقط ام عاصم کبی حسن خلقی اولمغله زوجنك اقربامی اندن اولمقدر

ممنون اولهمیوب حقنده مثل مزبوری تفوه ایتمشلر یعنی کاشکی حفصه دخی ام عاصم عرقندن اولیدی دیمشلردر .

(ام عباس)

عباس بن ابی الفتوح الصنهاجی والدهسیدرکه خطط مقریزیده مذکور مسجد ام عباس انك اثریدر بشیوز قرق یدی تاریخنده که دولت فاطمیه سلاطینندن الظافر بالله زمانده بنا ایتدرمشیدی مؤخرا محو اولمدی مقریزینك بیانته کوره مزبوره (بلاوه) اسمنده برمرثهٔ مغربیه ایدی ابوالفدادن اکلاشیلان ابن ابی الفتوحدن صکره کندیسنی عادل بن سلار اسمنده برنامدار کیمسه تزوج ایدوب حال وقت ایجابی (۱) غلبه قوتیله مرقوم عادل ظافره وزیر و برارالق اوغلانی عباس انی ازاله ایله یرینه کندیسی کچه رك مزبوره ام الوزیر اولمشدر .

(ام عباس) برده هادی عباس کریمه لرندن برینك اسمیدرکه (نونه) دیو تلقیب اولنور ایدی .

(ام عقبه)

تذکرهٔ طبیبه صاحبی داود انطاکینك (تزیین الاسواق بتفصیل اشواق العشاق) نام کتابنك جلد اولی آخرنده مذکور اولدیغی اوزره (غسان ابن جهضم) اسمنده برذاتك زوجه وعمزادهسی برمحبوبهٔ وفاشعار اولوب زوجی کندیسنه مفتون ایدی چونکه (ام عقبه) قادینلرك پك کوزللرندن وحسن خلق وحیا جهتیله افضللرندن ایدی (غسان) حلول اجل موعودیله حال احتضاره کلدکده مزبورهنك یوزینه باقوب اغلامغه باشلادی ودیدیکه سکا شمدی برازیتلر اوقویه جغم بندن صکره نه یاپه جغکی سکا انلره سؤال ایده جکم آند ویرمکه طوغری سویلیسین . مزبوره دخی یلان سویلیه جکنه یمین ایدرك اوقو دیدکده ابیات آتیه یی انشاد ایلدی

أخبری بالذی تریدین بعدی * ما الذی تضمرین یا ام عقبه
تحفظینی من بعد موتی لماقد * کان منی من حسن خلق وصحبه
أم تریدین ذا جمال ومال * وانا فی التراب فی سجن غربه

(یعنی) یا ام عقبه بندن صکره نه یاپمق منوی ضمیرك اولدیغنی بکا خبر ویر : بنم وفاتمدن صکره حسن طبیعت ومعاشرتم حقوقنی محافظه

(۱) چونکه اول وقت ملوك فاطمیه احتجاب اوزره اولوب هرکیم غلبه ایدرسه وزیر اولور وجمله اموری کورردی خلیفه قارشمزدی .

ایده‌جکمیسین بوقسه بن طبراق التنده سجن غربتده بولندیغمده مال وجمال صاحبی بر آدمی ارایه‌جقسین ٠

(ام عقبه) دخی جواب اوله‌رق شو بیتلری سویلدی

قد سمعنا الذی تقول وما قد * خفته یا خلیل من ام عقبة
أنا من أحفظ النساء وارعا * هن ما قد اولیت من حسن صحبه
سوف أبکیك ما حییت بشجو * ومراث أقولها وبندبه

(مآلی) سویلدیککی ایشتدم وبنجه قورقدیغك جهتی اکلادم ٠ کوردیکم حسن معاشرتك حقنی اك زیاده محافظه ایدیجی قادین بنم ٠ بوندن بویله صاغ اولدقجه سکا اغلایه‌جغم وحزن والم اوزره اولوب مرثیه‌لر اوقویوب مانم ایده‌جکم ٠ دیمکدر ٠

زوجی اندن صکره اوچ بیت دها سویلیوب مآلنده کندیسنه کرچه اعتماد محقق ایسه‌ده زوجلرینك وفاتندنصکره قادینلرده وفاسزلق وقوعی خوفنده اولدیغی بیانیله وفادارلق ایدوب حقنی مراعات ومحافظه ایلمسنی ومأمولی اوزره چیقمسنی توصیه و بعده تسلیم روح ایلمشدر ٠

زوجنك وفاتندن صکره هر طرفدن ظهور ایدن طالبلرینه زوج اولی غسانك عهدنده ثبات ایده‌جکی مآلیله

ساحفظ غسانا علی بعد داره * وأرعاه حتی نلتقی یوم نحشر
وانی لفی شغل عن الناس کلهم * فکفوا فما مثلی من الناس یغدر
سأبکی علیه ما حییت بعبرة * تجول علی الخدین منی فتکثر

دیو جواب امتناعی ویرمش ایسه‌ده ارسی براز اوزایوب وقت کچدکدن صکره « من مات فقد فات » دیه‌رك طلبلیسنك برینه اجابت ایلمشیدی زفاف اولدیغی کیجه (غسان) رؤیاسنه کیروب عهدینه وفا ایتمدیکنه دائر

غدرت ولم ترعی لبعلك حرمة * ولم تعرفی حقا ولم تحفظی عهدا
ولم تصبری حولا حفاظا لصاحب * حلفت له یوما ولم تنجزی وعدا
غدرت به لما ثوی فی ضریحه * کذلك ینسی کل من سکن اللحدا

بیتلرینی سویلمش ایمش : قورقو ایله اویانوب یاننده بولنان خاتونلر نه اولدك دیو صوردقلرنده « غسان بکا حیاتنده بر حاجت وسروره رغبت براقمادیدی رؤیامده کلدی بکا شو بیتلری سویلدی » دیو نقل واقعه ایله ابیات مرقومه‌یی اغلایوب تکرار ایتمکه باشلامش وهرنقدر

انلر لقردی ایله کندیسنی آومق ایستدیلر ایسه ده کارکر اولمیوب انلرك غفلت ایتدکاری برآنده بیوك بریجاق الهرق کندیسنی بوغازلامشدر ۰ قادینلر بوحاله تعجب ایلدیلر ۰ بو فقره مجلس هشامده (هشام بن عبد الملك الاموی حضورنده) قادینلرك وفاسزلغنه دائر سوز اولدیغی صرهده نقل اولندقده هشام بوکا تعجب ایتمشیدی اه

(ام عقیل)

عقیل بن ابی طالب حضرتلرینك والده سیدرکه آتیة الترجمه (فاطمه بنت اسد) جنابیدر کتب نحوده کان بابی شواهدندن

أنت تکون ماجد نبیل * اذاتهب شمأل بلیل

بیتی مشار الیهانك مخدومی حضرت عقیلی طفوایتلری اثناده ترقیص ایتدکاری أحیانده سویلدکاری ابیاتدندر (تکون) کلمه‌سی مبتدا ایله خبر میانده شاذ اولهرق زیاده قلنمشدر اگرچه اثنای کلامده (کان) نك زیاده ایدلدیکی یرینه کوره موافق قیاس ایسه‌ده مضارعنك زیاده‌سی علی خلاف القیاس واقعدر (ماجد) کریم و (نبیل) شریف معناسنه در (شمأل) جعفر وزننده ریح شمال دیمك اولوب (بلیل) دخی چیسنتلی معناسنه اولهرق انك صفتیدر وقول مذکور دوامدن کنایه‌در یعنی سن هربار نجیب و بزرکوارسین دیمکدر ۰

(ام العلا)

انداس اذیه لرندندر بشیوز تاریخی نسوانندن ایدی وادی الحجاره شهرنده یوسف نامنده بر تاجرك کریمه‌سی وفطنت وفصاحت صاحبه‌سی ایدی ابیات آتیه نفح الطیبده انك زادهٔ طبعی اولمق اوزره مرسومه‌در

کل مایصدر عنکم حسن * و بعلیاکم تحلی الزمن
تعطف العین علی نظرکم * و بذکراکم تلذ الاذن
من یعش دونکم فی عمره * فهو فی نیل الامانی یغبن

وابیات مزبوره « سزدن هرنه صادر اولور ایسه حسن وسزك شرف وشانکز زیبایش زمندر ۰ کوزلر سزی کورمکه مائل وقولاقلر اذکار جمیله کزله لذته نائل اولمغله هرکیم مدت محدودهٔ زندکانیسنده سزسز یشار ایسه اوکیمسه کامروا اولمقده الدائمش اولور » مآلنده برخاندانه

مدحیه در اه ابن اثیرك تحریرینه کوره صحابیاندن ایکی خاتونك دخی کنیه‌لری ام العلادر ٠

(ام علقمة الخارجیه)

طائفهٔ طاغیهٔ خوارجدن جریزهٔ نطقیه و وقوعات حربیه صاحبه‌سی برمتعین عورتدر حجاج ظالمك لشکرینه کرفتار اوله‌رق حضورینه کتورلدکده اولجه کندیسنه (مذهبجه اکا نماشات ایدیور ٠ خوف وخطر حالنده اظهار شرك بیله جائزدر) دیو نصیحت ویرمشلر ایدی جواب اوله‌رق مزبوره (قدضلات اذن وما أنا من المهتدین) دیوب حضور حجاجه بی پروا داخل اولدی حجاج اکا (ای اللهك عدوسی عباد اللهی قلیج ایله کور دوه کبی چکتیوب ازدك) دیدکده مزبوره قارشولق اوله‌رق (حقدن خوف وخشیتم اول درجه‌یه کلمشدرکه جناب الله سنی بنم نظرمده سنکدن احقر قلمشدر) دیدی ٠ خارجیلر عندنده ارتکاب کبیره کفر اولدیغندن مزبوره‌نك تعصبی زیاده ایدی وباشنی قالدیروب مخالف مذهبی اولانلره باقمغی روا کورمدیکندن حضور حجاجده یره طوغری مدنکاه ایدوب طورر ایدی بناء علیه حجاج کندیسنه (باشکی قالدیروب باقسن آ) دیدی اکاده جواب اوله‌رق (بن اللهك باقدیغی یعنی بارکاه قبوله شایان بیورمدیغی یوزه باقمغی کریه کورییرم) دیمکله حجاج یانده بولنانلره (یا اهل الشام بوقارینك قانی حقنده نه دیرسکز) دیو صوروب حلالدر دیدکلرنده (ام علقمه) (برادرك فرعونك جلسا ومستشارانی سنك جلیس و مستشارلرکدن خیرلی ایمشلرکه فرعون انلره حضرت موسی حقنده بو یولده استشاره ایتدکده تأخیر ایت بقالم دیو رأی ایتدیلر) دیدی و بوسوزی اوزرینه مزبوره قتل اولندی ٠

(ام علی)

نفحاتده مذکوره اولان ولیاتندرکه اتقیای امتدن احمد خضرویه حضرتلرینك حرملریدر شیخ ابوحفصدن مرویدرکه « احمد حضرویهك زوجه‌سی ام علی بی کورنجه‌یه دکین نسوانی حقیر وسوزلرینی کریه کورر ایدم وقتاکه اکا ملاقی اولدم بیلدمکه جناب حق نعمت معرفتی کیمه دیلر ایسه احسان ایدر » بیورمش اعمش اه

و (ام علی نقیه) آتیة الترجمه نقیة الارمنازیه جنابیدر حرف التاده کله جکدر

(ام عماره)

مشاهیر صحابیاتدن بر خاتوندرکه مازن بن نجار اولادندن اولان کعبك کریمه‌سی وانصاردن زید بن عاصم حضرتلرینك زوجه‌سیدر مدینه‌لی اولدیغی حالده قبل الهجره ایمان ایدنلردن ومکه‌یه کلوب (عقبه) ده رسول اکرم افندمزه بیعت ایلیانلردندر قادینلغیله برابر جهادده بولنمش واحد وقعه‌سنده یرارلغی کورلمشدر اصل اسملری (نسیبه) اولدیغندن انشاء الله تعالی حرف النونده بیان اولنورلر .

(ام عمرو اخت ربیعه)

بالاده (ام سنان) ترجمه‌سنده کذران ایدن ربیعة بن مکدمك همشیره‌سی ام عمرودرکه نسوان عربك شعراسندندر ابیات آتیه‌یی برادری ربیعه‌یه مرثیه اوله‌رق سویلمشدر

مابال عینك منها الدمع مهراق * سحا ولا غارب لالا ولا راقی
أبکی علی هالك اودی فاودنی * بعد التفرق حزنا بعده باقی
لوکان یرجع میتا وجد ذی رحم * ادیم لی سالما وجدی واشفاقی
لوکان یفدی لکان الاهل کلهم * وما اثمر من مال له واقی
لکن سهام المنایا من تصیرله * لم یغنه طب ذی طب ولاراق
فاذهب فلا یبعدنك الله من رجل * لاقی الذی کل حی مثله لاق
فسوف أبکیك ماناحت مطوقة * وماسریت مع الساری علی ساقی
أبکی لذکرته عبری مفجعة * ماان یجف لها من ذکره ماقی

(مآلی) چشمکك حالی ندرکه اندن اشك تحسر بوشانمقده ودینوب کسلمامکده‌در . بن بر مقتوله اغلایورمکه هلاکیله بنی الم روحانی وحزن افتراق جاودانی‌ده براقمشدر . اکر اقربانك میت حقنده اولان سوزش وفغانی انی ارجاع ایده‌جك یعنی حیاتنی اعاده ایلیه‌جك ایسه عمرم اولدقجه سوزش وافغانمی ربیعه حقنده ابقا ایده‌یم . اکر بر میت عوض اعطاسیله عودت ایده‌جك اولیدی اهل واقاربك کافه‌سی وبنم تکثیر وتوفیر ایتمکده اولدیغم اموالمك کلیسی فدا اولنور ایدی لکن چه چاره که اولوم اوقلری هرکیمه اصابت ایدر ایسه اوکیمسه‌یه صاحب طبابتك طب ودواسی ورقیه خوانك افسون وعلاجی

من رفأ الدمع یرفأ اذا سکن والسح الصب ۱۲ اودی بمعنی هلك ۱۲ یقال ثمر الله ماله ای کثره ۱۲

فائده ایتمز . (بعده مقتوله خطابا کبت) بقالم : الله سنی رحمتندن دور ایتمسون . هرکسك دوش اولدیغی شیئه سن دخی دوچار اولدك . ایمدی بن فیما بعد بیونی خلقه‌لی قریلر اوتدکجه وعمرم اولوب ایاقده کزدکجه سکا اغلایم . انی اندقجه کوز یاشی دوکه‌رك وحزن والم اوزره اوله‌رق اغلانمقده ودر خاطر اولمسندن طولایی کوز پیکارلری قوریمامقده‌در دیمکدر .

(ام عمرو بنت وقدان)

نسوان عربك مشهوراتندن برشاعرهٔ معروفه اولوب آثار نظمیه‌سندن ابیات آتیه دیوان حماسه‌ده کوریله‌رك قید اولنمشدر

فان انتم لم تطلبوا باخیکم * فذروا السلاح وحشوا بالابرق
وخذوا المکاحل والمجاسد والبسوا * نقب النساء فبئس رهط المرهق
الهاکم أن تطلبوا باخیکم * اکل الخزیر ولعق اجرد امحق

بو بیتلر قاتلندن اخذ ثار اولنمیان بر مقتولك خویشاوندی حقنده توبیخی متضمن‌در برنجی بیتده‌کی (وحشوا) لفظی توحیشدن فعل امر اولوب (ابرق) لفظی دخی یعینه بر موضعك اسمیدر قالدیکه (توحیش) برآدم ارقه‌سندن یتشلمك قورقوسیله سلاح وثیابنی آتمق معناسنه ایسه‌ده بو معنی ماقبلیله یعنی ترك سلاح ایدك معناسنده اولان (فذروا السلاح) تعبیریله نوعما مکرر اوله‌جغندن شارح حماسه خطیب تبریزی بیت مزبوره « سز اکر دادر یکزك ثارینی اخذه قیام ایتمز ایسه‌کز ترك سلاح ایدوب (ابرق) دینیلان محلده وحوشه ملحق اولك زیرا ایشه برامدیغکز جهتله سلاح طاقنمکز مناسب اوله‌مز وانسان دکلسکز ارتق حیوانات ایله همدم اولمکز اقتضا ایدر » معناسنی ویرمشدر بیت ثانی دخی « وبو حالده سز ارکك دکل قادین دیمك اولدیغکزدن قادینلر کبی سورمه‌لر چکوب وزعفرانلی ثوبلر کیوب یوزیکزه نقابلر طوتنك . سز ظلم وتضییق کوران کیمسه‌نك نه فنا قوم وعشیرتیسکز » مآلنده‌در (مکاحل) سرمه‌دان معناسنه اولان مکحله‌نك جمعی و (مجاسد) برنوع قادین اثوابی اولوب (نقب) لفظی دخی ضمتین ایله اوقندیغی صورتده نقابك ونونك ضمی وقافك فتحی ایله روایت اولندیغنه کوره قادین کسوه‌سی کبی برنوع کسوه معناسنه اولان نقبه‌نك

جمعیدر (مرهق) دیو قتل واهلاك ایچون ارقه‌سندن یتشلان آدمه دیرلر . مخصوص بالذم محذوفدر تقدیر کلام (فبئس رهط المرهق انتم) دیمکدر . کله‌لم اوچنجی بیته بیت مزبور « سزی قرنداشکزك دمنی طلبدن (خزیر) تعبیر اولنان طعامك اکلیله قایمغی النمش سوتك لعق (*) وتناولی الیقویمشدر » مآلنده انلری دیته راضی اولوبده اخذ ثار قیدنده اولمدقلری ایله تعییر وتوبیخدن عبارتدر .

(خزیر) وانك مفرد ویا مرادفی اولان (خزیره) کلمه‌سنی عاصم مرحوم اوقیانوسده عصیده‌نك اتلیسی ایله تفسیر وترجمه ایتدکدن صکره الفیهٔ عراقی شرحی سخاویدن حضرت ابی بکر افندمزك اوطعام ایله تسمیم اولندقلرینی حکایه ایتمشدر . راجع ان شئت .

و (ام عمرو) صحابیاتدن التی نفر خاتونك وشعرای جاهلیه‌دن صاحب معلقه عمرو بن کلثوم محبوبه‌سنك کنیه‌لریدر موما الیه

الاهبّی بصحنك فاصبحینا * ولاتبقی خمور الاندرینا

مطلعنده اولان مشهور قصیدهٔ معلقه‌سنده

صددت الکأس عنا ام عمرو * وکان الکأس مجراها الیمینا

وما شرّ الثلثة ام عمرو * بصاحبك الذی لاتصبحینا

دیو اکا خطاب ایتمشدر اه (ام عمرو) برده طبریده وکامل ابن اثیرده جذیمة الابرشك آتیة الترجمه (رقاش) نام همشیره زاده‌سی (عمرو بن عدی) قصه‌سنده مذکور برمرئه اسمیدرکه (لاتعط العبد الکراع فیطمع فی الذراع) مثلنی ابتدا اوتفوه ایلمشدر سبب وصورت تفوهی‌ده شویله اولمشدرکه آتیده محرر بر روایته کوره ندمانی جذیمه اولان مالك وعقیل نام کیمسه‌لر اشبو ام عمرو ایله برلکده طعام ایتمکده‌لر ایکن جذیمه‌نك ذکر اولنان (عمرو بن عدی) نام همشیره زاده‌سی که بر ارالق نابود ونابدید ایدی پریشان قیافت اوله‌رق یانلرینه کلوب طعام دیله‌دکده کندیسنه بر ایاق پاچه ویرمشلر ایدی انی ییوب تکرار ال اوزاتدیغی جهتله مزبوره انك خساست حالنه تعریضا « عبده ایاق ویرمه‌که انی بولدقده قولده ایستر » مآلنده اولمق اوزره (لاتعط العبد الکراع

(*) لعق یلامق معناسنه اولوب یلامقله ییلان شیئه (لعوق) تعبیری اندندر لحوق انك غلطیدر .

ویطمع فی الذراع) یمشدر اه فقط تتمهٔ قصه اولهرق مذکور کتابده مزبوره نك بعد الطعام انلره شراب ویردیکی اثناده عمروی صکره یه برقدیغی جهتله (عمرو) دخی اکا تعریضا ذکر اولنان صددت الکأس عنا ام عمرو الخ بیتلرینی سویلمش واندن صکره نفسنی انلره تعریف واعلام ایلمش اولدیغنه دائر اولان افاده حاویهٔ صحتدن عاریدر چونکه او بیتلر جمله نك معلومی اولدیغی اوزره قصیدهٔ معلقه در وقصیده ایسه آتیده (لیلی بنت مهلهل) عنوانیله افاده اولنه جغی اوزره (عمرو بن هند) عصرنده سویلنمش اشعاردندر عمرو بن هند ایسه جذیمه دن چوق متأخردر . تضمین اولندیغنه دائر ایسه معلقات شروحنده برقید کوریله مامشدر . جواهر ملتقطه نك التبوز اوتوز سکزنجی صحیفه سنده دخی بر (ام عمرو) حکایه سی محرردرکه مزبوره بغدادلی برزانیهٔ مکاره ایدی قصهٔ مجوریه سی اوزون اولدیغندن اخذ اولنمدی اه و (ام عمرو بنت جندب بن عمرو بن حممهٔ الدوسیه) حضرت عثمان زوجه لرندندر صحائف الاخباره مبین اولدیغنه کوره حقا اولمغله اغزینه خنفساری الوب (حاجیتك مافی فمی) دیر یعنی اغزمده کنی بیل باقهیم دیو بیلمجه سویلر ایدی .

(ام عیسی)

مشاهیر نسوان عربدن اوچ خاتونك کنیه لریدر انلردن بری صحابیه ودیکری فقیهه درکه امام ابراهیم بن اسحاق الحربی کریمه سیدر اوجوز یکرمی سکز نار بخنده وفات ایتمشدر بری دخی عباسیه دن هادی خلیفه نك کریمه سیدرکه انی مأمون خلیفه تزوج ایتمشیدی . کریمهٔ امام ابراهیم اولان (ام عیسی) کرچکدن فقیهه ایدی خلقه افنا ایدر وعلنه اعتماد اولنور ایدی . رحم الله الجمیع .

(ام الفتی)

جیش جناب مرتضادن شول یکیت والده سیدرکه وقعهٔ جلده حضرت علی طرفندن معسکر مخالفینه مصحف شریف ایرازینی متعهد اولهرق اورتایه آتلدقده ابتدا صاغ النی وبعده صول النی اندن صکره دخی مصحف شریفی سینه سی اوزرینه الهرق جانی فدا ایتمشیدی ایشته اوصره ده والده سی دخی شو ارجوزه یی سویلمشدر

لاهم ان مسلما دعاهم * يتلو كتاب الله لايخشاهم
وامهم قائمة تراهم * تأمرهم بالقتل لاتنهاهم
قدخضبت من علق لحاهم

(ام الفضل)

بنت احمد بن كامل بن خلف بن شجرة بن منظور الشجرى البغداديدركه (ابنة السلام) ديدكارى محدثهٔ مشهوره در چوق يشامش و بر خيلى وقت حديث اوقوتمش والتيوز سكسان تاريخنده وفات ايلمشدر . رحمها الله

(ام الفضل)

بالاده (اسماء بنت عميس) عنوانيده بالمناسبة بيان اولنان ام الفضل لبابه دركه حضرت ابن عباسك زوجه سى وازواج مطهرهٔ حضرت خير الرسلدن جناب ميمونه بنت الحارثك لابوين همشيره سى بر صحابيهٔ والاشاندر صلب جناب عباسدن (فضل) و (عبدالله) و (معبد) و (قثم) و (عبيدالله) و (عبدالرحمن) اسملرنده التى نفر اركك اولاد طوغروب انلرك ايلكى فضل اولديغندن اسم اصليلرى (لبابه) اولديغى حالده اكا اضافتله (ام الفضل) ديو ياد اولنمشلردر زوجى حضرت عباسه دخى اومناسبتله (ابوالفضل) ديرلر ايكنجيلرى بولنان (عبدالله) ترجمان القرآن اولان مشهور ابن عباسدركه كنديلرينه (ابوالخلفاء) و (ابن سيد الناس) دخى ديئلور . حضرت عباس كبى قبيلهٔ قريشك اشرف وافخمى بولنان برذات عاليتدرك صلبندن بويله نجيب وحسيب متعدد اركك ولد وضعى مشار اليها مثلو كرائم خواتين ايجندن هيچ بر خاتونه ميسر اولمامش اولديغندن منجبة عد اولنه رق حق عليالرنده

ماولدت نجيبة من فحل * كستة من بطن ام الفضل
اكرم بهامن كهلة وكهل * عم النبى المصطفى ذى الفضل
وخاتم الرسل وخير الرسل

دينلمشدر (ترجمه سى) هيچ بر اصالتلى خاتون بر اركندن ام الفضل لبابه نك التى نفر اولادى مثلو اولاد طوغرمامشدر . بو ام الفضل بله انك زيجى نه معزز ومكرم جوتاندرلر كه زوج مشار اليها انبيانك خاتمى وخير لسى بولنان حضرت نبى مختار صاحب مكارمك عمبدر ديمكدر .

(تتمه) مشار اليه حضرت عباسك رحم ديكردن حارث وكثير وعون وتمام اسملرنده ديكر درت اوغلى دها اولهرق عدد اولادى اون نفره بالغ اولمغله كوچكارى اولان تمامى قوجاقلرينه الوب كزديررلر ايكن شو يله ديررلر ايمش

ثموا بتمام فصاروا عشره * يارب فاجعلهم كراما بزره
واجعل لهم ذكرا وأتم الثمره

انتهى صحابيات ايچنده ايكى ام الفضل دها واردركه برى حضرت عباسك كندى كريمه سى وديكرى برادرلرى حضرت حمزه افندمزك كريمه لريدر (ام الفضل) برده خلفاى بنى العباسدن مأمون خليفه نك شمول كريمه سيدركه انى خليفهٔ مشار اليه كمال علم وادبنه وشرف وحسبنه مبنى اولاد رسولدن محمد التقى حضرتلرينه تزويج ايتمش و برلكده مدينهٔ منوره يه ارسال ايلمشدر موما اليها اوصلب پا كدن على التقى جنابلرينى طوغروب بعده زوجى مشار اليهك و پدرينك وفاتلرى وقوعيله بغداده كلهرك قصر معتصمه داخل اولمشدر اه

(ام الفضل بيبى) جزء بيبى صاحبى اولان بيبادركه محدثهٔ مشهورهدر حرف البادء بيان اولنور و (ام الفضل خديجه) مصرلى برمحدثهدر انشاء الله حرف الخاده واشباخ امام سيوطيدن (ام الفضل مريم) دخى حرف الميمده كلور ـ

(ام قرفه)

عربده بنى فزاره قبيله سندن (اعز من ام قرفة) مثلنك منشائى برمشهور عورتدركه دائره سنده جمله سنى كندى محرمى اولمق اوزره اللى نفر دلاورك اللى قبضه قلجلرى آصيلور اولديغندن كنديسى آشورى عزت ومناعتده ايدى بناء عليه پك عزت وشوكتده اولانلر حقنده (اعز من ام قرفة) و (امنع من ام قرفة) دينمك ضرب مثل اولدى اه من المجمع .

مزبوره رئيسهٔ بنى فزاره اولان فاطمه بنت ربيعة بن بدر اولوب (قرفه) نام ولد رحيسيله اكتنا ايلمشدر عصر كزين رسالتده سلطان الكونين حضرتلرينه مخالفتى جهتله مناعتى مبدل نحس ونكبت اولهرق هجرتك سال سادسنده مبعوث سرايلى سنيه دن سرية زيد بن حارثه ده (رضى الله عنه) قتل عنيف ايله اعدام اولنمشدر .

(ام قيس الضبيه)

عربده قبيله‌ء بنى ضب نسوانى مشهوراتدن وديوان حماسه شاعراتدن
برمشهور قادیندر ابیات آتیه‌سی دیوان مذکورده کوریله‌رك اخذ
اولنمشدر

من للخصوم اذا جد الضجاج بهم * بعد ابن سعد ومن للضمر القود
ومشهد قد كفيت الغائبين به * في مجمع من نواصي الناس مشهود
فرجته بلسان غير ملتبس * عند الحفاظ وقلب غير مزؤد
اذا قناة امرئ ازرى بها خور * هز ابن سعد قناة صلبة العود

مزبوره بو بيتلرى (ابن سعد) نامنده برآدمه مرثيه اوله‌رق نظم ايتمشدر
انلردن بيت اولده واقع (من للخصوم) و (من للضمر القود) تعبيرلرى
لفظده وصورتده استفهام اولوب معناده وحقيقتده توجع واستفظاعدن
عبارتدركه بين الخصما غريو وغوغا مشتد اولدقده بعدما انلرك ميانى
كيم فصل ايدوب نزاعى برطرف ايليه‌جك واينجه بوكرلى واوزون بيونلى
آتلره كيملر بنه جك يعنى تأسف اولنوركه ابن سعددن صكره انك يرينى
كيمسه طوته‌مه‌جق ديمكدر (ضمر) لفظى ضم ضاد معجمه وتشديد ميم
مفتوحه ايله بوكرى اينجه ونازين ياپولى آت معناسنه اولان (ضامر) ك
و (قود) لفظى بويى و بيونى اوزون حيوان ديمك اولان (اقود) ك
جمعيدر و (ضجاج) ضجيج مصدرندن اسمدركه غوغا وكورلدى
معناسنه‌در وبيت ثانيده كى (نواصي الناس) تركيبى ناسك اشرافى وايلرو
كلنلرى معناسنه در عربيده برقومك ايلرو كلنلرينه على طريق المجوز
قومك زلفى وناصيه‌سى ديمك معناسنه اوله‌رق (فلان ذؤابة قومه)
و (ناصية عشيرته) ديرلر . وبيت مرقوم ايله انك مابعدى غيبتدن
خطابه عدول طريقيله مذكور ابن سعده خطابا « سن نيچه مجلس
ومجمعلرده واشراف ورؤساى ناس ايچنده بولندكده آخره محتاج اوليه‌رق
بنفسه كفايت ايتدك . وحدت وحيت اولنه‌جق حالاتده قلبك قورقيه‌رق
ولسانك طولاشميه‌رق ايشه فيصل ويردك » ماكنده موما اليهى برستايشدر
بيت رابع دخى خلقك مزراغنه ضعف طارى اولديغى يعنى عزت ومناعتنه
خلل كلديكى وقتلرده ابن سعد قاسقائى برمزراق اولورده اهتزاز ايدر
ماكيله موما اليهى قوت قلب وكمال متانت ايله توصيفدن عبارتدر .

و (ام قیس) صحابیاتدن اوچ نفر خاتوندر که بری اسدیه ودیکری هذلیه واو بری غیر منسوبه در

(ام کجه)

صحابیاتدن شول خاتوندر که آیت فرائض [illegible] مشار الیها اصحابدن اوس بن ثابت الانصاری حضرتلرینك زوجه‌سی ایدی مشار الیه (احد) غزوه‌سنده شهید اوله‌رق زوجه‌سی مشار الیها ایله اوچ قزینی ترك ایلدکده عمزاده‌لری جاهلیت عادتی اوزره جمیع مخلفاتی اخذ وزوجه ایله کریمه‌لری محروم (٣) ایلملریله (وللنساء نصیب) آیت کریمه‌سی نازل اولدی بونك اوزرینه صاحب شریعت حضرتلری مرحوم مشار الیهك مالنه وضع ید ایلماملری بابنده مزبورلره امر وتنبیه بیوروب بعده حصص ارثیه‌یی ناطق اولان • یوصیکم الله • الخ آیت کریمه‌سی نازل اولمغله ام کجه‌یه ثمن وقزلره ثلثان وباقی مزبورلره اعطا بیورلدی •

اسد الغابه بصمه‌لرنده غلط طابع اوله‌رق مشار الیهانك اسمی جیم ایله (ام کجه) طبع اولنمشدر •

(ام الکرام)

مریه ملکی معتصم بن صمادحك کریمه‌سی ام الکرامدرکه اندلس ادیبه‌لرندندر نظم ونثره اقتداری وادبا اره‌سنده اشتهاری وار ایدی اه (ام الکرام السلمیه) برصحابیه در و (ام الکرام) برده حضرت علی کریمه‌سیدر اه زوجهٔ ابن حجر العسقلانی دخی (ام الکرام) ایدیکه محدثاتدن ایدی •

(ام کلثوم)

بولفظ کاف عربیه‌یه ملابس اولدیغی حالده برطاقم مشاهیر نسوان عربیه‌نك واز جمله فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندمز حضرتلرینك کوچك اورتانجی کریمه‌لرینك اسملریدرکه اك بیوکلری حضرت زینب واك کوچکلری حضرت فاطمه اولوب دیکر ایکی کریمهٔ نبویه اولان حضرت رقیه ایله (ام کلثوم) جنابلری اورتانجی درلر بونلردن حضرت رقیه ام کلثوم حضرتلرندن بیوك ایدی رسالتپناه حضرتلری حضرت عثمانه ابتدا رقیه حضرتلرینی وانلر ارتحال بیوردقدن صکره اشبو ام کلثوم جنابلرینی تزویج بیورمشلر ایدی

---

(٣) چونکه عادات جاهلیه‌جه نسوان واولاد اناث میراثدن محروم ایدیلر وتأکلون التراث اکلا لما آیت جلیله‌سی اکا مبنیدر •

حضرت مشار اليهه (ذى النورين) تلقينك وجهى بو اولدى ايكى كريمهٔ نبويه بى تزوج ايله ايكى نور صاحبى اولدى . مشار اليها افندمز حضرت عثمانه زوجه اولدقلرينك التنجى سالنده كه هجرت سنيه نك طقوزنجى يبلنده بلا ذريه تشريف دار آخرت بيورمشلردر رضى الله عنها اه

(ام كلثوم) برده حضرت علينك حضرت فاطمه دن اولمه بركريمهٔ نجيبه سيدركه (ام كلثوم الكبرى) ديدكلريدر انى ابتدا حضرت عمر تزوج ايتمش واندن زيد ورقيه اسملرنده براوغلى و برقزى اولمشدر اشبو زيد بن عمر ايكى جد امجدى اعتباريله (ذوالهلالين) ديو تلقيب اولنور حضرت عمرك ارتحالندن صكره پدرى حضرت على مشار اليها ام كلثومى عموجه زاده سى اولان عون بن جعفر الطياره تزويج بيورمشدر اه

(ام كلثوم الصغرى) برديكر كريمهٔ جناب مرتضادر انى عبدالله الاصغر بن عقيل جنابلرى تزوج ايتمشدر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين

(ام كلثوم بنت عبدود)

مشاهير فرسان وشجعان عربدن (طامة الكبرى) ديمكله معروف اولان عمرو بن عبدودك همشيره سيدركه ارباب شعر وفصاحتدندر برادرى عمرو كتب سير ومغازيده تفصيل اولندبغى اوزره خندق وقعه سنده حضرت على الندهٔ مقتول اولدقده حقنده شومرثيه لرى سويلمشدر

اسدان فى ضيق المكر تجاولا * وكلاهما كفو كريم باسل
فتخالسا سلب النفوس كلاهما * وسط المجال مجالد ومقاتل
وكلاهما حسر القناع حفيظة * لم يثنه عن ذاك شغل شاغل
فاذهب على فما ظفرت بمثله * قول سديد ليس فيه تحامل

لو كان قاتل عمرو غير قاتله * لكنت ابكى عليه آخر الابد
لكن قاتله من لا يعاب به * من كان يدعى قديما بيضة البلد
من هاشم فى ذراها وهى صاعدة * الى السماء تميت الناس بالحسد
قوم ابى الله الا أن يكون لهم * مكارم الدين والدنيا بلا امد
يا ام كلثوم بكيه ولا تدعى * بكاء معولة حرى على ولد

بونلردن مرثيهٔ اولى كندى برادر يله حضرت على بى مراد ايدرك « حسب وحماسنده ايكيسى براقران اولمق اوزره ايكى ارسلان تنكنناى معركده

جولان ایدوب جانلر الدیلر وکمال حدت وغضبلرندن باشلرنده اولان زرهی چیقاروب بی پروا اولدیلر » ماآیله احوالی طرفینی مادحانه حکایه‌دن صکره بالخاصه حضرت علی‌یه خطابا « یوری یاعلی که سن مثلنه مظفر اولدق بر یکیته ظفر بولدك . سوزك طوغریسی وحیله سزی بودر » دیه‌رك طرفینی بشقه‌جه مدحدن عبارت اولوب (مرثیهٔ ثانیه)

دخی « اکر عمروی علینك غیر یسی قتل ایتمش اولیدی الی آخر العمر اوزرینه اغلار ایدم لکن قاتلی برکیمسه درکه یدنده مقتول اولان عیبلانماز وکندیسی اونه‌دنبرو بیضة البلد یعنی ممتاز مملکت اولق اوزره یاد اولنور . واوذات عالی‌قدر قبیلهٔ بنی هاشمك الك عالی عائله‌سندن اولوب قبیلهٔ مرقومه خلقی ایسه شان وشرفك مرتبهٔ بالاسنه ایره‌رك محسود انام اولمش ومن طرف‌الله مکارم ذین ودنیایی بلاغایه جامع وحائز بولنمشدر » ماآیله حضرت علی بی وقبیلهٔ بنی هاشمی وصف وثنادن صکره نفسنه خطاب ایله « ای ام کلثوم عمروه آغلا . وجکری یانه‌رق ولدی اوزرینه رفع صوت ایله بکا ایدن قادین کبی حزن وانین ایله اغلایوب ترك بکا ایله » دیمکدن عبارتدر اه

(بیضة البلد) ترکیبی دوه قوشی یمورطه‌سی معناسنه اولەرق ذات وعزتده مستعمل اولوب ذالنده استعمالی (اذل من بیضة البلد) مثلنده مبین وشاعرك شوقولندهٔ

نأبی قضاعة أن تعرف لکم نسبا * وابنا نزار فانتم بیضة البلد

واقع ووارد اولدیغی اوزره دوه قوشنك میداندهٔ براقوب کتدیکی یمورطه وعزتده استعمالی دوه قوشنك یاوری اخراجی ایچون دائما کوزدیکوب طوریغی یمورطه مراد اولدیغنه کوره‌در بوراده مقصود شاعرك شوشعرنده

کانت قریش بیضة فتفلقت * فالمدح خالصه لعبد مناف

اولدیغی کبی معنای عزتدر . بومعناده (بیضة البلد) شول متفرد وممتاز آدمه اطلاق اولنورکه ناس اکا توجه واقبال ایله باشنه جمع اولوب جمیع اقوالی قرین سمع قبول وانقیاد اوله . تتکیم اطواق الذهبك اوتوز ایکنجی مقاله‌سنده دخی واقعدر

(استطراد) یمورطه بیاض اولدیغی ایچون عربیده (بیضه) تسمیه اولنمشدر . قوشك یمورطه‌سی سائر حیوان وانسانك ولدی متزائده در جاحظدن محکیدرکه حیوانات طوغران ویمورطلیانلر دائر برکتاب

تصنیف ایدوب رجوق تفصیلات ایتمس ایمش . براعرابی کندیسنه دیمشکه سنك بوتفصیلاتکك جمله سنی شو ایکی کلمه جامعدر (کل أذون ولود . وکل صموخ یبوض) یعنی قولاقلی مخلوقك کافه‌سی طوغریجی وقولاغی اولیوب بالکز ایشیده‌جك یری اولان مخلوقك جمله‌سی یومرطلیجیدر (انتهی)

قالدیکه (عبد ود) ترکیبنده عبدك مضاف اولدیغی (ود) کلمه‌سی واوك فتح وضمیله برصنمك اسمیدر (ودا ولاسواعا) نظم جلیلی یزم قراءتمزده مفتوح وورش قراءتنده مضموم الواو در . حالا مدینهٔ منوره نورها الله الی قیام الساعه مجاورلرندن شیخ محمد شنکیطی که اولاد عربدن ملاقی اولدیغم اساتذهٔ جهابذه ایچنده فنون ادبیه ومعرفت أنساب عربیه‌جه مولانا شیخ یوسف الاسیر الصیداویدن بشقه نظیرینی کورمامشمدر طقسان ایکی جمادی الآخره‌سنده عاشر افندی کتبخانه‌سنده امالیٔ قالینك استنساخیله مشغول اولدیغی صره‌ده کندیسنه بواسمی عرض ایتدیکمده مغاربه‌دن وقراءت ورشیه أتباعندن بولندقلرینه مبنی ضم واو ایله تلفظ بیورمشلردر اه و (ام کلثوم) صحابیاتدن دخی بش نفر خاتوندر که انلردن بری حضرت ابی بکرك کریمه‌سی اولان ام کلثومدر حضرت حسینك دخی بونامده برکریمهٔ محترمه‌لری وار ایدی

وشوئل (ام کلثوم) که یزیدك نظم آتیسنده واقعذر کندی زوجه‌سی اولان ام کلثوم بنت عبدالله بن عامردر

فرق طقوز تاریخنده حضرت معاویه بلاد رومه غزا ایچون سفیان بن عوف امارتیله برعظیم عسکر چیقارمشیدی اول وقت اوغلی یزیدی دخی انلرله برابر کوندرمك ایستدیسه ده یزید بعض تعللات سردیله کیرویه قالمش وعسکر اسلامك اوسفرلرنده دوچار اولدقلری شدائد جوع وامراضی طویه‌رق برطور سفیهانه ایله شویله دیمش ایدی

ما ان ابالی بمالاقت جوعهم * بالفرقدونة من حمی ومن موم

اذا انکأت علی الأنماط مرتفعا * بذیر مران عندی ام کلثوم

انك بونظمی پدرینك سمعنده واصل اولمغله حدت وحیت ایدرك « ارض رومده سفیانه البته یتشملی وانلرك دوچار اولدقلری شدائده سن دخی کرفتار اولملی‌سین » دیو اجرای قسم ایله جبر واقدام ایدوب وضمیمهٔ کتائب

اولق اوزره یانته بر خیلی عسکر قاتوب انی ده سفر یه ایلمشدر که علمدار رسول باری ابو ایوب الانصاری حضرتلری ایشته اومعینله استانبوله کلمشدر • قالدیکه شعر یزیده واقع (هوم) برسام دیدکاری علت معناسنه درکه غذاء غلیظدن حاصل اولوب سرسام آثاری کبی آثاری اولور بردرد ایمش (فرقدونه) ایله (دیرمران) لفظلرینك روش نظمدن بر محل اسمی اولدقلری اکلاشیلور ماآل قطعه « بن دیرمرانده ام کلثوم یانمده اولدیغی حالده متکاپیرای عز وعلا اولدقچه انلرك فرقدونه ده حمی و برسام علتلرینه اوغرامقلرینی وظیفه ایدینم » دیمك اوله جقدر اه و (ام کلثوم بنت عمرو بن جرول الخزاعی) حضرت عمر زوجه لرندن شول بد بختدر که مشرکه بولندیغی جهتله (ولاتمسکوا بعصم الکوافر) نهی جلیلی اوزرینه حضرت مشار الیه انی تطلیق ایدوب ابوجهم ابن حذیفة بن غانم تزوج ایتمشدر اه من الکامل •

(ام مالك)

بولفظ نسوان عربك مشهوراتندن برطاقمنك واز جمله ایکی صحابیه نك وآتیة الترجمه لیلای عامریه نك وعشیقهٔ قیس بن الحدادیه اولان نعم بنت ذؤیب الخزاعینك کنیه لریدر •

(ام محمد)

نفحاتده مذکور اولان ولیاتندر که عبدالقادر کیلانی حضرتلرینك خاله سی ذی بر (ام محمد) دها وارذر که شیخ ابو عبدالله بن خفیف جنابلرینك والده سیدر اوده صالحات وعارفاتدن ایدی قدس الله تعالی سرهما بالاده اسما بنت محمد عنوانده کچدیکی وآتیده کله جکی اوزره محدثاتدن دخی برچوغی بوکنیه ایله مکتناتدر • واوچ صحابیه کنیه سیدر و (ام محمد الثقفیه) عبدالله بن عثمان بن ابی العاص الثقفی کریمه سیدر که سلم بن زیاد بن ابیهك زوجه سی ایدی موما الیه سلم زمان یزیده خراسان وسجستان والیسی اولمغله سمرقند اوزرینه غزا ایتدیکی صره ده بوام محمدی برابر کتورمش اولدیغندن مزبوره تاریخ کاملده نسوان عربدن ابتدا نهر آتلایان خاتون اولق اوزره کوستراشدر و (ام محمد بنت صالح المسکین) هارون الرشید زوجه لرندندر بونامده انك برده کریمه سی وار ایدیکه اسمی (حمدونه) ایدی • (صالح المسکین) منصورك مخادیمندندر •

(ام المساكين)

فقرا اناسی معناسنه اولهرق زوجات طاهراتدن (زینب الهلالیه) حضرتلرینك کنیه‌لریدر . فقرا پرور اولدقلرینه مبنی (ام المساکین) دیو شهرت بولمشلردر . تکیم انشاءالله تعالی حرف الزایده ذکر اولنور .

(ام معبد)

صحابیاتدن اولان مشهور ام معبددر که اصحابدن خالد خزاعی حضرتلرینك کریمه‌سی و ابو معبد الخزاعینك زوجه‌سی عاتکة الخزاعیه در هجرت سنیه قصه‌سنده ذکری واردر حضرت فخر رسالتك ابو بکر الصدیق وآزادلیسی عامر بن فهیر ایله برلکده عبدالله بن اریقط اللیثی رهبرلکیله مدینهٔ منوره جانبنه اثنای مهاجرتلرنده (قدید) نام موضعده اوغرادقلری (خیمهٔ ام معبد) ایشته بو ام معبدك خیمه‌سیدر . درونده مزبوره‌نك غایت لاغر بردیشی قیونی وار ایدیکه سوتی وسمنی اولمق شویله طورسون کمال ضعفندن سوری یه قاتیله رق مرعایه کتمکه مجالی اولمدیغندن چادرك برطرفنده قالمش طورر ایدی فخر دوسرا علیه صلوات الملك الاعلی حضرتلری اوکون کندی دست فیض پیوستلریله اندن برچوق سوت صاغمشلردر . ام معبددن مرویدرکه اول قیون حضرت عمرك خلافتنده وقوعبولان قوراقلق اوانه قدر یاشادی یر یوزنده حیوانلر بیه‌جك شی بوله‌ماز ایکن یزانی اقشام صباح صاغاردق دیرایمش اه مواهبده مذکوردر که علیه الصلاة والسلام حضرتلری اورادن نهضت وعزیمت بیوردقلرندن صکره ام معبدك زوجی کلوب من غیر مأمول خیمه‌ده برچوق سوت بولمغله (ماهذا یا ام معبد انی لك هذا والشاة عازب حیال ولاحلوب فی البیت) یعنی « یاام معبد بونردن اولدیکه قیونلر اوزاق مرعاده وهپسی حملدن آزاده در بورادہ ایسه صاغیلور حیوان بوقدر بوحال ندر » دیو سؤال ایدوب ام معبد دخی صورت حالی حکایه ایتمکله امان شوذاتی بکا تعریف ایله دیمشیدی انك اوزرینه ام معبد شمائل همایون حضرت نبی اکرمی زوجنه شووجهله بیان ایلدیکه (رأیت رجلا ظاهر الوضاءة . مبلج الوجه حسن الخلق . لم تعبه ثجلة ولم تزر به صعلة . وسیم قسیم . فی عینه دعج . وفی اشفاره وطف .

وفى صوته صحل . أحور أكحل . أزج أقرن (١) شديد سواد الشعر . فى عنقه سطع . وفى لحيته كثاثة . اذا صمت فعليه الوقار . واذا تكلم سما وعلاه البهاء . وكأن منطقه خرزات نظمنى يتحدرن . حلو المنطق . فصل لانزر ولاهذر . أجهر الناس وأجمله من بعيد . وأحلاه وأحسنه من قريب . ربعة لاتشنأه من طول ولاتقتحمه عين من قصر . غصن بين غصنين . فهو أنضر الثلثة وأحسنهم قدرا . له رفقاء يحفون به . اذا قال استمعوا لقوله واذا أمر تبادروا الى أمره . محفود محشود . لاعابس ولامفند) ترجمه‌سى : كورديكم بر كيمسه ايديكه حسنى هويدا ونورانى لقا سرشت وشمائلى حسن وبى‌بها ايدى كنديسنده بطن بيوكلكى وباش كوچكلكى معايبى اولميوب بلكه غاية الغايه خوش اندام وخوبسيما ايدى . چشمنده سياهلق وكرپكلرنده چوقلق وصوتنده نازكلك وار ايدى . كوزينك بياضى غايت بياض وقاره‌سى غايت قاره وقدرتدن سورملى ايدى . قاشلرينك اوجى اينجه وصاچلرى قويى سياه ايدى . كردننده طول ورفعت ولحيه‌سنده كثاثت وار ايدى . (كثاثت ديو صقالك خفيف اوزون اولمامشنه ديرلر) سكوت ايتديكنده اوزرنده سكينت ووقار حاصل ونطق وتكلمنده حسن وبهجتى ظاهر اولور ايدى . سوزلرى كويا دزلمش اينجو كبى اولوب اغزندن طاتلى طاتلى آقار ايدى . سوزى واضح وحق ايله باطل ميانى فارق اولوب نه عجز وفهاهته حمل اولنه‌جق راده‌ده از نه‌ده هرزه عد اولنه‌جق درجه‌ده چوق ايدى . اوزاقدن كورلدكده ناسك اك دهشت وبهجتليسى ويقينه كلدكده هركسدن زياده حلاوت وملاحتلى ايدى . اورته بويلى اولوب قد وقامتى نه بغض اولنور درجه طويل ونه‌ده كوز استحقار ايدرك بشقه‌سنه باقه‌جق راده‌ده قصير ايدى . كويا برنهال ايديكه ايكى نهال اره‌سنده بتمش (٢) ورونق ونضارتى انلره تفوق ايتمش ايدى .

---

(١) ومثله فى حديث على وهو مخالف لما فى حديث هند بن ابى هالة ازج الحواجب سوابغ من غير قرن قال ابن الاثير وهو الصحيح وقال غيره انه المشهور اه زرقانى ولذا تركته فى الترجمة .

(٢) ايكى نهالدن برى حضرت صديق وديكرى انك مولاسى يعنى آزادليسى اولوب رهبرلكده بولنان كيمسه اهل سيرك قولنجه قريش‌ديننده بولنديغندن انى صحبت سنيه شرفنه كچرمامشدر .

یانده برطاقم رفیقلری وار ایدیکه برشی سویلدیکی وقت دکارلر وایتدیکی امری انفاذه قوشوشرلرایدی . غلبه‌لکلی ایدی . کندیسنه خدمت وحرمت اولنور ایدی عبوس دکل بشوش ایدی . وکیمسه یه لوم وآزار ایتمزایدی دیمکدر .

ابو معبد ام معبددن بو اوصاف حمیده‌یی ایشدنجه یمین ابدرك « بوآدم قوم قریشده ظهور ایدن فائدر اکر کورمش اولیدم تبعیت ایدر ایدم » دیمشدر مؤخرا زوج وزوجه قبول اسلام ایله صحابه‌لك شرفنی احراز ایتمشلردر رضی الله عنهما

باقی مرحومك مواهب لدنیه ترجمه‌سی حرفی اولمدیغندن بو مبحث اورادہ نام دکلدر اه و (ام معبد) صحابیاندن دیکر اوچ خاتونك کنیه‌سیدر .

(ام معمر)

آتیة الترجمة لبنی بنت الحباب در که قیس بن ذریح معشوقه‌سیدر انشاء الله تعالی حرف اللامده ذکر اولنور . اشعار مجنونده ام مالك اولان لیلای عامریه یه (ام معمر) اطلاقی دخی وارد ر .

(ام موسی)

(ام موسی قهرمانه) دیدکاریدر که مقتدر بالله العباسینك ام ولد وآلت اجرای سلطنت برمتحکم جاریه‌سی ایدی عزل ونصبی ورد وقبولی یتون انك ارادهٔ کیفیه‌سنه براقشیدی حتی وزیری علی بن عیسانك ام موسی ایله ارەلرنده منافرت شدیده وقوعنه مبنی وزارتدن استعفایه مجبور اولدیغی اولمشدر اه و (ام موسی بنت منصور) یزید بن منصور الحمیری همشیره‌سی اولەرق عباسیه‌دن محمد المهدینك والده‌سیدر که منصور دوانقی زوجه‌لرندندر هارونك زوجه‌سی اولان (زبیده) نك پدری جعفر الاکبری دخی بو طوغرمشدر نام اصلیسی اروی ایدی .

آیت کریمه‌ده‌کی (ام موسی) نبی بنی اسرائیل اولان حضرت موسانك والده‌سی دیمك اولوب انلرك اسم شریفلری ایسه بعض کتابلرك تعیین وتصریحنه کوره (یوخابذ) اولدیغندن حرف الیاده ذکر اولنورلر .

(ام الهیف)

دیوان خماسه شاعرانندندر که شعری منتخب ادبا اولمق اوزره دیوان

مذكور مندرجاتندندر ابيات آتيه‌سى ديوان مزبورك باب الحمنده كوريله‌رك اخذ اولنمشدر

لعمرى لقد أخلفت ظنى وسوءتنى * فخرت بعصيانى الندامة فاصبر
ولانك مطلاقا ملوما وسامح الـ * قرينة وافعل فعل حر مشهر
فقد حزت بالورهاء أخبث خبثة * فدع عنك ماقد قلت ياسعد واحذر
تربص بها الايام على صروفها * سترمى بها فى جاحم متسعر
فكم من كريم قد مناه الهه * بمذمومة الاخلاق واسعة الحر
فطاولها حتى أتتها منية * فصارت سفاة حثوة بين أقبر
فاعقب لما كان بالصبر معصما * فتاة تمشى بين اتب ومئزر
مهفهفة الكشحين محطوطة المطا * كهم الفتى فى كل مبدى ومحضر
لها كفل كالدعص لبده الندى * وثغر نقى كالاقاحى المنور

شراح حماسه‌نك افادلرينه كوره مزبوره سعد بن قرط بن جذيمه‌نك والده‌سى اولوب اوغلى (سعد) كندينك رضا كورمديكى برقزى تزوج ايدوب مؤخرا اودخى خشنود اولهمامغله تطليق مراد ايتشيدى ايشته انك اوزرينه والده‌سى كندينه وقوع مخالفتندن طولايى اوغلنه توبيخ وسرزنش ايله برابر قارى يى تطليق قيدنده اوليه‌رق دهر وتقديرك عواقب ظهوراتنه انتظارا صبر ايلمكى توصيه ضمننده بو شعرى سويلمشدر .

(مطلاق) ديوچوق قارى بوشايان كيسه‌يه ديرلر (ملوم) لفظى تعييب وتعيير ديمك اولان لومدن اسم مفعولدر (قرينه) زوجه معناسنه‌در (ورهاء) احمق قارى ديمكدر (اخبث خبثة) قولنده مرزوقى ديمشدركه خبيث هرشئ فاسده وصف اولور وكسر خا ايله خبثه بعضا معناى فجوره استعمال اولنور اه (تربص) كلمه‌سى انتظار معناسنه اولان تربصدن امر حاضردر (علّ) كلمه‌سى ترجى ايچون اولان لعل لفظنده لغتدر (صروفها) ايام دهرك انقلابانى ديمكدر (جاحم) آتش شديد معناسنه اولوب (متسعر) دخى آلارلى معناسنه اوله‌رق انك صفتيدر (مناه) ابتلاه معناسنه‌در (طاولها) لفظى برانسنه‌يى اوزون اوزادى توقيف ومماطله ايتمك معناسنه اولان مطاوله‌دن فعل وفاعل ومفعول اولوب (منيه) موت معناسنه‌در (سفاة) برمقدار تراب ديمكدر

(حثوه) ضم حا ایله صاچلمش طوپراق معناسنه اولهرق ماقبلندن بدلدر جیم ایله اولوز ایسه جماعهٔ مجتمعه معناسنه اولور (معصم) شردن قاچمانق معناسنه اولان اعصامدن اسم فاعلدر (فتاة) تازه قز دیمکدر (اتب) کسر همزه وسکون تا ایله نسوان عرب ثیابندن برنوع کوملکدرکه یکسز و یقه سزدر (میزر) بلدن اشاغی کیبلان شی (مهفهفة النحیین) بلنك ایکی طرفی نازك معناسنه اولهرق فتانك صفتیدر (محطوطة المطا) ظهری ممدود وهموار دیمکدر (مبدی ومحضر) بادیه وحضر معناسنه در (کفل) قبج وصاغری دیمك اولوب (دعص) دخی تودهٔ ریك یعنی قوم یغنی معناسنه در (لبده الندی) جله سی دعصك صفتی اولهرق فتات مرغومه نك صبق اتلی اولدیغنی مشعردر (ثغر) اوك دیش دیمکدر (اقاحی) پاپادیه معناسنه در اقحوانك جمیدر (منور) لفظی مفردی اعتبار یله اکا صفت واقع اوله بیلوز ویا خود ذات النور دیو اعتبار نسبت اوزرینه تأویل اولنور تکیم اهلنك معلومیدر .

(مآل ابیات) حیاتمه یمین ایدرمکه بنی سن ظنك خلافی معامله ایله محزون ایتمشکدر ایمدی سن بکا عصیان ومخالفتك سبیله ندامته ایردك صبر ایتلیسین وطلاق ایله مظهر لوم وتعییر اولیوب قارینك قصوریته مسامحه وحقنده احرار کرامك معاملهلری مثللو حسن معامله ایلیسین یاسعد سن هرنقدر حق وبلاهت وفساد اخلاق وخباثت صاحبی برقاریه دوشدك ایسهده تصمیم وتفوه ایلدیکك تطلیق سوزندن فراغت ایدوب وقت کوزتملی وعواقب احواله منتظر اولملیسین احتمالکه انقلاب ایام انك جانبنی جهتمه آتهرق سنی آسوده نشین بزم مرام ایدر زیرا نیجه اصالتلی کیمسهلری مولای متعال کوتو خویلی ونامرغوب قاریه مبتلا ایدرك اوکیمسه انی موتنه قدر طوتوب وقتاکه اولوب تراب اولدقده جناب حق کندیسنه شردن اعتصامی سبیله ایستدیکی کبی صبق اتلی ونازك یابولی وپاکیزه دیشلی بر محبوبه یی عوض احسان ایلمشدر دیمکدر .

(ام النساء)

بنت عبد المؤمن التاجر الفاسیدرکه عرب الغرب نسوانندن بر شاعرهٔ

مشهوره در نظم آتی موما الیهانك بر قصیدهٔ بلیغه‌سی ایاتندن اولق اوزره مسامرات محیی الدینده کورلمشدر

جاء البشیر بوعد کان ینتظر * فاصبح الحق مافی صفوه کدر

من خیرهادغدا بالهدی یأمرنا * وفی أوامره التسدید والنظر

شیخ اکبر حضرتلرینك افاده‌سی واصول نظمك مقتضاسی وجهله بوایکی بیت قصیده‌نك مطلعی وابتداسی اولوب « بژده‌جی منتظر اولان وعدی کتوردی وارتق روی حق مطلوب وجهله ظاهر ومنجلی اولدی شول کیمسه جانبندن که کندیسی کزیدهٔ رهبران و اوامر واحکامنده صدق وصواب نمایاندر » مآلنده اولغله قصیده یا برمظفریت ویا خود تجدد سلطنت اوزرینه سویلنمش کبی اکلاشیلور موما الیها بریتنده دخی ممدوحی شجاعت ومحاربیت ایله توصیف ایدرك

لیث اذا اقتحم الابطال حومته * یفنی الکتائب لایبقی ولایذر

دیمشدرکه مآلی « برارسلاندرکه یکیت وجسور کیمسه‌لر حربده انك اطرافنه اوششوب حمله ایتدکاری وقت هیچ بر ینی صاغ براقامق اوزره جموع کثیره وعساکر کلیه‌یی بالذات محو و افنا ایدر » دیمکدر .

(ام الورد العجلانیه)

نسوان بنی عجلاندن برعورتدرکه آتیة الترجمه ذات النحیینك حکایهٔ حالنده مذکوره‌در شویله که ذات النحیینك حرف الذالده مذکور وقعه‌سی اوزرینه اشبو ام الوردّ برکون بادیه‌ده جاریه‌لریله برابر کزر ایکن بربدویه تصادف ایتدیکه اول بدوی براز طولوملره یاغ قویمش شهره صاتمغه کتورر ایدی بدوی بی چاغروب یا بدوی بوسمن صاتیلقمی دیو سؤال ایتدکده بدوی نعم صاتیلقدر دیدی بزه کوستر نصل یاغدر کورهلم دیمکله بدوی طولومك برینك اغزینی آچوب کوسترمدی یاقوب بکندم بونی طوت بشقه طولوم آچ دیدی بر بشقه طولومی آچدقده اکاده یاقوب بوده کوزل دیوب بدوینك اوبرانه ویردی ایکی طولوم اغزلری آچیق بدوینك النده قالوب قویوبرسه دوکله‌جکی ظاهر اولغله ام الورد جاریه‌لرینه امر ایله بدوینك طونني چوزوب مقعدینك ایکی قینا قلرینه کندیسی وجاریه‌لری هم دپه اوروب هم (یاثارات ذات النحیین) دیو ندا ایدرلر یعنی ذات النحیینك انتقامنی آلك دیرلر ایدی اه

جواهر ملتقطه ده بوحکایه اغانیدن نقلا (عاتکه بنت الملاء) حقنده سوق اولنمشدر . قالدیکه عربلرك (یاثارات فلان) قوللری ثاوتا ایله مضبوط اولوب حذف مضاف طریقیله « یا اهل ثارات » تقدیرنده درکه ای فلانك انتقامنی الق ایستیانلر کلنك حاضر اولك دیمکدر تا ایله ضبط اولندیغنه کوره « یا اهل اوتارها » سیکنده درکه مفردی اولان (تار) کین معناسنه اولان (وتر) مقلوبی در .

(ام هارون)

طبقات مولانا شعرانیده مذکوره اولان ولیه لردندر خائفین عابدیندن ایدی . یالکز اتمك بیر وانتظام حالی ارامز ایدی یکرمی سنه مدت باشنی طرابوب دوزلتمامش اولدیغی حالده صاچلری سائر خاتونلرك صاچلرندن کوزل ایدی . بیابانده ارسلانه راست کلدیکی وقت « اکر بنده رزقك وار ایسه کل بی » دیر وارسلان چوریلوب کیدر ایدی اه قدس الله سرها

(ام هاشم)

زوجهٔ یزید اولان ام هاشمدرکه صلب یزیددن اولمه (خالد) نام مخدومنه اضافتله کندیسنه (ام خالد) دخی دیرلر یزیددن صکره استقرار سلطنت امنیه سیله انی مروان تزوج ایتمشیدی برکون مروان مزبوره نك اوغلی خالدی (یا ابن الرطبة الاست) دیو آزارلمشیدی اوغلان کلوب بوسوزی والده سنه سویلکله ام هاشم بوکا کینلنه رك « اوغلم صاقن بوسوزی کیمسه یه افشا ایتمه بکا سویلدیکی دخی بیلدرمه » دیو تنبیه وتأکیددن صکره مروانی برکون اوبورکن جاریه لریله برابر اوزرینه چوکوب یوز یصدیغیله تلف ایتمشدر اه یزید (ام کلثوم) نام زوجه سی بوندن اول بیان اولندی و (ام هاشم الانصاریه) برصحابیه خاتوندر علی قول ام هشامدر ثقات صحابیاتدن کثیرة العلم برخاتون ایدی محدثیندن برجماعت اندن روایت حدیث ایلدیلر بین الفقهاء سوزی راجحدر هجرتك طقسان سکزنجی سانده ارتحال ایتمشدر رضی الله عنها .

مشار الیها انصاردن حارثة بن النعمانك کریمه سی اولوب اسد الغابه ده (ام هاشم) و (وافی بالوفیات) ده (ام هشام) دیو کوسترلمش اولدیغندن غفلت اولنمیه .

(ام هانئ)

ولادت سنیهٔ نبویه مناقبنك معراج فصلنده یاد اولنان ام هانیذر که عم نبی اولان ابو طالبك قزی وحضرت علینك همشیره‌سی بر صحابیهٔ معروفه در اصل نام علیه‌لری (هند) یاخود (فاطمه) ویاخود (فاخته) اولمق اوزره مختلف فیه اولوب زوجی هبیرهٔ بن عمرو المخزومی صلبندن حمل و وضع ایلدیکی (هانئ) نام ولدینه اضافتله شهرت بولمشدر زوجی هبیره خیانتی مشرکیندن ایدی فتح مکه کونی فرار وحمیت جاهلیه‌سنه خال کتورمامك خولیاسیله فرارندن

لعمرك ما ولیت ظهری محمدا * وأصحابه جبنا ولاخیفة القتل
ولکننی قلبت امری فلم اجد * لسیفی غناء ان ضربت ولانبلی
وقفت فلماخفت ضیقة موقفی * رجعت لعودکالهزبر الی الشبل

دیو اعتذار ایلدی . ام هانئ حضرتلری ایسه او کون ایمان ازلیسنی اظهار ایله شرفمند اسلام اولهرق قالدی . صاحب شریعت افندیمزدن فرق التی حدیث شریف روایت ایتمش اولدقلری مروی در .

معلوم اولهکه فراردن اعتذار معرضنده سویلنان اشعار عربیه ایچنده هبیره‌نك ابیات مسروده‌سیله ابوجهلك قرنداشی حارث بن هشام المخزومینك حرب بدردن فراری اوزرینه سویلدیکی

الله یعلم ماترکت قتالهم * حتی علوا فرسی باشقر مزبد
ووجدت ریح الموت من تلقائهم * فی مأزق والخیل لم تتبدد
وعلمت انی ان اقاتل واحدا * اقتل ولایضرعدوی مشهدی
فصددت عنهم والاحبة فیهم * طمعا لهم بعقاب یوم مرصد

بیتلرندن اعلی شعر سویلنمامشدر دیرلر . ابن اثیردرکه (خلف الاحمر) هبیره‌نك ابیاتنی حارثك ابیاتنه ترجیح ایتمش و (اصمعی) اعتذار فرار بابنده سویلنان شعرك احسنی حارثك شعریدر دیمشدر اه قالدیکه حارثك بیت اولدیکی (اشقر مزبد) دن مرادی قسراغنك آلوده اولدیغی کندی دمیدر (مزبد) کوپوکلی و (اشقر) آل رنکلی دیمك اولهرق بونکله دمنك کثرتنی وکندینك شجاعتنی ایما ایتمشدر چونکه قورقاق اولمش اواسه دمی انجماد ایدرك چوق اقامق وآنش خوف وخلجان احراق ایتمکله قانی قاره اولمق لازم کلور ایدی (فی الواقع

قانك كثرت سيلانى عدم انجمادينه واوده صاحبنك قوت قلب وشجاعتنه دليل اولديغى حجاجك سعيد بن جبير حضرتلرينى قتلنده اطبانك اخباريله ثابت اولوب

ولو انا على حجر ذبحنا * جرى الدميان بالخبر اليقين

بيت حقيقت بيانى دخى بونى ناطق ايسه‌ده قرمزبلغنك دليل دليرى اولديغى معلوم دكلدر) (مأزق) تنكناى معركه ديمكدر (ان اقاتل واحدا) قولى بن انلرله وحيد ومنفرد اوله‌رق يالكزجه حرب ايلسه‌م ديمكدر (اقتل) مضارع مجهول متكلمدر (مشهدى) بنم حضور ووجودم ديمكدر (والاحبة فيهم) ديمكله ايادئ اسلامده اولان اسراى مشركينى مراد ايتمشدر (بعقاب) لفظنده‌كى با طمعه متعلقدر طمع كلمه‌سى فى حرفيله صله‌لنديكى كبى با حرفيله دخى استعمال اولنور عقاب بوراده عقوبت معناسنه‌در .

(ام هانئ بنت ابى الفوارس)

ابو الفوارس بن سيف الاسلام احفادندن اولان قاضى شرف الدين ابو القاسم كريمه‌سى ام هانى دركه امام سيوطى اساتذه‌سندن بر محدثه خاتوندر سكز يوز يدى سنه‌سنده مولانا ابو اليسر احمد بن عبد الله بن الصائغدن ومحدثين بنامدن دها اون نفر ذواتدن اجازت المشدر .

(ام هانئ بنت فهد)

امام سيوطينك استاذى حافظ تقى الدين محمد بن محمد بن محمد بن فهد الهاشمى كريمه‌سى ام هانى دركه بوده اساتذهٔ امام سيوطيدندر مكهٔ مكرمه‌ده سكز يوز اون يدى سنه‌سى ذى القعده‌سنك اون سكزنجى پنجشنبه كونى تولد ايتمشيدى .

(ام هانى مريم)

بنت الشيخ نور الدين ابى الحسن على بن قاضى القضاة تقى الدين عبد الرحمن ابن عبد المؤمن الهورينى الشافعى دركه علامه سيف الدين الحنفى والده‌سى بر مشهور محدثه‌در وامام سيوطى اساتذه‌سندندر يدى يوز يتمش سكز شعباننده تولد ايدوب قرآن كريمى وكتاب ملحه‌يى (٥) وكتب

(٥) (ملحه) نحودن بر منظومه اسميدر بو اسمده نحودن وعقائددن ديكر ايكى كتاب دها وارد ر .

فقه شافعیه دن مختصر ابی شجاعی حفظ ایتدکدن صکره والدهسی طرفندن کندینك جدی بولنان فخر الدین القایاتی اکا اعتنا ایدوب مشاهیر محدثندن پك چوغندن برچوق شی استماع وتلقی ایتدرمشدر کندیسی سکز یاشنده اجازت المغه باشلایوب اخذ ونشر علوم ایله افنای عمر ایدرك سکز یوز یمش بر سنهسی صفرینك سلخنده جمعه ایرتسی کیجهسی عازمهٔ دار آخرت اولمشدر امام سیوطی یونلری کندینك بالخاصه بیان اسائذه واجازاتی ایچون قلمه المش اولدیغی (المعجم فی المعجم) نام کتابنده ذکر ایدوب (ام هانی مریم) حفنده حافظ ابن حجر عسقلانی حفیدی جمال الدین یوسفك خطندن نقلا بیان ایتمشدرکه موما الیها بعضلرك اشبو

اذا کنت لاتدری وغیرك لایدری * اذا جن لیل هل تعیش الی الفجر

بیتی تذییل ایدوب شویله دیمشدر

فکن حامدا لله شاکر فضله * علی سائر الاحوال فی السر والجهر
وکن ساجدا لله مادمت قادرا * لعلك تحظی بالسیادة والفخر
فیها ایها الانسان لانك جاهلا * واعلم بان الله هو الکاشف الضر
حلیم کریم خالق الخلق کلهم * وراز قهم من غیر مل ولا ضجر
وصل علی المختار اشرف خلقه * علیه سلام الله فی اللیل والفجر

(ام هانی) برده حضرت علی کرمالله وجهه بزینك اسمیدرکه انی عبدالرحمن ابن عقیل حنابلری تزوج ایتمشیدی .

(ام الهناء)

انداس ادیبه لرندندر قاضی ابو محمد عبد الحق بن عطیه نك کریمهسی رویت و بداهت اهلی بر قزایدی پدرینه (مریه) مواویتی توجیه اولنوب وطنندن و اولاد و عیالندن مفارقت ایده جکی جوشغنلغیله کوزلرندن یاش اقه رق خانه سنه کلدیکنده ام الهنانك بیت آتی بی تمثل ایتدیکی وموما الیهانك قبر حقنده برده تصنیفی اولدیغی نفح الطیبده محرردر

یا عین صار الدمع عندك عادة * تبکین فی فرح وفی أحزان

معناسی « ای چشم اشك ریز اولق سنجه عادت اولمشدر حزن حالنده ده افلارسین فرح حالنده ده » دیمکدر اه و (ام الهنا صالحه)

صالحه بنت الملقن المحدثه درکه اشباخ امام سیوطیدندر حرف الصاددده ذکر اولنور :

(ام الهیثم)

امام سیوطینك اواخر مزهرده امالئ قالیدن نقلا بیانله کوره عربدهٔ بنی منقردن بر عجوز فصیحه دزکه خسته لغنده سبب مرضنی سؤال ایلدکلرنده « کنت وحمی بالدکه . فشهدت مأدبه . فاکلت جبجبه . من صفیف هلعه فاعترتنی زلحه » دیو جواب ویرمش و « سن نه سویلیورسین » دیانلره سبحان الله خلقك لغردیسی ایکی دراومیدر بن سزه انجق فصیح عربی سویلیورم دیمشدر اه (جبجبه) جیملرك ضمیله شول اشکنبه درکه بدویان عرب انی تطهیر ایدوب طغارجق کبی ایچنه ات قاورمسی قویارلر (صفیف) شول اتلردرکه پریان اولق ایچون آتشه دیزلش اوله (هلعه) هانك کسری ولامك فتح وتشدیدی ایله دیشی اوغلاق معناسنه درکه کچی قوزیسنك دیشیسی دیمك اوله جقدر (زلحه) زایك ضمی ولامك فتح وتشدیدی ایله برکونه وجع اسمیدرکه انسانك ارقه سنه عارض اولوب وکندیکه یومر یلنوب غلیظ اولور ومبتلا اولان آدم العیاذ بالله حرکتدن قالور (ما آل مقاله) بن دکده آش پر پیور ایدم . بر ضیافته کتدم . دیشی اوغلاق پریانندن بر اشکنبه طولیسی ات یدم . بو وجعه مبتلا اولدم . دیمکدر اه

(ام الهیثم) ابن حجر عسقلانینك (اصابه) ده افاده سنه کوره صحابیاتدن دخی بر خاتوندرکه سابقة الترجمه (امامه بنت ابی العاص) حقنده زوج ثانیسی مغیرة بن نوفل حضرتلرینك وقوع عماتی اوزرینه شو شعری سویلمشدر

اشاب ذؤابتی واذل رکنی * امامة حین فارقت القرینا
تطیف به لحاجتها الیه * ولما استیأست رفعت رنینا

ما آلی « امامه نك زوجندن مفارقتی بنم صاچمی اغارتدی و بنیان سامانمی برباد ایلدی . بیچاره امامه اکا احتیاجی جهتیله ملم ومقارب اولوب طوردی وقتاکه نومید اولدی اعلای صوت ایله ناله وانین ایتدی » دیمکدر اه بو ام هیثم (ام هیثم بنت العریان النخعیه) اوله جقدرکه ابو الاسود الدؤلینك حضرت علی حقنده اولان مرثیهٔ آتیه سنی بعضلر اکا نسبت ایدرلر

ألا ياعين ويحك أسعدينا * ألا تبكي أمير المؤمنينا
تبكي ام كلثوم عليه * بعبرتها وقد رأت اليقينا
ألا قل للخوارج حيث كانوا * فلاقرت عيون الشامتينا
أفي الشهر الحرام فجعتمونا * بخير الناس طرّا أجمعينا
قتلتم خير من ركب المطايا * فذللها ومن ركب السفينا
ومن لبس النعال ومن حذاها * ومن قرأ المثاني والمبينا
وكل مناقب الخيرات فيه * وحب رسول رب العالمينا
لقد علمت قريش حيث كانوا * بانك خيرها حسبا ودينا
اذا استقبلت وجه ابي الحسين * رأيت البدر راقي الناظرينا
وكنا قبل مقتله بخير * نرى مولى رسول الله فينا
يقيم الحق لايرتاب فيه * ويعدل في العداوالاقربينا
وليس بكاتم علما لديه * ولم يخلق من المتجبرينا
كأن الناس اذفقدوا عليا * نعام حار في بلد سنينا
فلاتشمت معاوية بن حرب * فان بقية الخلفاء فينا

بو ابيات ام هيثمك اولديغنه كوره ابن حجرك نقل ايتديكي بنلر اندن اولديغنده عروض وقافيه دلالتيله شبهه اولديغندن (اصابه) نك او افاده سنده يعني ام هيثم اونظمي امامعه يه زوجي مغيره نك مماتي اوزرينه سويلدي ديمسنده اصابت كوريله مز اه

(ام هيثم) برده شجعان شعراي جاهليه دن مشهور عنترة العبسينك عشيقه سي اولان عبله نك كنيه سي اولمق كركدر كه مرقوم قصيدهٔ معلقه سنده

حيت من طلل تقادم عهده * أقوى وأقفر بعد ام الهيثم

ديمشدر والله تعالى اعلم .

(امهات المؤمنين)

مؤمنلرك والده لري ديمكدر كه مقصود عليه الصلاة والسلام افنديمزك بالجمله زوجات طاهراتيدر مجموعي اون برخاتوندر حضرت خديجه وحضرت عائشه وحضرت عمرك كريمه سي حفصه وحضرت ام حبيبه وام سلمه وسوده بنت زمعه وزينب بنت جحش وزينب الهلاليه وميمونه وجويريه وصفيه در رضي الله تعالى عنهن اجمعين . بونلردن النيسي اشرف قوم عرب اولان قريشدن اولوب قصور دردي مجرد عربيه

وبالكن برى كه الك صكره ذكر اولنانيدر اسرائيليه در خيبر اهلندن ايدى ايجلرندن حضرت خديجه ايله زينب الهلاليه حضرتلرى پيغمبرمزك حال حياتلرنده ارتحال دار بقا ايدوب ماعدا طقوزى كنديلرندن صكره يه قالمشدر تكيم حافظ ابوالحسن ابن الفضل المقدسى جنابلرى شو نظميله افاده بيورمشدر

توفى رسول الله عن تسع نسوة * اليهن تعزى المكرمات وتنسب
فعائشة ميمونة وصفية * وحفصة يتلوهن هند وزينب
جويرية مع رملة ثم سودة * ثلاث وست ذكرهن مهذب

(هند) دن مرادى ام سلمه و (رمله) دن مرادى ام حبيبه حضرتلريدر تكيم هربرى حرفنده مبيندر . بونلره (امهات) وهربرينه (ام المؤمنين) اطلاقى نص قرآن مقتضاسى اولوب وجه امومتلرى (والده لكلرى) دخى كنديلرينك تحريم نكاح ووجوب احتراملرى ماده سيدر بوقسمه رجال موحدين ايله اره لرنده مستوريت بوقدر ديمك دكلدر . على مانص عليه العلامة القسطلانى فى المواهب .

(اميمة بنت عبد شمس)

جدّ بنى اميه اولان عبد شمس بن عبد مناف قزيدركه شاعرات نسوان قوم قريشدندر فخار رابعده مقتول اولان قرشيلر حقنده منظوم برمرثيه سى اولوب صورتى اغانينك اون طقوزنجى جلدنده بولنه رق اخذ اولنمشدر

أبى ليلك أن يذهب * ونيط الطرف بالكوكب
ونجم دونه الاهوا * ل بين الدلو والعقرب
وهذا الصبح لايأتى * ولايدنو ولايقرب
بعقر عشيرة منا * كرام الخيم والمنصب
أحال عليهم دهر * حديد الناب والمخلب
فجل بهم وقد امنوا * ولم يقصر ولم يشطب
وما عنه اذا ما حل * من منجى ولا مهرب
ألا ياعين فابكيهم * بدمع منك مستغرب
فان أبك فهم عزى * وهم ركنى وهم منكب
وهم اصلى وهم فرعى * وهم نسبى اذا انسب

وهم مجدى وهم شرفى * وهم حصنى اذا ارهب
وهم رمحى وهم ترسى * وهم سيفى اذا اغضب
فكم من قائل منهم * اذا ما قال لم يكذب
وكم من ناطق فيهم * خطيب مصقع معرب
وكم من فارس منهم * كمى معلم محرب
وكم من مدره فيهم * اريب حوله مغلب
وكم من جحفل فيهم * عظيم النار والموكب
وكم من خضرم فيهم * نجيب ماجد منجب

ما آلى قوم وعشيرتك هلاكى سببيله كوزينه اويقو كيرميه رك تا بسحر اختر بين سهر اولديغندن وكيجه نك كيدوب صباحك كله من درجه ده اولمسندن وانلرك مغدور دهركينه ور اولدقلرندن بحثله « اغلا هى كوزلرم اغلا » مؤداسنى ادادن صكره مقتولينك اوصافنى وكندينك انلره نسبت فخر ومجأيت ايله اتصافنى بياندن عبارتدر .

(فجار رابع) تعبيرينك تفسيرينه كلنجه معلومك اولسونكه بين العرب درت دفعه حرب الفجار واقع اولمشدر انك بريسى ولادت سنية نبويه نك اونجى وايكنجيسى اون ايكنجى واوچنجيسى اون دردنجى ودردنجيسى يكرمنجى يللرنده وقوع بولمشدر وقت وقوعلرى اشهر حرمه يعنى رجب وذى الحجه ومحرم وصفر آيلرينه (كه بو آيلرده جوار بيت الله الحرامده حرب ايتمك محرماتدن ايدى) مصادف اولهرق « فجرنا » دينلرندن ناشى (فجار) ايله ياد اولنمشدر .

(اميمة بنت عبدالمطلب)

عبدالمطلب بن هاشم كريمه سيدركه بالاده مذكور (اروى) ايله (ام حكيم البيضاء) نك همشيره سى وعليه الصلاة والسلام افندمزك خاله سيدر ذكرى كچديكى اوزره پدرى حقنده سويلديكى مرثيه نك صورتى بودر (مسامرات محى الدين بصمه لرنده پك ياكاشلى اولديغندن سيرة ابن هشامدن تصحيح قلنهرق درج اولنمشدر)

ألا هلك الراعى العشيرة ذوالفقد * وساقى الحجيج والمحامى عن المجد
ومن يولف الضيف الغريب بيوته * اذا ماسماء الناس تبخل بالرعد
كسبت وليدا خيرما يكسب الفتى * فلم تنفكك تزداد ياشيبة الحمد

ابو الحارث الفياض خلى مكانه * ولا يبعدن فكل حى الى بعد
فانى لبساك ما بقيت وموجع * وكان له اهلا لما كان من وجدى
سقاك ولى الناس فى القبر ممطرا * وسوف ابكيه وان كان فى اللحد
فقد كان زينا للعشيرة كلها * وكان حميدا حيثما كان من حمد

(يعنى) آكاه اولك كه عشيرتك راعى وحاميسى وحجاج بيت اللهك ساقيسى ومجد وشرفك محافظ ومحاميسى فوت اولدى . دخى شول ذات والاجنابكه كوك كورله مديكى يعنى قوراقلق وقتلق اولديغى وقتلرده بيله (دكل يلدكلرينى) غربای مسافرينى كندينسنه خانكى ايدرايدى (بعده بطريق الالتفات پدرينه خطابا) ياشيه الحمد سن دها سن صباوتده ايكن يتشمش يكنلرك كسب وتحصيل ايلدكارى خير ومعالى بى استحصال ايتدك واكتساب معاليده دائما متزايد ومترقى اولدك . (بعده يته غيبته عدول ايله) ابو الحارث الفياض يرينى بوش براقدى . بعيد كورلمسونكه هر صاحب حياتك منتهاسى موت ومفارقتدر . بن ارتق باقى اولدجه بكاده والم ايچنده يم ومحبتم حسبيله بنم بوالم واضطرابم حققنده بجا وشايسته در . قبر كده سنى جناب حق رحمت ايله اسقا ايلسون . بعدما كنديسى لحده اولسه ده بن اكا اغلايه جغمدر زيرا عشائرك كافة زيب وزينتى وهر مستوجب مدح ومحمدت اولان مواضعك ممدوح نجسته سيرتى ايدى . ديمكدر اه (اميه) صحابياتدن دخى اون اوچ خاتونك ودها بعض نسوان مشهوره نك اسملريدر صحابيه اولان اميه لردن بريده آنية الترجمه رقيقه بنت ابى صيفى كريمه سيدر اه

كلينى لهم يا اميمة ناصب * وليل اقاسيه بطىء الكواكب

بو بيت نابغة الذبيانينك اولوب قاموسده تأسيس عروضى به مثال اولهرق كتورلمشدر اه امرأة ابن الدميه اولان سابقة الترجمه (آمنه) نك دخى اسمى اغانينك اون بشنجى جلدنده ومعاهد التنصيصده وتزيين الاسواقده (اميه) ديو كوسترلمشدر . (آمنه) نامى اغانينك جلد اولى افادەسنه مستند ايدى .

(امية الغفاريه)

برصحابيه در كه ابو ذر غفارى حضرتلرينك قبيله سندندر خيبر غزاسنه عزيمت همايون وقوعنده قبيله سى نسوانندن برطاقم خاتونلر ايله كلوب ذات حضرت رسالته (انا نريد أن نخرج معك فى وجهك هذا فنداوى الجرحى

ونعين المسلمين بما استطعنا) ديه‌رك يارەايله باقق وقدرتلرى مقدارى مسلمين محاربينك ايشلرينه يارەمق اوزره غزوهٔ مزبوره‌يه كتمك آرزو ايلدكلرينى بطريق الاستيذان عرض و بيان ايله استحصال رخصت واجازت ايلمشدر رضى الله عنها .

قادينلرك محاربه‌يه كتملرى موخرا نهى بيولمشدر . منهيلكى دخى غزا حقنده‌در كه بلاد اعدا اوزرينه سفر ايتمكده‌در . بوقسه جهادك فرض عين اولديغنده يعنى اعدانك بلاد اهل اسلامه هجومنده قادينلر غوغادن منع اولنمزلر .

(ايساع)

نسوان مقدسهٔ اسرائيليه‌دندر كه حضرت زكريانك حرميدر آتية الترجمه (حنه)نك همشيره‌سى وحضرت مريمك تيزه‌سى ايدى .

حرف الباء

(پادشاه خاتون)

قره خطاييلردندركه التى يوزيكرمى تاريخندن بدى يوزبشه قدر خوارزمشاهلرك فروعى اولەرق كرماندهٔ حكومت ايدن سلاطينندندر زوجى سلطان جلال الدينك وفاتندن صكره يرينه حكمدار اولمشدر اهـ خرم آباد حكامى اولان اتابكان خورشيديه سلاله‌سنده دخى بر (پادشاه خاتون) اولديغى هامش صحائف الاخبارده (ص ٥٩٨ جلد ثانى) كورلمشدر

(بادية بنت غيلان)

غيلان بن سلمة الثقفى كريمه‌سى باديه‌در كه صحابياتندندر (ابنة غيلان) عنوانيله بيانى بالاده گچمشدر .

(بانه)

بولفظ كتب لغتدة بيان اولنديغى وامرئ القيسك شو بيتى

برهرهة رودة رخصة * كخرعوبة البانة المنفطر

شاهد اولديغى اوزره برقدان اسمى اولەرق أعلام نسادن اولوب ازجله (بانه بنت بهز بن حكيم) ومحدث عبد الوهاب الثقفى زوجه‌سى (بانه بنت ابى العاص) و(بانه بنت قتادة بن دعامة) كه پدرندن روايت حديث ايتمشدر مشهوراتدندر وبرطاقم نوادر وغرائبى اولان مغنى مشهور

(عمرو بن بانه) نك دخی والدهسی اسمیدرکه موما الیه ا کا اضافتله متعیندر .

(بانوی بهشت)

بعض فارسی مرثیه لرده وارد اولدیغی اوزره کریمهٔ محترمهٔ حضرت نبویه (جناب فاطمه) طرف علیالرینه اشارتدر چونکه کندیلری احادیث شریفهٔ صحیحه ناطق اولدیغی اوزره سیدهٔ نساء اهل جنتدر . رضی الله عنها ونفعنا بشفاعتها .

(بانوکشسب)

بر وقت جهان پهلوان ایران اولان مشهور رستمك قزیدرکه شاهان ایراندن کیو بن کودرزك زوجهسی وآتیة الترجمه (منیژه) عاشق بیژنك والدهسیدر .

(بتول)

فتح با ایله ارککدن بالکلیه انقطاع ایدوب انلره اصلا حاجتی واشتهاسی ومراجعتی اولمیان خاتون معناسنه اولهرق (حضرت مریم) وعلم وادب ودین وحسب جهنلریله زنان امتدن انقطاع وامتیازیله مبنی (حضرت فاطمه) جنابلرینك لقب مادحلریدر . نتکیم حسنین حقنده « امهما البتول وابوهما القبول » دینلمشدر (قبول) بوراده حسن وجمال و بشاشت وطلاقت معناسنه در .

(بثینه بنت الحباب)

وعلی قول الانطاکی (بثینه بنت یحیی) عربده عشق وغرام ایله معروف اولان (عذره) قبیله سندن اولان مشهور بثینه درکه عشاق عربدن (جمیل) نام شاعر شهیرك معشوقه سیدر شو ایکی بیت دلنشینی عاشق جمیله سویلمشدر

وان سلوّی عن جمیل لساعة * من الدهر ما حانت ولاحان حینها
سواء علینا یاجمیل بن معمر * اذا مت بأساء الحیاة ولینها

(یعنی) بنم جمیلدن عمرم ایچنده برآن مفارقتم روزی اولمسون . ای جمیل سن اولهجك اولور ایسهك حیاتك شدت وملاءمتی بزجه مساوی اولور دیمکدر . داود انطاکینك تزیین الاسواقده افاده سنه کوره بثینهٔ اویتلری جمیلك قره خبری کلدیکنده سویلش ودوشوب یاتمشدر .

(بثينه بنت معتمد)

اشبلية اميرى معتمد بن عبادك كريمه‌سى بثينه دركه اندلس اديبه‌لرندندر بالاده اشارت اولنان (اعتماد) كه معتمد مشار اليهك ام اولادى اولان (رميكيه) نام شاعرهٔ شيرين ادادر بونك اناسيدر كرك حسن وملاحتده وكرك شعر وفصاحتده (بثينه) او انانك قزيدر . پدرى (معتمد) بيوك پدرى (عباد المعتضد) ودها بيوك پدرى (ابو القاسم قاضى محمد) و برادرلرى رشيد ومأمون وراضى بتون علما وشعرادن اولوب لطائف وظرافتلرى ايله كتب محاضرات مشحوندر . معتمدك فلاكتنده سراينى باصوب اولانجه مال واملاكنى ضبط و يغما ايتدكلرى صره‌ده اوطه‌لغى اعتماد ايله برابر كنديني اغمانده قلعه بند وقزى بثينه‌يى قيد اسر واسترقاقه بند ايتمشلر ايدى . بوصورتله مفارقتلرندن ابوينى منفالرنده كندى درد ومشقتلرينى براقوب كريمه‌لرى بثينه‌دن برخبر اله‌مدقلرى جهتله انك دردينه دوشه‌رك دوشنمكده‌لر ايكن بثينه‌نك برمنظوم مكتوبنى الديلركه ايچنده كنديني اسير ايدوب برينه صاتدقلرندن والان آدم انى اوغلنه اوطه‌لق ايتمك ايستديكندن وزوجى اوله‌جق ذاتك حقيقة آدم اولادى وحسن خلق صاحبى بولنديغندن بحثله كنديني اكا تزوجنه پدرينك رضاسنى ووالده‌سى رميكيه‌نك خير دعاسنى طلب وتمنى ايتمش واكلاشيلان زوجى اوله‌جق ذاته كنديني جاريه جنسندن اولمديغنى اكلاده‌رق حصول حل استمتاعى نكاحه واوده مذهبلرى ايجابى اذن ولى‌يه متوقف اولمسندن ناشى پدرينك استحصال رخصت وموافقتى ايچون طرفلرينه آدم ارسال اولنديغنى وظاهر نظمك دلالتنه كوره بالذات اوآدمك كنديكنى حكايه ايلمشدر . صورت مكتوب بودر

اسمع كلامى واستمع لمقالتى * فهى السلوك بدت من الاجياد
لاتنكروا انى سبيت واننى * بنت لملك من بنى عباد
ملك عظيم قد تولى عصره * وكذا الزمان يأول للافساد
لما اراد الله فرقة شملنا * وأذا قنا طعم الاسى من زاد
قام النفاق على ابى فى ملكه * فدنا الفراق ولم يكن بمراد
فخرجت هاربة فحازنى امرؤ * لم يأت فى اعجاله بسداد
اذ باعنى بيع العبيد فضمنى * من صاننى الا من الانكاد

وارادنی لنکاح نجل طاهر * حسن الخلائق من بنی الانجاد
ومضی الیك یسوم رأیك فی الرضا * ولأنت تنظر فی طریق رشادی
فعساك یا ابتی تعرفنی به * ان کان ممن یرتجی لوداد
وعسی رمیکیة الملوك بفضلها * تدعو لنا بالیمن والاسعاد

الحق برمنظومه‌در که اشعار فحولده نظیری آز کورلمشدر) . ابوینی بوکا آشوری ممنون ومحظوظ اولوب وکریمه‌لرینك حیاتندن خبیر اولدقلرینه تشکرلر ایدوب یازدقلری جوابنامه‌ده بیان موافقتله برابر ناصحانه اوله‌رق پدری شو بیتی درج وتحریر ایتمشدر

بنیتی کونی به برة * فقد قضی الدهر باسعافه

(یعنی) قزجغزم زوجکله خوش اوله‌کور زیرا شو فلاکت حالنده بو ایش دهرك اسعاف واحسانی دیمکدر اه ایشته اندلس خرستیان مؤرخلرندن بعضیلرینك « معتمد بن عبادك (سیدة) اسمنده برقزی وار ایدی انی مرابطین علیهنه استمداد ایچون قشتاله قرالی الفونسه تزویج ایلدیکندن قز ارتداد ایدوب (ماریه) اسمنی الدی » دیو سویلدکاری سوز قزك حالا اسم اصلیسندن خبرلری اولمدیغنی اشراب ایتدیکی جهتله صحتدن نقدر بعید ایسه بزم اندلس تاریخنده بوسوزك محاکمه‌سی امرنده بنت المعتمدك بعض محارباتده کفار طرفندن اخذ وتحت اسرده استخدام اولنه‌رق مدت مدیده خرستیان اره‌سنده بولنمش وروایت مذکوره بوندن غلط اولمش اولمسنه دائر ایراد اولنان مقاله دخی معتمدك فلاکتی مرابطین یوزندن اولوب قزی دخی خرستیانلرك دکل انلرك النه کچمش اولمسندن غفلته مبنی اوله‌رق حلیهٔ صحتدن اولقدر عاریدر .

و (بثینه بنت الضحاك) صحابیاتدن برخاتوندر که اصحابدن ثابت بن الضحاك الانصارینك همشیره‌سیدر علی قول اسمی ثبینه‌در تقدیم ثا ایله .

(بحیة المدنیه)

قدیم مدینهٔ منوره نسوانی مشاهیرندن دانا برخاتوندر برکون کندیسنه « اوکلمز یاره‌ندر » دیو صوردقلرنده « کریمك لئیمه حاجتیله خیبتیدر » دیوب « ذل وشرف ندر » دیو سؤال ایتدکلرنده دخی (ذل) شان وشرف صاحبی برذات پستمایه برآدمك قپوسنه واروب دخوله مأذون اوله‌مامقدر (شرف) دخی کوریلان ایلك انسانك الی الابد بیوننده قاله‌جغنی

اعتقاد ایتمك یعنی متدارلق عاریتی بیلوب کیسه‌دن برشی طلبی قیدنده بولنمامقدر» دیمشدر . طوغری سویلمشدر اه (ثانی)

ایله کیسه‌یه عرض حاجت * اولمه خجسته بار منت
صاحب حرص وطمع رسوادر * کیمیای شرف استغنادر
عالی ایت همتکی خوار اولمه * کوردیکك شیئه طلبکار اولمه

(بحیه) بردهٔ برحدثه اسمیدرکه شیبة الحجبیدن روایت حدیث ایتمش واندنده ثابت الشمالی روایت ایلمشدر حدیثی معجم الطبرانیده مذکوردر .

(بدویه)

بر وقت مصر دهٔ حکومت ایدن ملوك روافض فاطمیه‌دن آمر باحکام اللهك محبوبهٔ منکوحه‌سی برفصیحهٔ صاحب سجیه‌درکه وصف نسبیسی اسم ذاتیسنه غلبه ایتمشدر ذاتا مصرك صعید جهتی کویلی قزلردن اولوب کوزللکی وسوز صاحبه‌لکی سبیله حکمدار حرمی اولمش وفقط بداوت اصلیه‌سنی ترك وغیب ایتمدیکی جهتله (بدویه) دیوشهرت بولمشدر نفح الطیبده وخطط مقریزیده تفصیل اولندیغی اوزره کندیسی کویلیلك و بدویلك حالیله آچق برلره آلشمش اولدیغندن آمر باحکام اللهه زوجه اولدقدن صکره شهر دیوارلری درونده صیقلوب قالمغه کوکلی راضی اولمامغله زوجی آمر اکا اولوقت نهر نیلك کنارینهٔ (هودج) نامنده بدیع البنا برقصر ذلارا یاپدرمشدیکه قصر مذکور بر وقت اوراجهٔ بر زهتکاه مرغوب ایدی فاطمیلر اورادهٔ تنزه ایدرلر ایدی نه چاره که کندینك کوزی عموجه اوغلارندن (ابن میاح) نام بر اوغلانده اولدیغندن آمر باحکام اللهك بونجه نعمت وعزتنی وکندیسنه اولان علاقه ومحبتنی اياغی التنه الوب کفران اوزره بولنور وکیجه کوندز ابن میاحی دوشنور ایدی ابیات آتیه یی مرقوم ابن میاحه ذکر اولنان قصر هودجدن یازوب یوللامشدر

یا ابن میاح الیك المشتکی * مالك من بعدکم قد ملکا
کنت فی حیی طلیقا آمرا * نائلا ماشئت منکم مدرکا
فانا الآن بقصر موصد * لا أری الا خبیثا ممسکا

ابن میاح دخی اکا شو جوابی یازمشدر

(بدر الدجا) مسامرات محیی الدینده تعیین اولندیغی اوزره قائم بامرالله العباسید والده‌سیدرکه بوقائم بامرالله خلفای بنی العباسك یکرمی التنجیلری اولوب تاریخلر ناطق اولدیغی اوزره برکیجه اثنای مجامعتده مومدن کولکه‌سنی کوره‌رك استقباح واستکراه ایلکله بردها او ایشده بولنمامشدر .

قولها موصد ای مغلق

بنت عمی والتی غذیتها * بالهوی حتی علا واحتبکا
بحت بالشکوی وعندی ضعفها * لوغدا ینفع منا المشتکی
مالك الامر الیه یشتکی * هالك وهو الذی قدهلکا

نفح الطیب صاحبنك ومقریزینك افاده‌لرینه کوره اشبو بدویه وابن مباح داستانی ناس اکثار واعظام ایدرك (بطال غازی) و (الف لیله ولیله) حکایاتی قدر تطویل ایتمشلردر ۰ ابیات بدویه‌نك ماکی یا ابن مباح سکا عرض شکوی ایدرمکه بن سزدن صکره برمالکك دست تملکنه کچدم کندی قبیله‌مده ایکن آزاده ایدم سزدن هرنه دیلر ایسم برآورده ایدر ایدم شمدی برقپالی کوشکده قالدم خبیث ومسك برشخصدن بشقه‌سنی کوردیکم یوقدر یوللو برتظلمدن وابن مباحك ویردیکی جواب دخی مزبوره‌نك عشقنه قسم ایله کندینك دها زیاده شکایته شایان برحالده بولندیغنی والی‌الله المشتکی مؤداسنده اولهرق اشعاردن عبارتدر ۰

(بذل)

عصر عباسیه خاننده‌لرندن وفی‌الاصل جاریه جنسندن حلاوت وظرافت وعلم موسیقیجه کثرت روایت ومهارت ایله موصوفه برمغنیهٔ مشهوره‌در عبدالله بن موسی الهادینك جاریه‌لرندن ایدی اکثریا مأمون خلیفه‌یی اکلندیرر ایدی موسیقی یی فلیح وابن جامع وابراهیم واسحاق الموصلی مثللو مهره‌دن اخذ وتعلم ایدوب کندیسی دخی آیة الترجمه (دنانیر) کبی چراغ یتشدرمش ونغمانه دائر اون ایکی بیك مقامی حاوی برده کتاب تصنیف ایتمشدرکه تفصیل احوالی کتاب الاغانینك اون بشنجی جلدنده‌در اه (بذل) برده آیة الترجمه (منیم الهاشمیه) نك قپو یولداشی برجاریه اسمیدرکه اوده مغنیه‌در بوکا کبیره واکا (بذل الصغیره) دیرلر ۰ آتیده (وشیکه) عنوانندهٔ مناسبتله براز دها تفصیل اولنور ۰

(براقش)

عربیده برکیمسه ضررلی کندی اوزرینه عائد اولان برعمل ایشلدکده ضرب اولنان (علی اهلها تجنی براقش) مثلنك منشائی برخاتوندر وسبب مثل بروجه آتی ایکی درلو مبیندر بری بوکه (براقش) عرب اقدمیندن لقمان بن عادك زوجه‌سی اولوب مزبور لقمان وقتنك ملکی وحکمداری ایدی کندیسی برطرفه عزیمت ایتدکده زوجه‌سی براقشی

جانشین وضع ایلر ایدی وکندینك شویله برقاعده‌سی وار ایدیکه برمخصوص مکان تعیین ایتمشیدی غلی الغفله برطرفدن برحادثه ظهور ایلسه همان اورادن تتون قالدیروب اطرافده اولان عساکری فی الحال مجتمع اولورلر ایدی . مرقومك برطرفه سفر وعزیمتیله براقشك جانشین اولدیغی زمانك برنده جاریه‌لر برکیجه اکلنش طرزیله مکان مذکوردن تتون قالدرملریله اطرافده بولنان عسکرلر برعارضه ظهور ایتدی دیه‌رك طوپلاندیلر براقش کیفیته واقف اولدقده ارباب امور کندیسنه « فعل مرقوم جاریه‌لرك اکلنشلرندن نشئت ایلدی دیو عسکر ارجاع اولنسه من بعد جدی هزله حمل ایده‌جکلری یعنی کرچکدن لازم اولدقلری وقت دخی کلیه‌جکلری درکار اولغله سرزنشته و یرمیه‌رك بونلره برایش بولمق لازمهٔ حالدندر » دیو اعطای رأی ایتلریله مزبوره دخی تیز الدن بربنا تصمیم ومجتمع اولان عسکری اول بنا بنیانه تعیین ایلیوب برقاچ کون ایچنده ختامپذیر ایلدیلر وقتاکه لقمان سفردن عودت ایدوب بنای مزبورك اصلندن استفسار ایلدکده براقش صورت حالی حکایه ایلمکله لقمان (علی اهلها تجنی براقش) دیدی . وروایت اخری دخی شویله‌درکه ذکر اولنان لقمانك قومی قطعا دوه اتی بیمزلر ایدی ولقمانك مزبوره براقشدن بر اوغلی وار ایدی برکون فاملیاجه قالقوب براقشك برادرلرینه مسافر کتدکلرنده انلره اکراما بر دوه کسوب طبخ ایلدیلر لقمانك اوغلی براتلی کیمك الوب لقمانه کوتوردی لقمان اکل ایلدکده خوشلنوب « مدة العمر بویله لطیف ات یمدم بوندر » دیو سؤال ایلدی اول دخی کندیسیچون بوغازلنان دوه‌نك اتی اولدیغنی بیان ایلمکله زوجه‌سی براقش (جل فاجتمل) یعنی سن بزه بوندن صکره جل اطعام ایدوب کندکدخی اندن اکل ایله دیدی و براقشك دوه‌لری پك چوق ایدی من بعد (لقمان) مزبوره‌نك وبرادرلرینك وقوم وقبیله‌سنك دوه‌لرینی ذبح واکل ایلمکله مبادرت ایلمکله براقش او سوزیله کندی وقوم وخویشاوندی حقنده جنایت ایتمش اوله‌رق حقنده کلام مزبور ایراد اولندی

براقشك برمنوال محرر قادین اسمی اولمسی ابو الفضل المیدانینك افاده‌سنه کوره یونس بن حبیب قولی اولوب بشقه‌لرینك قولنجه لفظ براقش

برقانجق كلبك اسميدر ومنشأ مثل شو يله در كه كلب مز بورك صاحبى اوزرينه
بر كيجه دشمن كلوب لكن ظلمت ليلدن خانه سنى بوله ميوب مباعدت
اوزره ايكن كلب مز بور آت اياقلرينك طبطابنه اورمكله دشمنلر دونوب
كلب آوازيله خانه يى بولوب صاحبنى شبخون ايلدكارندن كلام مز بور
مثل اولمشدر اه قال قال حمزة بن بيض

لم تكن عن جناية لحفتنى * لايسارى ولايمينى رمتنى
بل جناها أخ على كريم * وعلى اهلها براقش نجنى

(بركة الست الجليله)

بالاده (ام السلطان) عنوانيله بيان اولنديغى اوزره سلطان مصر ملك
اشرف شعبان بن حسينك والده سيدر ذاتا ام ولد برجاريه اولديغى حالده
اوغلى شعبانك مصر حكومتنه اجلاس واقامه اولنمسى اوزرينه شانى
عظيم اولمشدر يديوز يمش سنه سنده برحجه كتمشدر كه دبديه ودارانك
وتجملات واحتشاماتنك تعريفى تاريخلرده قالمشدر اثناى راهده نفائس
مأكولاتدن فضله اولهرق معتاد اولان سبزه طعاملرينك بيله بريسى
اكسك اولماميق وتازه تازه بيشوروب قورتارلمق اوزره دوه لره محمول
وطو پراق ايله مملو واسع ساقسيلر وصندوقلر ايله خضروات مزروعه
قطارلرى كيدر ايدى احوال واوصاف سائره سى بوكا مقيس اولمق
اوزره بو وجهله برصورت مطنطنه ده ايفاى حج ايدوب و برچوق تصدقلر
واحسانلر ايليوب ايرتسى سنه عودت ايتديكنده مخدومى سلطان شعبان
عسكر ولشكريله بويب نام قريه يه قدر مصردن قارشو چقمشيدى
خيرلى واهل عفت برخاتون ايدى خيركثيرى واحسان جزيلى وار ايدى
ناس برقاچ سنه لرانك حج سنه سنى ياد ايلديلر كنديلرينك اهل خير وصلاحه
حسن اعتقاد ومحبتى وار ايدى امير كبير الجاى اليوسفى به واروب
موما اليهك باعث اعتلاسى اولمشدر يديوز يمش درت سنه سى
ذى القعده سنك يكرمى سكزنده ارتحال ايلدى قبرى كنديدى بنا كرده سى
اولان (مدرسهٔ ام السلطان) ده قبهٔ مخصوصه درونده در وفاتنده
سلطان شعبان چوق اسف ايتمشدر . عجائب اتفاقيه دندركه مشار اليهانك
وفاتنده اديب شهاب الدين احمد بن يحيى الاعرج السعدى شوقطعه يى
فى ثامن العشرين من ذى قعدة * كانت صبيحة موت ام الاشرف

فالله يرحمها ويعظم أجره * ويكون فى عاشور موت اليوسفى
سويلمشيدى ديديكى كبى اولوب امير الجاى اليوسفى دخى يوم عاشوراده
غريقا وفات ايتمشدر اه من الخطط .
(بركه) صحابياتدن دخى اوچ خاتون اسميدركه انلر (بركه بنت ثعلبة)
و (بركة الحبشية) و (بركة بنت يسار) در بونلردن بركه بنت ثعلبه
سابقة الترجمه (ام ايمن) حضرتيدر و (بركة حبشيه) حبشه‌دن
ام حبيبه حضرتلريله برابر كلمش برخاتوندر اميمة بنت رقيقه حديثنده
شربت بول النبى ديو ذكرى واردر (بركة بنت يسار) دخى قيس بن
عبدالله الاسدى جنابلرينك زوجه‌لريدر ابى سفيان آزادليسى ايدى
رضى الله عنهن .

(بره بنت عبد المطلب)

جد نبى اولان عبد المطلب بن هاشم كريمه‌سيدركه سوابق الترجمه
(اروى) و (ام حكيم البيضاء) و (اميمه) نك همشيره‌سى وعليه الصلاة
والسلام افندمزك خاله‌سيدر (اروى) عنواننده افاده اولنديغى اوزره
ابيات آتيه‌يى پدرى عبد المطلبه مرثيه اوله‌رق نظم وانشاد ايلمشدر

أعينى جودا بدمع درر * على طيب الخيم والمعتصر
على ماجد الجد وارى الزناد * جميل المحيا عظيم الخطر
على شيبة الحمد ذى المكرمات * وذى المجد والعز والمفتخر
وذى الحلم والفضل فى النائبات * كثير المكارم جم الفجر
له فضل مجد على قومه * مغير يلوح كضوء القمر
أتته المنايا فلم تشوه * بصرف الليالى وريب القدر

(أعينى) ده‌كى همزه ندائيه اولمغله ياعينى ديمكدر (خيم) كسر خاء ايله
طبيعت معناسنه‌در (معتصر) اعتصاردن بناء مفعولدر . اعتصار .
مجازا اخذ والتجا معنالرينه كلديكندن « فلان كريم المعتصر » دينيلور
ايسه جوانمرد در كنديسندن برشى ايستنلديكى وقت النور ديمك اولوب
« منيع المعتصر » دينيلور ايسه منيع الملجأ معناسنه اولور (وارى
الزناد) معين ودستكير (جميل المحيا) خوبرو (عظيم الخطر) قدر
وشانى عالى ديمكدر (شيبة الحمد) عبد المطلب حضرتلريدر نته كيم
مرور ايتدى (نائبات) حادثات دهر وشدائد زمان معناسنه‌در

(جم الفجر) كثير الكرم ديمكدر (منايا) اولوم معناسنه اولان منيه نك جمعيدر (لم تشوه) لفظى اوق اولوم يرينه اصابت ايتميوب كچمك معناسنه اولان اشوادن مضارع منفى اولوب ضمير مرفوع مستكنى منايايه وضمير بارز متصلى ممدوح اولان عبد المطلبه راجعدر مسامرات محيى الدين بصمه‌لرنده غلط اوله‌رق سين ايله طبع اولنمشدر (مآل ابيات) اى كوزلرم آقت اول آقيجى ياشلرى پاك نهاد . و والانزاد . ومبذول الامداد . وجميل المنظر . وجليل القدر اولان شيبة الحمده كه مجد ومكرمت وعز ومفخرت صاحبى اولوب نوائب وشدائد وقتنده حلم وفضيلتى وبرچوق مكارم ومفاخرى اولمق حسبيله كندينك قومى اوزرينه بالوضوح شرف ومزيتى واردر حيفا كه كنديسنه دور دهور وامر مقدور ايله اولوم كلوب چاتدى وتجاوز ايتميوب اصابت ايلدى ديمكدر اه

و (بره) اوچ صحابيه‌نك دخى اسملريدركه انلردن برى ربيبهٔ نبويه اولان بره بنت ابى سلمه‌در زوجات طاهراتدن سابقة الترجمه ام سلمه حضرتلرينك كريمهٔ محترمه‌سى اولمق جهتيله عليه الصلاة والسلام افندمزك ربيبه‌سى يعنى اوكى كريمه‌سى ايدى رسول اكرم حضرتلرى انى (زينب) تسميه بيوردقلرندن صكره‌دن (زينب بنت ابى سلمه) ديو شهرت بولمشدر چوق وقت يشامش وزماننك افقه نساسى اولمشدر رضى الله عنها .

و (برة بنت مر) كه اعيان عرب جاهليه‌دن تميم بن مرك همشيرهٔ سيدر آتيده (خندف) عنواننده مذكور مدركة بن الياس ابن مضرك اوغلى خزيمه‌نك زوجه‌سى ايدى انك وفاتندن صكره اوغلى كنانة بن خزيمه مساغ جاهلى اوزره كندينك اوكى والده‌سى بولنان مزبوره‌يى تزوج ايدوب اندن نضر بن كنانه نام ولدى وعبد منات بن كنانه‌دن ماعدا اولان اولادى حاصل اولدى اه ابن قتيبه بونى كتاب المعارفده ذكر ايلمشدر بوخصوص بزجه (ولاتنكحوا مانكح آباؤكم) نص قاطعيله منهيدر سلفده عرب جاهليه ميانده مع الكراهه جارى ايدى . ارتكاب ايدنى تعييب ايدرلر وانى (ضيزن) تسميه ايلرلر ايدى .

(پرتو پیال)

سلطان حمید الشیم پادشاهمز شهریار غازی ﴿ عبد الحمید خان ﴾ ثانی ولی النعمك عم محترمی اولان سلطان عبد العزیز خان مرحومك والد بزرکه حالا سایهٔ حضرت پادشاهیده منسوبی اولان خاندان سلطنت ایله برابر چراغان ساحلسرای همایونده کامروای نعمت زندکانی اولوب قطعهٔ آتیه مهد علیا القدری هنکامده کوردکاری القشلردندر

سن ام العزیز وعزت دنیاسین * سلطانهٔ دنیا وما فیهاسین
امواج ستله غرقم امداد ایرش * دریای مروءته دریکتاسین

کندیلری کرچکدن اکلیلة المخدرات ودرهٔ تاج المستورات اولوب افسرایده محترق کاتب جامعی محلنه بیك ایکیوز سکسان سکز سنه‌سنده برکوچك کتبخانه ایله برابر متین ومزین مجددا برجامع شریف وسبیل ومکتب وخدمه حجراتی وأئمهٔ وسره مؤذنین سکناسی وموقتخانه وکندیلری ایچون برعالی تربه وتربه‌دار خانه بناسیله اورالری احیا بیورمشلردر (۲) جامع شریف مذکورك کرك خطیب ومؤذنلرینك وکرك خدمت امامتده بولنان افندیلرك صدای دلکشا وادای فرحفزای قلوب عاشقهٔ اهل صلاته صفا ودروننده صباحلری حلقهٔ بند تدریس اولان فارابی عصر خواجه عبد الکریم افندی حضرتلرینك انفاس استادانه‌لری دخی منتهیان طلبهٔ علومك اذهان مستعده‌سنه بشقه انجلا و یرمکده‌در .

(پریذخت)

سلفدهٔ خاقان چینك شول کریمه‌سیدرکه عصر فریدون شاهدهٔ جهان پهلوان وجد رستم داستان اولان مشهور سام بن نریمان برتقریب تعشق ایدرك تزوج ایلمش ورستمك پدری اولان زال زمان که (زال زر) دخی دیرلر اندن تولد ایتمشدر .

(بزیره)

معتقهٔ حضرت عائشه اولان بزیره‌در که صحابه ایدی (مغیث) نامنده برکوله‌یه ویرلمش اولدیغی حالده آزادی وقوعندن صکره موما الیهك زیر نکاحنده قالوب قالمامسی حقنده طرف رسالتدن تخییر بیورلمشیدی

(۲) مشار الیهانك اسکدارده وحجازده دخی بعض ابنیهٔ خیریه بناسی عزمنده اولدقلری ایشیدیلور ایدی .

بوندن طولابی کرك کتب حدیثده وکرك کتب فقهیه ده (نکاح الرقیق) بابی شروحنده وکتب اصولده (تعارض الحجج) فصلنده (آخرك تحت تزوجنده بولنان برجاریه زوجی کرك حر وکرك عبد اولسون آزاد اولدقده یزه کوره حقنده خیار فسخ نکاح خصوصی ثابت وشافعیه یه کوره زوجی حر ایسه غیر ثابت اولدیغنه) دائر اولان (خیار العتاقة) مسئله سنده ذکری واردر مدار خلاف صاحب شریعت حضرتلری موما الیهابی آزادی وقوعیله تخییر بیور دقلرنده زوجی عبد وياخود حر بولنمش اولمسی حقنده اولان روایتلر اوزرینه در ٠

عبدالملك بن مروان الاموی دن منقولدر که « بن مدینه ده بر یره ایله اوطورر صحبت ایدردم (چونکه عبد الملك پادشاهلغندن مقدم متقی ومتورع برذات ایدی دائما قرآن تلاوت ایدر وجامعه ملازمت وصلحا ایله صحبت ایلر ایدی وقتا که سریر سلطنته کچدی اوحالاته هب وداع ایتدی) بکا دیر ایدیکه ای عبدالملك سنده خصال حمیده کور یورم خلیفه اولوب خلقك زمام امور ینی الله المغة مناسبسین ا کر احراز خلافت ایدرسن سفك دمادن حذر ایله ز یرا حضرت رسول اللهی ایشتدم ٠ انسان باب جنتة واروب دار جنانه ناظر اولدقدن صکره بیله برمؤمنك بغیرحق برحجامت شیشه سی طولیسی قانی دوکش اولمسی سبیله اورادن طرد ودفع اولنور ٠ بیورر ایدی » دیمشدر ٠ رضی الله عنها عبد الملك احوال آتیه سنی کرامتجه کندیسنه اشراب بیورمشدر ٠ عبد الملك ایسه بالعکس بونصائحك خلافنه اوله رق حجاج کبی برخونریزی عالمك باشنه مسلط ایدوب بغیر حق نقدر دم محترم دوکدرمشدر

(بریکه)

عربده بنی زهره آزادلیلرندن کرم وظرافت اهلی برخاتون اولوب کندینك کرماء قریشدن برزوجی ومدینهٔ منوره ده مستقل برمسافرخانه سی وار ایدی لبنانك عاشقی اولان (قیس بن ذریح) معشوقه سنه توسل قصدیله انك خانه سنه مسافر اولمش و بریکه نك اکرام واحترامنی کورمش ایدی ٠ اغانینك سکزنجی جلدنده تفصیل اولنمشدر ٠

(بزم عالم)

والد کثیر المحامد جناب شهریار زمان سلطان عبدالمجید خان جنتمکانك

والدلریدرکه سلطان محمود خان ثانی قادینلرندندر . مجددا وتعمیرا برقاچ جامع شریف وچشمه ومکتب کبی اثر خیرلری محلارنجه معروف ومشهور اولوب انلرك مزینلیسی یکی باغچه سمتنده کائن غربا خسته خانه سیدرکه طولهٔ باغچه جامع شریفیله سمت مذکورده خسته خانه اتصالنده واقع جامع شریفلرنده حسب الموقع اوقات خمسه ده درست برصف جماعت بولنه مامقده ایسه ده خسته خانه لرنده هروقت یوز اللی قدر پیوایه خستکان بولنوب شرطنامه سی ومرتبات وافیهٔ وقفیه سی ایجابی مأکولات ومشروباتنه بحق باقلمق اوزره انلرك هربرینه درد ینه مناسب دوا ویرلمکده وپستر آراملری اوزره امر استراحتلری التزام اولنمقده در . نه یوکدر اول خیرکه عجزهٔ مرضایه مخصوص جای راحت ودار تداوی وتسلیت اوله . نه موطنی اول جانه که هرنفسده خسته کوکلار طرفندن رحمت ایله یاد اولنه .

خسته خانه نك جیادت هوامی وانتظام حال ولطافت باغچهٔ وبنامی دخی کیدوب کزمکله تصدیق واعتراف اولنه جق برصورت مسرده در . رحمها الله تعالی .

(بسوس)

عربده (اشأم من البسوس) دیو یاد اولنور مشؤمه برعورتدر وشامتی شو صورتله درکه مزبوره برکون دیار آخرده اولان همشیره سنی وهمشیره زاده سی جساس ابن مرهبی زیارت قصدیله وطنندن چیقوب وقومشوسی اولان سعد بن شمس الجرمی دخی انکله رفاقت ایدوب جساسك اوینه کتمشلر ایدی سعد الجرمینك (سراب) نام ناقه سی (که دیشی دوه سی) جساسك دوه لریله مرعایه کیدوب جساسك انشته سی اولان کلیب بن ربیعه نك (۲) قوروسنه وارمغله کلیب قاینی جساسك مسافرینك دوه سنی طانیمیه رق قورودن چیقارمق ایچون براوق آتدقده دوه نك مه سنه راست کلوب بیچاره دوه مه سندن قان ایله قاریشق سوت اقه رق جساسك اوینه کلدی بسوس یوحالی کوردکده واویلا قوپه رق

(۲) موما الیه کلیك اسم اصلیسی وائل اولوب کتدیکی یره برکوپك یاوریسی الوب کوتورروانك عوعوه سنی کندی وجودینه علامت ایدینور اولدیغندن کلیب دیو تلقیب اولنمشدر بروقت اضافتله کلیب وائل دینیلور ایدی بعده اختصار اولنه رق کلیب دینلدی اه کامل .

قومشومك دوسی اوریلورمی ایمش دیو فریاد وقبیله خلقنی حربه مشوق برطاقم بیتلر انشاد ایلمکله جساسك عرق حمیتی قباروب بسوسه « تیزه سن الم چکمه بن سنك قومشوکك دیشی دوسی مقابلنده (نفس کابی مراد ایدرك) انلرك معتبر برجلنی تلف ایدرم » دیمش وبوسوز کلیبك قولاغنه کیدوب (علیان) نام ارکك دوستی مراد ایدیور ظنیله « انی اولدرمك پك کوججه شیدر » مانده اولق اوزره (دون علیان خرط القتاد) دیوب جساسك بسبتون حدتنی جلب ایلش اولدیغندن جساس انی علی الغفله بریده اوروب اولدرمشدر بونك اوزرینه ایکی طرف قبیله لری اولان تغلب بن وائل ایله بکر بن وائل اردسنده سنه لرجه محاربه ومخاصمه وقوع بولهرق بو کاسبب اولان بسوس اغورسز عداوتمشدر حرب البسوس وقائع مشهورهٔ عربدندر توار یخده وامثال میدانیده مفصلا مشروحدر کلیبك ذکر اولنان دون علیان خرط القتاد سوزی ضروب امثالدن اولمشدر مجمع الامثاله ابو الفضل المیدانی (علیان) لفظنی غین معجمه ایله ضبط ایدوب جمیع نسخ معتبرهٔ معریده بویله در دیمش اولدیغی حالده دیوان معریده بر وجه زیر عین مهمله ایله واقع اولمشدر

اذا أنا عالیت القتود لرحلة * فدون علیان القتادة والخرط

بیت مزبور جناس ناقص وارسال مثل صنعتلرینی حاوی اولهرق « بن برکره برطرفه رحلت ایتمك اوزره راکب رخت جمل اولور ایسه‌م عودت ایچون بردها راکب اولم » دیمکدر تاریخ کاملده ذکر اولنان جملك نامی مثل مذکوره مغایر اولهرق (غلال) کوسترلمشدر .

قائدیکه بسوسك جهت شامتی توار یخه مخالف اولهرق قاموسده واکا تبعا (مایعول علیه فی المضاف والمضاف الیه) ده شوکونه بیان اولنمشدر که مزبوره بسوس اسرائیلیه اولوب زوجی برکیجه رؤیاسنده اوچ مستجاب دعا ایله تبشیر اولنمغله بعد الانتباه کیفیت رؤیایی زوجه‌سی اولهجق مزبوره‌یه تقریر ایلدکده دعانك بر ینی البته بکا بخش وصرف ایله دیو الحاح ایلمشیدی اولدخی اظهار صورت رضا واقرار ایله مطلوبنی استفسار ایلدکده جملهٔ نسوان بنی اسرائیلدن حسن وجمال ایله ممتاز ومستثنا اولمق مقصودی اولدیغنی افاده ایتمکله بدبخت حریف ابتدا

خصوص مزبور ایچون دعا ایدوب بسوس منحوس درساعت حوری صفت پرنگار پری صورت اولدیکه تعبیر حسن وجمالی بیرون حوزهٔ تقریردر الته آینه الوب بهجت وجمالنی مشاهده ایتدکده بن بوصفت بدیعه ایله سنك کبی هیئت بشیعه یه بروجهله لیاقت ومناسبتم یوقدر دیو مفارقت داعیهٔ سنه دوشمکله مرقوم دخی غضبلنه رق مزبوره نك همان برقانجق کوپك اولمسنی نیاز ایلدی ودرحال مزبوره برقانجق کوپك اولدی او ارالق اوغلاری کلوب بوکاب ندر دیو سؤال ایلدکلرنده قضیه یی نقل ایلمکله بین الناس بزه بوکیفیت موجب عار ونقیصه در البته کیرو قالان دعا ایله والده مزك هیئت اصلیه سنه رجوعنی نیاز قیلمیسین دیو ابرام ایلمکله اول اوچنجی دعایی دخی ملعونه یه صرف ایله کندیسی خائب وخاسر قالدی اه مزبوره نك اسمی تاریخ ابی الفداده غلط اولهرق ﴿سبوس﴾ طبع اولنمشدر .

(بصبص)

عباسیه مغنیاتندن مشهور برخانندهدرکه فی الاصل مدینهٔ منوره مولداتندن ورجال عباسیه دن یحیی ابن نفیسك جاریه لرندن ایدی مؤخرا کلینلی اقیچه ایله مهدی خلیفه نك دائرهٔ تملکنه کچمشدر وصف حالی شو بیتلردر

بصبص أنت الشمس مزدانة * فان تبدلت فانت الهلال
سبحانك اللهم ما هكذا * فيما مضى كان يكون الجمال
اذا دعت بالعود فی مشهد * وعاونت يمنى بديها الشمال
غنت غناء يستفز الفتى * حذقا وزان الحذق منها الدلال

ابیات مرقومه ده بصبصك هم فوق الحد حسنی اولدیغی وحتی زینتلی وفتنده شمسه و پژمرده حالنده قمره بکزه دیکی افاده اولنمش همده کوزل لاغوته چالدیغی واوحذاقت ومهارتیله برابر حسن ادا وشیوه صاحبی اولدیغی کوسترلمشدر .

(بغداد خاتون)

ایلخانیلردن که جنکیز حفیدی هلاکوخانك نسلندن دیمکدر انلرك ایمان ایله مشرف اولانلرندن ﴿ابوسعید بهادر خان﴾ زمانده امیر الامرا عد اولنان ومؤخرا جنکیزیه فروعی صایله رق قرق سنه مستقل حکومت ایدن

اولاد واحفادینه (چوبان) دیو عنوان استقلال اولان مشهور امیر چوبانك قزیدر بغایت صاحبهٔ حسن وملاحت ایدی سلطان ابوسعید اکا تعشق ایدرك پدری طرفندن آخره یعنی زمانی زادکانندن شیخ حسن کبیره تزویج وتکیح اولنمشیکن زوجندن آیروب کندینه نکاح ایلمش (۳) وکمال محبتندن کافهٔ اموریني اکا تفویض وتسلیم ایتمشیدی بناء علیه خاتون مشار الیها بروقت (خنکار) دیو تلقیب اولنور ایدی . زوجی ابوسعید خانك وفاتندن صکره یرینه پادشاه اولان (آرپا خان) انی ابوسعیدك تسمیمی تهمتیله قتل واعدام ایلدی .

(بلبل)

التیوز اواخری نسوانندن وعلم وفضل اربابندن شاملی برخاتوندر حرف السینده (ست العلماء) اسمیله ذکر اولنور .

برده (بلبله) واردرکه مغنیاتدندر مغنیهٔ مشهورهٔ (جیله) نك زماننده صاییلور خاننه‌لردن ایدی . بعض بسته‌لری اغانینك جلد سابعندهٔ جیله نك ترجمهٔ حالنده ومناسبتله دها سائر موضعلرنده مذکوردر .

(بلقیس)

ملوك تبابعه‌دن که آل حمیردن اولان اسکی یمن پادشاهلرندن شمسیرست برخاتوندر نوبت سلطنتی حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلامك زمانته تصادف ایتدیکندن نبیٔ مشار الیه حضرتلری اکا نامه کوندروب کندینه عرض تابعیت وقبول ایمان وموحدیت ایتمسنی امر ایتمش واودخی قومی کبراسی ووزرا ووکلاسی ایله بعد المشاوره اسلام وتابعیته قرار ویرك کلوب تسلیم اولمشدر عظیم برکوشکی ودبدبه ودارائی وار ایدی . دیرلرکه حضرت سلیمان انی کندینه نکاح ایدوب اندن داود نامنده بر ولد مکرمی دخی اولمش وکندینك حیاتنده اولمشدر . کیمی دخی دیرکه حضرت مشار الیه انی بشقه‌سنه تزویج ایدوب ولایتنه بوللامشدر . والله تعالی اعلم اها تاریخ کاملده بلقیسك اسمنه ونسبنه دائر برطاقم خلاف لاطائل سرد اولنمشدر .

---

(۳) پادشاه برکیمسه‌نك خاتونته رغبت ایلسه زوجی انی تطلیق و پادشاه تزوج ایلمك سیئه‌سنك ملوك جنکیزیه میانده عادت اولدیغی صحائف الاخباره کورلمشدر .

(بنات اعنق)

قاموسدن اكلا شلديغنه كوره سلفده (اعنق) نام برمتمول دهقانك قزلريدركه پك خوب ودلبر اولملريله اشعار عربيده ايراد اولنورلر .

و (بنات اعنق) خيول اعنقيه نك منسوب اليهى بولنان (اعنق) نام مشهور آيغرك دولى اولان قصراقلره دخى اطلاق اولنمغله شاعرك شو بيتى

تظل بنات اعنق مسرجات * لرؤيتها يرحن و يغتدينا

ايكى وجهله تفسير اولنمشدر معناى اوله كوره (مسرجات) لفظى اسم فاعل ومعناى ثانى يه كوره فتح را ايله اوقونه‌رق اسم مفعول اولور .

(بنات طارق)

خلاصة الاثر صاحبى مولى محيينك مايعول عليهده ويايه كويلى فاضلك نخبة شرحنده بيانلرينه كوره قوم قريشدن علاء بن طارق بن الحارث ابن امية بن عبد شمسك قزلرى ديمكدركه علو حسب وشرف نسبده سائرلردن مستثنا وممتاز وحسن وجمالده بيهمتا وسرافراز ايديلر ابوسفيانك زوجه‌سى اولان آية الترجمه (هند بنت عتبه) دخى انلردن اولمغله احد وقعه‌سنده . نحن بنات طارق نمشى على النمارق . الخ ديه‌رك افتخار ايتمشدر . وفيه نظر .

مختار الصحاحده (طارق) لفظى ظاهرى اوزره ثريا يلديزى معناسنه محمول اوله‌رق فخريهٔ هند ده‌كى (بنات طارق) تعبيرى على سبيل الاستعاره واقع اولدى دينلمشدر .

(بنات همام)

همام بن مرهنك قزلرى ديمكدركه مشاهير بنات عربدندر اوچ همشيره ايديلر اوچيده اصحاب دها وفطنت ايدى پدرلرى كنديلرينى اره و يرمامكله مدت مديده خانه نشين قالديلر عاقبت درد عزوبت جانلرينه كار ايدرك تظلم حالى حاوى پدرلرينه بر بيت نظم ايلديلركه ماكنك وفاحتنه مبنى ترجمه‌لرندن صرف نظر اولنه‌رق يالكز صورتلرى بروجه زير درج وتزبير اولنمشدر ابتدا بيوك قزى اشبو

أهمام بن مرة ان همى * لفى اللائى يكون مع الرجال

بيتنى كه ايهامى متضمندر انشاد ايلمكله پدرى همام مقصود اولان

ایهامدن انصراف ایله ارکان اشیاسندن ظاهراسنك مطلوبك برقلیج اولق کرکدر دیو اکا برقلیج اعطا ایلدی . اورتانجی قزیوك قزه سنی مقصودکی واضح سویلدك دیو تقریع ایدوب کندیسی شوبیتی انشاد ایتدی

أهمام بن مرة ان همی * لفی قتفاء مشرفة القذال

پدری (قتفاء) لفظنی که کرهٔ عظیمه معناسنه در کچینك پابوج تکی کبی غلیظ اولان قولاغی معناسنه حمل ایلیه رك اکا دخی اویله عظیم قولاقلی برکچی اعطا ایلدی . کوچك قزایکیسنه ده لوم وعتاب ایلدکدن صکره اشبو

أهمام بن مرة ان قلبی * لفی عرد أسد به مبالی

بیتنی که صرّیحا سد ثلهٔ شهوت ایده جك آلت طلبنی متضمندر انشاد ایلدکده همام « أخزاکن الله » دیه رك هر بریکی براره تزویج ایلدی اه بالاده (امامه) عنوانلره مذکور شاعر ذوالاصبعك قزلری دخی بکارلقلرینی بایالرینه بویولده اسماع ایتمشلر ایدی نته کیم مجمع الامثالده (زوج من عود خیر من قعود) مثلی شرحلنده واغانیده مبیندر . رسالهٔ ابن زیدون قولنجه مثل مذکور دخی اشبو بنات همامدن برینك کفتاریدر .

(بنان)

کتاب ابن ظافردن اکلاشلدیغنه کوره آنیهٔ الترجمه (فضل الشاعره) نك قپو یولداشی شاعره برقزدر ایکیسیده عباسیه دن متوکل خلیفه نك جاریه سی ایدیلر درجهٔ قوت قریحه لری شوندن ظاهر درکه برکون (متوکل) بونلرك قوللرینه یاپشه رق شو بیتنه

تعلمت أسباب الرضا خوف سخطه * وعلم حبی له کیف یغضب

مناسب برزریت سویلکی امر ایتمکله (فضل) فی الحال

یصد وأدنو بالمودة جاهدا * ویبعد عنی بالوصال وأقرب

بیتنی نظم ایتمش و (بنان) دخی شوبیتی سویلمشدر

وعندی له العتبی علی کل حالة * فما منه لی بد ولاعنه مذهب

بونلر بدأته اجازه نك یعنی آخرك شعرینه جواب ویاضیمه اوله رق بالبداهه سویلنان اشعارك بدائعندندر . متوکلك سویلدیکی بیتك ماآلی « بن انك غضبی قورقوسیله اسباب رضا وعماشاتی تعلم ایتمکده یم اکا ایسه بنم محبت ومدارانم کیفیت غضب واستغنایی تعلیم ایلمکده در » دیمك اولوب فضلك

سویلدیکی بیت دخی « او اعراض ایتمکده وبن اکا محبت ومودت ایله چالشوب صوقلمقدیم واوبندن وصالا بعید اولدقجه بن اکا قریب اولمقدیم » ماکنده اوله‌رق ماقبلنه نصل مرتبط ومناسب ایسه بنانك بیتی دخی « بنجه علی کل حال کندیسی معذور در چونکه بنم ایچون اندن مفارقته وأنی براقوب بشقه یرسمته ذهابه مجال یوقدر » مؤداسنده اوله‌رق انلره متناسبدر .

(بنت البغدادیه)

زینب بنت أبی البرکات البغدادیه درکه التیوز اواخری خوانیندن برصالحهٔ صاحب فضائلدر ملوك مضردن (ملك ظاهر بیبرس) ك کریمه‌سی (تذکار پای خاتون) رباط البغدادیه نامیله بنا ایتدیکی خانقاهی بونك نامنه بنا ایتمشدر قادینلره وعظ ونصیحت وتعلیم فقه وادب ایلر ایدی .

(بنت الجودی)

لیلا بنت الجودیدرکه صدرکتابده مناسبتله بیان اولندیغی اوزره بروقت دمشق الشامده فیاصرهٔ روم جانبلرندن منصوبا حکومت ایدن غسانیلردن جودی بن عدی بن عمرو بن ابی عمرو الغسانینك کریمه‌سیدر حسن وآن ایله مشهوره ایدی صدیق اکبر افندمزك مخدوملری عبدالرحمن بن ابی بکر حضرتلری برارالق برای تجارت شامی تشریفلرنده کوروب کندیسنه دلداه اولمشلر ایدی حقنده برخیلی ابیات عاشقانه‌لری واردر مؤخرا دمشقك فتحنده مزبوره کندیلرینه حصهٔ غنیمت اوله‌رق اعطا اولنمغله برمدت وصال ازدواجیله حائز حظ سرور وابتهاج اولوب صکره‌دن هرنصلسه تنفر ایدرك مزبوره‌یی قومی جانبنه اسرا واعاده‌یه‌مورمشلردر .

مشاهیر طائفهٔ نسادن بردهٔ (بنت الجوبرانی) اسمنده برخاتون واردرکه محدثه ایدی آتیده (زین العرب) نامیله ذکر اولنه‌جقدر .

(بنت خداوردی)

غریبه نویس اولان بعض اهل وقائعك ازبارینه کوره التیوز یکرمی درت تاریخنده اسکندریه‌ده ظهور ایتمش برخاتوندرکه قولسز یرادلمش ومعمه‌لری ارککه مخصوص اولان شکلده ایکی عمه باشندن عبارت بولنمش ایدی اباغی ایله قلم آچوب یازو یازار وکوزلجه تحریر مرام ایلر ایدی

مصر وزراسندن بری مز بوره‌یی احضار ومعاینه ایدرك توظیف ایتمشدر روایتة نظرا مز بوره‌نك حالا اسکندریه‌ده قبری بللی واوقافی موجود ایمش اه

(بنت الدوامی)

بشیوز اواخری نسوانندن بغدادلی برخاتوندرکه اهل علم وورع اربابندن ایدی قادینلره وعظ ونصیحت ایلر ایدی اصل اسمی (جوهره) اولمغله حرف الجیمده ذکر اولنور ٠

واعظات متفقهاتدن بُرده (بنت القیم) واردرکه (امة العزیز) عنوانیله بالاده کوسترلمش ونام اصلیسی (خدیجه) اولمق ملابسه‌سیله حرف الخاده بیان اولنه‌جغی وعد اولنمشدر ٠

(بوران)

زوجهٔ مأمون العباسی اولان مشهور بوراندرکه وزرای عباسیه‌دن جوانمرد مشهور حسن بن سهلك کریمه‌سیدر عاقله وادیبه برخاتون ایدی مأمونه تزوجی خلالنده پدرینك تقدمه‌سیله مأمونك اکا اولان عطیه‌سی وترتیب اولنان سورك دیدیه وطنطنه‌سی قولایلقله قابل تعداد وتوصیف اولیوب یالکز لیلهٔ زفافنده برمومی یاقمقلر ایدیکه (مورخ مبالغه‌سی یوق ایسه) قرق بطمان عنبردن معمول ایدی وحجله‌گاه عروسه بر حصیر دوشمشیدیکه صرمهٔ ایله طوقنمش واوزری پتون شهدانه اینجو ایله طونادلمش ایدی مأمون اوحصیری مشاهده‌ده ابو نواسك وصف باده حقنده اولان شو بیتی

کأن صغری وکبری من فواقعها ٭ حصباء درّ علی ارض من الذهب

خاطرلیه‌رق « قاتل الله ابا نواس ٠ بیت مز بوری کویا بوحصیری کورمشده سویلمش » دیدی ٠ حریزینك مقامهٔ تبریزیه‌ده (و بلقیس بعرشها وبوران بفرشها) دیو ذکر ایتدیکی فرش بوراندن ایشته او بوریا مقصوددر بورادہ قاتل الله کلمه‌سی موقع تعجبده استعمال اولنمشدر بوقسمه حقیقتی اوزره معنای هلاك مقصود دکلدر وبیت مز بور « بادهٔ‌نك یوزنده ایریلی اوفاقلی پیدا اولان حبابلری کویاکه التوندن برزمین اوستنده اینجودن اوله اوفاجق طاشلرکیبدر » دیمکدر شاعر ابو نواس بو بیتنده اسم تفضیلی استعمالات ثلاثهٔ معلومه‌سندن خارج اولهرق ایراد ایتدیکی ایچون تخطئه اولنور ٠

بو (بوران) حقنده شویله بر ظرافت ادبیه مرویدرکه زفاف کیجه‌سی کندنده از قضا نمازسزاق حالی حاصل اولمشیدی او معذرتنی زوجنه « اتی امر الله فلا تستعجلوه » دیو افهام ایلدی زوجی مأمون دخی انك اوزرینه شو شعری سویلدی

فارس ماض بحربته * عارف بالعطن فی الظلم
رام أن یدمی فریسته * فاتقته من دم بدم

بوده احسن کنایاتدندر . بوسورده سویلنان اشعار طرب انکیزدن محمد ابن حازم الباهلینك شو رباعیسی

بارك الله للحسن * ولبوران فی الختن
یا ابن هرون قد ظفر * ت ولکن ببنت من

بورانك ولادتی یوز طقسان ایکیده و وفاتی ایکیوز یتمش برده اولوب مأمون خلیفه‌یه عقدی ایکیوز ایکی تاریخنده وزفافی ایکیوز اون رمضان شریفنده وقوع بولمشدر مأمونك وفاتی ایکیوز اون سکزده واقع اولمغله یالکز سکز سنه همسر اوله بیلمشلردر .

(بورانی) دیدکاری طعام که عربیسنه (البورانیة) دینور اکا منسوبدر . بورانك نام اصلیسی (خدیجه) اولوب داستان تزویجنده برده (قصهٔ زنبیل) بولندیغی مقامات شرحی شریشیده کورلدیسه‌ده صحتنه اینانیله‌مدیغندن اخذ ونقلی روا کورلمدی .

(بوراندخت)

سابقة الترجمة (ازرمیدخت) ك همشیره‌سیدرکه اکا سرهٔ عجمدن (خسرو پرویز) دیدکاری خبیثك بیوك قزیدر برادری شیرویه ایله برادر زاده‌سی اردشیردن صکره نوبت سلطنت بوکا کلمکله برسنه درت آی شاهلق ایتمش وکوزل سلطنت سورمشدر (ازرمیدخت) بونك وفاتندن بر آی صکره شاه اولمشدر اره‌ده اولان بر آی مدت ایچنده سریر سلطنتده پرویزك (خشنبشد) نام عمزاده‌سی بولنمشدر تدبیر ملکه مقتدر اوله‌مدیغی جهتله خلع وقتل اولنمشدر . اوان سلطنتلری زمان سعادته تصادف ایتدیکندن « ایشلرینی قادینه براقان قوم فلاح بولمز » حدیثی او وقت سنوح ایتمشدر اشبو مذکور المآل حدیث نبوی ایله مرقوم خسرو پرویزك نامهٔ سعادتی تمزیقه جسارتی

اوزرینه صادر اولان بد دعای پیغمبری چوق کچمیوب کسر الغك بسبتون اضمحلالنی بادی اولمشدر نته کیم اهل مطالعه‌نك معلومیدر ۰
(بوران) برده مصرده ملوك بنی طولوندن ابوالجیش خمارویهك زوجه‌لرندن اك سوکیلیسنك اسمیدرکه خمارویهك نمونهٔ سفاهتی اولان بیت الذهبی موما الیه انك ایچون بنا ایتمشیدی او بیت الذهبك وصفنی وخمارویهك سفهنی خطط مقریزیده اوقوملیدر ۰

(به آفرین)

ملوك فرس قدیمدن کشتاسب بن لهراسبك شول قزیدرکه همشیره‌سی (همابانو) ایله وقتنده توران زمین شاهی یعنی ترکستان پادشاهی اولان (ارجاسب) النه اسیر دوشمش ومؤخرا برادری (اسفندیار بن کشتاسب) شجاعتیله خلاص اولمشدر اسمنه (به آفرید) دخی دینیلور تفصیل احوالی تواریخده در ۰

(بهروزه خاتون)

اونجی قرنده یعنی طقوز یوز ایله بیك اره‌سنده ایرانده ظهور ایدن دولت صفویه ار بابنك اولی شاه اسماعیل اردبیلینك شول زوجه‌سیدرکه سفر سلیم‌خانیده سائر اعیان عجم حرملریله اهل سنت النه کچوب بورایه نقلنده سلطان سلیم مرحوم انی فتوای علما ایله تاجی زاده جعفر چلبی یه تزویج ایتمشدر چونکه ایرانیلر اول وقت باعث ازدیاد جرأت واقتحاملری اوله بیلك اوزره جنکه قاریلرینی دخی کتوره‌مشلر ایدی منهزم اولدقلرنده قادینلر پرمنوال محرر عثمانیانه غنائم اولغله شاهك زوجه‌سی (بهروزه) دخی میحیزان علمادن موما الیه جعفر چلبی یه بهره اولمشدر حتی بعد زمان شاه اسماعیل صلح امنیله درعلیه یه آدم کوندردکده مزبورهٔ بی دخی طلب ایتمش ایسه‌ده انك بافتوای شرعی آخره تزویج اولندیغی بیانیله جواب ویرلمشدر ۰
هرکسك بیلدیکی شاه مرقومك زوجه‌سی (تاجلی خانم) ایسه‌ده صحائف الاخبار صاحبنك تحقیقجه (تاجلی خانم) شاه اسماعیلك منکوحه‌سی دکل محبوبه‌سی ایمش ۰

(بهیة البکریه)

قبیلهٔ بکر بن وائلدن بهیة بنت عبد اللهدرکه صحابیه‌در پدریله برابر قبیله‌سی خلقیله حضور رسالته کلوب اسلام اوزره بیعت ایتدکلرینی

وامر بیعت رجال حقنده بالذات مصافحهٔ نبویه ایله اولوب نسا حقنده بدون المصافحه اجرا بیورلدیغنی کندیسی حکایه ایتمش وذات حضرت رسالت پنم وذریتم حقنده برکت ایله دعا بیوردی دیمشدر . ابن اثیرك روایتنه کوره مشار الیهانك قرنی ارکك ویکرمیسی قز اولق اوزره تمام التمش اولادی اولمش ویکرمی کشیسی مجارباتده شهید دوشمشدر . وهو من العجائب رضی الله عنها .

صحابیاتده بر دیکر بهیه دها واردر که (صماء) دیو مشتهر در .

(بیبی)

بنت عبدالصمد بن علی بن محمد الهرثمیه در که (ام الفضل بیبی) دیو معروفه بر محدثه خاتوندر اجزاء احادیثدن (جزء بیبی) که مشهوردر انك اثریدر محدث ابوالعلا صاعد بن ابی الفضل الشعیبی وغیریلری اندن روایت حدیث ایتمشلر رحمها الله تعالی .

(بیبی) لفظی « تلك اذا قسمة ضیزا » آیتنده کی (ضیزی) وزننده در .

(بیبك)

نفحاتده مذکور اولدیغنه کوره نسوان آکهدلاندن وخراسانده کائن (مرو) شهری اهالیسندن بر پیره زن درویش ایمش قدس الله تعالی سرها .

حرف التاء

(تاجه بنت ذی الشفر)

قاموسده محرر اولدیغی اوزره بر وقت یمنده (أذواء) تعبیر اولنور ملوکدن (ذوالشفر) نام امیرك قزیدر که حقنده بر وجه آتی بر قصهٔ غریبه ذکر اولنمشدر شویله که یمن دیارنده بر وقت بر سیل ناکهانی ظهور ایدوب بر قبری حفر ایلکله ایچندن بر خاتون جنازه سی ظاهر اولدی کردنده ایکیجودن دیزلمش یدی قطعه کردانلق واللرنده وبازولرنده وطپوقلرنده یدیشر زرین ومرصع بلازکلر وبازویندلر وخلخالر وهر برنده ذی قیمت مجوهر خاتملر اولوب باشی طرفنده نفائس وتفاریق اموال کرانبها ایله مملو بر تابوت وبر لوحه موجود واول لوحه ده شو عبارهٔ غریبه مسطور ایدی .

« باسمك اللهم اله حمیر (٤) انا تاجه بنت ذی شفر بعثت مأرنا الی یوسف

(٤) اشبو اله حمیر تعبیری مزبوره نك آل حمیردن اولدیغنی کوستر .

فابطأ علينا فبعثت لاذتى بعد من ورق ليأتينى بعد من طحين فلم تجده فبعثت بعد من ذهب فلم تجده فبعثت بعد من بحرى فلم تجده فامرت به فطحن فلم أنتفع به فاقتفلت . فمن سمع بى فليرحنى وأية امرأة ابست حليا من حلبى فلاماتت الا ميتتى »

مز بوره اول لوحه ده اشبو عباره ايله حفظنا الله تعالى آجلقدن اولديكنى افاده ايتمشدر بعد البسمله مفهوم عباره بودر كه (بن ذوشفرك قزى تاجه يم قرار كاهمز اولان ممالكه برقحط عظيم مستولى اولمغله ذخيره جلبيچون ذخيره جيمزى يوسفه كه عزيز مصر اولان يوسف عليه السلامة ارسال ايلدم . بعقوب كلامكله بعض خواصمزى برمد « ميك ضميله معروف براولجك » كوش و يروب يوللادمكه بز محلدن يرمد اون بولوب كتوره لر ينه بوله مديلر : تكرار بزمد التون و يروب كوندردم ينه بوله مديلر بعده بزمد اينجو ايله ارسال ايلدم ينه بوله مينجه اول اينجو بى امر ايتدم اوكوتديلر تناوايله منتفع اوله مدم الك نهايه هلاك اولدم بنم بوقصهٔ پرغصه مى ايشيدنلر حالمه آجيسونلر . عجبا قنغى قادين بنم بو زيتلرم كبى زينت كيه ده بنم صورت هلاكم مثلاو هلاك اوله) انتهى صاحب قاموسك اشعارينه كوره بونى امام اهل سير اولان ابن هشام الكلبى ذكر ايلشدر .

سيوطينك صاحب المرآتدن نقلا حسن المحاضره ده بيانه كوره ذرتيوز التمش تاريخنده مصرده دخى بويله برغلاى عظيم اولمش وخلقك برى النده براولجك مجوهر ايله چيقوب بو مجوهراته بدل بكا بونك طوليسى بغداى ويرن يوقى ديديكى حالده كيمسه كندايسنه التفات ايتمامشدر سيد مرتضى عصر حضرت يوسفدن برو مصرده اويله برقحط وقوعى معلوم دكلدر ذيبوز .

(تاجلى خانم)

بالاده (بهروزه) عنوانندە ايما اولنديغى اوزره عجم شاهى شاه اسماعيلك شول محبوبه سيدركه سلطان سليم سفرى بوزغونلغنده معركه دن فرار ايدر ايكن مسيح پاشا زاده نك النه چمش وايكى كيجه انك خيمه سنده قالدقدن صكره (لعل ببرك) (٦) نامنده كى مشهور كوپه لر بنى اكا

(٦) بوتعبيرك حلى ايچون خواجه تاريخنه مراجعت اولنه .

ترك ايله اورادن تخليص رقبه ايلمشدر • تفصيل احوالى ادريس بدليسينك هشت بهشتنده اولق كركدر •

(تحفه)

نفحاتده مذكور اولان وليادن برعارفهٔ عربيه در اوراده تفصيل اولديغى اوزره بو تحفه ذاتا برينك جاريه‌سى وعود چالار سازنده‌سى ايمش كنديسنى عشق استيلا ايليه‌رك يمه‌دن ايچمه‌دن كسيلوب كيجه كوندز آه وانين ايتمكه و اوحال ايله خانه خلقنى او يومامغه باشلامش اولديغندن جنونه حكم اولنه‌رق افنديسى طرفندن تيمار خانه‌يه كوندرلمش و اورادن سرى سقطى حضرتلرينك معاونتيله قورتيلوب مشار اليهك اچه‌سيله مملوكيندن دخى آزاد اولمشدر كنديدن خيلى ابيات عاشقانه‌سى اولوب اشاغيكى بيتلر دخى انك شفاخانه‌ده سويلمش اولديغى اشعارندن اولق اوزره نفحاتدن اخذ اولنمشدر •

معشر الناس ما جننت ولكن * انا سكرانة و قلبى صاح
أغلقتم بدى ولم آت ذنبا * غير جهدى فى حبه وافتضاحى
انا مفتونة بحب حبيب * لست أبغى عن بابه من براح
فصلاحى الذى زعمتم فسادى * و فساد الذى زعمتم صلاحى
ما على من أحب مولى الموالى * وارتضاه لنفسه من جناح

(يعنى) اى معشر ناس بن دلورمدم انجق بر سرمستم كه قلبم آيقدر : سز بنى انك محبتنده اولان رنج ورسوايلغمدن بشقه بر قباحتم اولمديغى حالده اللربمى كرفتار بند زنجير ايتديكز • بن بر دوستك محبتنه مفتونم كه انك قپوسندن آيرلمغى ايستمم • ايمدى سزك بنجه صلاح وفلاح ظن ايتديككز شى بنم عين تباهم وفساد وتبار ظن ايتديككز حال عين فلاح وصلاحمدر • افنديلر افنديسى اولان ذات اجل واعلايه محبت ايدوبده كندندن خشنود ورامى اولديغى كيمسه ايچون هيچ بر جنحه وقباحت اولهمز ديمكدر قدس الله سرهما •

خالقنى ايستيان نا خلف اولمش دكل * خلقه كوكل باغليان صكره پشيمان اولور

(تحيه)

سيد مرتضانك تاج العروسده اولان افاده‌سندن اكلاشلديغنه كوره محدثاتدن يعنى علم حديثده معلومات ومهارتى ونقل وروايتى اولان

خاتونلردن ایکی ذاتك اسمیدر که انلردن بری (تحیة الراسبیه) ودیکری (تحیه بنت سلیمان)در بونلردن تحیة الراسبیة محدث مسلم بن ابراهیمك استاذی ایدی رحمهما الله تعالی :

(تذکار پای خاتون)

بالاده (بنت البغدادیه) عنوانده بیانی کچدیکی اوزره مصرده ایوبیه فروعی اولهرق تسلطن ایدنلردن ملك ظاهر بیبرس البندقدار کرمسی اولان تذکار پایدرکه خطط مقریزیده مذکور آثار مصریه‌دن (رباط البغدادیه) نك بانیه سیدر . (رباط البغدادیه) وقفیله مصرده برعظیم خانقاه اولوب انی مشارالیها ٦٨٤ تاریخنده بنا ایتمش و ذکر اولنان (بنت البغدادیه) خاتونی معینده اولان دها سائر صالحات نسوان ایله برابر انده اقامه ایتدرمش ایدی .

خانقاه مذکور نسوانه مخصوص زوایادن اولوب قادینلرك علم وصلاح اهلندن اولمق اوزره اورانك هر وقت برشیخه‌سی بولنور ایدیکه قادینلره وعظ ونصیحت ایدر وفقه وادب تعلیم ایلرایدی . مقریزینك بیانینه کوره آتیة الترجمه (ام زینب فاطمه بنت عباس البغدادیه) دخی خانقاه مذکور شیخه‌لرندن ایدی فقیهة وافرة العلم اولوب ازه قناعت ایدر ونفع وتذکیره حریص بر عابده عالیجناب اولمسی جهتله دمشق الشام ومصر نسوانندن پك چوغی اندن فائده کورمشلر . هرکس عندنده قدر وحیثیتی وقلوبده محبت ومهابتی وار ایمش ٧١٤ تاریخنده سکسانی متجاوز اولدیغی حالده وفات ایلمش . اندن صکره اوراده شیخه‌لك ایدن خاتونلر هب (بغدادیه) دیو شهرت بولمشلر اه

موما الیه دیرکه خانقاه مذکور احوالی مضبوط وسکنه‌سی وظائف عبادات ایله مشغول اولدیغندن اوراسی قادینلرجه بردار تأدیب وتربیه ایدی قوجه‌سندن بوشانوب عدتی ایچنده اولان خاتونلر براره وارنجه قدر وقوجه‌لری طرفندن ترك وتبعید ایدیلانلردخی زوجلری کندیلرینه مراجعت واظهار روی قبول وموافقت ایدنجه قدر اوراده بولندیریلورایدی اوراجه انلره خدمتجی اولان قادین خانقاهك اصول وآدابندن خارج حرکت وحتی هیچ برینه امر یکلی ابریق استعمال ایتدرمز ایدی . خانقاه مذکورده اشبو اصول تربیه وانضباط برخیلی وقت دوام ایدوب سکن یوز التی

سنه‌سندن صکره مصرجه تحدث ایدن او یغونسزلقلر اوزرینه اورانك دخی شیرازهٔ نظامی بوزلمشدر » اه

(ترخان خدیجه سلطان)

سلطان ابراهیم زوجه‌لرندن اولان خدیجهٔ سلطاندر که آوجی دیو مشهور اولان سلطان محمد خان رابعك والده‌سی و یکی جامع شریفنك و اوقافنك صاحبه‌سیدر جامع شریف مذکورك ابتدا اساسندن شروعی (کوسم والده) دینیلان ماه پیکر سلطانك اولوب انك شهادتندن صکره مشار الیها خدیجه سلطان بنا واتمام ایلمشدر مکتب وعمارت وسبیل وچشمه‌لری وبر عالی تربه‌سی واردر بینك طقسان دردت تاریخنده ارتحال ایتمش وتربهٔ عالیهٔ مذکوره دفن اولنمشدر زهد و ورعده کندیلری مانند رابعه وصاحب تاریخ راشدك تعبیرنجه همان حضرت مریم وآسیه وزهرایه رابعه اولوب طبع علیه‌لری دائما خیر وحسناته مائل وصدق نیتی مباشرت ایتدیکی مبراتی محصل ایمش رحمها الله تعالی : کندیلری مشار الیها کوسم والدینك کلینلری اولوب مهد علیالقلری والدهٔ مشار الیهانك بقیهٔ حیاتلرینه مصادف اولغله بر وقت (کوچك والده) دیو متعارف ایدیلر اه

(تقیهٔ الارمنازیه)

حرف الهمزه‌ده (ام علی تقیه) عنوانیله ایما اولنه‌رق ذکر وتفصیلی موعود اولان خاتوندرکه بشیوز سکسان حدودی زمانندن سوریه‌لی بر شاعرهٔ بدیعة النظمدر (ارمناز) بر الشامده وقتیله برکوی ایدی کندیسی اعیان علمادن ابوالفرج غیث بن علی بن عبد السلام الصورینك کریمه‌سی وتاج الدین ابوالحسن علی بن فاضلك والده‌سی اولمغله (ام علی) دیو انکله اکتفا ایتمشدر .

کندینك شعر وفصاحتنه فائق علم وفضلی وار ایدی بر زمان اسکندریه‌ده حفاظ حدیثدن مشهور (ابو طاهر السلفی) جنابلرینه ملازمت ایلدی مشار الیه انی بعض تعلیقاتنده ذکر وثنا بیورمشدر برکون مشار الیه برکاغده « ساکن اولدیغم محله‌ده اپاغم برچوی یه راست کلدرك یارلدیغندن کوچك قز باش اورتیسنی یاروب اپاغمه باغلادی » مانند

بر عباره یازمشلر ایمش • (تقیه) انی اوقودقده بالبداهه بو قطعه یی سویلمشدر

لووجدت السبیل جدت بخدی * عوضا عن خمار تلك الولیده
کیف لی أن اقبل الیوم رجلا * سلکت دهرها الطریق الحمیده

(یعنی) اکر طریقنی بولیدم اوقزك باش اورتیسنه بدل رخسارمی بذل ایدز ایدم آیا بوکونکی کون بکا نصل میسر اولور اوکه مدة العمر ممدوح ومقبول اولان یوله سلوك ایتمش بر قدم مبارکی بوس ایتسم • دیمکدر قاضی ابن خلکان بومقامده دیرکه « تقیه بومعناده هارون بن یحیی المنجمك شو قولنه نظر ایتمشدر

کیف نال العثار من لم یزل * منه مقیما فی کل خطب جسیم
اوترقی الاذی الی قدم لم * تخط الا الی مقام کریم

موما الیهانك بوندن بشقه دها کوزل شیلری واردر حافظ زکی الدین ابو محمد عبد العظیم المنذری رحمه الله بکا حکایه ایتمشدرکه بوتقیه سلطان صلاح الدینك برادر زادهسی (ملك مظفر تقی الدین عمر) حقنده بر قصیده نظم ایتمشدی نظم ایتدیکی قصیده خمریه اولمغله ایچنده بتون بادهیه و بزم عشرته متعلق اوصاف ایراد ایلدیکندن ممدوح مشار الیه بوخاتون بو احوالی سن صباوتندن برو بیلور ایمش دیدی بوسوز تقیهٔ کمعنه واصل اولمغله برده قصیدهٔ حربیه نظم ایدوب اندهده اوصاف حرب وهیجادن بحث ایدرك بوبابده اولان معلومات هرنه صورتله ایسه اولبابدهکی معلوماتم دخی او وجهله در دیوب تبرئهٔ ذمت وتطهیر ساحهٔ عصمت ایلمشدر انتهی • ولادتی بشیوز بش محرمنده دمشق الشامده ووفاتی بشیوز یتمش طقوز شوالی اوائلنده واقع اولمشدر پدری ابوالفرج دخی بشیوز طقوز صفری اواخرنده ارتحال ایتمشدر بیوك پدری علی بن عبد السلام درتیوز یتمش سکز ربیع الآخرینك طقوزنجی بازار کونی قوشلق وقتی ارتحال آخرت ایلمشدر مخدومی (ابوالحسن علی) ایسه یك یاشلی اولدیغی حالده التیوز اوچ صفرینك اون بشنده اسکندریهده وفات ایتمشدر نحوده وعلم قرا آنده فاضل بر ذات ایدی یازدیغنی کوزل یازار وضبط ایلر ایدی انك پدری (فاضل) دخی درتیوز طقسان شوالنده دمشقده طوغمش

و بشبوز التمش سكز شهر ربيع الاولى اولنده اسكندريه ده ارتحال ايتمشدر
ابن خلكان ديركه بونك تاريخ وفاتندن ماعداسى بتون ابو طاهر السلفى
خطيله مضبوط اولوب يالكز انك وفاتى تاريخى مخدومى ابوالحسنك
خطندن نقل ايتمشدر » انتهى رحمهم الله تعالى ٠

و (تقيه بنت احمد) و (تقيه بنت اموسان) ايكى محدثهٔ معروفه در كه
اولكيسى ابن بياندن بالاجازه روايت حديث ايتمش وايكنجيسى حسين
ابن عبد الملك الخلالدن اخذ وروايت ايلمشدر و (تقيه بنت فهد) امام
سيوطى اشياخندن اولان سابقة الترجمه (ام هانى بنت فهد) ه مشيره سيدر كه
بوده امام مشار اليهك اساتذه سندندر ولادتى سكز يوز اوچ جمادى
الاولاسنده در ذكرها فى كتابه المنجم فى المعجم وقال انها ام ربم ست الاهل ٠

(تكريت)

رؤساى عرب جاهليه دن كليب وائلك قريدركه بلدهٔ تكريتك بانيه سيدر
تكريت بر وقت بغداد ايله موصل مياننده بر شهر شهير ايدى نته كيم
حالا معروف وموجود اولان ديار بكر مزبوره نك برادرى اولان بكر بن
وائلك بناكرده سى اولديغى ايچون انك نامنه مضافدر ٠

(تماضر)

بنت عمرو بن الشريد السلميه دركه مشهور بر شاعرهٔ صحابيه در (خنساء)
لقبيله مشتهره اولديغندن انشاء الله تعالى حرف الخاده ذكر اولنه جقدر ٠
و (تماضر بنت منظور بن ريان) عبد الله بن الزبير حضرتلرينك شول
زوجه لريدركه شاعر فرزدقك زوجه سى (نوار) فرزدقك جباله
ازدواجندن قورتلمق اوزره اكا كلوب دخالت وعبد الله بن الزبير
حضرتلرينه اندن طلب شفاعت ايتمشدر اوصره ده زوجى فرزدق دخى

ليس الشفيع الذى يأتيك مؤتزرا ٭ مثل الشفيع الذى يأتيك عريانا

ديه رك بالذات عبد الله بن الزبير حضرتلرينه عرض دخالت ايتمشيدى
شفيع عريان تعبيرى ايشته اندن قالمه بر ضرب مثلدر ٠
ابن خلكانده خلفاى عباسيه دن ابو جعفر المنصورك حاجبى ومؤخرا
وزيرى اولان ابو الفضل ربيع بن يونس بن محمد بن عبد الله بن ابى
فروه نك ترجمهٔ حالنده مذكوردركه خليفه نك مشار اليهه كمال مرتبه ميل
واعتمادى اولمغله بركون اكا « بندن حاجتك نه ايسه ديله » ديدكده

(ربيع) يا امير المؤمنين اوغلم فضله محبت پيورمكزى رجا ايدرم ديدى
(خليفه) بركيمسه يه محبت ايتمك انسانك انده دكادر ديمكله (ربيع)
اوت افندم اويله در لكن محبتك يو اعتنى تمهيده الله سزه قدرت و يرمشدر
انى سومك مراد ايتديكگزده انعام واحسان ايدرسكز او حالده لامحاله
اوسزه محبت ايدر انك طرفندن آثار حب وخلوص ظهور ايدنجه البته
قلب شريفكزه دخى منعكس اولهرق ضرورى سز دخى انى سورسكز
طرفيندن روابط محبت تأكد ايتدكجه انك جرائمى نزدكزده صيبانك
جرائمى كبى قالوب شفاعتى دخى شفيع عريانك شفاعتى كبى اولور
ديمشدر اه يوحكايه ابن خلكاندن نقلا صحائف الاخباره هادى عباسينك
وقائعنده دخى مذكور ايسه ده مشار اليه ربيع غلط اولهرق (ابوالقاسم)
ديو كوسترلمشدر انك ابوالفضل اولديغى اشتهار فضيلت ادب وسماحتى
دلالتندن بشقه روش حكايه عبارتندن بيله بللو اولمقده در اه
(شفيع عريان) مثلى رد اولنميان شفاعت يابنده مضروبدر اه ضروب
امثال عربيه ده برده (نذير عريان) تعبيرى واردر كه موحش خبره اشارت
اولمق اوزره مستعملدر وقتيله قبيلهٔ بنى خثعمدن (زبير) اسمنده بر آدم
عريان اولهرق بر غارت خبرى كتوردكى ايچون بنلرنده بوعادت
قالمشدر كه بركيمسه كندى قومنى شبخون واغاره حدوثندن آكاه وتحذير
حالنده ثيابندن متجردا اولهرق و « انا النذير العريان » ديهرك كلوب
اخبار وايقاظ ايلر اه

(تماضر) برده اصبغ بن عمرو الكلبى كريمه سيدركه قومنك سركرده سى
ايدى عبدالرحمن بن عوف حضرتلرينك دومة الجندل اوزرينه طرف
رسالتدن مبعوث سريهٔ سنيه باشبوغلغيله تشريفلرنده يدى مسلمان
وكنديسى مشار اليهة زوجيتله كامران اولمشدر اه من الصحائف

(تنوسة)

آتية الترجمه علية ياخود عباسة بنت المهدينك خانندة بر جاريه سيدركه
حقنده

لم تطب اللذات الا لمن * طابت له لذة تنوسة
غنت بصوت أطلقت عبرة * كانت بحسن الصبر محبوسة
وكيف صبر النفس عن غادة * تظلها ان قلت طاووسة

وجرت ان شبهتها بانة * فی جنة الفردوس مغروسه

دینلمشدر . مبناسی کتاب ابن ظافرده که (بدائع البدائه) دیدکاری کتابده مشروحدر .

حرف الثاء

(ثبیة بنت یعار)

فضلاء صحابیاتدن بر معروف خاتوندر که اصحاب کرینمدن ابو حذیفه حضرتلرینك زوجه‌سیدر زوج وزوجه فضل ودرایت ایله مشتهرلردر حضرت ابو حذیفه سرآمدان قریشدن عتبة بن ربیعه‌نك اوغلی وآتیة الترجمه هند بنت عتبه‌نك همشیره‌سی اولدیغی حالده ایمان ازلیسنی پك قدیم اظهار ایدنلردن وابتدا ارض حبشه‌یه و بعده مدینهٔ منوره‌یه مهاجرت ایلیانلردندر پیغمبرمزله کافهٔ غزوات سنیه‌ده بولنمش و یوم الیمامه‌ده شهیدا وفات ایتمشدر (بدر) غزاسنده کفار طرفندن مبارزه‌یه یعنی یالکزجه چیقوب بردشمن ایله طوتشمغه دعوت اولندقده افندمز کندیسنی منع بیورمشلر ایدی همشیره‌سی اولان (هند) اول وقت طرف کفاردهٔ حاضر وکفری اوزره مضر ایدی کمال حرص وحمیتندن مشار الیهی قطعهٔ آتیه ایله ذم وقدح ایلدی

فاشکرت أبا رباك من صغر * حتی شببت شبابا غیر مجحون

الاحول الأعمل المشؤم طائره * ابو حذیفة شر الناس فی الدین

بونلردن بیت اول « ثنا وستایش ایتمم اول پدریکه سنی کوچکلکدن وقت شبابکه قدر امرا تغذیهٔ وتربیه‌ده قصور ایتمیه‌رك بسله یوب بیوتمشدر » ماکنده اولوب بیت ثانی برطاقم اوصاف ناسزا اسنادیله شتم وهجودن عبارتدر (احول) شاشی کوزلی (اثعل) زائد دیشلی معناسنه‌در (طائر) دن اطلاقات عربیه‌جه نفس انسانی مراددر .

و (ثبیة بنت الربیع) و (ثبیة بنت سلیط) و (ثبیة بنت الضحاك) و (ثبیة بنت النعمان) دیکر درت صحابیه‌در و (ثبیة بنت حنظلة الاسلمیه) برتابعیه خاتوندر .

(ثویبه)

عم نبی اولان ابولهبك شول جاریه‌سیدرکه ولادت سنیهٔ حضرت خیر

الموجودانی تبشیر ایتمسی اوزرینه ابو لهب انی آزاد ایتمشدر پیغمبرمزه ابتدا سوت ویرن بودر حضرت حلیمه بوندن صکره دخی سیدالشهدا اولان حضرت حمزه بی دخی مزبوره مقدما ارضاع ایلمشیدی ۰ افندیسی اولان ابولهب پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افتدمزه ایمان ایتمیرك ارتحال آخرت ایتدیکندن وفاتندن صکره برادری حضرت عباس انی رؤیاده کوروب نه حالده سین دیو صوردیغنده « حالم پك یمانمدر نار جهنمده وعذاب الیمدهیم انجق حضرت محمدك ولادتی کیجهسی (ثویبه) کلوب بکامژده ایتدکده انی آزاد ایتدیکیم ایچون اول کیجه عذابم تخفیف اولنوز » دیمشدر مزبورهنك اسلامی مختلف فیهدر

حرف الجیم

(جانفدا قادین)

سلطان مراد ثالث زماننده حرم همایون کتخداسی اولان مشهور جانفدا قادیندر که ارکان دولتدن ایدی ۰ اولوقت ارکان دولت ندیم شهریاری شمسی احمد پاشا ایله دار السعاده اغاسی غضنفر اغا وتاج التواریخ صاحبی معلم شهریاری خواجه سعد الدین افندی برده حرم همایون کتخداسی اشبو جانفدا قادیندن عبارت اولوب زمام ارادهٔ دولتی بونلر دردست ایتمشلر ایدی جانفدا قادین همان هپسندن زیاده نافذة الکلم ایدی غضنفر اغا بعضا پادشاهی تحویله قادر اولهمدیغی خصوصلرده انی توسیط ایدوب رأیینی او واسطه ایله تنفیذ ایلر ایدی ۰

بو جانفدا قادین ذاتا سرای خلقندن اولوب عقل وتدبیر اهلندن اولمغله والدهٔ شهریاری (نوربانو) خاتون آخر عمرنده انی شهریار حضرتلرینه توصیه ایتمشلر ایدی بناء علیه مظهر حسن نظر پادشاهی اولهرق کتخدا قادین نصب بیورلمش وتدبیر ودرایتیله حرم همایون امور بینی بالکلیه کف کفایتنه الهرق تقرب واعتباری کوندن کونه آرتمشدر سلطان مشار الیهك ارتحالندن صکره دخی مستوفی تعینات ویوز اچه یومیه ایله توظیف اولنوب سرایدن چیقان جاریهلرك مناسب کیمسهلره تزویجی خصوصی کندیسنه تفویض اولنهرق وبرمدت صکره تعیناتنه

ویومیه سنه یرر مثلی ضم قلنه رق او صورتله اوقاتکذار اولمشدر کندینك جامع و سبیل کبی استانبولده ودها بعض یرلرده آثار خیری اولدیغی صحائف وحدائقده کورلمشدر الك بیوك خیری برادری دلی ابراهیم پاشایی استصحاب ایتمامسیدرکه بو دلی پاشا ظلم واعتسافده حدی تجاوز ایتمکله همشیره سنك مسموعی اولدقده حمایه دن فراغت ایدوب حبس وقتلنه سعی ایلمشدر . ظالمه امانه ایتمیاندن حق راضی اولسون .

(جراده)

حضرت سلیمان علیه السلامك زوجاتندن شول خاتوندرکه بعض کتب موعظه قولنجه علی اختلاف الروایات حضرت مشار الیهك موقنا سبب زوال ملك وسلطنتی اولمشدر لکن اولبابده اولنان حکایات محققین مفسرین نزدنده باسرها بی اصل اولدیغندن سرد وایرادندن اجتناب اولنمشدر .

(جرادتان)

عربیده (الحن من جرادتین) مثلنك منشائی ایکی مشهور مغنیه درکه صاحب اغانی ابوالفرج الاصفهانی قولنجه موما الیهما زمان جاهلیت کرماسندن عبد الله ابن جدعانك جاریه لری اولوب ابن جدعان انلری شاعر مشهور امیة بن ابی الصلت الثقفی یه بخش ایتمشدر غایت ابی الحان ونغماتی اولدیغنه مبنی مثل مزبوره منشأ اولمشلردر . ابوالفضل المیدانینك ایسه مجمع الامثاله افاده سنه کوره مثل مزبور عادی (قوم عاده منسوب) ویك قدیم اولوب جرادتین دخی یماد و یعاد اسملرنده بر وقت خطهٔ حجازیه ده رئیس قوم نمالقه اولان معاویة بن ابی بکر العملیقینك ایکی جاریهٔ مغنیه سیدر ابن اثیرك کاملده کی افاده سی دخی بو مرکزده در شهابك تفسیر بیضاوی حاشیه سنده اولان افاده سنه کوره انلردن برینك اسمی (ورده) ودیکرینك اسمی (جراده) اولوب تغلبیا ایکیسنه (جرادتان) دینمشدر . قاموسده موما الیهمانك نعمان بن منذر جاریه لری اولدیغنه دائر دخی بر قول واردر .

(جریاء بنت قسامه)

حضرت حسن افندمزك قاین والده لریدرکه حرم علیاری ام اسحاق بنت طلحه نك والده سی وحسن وآنجه زمانلك یکانه سی ایدی . (جریاء)

لغتده اویوز اولان مؤنثه دینیلوب وحتی مؤنث سماعی اولان سمایه کواکبی سیبله (جرباء) اطلاق اولنوب مزبوره دخی فرط حسنندن ناشی قنغی برحسنا خاتون یانه کلوب طوره‌جق اولسه اول قادین چرکین کوزکدیکی جهتله قادینلر انك یانه وارمقدن قوجنوز اولدقلرندن کویاکه اویوز ایمش‌ده علت ساریه‌سندن قوجنمش عد اولنه‌رق کندیسنه (جرباء) اطلاق اولنمشدر اه سید مرتضانك شرح قاموسده بیانله کوره (عقیل بن علفة المری) نك دخی بواسمده بر دلبر کریمه‌سی وار ایدی .

(جریره)

سر آمدان نسوان فرس قدیمندن سپهسالار افراسیاب اولان پیران بن ویسه نك قزی وسیاوش بن کیکاوسك زوجه‌سی ایدی کیانیان ایراندن کیخسرو همایونك برادری فرود اندن متولد اولمشدر .

(جعده)

صحابیاتدن ایکی خاتوندر که ایکیسیده انصاردن یعنی مدینهٔ منوره اهالیسندندر و (جعدة بنت الاشعث بن قیس الکندی) حضرت حسن افندمزك شول زوجه‌لریدر که حضرت معاویه‌نك و یاخود اوغلی یزیدك وعدینه الدانه‌رق انلردن برینه واروب سلطنت سوره‌جکم سوداسیله اوخلق حسنی تسمیم ایتمش واك صکره انلره‌ده واره‌میه‌رق دنیا وآخرتنه حسرت کتمشدر .

(جعرانه)

آتیة الترجمه ریطه بنت سعددر که عربده حماقتله مشتهر برعورتدر دائما ابیلك اکیروب بعده اکیردیکنی بوزمق عادتی اولمغله حماقتده ضرب مثل اولمشدر نته کیم آتیده (خرقاء) لقبیله دخی ذکر اولنور اه

(جلابی)

عاشق چلبی تذکره‌سنده آتیة الترجمه (عائشه حبی) قادینك ترجمهٔ حالنده محرر اولدیغی اوزره شعرای نساء بجمعدن صفای طبع وجلای ذهن ایله ژنکزدای آینهٔ فصاحت برخاتوندر عاشق چلبینك تعبیرنجه بو خاتون بزم عائشه حبانك قدومی خوفیله دنیادن جلای وطن ایتمش وسابقة الذکر (آفاقی) نام شاعرهٔ فارسیه دخی طلوع شمس سعادتله محو اولم دیو انمحاق موت ایله کوشهٔ قبری مسکن ایلمشدر ترجمهٔ حالنی یولنه‌مدی .

(جليله بنت مره)

مرة بن شيبان بن ثعلبه كريمه‌سى جليله‌دركه بالاده (بشوس) عنوانندة مذكور جساس بن مره‌نك همشيره‌سى وكليب بن ربيعه‌نك زوجه‌سى ايدى اوراده مذكور اولديغى اوزره كليب (جساس) مباشرتيله مقتول اولديغندن ماتم مجمعنده قادينلر كليبك قاريسى اشبو جليله‌يى قاتلك همشيره‌سى اولمق هجنتنه مبنى ايچلرندن چيقارمسنى كورمجه‌سنه سويلمشلر ايدى كورمجه‌سى اولان فاطمه ام امرئ القيس دخى جليله‌يه « سنك بوراده بولنمك شماتتى موجبدر سن بزم قاتلمزك همشيره‌سيسين بوراده اوله‌مازسين » ديو مزبوره‌يى چيقارمش وارقه‌سندن (رحلة المعتدى وفراق الشامت ويل غدا لآل مرة من الكرة بعد الكرة) ديمشيدى جليله او حقارت اوزرينه بوسوزى ايشيده‌رك شو بيتلرى سويلدى

يا ابنة الاقوام ان شئت فلا * تعجلى باللوم حتى تسألى
فاذا ما أنت ثنيت الذى * يوجب اللوم فلومى واعذلى
ان تكن اخت امرئ ليمت على * شفق منها عليه فافعلى
جل عندى فعل جساس فيا * حسرتا فيما انجلت او تنجلى
فعل جساس على وجدى به * قاطع ظهرى ومدن أجلى
لو بعين فقئت عين سوى * اختها فالفقأت لم احفل
تحمل العين قذى العين كما * تحمل الام اذى ما تفتلى
يا قتيلا قوض الدهر به * سقف بيتى جميعا من عل
هدم البيت الذى استحدثته * وانثنى فى هدم بيتى الاول
ورمانى قتله من كثب * رمية المصمى به المستأصل
يا نسائى دونكن اليوم قد * خصنى الدهر برزء معضل
خصنى قتل كليب بلظى * من ورائى ولظى مستقبل
ليس من يبكى ليومه كمن * انما يبكى ليوم مقبل
يشتفى المدرك بالثأر وفى * دركى ثأرى ثكل المثكل
ليته كان دما فاحتلبوا * دررا منه دمى من اكحلى
اننى قاتلة مقتولة * ولعل الله أن يرتاح لى

مآلنده برادرينك فعلنى رد واستقباح ايله كليبك قتلى هركسدن زياده كندينه بادئ اندوه واسف اولديغنى وبناء عليه كورمجه‌سنك انى لوم وتعييره حقى اولمديغنى بيان ايتمشدر .

(الجليلة السلطانيه)

ايوبيه‌دن ملك عادل ابو بكر بن ايوبك كريمه‌سى بر محدثه خاتوندر نام اصليسى (مونسه) اولديغى حالده جلالت قدر وعلم وفضلنى اشعارا (جليلهٔ سلطانيه) ديو تلقيب اولنمشدر . رحمة الله عليها

(جماعه)

بالاده (امامة) و (ام اناس) عنوانلرنده مذكور اولان عوف بن محلم الشيبانينك قرى جماعه‌در كه وفادارلق ايله مشتهر برخاتوندر عربيده (لاحر بوادى عوف) مثليله پدرينك هركسه حكم وريلسى و (اوفى من جماعه) مثليله دخى كندينك خصلت حسنهٔ حميت وحمايتى ياد اولنمقده‌در اه

بو قز مومالية عوفك سابقة الترجمه ام اناسدن غيرى بركريمه‌سيدر كه (المزوف ضرطا) ديو ملقب اولان ليث بن مالكك زوجه‌سى ايدى .

(جمال النساء)

بالاده مذكور (ام الخير البغداديه) دركه التوز تاريخى مشهوراتندن عالمهٔ وعابدهٔ بغداديلى برخاتوندر (جمال النساء) تعبيرى كندينك علم وفضلى جهتيله آب روى طائفهٔ زنان اولديغنى مشعر لقب فاخريدر .

محدث ابن عساكر وفاطمه بنت سليمان وقاضى ابى الخوبى وقاضى تقى الدين سليمان وابى بكر بن عبدالله الدائم وابن سعده وابن شحنه انك مأذونلرندندر نته كيم حرف الهمزه‌ده بيان اولنمشدر .

(جمانه)

دانهٔ درمعناسنه اولەرق اخت ام هانى دركه ابو طالب كريمه‌سى وحضرت على همشيره‌سيدر ام هانى ايله جمانه ايكى همشيره وحضرت على وجعفر وعقيل دخى اوچ برادر اولەرق مجموعى بش قرنداش ايديلر اونرباش برى برلرندن بيوك اولوب اك كوچكلرى حضرت على افندمز ايدى .

ابن الاثيرك افاده‌سنه كوره مشار اليها جمانه پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرينك عمزاده‌لرندن ابوسفيان بن الحارث بن عبدالمطلبك تحت تزوجنده بولنەرق اندن عبدالله بن ابى سفيانى طوغرمشدر . مشار اليه ابو سفيان كزيدهٔ فصحاى اصحابدن مبارك بذات عاليقدردر

فخر رسالت حضرتلرینه کوزل مرثیه‌لری واردر ؛ رضی الله عنه وعن قرینته ونجله

(جعه)

حکیمات العربدن اولان جعه بنت حابس الایادیدر که نسوان عربك معدود اولان عقلاسندندر مجموعی حرف الحاده (حکیمات) عنوانیله ایراد اولنه‌جقدر ۰ ابن نباته‌نك ضبطنجه (جعه بنت الخس) اولدیغنه کوره سابقة الترجمه ابنة الخسك همشیره‌سی وجعه بنت حابس اولدیغنه کوره انك خاله‌سیدر قاموسده منقول بر قوله کوره ابنة الخس عمالقه‌دن وجعه بنت حابس قبیلهٔ ایاددن اولمغله بینلرنده قرابت یوقدر ۰

(استطراد) عیدالمؤمنین اولان یوم جعه‌نك اسم قدیم عربیسی (عروبه) اولوب (جعه) تسمیه‌سی نمازه خلقك اجتماعی مناسبتیله عهد اسلامده اهل مدینه اطلاقاتندندر سورهٔ جمعه مدنیه‌در صلات جمعه ایچون ایلك اجتماع هجرت سنیه‌نك برنجی یلنده مسجد مدینه‌ده اولمشدر وقت جاهلیه‌ده عربلر بازار کونلنه (اول) وبازار ایرتسی کونلنه (اهون) وصالی کونلنه (جبار) وچهارشنبه‌یه (دبار) وپنجشنبه‌یه (مونس) وجمعه‌یه (عروبه) وجمعه ایرتسی کونلنه (شیار) دیرلر ایدی نه‌کیم شاعر قطعهٔ آتیه‌ده انلری جمع ایتمشدر

اؤمل أن أعیش وان یومی * باول أو باهون أوجبار
أوالتالی دبار فان یفتنی * فمونس أوعروبة أوشیار

ومعنی وان یومی وأن وقت موتی (انتهی)

(جیله)

عربیده برکتلی بیل معناسنده مضروب اولان (عام جیله) مثلنك منشأی جیله‌در که ملوك بنی حمداندن ناصرالدوله کریمه‌سیدر مروتلی بر خاتون ایدی مایعول علیهده واندن اخذا یاکوبلی فاضلك نخبه شرحنده مبین اولدیغی اوزره هجرتك اوچیوز التمش التی سنهٔ‌سنده حجه کیدوب موسم حجده کافهٔ حجاجه نبات شکریله یاپلمش شربتلر طاغندرمق وحرم‌شریفده بیت معظمه تعظیما اون بیك التون سرپمك و اوچیوز کوله ایله ایکی یوز جاریه آزاد ایلك وحجاجك پیادکانی ایچون بشیوز رأس راحله حاضرلمق کبی برچوق خیر وحسنات ایتمش وایتدیکی خیرات

وحسنات آتية الترجمه ام جعفر زبيده‌نك مشهور اولان سنهٔ حجى حسناتنى
كچمش اولديغندن هر كس اوسنه‌نك لذتنى وفيض و بركتنى اونوده‌مهيوب
او مثلاو بركتلى سنه‌لره موما اليهانك ذكر اولنان سنهٔ حجه تشبيهها
(عام جميله) ديمشلردر ٠

(جميلة المغنيه)

عربده اوائل عصر اموىيه مغنياتندن بر خانندهٔ مشهوره‌در كه عربلرجه
علم موسيقينك اركانندن معدوده‌در وصف حالى شو بيتلردر

(و) ان الدلال وحسن الغنا * وسط بيوت بنى الخزرج
وتلكم جميلة زين النساء * اذا هى تزدان للمخرج
اذا جئتها بذلت ودها * بوجه منير لها ابلج

زوجى بنوالحارث بن الخزرج آزادليلرندن اولديغندن ابيات مرقومه‌ده
موما اليها او فاطميايه نسبت اولنمشدر والا كنديسى بطن بنى سليمدن
(بنى بهز) قبيله‌سى آزادليلرندن ايدى ٠ موسيقى عربى استاذلرندن
مشهور (معبد) و (ابن عائشه) ايله قادينلردن (حبابه) و (سلامة القس)
و (عقيله) و (خليده) و (ريحه) نام بنام خانندەلر يتون اندن تعلم
ايتمشلردر ٠ اولبابده اولان ملكه ومهارتنه دائر قصه‌لرى كتاب الاغانينك
يدنجى جلدنده برتفصيل بيان اولنمشدر ٠ و (جميله بنت وائله)
وعلى رواية جميله بنت اميل عشاق عربدن عامر بن سعيد معشوقه‌سى
بر معروف قزدر عاشقنك وفاتى اوزرينه سويلديكى ابيات تزيين
الاسواقده ص ١٢٢ ده محرردر و (جميله) صحابيانندن اون ايكى
خاتوندر انلردن جميله بنت ثابت بالاده مذكور ام عاصمدر وجميله بنت
عبدالله بن ابى ثابت بن قيس بن شماس رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك
زوجه‌لرى اولوب نفسنى اندن خلع ايلمشدر اسلامده ابتدا خلع نكاح
ماده‌سى انده وقوع بولمشدر على ماحكى فى الكشاف فى سورة البقرة
رضى الله عنهن ٠

(جنان)

شاعر ابو نواسك محبوبه‌سى بر جاريهٔ جميله واديبه‌در كه بصره‌ده محدث
عبدالوهاب الثقفى خاندانه منسوبه ايدى اخبار عربى بيلور و شعرلرينى
نقل وروايت ايلر ايدى ابو نواس اكا دلداده اولوب حقنده برچوق شعر

سو يلدى بر سنه انلر حجه كتمشلر ايدى ابو نواس دخى جنان ايله يولده اولسون ملاقات ايدرم ديه‌رك او سنه حجه كيدوب او يوزدن حاجى اولدى نته‌كيم شو قولى انى ناطقدر

الم تر انني افنيت عمري * بطلبها ومطلبها عسير
فلما لم أجد سببا اليها * يقربني وأعيتني الامور
حججت وقلت قد حجت جنان * فيجمعني واياها المسير

ابو نواسك اول وقت سو يلديكى منظوم تلبيه دخى اشعار مقبوله ومستحسنه‌دن اولغله بروجه تبرك زيره درج وتحرير قلنمشدر

الهنا ما أعدلك * مليك كل من ملك
لبيك قد لبيت لك * لبيك ان الحمد لك
والملك لاشريك لك * والليل لما أن حلك
والسابحات في الفلك * على مجارى المنسلك
ماخاب عبد أملك * انت له حيث سلك
لولاك يارب هلك * كل نبي ومل
وكل من أهل لك * سبح او لبى فلك
ياخطئا ما أغفلك * عجل وبادر أجلك
واختم بخير عملك * لبيك ان الملك لك
والحمد والنعمة لك * والعز لاشريك لك

شاعر ابو نواسك ذكر اولنان جنانلدن غيرى قادين طرفنه صميمى محبتى اولديغى مروى دكلدر ناطقينك جاريسى اولان آتية الترجمه (عنان) ايله فقط مشاعره‌سى واردر اه من كتاب الاغانى .

(جنوب)

عربده قيس بن اصبغ الجعدى قزى جنوبدركه معشوقهٔ مالك بن الحارث الجعديدر شابين متحابين ايدبلر سركذشتلرى تزيين الاسواقده محرردر .

و (جنوب بنت عجلان) عجلان الهذلى قزى جنوبدركه ذوالكلب ديو معروف اولان عمرو بن عجلان الشاعرك همشيره‌سى بر شاعره خاتوندر قتال الكلابى شو قولنده

اباكية بعدى جنوب صبابة * على واختاها غداة عيون

انی مراد ایتمشدر ـ اختیتدن (ریطه) نام همشیره‌سی حرف الراده ذکر اولنه جقدر ٠

عنوان المرقصات والمطربانده مزبوره (جنوب) عمرو ذی الکلبك قزی اولمق اوزره کوستریلوب ریطهٔ مرسومه‌نك آتیده حرف الراده محرر اولدیغی وجهله برادری عمرو حقنده سویلدیکی مرثیه ابیاتندندر

تمشی النسور الیه وهی لاهیة * مشی العذاری علیهن الجلابیب

بیتی دخی اکا نسبت اولنمش ایسه‌ده اغانی به مخالف دوشمشدر ٠ اوت ابیات آتیه دخی عنوان المرقصاتده جنوبك شعری اولمق اوزره مذکور اولوب بنجه انك خلافنی مثبت بر دلیل قائم اولمدیغندن انلری بولدیغم کبی اخذ ونقل ایتمش ومبنای نظمه اطلاعم اولمدیغی جهتله تصحیح وتفسیرندن صرف نظر ایلمشدر

واقسم یاعمرو لو نبهاك * اذا نبهـا منك داء عضالا
اذا نبها لیث عریسة * مبیدا مفیدا نفوسا ومالا
فکنت النهار به شمسه * وکنت دجی اللیل فیه الهلالا

(جوهره)

بنت هبة الله بن الحسن بن علی بن الحسن بن الدوامی البغدادیدر که بالاده (بنت الدوامی) دیو ثبت اولنمشدر بغداددده بشیوز اواخری نسوانندن و اولاد رؤسادن اهل علم وادب برخاتون اولوب (بنت الدوامی) دیو اشتهاری اك بیوك جدینه اضافتله در شیخ ابی الحسن بن الدوامینك همشیره‌سیدر صالحه وصادقه ودائما علم وعبادتله اشتغال اوزره اولمق خاتونلره وعظ ونصیحت ایلر ایدی عصرنده شیخ ابو النجیب وابو الوقت جنابلرینه ملازم ومصاحب اولوب انلردن حدیث استماع ایتمش ومشار الیه ابو النجیبك محدومی عبد الرحیمه واروب اندن آتیة الترجمه (سیده) بنت عبد الرحیمی طوغرمشدر وفاتی التیوز درت تاریخنده در آبدست الوب یاتسو نمازینی قیلمق ارتحال ایلمشدر ٠ رحمها الله تعالی

(جوهره) برده آتیة الترجمه (ست نفیسة) حضرتلرینك جاریه‌لری اسمیدر و (جوهر) طراز المجالسده کوستریلدیکی اوزره عباسیه دن مهدی خلیفه‌نك برمتحکمه جاریه‌سیدر که حقنده بعض شعرا

فلا والله ما المهدى أولى منك بالمنبر
وان شئت فى هنك خلع ابن أبى جعفر

دیه‌رك مؤما الیه‌انك مهدی‌یه فرط تحکمی وخلافته لیاقتی اولدیغنی افاده ایتمشدر (ابن ابی جعفر) دن مقصود مهدیدر چونکه مشارالیه ثانی خلفای بنی‌العباس اولان ابو جعفر المنصورك مخدومیدر پدرینك اسمی (منضور) وکنیه‌سی (ابوجعفر) ولقبی خست و امساکی جهتیله (دوانقی) ایدی .

(جویریه)

بالاده (امهات المؤمنین) عنوانیله ذکری کچدیکی اوزره زوجات طاهرات حضرت خیر الموجودانك اولان جناب جویریه‌درکه قبیله‌ٔ خزاعه دن (بنوالمصطلق) عشیرتنك رئیسی وسیدی اولان الحارث بن ابی ضرارك کریمه‌سیدر یوم المریسیعده که غزوه‌ٔ بنی المصطلقده طرف مسلمیندن اخذ واسترقاق اولنه‌رق اصحابدن ثابت بن قیس حضرتلرینك حصه‌ٔ اغتنامنه اصابت ایتمشیدی مشار الیه ایله کتابته یعنی رقبه‌سنی قید رقیتدن تخلیص ضمننده بر مبلغ معینه کسیشه‌رك طلب اعانه قیدیله حضور رسالته‌کلوب « یارسول‌الله أنا جویریة بنت الحارث سید قومه وقد اصابنی من البلاء مالم یخف علیك وقد کاتبت علی نفسی فاعنی علی کتابتی » دیمکله معدن مروت و مرحمت علیه اکمل التحیة افندمز هم مبلغ مکاتبه‌یی طرف همایونلرندن تأدیه بیورمشلر وهمده کندیسنی داخل حریم ازدواجلری قلمشلردر وانك اوزرینه مشارالیهانك قوم وقبیله‌سندن کندی ایادیٔ اغتنام واسترقاقلرنده بولنان کوله وجاریه‌لری اصحاب حضراتی قرابت نبویه حصولنه حرمة بتون آزاد ایلمشلردر .

ابن اثیر دیرکه حضرت عائشه بو قصه‌یی حکایه‌دن صکره قومی حقنده اکدن خیرلی بر خاتون بیله‌م بیورمشدر رضی الله عنها وأرضاها .

مسامرات جناب محیی الدینده (ص ١٤٢ جلد ثانی) محرر اولدیغنه کوره صاحب شریعت افندمز حضرتلرندن بالکز یدی حدیث شریف روایت ایتمشلردر .

و (جویریه) صحابیاتدن دیکر ایکی خاتوندرکه انلردن بری ابوجهلك قزی وعتاب بن اسید حضرتلرینك حرمی اولان (جویریه) دز فتح

مکه دن صکره اسلامه کلمشدر بر وقت حضرت علی انی حضرت فاطمه اوزرینه تزوجه طالب اولمشیدی سمع همایون حضرت سید المرسلینه واصل اولدقده بر آدمك تحت نکاحنده نبی الله ایله عدواللهك قزلری اجتماع ایدهمز دیو ارزانیٔ رخصت واجازت بیورمدقلرینه مبنی ترك وفراغت ایتمشدر • بو اول جو یریه در که فتح مکه کونی حضرت بلالك ظهر کعبهٔ مکرمه ده اذان اوقودیغنی ایشتدکده « بابامك نه موطلی جانته که بلالك کعبه اوزرنده باغردیغنی کورمدی » دیمشدر اه

(جهان خاتون)

شعرای نسناء عجمدن افسر فرق جهان دینکه چسپان بر شاعرهٔ شیرین زباندر آتشکده ده (نور جهان بکم) عنوانیله محرر بولندیغندن حرف النونه تأخیر اولنمشدر اه

جهان اسمنده برده شاه اسماعیل زوجه سی وار ایدیکه اوده شاعره ایدی •

(جهیزه)

حقای نسوان عربدن بر خاتوندر که حقنده (قطعت جهیزة قول کلّ خطیب) دیو ضرب مثل ایدرلر مثل مز بورك اصلی بودر که ایکی قبیله میانده دم ودیته دائر بر ماده اولمغله قاتلك قبیله سندن بر طاقم خلق مقتول طرفنه کلوب انلری دیته ارضا ایلك بابنده نصحی متضمن خطبه لر انشادینه آغاز ایلدکلری صره ده جهیزهٔ مز بوره « مقتولك ولیسی قاتله ظفر بولوب قتل ایلدی » دیمکله جله سی « دلیدن اوصلی خبر » فحواسنجه (قطعت جهیزة قول کلّ خطیب) دیوب طرح ماده ایلدیلر اه

بر دیکر (جهیزة) دها واردر که اوده نسوان عربك حقاسندندر مز بوره شبیب خارجینك اناسی ایدی سبایادن یعنی محاربانده اخذ واسترقاق اولنانلردن اولمغله شبیبك پدری انی اشترا واستفراش ایدرك شبیب مز بوره کبه قالوب رحنده چوجق حرکته باشلادقده نه اولدیغنی ادراك ایلیمکله اقربا سنه قرنمده بر شی قلدیور بطنمی دلمك ایستیور دیو شکایت ایدر ایدی بناء علیه حقنه حکم اولنه رق بیلنرده (احق من جهیزه) تعبیری احقلر حقنده یاد اولنور بر مثل اولدی •

حرف الحاء

(حاجی قادین)

سلطان بایزید وزراسندن اسکندر پاشا کریمه‌سی حاجی مهر شاه قادیندر که حدیقة الجوامعدن اکلاشلدیغنه کوره قوجه مصطفی پاشا قربنده جامعی و تکیه‌سی وصماتیه‌ده محله‌سی واردر اما عن جد ایکیوز سنه‌دنبرو ممکنی بولندیغمز حاجی قادین محله‌سنده که زیرك قربنده‌در بوحاجی قادینك حامندن بشقه علاقه‌سی اولیوب جامع شریف جراب العلم (خضر بك) مرحومکدر که عصر ابی الفتحده الك اول استانبول قاضیسی اولمشدر محله دخی انك نامنه مسجلدر مشار الیه خضر بك جامعی وراسنه صاحبة الترجمه حاجی قادین چفته حمام بنا ایتمیله جامع شریف مذکور ومحله انك نامیله شهرت المشدر کندی قبری قوجه مصطفی پاشا قربنده‌کی جامعی جوارنده وخضر بك مرقدی زیرك قربنده واقع قره‌کوز بوستانی پیشکاهنده‌کی مقبره‌ده‌در .

قالدیکه (حاجی) لفظنده‌کی (یاء) کلمه مضاعف اواق حسبیله جیمدن بدل اولوب حرف مضاعفی یایه ابدال ایسه عند العرب صحیح وکثیر الاستعمالدر بناء علیه حج ایدن ذاته تشدید جیم ایله (حاج) وفك ادغام ایله (حاجج) وجمیك بر ینی یایه ابدال ایله (خاجی) تعبیری قاعدة صحیحدر وصحتی قاموسده مصرحدر فقط بونك مؤنثنده جریانی منقول اولمدیغندن قطع نظر جای نظر اولدیغندن عبارات عربیه‌جه (حاجه) دینلك لابد ایسه‌ده ترجمه‌ده الفاظك ذکورت وانوثتنه چندان اعتبار اولیوب خفت مطلوب اولمسنه نظرا تفریقه حاجت کوریله‌مز (کاتب خانم) (حاجی خانم) دیرایسك بزی کیمسه تخطئه ایلز اه

(حبی)

غربة چوق قوجه‌یه وارمش مدینه‌لی برقادیندرکه حقنده (اشبق من حبی) ذیو ضرب مثل اولنور مجمع الامثاله مثل مز بورك زیرنده مذکوردرکه مز بوره مروان بن الحکمك مدینة منوره والیلکنده (ابن ام کلاب) نامنده طوی وتوانی بر دلی قاتلی یه واردیغنی کندینك اوتوز قرق یاشلرنده بولنان بر اوغلی معرض شکایتده والی به کاوب حکایه

ایتمکله جلب اولنوب اوغلیله مواجهه قلندقده بی محابا بعض وقاحت آمیز سوزلر سویلمشیدی انك اوزرینه ادی ادبسزلکه وشهوت پرستلکه چیقه‌رق حقنده (اشبق من حبی) دیو شهوت وتوقاننك شدتیله ضرب مثل اولندی نته کیم هدبة بن الخشرم العذریك نظم آتیسی انی ایما ایدر

فاوجدت وجدی بها ام واحد * ولاوجد حبی بان ام کلاب

رأته طویل الساعدین عنطنطا * کما انبعثت من قوة وشباب

مرقوم هدبه بیت ثانیده حبانك حضور مرواندہ زوجی ابن ام کلاب وصفنده ایراد ایتدیکی بعض الفاظی استعمال ایتمشدرکه مز بوره اولوقت اوغلنه خطابا « یابرذعة الحمار أما رأیت ذلك الشاب المقدود العنطنط والله لیصرعن امك بین الباب والطاق فلیشفین غلیلها ولیخرجن نفسها دونه ولوددت انه ضبّ وانی ضبیة وقد وجدنا خلاء » دیمشیدی پك کستاخانه اولدیغندن ترجمه‌سندن تأدب اولندی .

مدینهٔ منوره نسوانی اکا (حوا) دیرلر ایدی چونکه انلره (قبع) و (غربله) و (نخیر) و (رهز) اسملرنده هیآت واشکال مجامعته دائر بر طاقم ضروب وانواع تعلیم ایتدیکندن کویاکه مز بوره انلرجه ام البشر ایدی اه بو (حبی) بنی بحتر بن عتوددن اولان اسودك قزی حبانك غیریدر اکا حریث بن عتاب الطائی نام شاعر دلداده اولەرق تزوجنه طالب اولدیغی حالده (حبی) انی ایستیوب بنی ثعلدن بر بشته کیمسه‌یه وارمقله شاعر مرقوم اندن صکره بنی ثعلی هجوه آغاز ایتمشیدی .

(حبی بنت مالك)

مالك بن عمرو العدوانی قزی حبادرکه عربیده قصورسز کوزل اولماز مآلنده مضروب اولان (لاتعدم الحسناء ذاما) مثلنك قائله سیدر . مز بوره پك کوزل اولغله غصری امراسندن بری تزوجنه طالب اولەرق تعیین مهرده پدرینی توکیل وحصول زفافی تعجیل ایتمشیدی انلرده علی العجله قزی کلین ایتدکلری صره‌ده والده‌سی ـ یانده بولنه‌جقلره « بزم تریمزده براز قوقو واردر قزی کوکیسك یانه یوللادیغکزده لایقیله تطیب وتعطیر ایتملیسکز » دیو تنبیه ایتمشیدی ایلهٔ زفافده عجله ایله یوتنبیه اونودیلوب اجرا اولنه‌مدیغندن ایرتسی کون داماد چلبی « بو کیجه‌بی

نصل بولدیکز دیو صوران برمحرمنه اقشامکی کبی برکیجه عمرمده کورمدم فقط یکمدیکم برقوقو اولمسیدی » جوابنی ویرمکله حبی بو سوزی ایشیدهرك (لاتعدم الحسناء ذاما) دیمش وکیدرك کلام من بور ضروب امثالدن اولمشدر اه

سلیم ثانی ندیمهسی اولان (حبی قادین) استانبول ادیبه لرندن بر شاعرهٔ مشهوره اولوب انشاء الله تعالی حرف العینده (عائشه حبی) عنوانیله ایراد اولنور اه (حبی) لفظنك اسامئ نسوان عربدن اولهرق حبلی وزننده اولدیغی کتب عربیهده مضبوط بولندیغی حالده عطائینك ذیل شقائقدهٔ مراد ثالث علیهسندن فندقلی جامعنك بانیسی ملا چلبی که اشبو عائشه حبابه داماد اولدقدن صکره اعتلا ایتمش اولدیغنی اشرابا (حبی ملاسی) دیمکله مشهوردر انك ترجمهٔ حالنده وسبب فیضی حبی قادین اولدیغنی ایما صرهده سویلدیکی شو نظم عربیدن

وان رحم الوسائط للمحب * فمالی مشفق من غیر حبی

حبی کلمهسنی یا ایله تلفظ ایتمش اولدیغی اکلاشلمقدهدر وهو من العجائب

(حبابه)

امویه دن یزید بن عبد الملکك محبوبهسی حبابه در که عربدهٔ مشهور اولان مغنیلرندن آتیهٔ الترجمه (سلامه) نام قیو یولداشی ایله برابر (قینتی یزید) دیو نامدار اولوب پك ماهر خاننده حقنده انلری یاد ایله « الحسن من قینتی یزید » دیو ضرب مثل اولنور ایدی . کرك (حبابه) وکرك (سلامه) موما الیه یزیدك درمخریده مملوکهسی اولدقلری حالده وقع وحیثیتلری پر مرتبه ده ایدیکه کویا او مملوك ایدیده بونلر انك برر مالکهٔ متحکمهسی ایدی .

(حبابه) ذاتا مدینهٔ منورهٔ مولداتندن اولهرق اورادهٔ ابن رمانه یاخود ابن مینا نامنده برذاتك شوکیلی جاریهسی اولوب نامی دنی (عالیه) ایدی انك سعی و ورزشیله پرورش بولوب وابن سریج وابن محرز ومالك ومعبد وجیله وعزة المیلاء مثللو مهرهٔ موسیقیاندن اخذ الحان ونغمات ایله اکمال آرایش ذات و صفات ایلدکدن صکرهٔ یزید بن عبد الملکه صاتلمش وحبابه دیو انی اوتسمیه ایتمشدر .

اغانیده مذکوردرکه موما الیه یزید برادری سلیمان بن عبد الملکك

خلافتنده یکرمی بیك التون مهر اعطاسیله (سعده) بنت عبد الله ابن عمرو بن عثمانی و بر او قدر مهر مقابلنده دخی (ربیحه) بنت محمد ابن علی بن عبیدالله بن جعفری تزوج ایدوب بعده بیك التونه ده مزبوره عالیه‌یی اشترا ایتمشیدی . سلیمان خلیفه یونك یوسرف وسفاهتنی کوره‌رك « مالنی هجز ایدوب بعدما اکا وضع ید ایتدرم » دیو غائبانه تهدید ایتمکله (یزید) قورقوسندن عالیه‌یی کیرو ویرمش و فقط کوزی اوزرنده قالمش ایدی . وقتاکه نوبت سلطنت اکا کلدی زوجه‌سی (سعده) انك ایرکیج عالیه‌یی ایستیه‌جکنی بیلدیکندن ابراز جیله اولق اوزره مزبوره‌یی بولدیروب اچه‌سنی اعطا ایله الوب یزیده تقدیم واو دخی کمال ممنونیت ایله قبول واسمنی (حبابه) یه تبدیل ایلدی . کیدرك برمرتبه افتاده‌سی اولدیکه کیجه کوندوز شرب خمر ایدوب حبابه‌نك وجه دلارانه‌سنه باقمق ونغمات طرب افزاسنی استماع ایتمکدن بشقه بر شی مطالعه ایتمیوب امر خلافتی قایرماز اولمشیدی حتی بعضا مزبوره‌نك نغمات وترنماتی طربیله اللرینی چرپه‌رق « او چاجغم او چاجغم » دیمکه باشلار اولدقده حبابه « خلافتی کیمه براقه‌جقسکز » دیدیکده « سکا » دیو جواب ویرر ایدی اه

جار الله الزمخشری نصائح الکبارندن مقامهٔ زهدیه‌سنی شرحندهٔ نقل ایدرکه برکون بویزید « بن خلقك « انسان ایچون دنیا کدرسز اولهماز » دیدکارینی البته تکذیب ایدرم » دیوب برباغچهٔ دلکشاده صورت مخصوصه‌ده برطاقم ترتیبات وتزیینات اجراسیله خواص ندماسنی جلب وجمع ایدوب بزبزم صفا انکیز عقد ایتمشیدی اوراده اوطوروب اکلنمکده وحبابه‌نك طرب ترانه‌سیله عادتی اوزره « اوچاجغم » دیو دست افشان اهتزاز اولمقده ایکن ناکاه حبابه‌نك بوغازینه پرنار دانه‌سی قاچه‌رق وچوق اوغراشلدیسه‌ده چاره‌سی بولنمیه‌رق کویاکه مرغ جانی او دانه‌نك دامنده ایدی همان تسلیم روح ایلدی یزیدك نشئه‌سی قاچوب فرحی ترحه مبدل اولدی جناب حق فاسق یلان چیقاردی کندیسی دخی اوغصه ایله یدی کون مرورنده آخرته کتدی اه زمخشرینك مقامهٔ مذکوره منتخبه‌سی (اذکر المروانی ومامنی به من خطهٔ علی رأسه مصبوبه . حین غصت بجهة الزمان حبابته المحبوبه) عبارتی

ایشته بو قصه یی مومیدر . مروانیدن مرادی امویهٔ مروانیه‌دن اولان مذکور یزیددر .

حبابه‌نك جنازه‌سنی اوچ کون دفن ایتدرمدیکی و او اوچ کون ظرفنده اکل وشرب ایتمیوب کیمسه ایله مکالمه دخی ایلمدیکی صحائف الاخبارده محرردر اه لفظ حبابه کامل ابن اثیرده مصرح بولندیغی اوزره مخفف الباء اولوب بونامده برده محدثه واردرکه ابوسلمة التبوزکی جنابنك استاذی بر عالمه خاتوندر . اوقیانوسده متن قاموسه مغایر اوله‌رق مشدد ضبط اولنمشدر و (حبابة الوالبیه) و (ام حبابه) تابعیاتدندر .

(حبه)

ابن جنینك واندن اخذا صاحب قاموسك روایتنه کورهٔ بو (حبهٔ) عربده یرخاتوندرکه (منظور) نام جنی اکا تعشق ایدوب دائما ملاقات وانك تعلیمی اوزره مزبوره طبابت ایدر ایدی نته‌کیم ابن جنی شو شعرنده ایما ایتمشدر

أعینیّ ساء الله من کان سره * بکاؤکما أو من یحب أذاکما
ولوان منظورا وحبة أسلما * لنزع القذی لم یبرئالی قذاکما

افسانهٔ عربدن اولمق احتمالی‌ده واردر اه (حبه) برده منظور بن حبه نام راجز مشهورك والده‌سیدرکه موما الیه اکا اضافتله متعیندر انی پدرینك اسمی ظن ایدنلر غلط ایتمشلردر زیرا پدری اسمی (مرثد) ایدی کما فی القاموس . و (حبه بنت) عبد المطلب بن وذاعة السهمی بر تابعیه خاتوندر رحمها الله تعالی .

(حبره)

بنت ابی ضیغم البلویهٔ بر شاعرهٔ تابعیه‌در صاحب قاموس یاکیله‌رق فصل الجیمده (جبره) دیو ذکر ایتمشدر جیم ایله (جبره بنت محمد بن ثابت) اتباع تابعیندن وروات احادیثدندر .

(حبیبه)

بنت عبد العزی العوزاءدرکه حماسه شاعراتندندر نظم آتیسی دیوان حماسه‌نك باب المدائحنده کوریله‌رك اخذ اولنمشدر

أالی الفتی برّ تلکأ ناقتی * فکسامناسمها البخیع الاسود
انی ورب الراقصات الی منی * بجنوب مکة هدیهن مقلد

اولى على هلك الطعام الية * أبدا ولكنى ابين وانشد
وصى بها جدى وعلمنى أبى * نفض الوعاء وكل زاد ينفد
فاحفظ حيتك لا ابالك واحترس لا تخرقنه فارة او جدجد

بونلردن برنجى بيت « بنم ناقه‌م (برّ) نام جوانه كتمكدنمى ايركليور او يله ايسه طبانلرينه قاره قان اوطورسون يعنى اياقلرنده اغرى وعلت حاصل اولسون » ماآنده اوله‌رق (برّ) اسمنده برذاتك ستايشنى متضمندر فقط بر درجه ايجاز ايتمشدركه معنايى اخلال ايلشدر . وايكنجى بيت ايله اوچنجى بيت « بن منايه طوغرى رفتار ايدن وحوالئ حرم شريفده هديلرى قلاده‌لنمش بولنان حجاج ذوى‌لرينك ريسنه قسم ايدرمكه اطعام ايده‌جك طعامم قالمدى ديو يمين ايتم بلكه بيه‌جكمى ميدانه قويوب تناول ايده‌جك آدم آرارم » ماآنده برتمدحدر . حجده حرم شريفه سوق اولنان قربانه (هدى) تعبير ايدرلركه انلرك بوغاز وبيونلرنده (قلاده) تعبير اولنور بر علامتى اولور شعائر اسلاميه‌دندر . (اولى) كلمه‌سى قسم ايتمك معناسنه اولان (ايلاء) دن مضارع متكلم منفى و (اليه) يمين معناسنده اسمدر حرف نفى محذوفدركه (لااولى) ديمكدر ايجاب مقصود اولان قسملرده جوابك لام ونون ايله مؤكدا ارادى معتاد اولديغندن ومثلا زيدك چيقه‌جغنه دائر يمين ايديله‌جك اولديغى صورتده والله ليخرجن زيد دينيله كلديكندن نفى مقصود اولان قسملرده حرف نفى محذوف اولسه‌ده جوابك لام ونونسز ايرادى التباسى رافعدر قاله المرزوقى كلهم دردنجى بيته انك ماآلى « يونى بكا جدم وصيت ايتمش وزاد وذخيره‌نك هرنصل اولسه بتوب توكنه‌جكنى پدرم بكا بيلدرمشدر » ديمك اولوب بشنجى بيت دخى پدرماز وايچرماز برآدمه خطابا « اويله ايسه باغ طلومكى ويمك قابكى كوزتمكه قاره وياچكركه دلسون « يوللو برتعريضدن عبارتدر .

(حبيبه بنت عبدالرحمن)

زين الدين عبدالرحمن ابن الامام جمال الدين ابى بكر محمد بن ابراهيم بن احمد بن عبدالرحمن بن اسماعيل بن منصور المقدسى كريمه‌سى (حبيبه) دركه (ام عبدالرحمن حبيبه) ديدكلرى محدثه‌در اسناد حديثده يعنى احاديث شريفه‌يى تعداد رواتيله تا صاحب شريعت عليه ازكى التحية افندمزه

ایصالده مهارت مخصوصه ارباب وعفت وصلاح اهلی برخاتون ایدی محدثیندن شیخ تقی الدین عبدالرحمن بن ابی الفهم البلدانینك وخطیب مردانك درسلرینه حاضر اولمش وابراهیم بن خلیلدن دخی استماع علم ایتمشدر اسکندریه محدثی اولان مشهور حافظ سلفینك سبطی وبغداد محدثلرندن ابراهیم بن ابی بکر الزعبی وفضل الله بن عبد الرزاق ودها غیریلری کندیسنه اجازت ویرمشلردر وفاتی یدیوز اوتوز اوچ شعبانندهدر صلاح صفدی یدیوز یکرمی سکز سنهسنده اندن اخذ اجازت ایتدیکنی عصری مشاهیرینی حاوی اولان عنوان النصر نام تألیفنده حکایه ایتمشدر رحمها الله تعالی ٠

(حبیبهٔ خانم)

هرسکلی علی پاشا کریمهسی حبیبه خانمدرکه استانبول ادیبهلرندن وعصرمز شاعراتندن تاریخ ولادت عاجزی اولان یك ایکیوز التمش ایکی سنهسنده (٣) هرسکده تولد ایتمشلر وحالا درسعادتده کائدن محمد افندی اسمنده بر ذاتك تحت تزوجنده بولنمشلردر غزل آتیلرینه احباب الیله دسترس اولنمشدر

چکرده تیغ غمزنك زخمی وارکن آتمه پیکانك
یتر ای فاشی یای ارتق یتر دیرتمه مژکانك
نکاه مستکه جاناکه شایان کوردك اغیاری
ینه نویاره لر آچدی درونه تیغ هجرانك
اوغافل بی خبر نادان عدویه همدم اولمشسین
وصالکدن بزی دور ایلدك واراولسون احسانك
امید فرحت قلمق عبثدر سندن ای کافر
سنی بی دین دیمشلردی ازلدن بوقدر ایمانك
حبیبه بی دوا دردندن خلاص اولمقده مشکلدر
امید ایتمز اسیر درد اولانلر غیری درمانك

و (حبیبه) صحابیاتدن اوچ نفر خاتوندر و (حبیبة الحفریه) تزیین الاسواقك باش طرفنده مذکوره اولان شواعردندر ص ٣٨

(٣) وکان مولد الفقیر فی ١٦ رجب من شهور تلك السنة غداة یوم الجمعة فی ٢٧ حزیران الرومی ٠

و (حبيبة بنت عتيق) كه بنيهٔ تصغير ايله در برتابعيه در پدرى عصر حضرت مرتضاده شاعر ايدى ٠

(حبيشه)

بنى كنانه دن اولان جذيمة بن عامر بن عبد مناة اولادندن حبيش قزى حبيشه در كه عبدالله بن علمقة الجذمى معشوقه سيدر تزيين الاسواقده اغانى يه مخالف اوله رق ياكلش ضبط اولنمشدر ٠ عاشق ومعشوقه ايكيسيده فصاحت فطريه اهلندن ايدى عصر كزين رسالة معاصر اولمليله طرف اشرف حضرت سلطان الانبيادن فتح مكه دن صكره قبائلى دينه دعوت ايچون هر طرفه مأمورلر كوندرلديكى صره ده خالد بن الوليد حضرتلرى دخى مهاجرين وانصار ايله بنى سليم دن مركب بر فرقه ايله بونلرك قبيله سى اولان حذيمه اوزرينه بعث بيورلمشيدى حضرت خالدك اراده خلاف مرضى وقوع بولان خركنلرنده عبدالله مقتول دوشوب اندن صكره حبيشه دخى كنديسنى تلف ايلدى مرقوم عبدالله قتل اولنه جغنى صزه ده حبيشه يه شو بيتلر ايله خطاب ايتمشيدى

ان يقتلونى ياحبيش فلم يدع * هواك لهم منى سوى غلة الصدرُ

وأنت التى اخليت لحمى من دمى * وعظمى واسبات الدموع على نحرى

يعنى ياحبيشه انلر بنى قتل ايدرلرسه نه بأس وار سنك هواى عشقك بنده سينه مده كى حرارتدن بشقه برشى براقامشدر ٠ بنم لحمى دم واستخوانمدن آيروب سينه م اوزره كوز ياشلريمى آقتان سنسين اه (فانت التى قفلت جلدى على دمى) دخى روايتدر ٠ اكا قارشولق اوله رق حبيشه دخى شويله ديمشيدى

ونحن بكينا من فراقك مرة * واخرى وآسيناك فى العسر واليسر

وانت فلاتبعد فنعم فتى الهوى * جميل العفاف فى المودة والستر

ماكى بزده سنك فراقكدن ايچون مرة بعد اخرى بكا ايتمش وحال سعه ومضايقه ده سكا مواساة ومصافات اوزره بولنمش ايدك ٠ سن همان دُور وهلاك اوليه سين ٠ نه كوزل عشق اهليسين سنكه حب ومودته وكتمان امر عشق ومحبته جميل العفه وجليل الهمتسين ٠ ديمكدر (جميل المحيا فى المروءة والبشر) دخى روايتدر (محيا) يوز (وبشر)

طلاقت وجه معناسنه دائر تفصيل ماجرالرى اغانينك جلد سابعندن يكرمى بش ويكرمى التى ويكرمى يدى ويكرمى سكزنجى صحيفه‌لرده در

(جحناء)

شاعر عباسى نصيبك قزى جحنادركه شاعره بنت شاعردز باباسى نصيب اكا اضافتله (ابوالجحناء) ديو متعارفدر بو نامى اكا ابتدا مهدى خليفه اعطا ايتمشدر چونكه مرقوم ذاتا كوله جنسندن اولهرق يامه‌ده نشأت ايتمش ومهدى مشار اليهه صاتيلشيدى مهدى انك شعرينى ايشيدوب استحسان ايتمكله آزاد ايدوب كنديسنى (ابوالجحناء) ديو كنيه‌لدى عندالعرب كنيه اشراف واعالى يه مخصوص القاب فاخره‌دن اولمغله بو خصوص نصيبه برعنوان افتخار وقزى جحنايه دخى باعث مزيد اشتهار اولدى ابيات آتيه‌يى جحنا مهدى خليفه (عيسى باذ) نام موضعده تنزهده ايكن پدريله برابر حضور خليفه‌يه كيردكده انشاد ايلشدر

زب عيش ولذة ونعيم * وبهاء بمشرق الميدان
بسط الله فيه أبهى بساط * من بهار وزاهر الحوذان
ثم من ناضر من العشب الاخضر يزهى شقائق النعمان
مده الله بالنحاسين حتى * قصرت دون طوله العينان
جففت حافتاه حيث تناهى * بخيام فى العين كالظلمان
زينوا وسطها بطارمة مثل الثريا يحفها النسران
ثم حشو الخيام بيض كامثال المهى فى صرائم الكثبان
يجارين فى غناء شجى * أسعدانى يانخلتى حلوان
فبقصر السلام من سلم الله وابقى خليفة الرحمن
ولديه الغزلان بل هن ابهى عنده من شوارد الغزلان
يالله منظرا ويوم سرور * شهدت لذتيه كل حصان

ابيات مرقومه موقعك تعريفاتندن عبارت اولهرق نزد خليفه‌ده قرين خير قبول وممدوحيت اولمغله پدرينه وكنديسنه اوزبيك درهم عطيه ويرلمشدر اوتوزبيك غروش ديمكدر . بعده (حجنا) عباسه بنت المهدى حضوزينه كيروب قحط وغلا ايله مصاب اولدقلرندن بحثله

الحوذان نبتله زهر اصفر

امیدوار عطاسی وافتاده باب النجاسی اولهرق کلدیکی مضمونده اولان ابیات آتیه سنی حضور عباسه ده انشاد ایتدکده

أتيناك ياعباسة الخير لي حمى * وقد عجفت ام المهارى وكلت
وما تركت منا السنون بقية * سوى رمة منا من الجهد رمت
فقال لنا من ينصح الرأى نفسه * وقد وات الاموال عنا فقلت
عليك ابنة المهدى عوذى ببابها * فان محل الخير فى حيث حلت

(عباسه) کندیسنه برقات اثواب وعطریات ایله اوچ بیك ذرهم احسان ایتمشیدی انك اوزرینه دخی تشکرا شو بیتلری سویلدی

اغنيتنى يا ابنة المهدى أى غنى * باعجرين كثير فيهما الورق
من ضرب تسع وتسعين محكمة * مثل المصابيح فى الظلماء تأتلق
أما الحسود فقد أمسى تغيظه * غما وكاد يزجع الريق يختنق
وذو الصداقة مسرور لنا فرح * بادى البشارة ضاح وجهه شرق

بونلردن بیت اولده واقع (اعجرین) کلمه سی طولی کیسه معناسنه اولان لفظ اعجرك مشناسی اولوب (ورق) لفظی دخی کسر راء ایله کوش اچه دیمکدر وبیت ثانی ویزیلان اچه نك جنسی و پارلاقلغی مبین اولوب بیت ثالث ایله بیت رابع دخی بو ابیاته بزم بدخواهمز غصه ناك وخیر خواهمز دلشاد وفرحناك اولور ماکنده در

(حذافه)

افندمزك سوت همشیره لری اولان حذافه درکه (حذافة بنت الحارث السعدیه) در شهرتی (شیماء) اولدیغندن حرف الشینده ذکر اولنه جقدر . ابن قتیبه کتاب المعارفده مزبوره یی (جدامه بنت الحارث) دیو ضبط ایتمشدر .

(حذام)

اذا قالت حذام فصدقوها * فان القول ماقالت حذام

بیت مشهور یله یاد اولنان حذام درکه عربده عنزه عشیرتندن برخاتوندر اصابت رأی واستقامت کلام ایله معروفه ایدی . ابو الفضل المیدانینك نقلنه کوره بیت مرقوم انك زوجی لجیمك اولوب اموما الیه انی زوجه سی حذام ایله دیکر زوجه سی (صفیه) میانلرنده منازعه وقوع بولدقده

سویلر ایمش اه (ماآلی) حذام برشی سوبلدیکی وقت تصدیق ایدك زیرا سوز انك سوزیدر دیمکدر ٠

بیت مزبور اوقدر مشهوردرکه مجرای امثالده جاریدر (فصدقوها) به بدل (فانصتوها) روایتنه کوره (فانصتوا لها) سبکنده اولور (واذا کالوهم) نظم شریفی (واذا کالوا لهم) سبکنده اولدیغی کبی اه قاله المیدانی وذکرها عند قولهم اجبن من المزوف ضمنا ایضا ٠

(حره)

آتیة الترجمه آم المؤید زینبدرکه بشیوز ایله التیوز تاریخی ارمسی نسوانندن وعلم وفضل اربابندندر نامنه زینب الشعریه دخی دینیلوز اه (حره) برده صحائف الاخباردهکوستردیکی اوزره یمن ایوبیه سندن (بلکه انلرك خارجیلرندن) عبد النبی نام امیرك زوجه سیدرکه زوجیله برابر مصر ایوبیه سندن ملك معظم تورانشاه النه اسیر دوشمشدر اهل خبر برخاتون ایمش حرمینده یك چوق خیراتی وار ایمش اه ٠

(حرقه)

امرای غربدن ودها طوغریسی اکابرهٔ عجمك عراق والیلرندن اولان نعمان ابن منذرك قزیدر عراق ولایتی شوکت اسلامیه ظهوریله بونك برادری منذر بن نعمانده ختام بولمسی یعنی خالدبن الولید حضرتلرینك دست استیلاسنده بونلرك شوکت ومکنتی بالکلیه نابود اولمسی حسبیله مزبوره تارك دنیا پاپاسلر کبی اورالرده رهبانیت اوزره کشت وکذار وحال برکشته سیله سابقهٔ احوالنی بیلنلری دلازار ابلر ایدی ٠

مسامرات جناب مخبی الدینده محرزدرکه سعدبن ابی وقاص حضرتلری قادسیه ده ایکن مزبورهٔ برابرنده بولنان جاریه لریله هب برهیئتده وراهبه قیافتنده اولهرق کلوب مشار الیه حضرتلرینه سلام وتحیه ایتمشلر ایدی فقط ایچلرنده حرقه نك هیئتجه امتیازی اولمامغله سعدبن ابی وقاص حضرتلری انی تمیز وتشخیص ایده میه رك « حرقه ایچکزده می » دیو سؤال بیوزمشلر حرقه دخی جواب اولهرق « اوت ایشته بنم » دیمسیله حضرت مشار الیهٔ متعجبانه « سن حرقه میسین » دیو تکرار صورمشلر ایدی ایشته اولوقت (حرقه) ـ میرم تکرار استفهامه نه حاجت ٠ دنیانك شانی بویله حالدن حاله انقلاب ایتمکدر بزبروقت یورالرك ملك

مطاعی وبالکلیه حائز جهت انتفاعی ایدك مدت دولتك ختامه وشمس شوکتك زوال انجامه ایرمك بوحالی کسب ایتدك . ما آیله (ایها الامیر ان الدنیا دار قلعة وزوال فما تدوم علی حال تنتقل باهلها انتقال وتعقبهم حالا بعد حال وانا کنا ملوك هذه الارض یجبی الینا خراجها و یطیعنا اهلها فدنا مدی المدة وزوال الدولة فلما ادبر الامر وصاح بنا صائح الدهر فصدع عصانا وشتت ملانا وکذا الدهر یاسعد انه لیس من قوم اتحفهم بفرحه الا اعقبهم بترحه) دیه‌رك شو بیتلری سو یلدی

بینا نسوس الناس والامر امرنا * اذا نحن فیهم سوقة نتنصف
فاف لدنیا لایدوم نعیمها * تقلب تارات بنا وتصرف

(یعنی) ناسه سیاستی وحکم و ریاستی بز ایدرکن ارهلرنده بی دولت قالوب محتاج معونت ونصفت اولدق . اف شو دنیایه که نعمت ولذتك دوامی یوق . دوران دهر یزی حالدن حاله قلب وتحویل ایدییور .

(حرقه) مشار الیه سعد ایله بوکونه مخاطبه ایتمکده ایکن شجعان صحابه‌دن عمرو بن معدیکرب حضرتلری تشریف ایدرك من بوره‌یه (سن اول حرقه میسنکه کلیسایه چیقدقده قصر کدن کلیسا که قدر یوله قاشلر سریلور ایدی) دیو استفسار ایله من بوره‌دن (نعم) جوابنی الدقده (ما الذی دهمك واذهب محمود شیمك وغور ینابیع نعمك وقطع سطوات نقمك) تعبیرات بلیغه‌سیله اندن او شوکت وسلطنتك سبب زوالنی سؤال بیوردی من بوره دخی جوابنده (یاعمرو ان للدهر عثرات تلحق السید من الملوك بالعبد المملوك وتخفض ذا الرفعة وتذل ذا النعمة وان هذا امر کنا ننتظره فلما حل بنا لم ننکره) دیدی و بونکله « دهرك بعضا ملوکی عبد مملوك ایدوب اهل رفعت وعزتی دخی وضیع وذلیل قلیحی برطاقم حالات وتقلباتی اولدیغی بیانیله بوحال بزم منتظر اولدیغمز یعنی مستبعد کورمدیکمز احوالدن ایدی باشیمزه کلدکده یادرغامدق » دیمك ایستدی . بعده سعدبن ابی وقاص حضرتلری انك نه ایچون کلدیکنی اوکرنوب حاجتنی قضا ایدرك کندیسنی ممنونا اعاده ایتمکله من بوره اورادن آیرلدقده « سعددن نه معامله کوردك » دیو صورانلره بیان ممنونیت ضمننده

صان لی ذمتی واکرم وجهی * انما یکرم الکریم الکریم

بیتیله جواب ویرد ایدی اه من بوره‌نك پدری نعمان ذاتا اکثر طوائف عرب مثالی مشرکین بی‌دینلردن اولوب صکره‌دن خرستیانلق دینته کیرمش اولدیغی جهتله من بوره دخی نصرانیه ایدی ۰

قالدیکه پدری نعمانك خرستیان اولمسنك سببی مسامرات حضرت محیی الدینده شو وجهله منقولدرکه مرقوم نعمانك (یوم بؤس) و (یوم نعیم) اسملریله متعارف ایکی کونی واز ایدی انلردن بریسی یوم انعام ودیکریسی یوم جزا واعدام اتخاذ ایدرمشیدی یوم نعیمنده هرکیم کندینه ملاقی اولور ایسه اکرام واحسان ایدوب یوم بؤسنده هرکیمه راست کلور ایسه قتل واعدام ایلر ایدی برکره اشبو یوم بؤسنده کندیسنه قبیله‌ٔ طیٔ دن بر اعرابی قارشو کلوب عادتی اوزره مرقومك قتلنی امر ایتدکده اعرابی زبان نیاز واسترحام ایله (افندم جناب‌الله سزی معمر ومسرور بیورسون ۰ بنم کوچك چوجقلرم واردر انلری کیمسه‌یه سپارش ایده‌مدم اکر مساعده بیوررسکز کیده‌یم انلرك تدارکنی کوروب کله‌یم وعودتم ایچون سزه عهد وپیمان ایده‌یم) دیمکله نعمانه رقت کلوب (اکر بنم آدملرمدن بری سکا بوخصوصده کفیل اولوز ایسه فبها زیرا که سن کلدیکك صورتده انی قتل ایدرم ۰ والا فلا) دیدی نزد نعمانده وزیری شریك بن عمرو بن شرجیل حاضر اولمغله بوسوز اوزرینه بیچاره اعرابی ملول ومحزون انك یوزینه باقه‌رق استدعای ضمانی ضمنده بعض رقت آمیز کلمات منظومه ایراد ایلمکله (شریك) مرحمه کلوب کفالت ایلدی اعرابی برمدت تعیین ایدرك چولغی چوجغی جانبنه کیدوب انلری برامینه تودیع وسپارش ایلیه‌رك عودت ایلمکله نعمان متعجب اولوب (والله بن سزك ایکیکزدن زیاده کرم نفس صاحبی بر مرد کورمدم ۰ بیله ممکه قنغیکز دها زیاده مرد در بویله تهلکه‌لی برکفالتده بولنامی ــ یوقسه اولمك ایچون دونوب کلامی) دیدی بعده شریکه خطاب ایدوب (سن بویله برکفالت مهلکه‌یه حامل اولان‌ندر) دیوب اودخی (وزراده آثار مروءت وحمیت قالمامش دیمکسون غیرتیدر) جوابنی ویرمکله اعرابی‌یه توجیه خطاب ایدوب (سن نه‌سبیله دونوب کلدك) دیدکده اعرابی (ناسده هیچ عهدینه وفا ایدر قالمامش دیو عائله وقبیله‌مجه برعار مستمر اولمسون ایچون) دیمکله نعمان انصاف

ایدوب (جمله دن اچلق بنی اولسه‌م کرکدر تا که ملوکدن عفو ومرحمت قالقمش دینلسون) دیه‌رك اعرابی بی عفو و یوم بؤسنی رفع ولغو ایلدی بونك اوزرینه اعرابی

ولقد دعتنی للخلاف جماعة * فابیت عند تجهم الاقوال

انی امرؤ منی الوفاء خلیقة * وفعال کل مهذب میذال

دیو اولبابده خلف وعد ونقض عهده کندیسنی چوق کیمسه‌لر جلب وتشویق ایلمش اولدقلری حالده موافقتلرندن ابا ایدوب عهدنده ثبات ونه صورتله شیمهٔ وفاداری وعهد کذاری اثبات ایتمش اولدیغنی وبوحال کندیسنده براهر جبلی بولندیغنی معرض تمدحده تفوه ایلیه نعمان (مع مافیه سنی بوصفت ممدوحه‌یه اصل باعث ندر) دیو تکرار سؤال ایلدی اودخی (بنم دیمدر) دیوب (سنك دینك ندر) دیو واقع اولان سؤالنه دخی (نصرانیدر) دیو جواب ویرنجه (انی بکا عرض وتلقین ایله) دیوب اودخی تلقین وتعریف ایتمکله متنصر اولدی (خاطره) مرقوم اعرابینك وفای عهدی دینی اولان نصرانیتك ممزسی دکل خصیصهٔ قومیتی مقتضاسی اولمق دهامعقولدرکه وفاء بالعهد خصوصی قوم عربك اتم عالم وصنوف اقوام بنی آدم اره‌سنده مایه الامتیازلری اولان خصائل حمیده‌دندر ایچلرندن (سموئل بن عادیا) نام یهودینك ایتدیکی حیت وفاکارانه ذکر اولنان اعرابی نصرانینك فداکارلغندن اشاغی دکلدر ۰ اکر خرستیانلقدهٔ عهده وفا اولمق لازم کلسه اندلس اقلیمی عربك الندن چیقدیغی هنکامده قرال فردیناندك مودوع دست انصافی اوله‌رق قالان اهل اسلامی حمایه ایتمسی اقتضا ایدر ایدیکه یك درتیوز طقسان ایکی سنهٔ میلادیه‌سنده تنظیم ایتدکلری امتیاز مقاوله نامه‌سنده مذکور قرال ایله قرالیچه‌سی (ایزابل) « بزکه قاستیلا ولیون واراغون وسچلیا قرال وقرالیچه‌سی یز اشبو مقاوله نامه درونده مسطور ومذکور اولان خاص وعام وکبیر وصغیر کافهٔ احکامی هیچ بر وسیله وسبب ایله تغییر واخلال ایتمیه‌جکمزه وحرف بحرف مقتضاسنی کمال صدق وحقانیت ایله اجرا ایدجکمزه محترم دینز ونطق معتبر ملوکانه‌مز اوزرینه یمین وقسم ایدرز » دیه‌رك یمینلر ایتمش اولدقلری حالده احکام مقاوله نامه‌یی اجرا ایتمك شویله طوزسون

ایتدکاری ظلمکارلق براقیوب ظلملرینی انسانلری آتشلردة یاقمق ملعنتنه قدر وارمز دیلر .

عرب اویله برشریف قومدرکه متعهد اولدیغی مصلحتی پك دون واقل مایکون برنسنه ترهیزیله تأمین ایتدیکی حالده اومصلحتی ولو فدای سر ویانقدیهٔ جان پسر ایله میسر اولسون ایغایه کندیسنی بورجلی بیلور .

ذو القوس ذیو معروف اولان سترکردهٔ بنی تمیم حاجب بن زراره نك قصهٔسی بومدعایه بر بیوك برهان اوله بیلوزکه مرقوم قومیله برابر بد دعای حضرت خاتم النبیینه دوچار اولملریله برقحط عظیمه مبتلا اولوب ناچار کسرای عجمه التجا وشدت قحط مندفع اولنجه قدر عجم الکاسندن بر ناحیه ده تمکنه رخصت استدعا ایلمشیدی شاه عجم (سیستان بدویان عربسکز مقتضای طبیعتکز اوزره غدار وحریص وطمعکار اولدیغکزدن فساد دن خالی اولمیوب ناسك اموالنه تعرض وایصال خسارت ایدرسکز) دیو امتناع ایتدکده حاجب (برکیمسه نك اومقوله فساده مجاسرت ایلیه جکنه تکفل ایدرم) دیمکله . شاه . عهد مز بورك وفاسی ضمنده رهن طلب ایلدی (حاجب) مستصحبی اولان یاینی رهن اولق اوزره وضع ایده جك اولدقده حاضر بالمجلس اولانلر خنده ناك استخفاف اولدیلر . کسری . « بوآدم یاینی برکیمسه یه تهی تسلیم ایدز مقوله دن دکلدر » دیوب رهن مزبوری قبول وکندیلرینه برمحل تعیین ایلدی . بعده ینه دعای فیوضاتمای حضرت نبی الرحمه ایله بلیهٔ قحط اوزرلرندن زائل اولوب محل قدیملرینه رجعت ایده جك اولدقلرنده مرقوم حاجب وفات ایتمش اولمغله عطارد نام اوغلی کسرایه واروب پدرینك رهن ایلدیکی یابی طلب ایدوب المش و بلا وقوعات اقامت وا کمال مدت ایلدکلرینه مبنی فضله اولهرق کسری جانبندن خلع فاخره یه نائل اولمشدر .

ناهت علینا بقوس حاجبها * تبه تمیم بقوس حاجبها

بیتی ایشته بوقصه یه اشارتدر

سموئلك دخی قصهسی شویله درکه مرقوم وقت جاهلیتده حوالیٔ مدینه ده ساکن قوم یهودد ن برشاعر صاحب سلیقه اولوب شعرای

جاهليه دن مشهور امرى القيس پدرينك فلاكتندن صكره كنديسنك ذى قيم زره وسلاحلرينى مرقومه توديع ايدرك كنديسى اعدا سندن انتقام المق اوزره بوطرفه بلاد روم جانبنه استداده كلمشيدى عمرى آخر اوله رق انامور يه ده وفاتى وقوع بولمغله دشمن خانمانى اولان امير حارث بن ابى شمر الغسانى لشكريله كران ايله كلوب سموئلدن امرئ القيسك امانلرينى مطالبه يه قيام و برآراق مرقومك صلبى بر ولدينى دخى دردست اسر واغتنام ايدرك (يا انلرى ويرو ياخود المده اولان اولادكى يوق بيل) ديو تضييق ايتمش اولديغى حالده سموئل برقله درونده متحصن اوله رق « توديع اولنان مالى اغياره و برمك احتمالم يوقدر . سن ايستر ايسنه ك اسير يكى اولدر » جوابندن بشقه حارثه برشى اعطا ايتمامش وحارث دخى انك اواصرارى اوزرينه مرقومك ولديني كندى كوزى اوكنده قتل ايتمشدر . شاعر اعشانك نظم آتيسى ايشته بوقصه يى ناطقدر

كن كالسموأل اذ طاف الهمام به * فى جحفل كسواد الليل جرار
فشك غيرى طويل ثم قال له * اقتل اسيرك انى مانع جارى

« وفاء سموأل » مشهوردر پك وفادار وحميتكار كيمسه حقنده مرقومى ياد ايله (اوفى من سموأل) ديو ضرب مثل اولنور . نصل استحقار اولنور اول وفاكه جكر پارهنك قطعى نفضنه ترجيح اولنه . ايشته مرقوم طينت عربيه سنك ايجابى يهودى اولديغى حالده امرئ القيس كبى مشركك بى دين حقنده بو وفايى ايتمشدر .

(حسانة التميمية)

شاعر ابو الحسين الاندلسى كريمه سى (حسانه) درك اندلس اديبه لرندندر پدرينك وفاتنده كنديسى دهاكاين اولمامش اولديغى وبيوايه قالديغى جهتله معرض استرحامده ابيات آتيه يى نظم ايدرك سلطان حكيمه تقديم ايتمشيدى

انى اليك ابا العاصى موجعة * ابا الحسين سقته واكف الديم
قد كنت ارتع فى نعماه عاكفة * فاليوم آوى الى نعماك ياحكم
انت الامام الذى انقاد الانام له * وملكته مقاليد النهى الامم
لاشئ أخشى اذا ماكنت لى كنفا * آوى اليه ولايعروك العدم
لازلت بالعزة القعساء مرتديا * حتى تذل اليك العرب والعجم

(مآلی) پدری ابو الحسینك وفاتندن بحثله انك غریق رحمت اولمسی تمنیاتندن صکره کندینك شمدی یه قدر پدری سایه سنده ناز ونعیمده اولدیغی حالده بعد هذا ظل رأفت پادشاهی یه ملتجی اولدیغنی وهرکس عندنده حکم ونفوذی اولمق حسبیله پادشاه اکا ملجأ وپناه اولدیغی صورتده کندیسنك ارتق هیچ برشیدن ویوقسللقدن پرواسی اولمیه جغنی افاده ایله پادشاهك دوام عز واقبال وتزاید شان واجلالی دعاسندن عبارتدر (عزت قعساء) ثابت وپایدار اولان عزت ورفعت معناسنه در اه سلطان حکم بونك اوزرینه کندیسنه مستوفی معاش تخصیص ایدوب ترتیب جهازی ضمننده دخی مملکتی اولان (لبیره) والیسنه امر عالی کوندرمشدر و (حسانة المزنیه) صحابیاتدن حضرت خدیجه افندمزك صدیقه سی برخاتوندر ذاتا اسمی (جثامه) اولدیغی حالده صلی الله علیه وسلم افندمز اکا « یوق . سن حسانه سین » بیورملریله آدی حسانه قالمشدر .

(حسن)

تسمیه بالمصدر قبیلندن اوله رق امام احمد بن حنبل حضرتلرینك ام ولد برجاریه سیدرکه کندیلرندن روایت فقه وحدیث ایلمشدر .

و (حسن المغنیه) بصره اهالیسندن مشهور برخاننده خاتوندر بیت أتی انك ذکرینی شاملدر

وسوف یرونه فی بیت حسن * مقیما للشراب وللسماع

مشاهیر زمرهٔ جواریدن برده (حسنه) واردرکه مهدی عباسی اقباللرندن ایدی تاریخلرده مشار الیهك سبب موتی اولمق اوزره بیان اولنان روایات صره سنده مذکوره در شویله که مزبوره خلیفه یی قسقانمقده اولدیغی سائر اوطه لق ارقداشلرندن برینی تسمیم غرضیله زهرلی سوت یاخود ارمود کوندرمشیدی کونورن قزه خلیفه تصادف ایدرك الندن اومسموم شیئی الوب تناول ایتمکله هلاك اولدی . حسنه فریاد ایدوب « وا امیر المؤمنیناه بن سنی بکا یالکز قالسون دیر ایدم سبب موتك اولدم » دیدی . (حسینه بنت المعرور) معرور بن سویدك کریمه سیدر پدرندن روایت حدیث ایتمشدر و (حسینه) عبد الملك بن مروانك دخی مرجله سی اسمیدر .

(حضرت حفصه)

زوجات طاهرات حضرت خیر الموجودائدن اولان جناب حفصه در که بالاده (امهات المؤمنین) عنوانلنده کذران ایتدیکمز اوزره حضرت عمر الفاروق افندمزك کریمه لری در ذانا اصحابدن خنیس بن حذافة السهمی حضرتلرینك زوجه سی اولدقلری حالده مشار الیهك وقوع ارتحالیله طول قالدقلرنده پدرلری عمر بن الخطاب حضرتلری انی حضرت ابا بکر افندمزه ویرمك ایستیوب انلردن لا ونعم برجواب الهمدقلری جهتله جانلری صیقیلهرق کلوب حضرت عثمان افندمزه آچمشلر ایدی انلر دخی حلیله علیه‌لری حضرت رقیه‌نك وفاتی زمانی اولنجه حسیله « بن شمدی اولنمك ایستمم » جوابنی ویرملریله جناب فاروق برقات دها مغبر اولهرق قالقوب طوغری حضور رسالته وارمشلر وحضرت عثمانك سوزینی صورت شکایتده اول سلطان کونینه عرض ایتمشلر ایدی سلطان الانبیا حضرتلری (حفصه‌یی عثماندن خیرلیسی الهجق وعثمان دخی حفصه‌دن خیرلیسنی تزوج ایده‌جکدر) بیوروب بعده انی کندیلری تزوج وحضرت عثمانه دخی کندی کریمهٔ محترمه‌لری جناب ام کلثومی تزویج بیورمشلردر . اوسرور اوزرینه حضرت ابو بکر مشار الیه حضرتلرینه ملاقی اولهرق (باعمر ایچکدن بکا طارلمه که حضرت رسول الله کریمه کز حفصه‌نك لقردیسنی ایتمشلر ایدی . سر رسول اللهی افشا ایتمك ایستمدم . اکر انلر ترك وفراغت ایتمش اولدیلر حفصه‌یی بن تزوج ایلر ایدم) بیورمشدر . رسول اکرم حضرتلرینه عقد وتزوجلری اکثر علمانك قولنجه هجرت سنه‌نك سال تالنده واقع اولمش ویردفعه سورهٔ تحریمده محکی برماجری اوزرینه مفارقت رجعیه‌لری دخی وقوع بولمشدر صیام وقیام ایله اوقاتکذار بربانوی بزرکوار ایدی قرق بر وعلی روایة قرق بش تاریخنده ارتحال دار بقا بیوردی . رضی الله عنها . صاحب شریعت افندمز حضرتلرندن التمش حدیث شریف روایت بیورمشلردر .

(حفصة بنت الحاج الرکونیه)

(شاعرة الاندلس) دیدکلری حفصه در که اندلس ادیبه‌لرندندر غرناطه شهری سر آمدانندن مال وجمال وعلم وکمال صاحبی برنازنین ایدی

(شاعرة الاندلس) تعبيرى اشعارينك فرط اشتهاربنى وشعرك اوراجه كأنه اكا انحصاربنى مشعر برلقب فاخردر اشاغيكى اوج بيت موما اليهانك امير الموحدين (عبد المؤمن بن على) حضورنده بالبداهه سويلديكى أشعار دندر

ياسيد الناس يامن * يؤمل الناس رفده
امن على بطرس * يكون للدهر عده
نخط يمناك فيه * الحمد لله وحده

(ماآلى) مشار اليه عبد المؤمنه خلقك سبد وبزكوارى وهركس انك نعمت وعطيتك اميد وارى اولديغى قابيله خطاب ايدرك كندبسنه قيد حيات شرطيله مأكل ومعيشت اولنى اوزره خط دسنيله « الحمدلله وحده » عبارەسى يازيلى بركاغد اعطاسنى استرحامدن عبارتدركه مرادى كندينك الى آخر العمر توظيف وترفيهى ضمننده توقيع همايون صدور بنى تمنير چونكه موحدين دولتى اصولنجه فرمانلرك بالاسنه پادشاهلر كندى اللرى وايرى يازوايله « الحمد لله وحده » يازارلر ايدى اه زباعى آتى بى دخى غرناطه شهرى اهاليسندن كندى كبى ممتاز ومتميز برنازنينه مشق اولەرق يازوب يوللامشدر .

ياربة الحسن بل ياربة الكرم * غضى جفونك عما خطه قلمى
تصفحيه بلحظ الود منعمة * لاتحفلى بردىء الخط والكلم

يعنى اى صاحبهٔ حسن وآن . وشرف وشان اثرخامەم اولان خطه لحاظهٔ رغبت ومودتله بافوب عيوبندن اغماض ايله . تركيب وكلماتك وافادات وتعبيراتك فنالغنه ذقت ومبالات ايله . (بل ياربة الكرم) تعبيرى خطابده ترقيدركه مخاطبك سادە حسن وملاحته دكل شرف ومكرمته دخى مالك اولديغنى اعلامدر (كرم) شرف معناسنه در اه بعضيلر قطعهٔ آتيه بى دخى اكانسبت ايتمشلردر

اغار عليك من عينى رقيبى * ومنك ومن زمانك والمكان
ولو انى خبأتك فى عيونى * الى يوم القيامة ماكفانى

(يعنى) سنى اى جانان بن چشم رقيبدن وسنك كندكدن وزمان ومكاندن بيله قسقانورم . وبلكه سنى تاقيامت ديده‌لرم درونده صاقلاسەم بكا بنه الوبرمز اه عصرى ادباسندن وزير ابوجعفر ايله

بيلرنده علاقهٔ مودت اولمغله (٣) حفصه‌نك متانت طبعى انك مجاو باتنده ظاهر در كه مومأ اليه ابوجعفر (بن حفصه كبى شاعر نه كوردم ونه ايشتدم) ديو بعين ايدر ايمش اه

ابيات اربعهٔ آتيه دخى مز بوره‌نك بعض آشناسنه يازوب يوللادبغى اشعارندن وكزيدهٔ كفتارندندر

ازورك ام تزور فان قلبى * الى ماتشتهى ابدا يميل
فثغرى مورد عذب زلال * وفرع ذؤابتى ظل ظليل
وقد املت أن تظماو تضحى * اذا وافى اليك بى المقيل
فعجل بالجواب فما جميل * اباؤك عن بثينة ياجميل

قولها تضحى معناه تبرز للشمس كما فى قوله تعالى فانك لاتظمأ فيها ولاتضحى والمقيل القيلولة ولايخفى مافيه من الغنج .

(حفصة بنت حمدون)

بوده انداس ادبيه‌لرندندر اوراده وفتيله (وادى الحجارة) دينيلان بلدهٔ عظيمه اهاليسندن (حمدون) اسمنده برذاتك كريمه‌سى اولوب درنبوز تاريخى مشهورانندندر علم وشعر ايله معروفه ايدى قطعهٔ آتيه يى كوله‌لرندن شكايتى وانلرى قدح ومذمتى حاوى سويلشدر

يارب انى من عبيدى على * جر القضا مافيهم من نجيب
اما جهول ابله متعب * اوفطن من كيده لايجيب

(يعنى) يارب بن كوله‌لرمدن بك يانغينم - ايچلرنده بر نجيبى يوق - كيمى غايت جهل و بلاهتندن بكا بورغنلق وكيمى دخى صاحب فطنت وشيطنت اولمغله حيله سندن ناشى جاغردبغم وقت سسنى چيقارميوب اوزكونلك ويرر اه شوقطعه دخى مز بوره‌نكدر

لى حبيب لابثنى لعتاب * واذا ماتركته زاد تيها
قال لى هل رأيت لى من شبيه * قلت ايضا وهل ترى لى شبيها

(حفصة بنت سيرين)

پير معبر بن محمد بن سيرين حضرتلرينك همشيره‌سى حفصه‌در كه زنان صالحاندن ونفحاتده مذكور وليائندندر وحفصه بنت خاطب برصحابيه خانوندر اه و (حفصه سلطان) سلطان سليم خان اول حلائلندندر كه قانونى سلطان سليمان والده‌سيدر سلطان سليمده تربهٔ مخصوصه‌ده

---

(٣) وتولع بها السيد ابوسعيد عبد المؤمن ملك غرناطة وتغير بسببها على ابى جعفر حتى ادى تغيره عليه أن قتله اه نفح الطيب .

مدفونه‌در مراد ثالث والده‌سی نور بانو خاتونه کلنجه یه‌دك والدات سلاطینك اموره مداخله‌لری اولدیغندن مشهور دکللردر ·

(حکیمات العرب)

قوم عربك حکیمه‌لری یعنی عقل وحکمتله متصف اولان خاتونلری معناسنه اولهرق صحر بنت لقمان وهند بنت الخس وجمعه بنت حابس وعمرة بنت عامر بن الظرب نام قادینلردن عبارتدر بونلر وقت جاهلیتده نسوان عربك معدود اولان عقلاسندن ایدیلر ·

(حکیمهٔ دمشقیه)

نساء شامك اولولرندن عارفه بالله برخاتوندر که آتیة الترجمه (رابعهٔ شامیه) حضرتلرینك استادیدر رابعهٔ مشار الیهادن مروی اولهرق نقلعتده مذکوردرکه (برکون نزد حکیمه یه واردم کندیلری قرآن کریم تلاوت ایدیوردلر ایدی بکا « ای رابعة سنك زوجك اولان احمد بن ابی الحواری سنك اوزریکه برقادین دها المق ایسترایمش » بیوروب بن دخی نعم دیدیکمده « نیجه قبول ایدر برعاقل که بر عقل ایله کوکلنی خذادن ایکی عورت ایله مشغول قله » بیوردیلر و بعده آیت کریمه ده اولان قلب سلیم تفسیرینه دائر بعض حقائق افاده ایتدیلر) دیمشدر ·

و (حکیمه) ضمحا وفتح کاف ایله برصحابیه خاتوندر ·

(حلفاء)

چاغرغان وشماطه‌جی قادین معناسنه اولهرق شب فسق وفجورك حقنده مضروب اولان (لیلة الحلفاء) مثلنده مذکوره‌در اصلی بودرکه عربده (فرزدق) نام شاعر مشهوز برکیجه بعض فاسق کیمسه‌لر ایله بردیرانیه‌نك یعنی مناستر نشین برنصرانیه‌نك مسافر خانه‌سنه واروب اورادہ هر درلو چاغیلغانی اجرا ایتدکدن صکره طوتوب قرك البسهٔ رهبانیه‌سنی دخی اکنسا ایله انواع وقاحت وفضاحتله اجترا ایتمش وهر نقدر راهبهٔ مزبوره « مسلمانلر عیبدر · کناهدر » دیو باغروب چاغر دیسه ده اصلا اصغا ایتیه‌رك فسق وفجورك ذروهٔ علیاسنه ارتقا ایلش اولدیغندن ایشك اخیرا اشتهار بنه مبنی هر اویله جورجنه کیجه‌لریله (لیلة الحلفاء) و (لیلة الفرزدق) تعبیری بین العرب ضرب مثل اولمشدر ·

فرزدقك فسقی معلوم وحتی حسن بصری حضرتلریله برابر بولندیغی

برجنازه ده حضرت مشار الیهه « بنله سنی کورنلر بوجنازه ده اصلح ناس ایله افسق ناس جمع اولمش دیرلر » دیو واقع اولان کندی اقراریله ثابت ایسه ده صحت اسلامی وخاندان نبوت حقلرنده اولان ادب واحترامی دخی منکر دکلدر مرویدر که امویه دن هشام بن عبد الملك ابن مروان برحج سنه سنده بعد الطواف حجر اسعدی طوغریدن طوغری یه استلام ایتك ایستدیکی حالده ازدحامدن تقرب ایده مامکله کیرو چکیلوب اوزاقدن سیرجی اولدیغی اثناده زین العابدین حضرتلری کلوب استلام عزمیله حجر اسعدة قریب اولدقلرنده حجاج طوعا برطرف اولوب حجر اسعدی کندیلرینه تنها براقلریله مشار الیه حضرتلری بلامزاحمه واروب حجر متبرك مذکوری بوس واستلام بیورمشیدی هشام بوحالی مشاهده ایدوب دائرهٔ تعظیمنه صقشدیره مامغله یاندة بولنانلره (من هذا) یعنی بوکیم دیو متعظمانه سؤاله قالقشدقده شاعر موما الیه فرزدق اوراده حاضر اولمغله همان بالارتجال زین العابدین حضرتلرینك وصف وتعریفلری ضمنده

هذا الذی تعرف البطحاء وطأته * والبیت یعرفه والحل والحرم

دیه رك یکرمی التی بیت برقصیدهٔ بلیغه نظم ایتمشدر که

ولیس قولك من هذا بضائره * العرب تعرف من أنکرت والعجم

بیتیله حضرت حسانك ستایش پیغمبریده سویلدیکی

ماقال لاقط الا فی تشهده

لولا التشهد لم یسمع له لاء

بیت بلیغندن مأخوذ اولان

ماقال لاقط الا فی تشهده * لولا التشهد کانت لاءه نعم

بیت مشهوری ایشته اوقصیدهٔ بلیغه ایاتندندر . فرزدق انك اوزرینه هشامك مظهر غیظ وغضبی اولهرق حبس اولنوب محبوسیتی اثناده زین العابدین حضرتلری جانبندن کندیسنه عطیه ارسال بیورلمش وقبولی ایچون طرف مشار الیهدن اقدام دخی اولمش ایسه ده (بن اهل بیت رسالت حقنده سویلدیکم اشعارك جناب حقدن ذنوبمه کفارت اولمسنی دیله مشمدر) دیو کلان عطیه یی اعاده ایتمشدر .

(حليمه بنت ابى ذؤيب)

فخر دوجهان عليه صلوات الملك المنان افندمز حضرتلرينك سوت والده‌لرى اولان حليمهٔ سعديه‌در كه صحابيلاندن و بنى سعد بن بكر قبيله‌سى نسواندندر عليه الصلاة والسلام حضرتلرينى حضانهٔ ارضاعنه الديغى آندن اعتبارا وايه مند سعادت اولوب بلكه او يوزدن

لقد بلغت بالهما شمى حليمة * مقاما علا فى ذروة العز والمجد

وزادت مواشيها واخصب ربعها * وقد عم هذا السعد كل بنى سعد

نظمى ناطق اولديغى اوزره قوم وقبيله‌سنه بيله منافع رس فيض و بركت اولمشدر نته‌كيم كتب سيره مشروحدر . روح عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى جانى كبى سور واسن روزكاردن اسركر ايدى وكنديسنه سرمايهٔ سعادت اولديغنى بيلديكندن

يارب اذ أعطيته فأبقه * وأعله الى العلا وأرقه

وادحض اباطيل العدا بحقه

ديو ترقيص ايلر ايدى (يعنى) يارب سنكه بونى اعطا واحسان قلدك ـ المدن اله . وانى مراتب عاليه‌يه اعلا ايدوب انك حقيتى ايله دشمنلرك تزويراتنى محو وابطال ايله اه .

(حليمه بنت الحارث)

(اعرج) وصفيله معروف اولان حارث بن ابى شمر الغسانى كريمه‌سى حليمه‌در كه (اعز من حليمه) و (مايوم حليمة بسر) مثللرينك منشائيدر بونلردن مثل اول كنديسنك بكزاده اولمسى ملابسه‌سيله عزت ومناعتنى مشعر اولوب مثل ثانى دخى وقائع عربدن (يوم حليمه) ديو معروف اولان وقعه‌نك اشتهاريني معلندر بونك بدريله عرب عراق اميرى (منذر بن ماء السماء) مباشده برعظيم محاربه اولمش وحتى منذر اومحاربه‌ده مقتول دوشمش ايدى (يوم حليمه) ايشته او وقعه‌نك اسميدر حليمهٔ مزبوره او محاربه‌ده حاضر اولمدقى عسكرى تهييج واغرا ايتمسيله محاربهٔ مذكوره اكا اضافه اولنمشدر يوم مزبور ايام عرب يك مشهورلرندندر شدتنى بيانده شول رتبه مبالغه ايدرلركه اوكونكى كونده حال هيجا ايله قالقان غبار چشمهٔ آفتابى سد ايتمش اولديغندن

مطلع شمسدن متباعد اولان یلدزلر کوبه کوندز کوزکشدر دیوار شاعر نابغه‌نك وصف سیوف حقنده اولان

تخیرن من ازمان عهد حلیمة * الی الیوم قدجربن کل التجارب
تقد السلوقی المضاعف نسجه * ویوقدن بالصفاح نار الحباحب

نظمنده‌کی (عهد حلیمه) دن وقعهٔ مرقومه‌نك وقت وقوعی مراد در (مآل نظم) بوقلیجلر ازمنه ایچندن زمان حلیمه‌یی اختیار ایتمش یعنی حرب حلیمه‌دن قالمش اولدقلری جهتله شمدی‌یه قدر هر نجربه‌لری ایتمشلردر قات قات نسج واعمال ایدلمش اولان و (سلوقی ٥) تعبیر اولنان غایت اعلی زرهی بویدن بویه یارار وبرانلی طاشه اوراسه شبتاب کبی شراره صاچار دیمکدر اه ابو الفضل المیدانی مجمع الامثالده (منذر بن ماء السماء) نك برمنوال محرز یوم حلیمه‌ده مقتول اولدیغنی کوسترمش ایسه‌ده تاریخلردن مستفاد اولان (یوم حلیمه) موما الیه حارث الاعرج ایله منذر بن ماء السمانك مخدومی اسود بن المنذر میانسده وقوع بولوب منذرك مقتولیتی اندن اول آچیلان یوم عین اباغ‌ده واقع اولدیغیدر پدرینك اخذ ثاری عزمیله یوم حلیمه‌یی اسود آچمشدر اه

(حلیمة المزنیه) کتب سیره سریهٔ جناب زیدبن حارثه‌یه جموم دیارنده قلاغوزلق ایدن خاتون اولق اوزره مذکوره‌در .

(حمالة الحطب)

اخت ابی سفیان بن حرب وامرائهٔ ابی لهب اولان ام جمیلدر که رحمة للعالمین افندمزه اجرای عداوت غرضیله تیکنلر وچالیلر طاشیوب کیجه این یولاری اوزرینه براقور اولدیغی جهتیله کلام قدیمده کنندیسنه حمالة الحطب یعنی اوطون حمالی اطلاق بیورلمشدر صاحب کشاف دیرکه کرك کندیسی وکرك زوجی قوم قریش ایچنده پك اهل رفعت پکنور اولدقلری حالده بوتعبیر حقلرنده آشوری عار ومذلتی موجب اولدی اه بونکله برابر مزبوره اوخیاندیله علیه السلام افندمزه ایراث ضرر ایده‌میه‌رك مستدلکله مفتاح کعبهٔ معظمه‌یی برطاقوم شرابه صاتوبده صکره نادم اولان ابوغبشان کبی دوچار خیبت وحرمان اولمغین حقنده (اخسر من حمالة الحطب) دیو ضرب مثل اولندی نته کیم شاعر اویله خائب وخاسر برکیسه حقنده

(٥) سلوق قریة بالیمن ینسب الیها الدروع والکلاب اه

جمعت شتى وقد فرقتها جملا * لانت اخسر من حمالة الحطب

دیمشدر اه

ماذات حبل يراها الناس كلهم * وسط الجحيم ولاتخفى على احد

ترى حبال جميع الناس من شعر * وحبلها وسط اهل النار من مسد

قطعه‌سی دخی مز بوره‌نك هجوینی شاملدر اه (حمالة الحطب) تعبیرنده بر توجیه دها واردرکه مز بوره دائما غمز ونمیمه ایله شونك بونك اره‌سنده ایقاد نائرهٔ شر وفساد ایدر اولدیغندن وحطب لفظنك عربیده نمیمه معناسنده دخی استعمالی بولندیغندن کندیسنه او معنایه مبنی (حمالة الحطب) اطلاق اولنمشدر نته‌کیم بونك ضد وخلافی اوله‌رق حسن خلق صاحبی بر خاتونك مدحنده شعرادن بری

من البيض لم تصطد على ظهر لامة * ولم تمش بين الحى بالحطب الرطب

دیمشدرکه ترکجه‌سی « اوخاتون یوزی آقلردن اولوب کندنجه موجب لوم وعار اوله‌جق بر حالده بولنمامش ومیان قومده نماملق ایتمامشدر » دیمکدر . بالحطب الرطب دیمکله یاش اوطونك توتونی چوق چیقه‌جغندن معنای اغرا وافساده زیاده‌لکی مراد ایتمشدر بوکا اهل معانی (ایغال) تعبیر ایدرلرکه اطناب انواعندندر

(حمدة)

بنت واثق که حمدة الهیتینه دخی دیرلر درتیوز اواخری نسوانندن بغدادلی مشهور بر واعظه‌در مدینهٔ بغداددهٔ باب المراتبده اقامت ایدر ومخصوص مجلس وعظ عقد ایلر ایدی کتاب الوافی بالوفیاتده کوسترلدیکی اوزره کندیسی ابوبکر احمد بن علی بن بدران الحلوانیدن استماع حدیث ایتمش واندن دخی مشهور (ابن سمعانی) روایت فقه وحدیث ایلمشدر نه بیوك فضلدر رحمها الله تعالی

(حمدونه)

اندلس ادیبه‌لرندن اولان مشهور حمدونه‌درکه غرناطه ایالتنك (وادی آش) شهری اهالیسندن (زیاد) نامنده بر ذاتك کریمه‌سی ورشد ورویت وشعر وفصاحتجه عصرینك یکانه‌سی ایدی نامنه (حمده) دخی دینیلور درجهٔ طبع شاعرانه‌سی ابیات آتیه‌سی ضمننده اولان افاده‌سندن معلوم اولور

اللامة هی الحالة التی یلام علیها الانسان ویروی علی ظهر سوءة

انحطاط منزلت وانهدام رکن سلطنتکی وموقع جاه ورفعتکك تزیل وتقلیلیله قلمرو حکومتك اولان مملکتلرك الکدن انتزاع وانسلابنی نیاز ونمنی ایتمکدهیم بن اعجمیه دکلم » دیمکله (عمرو بن هند) یاسن کیمسین دیدی (حمراء) بن کابرا عن کابر رئیس قوم معد اولان ضمرة بن جابرك قرنی و ضمرة بن ضمرهنك قز قرنداشی یم دیوب (عمرو) دخی سنك زوجك کیمدر دیو سؤال ایتمکله « زوجم هوذة بن جرولدر » دیدی « او شمدی نرهدر بر یرنی بیلزمیسین » دیو سؤالنده (حمراء) « بوسوز اجنی سوزیدر اکر بن انك بر یرنی بیلش اولسدم فی الحال حاضر وارهمزه حائل اولور یعنی بنی قورتاردی » دیدی (عمرو بن هند) « او کیمدر ونصل آدمدر » دیو تکرار سؤال ایتمکله (حمراء) « بوسوز اولکندن دها ابلهانهدر هوذهیی سؤاله حاجت وارمیدر والله العظیم عرفی طاهر ومکرم ومدبر برکیسهدر قورقولی کیجه او یومان وضیافت اولندیغی اقشام قارنی طویمان بولدیغنی یوب بولمدیغنی صورمان » دیدی بونك اوزرینه (عمرو) « والله باباك وقرنداشك وزوجك کبی از یشدرمکدن خوفم اولمسه سنی اولومدن الیقوزدم » دیمکله (حمراء) اکا جواب اولهرق « سن انجق قادینلری اولدیره بیلورسین » دیدی بعده عمرو انك احراقنی امر ایدوب بیجاره آتشی کوردکده (ألا فتی مکان عجوز) یعنی قوجه قارینك یرینه بر جوان یوقمی دیدیکه بوسوز صکرهلری ضربوب امثالدن اولدی براز اکلنوب برکیسهدن مدد کورمامکله ایشته اولوقت (هیهات صارت الفتیان خمما) یعنی هیهات جوانلر هب کوز اولمش دیدی واندن صکره ناره القا اولندی تخفدرکه انك آتشی ایقاد اولندیغی صرهده عمار اسمنده بر آدم اوزاقدن دومانی کورنك طعام طبخ اولنیور قیاسیله شد رحل ایدوب اورایه کلمشیدی (عمرو بن هند) انی کوردکده « سن کیمسین » دیوب اودخی « بن براجم عشیرتندنم برقاچ کوندر آج قالدیغمدن دومانی کوروب ضیافت اولبور ظنیله کلدم » دیمکله عمرو انك سوء بختنی اشعارا (ان الشقی وافد البراجم) دیوب انی ده احراق ایتدردی مؤخرا کلام مرقوم دخی ضربوب امثالدن اولدی (شقی) بدبخت و (وافد) آینده معناسنهدر دیرلرکه عمرو بن

هند او وقت ارض بنی تمیده انلردن بشقه حنه دیمکدر اولهامشدر جریرك هجو بنی تمیمده اولان شو بیتی

واخراکم عمرو کما قد خزیتم * وادرك عمارا شقی البراجم

مثل مزبوری متضمندر .

قالدیکه حراء مذکوره نك ذکر اولنان (ضارت الفتیان خمها) قولنده کی (خم) ضم حا وفتح میم ایله فخم معناسنه درکه کور دیمکدر ثنه کیم مفردی اولان (خمه) حضرت معاویه نك قیصر رومه اولان نامه سنده واقعدر حضرت مشار الیه امیرالمؤمنین امام علی رضی الله عنه افندمز ایله صفین محاربه سنده مشغول ایکن قیصر رومك یعنی روم ایمپراطوریك شام اوزرینه هجوم قصدنده اولدیغی مسموع اولمغله تهدیدی حاوی مرسوم طرفنه شویله بر نامه ارسال ایتمشیدی (لئن تممت علی ما بلغنی من عزمك لاصالحن صاحبی ولاکونن مقدمته الیك ولاجعلن القسطنطنیة البخراء حممة سوداء ولانتزعنك من الملك انتزاع الاصطفلینة ولاردنك اریسا من الارارسة ترعی الدوبل) مفهومی بودرکه اکر سن « مسموعم اولدیغی اوزره شام اوزره عزمکی تمیم وتحقیق ایدر ایسك صاحبمله یعنی حضرت مرتضی ایله مصالحه ایدوب بعده مقدمهٔ عسکر مشار الیه اولهرق اوزریکه واروب بالله الکریم پایتختك اولان قسطنطنیهٔ بخرایی یاقوب یقوب سیاه کور ایدرم وسنی ملککدن یردن هاویه چکیلوب قوپارلدیغی کبی چکوب قوپاردقدن صکره سنی خنزیر چوپانی ایدرم » (بخراء) بخارلی وبوصلی معناسنه اولمغله قسطنطنیه یی بخرا ایله توصیفی ساحل بحرده اولمسندن ناشی کثیرالابخره اولدیغنه مبنیدر . نامهٔ مذکور قاموسده (اص ل) ماده سنده هاویه معناسنه اولان (اصطفلین) لفظنك تفسیرنده محرر اولمغله مفهومی اوقیانوسدن اخذ اولنمشدر .

(جنة المعذبه)

فی سبیل الله معذب اولمش واشکنجه کورمش جنه دیمکدرکه قدمای صحابیاندندر اوائل عهد اسلامده شرفیاب ایمان اولوب انجق کنیسی جاریه جنسندن اولهرق برکافرك تحت تملکنده بولنمغله اسلامه کلدیکی

ايچون صاحبى اكا دائما عذاب واشكنجه ايدر يدى ابو بكر الصديق حضرتلرى واقف حالى اولەرق اشترا واعتاق بيوردىلر اه

و (حمنة بنت جحش) و (حمنة بنت ابى سفيان) ديكر ابكى صحابيەدر بونلردن (حمنة بنت جحش) قصەسنى افكى اختراع ايدن عصبەدندركه انلر حسان بن ثابت وعبدالله بن ابى ومسطح بن اثاثة وحمنة بنت جحشدر وحمنة بنت سفيان بن امية ابن عبد شمس سعد بن ابى وقاص حضرتلرينك والدەسيدر ع

(حيدة البريه)

بالاده (ام البنين) فصلنده ذكرى موعود اولان حيدەدركه امام موسى الكاظم حضرتلرينك والدەلريدر فى الاصل قوم بزبردن وجازيه جنسندن ايدى مملوكەسى اولان مذكور ام البنينى مخدوملرى موسى الكاظم حضرتلرينه عالم معناده طرف رسالتدن الدينى امر واشارت اوزرينه بخش ايتمشدر اه

(حيدة بنت النعمان)

نعمان بن بشير الصحابى كريمه سيدركه طبيعت شعريه وجربزه نطقيه صاحبەسى برخاتون ايدى قوجەلرينى هجو ايدردى ذاتا حارث بن خالد المخزومينك وعلى قول مهاجر بن عبدالله بن خالدك تحت نكاحنده ايدى انى

كهول دمشق وشبانها * احب الى من الجاليه
صنانهم كصنان التيو * س اعياعلى المسك والغاليه
وقل يدب دبيب الجرا * داعيا على الفال والفاليه

ابياتيله هجو ايتمكله موما اليه تطليق ايدوب اندن روح زنباع الجذامى (كه نديم عبدالملك الاموى ايدى) اكا وارمشدر انى دخى

بكى الخد من روح وانكر جلده * وعجت عجيجا من جذام المطارف
وقال العبابل نحن كأثيابهم * واكسية كردية وقطائف

ديو هجو ايلمكله اودخى تطليق ايدوب « الله سكا برزوجى مسلط ايتسونكه ايچكى ايچر وسنك قوجاغكه قوصار اواسون » ديو بد دعا ايلدى اندن صكره كندىسنى فيض بن ابى عقيل الثقفى تزوج ايدوب فى الواقع

وماليه مست اولدقجه حيده‌نك قوجاغنده قى ايدر وحيده دخى روحك
بد دعاسى بنى طوتدى دير ابدى اى‌دى
سميت فيضا وماشى نفيض به * الابسلحك بين الباب والدار
بيتيله هجو ايتمشدر

وهل أنا الا مهرة عربية * سليلة أفراس تحللها بغل
فان نتجت مهرا كريما فبالحرى * وان كان اقرافا فمن قبل الفحل

قطعه‌ٔ معروفه‌سنى دخى (حيده) زوجى فيض حقنده سويلمشدر دييرلر
لكن روايت شائعه‌يه كوره او قطعه انك دكل مالك بن اسمانكدر حيده‌نك
همشيره‌سى هندى حجاج زوج ايتديكنده سويلمشدر اما اغانينك اون
دردنجى جلدنده بو وجهله مسطور اولوب انجق حيده‌نك زوج اولى
حقنده اولان هجويه‌سنى ديوان حماسه‌نك باب الملحى صدرنده بروجه
زير التى بيت اوله‌رق محرر اولديغندن و بعض نسخ حماسه هامشلرنده
سهو اوله‌رق صاحبه‌ٔ ابيات « نعمان بن منذرك قزى ام حميده » اولق
اوزره كوسترلمش بولنديغندن تتميما للفائده وتصحيحا للماده ابياتك تمامى
بو محله درج وتحرير ومغلقات ومعضلاتى شرح وتفسير ايدلمشدر

فقدت الشيوخ وأشياعهم * وذلك من بعض أقواليه
ترى زوجة الشيخ مغمومة * وتمسى لصحبته قاليه
فلا بارك الله فى عرده * ولا فى غضون استه الباليه
امرى دمشق وفتيانها * أحب الى من الجاليه
نكحت المدينى اذ جاءنى * فيالك من نكحة غاليه
له ذفر كصنان التيو * س أعيا على المسك والغاليه

(فقدت الشيوخ) جمله‌سى دعائيه‌در (اشياع) أتباع معناسنه اولوب
بوراده انلره هوادار اولانلر وموافقتلرنده بولنانلر مقصوددر (وذلك)
الخ جمله‌سى كنديك مذمت ساخوردكان ذكور خصوصنده منفعل
بولنديغنى معلندر (اقواليه) كلمه‌سنده‌كى ها هاء سكتدر (قاليه)
مبغضه معناسنه‌در قرآن كريمده حضرت لوطدن حكايه (وانى لعملكم
من القالين) بيورلمشدر (عرد) صورت برى ورجوليت آلتى ديمكدر (غضون)
غين وضاد معجمتين ايله درينك بوكم وبورشغى ديمك اولان غضنك
جمعيدر (جاليه) امام مرزوقينك افاده‌سنه كوره بر بلده اسميدر بو حالده

« احب الی من الجالیة وفتیانها » دیمك کرك ایدیسه ده مراد مفهوم اولدیغندن ترك وحذف اولنمشدر (فیالك) تعبیری صورتده ندا ومعناده تعجبدر (نکحة غالیة) ترکیبی غلا ایله النسان شی مرغوب اولهمامق ملا بسه سیله نکحهٔ مکروهه معناسنه در (ذفر) بدرائحه و (صنان) قولتق قوقوسی معنالرینه در مآل ابیاتدهٔ مزبوره اختیارلردن وانلره تابع ورغب اولانلردن جدا دوشمکی تمنیدن واختیار کیمسه نك زوجه سی مغموم والفت وصحبتندن ناخشنود کورمله جکی بیاندن وحقلرنده بد دعای بی ادبانه دن صکره دوچار حبالهٔ تزوج اولدیغی شخص مدنینك بد بو یلغندن ونکاحندن استکراه اوزره اولدیغندن بحثله محبتی جوانان شامده قالدیغنی اعلام ایلمشدر .

اغانیده مذکور اولان بیت اخیر نسخ خمامسده کورلیوب اغانی نسخه لرنده ایسه بیت مرقومك آخری غین معجمه ایله علی الغال والغالیة واقع اولدیغندن (قل) لفظنك دلالتیله باش بتلك معناسندن مأخوذ اولق اوزره بورایه بالتصحیح نقل ودرج ایدلمشدر اغانیده کی ابیاتك کوره (صنانهم) ضمیری اهل جالیه یه راجع اولوز کما لایخفی .

قالدیکه ذکر اولنان « وهل انا الا مهرة عربیة » الخ نظمی آتیده حرف الهاده انشاء الله تعالی اشعار اولنه جغی اوزره مستطرفده موما الیها هندك کندی اثری اولمق اوزره کوسترلمشدر .

(حمیراء)

ام المؤمنین حضرت عائشه افندمزك لقب علیه لری بدر که بیاضجه تلی اولدقلرینه مبنی علیه الصلاة والسلام حضرتلری کندیلرینی (حمیراء) دیو تلقیب بیورورلر و (خذوا شطر دینکم من الحمیراء) دیرلر ایدی نته کیم آتیده تفصیل اولنور .

(حمیراء) لفظی بیضاء معناسنه اولان حمراءك مصغری بدر که قرمزیاق معناسنده شائع اولان حمرتك بورادهٔ ابیضیت معناسی مراد دیکدر چونکه حمرت اضداددن اولهرق بیاضلق معناسنه ده کلدیکندن وعلی رأی عربلر ابیضیتی آدمی حفنده عیوبدن عاری وپاك ونقی معناسنده استعمال ایدوب رنکجه بیاضلغی حمرت ایله افاده ایتدکلرندن او معناده حضرت عائشه یه (حمیراء) وعرب وعجم معناسنده (اسود واحمر)

وارد اولمشدر . زنجبارك بزره (قرمزی قولاق) تعبیرلری دخی بورایه ملایمدر .

(حنه)

والدهٔ حضرت عیسی اولان مریمك والده‌سیدر که شرفای نسوان بنی اسرائیلدندر قرآن کریمده (امرأة عمران) دیو یاد بیورلمشدر سابقة الترجمه (ایساع) ایله همشیره ایدیلر بری زوجهٔ جناب عمران ودیکری حلیلهٔ حضرت زکریا علیه السلام ایدی .

(حنیفة بنت القمنی)

عبدالرحمن بن احمد بن عمر بن عرفات القمنی کریمه‌سی حنیفه‌در که امام سیوطی اشیاخندن برمحدثه خاتوندر محدث کمال بن خیر وسائرلری کندیسنه اجازت ویرمشلردر .

(حواء)

ام البشر اولان حضرت حوادر که والدهٔ محترمهٔ بنی آدمدر . زوجی وجله مزك پدری اولان حضرت آدمی حق تعالی حضرتلری طوپراقدن خلق وایجاد بیورمش وبعده حضرت حوایی انك بر جانبندن یاراتمق اکا اش قلمشدر چونکه مقصود اولان تناسل ازدواجه وازدواج محبته مبنیدر وهرکسك کندی جزئنه میل ومحبتی اجنبی یه اولاندن ارتقدر اکر (حوا) آدمدن اخذ اولنمسیدی ارککدن قادینه میل وازدواج بولنمیوب عرق تناسل منقطع اولوردی اه اوقیانوس (وحوا) بر قاچ صحایه‌نك دخی اسملریدر اه

سابقة الترجمه (حبی) یه دخی نسوان مدینه‌نك (حواء) تسمیه ایتدکاری بیان اولنمشیدی .

(حوأب)

بنت کلب بن وبره نسوان عربدن برمرأهٔ معروفه اولوب بصره جوارنده‌کی (حوأب) نام موضع انك اسمیله مسمادر جمل وقعه‌سنده حضرت عائشه اورایه نزول بیورمشیدی قال الشاعر

مامی الاشربة یالحوأب * فصعدی من بعدها اوصوبی

قاله فی تاج العروس .

(حولاء)

(اشأم من رغيف الحولاء) مثلنده مذكور اولان حولادركه قبيلهٔ بنى سعدده اتمكجيلك ايدر بر خاتون ايدى بركون باشنه اتمك المش كيدركن قبيله اهاليسندن برى اوزانوب بر اتمكنى المشيدى حولاء « سنك بنده بر حق والاجغك اولمديغى حالده بندن ايستميه‌رك بو اتمكى آلشك دكل الا (حوزهٔ حمايه‌سنده اولديغى بر كيمسه‌دن كنايه ايله) فلان آدمه حقارت ايچوندر » ديمكله خلق برى برينه دوشه‌رك بر دكرمى اتمك ايچون بيك آدم تلف اولمشدر بناء عليه پك ميمنتسز شى حقنده ضرب مثل اوله‌رق (اشأم من رغيف الحولاء) دينلمشدر .

و (حولاء) صحابياتدن دخى ايكى خاتوندركه انلردن برى عطاره وديكرى كثيرة العباده ايدى رضى الله عنهما .

(حومل)

سلفده نسوان عربدن بر قادينديركه عربيده پك آج انسان وحيوان حقنده ضرب اولنان (اجوع من كلبة حومل) مثلنده مذكوره در . مزبوره‌نك بر ديشى كوپكى وار ايدى كه كيجه‌لرى كنديسنه بكجيلك ايدر ايدى فقط مزبوره كوپكه باقيوب كوندزلرى قارننى طويورميه‌رق بيچاره‌يى قوغار اولديغندن آچلق كوپكجكزك جاننه كار ايتمكله بر كون كندى قويروغنى ييدى انك اوزرينه كوپكك آچلغى شهرت بوله‌رق پك آچلر حقنده (اجوع من كلبة حومل) دينلدى نته‌كيم شاعر كميت ملوك بنى اميه‌نك هجونده انلرك تبعه وزير دستانى حمايه‌لرينى حوملك كوپكنى قايرمسنه تشبيه ايدرك

كما رضيت جوعا وسوء رعاية * لكلبتها فى سالف الدهر حومل
نباحا اذا ما الليل أظلم دونها * وغنما وتجويعا ضلال مضلل

ديمشدر اه (شهاب) شفاء الغليلده ديركه بعضلر (نبح الكلب القمر) مثلنى دخى حوملك كلبنه حمل ايله ماهتاب كيجه‌لرده آيى كوردكجه بيچاره كوپك اتمك ظنيله هاولادى ديمكدر ديمشلر ايسه‌ده بو بعينه طماع مشهور اشعبك كچيسى علائم سمايى كوردكده يشيل اوت ظنيله آتيلوب كنديسنى هلاك ايلدى ديدكلرينه بكزر ولكن بونك بر معناسى اولميوب بلكه (نبح الكلب القمر) مثلنك اصل معناسنى كوپك قسمى قيش

ماهنابلرنده آیه باقوب آنیده کونش کبی قزدیریجی قیاس ایدرك ایصنمق قیدنده اولوب اوشودکجه حدتلنوب هاولامسیدرکه اسافلك اعالی‌یه اولان تهدیدات وتعرضاتی حقنده ضرب اولنور امثالندندر نته کیم ابوالعلا

تعاطوا مکانی وقدفتهم * فما ادرکوا غیرلمح البصر
وقد نبحونی فما هجتهم * کما نبح الکلب ضوء القمر

دیمشدر انتهی

(حیات)

شاه اسماعیل زوجه‌لرندن بر شاعرهٔ سحر آفریندر ضره‌سی اولان (جهان) که اودخی شاعرهٔ شیرین زبان ایدی زوجته خطابا « سن شاه جهانسین جهانی الدن براقاملیسین که پادشاه جهانه جهان کرکدر » مآلیله

تو پادشاه جهانی جهان زدست منه * که پادشاه جهانرا جهان بکار آید

دیمش ایمش (حیات) اکا جواب اوله‌رق شو بیتی سویلمشدر

ترك غم جهان بکن تا زحیات برخوری
هرکه غم جهان کندکی زجهان برخورد

مآلی « غم جهانی ترك ایله که حیاتدن مستفید اوله‌سین : جهان غمنده اولان کشی جهاندن نصل مستفید اولور » دیمك اولمغله لطافتی خفی دکلدر .

حرف الخاء

(خاتون)

مرائهٔ شریفه معناسنه اوله‌رق ایوبیه خاندانندن ایکی بانوی معروفك اسمیدرکه انلردن بری سلطان ملك عادل سیف الدین بن ابی بکر بن ایوبك والده‌سی ودیکری مشار الیه ملك عادلك اوغلی ملك اشرف موسانك کریمه‌سیدر اولکیسی بشیوز طقسان اوچده وایکنجیسی التیوز طقسان درتده وفات ایلدی هربری حیاتنده املاك عظیمه‌یه مالك ایدی کریمهٔ ملك اشرف اولان خاتون سلاطین ایوبیه‌دن ملك منصور محمود ابن صالحك زوجه‌سی اولوب مدارس دمشق الشامده (خاتونیه مدرسه‌سی) انك اثر خیری ایدی . سبحان من لا انقضاء لمکه اه

فندقلیده واقع (خاتونیه مسجدی) بانیسی اولان سرایلی پریزاد خاتونه منسوبدرکه امرای دریادن عرب احمد پاشا زوجه‌سی ایدی اه من حدیقة الجوامع .

(خدیجة بنت ریاح)

ابن الاثیر الفتوبه وعلی قول ابن یربوع بن ثعلبه درکه نجائب نسوان عربدندر مجمع الامثالده محکی اولدیغی اوزره رؤیاسنده بوکا بری کلوب (أعشرة هدرة أحب الیك أم ثلثة کعشرة) یعنی اعتبارسز اون اوغلك اولمقمی سکا سوکیلیدر بوقسه اونه بدل اولور اوچ اوغلك اولمقمی » دیمشیدی مزبوره بونی ایکنجی دفعه اوله‌رق کوزدکده زوجنه سویلمکله زوجی اولان (جعفر بن کلاب) اکربو واقعه سکا بردها واقع اولورسه (ثلاثة کعشرة) یعنی اونه بدل اوچ اوغلم اولمق مرغوبمدر دی دیو تعلیم وتنبیه ایتمش واودخی دفعهٔ ثالثه اوله‌رق او رؤیایی کوردکده هاتف غیبه (ثلاثة کعشرة) جوابنی ویرمش اولدیغندن صلب جعفر بن کلابدن (خالد الاصبغ) و (مالك الطیسان) و (ربیعة الاحوص)ی طوغرمشدر بو اوچ ذات نجباء ابناء عربدن نامدار کیسه‌لر اولمغله والده‌لری انلرك یوزندن مظهر شان وشهرت اوله‌رق (انجب من خدیجة) مثلنه منشأ اولمشدر . خالدك باشنده بریاض بنی اولمق مناسبتیله اکا (اصبغ) یعنی بویالی دیمکله ومالکك قرنی چوکك اولمق ملابسه‌سیله اکا ده (طیان) دینیلوب ربیعه‌نك دخی کوزلری غایت کوچك ودیکیلی کبی اولدیغندن مرقوم (احوص) دیو تلقیب اولنمشدر اه نام مزبوره اغانی بصمه‌لرنده غلط اوله‌رق (حبیه) واقع اولمشدر .

خدیجة الکبری)

ام المؤمنین وحرم همایون جناب سید المرسلین اولان حضرت خدیجهٔ درکه اشراف قریشدن خویلد بن اسد بن عبدالعزی بن قصی کریمه‌سیدر والده‌لری فاطمه بنت زائدة الاصمدرکه عامر بن لؤی اولادندندر هنکام جاهلیه‌ده نسوان قریش ایچنده (طاهره) دیو یاد اولنورلر ایدی (کبری) وصفی اکبر زوجات سنیه اولدقلرینی اشعار ایدر براقب مستحدثدر افندمز حضرتلرینه قبل البعثه زوجه اولمشلر وکافهٔ کرائم سنیه و(قاسم) و(طاهر) و (طیب) نام اجلال نبویه‌یی انلر طوغرمشلردر زوجات طاهراتك

اولی وافضلی اولدیغی متفق علیهدر سیدالثقلین حضرتلریله اقترانی جمله دن اول اولدیغی کبی نبوت و وحدانیته ایمانی دخی هرکسدن اقدمدر احراز شرف اسلامده ذکور و اناثدن هیچ کیمسه کندیلرینی سبق ایدهمامشدر . یکرمی درت سنه و برقاچ آی اول ماه برج عصمت نیر رسالت ایله قران اوزره اولوب بعده افق عقبایه کچمشدر عاقل واهل تمکین مالدار برخاتون ایدی حق علیالرنده (خدیجة خیر نساء عالمها) بیوراشدر . (٤) حضرت عائشه افندمزدن مرویدرکه (رسول الله هروقت خدیجه یی ثنا بیورر ایدی برکون ینه ثناء جمیل ایله یاد بیوردقلرنده بکا غیرت (قسقانمق) عارض اولهرق خدیجه دکل الا برپیره زن ایدی جناب حق سزه اندن خیرلیسنی ویردی دیمشیدم جناب رسالتك بوکا جانلری صیقیلهرق « لا والله — اندن خیرلیسنه نائل اولمامشمدر خلق کافر ایکن او مؤمن ایدی وناسك بنی تکذیب ایلدیکی اثناده او تصدیق ایتدی وهرکس محروم براقدیغی وقت او بکا مالیله مواسات ایلدی وجناب حق بکا اندن اولاد احسان ایتدی » بیورملریله کندیمه بوندن بویله خدیجه یی سوء ایله یاد اینمم دیدم) بیورمشدر اه هجرت سنیهٔ نبویه دن اوچ سنه اول التمش بش یاشلرنده اولدقلری خالده مکهٔ مکرمه ده ارتحال دار بقا بیورمشلردر رضی الله تعالی عنها ونفعنا بشفاعتها .

مسامرات حضرت محیی الدینده کندیلرندن یالکز بر حدیث شریف روایت اولندیغی محررد رکه اوده بخاری شریفده کی (بدء وحی) فصلنده اولان حدیث اولمق کرکدر . کثرت روایت زمانا تأخره توقف ایدر .

(خدیجة الست)

شیوهٔ عربجه (ست خدیجه) سیکنده اولهرق مستعصم بالله العباسی کریمه سی اسمیدرکه پدری بغدادجه آخر خلفاء بنی العباس اولوب التیوز الی التی تاریخنده هلاکو الندہ مقتول اولمشیدی کریمه سی مزبوره دخی اندن یکرمی سنه صکره وفات ایدوب نزد اهالیده اعتباری کمالده اولمغله جنازه سنده اعیان دولت و وجوه مملکت بتون حاضر

(٤) وتمام الحدیث (ومریم خیر نساء عالمها وفاطمة خیر نساء عالمها) .

اولهرق عظیم آلای اولمش و پدرینك فلاکتی خاطرلره کلهرك پك چوق نوحهلر قوپمشدر .

(خدیجة السلجوقیه)

داود بن میکائیل بن سلجوق کریمهسی خدیجه درکه سلجوقیهٔ عراقدن رکن الدوله طغرل بکك برادر زادهسی وخلفاء عباسیه دن قائم بامرالله ابن قادر بالله العباسی زوجهسیدر بالاده کذران ایتدیکی اوزره عصرنده (ارسلان خاتون) دیو معروفه ایدی قائم بامرالله ایله ازدواجی درتیوز فرق سکز سنهسنده اولوب یوز بیك دینار مهر اعطا ایدلمش وجهازنده مجوهرات والتون اوانیه متعلق پك چوق شی بولنمشدر اه

بونی صلاح الدین صفدی (الوافی بالوفیات) نام کتابنده ذکر ایتمشدر : تاریخلرده دخی مذکوره در .

(خدیجة الشاهجانیه)

بغدادلی بر واعظهٔ مشهوره درکه ابن سمعوندن اخذ علم ایتمشدر مشارالیه املا ایدر وموما الیها یازار ایدی درتیوز التمش تاریخنده وفات ایلدی رحمها الله تعالی کذا فی الوافی .

(خدیجه بنت بدران)

محدث شهاب الدین احمد بن خلف بن عبد العزیز بن بدران الحسنی کریمهسی (ام سلمه خدیجه) درکه امام سیوطی اشیاختدن بر محدثه خاتوندر یدیوز طقسان سکزده تولد ایدوب ولادتنك ایکنجی سالنده معتبران محدثیندن جوهری ایله منصفی مجلسلرنده سنن ابن ماجه ختمنده بولنمشدر امام سیوطی یه اجازتی واردر . ذکرها فی کتابه المنجم فی المعجم اه

اسکیدن علم حدیثه اعتنا زیاده اولدیغندن محدثین کرامك مجلس تدریس ملائك انیسلرینه تبرکا بویله کوچك چوجقلر احضار اولنور واهل علم اولان عائله دن اولدیغنه کوره او چوجق صکره اوذاتك تلامذهسندن عد اولندرق « بن فلان محدثك درسنه حاضر اولمشم » دیمك حقنده موجب مفخرت وسرمایهٔ فیض وسعادت اولور ایدی .

(خدیجه بنت جعفر)

جعفر بن نصیر التمیمینك کریمهسی خدیجه درکه اندلس ادیبهلرندندر

شاعرهٔ نظم آرا وعلم موسیقیده دخی ماهره ویکا اولمسیله اشعار دلاویزیله عالمی مفتون ومدهوش والحان حالت انگیزی ایله هرکسی مست وبیهوش ایدر ایدی .

(خدیجة بنت الحسن)

حسن بن علی بن عبدالعزیز کریمه‌سی خدیجه‌درکه قاضی محیی الدین ابن اکزکینك عمزاده‌سی و (المعین القرشی) پدرینك خاله‌سی صاحبه وعالمه برخاتوندر قرآن کریمی بروجه تجوید ازبر ایله وعلم فقه ایله اشتغال ایلر ایدی احمد بن المواز ینیدن استماع علم ایدوب کندندن دخی بالاجازه روایت فقه وحدیث ایدامشدر وفاتی التیوز قرق برده‌در .

(خدیجه بنت زین الدین)

زین الدین عبد الرحمن ابن ابی بکر محمد بن ابراهیم بن احمد المقدسی کریمه‌سی خدیجه‌درکه سابقة الترجمه حبیبهٔ محدثنك همشیره‌سی وشرف الدین ابن الشیخ شمس الدین الحنبلینك زوجه‌سی قدسلی برمحدثه خاتوندر صلاح الدین الصفدینك استاذی علم الدین البرزالی دیمشدرکه خدیجهٔ یزه خطیب مرداذن روایت حدیث ایتدی وابن ابی الفهم البلدانی ومحمد بن عبد الهادی دن وابراهیم بن خلیل وابن عبد الدائمدن استماع حدیث ایلدی وسبط سلفیدن ودها برطاقم اعیان محدثیندن اجازت الدی اه ولادتی تقریبا التیوز قرق یدی تاریخنده اولوب یدیوز ایکی سنه‌سنده ارتحال دار بقا ایلمشدر رحمها الله تعالی .

(خدیجه بیت العیری)

فخر النساء صلاح ودیانت ایله متصف برمحدثه خاتون ایدی قرن خامس مشاهیرندن استماع علم وحدیث ایدوب کندیسندن دخی برخیلی ذوات روایت فقه وحدیث ایلمشدر کندیسی معمر بن محدثیندندرکه سنی طقسانی تجاوز ایلیانلردندر یك اختیار اولدیغی حالده حدیث اوقودر ایدی بشیوز یمشده وفات ایلدی رحمها الله تعالی .

(خدیجة بنت القیم)

قیم قزی خدیجه درکه یالده مذکور (امة العزیز البغدادیه) در یدی حمام قیمی (ناطوری) ایدی قزینك استعدادینه یاقوب اوقیوب یازمسنه حریص اولمغله اساتذهٔ عصرندن اکا استماع علم ایدوب یازو وتجوید

تعليم ايتدردى بعده كندينك هوس وتحصيلى دخى منضم اوله‌رق علوم شتاده كسب مهارت ايتدى يالكز علم تجويدده تمهر ايده‌مدى بروقت مجلس مخصوص عقديله قادينلره وعظ ايدر ايدى صكره‌لرى وعظى ترك ايدوب اونده عزلتى التزام ايلدى التيوز سكز تاريخنده دنيايه كلمش والتيوز طقسان طقوز سنه‌سنده طقسان برياشنده اولديغى حالده وفات ايتمشدر ٠

بغدادجه تحصيلى ابن شيرازى وكريمهٔ محدثه مثللو مشاهيردن اولوب مصرده دخى على بن المختار العامرى وابن الخميزيدندر شامده نشرى واردر (دمشق) و (تبوك) ده حديث اوقودردى عربيه وادبيه‌سى پك متين ايدى مقامات حريريه اوقوتمقده عصرنده تفرد ايتمشيدى عصرينك مشاهيرى مقاماتى اندن اوقومشلردر ٠ علم تجويد قرأتنى هب اهل وارباب اولمق اوزره متعدد ذواتدن اوقومش ايسه‌ده اولبابده يد طولى پيدا ايده‌مامشدر ٠

(خديجه بنت المأمون)

مأمون العباسى كريمه‌سى خديجه خانوندركه شعر وفصاحت اربابندندر زادهٔ طبعى اولان اشعارندن ابيات آتيه‌يى (شاريه) نام جاريهٔ مغنيه بسته‌ليوب متوكل خليفه‌نك حضورنده اوقودقده خليفهٔ مشاراليه آشورى استحسان ايدوب « بوكفته كيمكدر » ديو صورمش وطوغرى سويلمسيچون آند ويرمشيدى خديجه‌نك خليفه زاده‌لكى اوكونه اشعارينك مانع اشتهارى اولمق لازم كلور ايكن متوكلك اقدامى اوزرينه شاريه خبر ويرديكندن اندن صكره شهرت بولمشدر

بالله قولوا لى لمن ذا الرشا * المثقل الردف الهضيم الحشا
اظرف ماكان اذا ماصحا * واملح الناس اذاما انتشى
وقد بنى برج حمام له * ارسل فيه طائرا مرعشا
يا ليتنى كنت حماما له * اوباشقا يفعل بى مايشا
اولبس القوهى من رقة * اوجعه القوهى اوخدشا

(مآلى) سزه يمين ويريرمكه شو موزون اندام آهو ياوريسى كيمكدر بكا بيان ايليك ٠ نشوه وقتنده پك ظريف وصحو حالنده جمله‌دن مليحدر بركوكرجينلك ياپديروب ايچنه يوكسك اوچيجى قوشلر صالويرمشدر

الطائر المرعش هو الذى يطير عاليا * القوهى ثوب رقيق

کاشکی انك کوکرجکنی یاخود طوغانی بن اولیدمده ایستدیکنی بکا اجرا ایدیدی کندیسی اولقدر نازکتن ونرمبدندرکه (قوهی) دینیلان بیاض وایجه اثوابی بیله تلبس ایتمش اولسه ثوب مزبور وجودینه یاخدشه ویا اضطراب ویرر ۔ دیمکدر اشبو بیت اخیر مؤداسنده شاعره فطنتك شو بیتی

آزرده ایلرای پری نازك تنك سنك * بوی سمندن اولسه ده پیراهنك سنك

دها لطیفدر ۔

(خدیجة بنت الملقن)

اعیان علمای شافعیه دن ابن الملقن دیمکله معروف علی الانصاری حفیدی شیخ نورالدین کریمه‌سی خدیجه درکه امام سیوطی اشباخندن جدینه اضافتله متعین بر محدثه خاتوندر یدیوز سکسان سکزده تولد ایتمش ومحدث ابوالیمن ابن الکویك درسنه ختم موطائه حاضر اولمشدر ۔ قاله السیوطی فی المنجم ۔

(خدیجة بنت النویری)

عبد الرحمن بن علی بن احمد بن عبدالعزیز بن القاسم بن الشهید الناطق عبدالرحمن الهاشمی العقیلی النویری المکی کریمه‌سی خدیجه درکه بوده اشیاخ امام سیوطیدن بر محدثه خاتوندر یدیوز طقسان یدی سنه‌سنده مکهٔ مکرمه‌ده تولد ایتمشدر علم حدیثجه متعدد ذواتدن اجازتی واردر سکزیوز یمشده وفات ایلمشدر نامنه (سعیده) دخی دینیلور اه

نویریلردن برده فقیه ابوالقاسم عبد الرحمن بن القاسم بن الحسین بن عبدالله النویری کریمه‌سی (ام الفضل خدیجه) واردرکه مصرده التیوز اواسطی محدثاتدن بنام بر خاتون ایدی پدری التیوز قرق سکزده افرنجك دمیاط وقعه‌سنده شهید اولمشدر بیوك پدری اولان قاسم (جزولی) دیمکله معروف اولوب انك پدری حسین دخی (ابن الحارثیه) ودها بیوك پدری عبدالله (ابن القرشیه) دیو مشهورلردر سلسله جه علم ورياست خاندانی ایدیلر احفاد واجدادینی سید مرتضی مرحوم تاج العروسده (ن ور) ماده‌سنده ذکر وتعداد ایلمشدر اه

وخدیجه بنت عبدالله الوهاب بن هبةالله الصوفی ادیبه وعارفه بر خاتون اولوب شیخ اکبر حضرتلرینك مسامراتنده اندن روایتلری واردر ۔

(خرقاء)

آية الترجمه ميهٔ ذی الرمه در که بنی البکاء جماعتندر شاعر ذوالرمه نك محبو به سی ایدی حقنده شاعر موما الیه

تمام الحج أن تقف المطایا * علی خرقاء واضعة اللثام

دیمشدر کندینك اسم اصلیسی (میه) وعلی طریق التخفیف (می) اولوب افتاده سی اولان شاعر موما الیهك آدی (غیلان) اولدیغی وحتی نسبت اضافیه ایله اکا (غیلان می) دینلدیکی حالده (خرقاء) و (ذوالرمه) لقبلرینك وجهی مقامات شرحی شریشده شو وجهله منقولدر که شاعر مرقوم ابتدا مزبوره بی کندی سنده بر طاقم جاریه لر ایله برلکده کوره رك مفتون حسنی اولغله النده فرسوده بر قربه وار ایدی انی یعادوب اصلاح ایتدرمك بهانه سیله « یا هو شو بنم قربه می دیکیو یرسن آ » دیه رك مزبوره نك یانه صوقلدقده مزبوره مقصودینی اکلامغله « بن خرقایم یعنی النمدن ایش کلمز عاجز واحمق برقادینم » دیو جواب ویرمشیدی مرقوم دخی او جواب اوزرینه یوز بوله میه رق اورادن دونوب کتمکه باشلادقده النده برده اسکی ایپ پارچه سی بولنمغله مزبوره ارقه سندن (یاذا الرمة ان کنت خرقاء فجاریتی صناع) دیو ندا ایتمشیدیکه ترجمه سی « ای اسکی ایپلی - بن خرقا ایسه مده جاریه م صناعدر یعنی بجر کلیدر » دیمك ایدی ایشته اندن صکره مرقوم (ذوالرمه) ومزبوره (خرقاء) دیو تلقیب اولندی اه

ذوالرمه ذکر اولنان بیتنده محبو به سنی مزبورهٔ یانده مکث وآرامی جك مابه التمامی اولان بعض مناسکی حکمنده طوتمشدر بعض تفاسیر شریفه ده واتموا الحج والعمرة لله آیتی تفسیرنده مذکور اولدیغی اوزره بعض سلف صالحیندن منقولدرکه حج شرعی جمیع مناسك و شرائطیله ایفا ایتدکدن صکره رفیقنه عجبا اتمام حج ایتدکمی دیوب ذوالرمه نك اوبیتنی اوقومشدر مرادلری حجه و بیت الله الحرامه چوللر و صحرالر قطع ایدیله رك وارلدیغی کبی حج حقیقی یه ومقام مشاهده یه وصول دخی هواء نفسی قطع و حجب قلبی خرق وشق ایله اوله بیله جکنی وحرم شریفه یوز سورمکله برابر جناب حقك حق الیقین مشاهدهٔ آثار کرمی لازم اولدیغنی بیان ایتمکدر .

(خرقاء الصحابيه)

عصر سعادت نسوانندن وزنجی جنسندن بر خاتوندرکه دائما مسجد شریف نبویدة فراشت خدمتنه بویان ایدی رضی الله عنها ٠

و(خرقاء) برده آتیة الترجمه (ریطه بنت سعد)ك لقبیدرکه حمق وبلاهتله متعارف ایدی النه کچن ایپلکی اکیروب بعده نقض ایدر اولدیغندن حمقنه حکم اولنه‌رق احمقلر حقنده مضروب اولان (اخرق من ناکثة غزلها) مثلنه منشأ اولمشدر (نکث) نقض معناسنه اولوب ناکثة بدلی (ناقضة) دخی روایتدر ٠ نا اهل النه بر ایش دوشدکده « خرقاینه اکیره‌جك یون بولدی » معناسنه اولمق اوزره (خرقاء وجدت صوفا) دخی دیرلر ٠ فلان کیمسه جهالتیله برابر معرفت ادعا ایدر وکندی حمقنه باقیوب آخری تعییب ایلر مآللرنده (خرقاء ذات نیقة) و (خرقاء عیابة) دینلمك دخی امثالدندر ٠ واهی عذر بیان ایدنه (لاتعدم الخرقاء علة) دینیلورکه بهانه سردی کوج برشی اولمیوب انی خرقاء بیله یاپه بیلور دیمکدر ٠ مزبوره لقب دیکری اولان (جعرانه) عنوانیله حرف الجیمده دخی ذکر اولندی ٠

(خرنق)

شاعر جاهلی طرفة بن عبدالبکرینك همشیره‌سی اولوب بو دخی برادری کبی شعر وفصاحت ایله متعارفدر برادری طرفه (فتح طا ورا ایله در) معلقات سبعه اصحابندن اولان مشهور طرفه‌درکه جاهلیه جوانانندن بر شاعر زیبنده ادا ایدی ویکرمی یاشنده مقتول اولدیغی جهتله کندیسنه (ابن عشرین) اطلاق اولندی السنهٔ ادباده وبعض کتب ادبیه‌ده بویله مذکور ایسه‌ده همشیره‌سی خرنقك حقنده سویلدیکی مرثیه ابیاتندن شو بیتلر

عددناله ستا وعشرین حجة * فلما توفاها استوی سیدا ضخما

فجعنا به لما رجونا ایابه * علی غیر حال لا ولیدا ولا فخما

مرقومك یکرمی التی یاشنده اولدیغنی اشعار ایدر ٠ حجه کسرها ایله سنه معناسنه‌در حکایهٔ سبب قتلی امثال عربیه‌دن صحیفهٔ متلمسك حلنی حاوی اولدیغندن تتمیما للفائده مختصرا بیان اولنور شویله که امرای عربدن (مضرط الحجارة) دیدکاری عمرو بن هند مرقوم (طرفه) ایله

(متلمس) دیمکله معروف اولان عبدالمسیح بن جریر نام شاعری برادری قابوس بن هندك استفادهٔ لیاقت وقابلیت ایتمسی ایچون معینه تعیین ایتمش ویاننده آرلماملرینی کندیلرینه امر وتنبیه ایلمش ایدی آنجق قابوسك قابلیتی آوجیلقدن ولهو ولعب ایله وقت کچورمکدن بشقه برشئیه اولمدیغندن انلری مؤدب مقامنده طوتمیوب هرکون آوه چیقارز وعودتنده عیش ونوش ایله مشغول اولوب او بیچاره‌لره قپو بکلتور ایدی متلمسك عاقبت اندیشلکی هضم وکظمه قابل و دهرك یویله کج اوضاعنی تحمله کندیسنی حامل ایدیسه‌ده طرفه‌نك شبابتی وکرم وسرد روزکاری عدم تجربتی بوحالك تحملنه مانع اولهرق برکون هم قابوسی وهم برادری عمروی هجو ایتمش وسویلدیکی هجویه کندی عمزاده‌سی (عبد عمرو) ك سعایتیله عمرو بن هندك قولاغنه کتمش اولدیغندن عمرو بونلری زدینه جلب ایدرك اجرای مکافات صورتیله « سز ظن ایدرمکه ارتق مملکتکز جانبنی آرزو ایتمشسکزدر » دیوب انلره (اوت) دیدرتدکدن صکره کندیلرینه برر مقدار عطیه اعطا ایتمش ومملکتلری مدیرینه قتلرینی مشعر برر امر نامه یازه‌رق « آلك شو کاغدلری ـ حقکزده توصیه‌در مملکتکزه واروب بونلری ابراز ایتدیککزده دهاده اکرام کورورسکز » دیو اولم کاغدلرینی کندی اللریله طوتشدیره‌رق بوخدعه ایله حریفلری یوله چیقارتمشیدی اثنای راهده (متلمس) کاغدی یرینه اوقوده‌رق ایشی اکلامقله همان بردهبه آتمش ورفیقی (طرفه) یه « سنکیده بوقیبلدندر کل سنده آت » دیمش ایسه‌ده دکلته مدیکندن عاقبت او بیچاره اولنه قدر کتمشدر ایشته السنهٔ ادبا وکتب امثالده (صحیفة المتلمس) دیو یاد اولنان صحیفه‌دن مراد ذکر اولنان متلمس شاعرك توصیه نامه دیه‌رك حاملی اولوبده اثنای راهده واقف مضمونی اوله‌رق دره‌یه القا ایتمش اولدیغی قتلنامه‌در عربلرائی (کالباحث عن حتفه بظلفه) تعبیری کبی کندینك هلاکنه سعی ایدن کیمسه حقنده ضرب وایراد ایدرلر .

(خشف الواضحیة)

کتاب الاغانیده مذکور مغنیاتدندرکه عصر عباسیه خانند کانندن ایدی مغنیهٔ مشهوره (عریب) ایله همعصر ایدیلر حضور متوکلده علیة بنت المهدینك بسته‌لرینه دائر بینلرنده برمناقشه کچمشدر .

(خلّ)

بو دخی کتاب الاغانیده مذکور مغنیاتدن وعصر عباسیه خاندکانندز آنیة الترجمه (فریدة المغنیه) ایله برابر ندمای عباسیه‌دن عمرو بن بانه‌نك مملوکه‌سی تیز فهم وخوب سیما برجاریهٔ دلارا ومعرفت پیرا ایدی .

(خلیدة المکیه)

بو دخی کتاب مذکوره محرر مغنیاتدندر (ربحه) و (عقیله) نام دیکر ایکی قیز یولداشیله برابر بونلر افندیلری اولان ابن شماسه اضافت واشتهار معرفت ومهارت ایله (شماسیات) دیو معروفلردر .

(خندف)

حلوان بن عمران قزی خندفدرکه شرفای نسوان عرب قدماسندندر نام اصلیسی (لیلی) اولوب آتی التفصیل بر وقعه یه مبنی (خندف) تلقیب اولنمشدر کندیسی اجداد حضرت فخر رسلدن اولان الیاس بن مضر ابن نزار بن معد بن عدنانك زوجه‌سی ایدی صلب الیاسدن (عمرو) و (عامر) و (عمیر) نامنده اوچ اوغلی اولدی وهر بری بر وجه آتی برز لقب ایله تلقیب اولندی .

شویله که برکون مومالیه (الیاس) دوه‌لرینی اوتلاغه کوتوروب اوتلاتورکن دوه‌لر برطاوشاندن اورکوب طاغلدیلر اوغلی عمرو همان جادردن چیقوب اول طاوشانك ارقه‌سندن قوشدی براز کیتدکدن صکره طاوشانه یتشمکله باباسی اکا (مدرکه) دیو آد طاقدی یتشیجی دیمکدر وعامر دخی عمروك ارقه‌سندن برابرجه سکرتمکله اوده طاوشانی طوتوب طبخ ایتدیکندن اکا (طابخه) دیدیکه پیشوریجی دیمکدر عمیر نام اوغلی چیقیوب جادرده قالدیغی ایچون انی‌ده (قمعه) دیو لقبلدی انزواده قالمش دیمکدر بونلرده‌کی نادر تأنیث ایچون دکل تنصیص اسمیه ایچوندر والده‌لری لیلی دخی او اثناده اوغلارینك ارقه‌سندن برنوع رفتار ایله سرعت ایتدیکندن اکاده (خندف) لقبنی طاقدی چونکه اویولده سکرتمکه عریده (خندفه) تعبیر اولنورکه دحرجه وزنندهدر جد آل هاشم اولان قصی انکله افتخار ایدوب

انی لدی الحرب رضی اللبب * امهتی خندف والیاس أبی

دیمشدر .

ذکر اولنان عامر وعمرو وعمیردن هر بری زادکان عربك فطنت وبسالت اهلی اولوب والدەلری خندفك حیاتنده نسل وذریتلری چوغالمغله (خندف) قبیله قادینلری ارمسنده اوغل وطورونلریله افتخار ومباهات ایدر ایدی بناء علی ذلك (فخر خندف) تعبیری عربیده حسب ونسب اولان قوم وقبیله سنك کثرتیله افتخار ایدنلر حقنده ضرب مثل اولدی . نته کیم حریری مقامهٔ تبریزیه‌ده وخندف بفخرها والخنساء بشعرها دیمشدر . اقدمن حضرتلرینك اجدادی (مدرکه) لقبیله ملقب اولان (عمرو) نسلندندر .

(خنساء)

حرف التاده نام اصلیسی اولان (تماضر) عنوانیده ذکری موعود اولان خنساء الشاعره درکه عصر جاهلیه واسلامی ادراك ایلیانلردن اولوب شعر وانشاده کندیسی کبی ماهر اوّل وآخر بشقه برزن دها کلامش اولدیغنده علم شعر اربابندن جمله‌نك اتفاقی واردر (ابن المراغه) یه که (جریر) دیدکلری شاعر شهیردز علی العموم ایی شاعر کیمدز دیو سؤال ایتدکلرنده « انا لو لاهذه الفاعلة » دیمشدرکه اکر شو قحبه اولمسه بنم دیمکدر شاعر مشهور (بشار بن برد) دخی « قادینلردن شعر سویلیان اولماشدر الاشعرنده ضعف ظاهر اولمشدر » دیوب « خنساء اویله میدر » دیملدکده « انك چار خصیه‌سی واردر » دیمشدر جریرك ذکر اولنان انصافنه دینه‌جك یوق ایسه‌ده لا ابالیانهٔ شاعرانه‌سی ایجابی تعبیرجه حق مشار الیهاده اساءت ادب ایتمشدر چونکه مشار الیها عصر کزین رسالتنه یتشوب حضور حضرت نبویدة قبول اسلام ایله صحابیه‌لك شرفنی احراز ایتمش وحضرت عمر وقتنده آتیا افاده اولنه‌جغی اوزره حرب القادسیه‌ده ابراز حمیت اسلامیه ایلمش بر خاتون جلیلة القدردر ابن اثیرك نقلنه کوره افندمن حضرتلری شعر خنسایی کندی اغزندن استماعه رغبت بیوره‌رق بالذات حضور همایونلرنده خنساء شعر سویلدکجه کمال استحسانلرندن (هیه یاخناس) بیوررلر ایدی .

مشار الیهانك اکثر اشعاری برادرلری حقنده مرثیهٔ اولەرق سویلدیکی شیلردر ابن اثیر دیمشدرکه (خنسا) ابتدالری شعر اولەرق ایکی اوچ بیت سویلیه بیلور ایدی وقتاکه برادرلری مقتول اولدی اندن صکره

اچوقجه شعر سویلمکه وحفلرنده اوزون اوزون مرثیه‌لر نظم ایتمکه باشلادی اه چونکه مشارالیهانك بری (معاویة) اسمنده انا بر ودیگری (صخر) اسمنده بابا بر ایکی برادری وار ایدی (معاویه) نام برادری غایت یاقشقلی بر یکیت ایدی انی اره‌لرنده اولان بر منافسه‌یه مبنی (هاشم المری) قتل ایلدی ودیگر برادری (صخر) حلیم وجوانمرد بر آدم اولوب او دخی بر مقاتله‌ده مجروح اولدی وبرسنه‌یه قریب خسته یاتدقدن وکندینك شو بیتی

اری ام صخر لاتمل عیادتی * وملت سلیمی مضجعی ومکانی

ناطق اولدیغی اوزره چوانی چوجغی کندندن بیقوب اوصاندقدن صکره وفات ایلدی همشیره‌لری (خنساء) انلرك افتادهٔ موالانی ولطف دیدهٔ مواخات ومواساتی ایدی بناء علیه وفاتلری کندنجه بادیهٔ اسف عظیم اولدی مرویدرکه حضرت عمر مشارالیهانك یوزنده پیولر کوره‌رك یاخنسا بونلرندر دیو سؤال بیورمشلر ایدی اندن « برادرلرم حقنده طول بکا ایله حاصل اولمه‌در » جوابنی الدقلرنده « سنك برادرلرك ناردهدر » بیورملریله مشار الیها « جرنم دها مشتد اولدی شمدیه قدر انلره اخذ ثار جهتیله بکا ایتمکده ایدم بوندن بویله حفلرنده جهت ناردن بکا ایده جکمدر » دیمشدر . حضرت عائشه‌دن دخی مرویدرکه خنسانك صرتنده یوندن معمول (صدار) تعبیر ایتدکاری قیصه کوملکی کوزوب « یاخنسا سن صدار کیرمیسین حالبوکه رسول الله اندن نهی ایتمشدر » بیوردقده « انی کیدیکمك سببی واردر فقط منهی اولدیغی یاپمز ایدم » دیمشیدی حضرت عائشه سببی ندر دیو سؤال بیوردقده « بنی پدرم برمسرف کیسه‌یه تزویج ایتمشیدی مالنی تلف ایدوب تهی دست قالدیغنده بکا « شمدی کیمه کیده بیلورز یاخنسا » دیمکله برادرم صخره دیوب قالقوب کندیکمزده مالنی ایکی بلوك ایدوب « قنغی شطرینی دیلرسه کز آلك » دیو صخر بزی تخیر براقمشیدی زوجه‌سی « مالکی نصف نصفه بلوشدیکك الویرمدیده برده انلری قنغی طرفی ایستر ایسه کز الکز دیو تخییر ایدیورسین » دیمکله برادرم صخر

والله لاامنحهاشرارها * وهی حصان قدکفتنی عارها

ولواموت مزقت خمارها * وجعلت من شعر صدارها

دیمشیدی بو صداری انك ظننی تصدیقا تلبس ایتمشدر اولنجه قدر چیقاره‌م » دیمشدر ترجمه‌سی (والله بن اکا مالك فناسنی اعطا ایده‌م او براهل عفت خاتوندر انك عاری بکا کافیدر . بن اولورسه‌م باش اورتیسنی پیرتوب قیلدن کوملك کیبه‌جکدر) دیکدر اه

حقلرنده سویلدیکی مرثیه قصائدینك صورتلری کتاب الاغانینك اون اوچنجی جلدنده مسطوردر .

مسامرات جناب محیی الدینده (ص ٢٢٦ جلد ثانی) محرردرکه خنسایه بزه صخری وصف ایله دیمشلر « کان قطر السنة الغبراء وذعاف الکتیبة الحمراء » دیمش معاویه بی (که دیکر برادر یدر) وصف ایله دیدکلرنده « کان حیا الجدب اذا نزل وقری الضیف اذا حل » دیوب جود وکرمجه هر برینی بردرلو ثنا ایتمش وصخر حقنده اولان بیانندہ انك فضله اولدرق شجاعتی دخی اولدیغنی سویلمشدر . « یونلردن قنغیسنك المی بکا اغر کلدی » دیدکلرنده دخی « اما صخر فسقام الجسد واما معاویة فجمرة الکبد » دیوب قطعهٔ آتیه‌یی سویلمشدر

اسدان محمر المخالب نجدة * غیثان فی الزمن الغضوب الاعسر
قران فی انادی رفیعا محتد * فی المجد فرعا سودد متخیر

کتب ادبیه‌ده مذکوردرکه عربلرك بر وقت (سوق عکاظ) دیرلر بر پازارلری وار ایدیکه اوراسی موسم مخصوصنده شجعان وشعرای عرب بجمعی ایدی شاعر بی مدانی (نابغة الذبیانی) ایچون اورادہ مخصوص بر اوتاغ قورلوب قبول شعرا بتون اورایه طوپلانورلر ایدی بر موسمده ینه اویله اجتماع ایتدکلرنده شاعر النبی اولان حسان بن ثابت الانصاری داخل خیمهٔ نابغه اولدرق کوردیکه اعشی ایله صاحبة الترجمه (خنساء) اوطورمشلر مشاعره ایدرلر (خنساء) برادری صخر حقنده (ع) (قذی بعینیك أم بالعین عوار) الخ مطلعیله سویلمش اولدیغی مرثیهٔ رائیه‌سنی اوقومغه باشلایوب شوراسنه

وان صخرا لتأتم الهداة به * کأنه علم فی رأسه نار
وان صخرا لمولانا وسیدنا * وان صخرا اذا نشتو لجار

منتهی اولدقده (نابغه) کمال استحسان ایله « اکر ابو نصیر اولجه انشاد شعر ایتمامش اولیدی یاخنسا سکا جله دن اشعر دیر ایدم » دیوب

بعده « انت والله اشعر من كل ذات ثديين » ديو مشار اليهايى طائفهٔ نسادن اولان بالجمله شاعراته تقديم وترجيح ايلمكله جناب خنساء (اى والله ومن كل ذى خصيتين) ديه‌رك كنديسنك شعرادن ساده صنف اناثه دكل ذكور وفحوله دخى رجحانى اولديغنى فهم ايله ادعا ايتمشدر بونك اوزرينه (حسان بن ثابت) نابغه‌يه « بن انلرك ايكسندنده اشعرم » ديوب اثبات مدعا ضمنده كنديسنك شويله‌يدى

لنا الجفنات الغر يلمعن بالضحى * واسيافنا يقطرن من نجدة دما

متى ماتزرنا من معد عصابة * وغسان نمنع حوضنا أن يهدما

أبى فعلنا المعروف أن نطق الخنا * وعائلنا بالعرف أن لانكلما

ولدنا بنى العنقاء وابنى محرق * فاكرم بنا خالا واكرم بنا ابنما

اوقودقده (نابغه) جواب اولهرق « سن حقيقت شاعر آدمسين شوقدركه بوابياتدن برنجى بينك مصراع اولنده (جفان) ديمبوب (جفنات) ديمكله عددى تقليل ايتدك . و (يلمعن بالضحى) تعبيرينه بدل (يبرقن بالدجى) ديدك مسافرك كيجه كاشى اكثر اولديغندن دها بلغ دوشردى . مصراع ثانيسنده دخى (يسلن) ياخود (يفضن) كبى برتعبير ايله قليجلرمن قان آقار ماكنى افاده ايتمبوبده طاملامغى اشراب ايدرك (يقطرن) ديمكله وسيفى دخى (اسياف) ديو جمعلمكله قلت قتالى افاده ايلدك . ونهايتده افتخارى آبا ايله دكل ابنا ايله ايتدك » ديو حسانى محجوب ايتمشدر ذيرلر اما لكن ظاهر دركه بو انتقاد « احسن الشعر اكذبه » قاعده‌سنه كوره اولوب مشرب حسان ايسه كنديسنك شونظمى

وانما الشعر لب المرء يعرضه * على المجالس ان كيسا وان حمقا

وان أشعر بيت أنت قائله * بيت يقال اذا أنشدته صدقا

ناطق اولديغى اوزره شعرده التزام صدقه مائل اولديغندن ابيات مرقومه‌ده نابغه‌نك استدراك ايتديكى مبالغه‌لره مبالات اولنمامق كركدر وابنا واولاد ايله افتخار آبا واجداد ايله اولهجق افتخار دن معتولدر

لعمرك ماالانسان الا ابن يومه * على ماتجلى يومه لاابن أمسه

وما الفخر بالعظم الرميم وانما * فخار الذى يبغى الفخار بنفسه

قالديكه ابيات مرقومه‌دن بيت ثانيده واقع (وغسان) لفظى غسانيلرك

قبیلهٔ معد ایله غزایه اتفاقلری واقع اولمامغله قسمه محمولدر اه خنسانك ذکر اولنان

وان صخرا لتأتم الهداة به * کأنه علم فی رأسه نار

بیتنی اهل معانی طرق اطنابدن اولان ایغاله مثال کتوررلرکه معنای بیت « حقاکه (صخر) هادیلر ورهبرلر پیشواسیدر . تپه‌سنده آتش ینان طاغ کبی ظاهر ورونمادر » دیمك اولوب مقصود اولان معنای ظهور ووضوحی افاده‌ده مجرد طاغه تشبیه کافی وبوکاده (کأنه علم) تعبیری وافی اولدیغی حالده « تپه‌سنده آتش ینان طاغ کبی » مآلنك علاوه‌سیله فی (رأسه نار) دیو اطناب اولنه‌رق مرقومك هادیلکنی افاده‌ده دها زیاده مبالغه اولنمشدر . بالاده (حمالة الحطب) عنوانده‌کی (ولم تمش بین الحی بالحطب الرطب) نظمی دخی بوقبیلدن ایدی اه مشار الیهانك برادری صخر حقنده سویلدیکی مراثی ابیاتندن

یذکرنی طلوع الشمس صخرا * وأبکیه لکل غروب شمس

بیت بدیعی حقنده مأثور اولان معنی آتیده (ریطه بنت عاصم) عنوانی ذیلنده بیان اولنه‌جقدر . ابیات آتیه دخی مشار الیهانك اثر نظمی اولمق اوزره ذیوان الحماسه‌نك باب المدائحنده محرردر

ذل علی معروفه وجهه * بورك هذا هادیا من دلیل
تحسبه غضبان من عزة * ذلك منه خلق مایحول
ویلمه مسعر حرب اذا * القی فیها وعلیه الشلیل

بونلردن بیت اول ممدوحك بشاشت وسیادتنی وبیت ثانی متانت طبعنی وبیت ثالث شجاعت وبسالتنی ناطقدر (ویلمه) کلمه‌سی فی الاصل بد دعایه موضوع ایسه‌ده بومقوله مواضعده معنای تعجبده مستعملدر (شلیل) قیصه زره معناسنه‌در اه ابوالفضل المیدانینك نقلنه کوره عربیده (مرعی ولا کالسعدان) مثلنك دخی ابتداء قائلی صاحبة الترجمه خنسادر منشأ مثل شویله‌درکه مشار الیها موسمدن (تعریفی کذران ایتدیکی اوزره ادبا مجمعندن دیمکدر) عودتنده کوردیکه خلق آتیة الترجمه (هند بنت عتبة بن ربیعه) نك باشنه طوپلانمشلر مزبوره‌یی استماع ایدرلر ایچلرینه کیروب هنده انشاد ایتدیکی اشعارك نه‌مقوله‌دن اولدیغنی سؤال ایدرك کذشتکانی حقنده مرثیه سویلمکده اولدیغنی

اوكرتمسيله كيملر حقنده سويلديككى ايشيدهيم ديوب هند دخى

ابكى عمود الابطحين كليهما * ومانعها من كل باغ يريدها
ابو عتبة الفياض ويحك فاعلمى * وشيبة والحامى الذمار وليدها
اولئك اهل العز من آل غالب * وللمجد يوم حين عد عديدها

ابياتنى انشاد ايتدكده (خنساء) لسان ثنا ايله (مرعى ولا كالسعدان) ديوب بونكله آل غالب ايچنده فى الواقع اوكيمسه لر كبيسى يوقدر ديمك ايستدى (مرعى) لفظى من جهة الاعراب مبتداء محذوفك خبرى اولوب (سعدان) سلمان وزننده اوله رق دوه مرعالرندن بر اعلى اوتك اسميدركه دوه نك اندن اعلى اوتلاغى يوقدر تقدير كلام « هذا مرعى جيد وليس فى الجودة مثل السعدان » ديمكدر يعنى بوده خوش اوتلاقدر لكن سعدانه عديل دكلدر . بعده او قافيه ده اوله رق كنديسى دخى برادرلرى حقنده شو بيتلرى سويلدى

ابكى ابا عمرو بعين غزيرة * قليل اذا تغفى العيون رقودها
وصخرا ومن ذا مثل صخر ذ ابدا * بساحته الابطال قبا يقودها

مثل مذكور مؤداسنده برده (ماء ولا كصداء) مثلى واردركه آنيده ابتدا برزن تفوه ايلمشدر انشاء الله تعالى محلنده بيان اولنه جقدر (فى حرف القاف فى قدور)

خنسانك حرب القادسيه ده اولان برارلغنى بيانه كلنجه مشار اليها او وقعه ده درت اوغليله برابر حاضر اولمش و بر اقشام انلره شو نصيحتى ايتمشيدى (يابنى انكم أسلمتم طائعين وهاجرتم مختارين . ووالله الذى لا له غيره انكم لبنو رجل واحد كما انكم بنو امرأة واحدة ماخنت أباكم ولافضحت خالكم ولا هجنت حسبكم ولاغيرت نسبكم . وقد تعلمون ما أعد الله للمسلمين من الثواب الجزيل فى حرب الكافرين . واعلموا ان الدار الباقية خير من الدار الفانية . يقول الله عز وجل يا ايها الذين آمنوا اصبروا وصابروا ورابطوا واتقوا الله لعلكم تفلحون . فاذا اصبحتم غدا ان شاء الله سالمين فاغدوا على قتال عدوكم مستبصرين . وبالله على اعدائه مستنصرين . واذا رأيتم الحرب قد شمرت عن ساقها . واضطرمت لظى على سياقها . وجللت نارا على اوراقها . فتيمموا وطيسها وجالدوا رئيسها عند احتدام خميسها . تظفروا بالغنم والكرامة فى دار الخلد والمقامة) (يعنى) اى اوغلارم سز كندى ايستككزله

مسلمان اولمش واراده واختیار کزله وطنکزی براقوب بورایه کلمشکزدر ۰
کندکدن بشقه فکری اولمیان خدای متعاله یمین ایدرمکه سزه هب بر انالك
اوغلی اولدیغکز کبی بر پدرك اولادیسکز ۰ بن سزك پدر یکزه خیانت ایتمدم
ودایکزی رسوای ایلدم وشرفکزه هجنت و برمدم ونسبکزی تغییر ایلدم ۰
سز بیلورسکز که کفار ایله محاربه ایتمکده جناب الله مؤمنلره نه چوق ثواب
حاضرلمشدر ومعلومکز اولسونکه باقی اولان دار آخرت فانی اولان دار
دنیادن خیرلیدر جناب حق جل وعلا « یا ایها الذین آمنوا اصبروا
وصابروا ورابطوا واتقوا الله لعلکم تفلحون » یعنی ای مؤمنلر شدائده
صبر ومحاربه ده ثبات ایلیك وسنور بکلیك وجناب اللهك امر ونهیني
کوزه دك که فلاح بوله سکز بیور یور ایدی انشاءالله تعالی یارین صباح
صاغ چیقدیغکز صورنده کوز یکزی آچه رق واللهدن اعداسی اوزرینه
استمداد ایلیه رك دشمنکزله محاربه یه کیرشك اکر حربی قزشمش وکسب
شدت ایتمش کورورسه کز تاجانکاهنه عزیمت ایدوب عسکرینك حدت
وشدتی وقتنده رئیسلریله چارپشك ظفر بولور وغنیمت آلور جنت اعلاده
دخی اکرام کورورسکز) اه ابن الاثیر دیرکه اوغلاری ایرتسی صباح
والدلرینك یونصحنی قبول ایدرك حربه کیریشور وکمال اقدام ایله
حرب وقتال ایدوب دردی بودن شهید اولورلر ۰ شهادتلری خبری
خنسایه واصل اولدقده (الحمدلله الذی شرفنی بقتلهم وأرجو من ربی
أن یجمعنی بهم فی مستقر رحمته) دیو شرف شهادتلریله متشرف
اولدقلرینه شکر وانلرله آخرنده محل رحمت ومغفرتده برلشمسیچون دعا
ایلدی ۰ بوکا مبنی حضرت عمر کندیسنه بهر اوغلی ایچون ایکیوز درهم
(سکزیوز غروش دیمکدر) معیشت باغلادی ۰ حضرت مشار الیهك
ارتحالنه قدر خنسا او معیشتی الور ایدی ۰

اشعارندن ابیات آتیه ادبانك استحسان ایتدیکی آثاردندر

تعرفني الدهر قرعا وغمزا * واوجعني الدهر نهشا ووخزا
وافنى رجالى فبادوا جميعا * واضبح قلبى لهم مستفزا
كأن لم يكونوا حمى يتقى * من الناس اذ ذاك من عز بزا
وكانوا سراة بنى مالك * وزين العشيرة مجدا وعزا
وهم فى القديم ضخام الاديم والكائنون من البأس حرزا

بشم الرماح وبيض الصفاح * فبالبيض ضربا وبالسمر وخزا
وخيل تكردس بالدارعين * وتحت العجاجة يجمزن جمزا
جزرنا نواصي فرسانها * وكانوا يظنون أن لا نجزا
ومن ظن ممن يلاقي الحروب * بان لايصاب فقد ظن عجزا
تعف وتعرف حق القرى * وتحذ الحمد ذخرا وكنزا
وتلبس في الحرب نسج الحديد * وفي السلم تلبس خزا وقزا

(خولة بنت ثعلبه)

باخود (خويله بنت ثعلبه) صحابياتدن شول خاتوندركه سورهٔ مجادله‌نك سبب نزولى اولمش وحق عليا سنده « التي تجادلك في زوجها وتشتكي الى الله » بيورلمشدر . مشار اليها اصحابدن اوس بن الصامت حضرتلرينك زوجه‌سى اولوب زوجى مشار اليه بركون كنديسنه برشيدن طولايى جانى صيقيله‌رق (انت على كظهر امى) ديمشيدىكه بوتعبير انلرك عرف قديملرى اوزره مؤبد مفارقتى مفيد ايدى بيكس و بوقسول بولنديغى واوفق چوجقلرى اولديغى جهتله بوصورت (خوله) حقنده مؤدى غدر وضرورت اولديغندن مشار اليها همان حضور رسالته كلوب واقع حال ودبكر كونئ احوالنى عتبهٔ عليايه عرض ايله اشتكا ايتمشيدى انك اوزرينه سورهٔ جليلهٔ مجادله نازل اولەرق طلاق ابدئ مذكور تشريع كفارت ايله توقيت بيورلمش يعنى اول صورتله مؤبد اولان طلاق ظهار يا برقول آزاد ايتمك ويا ايكى آى اورج طوتمق وياخود التمش فقرا اطعام ايلمك كفاراتندن برينك اجراسنه تعليقا موقت قلنمش اولمسيله (اوس بن الصامت) حضرتلرينه دخى بالاعانه صورت مشروعهٔ مقننه‌سى اوزره التمش فقرايى اطعام ايله كفارت ابتدير يله‌رك حضرت خوله‌يى كالاول زوجيتنه اعاده بيورمشلردر . مسئله كتب فقهيه‌نك باب الظهارنده مشروحدر اما بو اول خوله‌در كه حضرت عمر هنكام خلافتلرنده بركون براز ذوات ايله برلكده برطرفه كتمكده‌لر ايكن براختيار خاتونه راست كلمشلر و برخيلى وقت انكله مكالمه‌ده طورمشلر ايدى يانده بولنان ذواتدن برى « يا امير المؤمنين برقوجه قارى ايچون بوقدر آدمى بكلتديكز » بيوردقده حضرت مشار اليه جوابنده سن بيلورميسين بوقادين كيمدر برخاتون جليلة القدردركه شكواسنى جناب حقه طويرمش

وحق جل وعلا حضرتلری قرآن کریمده انك حقنده قد سمع الله قول التی تجادلك الخ آیت جلیله سنی انزال بیورمشدر والله العظیم شاید اقشامه قدر طوروب بنله تکلم ایتمش اولیدی نمازدن بشقه برشی ایچون کندیسنی براقوب کتمز ایدم ونمازی قلاریمه کاوردم » بیورمشدر اه و (خوله) صحابیاندن دیکر اون التی نفر خاتونك اسملریدر رضی الله تعالی عنهن

(خوله) برده صاحب معلقه اولان (طرفه) نك تغزلکردهسی ایله متنبیك ممدوحی اولان سیف الدوله نك همشیرهسی اسملریدر یونلردن همشیرهٔ سیف الدوله اولان (خوله) خاندان بنی حمدانك علو جناب ایله متصف برخاتون اولوب اوچیوز الی ایکی تاریخنده بروقت دیار بکر حوالیسنده مشهور اولان (میافارقین) شهرنده وفات ایتمشدر متنبیك اکا کوزل مرثیه لری واردر

یا اخت خیر اخ یابنت خیر اب * کنایة بهما عن اشرف النسب

مطلع بدیعنده اولان مرثیه سنده

اجل قدرك أن تسمی مؤنثة * ومن یصفك فقد سماك للعرب

بیتنده (خوله) بی ماتم ایله یاد ایتمکدن واسمنی اوصورتله تصریح ایلمکدن اجلال واعلا ایتدیکی بیانیله ابیات قصیدهدن برنده

کأن فعلة لم تملأ مرابعها * دیار بکر ولم تخلع ولم تهب

دیو (فعله) لفظنی موزنی اولان (خوله) اسمندن کنایه ایتمشدر بیت مزبور « کویاکه خوله نك موکب عز واحتشامی دیار بکری طولدرمامش وکندیسی کیمسه یه خلع وهبه ایتمامشدر » مآلنده اولهرق مقصود مومالیهانك بروقت اولطرفلرده عظیم آلایلر واحتشاملرله اقامت اوزره اولوب خلقه احسانلر ویرز وخلعلر کیدیرز اولدیغنی افاده در . خلعك برمعناسیده الباس خلعتدر ابیات قصیدهدن

فان تکن خلقت انی قد خلقت * کریمة غیر انی العقل والحسب

وان تکن تغلب الغلباء عنصرها * فان فی الحمر معنی لیس فی العنب

فایت طالعة الشمسین غائبة * ولیت غائبة الشمسین لم تغب

بیتلری ستایش زن حقنده سویلنان ایاتك کزیدهلریدر اه و (خولة بنت جعفر الحنفیة) که بنی حنیفه جماعتندن حضرت علی حلائلندن

ایدی اولاد جناب علیدن ابن الحنفیه دیو معروف اولان ابو القاسم محمد الاکبر جنابلری اندن متولددر ٠

(خیره)

صحابیاتدن ایکی خاتوندرکه بری بالاده بیان اولندیغی اوزره حلیله٠ حضرت ابو الدرداء اولان ام الدرداء بنت ابی حدرد الصحابیه وذیکری کعب بن مالك الانصاری زوجه‌سی خیره‌در رضی الله عنهما

(خیره) برده تابعیاتدن برخاتوندرکه اجله٠ تابعیتدن حسن بصری حضرتلرینك والده‌لری ذاتا ام المؤمنین (ام سلمه) افندمزك جاریه‌سی اولدیغندن کندیسی بعضا مشار الیها افندمزك خدمتلریله مشغول اولوب بده مخدومی مشار الیه مهد ایجنده بکا ایلدکجه ام سلمه حضرتلرینك انی کندی پستان فیضرسانلریله آوندقلری واقع اولمش وحتی حسن بصریتك اول رتبه علم و ورعی او برکتك ثمره‌سیدر دینلمشدر اه و (خیرة بنت خفاف) و (خیرة بنت عبد الرحمن) محدثاتدندر ٠

(خیر النساء بکم)

آیة الترجمة (ماه جبك بکم) کریمه‌سیدرکه سلطان ابو سعید احفادندن هنده حکم ایلیانلر ایجنده (همایون شاه) نام پادشاهك قزیدر والده‌سی انی اوغلی میرزا محمد حکیمك استقلالندن صکره شاه ابو المعالی نام امیره تزویج ایلمشدر منجم باشی تاریخی ثانیسنك ١٢٠ صحیفه‌سنه مراجعت اولنه ٠

(خیزران)

فی الاصل یزم تحریف ایله هزارن دیدیکمز درخت معروفك اسمی اولهرق ثالث خلفاء بنی العباس اولان مهدی خلیفه‌نك برقیتلی جاریه‌سیدرکه مخدومه‌لری اولان هادی ایله هارونك والده‌لریدر ٠ قاموس مترجمی عاصم مرحوم مکمده انك بنا کرده‌سی اولان دار الخیزرانی تعریفده مزبوره‌یی هارون رشیدك جاریه‌سیدر دیمکله خطا ایتمشدر جاریه‌سی دکل والده‌سی ایدی اوغللرینك هنکام سلطنتلرنده خیلی حکم ونفوذی وار ایدی ٠ کندیسی ادبا وشعرادن اولغله خلیفه‌یه متادیا ایلر ایدی میانلرنده مطایبات کثیره واقع اولمشدر ازجمله برکون حمادعدن یعقوب

آینه به نظر ایلدکده رخساریني برك كل كبي ژاله دار عرق اولمش كورمكله صفحهٔ دیواره اشبو

انا التفاحة الحمرا علیها الطل مرشوش

مصراعني نقش ایدوب كندي خلیفه دخي مصراع مرقومی كوررك تحته

وفرج عرضها شبر غلیها العهن منفوش

مصرعني ترقیم ایتمكله خلیجه ملاطفه یي بادي اولمشدر اه

خیزران برمنوال محرز جاریه جنسندن اولدیغی حالده فضل بن یحیی بن خالد بن برمك حقنده سویلنان مدحیاتدن

اصبح الفضل والخلیفة هرو * ن رضیعی لبان خیر النساء

كفی لك فضلا ان افضل حرة * غذتك بثدی والخلیفة واحد

بیتلرنده مداهنهٔ شاعرانه اولهرق حر الاصل كبي كوسترلمشدر مع هذاكه مهدی خلیفه انی ١٥٩ تاریخنده اعتاق ایلمشدر بو بیتلر موما الیه فضلك هرون رشید ایله برابر خیزراندن سوت امش اولمسی مرتبه ثناسنی مشعردر نته كیم كامل ابن اثیرده (ص ٢٣٦ جلد خامس) مصرحدر ٠ خیزرانك عصر خلافت هادیده مهد علیالق علاقه سیله امور دولته علی وجه الكلیه مداخله اوزره اولوب اصحاب مصلحت ومراجعته بیاغی مرجع مستقل اولدیغی وحتی اوغلی هادینك اولبابده واقع اولان بر اخطار مشتكیانه سنی علی قول تسمیی تشبثنده اولمسی هضم ایده میه رك جاریه لرینه امر ایله انی قتل ایتدردیكی روایات تاریخیه دندر ٠ مهدی خلیفه نك و ولی عهدی موسی الهادینك هجولرینی متضمن اولان شوقطعه بشار بن برده معزو در

خلیفة یزنی بعماته * یلعب بالدبوق والصولجان

ابدلنا الله به غیره * ودس موسی فی حر الخیزران

١٧٣ سنة سنده وفات ایتمشدر

و (خیزران) صحائف الاخباردة مذكور برقوله كوره اولاددن امام محمد التقی حضرتلرینك دخی والده لری اسمیدر كه اوده جاریه جنسندن ایدی علی قول انك اسمی (ریحانه) ایدی ٠

حرف الدال

(دختنوس)

سركردهٔ بنی تمیم اولان لقیط بن زرارة قزی دختنوسدر که عقلای سر آمدان نسوان عربدن ایدی پدری بنی عامر بن صعصعه قبیله‌سی اوزرینه برادری معبد بن زراره‌نك اخذ ثاری ایچون آچدیغی سفرده که ایام مشهورهٔ عربدن (یوم شعب جبلة) دیو معروف اولان وقعه‌در دختنوسك تدبیری خارجی حرکتله مغلوب ومقتول اولدقده (دختنوس) اکا مرثیهٔ آتیه‌یی نظم ایله ابتداسندن خطاسنی ایما ایتمشدر

عثر الاغر بخیر خندف کهلها وشبابها
وأضرها لعدوها * وافکها لرقابها
وقریعها ونجیبها * فی المطبقات ونابها
ورئیسها عند الملوك وزین یوم خطابها
وأتمها نسبا اذا * رجعت الی انسابها
فرعی عمودا للعشیرة رافعا لنصابها
ویعولها ویحوطها * ویذب عن أحسابها
ویطا مواطن للعدو وکان لایمشی بها
فعل المدل من الاسود لحینها وتبابها
کالکوکب الدری فی * سیماء لایخفی بها
عبث الاغر به وکل منیة لکتابها
فرت بنو اسد فرار * الطیر عن أربابها
وهوازن أصحابهم * کالفأر فی أذنابها

ماآل ابیاتده مزبوره بیاسنك خطاسنی ایما ایله برابر کرم وشرفنی تفصیل ایتمش ونهایتنده اجله چاره اولدیغنی ومتفقاری اولان بنی اسد وهوازن قبیله‌لرینك فائده‌لری اولیوب بری دیکرینی تعقیب ایدرك فرار ایتدکلرینی کوسترمشدر . مزبوره‌نك اوقعه اوزرینه سویلدیکی اشعار بومرثیه‌دن عبارت اولیوب دها برچوق بیتلری اغایده براغلمشدر اه

بعضلر اشبو زرارة التمیمی فاملیاسنك دین مجوس اوزره اولدقلرندن بحثله دختنوسك پدری لقیط انی کندی نفسنه نکاح ایله تزوج ایتمش اولدیغنی

سویلشلرده ایسه بو روایتی ابن اثیر کامله اصح طوتمامشدر دختنوسك زوجی عمرو بن عمرو بن عدس ایدی وقعهٔ مزبوره ده اسیر دوشمشدر مجمع الامثالده ﴿ اجبن من المنزوف ضرطا ﴾ مثلنده ذکری واردر اه

صاحب قاموس دیرکه (دختنوس) لقطی بنت الهنا یعنی خوشکوار قزی دیمك معناسنه اولان (دخترنوش) معربی اولوب بونام ایله نوشیروان کندی قزینی بنام ایتمشیدی بعده بالتعریب لقیط التمیمی قزینك اسمنی (دختنوس) قویدی تایه بدل دال ایله (دخدنوس) دخی دیرلر اه

(یوم شعب جبله) صحائف الاخبارده کوسترلدیکی اوزره ظهور دین اسلامدن قرق سنه مقدمدرکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمزك دنیایه کلدکاری سنه وقوع بولمشدر . بنی عامر ایله بنی تمیم ارهسنده بوندن مقدم وقوع بولان محاربه (یوم رحرحان) دیمکله متعارفدرکه (رحرحان) قرب مکهٔ معظمه ده (عکاظ) نام محله قریب برارضك اسمی اولوب بنی عامر اوراده بنی تمیم اوزرینه کلدکده برمقاتله اولمش ولقیطك برادری (معبد) عامر یلر الله اسیر دوشمش ایدی عامر یلرانی اجلقله اهلاك ایتدکلرندن برادری (لقیط) انك اخذ ثاری عزمیله برسنه صکره اشبو یوم شعب جبله محاربه سنی آچمشدر . صحائف الاخبارده (یوم رحرحان) سهو ناسخ وغلط طابع اولهرق یوم زجزجان واقع اولمشدر اه

شاعر صحابی نابغهٔ الجعدینك مجمع الامثالده مذکور شو بیتندن

هلا سألت بیومی رحرحان وقد ❊ ظنت هوازن أن العز قد زالا

یوم رحرحانك ایکی اولدیغی اکلاشلمقده اولوب میدانینك نقلنه کوره انلردن بری بنی دارم ایله بنی عامر ارهسنده ودیکری بنی تمیم ایله بنی عامر میانده وقوعبولمشدر .

(درشهوار خانم)

دور سلطان حمید خان اول رجالدن چاوش باشی احمد نظیف افندی حلیهسی اولان درشهوار خانمدرکه عبد الحمید خان حضرتلرینك کریمهسی اولوب انجق شاهزادهلکده برجاریهٔ مستفرشه سندن زیورمهد وجود اولمش بولنمغله (سلطان) دیورسما اعلان اولنمیهرق (آخرتلك خانم) دیمکله معروف قالمشدر .

(دعد)

صحابیاندن ام رومان حضرتیدرکه حضرت ابو بکر افندمزك حرم عالیلریدر علی قول نام علیه‌لری زینبدر اسملرندن زیاده کنیه‌لریله متعارف اولدقلرندن حرف الهمزه ده ذکر اولنمشلردر و (دعد) یرده فصحای اصحاب وجوانمردان أعرابدن شاعر مخضرمی (عمر بن توالب العکلی) جنابلرینك زوجه لریدرکه نظم مشار الیهدن

اهیم بدعد ماحییت وان امت * اوکل بدعد من یهیم بهابعدی

یتی حقنده کمال محبتلرینی معلندر . (استطراد)

ترأجم نقول فتاواده متداول اولدیغی اوزره اشبو (دعد) لفظی هند لفظی کبی نسوانك علم جنسی مثابه سنده اولهرق اسامیٔ رجالده کی (زید) و (عمرو) طرزنده مستعملدر وتأنیث وعلمیت ایله فی حد ذاته غیر منصرف اولوب لفظ هند کبی ساکن الوسط اولهرق خفتلی بولندیغی جهتله صرفی دخی جائزدر نته کیم بیت مذکورده منصرف واقع اولمشدر انتهی .

(دغه بنت منعج)

قبیلهٔ تمیمدن بنی العنبر جماعتی نسوانندن فرط حمق ایله متصف برعورتدرکه پك بون قادینلر حقنده ضرب مثل اولهرق (احمق من دغه) دیو یاد اولنور . مرقومه‌نك حکایات حمق و بلاهتندن بری بودرکه کبه لکنده زمان وضع حملی حلول ایدوب اول خلالده نوعا اسهاله دخی اوغرامغله ولادت بوریسنی اسهأم تقاضیسی ظنیله صحرایه سرعت وحال بدویت ایجابی برچقوره قعود ایدوب ایکی بوری بردن حکمنی اجرا ایلمکله همان دفع طبیعی ایلدم قیاسیله قیام وچادره کلوب والده‌سنه « هل یغفر الجعرفاه » یعنی غائط اغزینی آچرمی دیو استکشاه ایلدکده اناسی عاقله اولمغله ایشه انتقال ایدوب « بلی آغزینی آچق دکل باباسنی یله چاغرر » ماکنده اولمق اولق اوزره « نعم و یدعو اباه » دیو قالقوب اول چقوردن چوجغنی الوب کتورر اه بوقصه‌یه مبنی بنی العنبر جماعتنه (جعراء) اطلاق ایلمشلردرکه حقلرنده موجب قدحدر برکون دخی چوجغك باشنك بنغلداغنی بوقلایوب یومشاقجه بولدیغندن « چوجغمك بوراسی قلدایور اکثریا او یومیوب اغلادیغنك علتی بودر » دیوب النه بریچاق الهرق

باشنی او یوب چوجغی اولدرمش وایشته شمدی راحته واردی دیو اورتاغنه اظهار حظ وسرور ایلمشدر اه

مجمع الامثال صاحبنك قولنجه (دغه) تعبیری مز بوره نك حقنی مشعر لقبی اولوب اسمی ماریه در پدرینك اسمی دخی (منجج) یاخود (مغنج) اولمق اوزره اختلافلیدر ٠

(دفاق)

عباسیه مغنیاتندن برمشهور جاریهٔ جمیله وادیبهٔ در فی الاصل یحیی بن ربیعك اوطه لغی اولوب موما الیهك مخدومی اولان (احمد بن یحیی) مز بوره یه اضافتله (ابن دفاق) دیو متعارفدر حسن وملاحتی وفن موسقیده حذاقت ومهارتی وار ایدی یحیانك وفاتندن صکره رؤسادن برقاچ کشی یه وارمش وانلرك دخی میراثلرینی بیمشدر نهایتنده هارون الرشید کریمه سی (حمدونه) نك خانکیلرندن اولهرق عمرینی انك دائره سنده آخر ایتمشدر ٠ طبعنده ظرافت وروحنده خفت ولطافت اولوب تحفلق ونکره کولق ایله شهرتی ویالکز زوجاری حقنده شاعتی وار ایدی ابیات آتیه اندن طولایی مز بوره نك هجوینی متضمندر

قلت لما رأیت دار دفاق * حسنها قد اضر بالعشاق
حذروا الرابع الشق دفاقا * لا یکونن نجمه فی محاق
اله عن بضعها فان دفاقا * شؤم حرها قد سار فی الافاق
لم تضاجع بعلا فهب سلیما * بل جریحا وجرحه غیر راقی

دفاقك برطاقم حکایاتی وکندینك بعض تحف تعبیراتی وار ایسه ده پك بی ادبانه اولدیغندن اخذ ونقلندن تأدب اولنمشدر (الحر الی ابرین احوج من ابر الی حرین) دیمان دخی بوقحبه در ٠ اغانینك اون برنجی جلدنده تفصیل اولنمشدر

(دفره)

برنجی طبقه ده اولان تابعیاتدن وثقاتدن بصره لی برخاتوندر کندیسندن محمد بن سیرین حضرتلری روایت حدیث ایلمشدر ٠ ابن حجر عسقلانینك (اصابه) ده بیانه کوره کتب سته اصحابندن (نسائی) صاحبة الترجمه (دفره) نك حضرت عائشه دن مروی اولان برحدیثنی کتابنده ثبت وتخریج ایتمشدر ٠ بعضلر موما الیهانك عصر سعادتی ادراك ایله شرف صحبت سنیه بی حائز اولدیغنه ذاهب اولمش واسمنی فایه بدل قاف ایله (دقره) ضبط ایلمشلردر ٠

(دلارام چنکی)

ملوك فرس قدیمدن بهرام کور جاریه‌سیدر سفینة الشعراده فارسیده قبل الاسلام شعر سویلنمامش وسویلندیسه‌ده برمصراع ونهایت بربیت مقداری اتفاقی اولهرق موزون دوشمش اولدیغنی افاده سیاقنده مسطوردرکه بهرام کورك دلارام نام جاریه‌سی ظرافت طبعی ایجابی افندیسی هرنه کلام سویلسه اکا مناسب ومفرح جواب ویرمك و بنابرین بهرام سیر وشکاره چیقدقجه انی برابر کوتورمك عادتلری اولدیغندن بزشکار کاهده جاریهٔ مزبوره علی العاده یانده ایکن اورماندن برارسلان ظهور ایدوب همان بهرام (مبالغهٔ عجمانه ایله) ارسلانك قولاقلرندن طوتوب ضبط ایتمکله معرض تفاخرده

منم آن پیل دمان ومنم آن شیریله
دیمش ودرعقب دلارام دخی
نام بهرام ترا وپدرت بوجیله

جوابنی ویرمکله بهرام بوکلامك طرزندن یعنی موزون ومقفی دوششندن حظ ایدوب عقلا وحکماسنهٔ عرض واعلام ایله نوعاما قانون شعری وضع ایتدرمشیدی فقط اوعصرلرده منفق القافیه ایکی مصراعدن زیاده شعر سویلندیکی ثابت دکلدر بعدالاسلام دخی فارسیده ابتدا سویلنان شعر شو مصراعدر (ع) غلطان غلطان همی رود تالب کور بونی یعقوب صفارك اوغلی بربیرامده چوجقلرله (چقوره جوز) اویناردلر ایکن آندیغی سکز جوزك بری دیشارده قالوب بعده یوارلانه یوارلانه کیدوب چقوره دوشدیکنده نشاطیاب اولهرق سویلشدر انتهی بالتنقیح

موما الیه یعقوب ایکیوز اواسطندن اوچیوز اواخرینه دکین خراسان وسجستانده حکومت ایدن (صفاریه) نك اولیدر صاری باقرجیلق صنعتندن یتشمش اولمسیله (صفار) دیو ملقب ایدی بعده بولقب احفادینه عنوان امتیاز اولدی .

(دلشاد خاتون)

بالاده (بغداد خاتون) عنوانده کذران ایدن امیر چوبانك حفیده‌سی که اوغلی دمشق خواجه‌نك قزی ویدیوز اوتوز تاریخندن اعتبارا بغداد ده یکرمی سنه مدت حکومت ایدن وجنکیز خاندانندن اولق تقریبیله

شهزاده معناسنه اولهرق (نوبین) دیو متعارف اولان شیخ حسن کبیرك زوجهسی دلبر برخاتوندر ذکر اولنان (بغداد خاتون) بونك خالهسیدر (شیخ حسن کبیر) بونی برمنوال سابق بغداد خاتوندن آیرلدقدنصکره آلمش وزمان حکم وحکومتی بونك حسن وآننه آلدرمشیدی صلاح الدین صفدینك افادهسنه کوره حقیقتده حکمدار بوایدی غریبایی سور وفقرا پرور ایدی بوحال اوزره عمر کذار اولوب یدیبوز اللی ایکی تاریخنده بغداد ده ارتحال ایتمش وجنازهسی مشهد مرتضایه نقل اولنهرق اورادہ دفن اولنمشدر • بعضلر مزبورهیی زوجی شیخ حسن عمزادهسی اشرف ابن تمرتاشه میللی حسن ایتدیکندن زهرلتمشدر دیرلر اه

(داشاد) اسمنده ایرانده وقتیله برشاعرهٔ بلیغه اولدیغی دخی عاشق چلبی تذکرهسنده آتیة الترجمه (عائشه حبی) قادینك ترجمهٔ حالندن اکلا شلمقدهدر فتحعلی شاه زوجهلرندن دخی بواسمده برشاعره اولوب طاعات منکرات محبت قبول نیست * صدبار اکر بچشمهٔ زمزم وضو کنند بیت مشهوری انك زادهٔ طبعی بولندیغی روایت اولنمقدهدر اه

(دمینه)

بنت حذیفة السلولیه درکه بالاده (آمنه) و (ام ابان) عنوانلرنده ذکری کذران ایدن شاعر (ابن الدمینه) نك والدهسیدر مرقومك اسمی عبدالله وپدرینك نامی عبیدالله اولوب کندیسی والدهسنه اضافتله متعیندر •

(داوکة بنت زیاء)

خطط مقریزیده مذکور اولدیغی اوزره محروسهٔ مصرك بانیهٔ سوری اولان خاتوندر که اشراف قوم قبطدن وشرفای نسوان اهل مصردن ایدی ابو القاسم عبد الرحمن بن عبدالله بن عبد الحکمك کتاب فتوح مصرده بیانه کوره دور فرعوندن یعنی فرعون وجنودینك مغروقیتندن صکره مصرده شرف وحیثیت اربابی زمرهٔ نسانك غیریده قالمدیغندن ایچلرنده (داوکه بنت زیاء) دینیلور صاحبهٔ عقل ودها یرخاتون وارایدی دنیایه چوق تجربهسی کچمشیدی انی اوزرلرینه امیر ایدیکه اتفاق ایدرك یوز التمش یاشنده اولدیغی حالده مزبورهیی کندیلرینه ملك نصب ایلدیلر مزبوره مودوع عهدهٔ امانتی اولان الکانك دست اغتصابه کچمسی

احتمالندن حذر اوزره اولغله ارکان اهالی اولان شرفای نسائی جمع ایدوب انلره دیدیکه « بزم ممالکمزه شمدی یه قدر کیمسه طمع ایدوب کوز دیکه مز ایدی انجق اشراف واکابرمز اولان ذاتلر هلاك اولدی وقوة اظهرمز اولان سحره دخی قالمدی شمدی بزم رأیم برحصار یاپوب انکله ممالکمز اطرافنی دأرا مادار احاطه ایتمك وهرکوشه یه دربندلر وکوزجیلر قویمقدر زیرا بوندن بویله خلقك یزه طمعندن امین اولهمیز » انلر دخی رأینی تصویب ایتملریله مز بوره مصر اطرافنه عظیم برحصار بنا ایلدی تمامیله تراناز وکویلر وقصبه لر ایله ارض مصر داخل سور قالدی نیلدن جدوللر الدی کوپریلر قوردی حصار بوینه دربندلر ودبویلر یایدی هراوچ میل باشنه بردبوی وبردربند بنا ایدوب اره لرینه دخی میل باشنه برر اوفاق دربندلر بنا ایلدی انلره آدملر قویدی واوآدملره ارزاق ویردی وچاکلر ایله حراست اولنمق اصولنی وضع ایلدیکه بربیکانه ظهورنده بری برلریله چاك چاله رق خبراشورلر ایدی قبغی جهتدن اولسه چار چاپك هرطرف بردن خبیر اولور ایدی مصری انکله قورودی حصار مذکور بروقت مصرده (جدار المجوز) و (حائط المجوز) دیو معروف ایدی خراب ونایاب اولدی صعید جهتنده حالا براز بقیه سی واردر اه من الخطط ص ۱۹۹ جلد اول ۰

(دنانیر)

وزیر عباسی مشهور یحیی بن خالد البرمکینك آزادلیسی برمغنیهٔ معروفه در حسن وهنری درجهٔ کامله اولوب خانندهلکده اشتهاری ونظم ونثره اقتداری وار ایدی فن موسیقیده کندیسنی سابقة الترجمه (بذل) اوسته چیقارمش وفضله اولهرق دنانیر بذلك استادلری اولان فلیح وابن جامع وابراهیم واسحاق الموصلی کبی مشاهیر مهرهدن دخی اخذ صناعت ایتمشدر کتاب الاغانیده محکیدرکه دنانیرك منتخب بربسته سنی برکره استاذ مشهور (ابراهیم الموصلی) کندندن اخذ اولنمش اولسی امثله تصحیح ایتمك ایستیه رك مز بوره یه تکرار تکرار اوقوتدرمش اولدیغی حالده تصحیح ایده جك برجهت بوله مامش اولدیغنی کندندن نقلا اوغلی (اسحاق الموصلی) سویلمشدر ۰ مز بوره نك هزینه هارون الرشید وحسنه صالح بن هارونك آزادلیسی عقیل که اوده مهرهٔ موسیقیماندن

شاعر برکیسه ایدی مفتون اولمشلر ایدی هارون همان هروقت یحیای برمکینك خانه‌سنه کیدر ودنانیرك صدای جانفزاسنی دکایه‌رك برچوق احسانلر ایدر ایدی عقیل ایسه

یادنانیر قد تنکر عقلی * وتحیرت بین وعد ومطل
شغنی شافعی الیك والا * فاقتلینی ان کنت تهوین قتلی

دیه‌رك بو هوا ایله عقلنی الدرمه درجه‌لرنده مزبوره‌نك سودای عشقنده کزر ایدی اه

دنانیرك قوت طبع شاعرانه‌سی حقنده دخی کتاب ابن ظافرده شویله برحکایه مسطوردرکه یحیای برمکی برکون مزبوره‌یی یانه الهرق باغچه‌یه جیقمشیدی موسم بهار اولمغله کللرك بهجت واطافتنی کوره‌رك شو بیتی

الورد احسن منظرا * فتمتعوا باللحظ منه

انشاد وبر بیت مناسب دخی دنانیردن استنشاد ایتمکله مزبوره همان البداهه

فاذا انقضت ایامه * ورد الخدود ینوب عنه

بیتنی سویلشدر بونلردن بیت یحیی « کل کوزل شیدر نظر وتماشا ایله اندن استفاده ایدیکز » ماکنده اولوب دنانیرك بیتی ایسه « کلك زمانی کچدکده کلرخسارلرك یناقلری کل یرینه کچر » ماکنده اولمغله دنانیر بو بیت ایله کندیسنی یحیایه بر درجه دها سودرمش ونوازش ایدرمشدر اه

(دنانیر جاریة ابن کاسه)

عباسیه شعراسندن وشعرانك صلحاسندن محمد بن کاسه‌نك جاریه‌سی اولان دنانیردر که بودخی شاعره ومغنیه ایدی اهل ادب وارباب مروءتدن کیمسه‌لر مخصوصا کیدوب مزبوره ایله مذاکره ومشاعره ایدرلر ایدی عصری ادباسندن علی بن عثمان الکلابی‌دن منقولدرکه برکون خانهٔ ابن کاسه‌یه واروب مومی‌الیهی بوله‌میه‌رق جاریه‌سی دنانیر ایله اوطورمشیدم مزبوره بکا « یا اباالحسین سنی محزون کوریورم » دیه‌کله بن دخی قوم قریشدن برادرم وار ایدی وفات ایلدی انك دفنندن عودت ایدیورم دیمشیدم انك اوزرینه مزبوره برمقدار سکوت ایدوب شویله سویلدی

بکیت علی اخ لك من قریش * فابکانا بکاؤك یا علی
فصات وما خبرناه ولکن * طهارة صحبه الخبر الجلی

یعنی یا اباالحسین فریشدن اولان فرنداشکه اغلادك • سنك بکاك بزیده اغلاتدی • مرحوم اکرچه بزم معلوم وتجربمز دکل ایسه ده سزك کبی طاهر کیمسه لر ایله مقارنت ومصاحبتی کندینك حسن حالنه خبر جلی ودلیل قویدر اه وینه موما الیهدن منقولدرکه برکون محمد بن کاسه نك تزدنده ایدك « سزه دنانیرك فهم وفراست وذکا وکیاستندن برمقداریني بیلدیرهیم » دیوب مزبوره یه شویله تحریر ایتمشیدی (انك أمة ضعیفة لکعاء فاذا جاءك کابي هذا فعجلي بجوابي والسلام) یعنی سن زبون ودنی برجاریه سن بو مکتوبم سکا کلدکده جوابني تعجیل ایده سین والسلام (دنانیر) دخی جواب اولهرق اکا (ساءني تهجینك ایاي عند ابی الحسین وان من أعیا الی الجواب عما لا جواب له والسلام) دیو تحریر ایلدیکه ماکی بودر ابوالحسینك یانده بنی بو وجهله تحقیر وتخجیلك کوجه کتشدر • عجزٌ وفهاهتك اك شدیدیده جوابی اولیان شیدن جواب ویره بیلمکدر والسلام

بو دنانیرك آثار نظمندن دها بعض ابیاتی اغانیدك اون ایکنجی جلدنده افندیسنك ترجمهٔ حالنده مبسوطدر وادب وتربیه وحسن سجیه صاحبی شاعره برقز ایدی وفاتنده مولاسی ابن کاسه اکا شو بیتلری سویلدی

الحمد لله لا شریك له • بالیت ماکان منك لم یکن

ان لم یك القول فیك فنا • أفحمني غیر شدة الحزن

بو ابن کاسه صالح مشهور ابراهیم بن ادهم حضرتلرینك یکیدرکه مشار الیه حضرتلری انك دایسی ایدی حق مشار الیهده انك مرثیه سی دخی واردر •

(دنیا)

ابن خلکانك افاده سنه کوره (دیك الجن) دیو معروف اولان شاعر عبد السلامك برجاریهٔ شاعره سیدر بعض روایاتده ابیات آتیه مزبوره نك دیك الجندن اوله برولدینك وفاتنده سویلدیکی مرثیه أولمق اوزره مذکوره در

یابی نبذتك بالعراء المقفر • وسترت وجهك بالتراب الاعفر

یابی بذاتك بعد صون للبلی • ورجعت عنك صبرت ام لم اصبر

لو کنت اقدر ان اری اثر البلی • لترکت وجهك ضاحیا لم یقبر

بو ابیاتنده مزبوره ولدینی اوتدن و صودن خالی بر بیابانه دفن ایدوب وجهنی کول رنکی طوپراقلرله اورتدیکنی وذاتا صیانت وقیملی طوتدیغی حالده عاقبت چار وناچار چوریه‌جك یرلره براقدیغنی بعدالبیان اکر وجهکك طوپراقلر ایچنده کسب ایده‌جکی حالی کورمکه تحمل اولیدی دفن وستر ایتیوب یوزیکی میدانده براقور ایدم دیمك ایستمشدر ٠

مزبوره حقنده دیك‌الجن کندی سوکیلی برکوله‌سیله شبهه ایتدیکندن هم انی وهم اوکوله‌یی قتل وتلف ایتمش و بعده پشیمان اوله‌رق انلردن هر بری حقنده بشقه بشقه مرثیه‌لر سویلمشدر اه

صاحب اغانی ابوالفرج الاصفهانینك نقلنه کوره ایسه دیك‌الجنك قتل ایتدیکی قز (ورد) اسمنده بر نصرانیه اولوب انی موما الیه مسلمان ایدرك تحت نکاحنه المشیدی ٠

(دنیا) برده دولت عباسیه شعراسندن وبصره اهالیسندن اولان ابو عیینه‌نك معشوقه‌سی (فاطمه بنت عمرو بن حفص هزارمرد) ك جاریه‌سی اسمیدرکه شاعر موماالیه اصل معشوقه‌سی اولان فاطمه‌نك نبالت وشرافتنه وزوجی بولنان عیسی بن سلیمانك شهرت شائعهٔ شجاعتنه مبنی نامنی قاله المقدن احتراز ایدرك شعرینی انك اوجاریه‌سی اسمنه بنا ایدر ایدی نته کیم شو قولنده واقعدر

مالقلبی ازق من کل قلب * ولحبی اشد من کل حب
ولدنیا علی جنونی بدنیا * اشتهی قربها وتکره قربی
نزلت بی بلیة من هواها * والبلایا تکون من کل ضرب

(یعنی) بکانه اولشکه قلبم هرقلبدن رقتلی و بنم عشق ومحبتم هرمحبتدن شدتلیدر ٠ بن دنیانك دلیسی اولدیغم وداءما انك قرب و وصالنی ایستك ایتدیکم حالده اوبنم قرب ومجاورتمی کریه کورر ٠ بلیه‌نك انواعی اولمغله بن ده انك هوای سوداسیله بر دراو درددهیم ٠

(دولت خاتون)

انا بکان خوزشیدیه‌دن که ٥٧٠ سنه‌سندن سکز یوز اونه قدر خرم آباده حکومت ایلیانلردندر ٧١١ تاریخنده زوجی (عزالدین محمد) ك وفاتی وقوع بولمغله یرینه متصدی حکومت اولمشیدی لکن تاتار اشقیاسنك تغلب واستیلاسنی مشاهده وکندی انلری دفع ایده‌میه‌جکنی ادراك ایتکله

حسن رضاسی ایله حکومتی برادری عزالدینه ترك وفراغ ایلدی اه من صحائف الاخبار .

(دهناء بنت مسحل)

مالك بن سعد بن زید مناة اوغللرندن اولان (مسحل) قزی دهنادرکه راجز مشهور عجاجك زوجه‌سی شاعره برقادیندر عجاج ایله اره‌لری او یوشمدیغندن پدرینه برابر اوله‌رق عجاجی مملکتلری اولان (یمامه) والبسنه شکایت و (انی منه بجمع) دیو کندینك حالا زیرازدواج عجاجده بکارتله باقی بولندیغنی تصریح ایله اظهار وقاحت ایلمسیله عجاج انی تطلیق ایتمشدر والیٔ ولایت اولوقت طرفینك بی ادبانه افاده‌لرینی استماع ایله عجاجه ایجاب شرعیسی اوزره بر سنه مهل ویرمکله عجاج او ارالق شویله برمدح ناکسانه ایتمشیدی

اظنت الدهنا وظن مسحل * ان الامیر بالقضاء یعجل
عن کسلاتی والحصان یکسل * عن السفاد وهو طرف هیکل

انك اوزرینه دهنا دخی شو نظمی سویلمشیدی

والله لولا خشیة الامیر * وخشیة الشرطی والمثیر
لجلت من شیخ بنی القفیر * کجولان صعبة عسیر

دهنانك بو سوزی اوزرینه عجاج انی تقبیل ونوازش ایله تطییب قیدنده بولندیغندن اکا مبنی دخی مزبوره شویله سویلدی

تالله لا تخدعنی بالضم * الیك والتقبیل بعد الشم
الا بهرهاز یسلی همی * ینزع عنی فتحی من کمی

ادبانه اولدیغندن ترجمه‌لرندن صرف نظر اولنمشدر اه

حرف الذال

(ذات الاذنین)

ایکی قولاق صاحبه‌سی معناسنه اوله‌رق قولاقلرینك بیوکلکندن کنایة آتیة الترجمه عائشه بنت طلحة حضرتلرینك لقبیدر بو لقبی اکا ضره‌سی سیده سکینه حضرتلری وضع ایتمشدر دینور وضع لقب خصوصی (ولاتنابزو بالالقاب) حکم عالیسنه مخالف برکیفیت اولدیغندن حضرت مشارالیهادن صدوری مستبعددر .

(ذات الحفوف)

عصر سعادت نسوانندن برخاتوندرکه وضع حمل ایدوب دم نفاسی کورمامشدر انك ایچون بویله تسمیه قلنمشدر .

مایعول علیهده بویله مذکور ایسه ده وجه تسمیه بنجه ظاهر دکلدر .

(ذات الخال)

هارون الرشید جاریه لرندن برمغنیهٔ مشهوره درکه درجهٔ غایه ده دلبر وهنرور ایدی هارونه معزوا مشهور اولان ابیات آتیه یی هارون الرشید انکله دیکر ایکی جاریه سی حقنده سویلمشدر

ملك الثلاث الآنسات عنانی * وحلان من قلبی بکل مکان

مالی تطاوعنی البریة کلها * واطیعهن وهن فی عصیانی

ماذاك الا ان سلطان الهوی * وبه غلبن اعز من سلطانی

بو ابیاتده مشارالیه کمال سوزش ایله کندینك برپادشاه جهان مطاع اولدیغنی حالده اوچ قرك مغلوب حب وهوا وزبون حکم واستغنالری اولدیغنی افاده ایتمشدر . علی قول ابیات مرقومه شاعر عباس بن احنفك زادهٔ طبعی اولوب مومالیه انلری هارون اغزندن سویلمشدر

ذات الخالك اصل اسمی (خنث) اولوب اوست دوداغنده غایت کوزل بر بنی اولدیغنه مبنی بنلی خانم معناسنه اولمق اوزره (ذات الخال) دیو شهرت بولمشدر هارونك ذکر اولنان ابیاتنده واقع دیکر ایکی جاریه سندن بر ینك اسمی (سحر) ودیکر ینکسکی (ضیاء) ایدی نته کیم هارون انلری دیکر بر نظمنده بو وجهله تصریح ایلدی

آن سحرا وضیاء وخنث * هن سحر وضیاء وخنث

اخذت سحر ولاذنب لها * ثنی قلبی وترباها الثلث

(ذات الخال) پرده عربستانده بر موضع اسمیدرکه عمرو بن معدی کرب حضرتلری انی شعرنده ذکر ایدوب (ع) . وهم قتلوا بذات الخال قیسا . دیمشدر

(ذات الخمار)

باش اورتیلی خاتون معناسنه اولهرق آتیة الترجمه (هنیدة بنت صعصعه) درکه شاعر مشهور فرزدقك خاله سیدر (ذات الخمار) اطلاقنك وجهی بودرکه مزبوره برکون پدری و برادری ودایسی وزوجی ایله برلکده اوطوررلر

ایکن باشنده بولنان اورتی بی ایندریو یرمشیدی انلر (یاهنیده بزسنی بویله کورمامشدك بونك سببی نه اولدی) دیملریله مزبوره « سزلر کبی درت محرمی جمع ایدیشمدن طولایی بکا بر عجب ومباهات کلدیده اوسببله بویله بر سر بازاق ایتدم » دیوب بعده پدرم (صعصعة بن ناجیه) برادرم (غالب بن صعصعه) در دایم (اقرع بن حابس) در زوجم ایسه (زبرقان بن بدر) در اکر نسوان عرب ایچنده بو مثللو درت محرمه نائل اولمشده یازلرنده باشنی اچه بیلك کندینه میسر بولنمش بر قادین دها وار ایسه بن اکا الی رأس دیشی دوه بغشلارم دیو بو بورلنمکله لقبنه (ذات الخمار) دیمشلردر .

محمد امین المحبی مایعول علیهده بونی بو وجهله بیاندنصکره دیمشدر که بو قصه یه مشابه ماده نك اغربی عمر بن عبدالعزیزك حرمی اولان فاطمه بنت عبدالملکك حالیدر که موما الیهانك خلیفه اولهرق اون اوچ محرمی وار ایدی که جمله سنك یانده باش اورتیسنی ایندیره بیلور ایدی پدری (عبدالملك بن مروان) و بیوك پدری (مروان بن الحکم) و برادرلری (ولید) و (سلیمان) و (یزید) و (هشام) و برادر زاده لری (ولید ابن یزید) و (یزید بن ولید) و (ابراهیم بن ولید) ودایسی (معاویة ابن یزید) ووالده سنك (۳) پدری (یزید بن معاویه) وانك پدری معاویة ابن ابی سفیان) و زوجی (عمر بن عبدالعزیز) ایدی یونلره هب خلافتله بیعت اولنمشدر اه لکن فاطمه یونلرك هپسنه ادراك ایتمامشدر .

(ذات القرطین)

غسانیلردن یعنی قیاصرهٔ روم جانبلرندن منصوبا بروقت بریة الشامده حکومت ایدن امرای عربدن حارث اعرجك والده سیدر که آتیة الترجمه (ماریه) اولهجقدر غایت نفیس برچفت کوپه سی اولمقدن ناشی (ذات القرطین) دیو شهرت بولمشدر حرف المیمده تفصیل اولنور .

(ذات النحیین)

تیم الله بن ثعلبه جماعتندن برخاتوندر که چفته طلومی معناسنه اولهرق کندینك آتی البیان برحالی شغل وشح ایله ضرب مثله بادی اولمشدر یك مشغول ویك حریص وبخیل کیمسه لر حقنده عربلر انی یاد ایله

---

(۳) امها عاتکة بنت یزید بن معاویة .

(اشغل من ذات النحيين) و (اشح من ذات النحيين) دیو ضرب مثل ایدرلر . چونکه مزبوره زمان جاهلیتده ایکی طولوم ایله بربازارك الارغه محلنده باغ صاتار ایمش . خوات بن جبیر الانصاری که مؤخرا شرفیاب اسلام ایله زمرهٔ اصحاب علیه الصلاة والسلامدن اولمشدر باغ المق صورتیله مزبوره‌نك یانه کلوب چاشنیلرینه باقق ایچون طولومك بریسنك اغزینی چوزدرمش انك طعمنه باقدقدن صکره اوته کی طولومك دخی اغزینی آچدیروب کویاکه انکده چاشنیسنی اکلایه‌رق خاتونه انکدخی اغزینی طوتدرمغله قادینجغزی اول صورتله اشغال ایدرك کندیسی انکله دیکر کونه داد وسنده مباشرت ایتمشدر بناء علی هذا مزبوره‌نك اومشغولیتی شایع ویك مشغوللر حقنده ضرب مثل اولمشدر حقنده (اشغل من ذات النحیین) دینلدیکی کبی دفع تسلط قیدنده اولمیه‌رق یاغنك ضیاعی خوفیله طولوملرك اغزلرینی امساك ایله اشتغال ایدیشی دخی بخلنه حمل اولنه‌رق پك بخیللر حقنده (اشح من ذات النحیین) دینلمشدر

اناس ربة النحیین منهم * فعدوها اذا عد الصمیم

بیتنده مزبوره مقصود اولوب شاعر ضرورت وزندن ایچون ذات لفظنی مرادفی اولان (ربه) لفظنه تبدیل ایتمشدر وبیت مرقوم مزبوره‌نك قبیله‌سی اولان تیم‌الله بن ثعلبه جماعتنك هجوینی متضمندر .

(ذات النطاقین)

(ذات النطاقین اسما) درکه بالاده مذکور اسما بنت ابی بکر الصدیق حضرتلرینك شب هجرت حضرت فخر رسالتده نطاقنی ایکیه بولوب برپارچه‌سنی سفره ودیکر پارچه‌سنی قربه‌یه باغ اولمق اوزره عرض ایتدیکی وعلی قول سفره موجود اولوب باغی اولمدیغنه مبنی مشارالیها نطاقنی سفره‌یه باغ اولمق اوزره بیرتمه‌رق حضرت خیرالبشرك « یااسماسنك بو نطاقکه بدل جناب حق جنتده سکا ایکی نطاق احسان بیورمه‌جقدر » تبشیرینی الدیغی جهتله کندیسنه (ذات النطاقین) دینلمشدر (نطاق) کتاب وزننده نسوان عربك ایش اثوابلرینه برنوع لباسلریدر اه

دینیلورایدیکه اکر حضرت صدیقك اوغللری کریمه‌لری کبی ارباب کار وجربزه اولیدیلر حضرت فاروقه خلافت کوبجه کلور ایدی زیرا

حضرت عائشه یادئ وقعهٔ جملدر وحضرت (اسماء ذات النطاقین) دخی مخدومی عبدالله بن الزبیری کعبهٔ مکرمه یه تحصن ایله حجاج ظالمه قارشو شدت اوزره قتال ایتمسنه حث وتشویق ایتمشدر رضی الله عنها ·

(ذلفاء)

عصر امویه مشهوراتندن وجاریه جنسندن برادیبهٔ ادب آرا ومحبوبهٔ معارف پیرادر که وصف حالی شو بیتدر

انما الذلفاء یاقوتة * اخرجت من کیس دهقان

یعنی (ذلفا) بر دانهٔ یاقوتدر که کویلی کیسه سندن چیقمشدر · کندیسی فی الاصل مدینهٔ منوره مولداتندن اولمغله بلدهٔ طیبه اهالیسی بروقت بتون انك مفتون حسن وآنی ومزید مزیت ایله ثنا خوانی اولمشلر ایدی حقنده سویلنان اشعاردن

انما الذلفاء همی * فلیدعنی من یلوم
احسن الناس جمیعا * حین تمشی وتقوم
حبب الذلفاء عندی * منطق منها رخیم
اصل الحبل لترضی * وهی للحبل صروم
حبها فی القلب داء * مستکن لایریم

ابیاتی اغانیده احوص بن محمد الانصاریك وعلی قول بحتری العبادیك اولق اوزره محرردر · مستطرفده اوزون اوزادی یه محکی اولدیغی وجهله مزبوره یی ابتدا صاحب اولندن سلیمان بن عبد الملك الاموی ك برادری (سعید بن عبدالملك) تام بر ملیون غروشه اشترا ایدوب مؤخرا سلیمان بن عبدالملکه خلافت توجه ایتدکده مزبوره انك ملکنه کچمشیدی انجق کندیسنك نظر محبتی اسکی صاحبی اوزرنده قالمغله دوائر ملوك انی خشنودئ ایده مدی حتی سعید بن عبدالملکك تحت تملکنده ایکن برکون سرای قپوسندن دیشاری اوغرایه رق فصیح تعبیر ایله (عباد الله من لی بدواء مالایشتکی وعلاج مالایسمی · طال الحجاب وابطأ الجواب · والقلب طائر والعقل عازب · والنفس والهة والفؤاد مختلس والنوم محتبس · رحمة الله علی قوم عاشوا تجلدا وماتوا کمدا · ولوکان الی الصبر حیلة اوالی ترك الغرام سبیل لکان امرا جمیلا) دیو صاحب اولی حقنده یانوب یاقلدیغی کورلدی اه سلیمان بن عبدالملك ملکنده ایکن دخی

برکچه مغنی سنان بیتوتنکاه خلیفه یه یقین برمحلده بعض احباسنه ابیات آتیه یی تغنی ایتمکده ایدی

محجوبة سمعت صوتی فارقها * من آخر اللیل لما نبه السحر
فی لیلة البدر مایدری مضاجعها * أوجهها عنده أبهی أم القمر
لم یحجب الصوت احراس ولاغلق * فدمعها الطروق الصوت منحدر
اومکنت لمشت نحوی علی قدم * تکاد من لینها فی المشی تنفطر

(ذلفاء) سنانك سسنی ایشیدهرك دکلهمك اوزره خلیفهنك فراشندن قالقوب دیشاری چیقدقده سنانك اوقودیغی ابیاتی بتون کندینك حسبحالی بولمغله کندیسنه برجوشقنلق کلهرك رفع صوت ایله بکایه باشلامشیدی سلیمان خلیفه انك اغلایشندن بیدار اولمغله « ماهذا یاذلفاء » دیو سؤال حال واودخی جواب اولهرق قطعهٔ آتیه یی ارتجال ایلدی

الارب صوت رائع من مشوه * قبیح المحیا واضع الاب والجد
یروعك منه صوته ولعله * الی امة یغری معا والی عبد

(ذلفاء) بو قطعه سنده کوزل سسك هرنقدر سویلیانی چرکین ویستمایه دخی اولسه انسانه البته تأثیری اولهجغنی افاده ایله سنانك سسی کندینك غرام مکتومنی اثاره ایتدیکنی اشعار ایلدی اه

بو قصه تزیین الاسواقده ص ۱۷۱ سلیمان بن عبدالملك (عوان) نام جاریه سی حقنده سوق اولنمشدر اغانی یه مخالفدر اه

اغانیده جمیلهٔ مغنیه نك ترجمهٔ حالنده بالمناسبه اولنان براغاده دن اکلاشلدیغنه کوره ذلفانك صکره لری دولت زوجنه ایرن کساندن بری مزبوره یی هرنصلسه طلاق ثلاثه ایله تطلیق ایدوب بعده افراط اوزره ندامت ایتمکله ثلاثه لفظنی مشؤم عد ایدرك فیما بعد برشی صایه جق اولسه (واحد . اثنین . اربعه) دیوب ثلاثه یی سویلز اولش وکندی ایتدیکندن بحثله هیچ کیسه نك دخی اولفظی اغزه المامسنی شو قطعه سیله تنبیه وتوصیه ایتمشدر

لابارك الله فی دار عددت بها * طلاق ذلفاء من دار ومن بلد
فلایقولن ثلاثا قائل ابدا * انی وجدت ثلاثا انکد العدد

(ذلفاء جاریة ابن طرخان)

شاعر ابو نواسك

عجبا من حماقة الذلفاء * تنشهى فياشل الخلفاء

ديديكى ذلفادركه عصر عباسيه جواريسندن شاعره برقزدر وسبب نظم ابى نواس بودركه مومااليه بركون مزبوره‌نك تزدينه كيدوب ارقه‌سندن ثقلادن (مروان بن ابى حفصه) دخى كلكله ذلفانك افنديسى اولان (ابن طرخان) ابو نواسى انك اوست طرفنه كچرمشيدى مروانك بوكا جانى صيقيله رق ذلفايه همان شو بيتى

غيضن من عبراتهن وقلن لى * ماذا لقيت من الهوى ولقينا

اوقويوب طرفنه استمالتله مباهاتغروشلق ضمننده انك دخى مناسب بر بيت علاوه‌سنى ايستدكده (ذلفاء) بالعكس انك هواسنه اصلا مماشات ايتميه‌رك «سن بو بيتكله بنم قلبيده مخفى اولان حب خنكارى تهييج ايتدك» ماكنده اولمق واكارغما كندينك خنكاردن غيريده كوزى اولمديغنى اكلاتمق اوزره

قدهيجت بالبيت الذى أنشدتنى * حبا بقلبى للامام دفينا

بيتنى سويلكله (ابونواس)

عجبا من حماقة الذلفا * تنشهى فياشل الخلفاء

ديه‌رك اوراده قالقوب كتمشدر اه

ذلفانك نظم شعرده اولان قوت قريحه‌سى حقنده مأثور اولان حكايه‌لرندركه ملازم سراى خلفا اولان شعرادن عباس بن الاحنف بركون مزبوره‌نك اولديغى خانه‌يه كيدوب شوكا مناسب بر بيت بولسه‌ك آ ديه‌رك

اهدى له اصحابه ارجة * فبكى واشفق من عيافة زاجر

بيتنى اوقودقده (ذلفاء) همان بالارتجال

خاف التلون فى الوداد لانها * لونان باطنها خلاف الظاهر

ديمش ومرقوم بونى آشورى استحسان ايليه‌رك ذلفايه «اكر بو بيت بندر ديبه‌جك اولورايسه‌ك بردها اويكه كلم» ديو بيت مزبوره صاحب چيقمامسى ضمننده آندويروب انى كندى بيتنه استلحاق ايلمشدر اه من كتاب ابن ظافر .

بونلردن برنجى بيت (فلان كيمسه‌يه احبابى براغاج فاووتى اهدا ايتمش اوده فال خير عد ايتيانلرك تشاؤمندن خوف ايدوب اغلامشدر) ماكنده ومعما طرزنده اولوب ايكنجى بيت دخى (زيرا انك رنكى ايكيدر

ایچی طیشنه مخالف اولمغله وداد وموالانده دخی تلون وقوعندن خوف ایلمشدر) مؤداسنده اولدیغندن مناسبتلری الحق اظهر دوشمشدر اه بو اسمده برده حضرت یعقوب سریه‌سی اولدیغنی تاریخ عالمده مصادف چشم مطالعه اولمشدر ص ٢٠٢ واظن فیه التعریب ان لم یکن تحریفا .

حرف الراء

(رابعة العدویه)

ام الخیر رابعه بنت اسمعیل العدویه درکه مائهٔ اولی نسوانندن وعصری اعیانندن بصره‌لی برخاتون اولوب زهد وصلاح ایله مشهور ومناقب جمیله ایله مبجل ومذکوردر . امام ابوالقاسم القشیری انی رساله‌سنده ذکر ایدوب دیمشدرکه رابعه مناجاتنده « الهی سن سنی سون قلبی آنشه یاقارمیین » دیر ایدی بر دفعه سنده کندیسنه « رب رحیم انی یاپماز سوء ظنده بولنمه » دیو خطاب هاتف ارشدی اه کندیسی کرچه صورتده زن ایدی لکن سیرتده بر دلروشن ایدیکه کمالات انسانیه جه اکثر رجاله تفوقی ظاهر اولمقدن ناشی کندیسنه (تاج الرجال) دیرلر ایدی . مآثر جمیلهٔ زهدیه‌سی اولقدر شهرت بولمشدرکه شرحه حاجتی دلالرده داستان اولمش ونام جلیلی مخدرات نسوان وزاهدان زمرهٔ زنان حقلرنده ضرب مثل حکمنی المشدر . اجلهٔ اهل عصرندن حسن بصری حضرتلری زوجلرینك وفاتندن صکره کندیلرینی تزوجه طالب اولمشلر ایدی رابعه حضرتلری بعض اسئلهٔ لدنیه ایراد یله مشارالیهی اختبار وامتحاندن صکره معرض امتناعده ابیات آتیه‌یی نظم وانشاد ایلدی

راحتی یا اخوتی فی خلوتی * وحبیبی دائما فی حضرتی
لم اجد لی عن هواه عوضا * وهواه فی البرایا محنتی
حیثما کنت اشاهد حسنه * فهو محرابی الیه قبلتی
ان امت وجدا ومالم رضا * واعنانی فی الوری واشتوتی
یاطبیب القلب یا کل المنی * جد بوصل منك یشفی مهجتی
یاسروری وحیاتی دائما * نشأتی منك وایضا نشوتی
قد هجرت الخلق جمعا ارتجی * منك وصلا فهو اقصی منیتی

مجتهدیندن سفیان الثوری حضرتلری دخی اوعصرده اولمق ورابعه‌نك

جلالت قدرینی معترف بولنمق حسبیله مشارالیهانك زیارتنه کیدر واندن حقائقه دائر اولان شبهاتنی حل ایلر ایدی برکون امام مشارالیه رابعه یه « سنك حقیقت ایمانك وجناب حقجه اعتقادك نه مرکزده در » دیو سؤال ایتمشیدی رابعه جوابنده « بن اللهه جهنم قورقوسی وجنت سوکیسی ایچون عبادت ایتمم زیرا او حال ارغاداق صفتیدر . بلکه کندیسنه کمال عشق ومحبتمدن ناشی عبادت وایفای لازمهٔ عبودیت ایلرم » دیوب شو مناجاتنی انشاد ایلدی

احبك حبین حب الهوی * وحبا لانك اهل لذاك
فاما الذی هو حب الهوی * فشغلی بذکراك عمن سواك (٦)
واما الذی أنت اهل له * فکشفك لی الحجب حتی اراك
فلا الحمد فی ذا ولا ذاك لی * ولکن لك الحمد فی ذا وذاك

(یعنی) یارب بن سنی ایکی سوکی ایله سورم محبتمك بری بنم عشق واشتیاقمدن ودیکری سنك سولمکه اولان لیاقتکدندر بنم اثر اشتیاقم اولان محبتم ماعداکی براقوب سنك ذکر ویادکله مشغول اولمقلغم وسنك سولمکه سزالغك بکا مرتبهٔ مشاهده یی احسان بیورمقلغکدر ایمدی حمد وثنا نه بوکا مقصور ونه ده بو جهت محموده بکا راجعدر بلکه هر حالده وهر ایکی جهتده شکر وسپاس سکا مخصوصدر اه وفاتلری یوز اوتوز بش وعلی قول یوز سکسان بشده حوالیٔ قدس معلاده وقوع بوله رق قبر شریفلری زیارتکاه اهل انتباه قالمشدر قدس الله تعالی سرها .

(رابعة الشامیه)

نفحاتدن اکلاشلدیغنه کوره بوده عرفان حقیقی یه ایرمش وکشف وکرامتی کورلمش خاتونلردن اولوب کندیسنده کاه خوف ومهابت وکاه امن وانست (١) حالی مشاهده اولنور وبعضا شو بیتلری

حبیب لیس یعدله حبیب * ومالسواه فی قلبی نصیب
حبیب غاب عن بصری وشخصی * ولکن عن فؤادی مایغیب

بعضا دخی بو بیتلری

انی جعلتك فی الفؤاد محدثی * وابحت جسمی من اراد جلوسی
فالجسم منی للجلیس مؤانس * وحبیب قلبی فی الفؤاد انیسی

(١) انست فتح فا ایله شفقت وزننده اولدیغی حالده عامه غلط ایدوب همزه نك ضمی ونونك سکونی ایله تلفظ ایدرلر .

(٦) ویروی فحجب شغلت به عن سواك

سو یلدیکی ایشیدیلور ایدی . کتاب عوارف المعارف صاحبی ابو النجیب السهروردی حضرتلری قطعهٔ اخیره‌یی سابقة الترجمه رابعة العدویه حضرتلرینك اولمق اوزره ایراد بیورمشدر انلردن اولدیکی قطعه‌نك مآلی « دوست بر دوستدر که اکا بشقه‌یری معادل وقلیده انك غیریسی ایچون حظ ونصیب حاصل دکلدر واکرچه کندیسی شخص و بصرمدن غائبدر لکن قلب وبصیرتمدن ابدا منفك وپنهان دکلدر » دیمك اولوب قطعهٔ ثانیه دخی « حقاکه سنی کوکلمده صحبتداش قلوب جسمی کندمله کوروشه‌جکلره ترك واباحه ایتمشمدر بناء علیه بنم جسم وجسدم بکا مجالس اولانلره انیس وکوکلم حبیب قلبمه موانسدر » مآلنده حق تعالایه بر مناجاتدر اه

احیاء العلومده واقدن اخذا عین العلم شرحی علی القاریده محکیدرکه اشبو رابعه عصری اکابرندن احمد بن ابی الحواری حضرتلرینه وارمق املیله خبر ارسال ایلمشیدی مشار الیهدن « بنم کندی حالمله اشتغالم تزوج وتأهله مانع واوکونه همتمی قاطعدر » جوابنی المسیله « والله بن سندن زیاده مشغولم وبنم طلب تزوجم خصوصی قضاء وطر غرضیله اولیوب بلکه زوجمدن بکا برچوق مال انتقال ایتمش اولدیغندن انلری سن صلحاء محتاجینه انفاق ایدرسین بن‌ده سنك سیبکله صلحا واولیا ایله کسب معارفه ایلرم نیتیله در » دیوب وبونك اوزرینه مشارالیه دخی شیخی ابوسلیمان الدارانی حضرتلرندن استیذان ایلیوب رابعه‌یی تزوج ایتمش ومؤخرا اوزرینه اوچ خانون دها المشدر مشار الیهدن منقولدرکه « رابعه بنی انواع اطعمه ایله اطعام ومسك وعطریات ایله تعطیر وتطییب ایلیه‌رك هابدی حرملرینك یانه کیت » دیو اورتاقلرینه بنی کندیسی کوندرر ایدی بیورمشدر .

روض الاخبارك اون برنجی روضه‌سندن عابدان نسادن برده (رابعهٔ قیسیه) اولدیغی اکلاشلمقده‌در فلیحرر اه

(رباب)

بنت امرئ القیس بن عدی الکلبی‌درکه حضرت حسین افندمزك زوجه‌سی وکریمه‌لری (ست سکینه) حضرتلرینك والده‌سی اهل

فضل وجلالات برخانوندر حقلرنده اولان حرمت ومحبتنی حضرت مشارالیه شو نظمنده بیان بیورمشدر

لعمرك انني لاحب دارا * تكون بها سكينة والرباب
احبهما وابذل جل مالي * وليس لعاتب عندي عتاب

ست سکینه‌دن مروی اولدیغی اوزره بو نظمی حضرت حسین ربابه اولان فرط محبتلرندن طولایی برادرلری حضرت حسنك کندیلرینی لوم وتعییر ایتلری اوزرینه سویلشدرکه مآلی « طوغریسی بن سکینه ایله ربابی والدك اولد قلری محلی سور وحقلرنده اکثر اموالمی بذل ایلرم وبو بابده بنی توبیخ وتعییب ایدنلره‌ده برشی دیمم » دیمکدر اهـ کتاب الاغانی‌ده مذکور اولدیغی اوزره بور بابك پدری اولان (امرؤالقیس) نصارادن معتبر برکیسه اولوب حضرت عمر الفاروق افندمزك زمان خلافتلرنده حضور عالیلرینه کلدرك طوعا ایمان ایتمکله حضرت علی انکله کندی میانده مناسبت صهریه بولنمسنی آرزو بیورمشیدی امرئ القیس دخی بو آرزوده مشارالیهه بالافتخار مشارك اولمغله وکندینك (محیات) و (سلمی) و (رباب) اسملرنده اوچ کریمدسی بولنمغله (محیات) نامنده اولان قزینی حضرت علی‌یه وسلمایی حضرت حسنه وربابی دخی حضرت حسینه تزویج ایتمشدر بونلردن حلیلهٔ جناب حسین اولان اشبو (رباب) خیار نسوان وخیرات حسانلدن اولهرق دیانت ودرایت ایله متصف اولوب قدر جناب حسینی بتلش وکندیلرینی کمالیله کندیسندن خشنود ایتمشدر . وقوع شهادت حضرت حسیندن صکره کندیسنی ایستیانلر اولدیسه‌ده « بن برکره شرف صهریت نبویه‌یی احراز ایتدم بعده بشقه صهریتی قبول ایده‌م » جوابنی ویروب زوج محترمی جناب حسین حقنده شو مرثیه‌یی سویلشدر

ان الذي كان نورا يستضاء به * بكربلاء قتيل غير مدفون
سبط النبي جزاك الله صالحة * عنا وجنبت خسران الموازين
قد كنت لي جبلا صعبا ألوذ به * وكنت تصحبنا بالرحم والدين
من لليتامى ومن للسائلين ومن * يعني ويأوي اليه كل مسكين
والله لا أبتغي صهرا بصهركم * حتى اغيب بين الرمل والطين

(یعنی) تحقیق اول ذات عالی قدر که کندیسی برنور اولوب خلق اندن

استضائه واستفاده ایدرایدی (کربلاء) نام موضعده مقتولدر مدفون دکلدر . (بعده غیبتدن خطابه عدول ایله) ای حفیدنبی جناب حق سکا بزم طرفزدن خیر وصلاح ایله مکافات بیورسون وسن اجر وثواب خسارتدن بعید اولهسین . حقاکه سن بکا برچنین طاغ مثابه‌سنده پشت وپناه ایدك وبزم ایله رحم وشفقت ودیانت اوزره صحبت ومعاشرت ایلر ایدك . ساده بن دکل بالجمله یتیملر وسائلار وفقیر بی نوالر بتون سکا التجا ایدرلر ایدی . ای خاندان نبوت والله بن بوندن بویله دفین تراب اولنجیه دکین سنزك صهریتکن مقابلنده بشقه برصهریت طلب ایتمم اه

(رباب زوجة الاقیشر)

شاعر مشهور اقیشر الاسدی زوجه‌سی ریابدرکه اقیشرك عمزاده‌سیدر شاعر مرقوم انی تزوج مراد ایتدکده درت یك درهم مهرطلب ایتمشلر ایدی قوم واقرباسنه واروب استعانه ایلدیسه‌ده کیمسه برشی ویرمدیکندن چین دهقانی ابن راس‌البغل مجوسی یه واروب حالنی بیان ایتدکده مطلوبنی مرقوم تماما اعطا ایلمکله اقیشر بو نظمی سویلمشیدی

کفانی المجوسی مهر الرباب * فدی للمجوسی خال وعم
شهدت بانك رطب المشاش * وان اباك الجواد الخضم
وانك سید اهل الحجیم * اذا ما تردیت فیمن ظلم
تجاور قارون فی قعرها * وفرعون والمکبتی بالحکم

مجوسی بوشعری ایشتدکده « یا اقیشر قومکدن استعانه ایتدك مظهر معاونت اولمدك بکا کلدك مطلوبکی تماما الدك شمدی بکا بو قول ایله می مجازات ایدیورسون » دیمکله اقیشر جواب ویروب نیچون راضی اولمیورسین سنی ملوك ایله برابر طوتوب ابوجهلك اوست طرفنه اوطورتدم دیمشدر اه (مشاش) ضم میم ایله نفس معناسنه اولوب (رطب المشاش) تعبیری کریم النفس دیمك اولهجقدر (خضم) کسر خا وفتح ضاد وتشدید میم ایله انعامی جوق کیمسه دیمکدر (تردیت) کلمه‌سی قویویه دوشمك ویاخود مطلق یوکسك یردن بوارلمق دیمك اولان تردیدن فعل ماضی مخاطبدر . بوحکایه اغانیدك اونجی جلدنده طقسان ایکنجی صحیفه‌ده

مسطور اولوب جواهر ملتقطه دخی مأخوذ ایسه ده بیتلر محرف اولدیغندن بالتصحیح اخذ اولنمشدر اه

(رباب) برده بنی ذهل جماعتندن برقزدرکه (العود احمد) مثل مشهور ینك قائلی اولان خداش بن حابس التمیمینك معشوقه سی برمحبوبهٔ عاقله در منشأ مثل بودرکه مرقوم خداش ربابك تزوجنه طالب اولدقده فقرینه مبنی قزك پدر ومادری رد وابا ایلدیکله مرقوم دخی برمدت ترك وفراغت ایدوب لکن عشق ومحبتی اولمغله تحمل ایده میوب ینه کوی دلارا دیه رك ربابك آرامگاهی جانبنه توجه ایلمکله اویه لرینه تقرب ایلدکده

الا لیت شعری یارباب متی اری * لنا منك نجحا اوشفاء فاشتفی
فقد طالما عنیتنی ورددتنی * وانت صفی دون ما کنت أصطفی
لحاالله من تسمو الی المال نفسه * اذاکان ذا فضل به لیس یکتفی
فینکح ذا مال دمیما ملوما * ویترك حرا مثله لیس یصطفی

دیو تغنی یه باشلایوب (رباب) دخی درون خیمه دن ابیات مسرودهیی استماع ایده رك خداشه «مقصودك معلوم اولدی یار بن صباح پدرمه کلوب بنی تکرار طلب ایله» خبریله بر آدم ارسال ایلدکدن صکره والده سنه (هل انکح الا من اهوی والتحف الا من ارضی) یعنی بن محبت ایلدیکم وخشنود اولدیغم آدمدن غیری یه می تزویج اولنه جغم دیوب مادری دخی (لا) دیمکله «اویله ایسه بنی خداشه تزویج ایدك» دیدی «خداش قلیل المال اولمغله سنی اکا نصل ویرهلم» دیمکله اوزرینه رباب (اذا جمع المال سیئ الفعال فقبحا للمال) دیمکله ابو بنی الزام ایلدی برطرفدن خداش دخی قزك تنبیهی وجهله علی الصباح کلوب تکرار طلب وخطبه ایلمکله رابی اکا تزویج ایلدیلر بناء علی ذلك خداش تکرار دونوب کلدیکنده اصابت ایتدیکنی ایماء سونجلدن (العود احمد والمرأة ترشد والورد یحمد) دیدی ومن بعد کلام مرقوم امثالدن اولدی اه

لکن مزبوره نك مؤخرا کندی قومندن (سلم) اسمنده برکیسه ایله اجرای خباثت ایدرك زوجی طرفندن قتل اولندیغی مجمع الامثالده (سرعنك) مثلنك شرحنده مصادف نظر مطالعه مز اولمشدر و (رباب) صحبیاتندن درت خاتوندرکه انلر (رباب بنت البراء) و (رباب بنت حارثه) و (رباب بنت کعب) و (رباب بنت النعمان) در رضی الله تعالی عنهن .

(ربیحة)

کتاب الاغانیده مذکور مغنیاتدن ایکی خانندهٔ مشهوره و شاعره در که بری ابن رامینك جاریه‌سی و دیکری ابن شماس نامنده بر ذاتك مملوکه‌سی ایدی بونلردن جاریهٔ ابن شماس اولان ربیحه سابقة الترجمه (خلیده) نك وجاریهٔ ابن رامین اولان ربیحه آتیة الترجمه (سعده) ایله (سلامة الزرقا) نك قپو یولداشی اولوب حسن وهنزده هر بری دیکر بنی سابق ایدی برقصیدهٔ طویله ایاتندن

هل من شفاء لقلب لج محزون * صباوصب الی ریم ابن رامین

الی ربیحة ان الله فضلها * بحسنها وسماع ذی افانین

ستایشیله مذکور اولان (ربیحه) دن جاریهٔ ابن رامین بولنان ربیحه مقصوددر و (ربیحه بنت محمد بن علی بن عبیدالله بن جعفر) امویه‌دن یزید بن عبدالملك شول منکوحه‌سیدر که انی موما الیه برادری سلیمان بن عبدالملك خلافتنده سعده بنت عبدالله‌ك اوزرینه یکرمی بیك التون مهر اعطا سیله تزوج ایلمشدر نته کیم حرف الحاده حبابه‌نك ترجمه‌سنده بیان اولندی .

(ربیع بنت النضر)

نضر بن ضمضم کریمه‌سی ربیعه‌در که شهدای بدردن حارثة بن سراقه حضرتلرینك والده‌سیدر محدومی مشارالیهك وقوع شهادتنده حضور نبویه کلوب « یارسول الله اوغلم جنتده ایسه کندیه تسلیت و بروب صبر ایده‌یم دکل ایسه نه یاپه‌یم » دیو سؤال ایتمشیدی رسول اکرم حضرتلری دخی جوابنده « جنت بر دکل متعددر سنك اوغلك جنة الفردوسده در » دیو بیوردیلر رضی الله عنها .

(رجب بنت القلیجی)

الشهاب احمد بن محمد بن عمر القلیجی کریمه‌سی زجیدر که امام سیوطی اشیاخندن برمحدثه خاتوندر سکزیوز سنه‌سنده متولد اولوب بیوك والده‌سی (سارة بنت الشیخ تقی الدین السبکی) دن اخذ حدیث ایلمش وسکزیوز التمش طقوزده وفات ایتمشدر رحمها الله تعالی .

(رحمت)

صبر لیلفله معروف اولان حضرت ایوب علیه السلامك شول زوجه‌لریدر که مشارالیه ذاتا مالدار وصحیح الوجود برذات نجسته وبهبود اولدیغی

حالده مؤخرا من طرف الله دوچار محك ابتلا اولهرق مال واملاکی الندن
کیدوب بیوایه قالدیغی وبدن سعادتلرینه برمرض مستولی اولهرق
یاره لر و یاره لرده قوردلر پیدا اولوب یانلرینه کیمسه واره مز اولدیغی زمانلرده
کندیلرینی ترك ایتیوب خدمت سنیه لرنده پویان اولمشدر ۰ الاماحکی ربنا تعالی
بقوله وخذ بیدك ضغثا فاضرب به ولاتحنث اه تاریخ کاملده حضرت ایوب
اوزوجه سی (لیابنت یعقوب بن اسحق) اولمق اوزره ذکر اولنوب بعده قیل
قولی اولهرق (رحمت بنت افرایم ابن یوسف) دیو کوسترلمشدر فلینظر
(رحمت) برده حضرت یوسف علیه السلامك زلیخادن اولهرق برکریمه لری
اسمیدر حرف الزایده ذکری کلور ۰

(ردینه)

عربده برصنعتکار خاتوندرکه ابی مزراق یاپیجیلقله شهر تشعار ایدی
کندینك (سمهر) اسمنده برده زوجی وار ایدیکه او دخی ماهر برنیزکر
ایدی کندینك یاپدیغی مزراغه (ردینی) وزوجنك یاپدیغنه (سمهری)
دیرلر ایدی صکره لری هرمحکم ومقبول مزراقلره انلرك نامنه اضافتله
(رماح ردینیه) و (رماح سمهریه) اطلاقی شائع اولدی ۰

(زینه)

ازواج طاهرات حضرت فخر کائناتدن (صفیه بنت حیی) جنابلرینك
ازادلیسی برصحابیه درکه خدمت سنیه ده بولنور ایدی کریمه سی (امة الله)
اندن روایت حدیث ایتمش وبخصوص صوم یوم عاشورانك مسنونیتنی
والده سندن نقلا او بیان ایلمشدر رضی الله عنها

(سلطان رضیه)

صحائف الاخباردن اکلاشلدیغنه کوره غوریه فروعی اولهرق غزنه وکابل
شهرلرنده ۶۰۲ دن ۶۹۰ قدر علی الترتیب حکومت ایدن ملوك
جمله سندندرکه انلرك اك نامدارلرندن شمس الدین ایلتمش محمد سلطانك
کریمه سیدر مشار الیهك ۶۳۳ تاریخنده وفاتی وقوع بولمغله وارث
حکومتی اولان اوغلی (رکن الدین فیروز شاه) سخیف العقل اولوب
والده سی ترکان خاتون امور دولته استیلا اوزره اولمغین امرا واعیان
اتفاق ایله یدی آی مرورنده انی خلع وحبس ایدوب یرینه همشیره سی
مشار الیهانی نصب واجلاس ایلدیلر مشار الیها سریر سلطنته ارکك

قیافتنه کیره‌رك جلوس ایتمش ومدت حاکیتنده یوزینه نقاب طوغمشدر ٦٣٧ سنه‌سنده اوزرینه کلان پردشمن محاربنه مغلوب اولهرق اسیر کتمکله برینه اغیان دولت برادری معزالدینی جانشین ایلمشلر اه ص ٦٠٥ جلد ثانی ٠

(رضیه) برده اندلس ملوکندن عبدالرحمن ثالثك برجاریهٔ معتقه‌سی اسمیدرکه نظم کلام وحسن سلیقه خصوصنده مسلم السبجیه ایدی ملك حکم بن عبدالرحمانك وفاتندن صکره ممالك شرقیه‌یی کشت وکذار ایله فوق العاده اکتساب شهرت وشان ایتمشدر

برده مشاهیر نساء رومدن (راضیه خاتون) واردرکه سلطان محمد ثالث مصاحبه‌لرندن ایدی عصر مشار الیه علماسندن روم ایلی قاضیعسکری محیی‌الدین افندی موما الیهایه نسبت صهریه ایله (راضیه دامادی) دیو متعارفدر ٠ سرای همایونده مدفون وحالا زیارتکاه حرمسرای همایون (تاسه‌سز راضیه) بوندن بشقه اولمق کرکدر ٠

(رعله)

بنت مضاض الجرهمیه‌درکه صاحب اغانینك افاده‌سنه کوره حضرت اسماعیل علیه السلامك حوالئ حجازده نسل عربدن اولهرق تزوج بیورمش وپدرلری جناب ابراهیمك امر وآرزولرینه موافق دوشمش اولدیغی زوجه‌لریدر صلب حضرت مشار الیهدن اون ایکی ارکك اولاد کتور مشدرکه الك بیوکلری قیذار ونابت نام ذاتلردر کعبهٔ معظمه‌نك خدمت تولیتی حضرت اسماعیلدن صکره مخدوملری نابته واندن صکره دخی موما الیهك والده‌سی طرفندن جدی اولان مضاض بن عمرو الجرهمی یه کچمشدر ٠ تواریخه مراجعت وبوراسی آتیده (هاجر) عنوانده اولنه‌جق افادات ایله برلکده مطالعه قلنه اه

تاریخ کامله صاحبة الترجمه (سیده بنت مضاض) اسمیله ذکر اولنمش ایسه‌ده صاحب اغانینك افاده‌سی هر بار اسانید صحیحه‌یه مستند اولدیغندن نام علیه‌لری (رعله) اولمق مرجح کورینور ٠

(رعوم)

کمایه‌یه اولان ایلکدن کوریله‌جك کلمه‌که تعریضا « کلبکی سمرتکه‌سنی پیسون » ماکنده اولمق اوزره مضروب اولان (سمن کلبك یأکلك) مثل عربیسنك قائلی بولنان (حازم بن المنذر الحمانی) کریمه‌سیدرکه

پدری بومثلی انك یوزندن سویلمش اولدیغی جهتله شهرت بولمشدر شویله که موما الیه متمول بر کیمسه اولوب (همدان) محلاتندن برنده اسکی بزلر ایچنه صاریله‌رق زقاغه براغلمش برچوجق بولوب انی آننه اله‌رق خانه‌سنه کوتورمش وامزکلی برجاریه سنه امر ایدوب ارضاعنه وتربیه سنه باقدیره‌رق بیوتوب میدانه کتورمش ایدی واسمنی (حجیش) تسمیه ایدوب قیونلرینی ودوه‌لرینی اکا تسلیم ایلمشیدی . برکون مرقومی کریمه‌سی (رعوم) ایله بریرده بولمغله حقنده چکدیکی امکاره تأسف معرضنده اوله‌رق کلام مزبوری ایراد ایلدی . بعده سل سیف ایدوب اوزرلرینه یوریدکده مرقوم اورادن فرار ایتمش واوصره‌ده (رعوم) دخی برطرفه صاوشوب پدری مرقومی براز تعقیبدن صکره دونوب (موت الحرة خیر من العرة) دیو انی دخی قتل نیتیله اراشدرمقده ایکن مزبوره‌یی بوغلمش بولمشدر . بوصورتله تشفی ایدرك (هان علیّ الثکل لسوء الفعل) دیمکله کلامنك هر بری موقع مناسبنده سویلنور امثالدن اولمشدر .

ابیات آتیه

قدهان هذا الثکل لولا اننی * أحببت قتلك بالحسام الصارم
ولقد هممت بذاك لولا اننی * شمرت فی قتل اللعین الظالم
فعلیك مقت الله من غدارة * وعلیك لعنته ولعنة حازم

« زعومك بوصورتله موتنه متأسف اولمیوب بلکه بالعکس انی کندی الیله قتل ایتمدیکنه تأسف ایتدیکنی وانی قتل واهلاکه مرقومی تعقیب ایدیشی مانع اولدیغنی وانك لعن ونفرین ایله یادینی » مشعر اوله‌رق موما الیه حازمك اولوب شو ارجوزه دخی

طار الیکم عرضا فؤادی * وقل من ذکراکم رقادی
وقد جفا جنبی عن الوساد * أبیت قد حالفنی سهادی

مرقوم جحیشه عرض محبت مؤداسنده اوله‌رق قزی رعومکدر .

(رقاش)

همشیرهٔ جذیمة الابرش اولان رقاش درکه برادری جذیمه عربك حیره وارض جزیره ملوکندن ایدی وانلرك اعظمی ایدی بدننده برص

حالفنی بالحاء المهملة بمعنی لازمنی کما لا یخفی

(الاجه‌اق علتی) اولمق ملابسه‌سیله (ابرش) و (وضاح) دیو یاد اولنور ایدیکه بولفظلر کندینك عیب بدنیسنی افاده‌ده بر تعبیر حسن ایدی جلهٔ القابندن بریده (ندیم الفرقدین) درکه بوتعبیر موما الیهك آنی البیان بر وقعه‌دن طولایی بزم عشرتنه کیمسه‌یی قبول ایتیوب کندینك انجق (فرقدان) دینیلان معروف ایکی یلدیزه منادم اولدیغنی افاده ایدر براقب فاخردر وصورت وقعه بودرکه چونکه بونلر دنیانك چرك شرك ایچنده اولدیغی عصر آدملری اولمغله مرقوم جذیمه‌نك (غربیان) وصاحب الغربیین منذر اکبردر دینلدیکنه کوره (ضیزنان) اسمنده ایکی صنمی اولوب انلره رحمت نزولی واعداسی اوزرینه نصرت حصولی ایچون تبرك ایدر ایدی برارالق قبیلهٔ ایاد دن برجماعت حوالیٔ حجازدن چیقوب بصره وکوفه نمابینده طوغری یایله رق جذیمه‌نك مقر حکومتی بولنان (حیره) یه قریب محلارده چوغاللریله جذیمه بونلری اورازدن طرد وتبعید ضمنده اوزرلرینه حرکت وکاوب انلرك اولدقلری محل شاحه‌سنه رکز خیام سطوت ایتدیکی اثناده بروطرفدن ایادیلر ایچلرندن برطاقم آدم ارسالیله جذیمه‌نك ذکر اولنان صنملرینی محافظلرینی سرخوش ایدرك کندی طرفلرینه آشردقدن صکره جذیمه یه خبر کوندروب «سنك صنملرك سندن نفرت وبزه رغبت ایتمکله طرفزه کچدیلر ایمدی سن فیما بعد بزمله بوزشوب حرب ایتمامکه عهد ایدر ایسه‌ك انلری سکا زد واعاده ایدرز والا بوللامایز» دیمشلر ایدی بوخبر اوزرینه جذیمه صلحه مجبور اولوب وفقط ایچلرنده کندی قومی اولان بنی لخمدن (عدی بن نصر) نامنده یاقشقلی وسخن پرور برجوان وار ایدی انی ایستیوب انلردخی موافقت ایتملریله جذیمه مرقومی یانه الهرق اورادن چکلمش وانی کندیسنه شرابدار وبزم عشرتنه ندیم نصب ایتمشیدی همشیره‌سی (زقاش) ایسه قوجه‌سز برقز اولدیغندن مرقوم عدی ایله اره‌لرنده علاقه پیدا اولهرق مزبوره کندیسنی برکیجه عشرت اره‌سنده برادرندن طلب ایتمسنی مرقومه تعلیم ایدوب مرقوم دخی قزدن الدیغی تعلیمات اوزره حرکت ایدرك جذیمه‌یه سرخوشلغنه پکی دیدرتمکله همان اوکیجه زقاش ایله خلوت اولدی وبکارتنی کیدروب قزی کبه دخی براقدی ایرتسی صباح کوکیلره مخصوص نوجامه‌لره داخل حضور جذیمه اولدقده

جذیمه افشامکی اجازتنه نادم اولهرق « یاعدی بوسوسك سبی نه » دیو حرارتلی حرارتلی سؤاله باشلامغله (عدی) خوفه دوشهرك اورادن غیبوبت ایتدی و بردها نام ونشانی کلمدی جذیمه اندن همشیره سی رقاشی یه

خبر بنی رقاش لاتکذبنی * بحر زنیت ام بهجین

ام بعبد فانت اهل لعبد * ام بدون فانت اهل لدون

دیو تفریع وتعزیره باشلادقده رقاش « حاشا بن زنا ایتدم سن بنی کشی زاده برکفو کریمه تزویج ایتدك و بکا طانشمدك » دیدی جذیمه دخی « بوندن بویله بزم عشرتنده فرقدیندن بشقه سنی کندیمه ندیم ایتیم » دیو یمین ایتدی واندن صکره عشرت ایتدکجه برقدح کندیسی نوش ایدوب ایکی قدحده انلر ایچون یره دوکمکی عادت ایلدی ایشته اوسببله کندیسنه (ندیم الفرقدین) دیدیلر (فرقدان) ایکی معروف یلدزدرکه انلره فارسیده (دو برادران) وترکیده (ایکی قرداشلر) دیرلر بری برندن آیرلمدقلرینه مبنی حقلرنده

وکل اخ مفارقه اخوه * لعمر ابیك الا الفرقدان

دینلمشدر بناء علی ذلك بیانلرنده شدت اتصال ومناسبت اولان ایکی نسنه حقنده عربیده علی طریق التشبیه جذیمه ندیملری معناسنه اولهرق (ندمائی جذیمة) دیرلرکه مراد ذکر اولنان فرقدان یلدزلر یدر نته کیم متمم بن نویره نك حرب المرتدینده مقتول اولان برادری (مالك) حقنده نظم ایتدیکی مرثیه سنده

وکنا کندمائی جذیمة حقبة * من الدهر حتی قیل لن یتصدعا

دیمشدر (ندمائی جذیمة) حقنده بروجه آتی برقول دها واردرکه مزبوره (رقاش) اولجه افاده اولندیغی اوزره صلب عدیدن اوکیجه حامل قالمشیدی مدت حملك انقضاسنده (عمرو) اسمنده براوغلان طوغرمش اولدیغندن جذیمه اکا هرنصلسة صکره دن آشوری محبت ایتمشیدی برارالق بو اوغلان غائب اولوب وهر نقدر اطرافه آدملر چیقارلدیسه ده بولنه میوب بروقت صکره (مالك) و (عقیل) اسملرنده ایکی کشی اتی بواوب کتورمش اولدقلرندن جذیمه فوق الحد ممنونیتندن ناشی

حقلرنده ایده‌جکی اکرامده کندیلرینی تخییر ایتمشیدی انلردخی اولمدکجه آیرلمامق و بری دیکرندن تفریق ایدلمامك شرطیله کندینك ندیملکی خدمتنی آرزو ایتملریله جذیمه انلری اولوجهله تطییب ایتمش و (ندمانی جذیمه) دن مراد مرقوملردر دینلمشدر اه

ندیم مرحوم شعرانك زن دوستانندن اولمغله منجم باشی تاریخنك ترجمه‌سنده رقاشی‌نك عدی ایله ازدواجی قصه‌سنی پك نشوه‌لی یازمشدر

و (رقاش بنت عمرو بن عثمان) بطن بنی ثعلبه‌دن برخاتوندرکه (بخ بخ ساق بخلخال) مثلنده مذکوره‌در انشاءالله تعالی حرف الواوده (ورثه) عنواننده ذکر اولنور . و (رقاش بنت عامر) غنم بن حبیبك تزوج ایدوبده یاشلیدر دییانلره جوابا « لعلی اتغبر منها ولدا یعنی بلکه برولد استفاده ایدرم » دیدیکی خاتوندر اندن حاصل ایتدیکی ولدینی موما الیه (غبر) تسمیه ایتمشدرکه برقبیله پدریدر .

(رقیقه بنت ابی صیفی)

ابی صیفی بن هاشم بن عبد مناف قزی رقیقه درکه اهل سیرك (صاحبة الرؤیا) دیدکلریدر کندیسی جد نبی اولان عبد المطلب بن هاشمك برادر زاده‌سیدر سیر حلبی ترجمه‌سنده غلط اوله‌رق انك زوجه‌سی اولمق اوزره ذکر اولنمشدر عجبدرکه اصابه ده کریمه‌لری امیمة الصحابیه نك ذکرنده (رقیقه بنت ابی صیفی ابن هاشم بن عبد المطلب بن هاشم بن عبدمناف) اولمق اوزره ذکر اولنوب بعده حرف الراده اسد الغابه‌یه تبعا بوراده ذکر اولندیغی وجهله کوسترلمشدر . سیر دحلانك افاده‌سی دخی بو مرکزده‌در بعضلر بونی صحابیاتدن عد ایتمشلر ایسه‌ده ابن اثیرك ابو نعیمدن نقلا بیاننه کوره رقیقه عبد المطلب جنابلرینك یاشیدی اولوب انلرك ایکیسیده افندمزك زمان صباوتلرنده عمرلرینی آخر ایتمشلر وعصر کزین رسالتی ادراك ایلمامشلردر ادیبه ونجیبه برخاتون ایدی (صاحبة الرؤیا) لقبنك وجهی بودرکه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلری التی یدی یاشلرنده ایکن مکهٔ مکرمه‌ده برعظیم قحط اولمشیدیکه خلق دوچار اولدقلری ضرورتدن اك صکره فیض محمدی‌یه مراجعتله رهایاب اولمشلر ایدی ایشته اوقحط اثناسنده رقیقه شویله برغریب رؤیا کوردیکه (بریسی بغوق سس ایله « ای معشر قریش بعثتی منتظر

اولان پیغمبر آخر زمانك ایامی ایرشدی واوان ظهوری تقرب ایلدی انك یمن مقدمیله بلیهٔ قحط وغلادن رها بوله‌رق نائل خصب ورخا اولمكز مقرردر ایمدی كركدر كه ایچكزدن حسبلی نسبلی وجثه‌لی جسامتلی بیاض تنلی وچوق كرپكلی ویناقلری برمقدار طولانی دكرمی بركیمسه ولد وذریتنی الوب وهر بطندن برر كیمسه دخی اكا معیت اولوب جمله‌سی یدنلرینی صو ایله غسل وتطهیر وطیب وعطریات ایله تعطیر ایلدكدن واستلام ركن قلدقدنصكره جبل ابی قبیسه چیقسونلر واوذات دعا واستسقا ایدوب اونه‌كیلر آمین دیسونلر تاكه باران رحمت ریزان وتشنكان زمین ریان اوله » دیو ندا ایدر) رقیقه بورؤیایی محضر قوم قریشده تقریر ایتدكده هركس « اوشمائل عبد المطلبك اشكالیدر او اوصافده بشقه آدم یوقدر » دیه‌رك موما الیهه متابعت ایتمشلر اودخی حفیدی علیه السلام افندمزی برابرینه الهرق شرائط سابقه‌یی بالایفا جبل ابی قبیسده (اللهم ساد الخلة وكاشف الكربة انت معلم غیر معلم ومسؤل غیر مبخل وهذه عبداك (١) واماؤك بعذرات حرمك یشكون الیك سنیهم التی اذهبت الخف والظلف اللهم فامطر علینا مغدقا مرتعا) دیو خالق بی انبازه دعا ونیاز قلوب فیض اقدس حضرت خیر الموجودات ایله جلب رحمت ایلمشدر رقیقه‌نك ابیات آتیه‌سی ایشته اوحالی ناطقدر

بشیبة الحمد اسقی الله بلدتنا * وقد فقدنا الحیا واجلوذ المطر
فجاد بالماء جونی له سبل * سحا فعاشت به الانعام والشجر
منا من الله بالمیمون طائره * وخیر من بشرت یوما به مضر
مبارك الاسم یستسقی الغمام به * ما فی الانام له عدل ولا خطر

(یعنی) حق تعالی حضرتلری شیبهٔ الحمد سببیله مملكتمزی اسقا واروا ایتدی . بزیغموری غائب ایتمشیدك انقطاع امطار اوانی ممتد اولمشیدی یغمورلی برسیاه بولوت رحمتی بول بوشالتدی واویوزدن حیوانلر واغاجلر دیرلدی بوده جناب حق طرفندن بزه مسعود الفال وكریم الخصال اولان وقوم عرب حقنده‌كی بشارانك خیرلیسی بولنان ذات شریف كه ذات حضرت رسالت یوزندن بر احسان وعنایتدر اوذات عالی قدر اسمی مبارك وكندیسی وسیلهٔ رحمت وبركت اولوب انك خلق ایچنده اش

(١) العبدی من جوع العبد والعذرات الافنیة والسنة القحط والشدة ویعنی بالخف والظلف الابل والغنم والمغدق الكثیر والمرتع ای ترتع فیه الدواب

واهرای یوقدر . دیمکدر (شیبة الحمد) لقظی عبد المطلب حضرتلرینك لقبیدر (میمون الطائر) تعبیرندن ده مراد حضرت محمد علیه تحیات الاحد الصمد جنابیدر اه

(رقیقة الثقفیة) صحابیاتدن برخاتوندر و (رقیقة بنت نوفل) ورقة ابن نوفلك شول قز قرداشیدر که بالاده (آمنه) عنوانیده ذکری کچدیکی اوزره والد حضرت پیغمبری اولان جناب عبداللهه عرض نفس ایتمشدر . مواهبده اسمی (رقیقه) یاخود (قتیله) دیو تردید ایله کوستریلمش وشرحی زرقانیده کتیه‌سی (ام قتال) در دینلمش اولدیغندن بالاده اووجهله اشعار اولنمشیدی اه

ورقه بن نوفل نصاری دینده اولوب انجیل وتورات اوقور وکاه‌جك شیلردن خبر ویرز غایت اختیار برکاهن مشهوردرکه بعثت سنیه‌نك مبدائنه یتشمش اولدیغی جهتله بخاریده کتاب بدء الوحی مبحثنده وکتب سیرده ذکری واردر .

(حضرت رقیه)

کریمهٔ محترمهٔ نبویه اولان حضرت رقیه درکه حضرت عثمان ذی النورینك احراز شرف زوجیتلریله منور وکامور اولدیغی ایکی نور ملاحتك پدر دیکری بالاده مذکوره اولان (ام کلثوم) جنابیدر حق کندیلرندن راضی اولسون و برزی شفاعتلریله متمتع بیورسون . افندمز حضرتلری انی دخی مکهٔ مکرمه ده لر ایکن مشار الیهه تزویج واحسان بیوره‌مشلر ایدی بر وقت زوج وزوجه دها برطاقم معاشر مسلمین ایله برابر هجرت اولی اولهرق ارض حبشه‌یه واورادن عودتدن صکره هجرت ثانیه اولهرق مدینهٔ منوره‌یه مهاجرت ایتمشلردر کرك کندینك وکرك زوج محترمی حضرت عثمانك حسنلری مشهور اولوب حقلرنده نظم وانشاد اولنان شو بیت

اعجب زوجین یری انسان * رقیة و بعلها عثمان

حسن وملاحتجه هر بری دیکرینك حقیقة زوجی (اشی) اولدیغنی ناطقدر وفاتی هجرت سنیه‌نك ایکنجی سالنده واقع اولمشدرکه اوسنه مشار الیها مدینهٔ منوره‌ده خسته لنمشلر ایدی حتی اوتار بخده ظهور ایدن بدر غزاسنه حضرت عثمان کیده‌میوب امر رسول الله ایله مدینهٔ منوره‌ده زوجه‌لری باننده قالمشیدی حضرت رقیه اوخسته لکدن افاقت بولمیوب

غزوهٔ مذکوره‌نك مظفریتی مژده‌سی کلدیکی کون تشریف آخرت بیوردی رضی‌الله تعالی عنها ·

ابن اثیرك نقلنه کوره کندیلرینك حیشستانده ایکن حضرت عثمانك صلبندن (عبدالله) اسمنده بر اوغلاری اولوب بش التی یاشلرینه قدر معمر دخی اولمش ایسه‌ده کوزینی خروس غاغالیوب یوزی شیشمکله بیچاره چوجق اکن متأثرا هجرتك دردنجی سالی جمادی الاولاسنده وفات ایلمشدر ·

حضرت عثمان صاحبة الترجمه حضرت رقیه‌دن صکره کوچك همشیره‌لری سابقة الترجمه حضرت ام کلثومك زوجیتیله کامران اولمشدر ته کیم حرف الهمزه‌ده بیان اولندی · بو ایکی کریمهٔ نبویه‌ذاتا ابو لهب زاده عتبه ایله عتیبه‌یه یعنی حضرت رقیه عتبة بن ابی لهبه وحضرت ام کلثوم عتیبة بن ابی لهبه عقد اولنمشلر ایدی وقتاکه سورهٔ جلیلهٔ تبت نازل اولوب ابولهب ایله امرائه‌سی ام جمیل تخجیل وترذیل بیورلدی انلر انفعال ایدوب اوغلارینه قبل الزفاف اول ایکی نور دیده‌یی ترك ایتدردیلر که بوحال من طرف الله مرفوملر حقنده ذل وهوان ومشار الیهماجه عین اجسان اولدی ، مولی یزی شفاعتلریله اکرام بیورسون ·

(ست رقیه)

سیده رقیه دیمکدرکه حضرت علینك حضرت فاطمه‌دن اولمه پیغمبر سلاله‌سی یرکریمهٔ محترمه‌سیدر قبر شریفلری مصرده زیارتکاهدر قبل البلوغ وفات ایلدکاری وکرامات علیه‌لری اقتضاسندن اوله‌رق مدینهٔ منوره‌دن نشر یفلرنده آل یزیددن بری اوکلرینه چیقوب قتل واتلافلرینی قصد ایتدکده الی هواده واياغی اوزنکیده فاله‌رق جانی چیقمش اولدیغی مشارق الانواردہ محرردر

مصرده اولاد زهرادن نسا اوله‌رق اشبو ست رقیه ایله همشیره‌لری ست زینبدن غیری اولمدیغنی شیخ حسن العدوی تصریح ایلمشدر ·

(رقیه)

بنت محمد بن علی بن وهب القشیریه درکه مصر محدثاتندندر مضرده مدت مدیده حدیث اوقومشدر علم وصلاح اهلی خیرلی برخاتون ایدی یدیوز قرق برسنه‌سی شعبانك اون دردنجی جمعه کونی رحمت حقه روان اولدی رحمها الله تعالی ·

(رقية بنت محمد التغلبي) و (رقية بنت النجاني) و (رقية بنت القاري) ديكر اوچ محدثه خاتوندر بو اسمده ايكى ده صحابيه واردر كه انلر رقية بنت ثابت الانصاريه ورقيه بنت كعب الاسلميه در ٠

لفظ (رقيه) ضم راوفتح قاف وتشديد يا ايله سميه وزننده اولوب جمعى (رقيات) كلور شعراى دولت امويه دن عبد الله بن قيس الرقيات كه شاعر مشهوردر پدرى قيسك اكا اضافتى اتفاقى اولەرق رقيه اسمنده ازواج عديده تزوج ايلديكنه علي قول رقيه نامنده جدات متعدده سى ياخود اول اسمده بيجه معشوقه سى بولنديغنه مبنيدر وجه اخيره كوره شاعرك

ادعى باسماء نبزا فى قبائلها * كأن اسماء اضحت بعض اسمائى

قولى قبيلندن اولور اه

حضرت على كرمنده دخى (رقيه) اسمنده بردختر پاكيزه اولديغى كاملده وصحائف الاخباردە كورلمشدر ٠ لسانمزده كسر قاف وتخفيف يا ايله (رقيه) تعبيرى ضبط سابقدن غلطدر ٠

(رملة بنت ابى سفيان)

زوجات طاهرات حضرت خير الموجودات دن اولان (ام حبيبه) حضرتلرى در كه حرف الهمزه ده ذكر اولنمشدر ٠

(رملة بنت الزبير)

عشرهٔ مبشرەدن اولان حضرت زبيرك شول كريمهٔ سيدر كه ابتدا عثمان ابن عبد الله نام ذاته زوجه اولەرق اندن عبدالله بن عثمانى كه حضرت حسينك كريمه سى اولان آتية الترجمه ست سكينه حضرتلرينك زوجيدر طوغرمش و اومناسبتله مشار اليها ست سكينه حضرتلرينك قاين والده سى اولمشدر مؤخرا حضرت معاويه نك حفيدى خالدبن يزيدهٔ واروب موما اليهى كندينه دلداده ايتمشدر ٠ موما اليه خالد ايبات آتيهٔ مشهورەسنى ايشته بورمله حقنده سويلمشدر

أليس يزيد السير فى كل ليلة * وفى كل يوم من احبتنا قربا
أحن الى بنت الزبير وقد علت * بنا العيس خرقا من تهامة أو نقبا
اذا نزلت أرضا تحبب أهلها * الينا وان كانت منازلها حربا
وان نزلت ماء وان كان قبلها * مليحا وجدنا ماءه باردا عذبا
تجول خلاخيل النساء ولا أرى * رملة خلخالا يجول ولا قلبا
أقلوا على اللوم فيها فانني * تخيرتها منهم زبيرية قلبا

احب بنی العوام طرا لحبها * ومن حبها احببت اخوالها كلبا

(نقب) طاغ یولی معناسنه در (قلب) ضم قاف وسكون لام ایله اشی اولمیان تك بلازك معناسنه اولوب (زبیریة قلبا) تعبیرنده کی قلب دخی خالص معناسنه اوله رق فتح قاف ایله در . بعضلر بو ابیاته « سن ای رمله مسلمان اولور ایسه‌ك بزده اولورز واکر تنصر ایدر ایسه‌ك برطاقم ذوات قبول نصرانیتله آنلرینه خاچلر یازارلر » ماکنده اولمق اوزره شویلتی دخی

فان تسلمی نسلم وان تتنصری * نخط رجال بین اعینهم صلبا

علاوه ایتمشلر ایسه‌ده (خالد) انی قبول ایتمیوب حتی (عبد الملك بن مروان) اندن طولایی « تنصرت یاخالد » دیو کندیسنه توبیخانه خطاب ایتدکده خالدك « انی سویلیانه وبکا عزو ایدنه الله لعنت ایتسون » ماکیله « علی من قاله ومن نحلشیه لعنة الله! » دیمش اولدیغی اغانیده مصرحدر .

(رملة بنت شیبه)

شیبة بن ربیعة قرنی رمله درکه زوجهٔ ابی سفیان اولان آتیة الترجمه (هند بنت عتبه) نك عمزاده‌سی برصحابیه خاتوندر مزبوره هند انی بدر ینك بدر غزوه‌سنده طرف اسلامیاندن قتل اولنمش اولمسیله برابر کندینك اسلام اولمسندن طولایی شوقطعه ایله هجو وتعییر ایتمشیدی

لحا الرحمن صابئة بوج * ومكة او باطراف الحجون
تدین لمعشر قتلوا اباها * أقتل ایبك جاءك بالیقین

(صابئه) دن تبدیل دین ایدیجی معناسنه اوله‌رق مشار الیها (رمله) مقصود اولوب (وج) دخی طائف ولایتنده برشهرك و (حجون) حریم کعبه‌ده برموضعك اسمیدر اه

(ورملة بنت الحارث) و (رملة بنت الوقیعة) صحابیاتدن دیکر ایکی خاتوندر که بونلردن اولکیسی صاحب خانه بر امرائهٔ انصاریه‌وایکنجیسی والدهٔ حضرت ابی ذر غفاری اولان بالاده مذکور ام جندب الغفاریه‌در صاحب خانه اولان (رمله) حارث نجارینك قرنی ومعاذبن عفرا حضرتلرینك زوجه‌سیدرکه خانه‌سی عصر رسالتده مسافرخانه ایدی رسول اکرمه کلان ایلچیلر ومرعی الخاطر مسافرلر اورایه ایندیریلوز ایدی ورملة الکبری ورملة الصغری حضرت علی کرم‌لرندندر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و (رملة) حضرت معاویه‌نك دخی

برکریمه‌سی اسمیدرکه انك (وفات معاویه) قصه‌سنده واشعار یزیده ذکری واردر تاریخ کامله مراجعت اولنه .

(رمیصاء)

بالاده مذکور (ام سلیم) حضرتلریدرکه اصحابدن انس بن مالك حضرتلرینك والده‌سی دیندار ودرایتشعار برصحابیه خاتوندر برحدیث شریفده (انی دخلت الجنة فاذا انا بالرمیصاء) وارد اولمشدرکه بوحدیث شریف بن جنت اعلاده ابتدا رمیصایه ملاقی اولدم مآل عالیسنده اولهرق حق مشار الیهاده مدح عظیمی متضمندر نام علیه‌لری (غمیصاء) لفظیله دخی مضبوط اولدیغندن کنیه‌لری اعتباریله حرف الهمزه‌ده ذکر اولندیغی کبی تبرکا حرف الغینده دخی ذکر اولنسه‌لر کرکدر .

(رمیکیه)

اشبیلیه امیری معتمدبن عبادك بالاده مذکور (اعتماد) نام اوطه‌لق جاریه‌سیدرکه اندلس ادیبه‌لرندندر مشار الیهك ذکور واناث کافهٔ اولادینی اوطوغرمشدر کندینك اکرچه اکثر امثالی مثللی موسیقیجه معرفت ومهارتی یوق ایدی ولکن حسن وملاحتی وشعر وفصاحتیله سوزده حلاوتی وطور وطبعنده لطافت وظرافتی وار ایدی افندیسی اولان معتمدکه طوائف ملوکك ادباسندن ایدی انکله مأنوس ومحظوظ اولور ولطائفندن خوشلنور ایدی بنا برین حقنده محبتی زیاده وحرمت ورعایتی فوق العاده ایدی . تحقیقدرکه برکون اشبیلیه‌ده بولنرك سرای سلطنتلری پیشکاهنده برطاقم پیوایکانك یالین اباق چامورلر ایچنده کزدکلرینی مز بوره مشاهده ایدرك چامورده کزمکی آرزو ایتمکله معتمد بن عباد درحال سرایك حوالیسنه طیب وبخور انواعیله کل صویندن برچامور ترتیب ایتدیروب مز بوره‌یی کندی قزلری وجاریه‌لریله برابر اوراده کزدرمش وبوصورتله دخی آرزوسنی الدرمشیدی وقتا که (معتمد) فلاکت خلع وتغریبه اوغرایه‌رق (رمیکیه) ایله برلکده اغماتده قلعه‌بند اولدی مز بوره افندیسنك کندی حقنده اولدرجه مسرفانه وفداکارانه هوادارلغنی کورمش اولدیغی حالده اوراده برکون برشیدن طولایی جانی صیقیله رق طائفهٔ نساجه عادت قدیمه‌دن اولدیغی اوزره معتمده بن سندن

هیچ برکون خیر کورمدم » دیمشیدی معتمد دخی (ولا یوم الطین) دیو اوکونکی حالنی تذکیر ایتمکله مز بوره بی محجوب ایلدی . مشار الیه معتمد کندی فلاکتی زمانده سویلدیکی اشعاردن شو بیتلرده

فیما مضی کنت بالاعیاد مسرورا * فساءك العید فی اغمات مأسورا
تری بناتك فی الاطمار جائعة * یغزلن للناس مایملکن قطمیرا
برزن نحوك للتسلیم خاشعة * أبصارهن حسیرات مکاسیرا
یطأن فی الطین والاقدام حافیة * کانها لم تطأ مسکا وکافورا

منفاسنده ایتدیکی ایلك عیدنده کندینه عارض اولان حال حرمان ایله برابر قزلرینك احوال پریشانلرینی حکایه ده اوفقره بی ایما ایلشدر .

(روب متی)

صحائف الاخبارك جلد ثالثنده هندستانك طقوزیوز التمش سکز سنه سی وقوعاتنده مذکور برمغنیهٔ هندیه درکه کمال حسن وجمال ایله آراسته وفنون موسیقی وغنج وعشوه ده نادرهٔ دوران اولوب صیت حسنی جهانی طوتمش وحسن صوتی بتون هندستانی طولدرمش ایمش جلال الدین محمد اکبر شاه انی اله یکورمك ایستدکده مکر مملکتی امیری ایله اره لرنده علاقهٔ عشق انجذابی وار ایمش نوش زهر آب ایله تسلیم روح ایلشدر اه

(ص ١٠٣)

(ریا)

بنت الغطریف السلمی درکه عتبة بن الحباب بن المنذر بن الجموح الانصاری معشوقه سی شاعره برقزدر ابیات آتیه بی عاشقی عتبه نك وفاتنده اوزرینه قیانه رق وبانوب یاقیله رق سویلش ونهایتنده برصیحه چکوب تسلیم روح ایلشدر .

تصبرت لا انی صبرت وانما * اعلل نفسی انها بك لاحقه
ولو انصفت روحی لکانت الی الردی * امامك من دون البریة سابقه
فلا احد بعدی وبعدك منصف * خلیلا ولا نفس لنفس موافقه

بو ابیاتنده مز بوره عاشقی عتبه یه خطابا « بن سنك وفاتك اوزره صبر ایده م انجق کندیمی قریبا سکا التحاق ایده جکم امنیه سیله اویالندیره رق صبر ونحمله شوق ایله بیلورم . اکر بنم روحم انصاف ایدیدی سندن اول اولمکه جله بی سبق ایلر ایدی . ارتق بزدن صکره هیچ برمنصف

شخص کیمسه یه یار اولمسون وهیچ برنفس دیکره دوست دوشمسون »
دیمك ایستمشدر اه

و (ریا بنت مسعود بن رقاش) بنی ربیعه دن ابو مالك صمة بن عبدالله نام ادیب وشجیعك معشوقه سی بردیکر ادیبهٔ ظریفه در که بونلرك تفصیل احوال وماجرالری کتاب تزیین الاسواقده در اه

(ریا) برده آتیهٔ الترجمه سلامة القسك قرداشی وقپو یولداشی برمشهور خاننده جاریه در که حسن وهنرجه نادرة الامثال ایدی شاعر (ابن قیس الرقیات) مزبوره سلامه ایله انی نظم آتی ایله ثنا ایدرك کندیلرینه بسته لمشدر

لقد فتنت ریا وسلامة القسا * فلم تترکا للقس عقلا ولانفسا
فتانان اما منهما فشبیهة الـ * ـهلال واخری منهما تشبه الشمسا

شاعر مومالیه نظمنده فرط عبادت ایله (قس) دیو شهرت المش اولان عابد برذاتی مزبوره لر مفتون ایدوب کندیسنده عقل وحیاتدن اثر براقمدقلرینی قسم ایله بیاندن صکره انلردن برینی شمسه ودیکرینی قمره تشبیه ایلمشدر . ذکر اولنان عابد ذاتدن مراد عبدالرحمن بن ابی عمار الجشمیدر که افراط زهد و ورعی حسبیله عصرنده (قس) دیو شهرت بولمشیدی حتی مفتونی اولدیغی مزبوره (سلامه) یله انکا اضافتله (سلامة القس) دیو معروفدر نته کیم انشاء الله تعالی حرف السینده بیانی کلور .

(ریحانه)

بنت سمعون که بنی قریظه دن سمعون بن زید بن قنامه نك قزیدر ابن اثیرك افاده سنه کوره بوزیحانه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلرینك اوطه لق جاریه لرندن برمختیار خاتوندر پیغمبریمز کندیسنی تزوجله سائر خواتین محدره دن اولان حرم همایونلری عدادینه ادخال ایتمکی انکا عرض وتکلیف بیورمش اولدقلری حالده (ریحانه) ذات حضرت رسالته مملوکیتدن آزادی قبول ایتمشدر رضی الله تعالی عنها .

(ریحانة والهه)

نفحاتده مذکور اولان ولیه لردندر که زهد وصلاحده رابعهٔ عدویه یه اقران برخاتون جلیلة الشاندر اه

(ریحانه) برده فصحای اصحابدن فارس مشهور عمرو بن معدیکرب حضرتلرینك شول همشیرلریدر که شجعان فرسان وشعرای سحر بیاندن دریدبن الصمه‌نك پدری اولان صمه انی زمان جاهلیه‌ده سبی واسیر ایدرك کندیسنه زوجه ایدنمش وانك ذکر اولنان (درید) ایله (عبدالله) و (عبدیغوث) و (قیس) و (خالد) نام اولادی بتون اندن تولد ایلشدر کندیسی شاعره وفصیحه برقز ایدی برادری عمرو بن معدیکرب حضرتلری

اذا لم تستطع شیئا فدعه * وجاوزه الی ماتستطیع

بیت مشهوری جمله‌ٔ ابیاتندن اولان

أمن ریحانة الداعی السمیع * یؤرقنی وأصحابی هجوع

مطلعلی قصیده‌سنی همشیره‌سی اشبو (ریحانه) حقنده مرثیه اولهرق نظم ایتمشدر

صاحب کشاف سوره‌ٔ بقره‌ده بدیع السموات والارض آینده‌کی بدیع لفظ شریفنك مبدع معناسنه اولدیغنه مطلع مرقومده‌کی سمیع لفظنك مسمع معناسنه اولدیغیله استشهاد ایدرك بیت مزبوری ایراد ایتمش اولمغله شارح شواهد محب‌الدین مرحوم بیت مزبورك تحریرنده (ریحانه) یی اولا برمحلك اسمی اولمق اوزره کوسترووب بعده « دزید بن الصمه‌نك قزقرداشیدر (عمرو) اکا تعشق ایتمشیدی مؤخرا شیخون ایدرك اله کچوردی وصکره دریددن التماس ایدوب تزوج ایلدی » دیمکله خطا ایتمشدر اه مزبوره‌نك ذکر اولنان اوغلارندن هریری بروقعه‌ده تلف اولمش وایچلرندن (دریدبن الصمه) عصر اسلامه یتشمش اولدیغی حالده ایمان ایتمیدرك حنین وقعه‌سنده ظرف مشرکینده بوانوب شرك اوزره اولمشدر تفاصیل حالاری اغانینك جلد تاسعی صدرنده‌در اه (فائده)

ارید حیاته ویرید قتلی * عذیرك من خلیلك من مراد

بیت مشهوری عمرو بن معدیکرب حضرتلرینك سابق الذکر همشیره زاده‌سی قیس مرادی حقنده سویلمش اولدقلری ابیات جمله‌سندندر که کندیلرینك ایمانه کلمرندن وهمشیره زاده‌لری قیسی اسلامه دعوت ایلمرندن طولایی قیس مذکورك کینلنوب انی اهلاك ایتمك عزیمتنده اولدیغی استخباری اوزرینه سویلمشلردر مؤخرا حضرت مرتضی انکله ابن ملجم حقنده مثل بیورمشدر او خبیث دخی مرادی اولمغله حضرت مرتضانك

بونمثلی بك بجا دوشمشدر (عذیر) لفظی فعیل بمعنی فاعل اولهرق عاذر معناسنه در که عذر و بهانه یی قبول ایدن آدم دیمکدر ولفظ مذکور (هات من یعذرك) سبکنده اولمغله منصوبدر اه

(ریطة بنت جذل)

(جذل الطعان) فرزی ریطه در که بنی مالك بن کنانه دن بالاده (ام سنان) و (ام عمرو) ترجمه لرنده ذکری کچن ربیعة بن مکدمك زوجه سی شاعره برقادیندر سابقة الترجمه ریحانه بنت معدیکرب اوغلی دربد بن الصمه یونك زوجی ربیعه یه فرصت بولدیغی حالده بروقعه ده فتوت ایدوب کندی ارقداشلری علیهنده استعمال ایدرك قرمش اولدیغی مزراغنه بدل بسالتی تقدیرا کندی مزراغنی و یروب سبلنی تخلیه ایتمشیدی مؤخرا مذکور درید (مخارق) نام شخص یدیله قوم ربیعه یه اسیر دوشمکله ربیعه نك زوجه سی صاحبة الترجمه (ریطه) دخی حقنده اجرای مواسات ایله رقبه سنی قید اسردن فك وتخلیص ایلمشدر مزبوره نك ابیات آتیه سی مرقومك التزام مکافاتنی ناطقدر

سنجزی دریدا عن ربیعة نعمة * وکل فتی یجزی بما کان قدما
فان کان خیرا کان خیرا جزاؤه * وان کان شرا کان شرا مذمما
سنجزیه نعمی لم تکن بصغیرة * باعطائه الرمح السدید المقوما
فقد أدرکت کفاه فیتا جزاءه * واهل بان یجزی الذی کان انعما
ففکوا دریدا من اسار مخارق * ولا تجعلوا البؤسی الی الشر سلما

(ریطه بنت سعد)

مشاهیر نسوان عربدندر که شهرتی حق و بلاهت جهتیله در کندیسی بالاده سبق ایتدیکی اوزره (جعرانه) و (خرقاء) لقبلریله بنام اولوب اسمی اکثر امهاتده (ریطه) اولمق اوزره کوسترلمش اولدیغی حالده مجمع الامثالده مزبوره حقنده مضروب اولان (اخرق من ناکثة غزلها) مثلنك ذیلنده (ام ریطه) دینلمشدر .

مثل مذکور دلالت ایتدیکی وحرف الجیم ایله حرف الخاء فصلارنده افاده اولندیغی اوزره مزبوره دائما ایپلك اکیروب وعلی قول کندینك برطاقم جاریه لری دخی اولمغله انلره اکیرتوب بعده نقض ایلمکله حماقتده ضرب مثل اولمشیدی حتی مؤمنلر ایچون کفاردن معاهد بولندقلری برقوم حقنده

انلردن اكثر واقوى بر ديكر قومه مراعاة بلاموجب نقض عهد ايتمك جائز اولميه جغى حكم عاليسنه تردفا عهدشكنلك ايله « اكيرديكى ايبلكى صكره بوزان قادين كبى اولميك » ماكيله شرفنازل اولان (ولاتكونوا كالتى نقضت غزلها من بعد قوة انكاثا) نظم جليلنده مزبوره مقصود در ديرلر .

(ربطه بنت عاصم)

حماسه شاعرانندندركه زادهٔ طبعى اولان ابيات آتيه ديوان حماسه نك باب المراثيسنده محرر در

وقفت فابكتنى بدار عشيرتى * على رزئهن الباكيات الحواسر
غدوا كسيوف الهندورادحومة * من الموت اعيا ورد هن المصادر
فوارس حاموا عن حقيقى وحافظوا * بدار المنايا والقنا متشاجر
ولو ان سلمى نا لها مثل رزئنا * لهدت ولكن تحمل الرزء عامر

بونلردن برنجى بيت كنديلك دار عشيرتنده كه قبيلهٔ بنى عامرده برطاقم باشلرى آچق بوحه كر قادنلرك ايتدكلرى ماتم اوزرينه طوروب اغلاديغنى افاده دن عبارت اولوب ايكنجى بيت دخى ماتملرينى ايتدكلرينى كيمسه لرك سيوف هنديه آسا موت ومحاربه نك پك عظيم ومخاطره لى محلنه كيردكلرينى واوچنجى بيت انلر اولوم موقعلرنده ومزراقلر برى برينه چكوب قارشديغى هنكامده كنديلك حامى ونكهبانى برطاقم شهسواران اولدقلرينى اشعاردن ودردنجى بيت اكر بزه اصابت ايدن بلا ومصيبت (سلمى) نام جبله اصابت ايدبدى برندن صادر صلور ايدى ولكن قبيلهٔ بنى عامر رزء ومصيبته صابردر ديمكدن عبارتدر . بيت ثانيده واقع مصادر لفظى شاعرك شو قطعهٔ مشهوره سنده

فاياك والامر الذى ان توسعت * موارده ضاقت عليك المصادر
فاحسن أن يعذر المرء نفسه * وليس له من سائر الناس عاذر

اولديغى كبى ورود مقابلى اولان صدوردن مصدر مجموعدر كه ورود كلمك وصدور انك مقابلى اولهرق دونمك معنالرينه در وشاعر بو قطعه سنده عظائم اموره شروع ايدجك كيمسه لرى صونى پوت كلمك احترازيله معظماته بردن بره اقتحام وانهماك صورتيله كيرشمكدن تحذير ايله برابر بركيمسه كندى كنديني سائر عذر خواهى اولميه رق معذور طوتمق كوزل برشى دكلدر ديمك ايستمشدر اه

ربطه‌نك ذكر اولنان مرثيه بيتلرينك برنجيسنه تعلق ايدر معلوماتدندركه اولويه اغلامق تأثرات قلبيه وانفعالات نفسانيه ايجابايتدن اولهرق از طبع عادات وحالات انسانيه‌دن ايسه‌ده بعض اقوامجه عادت اعتياديه اولديغي اوزره ياس طوتوب يانوب ياقلمق و ياقه‌سني ييرتهرق و يوزينه وكوكسنه چاريهرق نوحه وفغان ايلمك ديمكزده نهي نبوي ايله منهي اولمش وحتي برحديث شريفده (ليس منا من ضرب الخدود وشق الجيوب) ديو اندن طولايي تهديد شديد وقوع بولمشدر عربلر بروقت هم حركات وحشيانه ايله قتل وغارتده وهمده ميت ومقتوللري ارقه‌سندن (ليس منا من حلق ولاخرق ولاسلق) حديثنك دلالتي وشاعر طرفه‌نك زوجه‌سنه ايتديكي

اذامت فانعيني بماأنا أهله * وشقي علي الجيب يا ابنة معبد

تنبيه ووصيتي وجهله صاچلريني تراش ايتمك واثوابني يرتمق وباغروب چاغرمق كبي برطاقم اوضاع جاهلانه ايله غريو وفريادده بولنورلر ايدي . تحقي بوايديكه ايچلرندن برشريف كيمسه مقتول اولسه انك قاتلي قبيله‌سندن اخذ ثار اولنمدقجه ماتمي اولماز ايدي واكثر ماتمجيلر قادينلردن اولور ايدي انلر اجرتله طوتيلور وحين ماتمده باشلري آچق وياقه‌لري يرتق بولنور ورسم ماتم سحري اجرا اولنور ايدي نتهكيم ربيع ابن زياد‌ك وقايع حربدن ايام داحس والغبراء ملحمه‌سنده مقتول اولان مالك بن زهيرالعبسي حقنده نظم ايتديكي مرثيه‌سنك شويتلرندن ظاهردر

من كان مسرورا بمقتل مالك * فليأت نسوتنا بوجه نهار
يجد النساء حواسرا يندبنه * يلطمن اوجههن بالاسحار
قدكن يخبأن الوجوه تستترا * فاليوم حين برزن للنظار
يضربن حروجوههن علي فتى * عف الشمائل طيب الاخبار

مرقوم اشبو ابياتده « مالكك مقتولينيله مسرور اولانلر كلسونلر صباحلين قادينلر يمزي كورسونلر كه (مقتول مز بوركه قاتلندن انتقامي النمش اولديغندن) قادينلر باشلري آچق اولهرق اكا ماتم ايديورلر واللريله يوزلرينه چاريورلر انلر ذاتا يوزلرينى اورتمزلر وكيمسه‌يه كوسترمزلر ايدي بوكونكي كونده ميدانه چيقوب اوصاف عفيفه واخبار لذيذه واطيفه

صاحبی برذات اوزرینه یولنه‌رق یناقلرینه لطمه اور یورلر » دیمك ایستمشدر (وجه‌النهار) اول‌النهار معناسنه در نته کیم آمنوا وجه‌النهار واکفروا آخره آیتندن معلومدر لکن (فلیأت نسوتنا) تعبیرنده ابهام قبیح واردر (فلیأت ساحتنا) دینلمك کرك ایدی . تاریخ کاملده (من کان محزونا بمقتل مالك) واقع اولمشدر ولکل وجهة اه ماتمك صباح وقتنه وجه تخصیصی دخی (فالمغیرات صبحا) نظم کریمی ناطق اولدیغی اوزره وقت غارت اکثریا او وقتلر اولمق حسبیله مقتول مندوبك غارتکر وبسالتپرور اولدیغنی اشرابدر حتی خنساء الشاعره‌نك

یذکرنی طلوع الشمس صخرا * واذکره لکل غروب شمس

بیتنده مزبوره بکا شمسك طلوع وغروبی صخری خاطرلدیرر دیمکله طلوع شمس زمانده برادرم صخرك غارت وشجاعتنی وغروب وقتنده دخی مرقومك مسافر پرورلکنی تذکر ایدرم دیمکی مراد ایتمشدر دیرلر اه لباس ماتم کیوب ترك زینت ایتمك زوجی وفات ایدن خاتون حقنده عدتی ایچنده اولدیغی حالده مشروعدر انك غیریده مسلمانلر ایچون ماتم یوقدر . فلایستخفنك الذین لایوقنون .

(ریطه بنت عجلان)

عجلان الهذلی قزی ریطه درکه حرف الجیمده (جنوب) عنوانندہ ایما اولندیغی اوزره بنی هذیلدن (ذوالکلب) دینلمکله معروف اولان (عمرو ابن عجلان) نام شاعرك همشیره‌سی شاعره برقادیندر . صاحب اغانینك نقلنه کوره مزبوره‌نك برادری (عمرو) کندینك یاننده آیرلماز برکلبی اولدیغنه یاخود محاربات ومقاتلاتنك برنده یاننده بر آو کوپکی بولندیغنه مبنی کندیسنه (ذوالکلب) دینلمشدر مرقوم بنی فهمدن (ام جلیحه) نامنده برقادین ایله الفت وعلاقة پیدا ایدرك ارالقده اورایه کلوب کتمکه باشلادیغندن قارینك قبیله‌سی خلق بونلره بغض وعداوت ایلیوب عمروك اعدامنی تصمیم ایتمشلر ایدی بناء علیه قبیله‌ٔ مرقومه یه برکلشنده دها قتلی ایچون ارقه‌سنه دوشدکلرنده مرقوم عمرو فرار ایتمکله فهملر کندیسنی تعقیب ایلدیلر (عمرو) اوکون اقشامه قدر فرازه دوام ایدوب شدید روزکارلی برهواده کیجه‌لدیکندن کندیکی یوللك یمینده برآتش آیدنلغی کوره‌رك طوندیغی یولدن ویولندیغی محلدن امنیت اوزره اولدیغی

حالده شك وخلجان ايله برابر آتشك اولديغى محله دوندى . باقديكه
يالكز بر كيمسه آتشى ياقمش وكنديسى بعيدنده اوطورمش اكا كندينك
واو محلك اسملرينى صوروب اوكرندكدن صكره اويله صغوق بر كيجه ده
آتش ياقوبده يالكزجه اوزاقده اوطورمسندن كندنجه شبهه يه دوشه رك
« فلم اوقدت فوالله ماتشرب ولاتصطلى وما اوقدت الا لمنية عمرو الشقى »
يعنى « نيچون ايقاد نار ايتدك كه ايچكى ايچمز وآتشده ايصنمزسين .
سن بو آتشى دكل الا طالعسز عمروك اولومى ايچون ياقمشسين » ديدى
بعده حريفدن بيه جك ايستدى اوده بر قاچ قورى خرما ويرمكله عمرو
« تمرات تتبعها عبرات من نساء خفرات » يعنى « بو بر قاچ خرمادر كه
بونلرى اهل حيا بر طاقم قادينلرك كوز ياشلرى تعقيب ايده جك » ديه رك
وبونكله كندينك مقتول اولوب اوزرينه اغلانه جغنى ايما ايدرك انلرى
ييدى بعده شخص مزبوردن ايچه جك شى ايستدى شخص مزبور « سكا
سوتمى ويره يم صومى » ديو استفسار ايتدكده « ساده صو ويركه بن
صباحلين قتل اولنه جغم » مآليله « اسقنى ماء قراحا فانى مقتول صباحا »
ديدى وفى الواقع تعقيب ايدنلر كلوب كنديسنى بر مغاره دروننه قپانمش
بولملريله بر چوق محاوره ومحاربه دن صكره صباحه قارشو اوزرينه
اقتحام ايله قتل وتلف ايتديلر ايشته اول وقت همشيره سى (ربطه)
ابيات آتيهٔ بليغه يى اكا مرثيه اوله رق سويلدى

كل امرئ لمحال الدهر مكذوب * وكل من غالب الايام مغلوب
وكل حى وان عزوا وان سلموا * يوما طريقهم فى الشر دعبوب
ابلغ هذيلا وابلغ من يبلغها * عنى رسولا وبعض الغى تكذيب
بان ذا الكلب عمرا خيرهم نسبا * ببطن شريان يعوى حوله الذيب
الطاعن الطعنة النجلاء يتبعها * ميعنجر من نجيع الجوف اسكوب
والتارك القرن مصفرا انامله * كأنه من زجيع الجوف مخضوب
تمشى النسور اليه وهى لاهية * مشى العذارى عليهن الجلابيب
والمخرج العاتق العذراء مذعنة * فى السبى ينفح من اردانها الطيب

(دعبوب) ضم دال ايله اسلوب وزننده ايشلك يول معناسنه در اغانى
بصمه لرنده غلط اوله رق راء ايله (رعبوب) واقع اولمشدر (هذيل) حسين
وزننده بر قبيلهٔ معروفه در نسبتنده ضم ها وفتح ذال ايله هذلى دينور

(بان ذا الكلب عمرا) قولی ماقبلنده کی (ابلغ) فعلنه متعلقدر و بو بیت شروح الفیه شواهدندندر که (ذوالكلب) لفظی عمرو مذکورك لقبی اولوب اسم ایله لقب برره کلدیکی وقت لقبك اسمدن تأخری لازم اولدیغی ومثلا (زید انف الناقة) (٢) و (عمرو ذوالكلب) و (علی زین العابدین) دینلدیکی حالده بوراده ضرورت شعردن ایچون عکسی واقع اولمشدر اوس ابن الصامتك

انا ابن مزیقیا عمرو وجدی * ابوه منذر ماء السماء

بیتنده دخی (مزیقیا) عمروك لقبی اولدیغی حالده اسمنه تقدیم اولنمشدر اشبو عمرو مزیقیا کوندهٔ ایکی حله کیوب اقشام اولدقده انلری آخری کیمسون ایچون یرتمق عادتی اولدیغی سببیله (مزیقیا) دیو تلقیب اولنمشدر (بطن شریان) بر موضع اسمیدر (نجلاء) واسعه معناسنه اولهرق طعنهٔ صفتیدر (مثعنجر) اسم فاعل بذیه سیله آقیجی معناسنه اولوب اسم مفعول بذیه سیله وسط بحر معناسنه درکه دکزك انکین یری دیمك اولهجقدر نته کیم ابن عباس حضرتلرینك حضرت علی حقنده بیودقلری « علمی الی علمه کالقرارة فی المثعنجر » قولنده واقعدر یعنی بنم علم علم مرتضایه نسبتله دریانك انکین یرینك یاننه قونمش براوفاق چای کبیدر (اسکوب) مبالغهٔ اوزره دوکیلیجی وآقیجی معناسنه در اغایده (مثعنجر) کلمه سی منفجر واسکوب کلمه سی غلط اولهرق اسلوب طبع اولنمش اولدیغی حالده لطف حق ایله تصحیح اولندی (نجیع) و (رجیع) ترسلك معنالرینه در اصفرار اناملی موندن کنایه در (نسور) کرکس دیدکاری قوش معناسنه اولان نسرك جمعیدر (جلابیب) نسایه مخصوص بر نوع جامه معناسنه اولان جلبابك جمعیدر (عاتق) تازه قز معناسنه اولهرق اناثه خاص اولان اوصافدندر (مذعنه) خضوع معناسنه اولان اذعاندن اسم فاعل مؤنثدر (ینفح من ارد انها الطیب) جمله سی انك طهارت ونظافتنی مشعردر (اردان) کوملك یکنك دیبی یعنی قولتق طرفی معناسنه اولان وضم راء وسکون دال ایله اوقنان ردنك جمعیدر ضمیر عاتق عذرایه راجعدر .

(٢) انف الناقة لقب جعفر بن قریع ابو بطن من سعد کان ابوه قسم ناقة بین نسائه فجاء لیأخذ قسمامه ولم یبق الا الرأس فجرها من انفها فلقب به .

ربطه بو ابياتك اولنده هركس دهرك محالاتنه الدانوب كتديكنى وايام دهره قارشو قوت كوسترنلرك مغلوب اوله كلديكنى وهر ذى حيات اولانلر هرنقدر عزت وسلامتده اواسه‌لرده انجام امرلرينك فنا وهلاك اولديغنى شاعرانه افاده‌دن صكره بر مخاطبه خطابا « هذيل خلقنه وانلره اخبار ايده‌جك برذاته خبر ويركه كنديلرينك نسبا اشرفلرى بولنسان (عمرو ذى الكلب) ك بطن شريان نام موضعده اطرافنده قوردلر اورومكده يعنى كنديسى اورادە مقتول دوشوب وحوشه مأكل اولمقده‌در بونى تكذيب ضلال قبيلندندر » ديمشدر بعده بشنجى والتنجى ويدنجى بيتلرده برادرينى شجاعتله توصيف ايدرك كنديسنك حرب وكفاحده بيوك يارەلر آچوب چوق قانلر آقديجى واقرانى دشمنلرى اولديروب انلرى سباع طيوره مأكل براقيجى اولديغنى افاده ايتمشدر سكزنجى بيتده دخى مرقومى حيت وفتوت ايله توصيف ايدوب طهارت وشرافتى ايله برابر فلاكت اسره اوغرايه‌رق ذلت ومسكنته قالمش قرنلرى مغاك اسر وتضييقدن تخليص ايديجى بر فتو تكار بسالتشعاردر ديمك ايستمشدر .

مهدى عباسى زوجه‌لرندن ربطه اسمنده بر متنفذه اولديغى دخى ابو دلامه قصه‌لرنده كورلمكده‌در بو اسمده بعض صحابيات دخى واردر وربطه بنت عبيد الله بن غبد المدان الحارثى اول خلفاى بنى عباس اولان ابو العباس السفاحك والده‌سيدر .

حرف الزاى

(زباء)

عمرو بن الضرب بن حسان العمليق قزى زبادر كه پدرى طائفهٔ عمالقه‌دن والجزيره جهتنجه سابقة الترجمه (رقاش) نك برادرى جذيمة الابرشه معارض كلان ملوكدن ايدى انك جذيمه‌يه مغلو با مقتوليتندن صكرة ريئه (زباء) امير اولمشدر كنديسى غايت دلبر وفصيح عربى تكلم ايدر ايدى بر صاچى وارايديكه يوريديكى وقت پرده سورر وچوزوب طاغيده‌جق اولسه صاچى كنديسنى بورر ايدى انك ايچون (زباء) دينلمشدر زيرا صاچى كور اولان كيمسه‌يه عربيدة اركك ايسه (ازب) وقادين ايسه (زباء) ديرلر اصل اسمى (فارعه) باخود (نائله) ايدى .

پدر ینك وارثهٔ موقع امارتی وجالسهٔ سریر حکومتی اولدقده فرات اوزرینه قارشو قارشویه ایکی شهر بنا ونحت الارض بر طاقم یوردلر وسردابلر پیداسندن صکره اخذ ثاری قیدینه وحیله طریقنه دوشه‌رك جذیمه یه کندیسنی تزوج آرزوسنی ایقاع واطماع ایلدی کندیسی ارکککدن عزلت واختیار عزوبت ایتمش قوجه‌سز واشسز اقرانسز بر قز بولندیغی جهتله جذیمهٔ دخی انك جدا تزوجی طمعنه دوشه‌رك خبر ارسال ایتدکده (زباء) درحال اظهار خواهش ومطاوعتله زفاف ایتمك اوزره طرفزه پیورسون جوابنی یوللادی وایچندن « أشوار عروس تری » (٦) دیو استهزا ایتدی جذیمه‌نك کندی فاملیاسندن (قصیر) اسمنده بر صادق بنده‌سی وار ایدی کتمسنه جواز ویرمدی ایسه‌ده جذیمه انی اصغا ایتمیوب قالقدی کتدی وهمان (زباء) طرفندن چیقاریلان عسکره اخیذ (کرفتار) اولدی حضورزبایه ادخال اولندقده انك امریله فی الحال قولنك (رواهش) تعبیر اولنور طمرلری قطع اولنوب قانی اقه اقه تلف اولوب کتدی . زبا بو صورتله اندن اخذ ثار ایتدیسه‌ده عاقبت او دخی جذیمه‌نك طرفکیرلری النده قتل اولندی شویله که جذیمه‌نك ذکر اولنان عبد اصدقی (قصیر) افندیسنك (زباء) النه اسیر دوشدیکی صره‌ده انك (عصا) اسمنده اولان آتنه بنوب صاوشمش و برو طرفده جذیمه‌نك ملك وحکومتی همشیره زاده‌سی اولان (عمرو بن عدی) یه قالمش ایدی مرقوم قصیر زبادن جذیمه‌نك انتقامنی المق سوداسنه دوشه‌رك اتخاذ ایده‌جکی مسلك دسیسه کاریده فداکارلق صورتنی کوزه الدیره‌رق عمرو بن عدی ایله ایتدیکی مقاوله اوزرینه طوما بورنی کسدیروب و بدننی بر طاقم یاره بره ایچنه قویوب جذیمه‌نك همشیره‌سی اوغلی (عمرو) بنی بوحاله قویدی دیه‌رك دخالت صورتنده زبایه کیدر ویانده قرار ایدر وتملق وترفق ایله نزدنده اعتبار بوله‌رق مستشار اموری اولمق درجه‌لرینه کلور برکون زبایه « ظن ایدرمکه جذیمه‌نك همشیره‌سی اوغلی (عمرو) سزدن دایسنك انتقامنی المغه قالقشه جقدر سز کندیکزه زیر زمینده یرلر وتحصنکاهلر تدارك ایتمایسکز » دیه‌رك ابراز صداقت یوزندن زبانك سراثر امورینی استنطاقه تشبث ایتدکده (زباء) بن او یولده

(٦) الشوار الفرج و یروی ادأب عروس تری یضرب عند الهزء .

تدارکات تحصنیه‌یی ذاتا کورمشمدر » دیوب ممالکنك مداخل ومخارجنی
وادی الحاجه اختفا ایده‌جکی موضعلری کاملا اکا کوسترر وسرائر
احوالندن برینی کتم ایتمز (قصیر) بورالری اکلادقدن ودسیسه‌سی
طریقنك کشفیات اولیه‌سنی اولصورتله اجرا ایتدکدن صکره برکون ینه
زبایه « افندم بنم ملوکه یرار خیلی اموال ومدخراتم واردر اکر موافق
اراده‌کز اولورده بنی اموال تجارتله تجهیز ایدرسه‌کز تجارت طریقیله
کیدر انلری الور کلورم » دیوب وزبانك دخی موافقتنی تحصیل ایدوب براز
سرمایه ایله قالقار کیدر وکیدوب جذیمه‌نك همشیره زاده‌سی (عمرو)دن
حریر واسلحه وجواهره دائر برطاقم ذی قیم اشیا اله‌رق انلرله عودت
ایدر بو صورتله زبانك برقات دها توجه وامنیتنی جلب ایدرك تجارت
ضمننده بویله برقاچ سفر ایلر بر سفرنده (زباء) بوکا برچوق اموال
اعطاسیله اطرافده بولنان ملوك علیهنه استعمال ایتمك اوزره مقدار وافی
آت واسلحه وکوله تدارکنی امر ایدر اوده بو فرصتی کندی منویاتنجه
غنیمت بیله‌رك ممنونا (عمرو) طرفنه کتدکده قضیه‌یی اکا اکلاته‌رق وتمام
فرصتدر دیه‌رك اورادن حرب اهلی اولمق اوزره ایکی بیك کشی سچر و برر
قلیج وقلقان ایله انلری خرارلر ایچنه یرلشدیروب اغزلرینی ایچندن
طوتدیرر جذیمه‌نك همشیره زاده‌سی (عمرو)ی دخی ایچلرینه قور بونلری
دوه‌لره یوکلته‌رك والدیغی آت وکوله‌لری اوکنه قانه‌رق زبا جانبنه عودت
یولنی طوتار فقط بو عودتی هر وقت کلوب کتدیکی یولدن ایتمیوب
بو دفعه‌سنده (غویر) نام صو سمتنه عدول ایتمکله اورادن کندینك
وقافله‌نك سلامت خبر بنی زبایه برمژده‌جی ارسالیله بیان ایتدکده یولی
دکشدرمسندن طولایی (زباء) خاطرینه خدشه واندیشه عارض اوله‌رق
اول وقت (عسی الغویر ابؤسا) دیرکه بو سوز صکره‌لری مظنهٔ مکر وشر
اولان نسنه حقنده ضرب اولنور امثالدن اولور بعده (قصیر) ایلرولیه‌رك
کلوب بالذات تبشیر سلامت ایله زبایی ممنون ایتمکله قافله‌یی تماشا ایچون
ایکیسی برلکده بالای بامه چیقارلر (زباء) اورادن دوه‌لرك ایاقلری قومه
کومیله‌رك اغر اغر کلدکلرینی کورنجه

ماللجمال مشیها وئیدا * ام جند لا یحمل أم حدیدا
أم صرفانا باردا شدیدا * أم الرجال جثما قعودا

(یعنی) دوه‌لره نه اولیور که آغر یورییورلر عجبا طاش و یا دیمری یوکلمش بوقسه آغر آغر قورشون یاخود ایری ایری آدملرمی المشلردر » دیمکه باشلار دوه‌لر شهره کیروب دزدارك بری النده‌کی قامچی ایله یوکك بر یره اوردقده ایچنده‌کی حریف بر قواره قوبو یرمکله دزدار ایشی درك ایدرك (الشرالشر) دیو حیقرمغه باشلادیسه‌ده فائده ایتیوب حریفلر او آنده شعارلرینی (پاروله‌لرینی) اظهار ایدرك وخرارلرك اغزلرینی آچه‌رق دال قلیچ هجوم ایتدیلر (زباء) او خلاله اوجله تهیئهٔ ایتمش اولدیغی نحصنکاهنه قاچمق ایستمش ایسه‌ده قصیر ایله عمرواندن اول سکرتوب یولنی کسمش اولدقلرندن بیچاره (زباء) ذاتا خاتمنده کیزلمش اولدیغی زهری یوتمه‌رق و برطرفندن‌ده قصیر ایله عمروك سم سیفلرینی الهرق هلاك اولمشدر اه یوندن تخمینا بیك سکزیوز اللی سنه اول اولان وقوعاتدندر عربیده «لامر ماجدع قصیرانفه» مثلنك منشائی ایشته بوقصیردر قصیرك بورنی مطلقا برایش ایچون کسلمشدر دیمکدر میدانینك بیانه کوره بونیده مزبوره (زباء) سویلمشدر . قصهٔ زباء دها برطاقم امثاله منشأ اولمش ایسه‌ده بوراده علی‌الاختصار یازلمش اولدیغندن چوغی ترك اولنمشدر . زبانك ذکر اولنان رباعیسی کتب نحو شواهدندندرکه (کوفیون) فاعلك حتی تأخیر اولدیغی حالده فعل اوزرینه تقدمنك جوازینه ماللمجال عشیها وئیدا الخ بیتنه تمسکا قائل اولمشلردر زیرامشیها لفظی مرفوع اولوب مابعدی دخی حالیت اوزره منصوب اولدیغندن لفظ مذکورك مبتدا اولمق احتمالی اولیوب بلکه (وئیدا) شبه فعلنك فاعل مقدمی اولمسی متعین اولمشدر دیرلر بصریون عندنده بوضرورته محمولدر کما فی قوله . صددت فاطولت الصدود وقلما وصال علی طول الصدود یدوم .

(زباء بنت علقمه)

علقمة بن حفصة الطائی قزی زیادرکه عصرینك اجل نساسی ایدی « حر اولان خاتون آج قالورده ینه سوت اناالغی ایتمز » ماکنده اولان ومکاسب خسیسه‌دن توقی‌یی توصیه معرضنده ضرب اولمش « تجوع الحرة ولاتأکل بثدیها » مثلی ابتدا بونك حقنده سویلنمش وانی سویلیانده مزبوره‌نك زوجی (حارث بن سلیل الاسدی) اولمشدر چونکه بوقزی حارث بن سلیل کاوب پدرندن ایستدیکی وقت کندیسی هرنقدر کنج

دکلسه ده توانکر ومعتبر برکیمسه اولدیغندن قزك پدری پکی دیمش
و والدهسی دخی موافقت ایدرك تبلغ کیفیت ایلدکده قزك ممانعتی
اوزرینه کنج ایله چکین قوجه دن قنغیسنك ترجیحی ایجاب ایده جکنه
دائر اره لرنده بر خیلی محاوره جریان ایتدکدن صکره اناسی قزینی الزام
ایدرك یوز اللی دوه ایله بر خدمتجی و بیك درهم کومش مهر مقابلنده
قزلی (زباء) بی اکا تزویج ایتمشلر ایدی حریفجکز کوی کیردکدن صکره
قزی الوب کندی قبیله سنه کوتورمش اولدیغی حالده اوراده برکون برلکده
اوطوررلر ایکن قز بر قاچ کنج کیمسه نر کوره رك ایچنی چکمکه و باشنی
اوکنه اکوب اغلامغه باشلایجه زوجی سبب حزن و بکاسنی سؤال ایدوب
و یردیکی جوابدن کندیسنه رغبتی اولدیغنی اکلایجه حریت واصالتنه
تعریضا کلام مرقومی ایراد ایدرك قبیله سی جانبنه اعاده ایتمشدر اه
من مجمع الامثال .

(زباله)

عتیبة بن مرداس قزی زباله درکه شاعره در همشیره سی (خدله) برده
(لعین منقری) دیدکاری ابوالاکیدر بن مبارك زمعه نام شاعر ایله مهاجاتی
واردر .

(زباء)

حلیم مشهور احنف بن قیس جاریه سی و برادر که تند طبع و بدزبانلقله
مشهوره در حتی افندیسی احنفك معدود اولان مسابقه سن بری جاریه سی
زبایه اولان مطاوعتیدر دیرلر بیچاره انك سوزندن اصلا آیرلیوب اولبابده
کندیسنی لوم وتعییر ایلیانلره « هرکون کندیسنه احتیاجم اولان برکیمسه یه
نصل اطاعتم اولماز » جوابنی ویرر ایدی موما الیه احنف حلیله برابر
عاقل ومدبر ذات اولمغله امراء واهل آرا امور مهمه ده بتون کندیسنه
مرجعیت ایدرلر وحرب اولق طرفنده کندندن رأی صدورنده
(قدغضبت زباء) دیرلر و بونکله موما الیهك حلم و انقیادینه تعریض
ایلرلر ایدی اه شرح العیون .

رسالهٔ ابن زیدون شرحی شرح العیونده مثل مزبور بو وجهله مشروح
اولوب مجمع الامثالدن وقاموس شرحی تاج العروسدن ایسه اکلاشیلان
مزبوره حدت ایتدکده بیچاره احنف « زبایه جوشدی » مآلنده

اولهرق « قدهاجت زراء » دیو اولدیغندن هرحدت وهیجانه کلان کیمسه یه « قدهاجت زراؤه » دینلك امثالدن اولمشدر اه

و (زراء) بنی عدی آزادلیلرندن بر خاتوندرکه حضرت حفصه رضی الله عنهادن روایتی واردر بروده حضرت علی آزادلیسی (زبراء) واردرکه مشار الیهدن روایت ایتمشدر وزبراء بنت شن قبیلهٔ قضاعه نسبنده‌دز زادهن السید مرتضی فی شرح القاموس .

(زبیبه)

والدهٔ عنترة بن شداد اولان زبیبه‌درکه مسماسی اسمی مدلولنه مشابه اولهرق سیاهی بر جاریه اولدیغی وموجب شهرتی اولهجق بر صفت ومزیتی اولمدیغی حالده مخدومی بوزندن متعارف اولمشدر اوغلی شجعان شعرای جاهلیه‌دن صاحب معلقه اولان مشهور (عنترة العبسی) در مرقوم دخی اناسنه چکدیرك کندینك بشره‌سی قلب شقاوتکارانه‌سی کبی قاره چیقدیغندن پدری انی اولادلغه قبول ایتمامشیدی چونکه جاهلیه عاداتنجه برکیمسه جاریه جنسندن حاصل اولان ولدینی قبولده مخیر اولوب واد نجابتلیجه اولورسه انی اولاد طانور واولماز ایسه طانیوب کندیسنه کوله ایدینور ایدی بناء علیه عنتره‌بی دخی باباسی بر وقت زبیبه‌دن اولمه سائر قرداشلری کبی کندینه کوله ایده‌رك اولاد طانیامشیدی فقط مرقوم شجیع وفارس ماهر یتشدیکندن قبیله‌لری اوزرینه اولنان غارتلك برنده باباسنك باشی صیقیله‌رق « کرّ یاعنترة » خطابیله اندن استمداد عنتره ایسه مقابلنده « کوله قسمی حربده کروفر ایده‌بیلن انجق سوت صاغمسنی وعمه صاره‌سنی ایی بیلور » مآلنده اولمق اوزره « العبد لایحسن الکر انما یحسن الحلاب والصر » جوابنی ویره‌رك استغنا ایتمکله باباسی بالضروره « کرّ وانت حرّ » دیو حریت واولادیتی کندیسنه وعد ایتمش واوده انك اوزرینه « انا الهجین عنتره . کل امرئ یحمی حره . اسوده واحره » ارجوزه‌سیله مقابله‌یه کیریشه‌رك دفع غائله ایلکله اندن صکره پدری کندیسنی اولاد طانیمشدر . مرقوم سیاهلغی جهتله اغربهٔ عربدن اولوب دوداغی دخی یارق اولمق مناسبتیله (عنترة الفلحاء) دیو توصیف اولنورکه تأنیثی شفه اعتباریله‌در اه

(اغربة العرب) تعبیری سیاهلقلرندن کنایه اولهرق عربك قارغه‌لری

معناسنده عرب جاهليه واسلاميه‌دن مشهور برقاچ كيسه‌يه اطلاق اولنور برى اشبو (عنترة بن شداد) و برى (خفاف بن ندبه) و برى (ابو عمير ابن الحباب) و برى (سليك بن السلكه) و برى (هشام بن عقبة ابى معيط) در بونلر عرب جاهليه‌دن اولوب ايچلرندن يالكز هشام بن عقبه صاحب قاموسك تعيينى اوزره مخضرميندندر كه زمان اسلامى ادراك ايليان جاهليلردن ديمكدر بكا قالورسه باباسى عقبه بيله زمان اسلامى ادراك ايتمش وافندمزه اذا ايله مظهر بد دعارى اولمشدر نته كيم كتاب الوضوء بخارى‌ده ذكرى واردر ويوم يعض الظالم على يديه نظم كريمنده بيله اوظالم مراددر ديرلر .

اسلاميلردن اولان اغربهٔ عرب (عبد الله بن حازم) و (عمير بن ابى عمير) و (همام بن مطرف) و (منتشر بن وهب) و (مطر بن اوفى) و « تأبط شرا » لقبيله ملقب اولان (ثابت بن جابر) و (شنفرى) و (حاجز) نام كيسه‌لردر اه فليحفظ

(زبيده ام جعفر)

حليلهٔ هارون الرشيد اولان مشهور زبيده‌در كه كثرت خير وحسنات ايله معروفه‌در مناقب مبرات ومآثر ممدوحهٔ لطف واحسانانك شهرتى ذكرندن مغنى اولمق حسيله بوراده مجرد كنديسنك مزيت اديبه ودرايت طبعيه‌سنى اشعار ايدن مناقبندن بعضيلرى بيان اولنمشدر .

صاحبة الترجمه هارون الرشيد زاده محمد امين العباسينك والده‌سى بولنمغله انك فلاكتيله لاب برادرى مأمونك حصول سلطنتى هنكامده بعض حقارتلر كورمش واو حقاراتى اكا مأمونك باعث اجلاسى اولان (طاهر) نام يكچشم سردارى ايتمشيدى انك اوزرينه موما اليها تظلم حالى حاوى مأمونه شويله برعريضه ارسال ايتمشدركه نثرى حديقة الافراح دن وتضمن اولديغى نظمى مقامات شرحى شريشيدن بولنه‌رق اخذ ودرج ايدلمشدر .

(صورت عريضه)

« كل ذنب يا اميرالمؤمنين وان عظم صغير فى جنب عفوك وكل زال وان جل حقير عند صفحك وذلك الذى عودك الله فاطال مدتك وتمم نعمتك وادام بك الخير ودفع بك الشر هذه رقعة الواله التى ترجوك فى الحياة لنوائب

الدهر وفي المهمات بجميل الذكر فان رأيت أن ترحم ضعفي واستكانتي وقلة حيلتي وأن تصل رحمي وتحتسب فيما جعلك الله له طالبا وفيه راغبا فافعل وتذكر من لو كان حيا لكان شفيعي اليك »

أخير امام قام من خير عنصر * وافضل راق فوق أعواد منبر
ووارث علم الاولين وفخرهم * الى الملك المأمون من ام جعفر
كتبت وعيني تستهل دموعها * اليك ابن عمي من جفوني ومحجري
اصبت بادنى الناس منك قرابة * ومن زال عن عيني وقل تصبري
اني طاهر لاطهر الله طاهرا * فما طاهر في فعله بمطهر
فابرزني مكشوفة الوجه حاسرا * وانهب اموالي واحرق داري
يعز علي هارون ما قد لقيته * وما نالني من ناقص الخلق اعور
تذكر امير المؤمنين قرابتي * فدينك من ذي قربة متذكر
فان كان ما ابدى لامر امرته * صبرت لامر من قدير مقدر
وان كان ما قد كان منه تعديا * على امير المؤمنين فغير

صدر نظمده واقع (اخير) لفظنده كي همزه ادات ندا اولوب مآل ابيات بودركه « ام جعفر (زبيده) جانبندن خير لي نسلدن يتشه بر خير لي پادشاه واسلافك علم وافتخار لرينه ورائته برابر مسند خلافته كلانلرك افضل واكملي بر شهنشاه اولان مأمون خليفه يه شو وجهله عرض رقعهٔ ضراعت اولنور كه اى عمزادهم — بو عريضه يي بن كوزمدن ياشلر اقه رق يازدم . مصاب اولدم شول ذات سببيله كه سكا جمله دن قريب وزوال وعدمي بنجه باعث فقدانئ صبر وشكيبدر . الله كندينسني ناپاك وبد نام قلسون (طاهر) نام خبيث كلوب مالمي يغما وخانه لريمي احراق ايله بني باش آچق ميدانده براقدى . ناقص الاعضا اولان شو تك كوز حريفدن چكدكلرم هارونه كران كلور شيلردر . يا اميرالمؤمنين بنم سكا اولان قرابت نسبيه مي بركره تذكر وتفكر ايله . جانم فدا اولسون سنك كبي بر صاحب قرابته كه حال خويشاوندينى دوشنوب خاطرلر اوله . اكر بو طاهرك ايتدكلرى سنك امركله اولمش ايسه مقدرات الهيه دن اولان بر ايشه بن صابرم واكر انك كندى تعديسى ايسه سن راضى اولمبوب تغيير ايتليسين » اه

عريضه زبيده نك (خالصه) نام آزادلى جاريه سى يديله واصل دست

مأمون اوله‌رق فتح و قرائت و منظومه‌سنی مطالعه ایتدکده شدتله اغلیه‌رق بن شمدی حضرت عثمانك شهادتی خبرینك وصولنده حضرت علینك دیدیکی کبی « والله العظیم بوایشی بن نه امر ایتدم نه‌ده بوندن خشنود اولدم » دیرم دیوب طاهر حقنده بد دعا ایلمشدر وزبیده‌یه جوابا برتسلیتنامه یازوب اموال مغصوبه‌سنی کاملا کندیسنه رد ایتدرمشدر ٠

ابیات مسروده‌یه متعلق ایضاحاتدرکه (زبیده) جعفر بن ابی جعفر المنصورك کریمه‌سی اولمغله هارونك فی الاصل عمزاده‌سی ایدی مأمون ایله قرابت نسبیه‌سی بوجهتدندر مأمون انك هم اوکی مخدومی وهم زادهٔ عمزاده‌سی ایدی مأمون بن هارون بن محمد المهدی بن ابی جعفر المنصوردر ٠

اشتکا ایتدیکی (طاهر) امرای عباسیه‌دن (ذوالیمینین) دیو معروف اولان ابوالطیب طاهر بن الحسین درکه برمحاربه‌ده برآدمی صول ایله چالوب ایکی پاره ایلدیکندن یساری دخی یمین عد اولنه‌رق « کلتا یدیك یمین حین تضربه » دینلمکله مأمون خلیفه انی (ذوالیمینین) دیو تلقیب ایتمش وذاتا یکچشم بولندیغی جهتله شعرادن بری لقب مذکور اوزرینه طاهره (یاذا الیمینین وعین واحده ٠ نقصان عین و یمین زائده) دیمشدر اه کامل ابن اثیرده زبیده‌نك ذکر اولنان ابیاتی خزیمة ابن الحسنة نسبت اولنه‌رق انلری موماالیه زبیده لسانندن امینه مرثیه اوله‌رق سویلدی دینلمش ایسه‌ده اصابت اکلاشیله مامشدر ٠

زبیده‌نك درایت طبع ونزاکت خلقنی اشعار ایدن حکایاتك بریده بودرکه برکون براعرابی زبیده‌یه خطابا اشاغیدکی نظمی انشاد ایدر

ازبیدة ابنة جعفر * طوبی لسائلك الثاب
تعطین من رجلیك ما * تعطی الاکف من الرغاب

(ماآلی) ای جعفرك کریمه‌سی زبیده سکا عرض حاجت ایدن بختیار نه موطلودر ایلرك اللریله ویردیکی عطای جزیلی سن اباقلرك ایله احسان ایدرسین دیمکدر ٠ اعرابی اشبو نظمی انشاد ایدنجه زبیده‌نك معیتنده بولنانلر مرقومك اوزرینه هجوم ایله دوکمکه قالقشدیلر زبیده انلری منع ایدرك طوقمنیك مرادی خیر ایدی لکن اصابت ایده‌مدی بوجهتله یاکلان آدمده بزجه مرادی شر اولوبده یاکلیاندن زیاده جالب

مضمونیدر مرقوم « شمالك اندی من یمین غیرك » یعنی سنك صول الك سائرلرینك صاغ النندن زیاده معطی ومکرمدر تعبیر بنی ایشتمکله اکر بویله دیرسم یعنی صول لك دیه جکمه اباغك دیسم دها رنکین اولور ظنیله بو خلطی ایتدی ایسه تدیکنی ویرك وخطاسنی بیلدیرك دیمش ومرقومی مطیب ودلشاد کوندرمشدر .

صاحبة الترجمه (ام جعفر زبیده) برمنوال محرر جعفر بن ابی جعفر المنصورك (جعفر الاکبر) دیو معروف ایدی قزی اولغله خلفای عباسیه نك ایکنجیلری اولان بانیٔ شهر بغداد ابوجعفر المنصورك حفیده سی وهارونك عمزاده سی ایدی بناء علیه هارون کندی خاندان اصلیسیله علاقه دار ازدواج اولمش اولدیغندن امر زفاف عظیم احتشام ایله اجرا اولنمش وفوق العاده دوکونلر اولمشیدی حتی کتب ادبیهٔ عربیه ده هارونك زبیده یی تزوجی ایله سابقة الترجمه بورانك مأمون ایله ازدواجی ولیعدلری اعظم ولائم اسلامیه اولق اوزره کوستریلور زبیده نك دوکونده واقع اولان هدایانك حد وحصری اولیوب اوانیٔ زر سیم ایله مملو واوانیٔ سیم دخی دنانیر ونافهٔ مسك وقطعات عنبر ایله طولو اولهرق ویریلور ایدی زبیده کلینك اولهرق اینجودن برکوملك کیمشیدیکه قیمتنی تقدیره کیمسه قادر دکل ایدی اه

اعظم ولائم اسلامیه دن بریده ۷۸۳ تاریخنده خداوندکار سلطان مراد شاهزاده سی یلدیرم بایزید خان حضرتلرینك قره مان اوغلی علی بکك کریمه سی سلطان خاتونی تزوجلرنده اولان سور همایوندرکه ذکر اولنان ولیعدلره اوچنجی اولهرق دکل برنجی اولهرق کوستریله بیلور سور مذکوره بالجمله ملوك اسلام واصرای اطراف دعوت اولنوب هر برینك ایلچیلری هدایای ملوکانه ایله کلمشلر ایدی او وقتکی دولت وثروتمزی اکلاکه امر اولمزدن غازیٔ مشهور (اورنوس بك) او سورده یوز رأس غلام ویوز رأس جاریه تقدیم ایلمشیدی ایلرو کلان اون رأس غلامك اللرنده التون ایله مملو کوش طبقلر وانلری تعقیب ایدن دیکر اون غلامك اللرنده التون طبقلر ایچنده سیم خالص باقی سکسان غلامك دخی اللرنده کوش شمعدانلر ومشربه لر واکنلر وابریقلر وسائر اوانیٔ سیم وار ایدی منجم باشی تاریخنده دیرکه ملوکدن کلان ایلچیلر خداوندکار حضرتلرینك

پادشاهی بویله هدیهٔ ملوکانه ترتیب ایتدیکن کوروب مرتبهٔ دولتلرین تفریس وکنوردکاری هدایادن شرم وحجاب ایلمدیلر شهریار کرمکار اورنوس بکك هداياسنی مصر پادشاهنه ایلچیسیله ارسال وسلطان مصر جانبندن کلان هدایایی اورنوس بکه احسان بیوردیلر سائر ملوکدن کلان هدایایی دخی امرایه وفضلهسنی علما وصلحایه انعام ایدوب کندیلری ایچون بر بنی ادخار بیورمدیلر اه

(زبیدة القسطنطینیه)

استانبولی زبیده دیمکدرکه تاریخ مرادیدن اکلاشلدیغنه کوره شیخ الاسلام اسماعیل افندی زاده اسعد افندی کریمهسی وشاعرهٔ مشهوره فطنتك والدهسیدر زمانده اخذ علم ایله اشتغال ایدوب فقه ولغت وادبیات تعلم ایتمش وفارسی وترکی شعر سویلمشدر شعرنده مضامین بکر بولهرق وقتك سلاطین ووزراسنی مدح ایتمش وعربی مطالعهٔ کتب ایله پکرمشدر کندینك مرتب دیوانی اولوب انی پدری اسعد افندی ایله برادری شیخ الاسلام شریف افندی دیوانچهلرینی درج ایلهتدوین ایتمش واستنساخ ایلیانلرده اول صورتله ایتدکارندن دیوان مذکور ابتدا اسعد افندینك وبعده مخدومی شریف افندینك ودها صکره زبیدهنك اشعاریني حاوی اولمق اوزره اوچ دیواندن مرکب بولنمشدر . اول وقتك صدورندن نقیب الاشراف درویش افندی زوجهسی ایدی برادری شریف افندی کبی بیك یوز طقسان درت سالی ذی القعدهسنده وفات ایدرك ایوب مزارلغنه دفن اولنمشدر اه

مرادینك بوافادهسی بعینها فطنتك شرح حالی اولمغله بوندن فطنتك نام اصلیسی (زبیده) اولمسی استنباط اولنمق اوزره عباره ده ام الفطنة لفظنك اسم الفطنهدن غلط اولدیغی خاطره کلمکدهدر دیوانك صورت تدوینی حقنده اولان اشعاری دخی معروف ومتداولك خلافیدر فلیحرر .

(زرقاء)

زرقاء الیمامه دیدکاریدرکه عربده (جدیس) قبیلهٔ قدیمهسندن حدت بصرله متعارف برقادیندر عربلرانك حدت بصرنده مبالغه ایله کرزلری اوچ کونلك مسافه ده اولان شئ سیچر ایدی دیرلر وقوهٔ باصرهسی پك فوقلی کیمسدلر حقنده مزبورهیی یاد ایله « ابصر من زرقاء الیمامة »

دیو ضرب مثل ایدرلر (یمامه) فی الاصل بوقادینك کندی اسمی اولدیغی حالده صکره‌لری کندینك ساکن اولدیغی الکایه (که قاموسده تعیین اولندیغی اوزره مدینه ایله مکه‌نك شرقیٔ وسطندن بصره وکوفه‌یه اون التی مرحله‌یه‌دك اولان ارضدن عبارتدر) اطلاق اولنوب کندیسنه کوك کوزلی اولدیغی ایچون (زرقاء) دینلمشدر اصلندن اورالرك آدینه (جو) دینیلور ایکن صکره‌دن یمامه اطلاقی اسم قدیمنه غلبه ایتمش واسم قدیمنه اضافتله مزبوره‌یه (زرقاء جو) اطلاقی دخی بعضا واقع اولمشدر ازجمله متنبی بر فخریه‌سنده

وابصر من زرقاء جولاننی * اذا نظرت عینای شاءهما علمی

دیمشدر . ای سبقهما اه

زرقانك حدت بصری حقنده سرد اولنان حکایاتدندر که آتیده (شموس) و (هزیله) ترجمه‌لرنده سببی ایراد اولنه‌جغی اوزره بونلرك قبیله‌سی اولان (جدیس) ایله ارض یمامه‌ده دیکر قبیلهٔ قدیمه اولان (طسم) خلقی اره‌سنه بر عداوت عظیمه کیرمشیدی که او عداوت قبیلهٔ طسمك جدیسیلر النده محوینی واندن صکره دخی قبیلهٔ جدیسك بنی حمیر استیلاسیله اضمحلالنی بادی اولمشدر ایشته بنی حمیر که او وقتك حالنجه یمنك ملت حاکمه‌سی ایدی جدیس علیهنه سفر بر اولوب کلور ایکن زرقا بزی سچه‌مسون دیو اللرینه برر اغاج دالی اله‌رق انلری کندیلرینه سپر ایتمشلر ایدی (زرقا) نك ایسه خدمتی بر یوکسك محلده اوطوروب اطرافه باقه‌رق قومنه نکهبانلق ایتمك اولدیغندن بر معتاد اوطوردیغی محلدن انلری اوچ مرحله مسافه‌ده ایکن کوروب « یا قوم قد اتتکم الشجر او اتتکم حمیر » یعنی یاقوم سزه یا اغاجلر کلیور و یاخود بنی حمیر دیو خبرو یردیسه‌ده قومی انی تصدیق ایتمدکلرندن براز دها تقرب ایتدکلرنده « یمین ایدرمکه یا اغاجلر یوریور یاخود بنی حمیر بر شی المش چکیور » مآلنده اولمق اوزره « اقسم بالله لقد دب الشجر . او حمیر قد اخذت شیئا یجر » دیو اجرای قسم ایله اخطارینی تکرار ایلدی فقط انلرینه تصدیق ایتمیوب سنك کوزلرك کوتولشمش دیدیلر واصلا تدارك کورمدیلر عاقبت بنی حمیر مزبوره‌نك دیدیکی کبی کلوب چاتمش و انلری تارمار ایتدکدن صکره زرقانك دخی کوزلرینی چیقارمشلردر . اویله دیرلر که زرقانك کوزلرنده

اولوقت سیاه سیاه طمر کورلمشدر مکر کوزه سورمه چکمکی ابتدا او اعتیاد ایتمش ایمش اه

(زرقاء) حدت بصرله مشهوره اولدیغی کبی حدت ذهن وکیاست ایله دخی شهرتشعار اولوب فرط فطنت وفراستنی ایماء حقنده « احکم من زرقاء الیمامة » دیو دخی ضرب مثل ایدرلر ومنشأ مثل اولق اوزره شو حکایه یی نقل ایلرلرکه مزبوره برکون برسوری کوکرجین کوروب کندینك ذاتا برکوکرجینی بولندیغندن « کاشکی شوسوری ایله انك برنصفی کندی کوکرجینه منضما بنم اولسه تام یوز کوکرجین حاصل اولوردی » ماکنده

لیت الحمام لیه * الی حمامتیه
ونصفه قدیه * تم الحمام میه

دیمش ایمش کوکرجینلر بالتعداد التمش التی بولنمغله فی الواقع عدد مرقومه نصفی اولان اوتوز اوچ ضم اولندقده طقسان طقوز حاصل اولهرق کندی کوکرجینیله تام یوز کوکرجین اولهجغی عندالحساب تبین ایتدیکندن مزبوره نك عقل وفطانتنه بی تردد حکم ایتشلردر . شاعر نابغه نعمان بن منذره اعتذاری حاوی نظم ایتمش اولدیغی

یادارمیة بالعلیاء فالسند * أقوت وطال علیها سالف الامد

(٥) وقفت فیها اصیلانا اسائلها * عیت جوابا وما بالربع من احد

مطلع مشهورندهکی قصیده سنده

فمن اطاعك فانفعه بطاعته * کما اطاعك وادلله علی الرشد
ومن عصاك فعاقبه معاقبة * تنهی الظلوم ولاتعقد علی ضمد

دیدکدن صکره

واحکم کحکم فتاة الحی اذ نظرت * الی حمام سراع وارد الثمد
یحفه جانبا نیق وتتبعه * مثل الزجاجة لم تکحل من الرمد
قالت الا لیتما هذا الحمام لنا * الی حمامتنا اونصفه فقد
فحسبوه فألفوه کما ذکرت * تسعا وتسعین لم ینقص ولم یزد
فکملت مائة فیها حمامتها * واسرعت حسبة فی ذلك العدد

دیه رك زرقانك او حدسی حکایه ایتمش وانکله نعمانه سنده بنم حقنده اولوجهله سرعت اصابتله حکم ایدوب غمازلر سعایتیله بنی مؤاخذه ایله

(٥) اصیلان ضم همزه وسکون صاد ایله اولان اصلان لفظنك مصغری بمعنی کی ایکندی وقتی معناسنه اولان اصیلك جمعیدر شهد

دیمك ایستمشدر (فتاة الحی) دن مرادی زرقادر (مثل الزجاجة لم تکحل من الرمد) (١) قولاندن دخی انك عینی مراددر شاعر مرقوم انکله چشم زرقانك کمال رونق وجیادتی اولدیغنی واصلا اغری آیجی چکه‌رك دوای توتیایه محتاج اولدیغنی افاده ایتدیکی کبی (الی حمام سراع واردالثمد یحفه جانبا نیق) قولیله دخی مزبوره‌نك مصادف دیدهٔ دقتی اولان کوکرجینلرك برطاغ تپه‌سی مابینندن سرعتله صویه کتمکده اولدقلرینی حکایه ایله ایشه برده شدت طیران معناسنی زیاده ایلشدرز (ثمد) کسرمیم ایله ماء قلیل معناسنه اولوب (نیق) دخی کسر نون ایله جبلك اك یوکسك یری دیمکدر (اونصفه فقد) قولندهٔ (او) واو معناسنه اولوب (فقد) لفظی « فحسب » موقعنده در .

استطراد . (نابغه) نامداران شعرای عربدن درت نفر شاعرك لقبی اولوب انلردن بری (نابغة الذبیانی زیاد بن معاویه) ودیکری (نابغة الجعدی قیس بن عبدالله) ودیکر ایکیسی (نابغة الحارثی یزید بن ابان) ایله (نابغة الشیبانی جل بن سعد) در بونلردن نابغة الذبیانی سرد اولنان شعرك قائلی ونابغة الجعدی ادراك عصر اسلام ایله صحبت نبویه‌یه ایرمش وبرچوق وقت معمر اولمش بر صحابیدر ابن اثیرك افاده‌سنه کوره نابغة الذبیانیدن اول طوغمش واندن چوق صکره وفات ایلمشدر همان ایکیوز سنه قدر معمر اولوب ابن الزبیر ایامنه یتشدیکی منقولدر آیة الترجمه (للی الاخیلیه) ایله مهاجاتی واردر احوالی تراجم احوال اصحابی حاوی کتابلرده مضبوطدر اه

شرح شواهد کشافده منقول اولدیغنه کوره ابوالقاسم الآمدی (المؤتلف والمختلف) نام کتابنده ذکر اولنان نوابغ اربعه اوزرینه بلاتجربه برکیمسه‌یی مدح وذم ایله مآلنده کی

لاتمدحن فتی حتی تجربه * ولاتذمنه من غیر تجریب

بیتنك قائلی اولان نابغة الذهلی عبدالله بن المخارق ایله نابغة بن لای بن مطیع الغنوی ونابغة العدوانی ونابغة بن قتال بن ربوع ذبیانی ونابغة التغلبی الحارث بن عدوان نام کسانی دخی علاوه ایلمشدر اه لکن بویانك قاموسه براز مخالفتی اولدیغندن کثرت مطالعه ومراجعت ایله تصحیح اولنه‌رق تلفی قلنمایدر انتهی

---

(١) قوله لم تکحل من الرمد ای من اجل الرمد کما فی قوله تعالی ولم یکن له ولی من الذل .

(زرقاء بنت عدی)

مستطرفك عفو وصفحه دائر معقود اولان اوتوز التنجی بابنده حضرت معاویه‌نك حلمی خصوصنده سرد اولنان برحکایه‌ده مذکور اولدیغی اوزره کوفه اهالیسندن برخاتوندرکه (حرب صفین) ده حضرت علی طرفنده بولنوب اصحاب علی‌یی صفلری اره‌سندن آیرلیه‌رق مقاله‌ٔ آتیهٔ بلیغه ایله جنك وقتاله تحریص وتشویق ایلمشدر .

« ایهاالناس ان المصباح لایضیٔ فی الشمس وان الکواکب لاتضیٔ مع القمر وان البغل لایسبق الفرس ولایقطع الحدید الا بالحدید ألامن استرشدنا أرشدناه ومن سألنا أخبرناه ان الحق کان یطلب ضالة فاصابها فصبرا یامعشر المهاجرین والانصار فکأنکم وقد التأم شمل الشتات وظهرت کلمة العدل وغلب الحق باطله فانه لایستوی المحق والمبطل أفمن کان مؤمنا کمن کان فاسقا لایستوون فالنزال النزال والصبر الصبر ألا وان خضاب النساء الحناء وخضاب الرجال الدماء والصبر خیرالامور عاقبة أتوا الحرب غیر ناکصین فهذا یوم له مابعده »

(یعنی) ای ناس کونشك یانده قندیل پارلاماز وقرك یانده سائر کواکبك ضیاسی اولماز استر دخی آتی یکه‌مز دمیر ایسه دمیرك غیری برشی ایله قطع اولنماز . آکاه وخبیر اولك که بز طرفزدن استرشاد ایدنلری ارشاد وایصال صوب سداد ایتدك . صورانلره خبری ویردك حق وحقیقت غائبنی ارامقده ایدی ـ بولدی . ایمدی ای معشر مهاجرین وانصار سز صبر وثباته ملازمت ایدك . همانکه صورت شقاق بینکزده برطرف اولوب کلمهٔ عدل ظاهر اولمش وحق باطلنه غلبه ایتمشدر چونکه محق مبطل ایله مساوی اولماز هیچ مؤمن اولان ذات فاجر فاسق ایله بر اولورمی ـ هیچ برو قنده برابر اولمازلر . اویله ایسه هایدی مبارزه‌یه ـ هایدی صبر وثباته ـ معلومکز اولسونکه قادینلرك زینت بویاسی قنه ارکلرك زینت بویاسی قاندر صبر دخی ایشلرك عاقبة خیرلیسیدر . حربه یوز چویرمیه‌رك کلك . بوبرکوندرکه نهایتنك نفعی کندینه راجعدر اه

(زرقاء) اسمنده ابن رامینك دخی برجاریهٔ محبوبه ومغنیه‌سی آولدیغی تزیین الاسواقده ص ۱۷۲ ر داستان عجیبی ذکرنده کورلمشدر .

(زغر)

ضم زای وفتح غین ایله نام دختر لوط علیه السلام در که دیار شامده نزیلی اولدقلری بر قریه دخی انلره نزولکاه اولمق ملابسه سیله (زغر) تسمیه اولنمشدر و (عین زغر) اوراده بر پیکار در که قوریمسی ظهور دجاله علامتدر اه قاموس

(زلیخا)

حضرت یوسف علیه السلام ك زلیخاسیدر که حسن وآنچه زمانك ممتازی ومصرك اولیای امورندن برینك زوجه سی ایدی قصه لری جمله نك معلومی اولدیغی وهمان هرلسانده منظوم ومنثور حکایه اولندیغی اوزره اخیرا حضرت مشار الیهه حلیله اوله رق صلب سنیه لرندن (افرایم) و (میشا) اسملرنده ایکی اوغلی و (رحمت) اسمنده بر قزی دنیایه کلمشدر اه تاریخ ابن اثیر وابی الفداده نام زلیخا (راعیل) اولمق اوزره کوسترلمشدر : نام دیکری اولمق کرکدر :

(زمرد)

محدثات متبحرلرندن اولان زمرد بنت ایوقدر که قرن سابع اعلامندن مولانا اثیر الدینك زوجه سی وآنیة الترجمه نضارك والده سیدر بر طاقم ذوات کرام ومحدثین بنامدن استماع حدیث ایدوب بعده کندیسی تدریس ایتمش و محدث ابرقوهی ودمیاطی و ابن صواف وابن السقطی ومجوی عبد القادر بن الضعبی ایله آنیة الترجمه زینب الاسعردیه دن روایت احادیث ایلمشلر • زوجی مشار الیه ایله قرق سنه برابر اولوب بعده یدیوز اوتوز سنه سی ربیع الآخرینك اون التیسنده ارتحال دار بقا بیورمشدر مصرده کریمه سی نضارك یانده مدفونه ایمش رحمهما الله تعالی •

(زنیره)

کسر زای وتشدید نون ایله عصر سعادت نسوانندن رومیة الاصل برجاریه در که صحابیه ذو مقدما بنی مخزومدن یاخود عبد الدار اوغلارندن برکافرك زیر دست تملکنده اولوب هدایت رب الانام ایله شرفیاب اسلام ولدیغندن صاحبی آکاه اولدقده ارتداد ایتمسی ایچون دائما کندیسنه عذاب واشکنجه ایلر ایدی صدیق اکبر حضرتلری حالندن خبیر اولدقلرنده اشترا وآزاد ایلدیلر اه ابن اثیر دیر که زنیره شرفند ایمان

اولدیغی هنکامده کوزلرینه عما عارض اولمشیدی بناء علیه مشرکلر « لات وعزایی ترك ایلدیکی ایچون انلر کندیسنی کور ایتدیلر » دیدیلر (زنیره) ایسه « لات وعزی کندیلرینه پرستش ایدنلری نه بیلورلر بو انچق امر سماویدر و بنم ربم کوزیمی بنه بکارد واعاده یه قادردر » دیدی وایرتسی صباح کوزلری یرینه کلمش اولهرق قالقدی کفرهٔ قریش بوده محمدك (صلی الله تعالی علیه وسلم واجله واکرم) سحرندندر دیدیلر اه

(زهره)

بالاده حرف الهمزه ده مذکور (ام الحیاء الانباریه) درکه محدثهٔ مشهوره در اه اشراف قریشدن قصی بن کلاب براذری (زهره) که ام نبی حضرت آمنه بنت وهب الزهری نك پدری جهتیله جدیدر مذکردر انی زمرهٔ نسادن ظن ایدنلر یاکلش زعم ایلشلردر

(استطراد) کواکب سیاره دن اولان (زهره) نك ذاتا بابل شهرنده اواسمده برحسنا خاتون اولوب برای امتحان من طرف الله کندیلرنده قوهٔ شهوانیه طبع وترکیب اولنهرق شهر مذکوره انزال بیور یلان (هاروت) و (ماروت) نام ایکی ملك کندیسنه تعلیم سحر و اولدیغی انلری معاصی واشراکه اغرا و ایقاع ایلدکدن صکره مزبوره انلردن تعلم ایتدیکی افسون واسم اعظم ایله سمایه صعود ایتمش وسماواتك طبقهٔ ثالثه سنده برکوکب ضیادار اولهرق قالمش اولدیغنه دائر منقول اولان کلام علمای اسلامیه نك تصریحی اوزره یهود طائفه سندن محکیدر مسلمانجه بویله براعتقاد یوقدر اولدیغنی خاتمة المحققین جلال الدین الدوانی عقائد عضدیه شرحنده که بین الطلبه (جلال) دیو معروفدر بیان ایلشدر ودیمشدرکه بو قضیه نك سیاقی انك یلان اولدیغنی کوسترر زیرا او (زهره) دینیلان فاجره ملکلردن اوکرندیکی شیله سمایه چیقمغه قدرت بولسون وچیقسون اوراده یلدز اولسونده اکا او اسم اعظمی اوکرهدن ملکلر نیچون صعوده قادر اولهمیوب خاك هوانده قالسونلر . بونك نه کتاب اللهده نه ده سنت رسول اللهده یعنی احادیث نبویه ده صدقنه دلالت ایدر شی یوقدر اه

ذکر اولنان ملکلرك انزالنده سبب معقول بنه جلالده حکایه اولندیغی اوزره ابن تیمیه نك دیدیکیدرکه مشارالیه ابو العباس احمد بن تیمیه حضرتلری

« اولتار یخده سحر پك رایج اولوب خلق انكله اشتغال و او یوزدن امور غریبه استنباط ایدرك نبوت دعواسی ایدنلر چوغالدیغندن مولای متعال اوملكلری ناسه ابواب سحری اوكرتسونلرده خلق سحرهٔ كفره ایله معارضه یه ممكن ومقتدر اولسون وسحر ایله معجزه مابینی فرق اولنسون ایچون بعث وارسال بیوردی » دیمشدر اه

زعم یهود اولان كلام سابقك رموز اوائلدن یعنی حكما اشاراتندن اولمسی ملحوظدر دیو ترجمهٔ قاموسده شویله بر وجه معقول دخی بیان اولنمشدر كه عقل وروح ایكی فرشته یه ونفس زهره یه تشبیه اولنوب وعقل وروحك نفس اماره یه مغلوب وداعیه اولدیغی شهواته مائل ومشعوف اولدقلری حسبیله مقتضای ذاتلرندن خروجلری رجالك نسوانه تعلق وتعشقلری حالته واول سبیله ذاتلرینه مترتب ومتوقع اولان كماله عدم بلوغله درجهٔ اصلیه لرندن انحطاطلری زندانده حبس وجود حالته تشبیه اولنمشدر كویاكه بر كشی هرنقدر خیر وطاعتی كثیر اولوب اخلاق ملكیه ایله متصف ایسه ده نفس اماره یه اطاعت وانقیاد ایلدكده سماء سعادتدن حضیض بهیمیته نزول ایدوب بوجهتله زلال انسی متكدر ونار شوق ومحبتی خموده متحول وبینه وبین المحبوب الحقیقی حجب ظلمات هجر وانقطاع حائل اولوب وبحر شهوانده غلطه خوار اولان مرائهٔ ناقصه حفنده نور توفیق الهی پرتو ریز اولمغله حبل عنایت الهیه یه تمسك واعتصام ایلدكده حضیض عالم طبیعتدن اوج سماء صفاء روحانیته ترقی ومنازل سنیه یه ومقامات ملكیه یه ارتفاع شرفنه مظهر اولهجغنه اشارت ایلمشلردر نته كیم رئیس عقلا شیخ ابن سینا اواخر اشاراتده سلامان وابسال حكایتیله بو مضمونی رمز ایلمشدر انتهی

(زیتونه)

نفحاتدن آكلاشلدیغنه كوره جنید وقتی ولیه لرندن (فاطمه) اسمنده برخاتوندر حضرت جنیده وابو حمزه یه بالذات خدمت وملازمت ایلمشدر قدس الله سرهما .

(زین الدار)

بنت المؤدب علی بن بحیادر كه فاضله وفقیهه برخاتوندر « زین الدار » تعبیری خانه زینتی معناسنده براقب فاخر اولوب اسم اصلیسی (وجیهه) در اه

بونی صلاح الدین صفدی اعیان عصری تراجمنی حاوی اولان (عنوان النصر) نام کتابنك حرف الزای فصلنده بو وجهله ذکر ایدوب تفصیل ترجمهٔ حالنی حرف الواوه تعلیق ایتمش ایسه ده بنم کوردیکم نسخه لرك حرف الواو فصلنده مزبوره مذکور اولمیغندن بورایه بوقدر بیان اولنه بیلمشدر ٠

(زین العرب)

بنت تاج الدین عبدالرحمن بن عمر بن حسن بن عبدالله السلمی الدمشقی در که « بنت الجوبانی » دیو معروفه بر محدثهٔ مشهوره در کتب حدیثدن عبدالمنعم الفزارینك « الاربعین السباعیات » نی شیخ تاج الدین القرطبی دن اوقویوب بعده کتاب مذکوری برقاج دفعه اوقوتمشدر و مشایخ علم حدیثدن العز عبدالعزیز بن عثمان الاردبیلی دن اخذ حدیث ایدوب حافظ سخاوی وابو طالب ابن صابر وابراهیم الخشوعی دن و محدثهٔ مشهوره (کریمه) دن وابن عساکر اصحابندن دها برطاقم ذواتدن اجازت المشدر کندینك پك چوق محفوظاتی وار ایدی ٠ ولادتی تقریبا التیوز یکرمی سکز سنه سنده اولوب اعیان عصرندن کمال بن العماد الاسترد واردی التیوز الی سکز تاریخنده موما الیهك وفاتی وقوع بولغله اندن صکره کیمسه یه وارمیوب حجره کندی و بر وقت مکهٔ مکرمه ده مجاورت ایدوب شیخهٔ رباط الحرمین اولدی آخر عمرنده حفظنا الله تعالی کوترم اولوب یدیوز درت تاریخی اوائلنده ارتحال دار بقا ایلدی رحمها الله تعالی ٠

(حضرت زینب)

دختر جناب سید البشر اولان حضرت زینبدر که کرائم محترمهٔ نبویه نك اك بیوکلری وجمله اولاد سنیه نك ایلکلریدر مشیمهٔ خدیجة الکبرادن سر برآوردهٔ عالم شهود و پانهادهٔ مهد وجود اولدقلرنده شاه دوسرا حضرتلری هنوز اوتوز یاشلرنده ایدیلر سلطان کونین حضرتلری انی کندینك تیزه زاده سی اولان یعنی حضرت خدیجه نك همشیره سی (هالت بنت خویلد) ك اوغلی بولنان ابوالعاص بن الربیعه تزویج بیورمشلر ایدی اندن (علی) نامنده بر مخدومی ایله (امامه) اسمنده بر کریمه سی اولوب مخدومی علی کندی حیاتنده وفات ایلدی کریمه لری امامه کندیلرندن صکره یه قالوب واپی وقت معمر اولوب حتی حرف الهمزه ده حکایه

اولندیغی اوزره ابتدا حضرت علی یه وانلرك وقوع شهادتلرندن صکره کندیلرینك اولبابده سبق ایدن تنبیه وتوصیه‌لری اوزره مغیرة بن نوفل حضرتلرینه زوجه اولمشلر ایسه‌ده ذریت براقه مامشلردر کرائم نبویه ایچنده حضرت فاطمه‌نك غیر یسندن نسل نبوی منقطعدر . والده‌لری حضرت زینبك ارتحالی هجرت سنیه‌نك سکزنجی سالنده واقع اولمشدر رضی الله تعالی عنها ونفعنا بشفاعتها .

(ست زینب)

سابقة الترجمه ست رقیه جنابلری مثللو مصر قاهره‌ده دفین خاك احترام وتربهٔ مقدسه‌لری زیارتکاه انام اولان (زینب الکبری) حضرتلریدرکه محصول صلب مرتضا وجکر پارهٔ سیدة النسا جناب فاطمة الزهرادر جد محترمی حضرت نبی اکرم افندمزك زمان سعد اقترانلرنده دنیایه کلوب پدری حضرت مرتضی کندیسنی عمزاده‌سی بولنان عبدالله بن جعفر الطیاره تزویج بیورمشلردر اندن (علی) و (عون الاکبر) و (عباس) و (محمد) و (ام کلثوم) نام اسباط سنیه میدانه کلمشدر .

کندیلری انفاس قدسیه ومواهب لدنیهٔ رحمانیه اربابی بروجود بهترین وصاحبهٔ رأی وتمکین اولوب غایة الغایه دانا وقوت قلب وجودت قریحه‌جه بیهما ایدیلر . وقعهٔ سامانربای کربلاده برادرلری جناب حسین ایله برابر بولنوب اورادن عودتده کوفه‌ده ابن زیاده وشامده همشیره‌سی فاطمه بنت علی بی شامیلردن بری ایستدیکندن طولایی یزیده سو یلدیکی سوزلر مشهور وتاریخلرده دلیل عقل وکیاستی اواق اوزره مذکوردر پك المللی اولدیغیچون نقلی روا کورلمشدر اه

(زینب الصغری) حضرت علی کرائمندن دیکر بردختر پاکیزه‌در جاریه‌دن تولد ایتمش وعمزاده‌سی محمد بن عقیل جنابلرینه تزویج بیورلمشدر .

(زینب بنت ابی سلمه)

ربیبهٔ نبویه اولان جناب زینبدرکه فقیهات صحابیاتندن اسم اصلیسی (بره) اولدیغندن حرف الباده بیان اولنمشیدی .

(زینب بنت احمد)

« ام محمد زینب » دیدکلریدرکه مهندس شیخ محمد بن احمد القصاصك والده‌سی قدسلی برمحدثه خاتوندر وقتنده حدیث اوقوعقده تفرد ایتمشیدی

ابن اللتيدن وجعفر همدانيدن استماع احاديث ايدوب مؤخرا شامده ومصرده ومدينهٔ منوره‌ده وقدس شريفده تدريس ايلشدر . دائما مخدومی موما اليه ايله اقامت واو زمره كيدر ايسه اولدخی برابر رحلت ايلر ايدی . التيوز قرق بش تاريخنده طوغمش ويديوز يكرمی ايكی تاريخنده ارتحال ايلشدر رحمها الله تعالى .

(زينب بنت احمد كمال الدين)

ابن عبدالرحيم بن عبدالواحد بن احمد المقدسيه در كه بودخی قدس اهاليسندن « زينب بنت كمال » دينلكله شهر تشعار برمحدثه خاتوندر محدث محمد بن عبدالهاديدن و ابراهيم بن خليل و ابن عبدالدائم وخطيب مردا و عبدالحميد بن عبدالهادی و عبدالرحمن بن ابی القاسم البلدانی دن استماع واخذ احاديث ايدوب ابراهيم بن الخيردن ودها برطاقم بغداد محدثلرندن اجازت المشدر صلاح الدين الصفدی عنوان النصره صاحبة الترجمه‌يی بووجهله تعريف وترجمه‌دن واحاديثی على وجه الاسناد تقرير وتدريس ايتمك ملكه‌سنده اولديغنی بياندن صكره « مشار اليها بكا دخی يديوز يكرمی طقوز تاريخنده شام شريفده اجازت ويردی » ديو كندينك اندن تلمذی اولديغنی افاده ايتمشدر اه اعراب القرآن صاحبی مولانا ابراهيم بن محمد بن ابراهيم ابی القاسم القيسی المالكی كه اعيان علمادن نحوی برذاتدر او دخی شامده زينبدن اخذ حديث ايلشدر كندیسی معمر بن محدثيندن ايديكه سنی طقسانی تجاوز ايتمشيدی يديوز قرق سكزسی جمادی الاولاسنك طقوزنده طقسان درت ياشنده اولديغی حالده ارتحال دار بقا بورمشدر رحمها الله تعالى .

(زينب بنت اسماعيل)

« مسندة الشام » ديو معروفه اولان سابقة الترجمه (امة العزيز بنت المحدث نجم الدين) نام محدثهٔ مشهوردنك شيخه‌سی يعنی خواجه‌سی برمحدثه خاتوندر محدث مشهور ابن عبد الدائمدن ودها بشقه لرندن اخذا تدريس حديث ايتمشدر بودخی معمر بن محدثيندن اولوب سنی طقساندن زياده اولديغی حالده يدی يوز اللی تاريخی محرمنده وعلى قول يديوز قرق طقوز ذی الحجه‌سی اواخرنده ارتحال آخرت ايلشدر .

(زينب بنت جحش)

ابن رباب بن يعمر بن صبرة بن مرة بن كثير بن غنم بن دودان بن اسد ابن خزيمة الاسديه درکه زوجات طاهرات حضرت سيد الكائناتدندر زوجيتى قرآن كريمده « زوجناكها » آيتيله ثابت و « لكيلا يكون على المؤمنين حرج فى ازواج ادعيائهم » حكمت بالغه سنى نه طقدر كشديلرى من جهة الام افندمزك خاله زاده سى يعنى سابقة الترجمه اميمة بنت عبد المطلبك كريمه سى اولوب هنرور وسخا پرور ايدى دائما ايش ايشلر وال امكيله فى سبيل الله تصدق ايلر ايدى ازواج طاهراته خطابا شرف صادر اولان « اسرعكن لحوقا بى اطولكن يدا » حديث شريفنده سبزدن دار آخرتجه بكا الك چابك لاحق اولانكز الى الك اوزون بوانانكزدر ماكيله مشار اليهانك كثرت كار وتصدق طول يد ايله اشراب بيورلمش وطبق اشعار پيغمبرى اوزره مشار اليها حضرتى زوجات مخلفاتك جله سندن زياده جوانمرد اولديغيله برابر انلرك هپسندن اول دار آخرته انتقال ايتمشدر رضى الله تعالى عنها اه

مسامرات جناب محيى الدينده يالكز اون حديث شريف روايت ايتمش اولدقلرى مسطور در .

(زينب بنت الحارث اليهوديه)

خيبر يهوديلرندن حارثك قزى وسلام بن مشكمك قارىسى شول يهوديه درکه فتح خيبرده فخر عالم افنديمزى تسميم غرضيله صورت اكرامده برقزارلمش قويون تقدم ايتشيديكه زهرلى ايدى قويونك مسموميتى نزد رسالتده من طرف الله معلوم اولمسيله مزبوره بالاحضار بوخيانته نه سببله جرأت ايتدك ديو صورلدقده « اكر حق پيغمبر ايسه‌ك كار ايتز واكر يلانجى ايسه‌ك الكدن قورتلمش اولورز ديو بو ايشه جسارت ايتدم وشمدى حق پيغمبر اولديغكى اكلادم وسكا ايمان ايلدم » ديوب مسلمه ومظهر عفو سنيه اولدى ولكن رحمة للعالمين اولان حضرت سيد المرسلينه سوء قصديك جزاسنى عاقبت صورت آخرله كوردى شويله كه فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرى اولوقت او قويونى تناول بيورمق اوزره بعض اصحاب كراميله سفره‌يه اوطورمش و برلقمه تناولدن صكره « ال چكبكز كه بوقويون زهرلى اولديغنى بكا خبر ويريور » بيورمشلر ايدى

كندیلری سبب قانلك تأثیرات مهلكه سندن قوت نبوت واضرار خلقدن من طرف الله موعود اولان مصونیت ایله رهایاب اولمشلر واویوزدن وجود همایونلرینه مستولی اولان مضرائی دخی اشارت علیه لریله درعقب مبارك كتفینی اره سندن حجامت مداواتیله صاوشدرمشلر ایسه ده اصحاب كزیندن براء بن معرورك مخدومی حضرت (بشر) لحم من بوردن برلقمه یوتمش اولدیغی جهتله فی الحال وفات ایلمشدر مشار الیهك وارثلری ادعاسیله من بوره زینب قصاصا قتل واعدام ایدلمشدر اه شفاء شریفده اولان روایاته نظرا وجود همایون حضرت خیر المرسلینده احیانا اومرضك نكث ایتدیكی وحتی آخر عمرلرنده بیله اونكمشك تأثیراتی كندیلرینك منصب نبوت ایله رتبهٔ شهادتی جمع ایدوب انواع سعادت وفضیلتدن هیچ برندن محروم قالمامش اولمرینه بروسیلهٔ آسمانی اولدیغی موثوق بهدر « مازالت اكلة خیبر تعادنی فالآن اوان قطعت ابهری » حدیث شریفی دخی انی ناطقدر (معادة) تشدید دال ایله بیلان صوقدوغی یرك وجهی سنه تمامنده دپرنمكدر (ابهر) فتح همزه وها ایله قلبده برطمردركه انقطاعنده صاحبی وفات ایدر اه كامل ابن اثیرك روایتی لحم من بوردن فخرد وجهانك برلقمه الهرق چیكنیوب یوتمامش اولمری اوزرینه در اه فاینظر .

(زینب بنت جحش)

كبار تابعیندن اولان مشهور قاضی شریحك حرمی زینبدركه عفتمندان نسوان بنی تمیمدندر قاضی مشار الیه انك ابیات آتیه ایله ثنا خوانی اولمشدر

اذا زینب زارها اهلها * حشدت واكرمت زوارها
وان هی زارتهم زرتهم * وان لم اجدلی هوی دارها
فسلمی لمن سالمت زینب * وحربی لمن اشعلت نارها
ومازالت أرعی لها عهدها * ولم اتبع ساعة عارها

بنی تمیم قادینلرینك خویسزلغی عربلرجه مشهور اولدیغی حالده قاضی شریح اشبو ابیاتنده زوجه سی زینب التمیمیه دن خشنودلغنی وابیات آتیه سنده دخی زینبك حسن خلق وجمالندن بحثله قبیله خلقندن

قار يلرينى ضرب وتكدير ايدن كيمسه لرى كوردكجه متعجب اولديغنى بيان ايتمشدر

رأيت رجالا يضربون نساءهم * فشلت يمينى يوم اضرب زينبا

ا اضرب بهاءمن غير ذنب اتت به * فما العدل منى ضرب من ليس مذنبا

فزينب شمس والنساء كواكب * اذا طلعت لم تبق منهن كوكبا

فتاة تزين الحلى ان هى حليت * كأن بفيها المسك خالط محلبا

مستطرفده محكيدركه قاضى شريح زينبه كوكى كيرديكى كيجه (زينب) كنديسنه كوكينك رضاء الله تعالى ايكى ركعت نماز قلمه رق دركاه باريدن زوجه سنك خيرينى نياز وشرندن استعاذه ايتمسى سنتدر ديوب قاضى يه نماز قلدردقدن وكنديسى دخى قلدقدن صكره برخطبهٔ بليغه انشا بدوب ما آلنده « افندى — بن بانجى برقزم · سنك خويكى — مزاجكى بيلمم ممنون وخشنود اوله جغك شيلرى بيلدركه انلرى يرينه كتوره يم وخوشلنمدقلريكى بيان ايله كه انلردن اجتناب ايليم · سنك قومك ميانده سكا بردختر وبنم قومم ايچنده دخى بكا برشوهر بولنق دركار ايديسه ده قضاء بارى وتقدير الهى برينى بوله كلديكندن برى بريمزك خوينى وعادتنى بيلديكمز حالده سن بكا مالك اولدك · ارتق لطف وكرم ايدوب بنى يا معروفا امساك ويا احسانا اطلاق ايدرك امر ربانى يى يرينه كتور · ايشته اول باول بونيازمى درميان ايدر وحق جل وعلا حضرتلرندن سنك وبنم ايچون استدعاى غفران ايلرم » ديمشدر · الحق اثبات درايت واهليت ايتمشدر رحمها الله تعالى ·

(زينب بنت السعدى)

محيى الدين ابو نافع محمد بن عبدالله السعدى الازهرى كريمه سى زينبدركه اشياخ امام سيوطيدن برمحدثه خاتوندر امام مشار اليه انى كتاب المنجمده ذكر ايدوب « سكز يوز اون يدى سالنده مهد وجوده كلدى ومحدثيندن الشرف بن الكويك ايله رقية بنت القارى دن اجازت الدى » ديمشدر

(زينب بنت سليمان)

ابن ابراهيم بن رحمة الاسعرديه دركه ذاتا شاملى واخيرا مصرلى برمحدثهٔ مشهوره در اسناد حديثده يعنى احاديث شريفه يى سنداتيله صاحب شريعته قدر رفع وايصالده مهارت تامه سى اولديغندن اعيان صفديه

« المسندة الدمشقيه » ديو كوسترلمشدر صحيح بخارى يى صاحب مختصر زبيديدن وشمس الدين احمد بن عبد الواحد البخاريدن وابن الصباحدن استماع ايدوب ومحدثهٔ مشهوره (كريمه) دن دخى تلمذ ايليوب وبرچوق ذواتدن اجازت المشدر . صفدى ديركه استذمز (ذهبى) دخى مزبوره دن استماع حديث ايلدى . طقسان ياشنده اولديغى حالده يديبوز بش تاريخنده وفات ايتمشدر رحمهالله تعالى اه

و (زينب) بنت سليمان بن على بن عبدالله بن عباس خانمان خلفاى بنى العباسدن مرعى الخاطر برخاتوندركه انلردن منصور خليفه نك عمزاده سى ايدى مخدومنك وفاتنده مأمون خليفه تعزيت ايله برابر جنازه سى نمازينه بالذات حاضر اولهميه جغى اعتذار يله طرفندن كندى برادرى صالحى كوندرمشيدى (زينب) بوكا حدت ايدرك حقيدينه خطابا قالق بابانك نمازينى قلدر ديو اظهار انفعال ايله برابر مأمون حقنده تعريض اولمق اوزره

سبكناه ونحسبه لجينا * فابدى الكير عن خبث الحديد

يعنى تمثل ايتمش اولديغى تاريخ كاملده كورلمشدر قال واليها ينسب الزينبيون من العباسيين اه .

(زينب بنت الشعرى) (١)

« ام المؤيد زينب » ديدكلرى كه لقب ديكر ايله (حرة) و (زينب الشعريه) دخى ديرلر عالمه وفاضله برخاتوندر عصرنده اعيان علمادن برطاقم ذواته يتشمش وانلردن روايت واجازت صورتيله اخذ علم ايتمشدر ازآنجمله ابو محمد اسماعيل بن ابى القاسم بن ابى بكر النيسابورى القارى دن وابو القاسم زاهر ايله برادرى ابو بكر وجيه بن طاهردن وابو المظفر عبد المنعم بن الكريم بن هوازن القشيرى دن وابو الفتوح عبدالوهاب بن شاه الشاذ ياخى دن ودها بشقه لردن استماع علم ايدوب حفاظ حديثدن ابو الحسن عبدالغافر بن اسماعيل بن عبدالغافر الفارسى ايله صاحب كشاف جار الله العلامه ابو القاسم محمود بن عمر الزمخشرى دن ودها برطاقم سادات حفاظدن اخذ اجازت ايلمشدر اه

نيسابور ده بشيوز يكرمى درت سنه سنده دنيايه كلمش والتيوز اون بش

---

(١) الشعرى بفتح الشين نسبة الى الشعر وعمله وبيعه ولا اعلم من كان من اجدادها يتعاطاه فنسبوا اليه اه قاله ابن خلكان .

تاریخنده طقسان بر یاشنده اولدیغی حالده یئه اوراده آخرتله کتمشدر رحمها الله تعالی .

(زینب بنت الشنوهی)

ابراهیم بن عبد الله الشنوهی کریمه‌سی « زینب ام الخیر » درکه امام سیوطی اشیاخندن برمحدثهٔ مشهوره‌در ابو الحسن بن ابی المجد درسنه حاضر اولهرق صحیح بخاری نك برجزء اعظمنی اندن اوقوبوب امام تنوخی وهثمی وعراقیدن ختم ایلمشدر عراقی ایله هیثمیدن سنن ابی داودك بعض برلرینی دخی اوقومشدر سکزیوز یتمش طقوز سنه‌سی صفرینك التنجی سبت کیجه‌سی ارتحال ایلمشدر رحمها الله .

(زینب بنت الشوبکی)

احمد بن محمد بن موسی الشوبکی المکی کریمه‌سی « ام حبیبه زینب » درکه بوده شیخهٔ امام سیوطیدر یدیوز طقسان طقوز جمادی الآخره‌سنك اون ایکنجی پازار ایرتسی کیجه‌سی مکهٔ مکرمه‌ده طوغمشدر بش یاشنده البرهان بن صدیق درسنه حاضر اولوب سنن ابن ماجه‌یی ومسیبی‌نك اسلاف نبی حقنده اولان کتابنی واحادیثی حاوی برطاقم اجزاء شریفه‌یی استماع وقرائت ایلمشدر . بونلری امام سیوطی کندی اشیاخنك بیانی حقنده تألیف ایتمش اولدیغی « المنجم فی المعجم » نام کتابنده ذکر ایتمشدر .

(زینب بنت الطثریه)

قبیلهٔ ازدك قشیر فصیلتندن (طثریه) نام خاتونك قرنی وعصر امویه شعراسندن ابو المکشوح یزید القشیرینك همشیره‌سی برشاعرهٔ مشهوره‌در شعرینك درجهٔ متانت ومقبولیتی شوندن استدلال اولنه بیلورکه مزبوره‌نك برادری یزید حقنده مرثیه اولهرق سویلمش اولدیغی ابیات آتیه‌سنی ابو تمام کبی نظم نقادی اولان برذات انتخاب ایله دیوان حماسه‌نك باب المراثیسنه درج ایلمشدر

(٥) اری الاثل من بطن العقیق مجاوری * مقیما وقد غالت یزید غوائله
فتی قد قد السیف لامتضائل * ولا رهل لباته وبآدله
اذا نزل الاضیاف کان عذوّرا * علی الحی حتی تستقل مراجله
مضی و ورثناه دریس مفاضة * وابیض هندیا طویلا حمائله

(٥) وفی الکامل لابن الاثیر من نحو العقیق بدل من بطن ولم یذکر فیه غیر الاول والخامس وعزیا الی اخیه ثور بن الطثریة

وقد كان يروى المشرفى بكفه * ويبلغ اقصى حجرة الحى نائله
كريم اذا لاقيته متبسما * واما تولى اشعث الراس جافله
اذا القوم اموا بيته فهو عامد * لاحسن ماظنوا به فهو فاعله
ترى جازريه يرعدان وناره * عليها عداميل الهشيم وصامله
يجزان ثنيا خيرها عظم جارة * بصيرا بها لم تعد عنها مشاغله

(ائل) آق ايلغين ديدكارى اغاج (عقيق) بورادە بروادىٔ معينك اسمى (غالت) كلمەسى معناى اهلاكدن فعل ماضى مؤنث (غوائل) مهلكات (قد) كلمەسى برنسنەيى طولا يارمق معناسنه اولان قد مصدرندن ماضى مجهول (قد السيف) قامت سيف معناسنه اولەرق موزون انداملق (متضائل) دقيق وضعيف (رهل) مسترخى وسولپك معناسنه اولەرق مابعدينه مسند (ابات) كوكس معناسنه اولان لبەنك جمعى . مراد لحوم صدر در (بادل) انسانك قولتغيله كمەسى مابينده اولان اتلرى (عذور) تند خوى (تستقل) ارتفاع معناسنه اولان استقلالدن مضارع مؤنث (مراجل) باقردن اولان چوملكلركه تنجره وقزغان مقوله قابلر . مفردى مرجلدر كه كسر ميم وفتح جيم ايله در (دريس) اسكى (مفاضه) ككيش زره . زرهك ككشلكى لابسنك جسامت اندامنى اشعار ايتديكى كبى « وابيض هنديا طويلا حمائله » تعبيرنده دخى حمائل سيفك اوزونلغى صاحبنك طول قامتنى مشعردر (مشرفى) فتح ميم ورا وتشديد يا ايله سيف (نائل) عطيه (واماتولى) وان تولى معناسنه در كه حرف شرط واما يدينك الشيطان آيتنده اولديغى كبى ماء زائدەيه مدغم اولمشدر (اشعث الراس) مغبر الرأس (جافل) مضطرب (اموا) قصدوا معناسنه در (جازر) دوه بوغازلايجى . تثنيه بناسى دوەنك اكثريا ايكى بردن بوغازلاندىغنه مبنى ومع ذلك ممدوحك كثرت اطعامنى منبيدر (عداميل الهشيم) اسكى قورى اودونلر (صامل) يابس (ثنى) كسرثاء وسكون نون ايله ايكى قرن طوغرمش اولان ناقه (خيرها) ضميرى اكا و (بها) و (عنها) ضميرلرى قومشو قادين معناسنه اولان (جاره) يه راجعدر (عظم) كيك معناسنه در (مآكل ابيات) بن يقيمده اولان عقيق نام وادى درونلك آق ايلغينلرينى حالا مقيم وپايدار كورييورم مع هذا كه « برادرم » بزدى اكا مقدر اولان

مهلکات اهلاك وافنا ایتدی • مرقوم بر یکیتدر که قامتی قد سیف آسا
دقیق وموزون اولوب من جهة الجثه نه پك نحیف نه ده کوکس وکردنی
وقولتق اتلری صمارقار درجه ده سمیندز • مسافرلر کلدیکنده قازانلر
اوجاغه قونجه یه قدر کندی قبیله سی خلقنه بدخوی اولور (چونکه
مسافره ترتیب طعام خصوصنی کیسه یه اینانه میوب کمال اعتنا ایله
کندیسی درعهده ایدز واوارالق اکا پرده تیزلك عارض اولوب قوم
وعشیرتی ایچنده دخی نافذ الکلم اولمغله انلره امر ونهیده شدت ایتمکه
باشلار تا که طعام تدارکی کوریله ـ دلخواهی اوزره تدارك اجرا اولندقده
ینه اسکی حالنه زجعت ایلر) حیفا که کوجدی کندی ویز اندن واسجده
براسکی زره ایله حمائلی اوزون برسیف هندی یه وارث اولدق (یعنی
سخاوت طبعی کندیسنده اسباب جهادیه دن بشقه برمال براقمدی)
کندیسی قلیجنی الیله اروا ایدر ونوال وعطاسی قبیله نك الك اوزاق
ناحیه سنه باغ اولوردی • او بر کریمدر که کندیسنه خشنودلق وبشوشلق
حالنده ملاقی اولسه لك انده طلعت کرامی مشاهده ایدرسین واکر سندن
یوز چویروب ارقه سنی دونه جك اولور ایسه صاچلرینی مغبر وپریشان
کورورسین (زیرا کندینك امر نفسنه اهتمامی اولیوب مشغولیتی اصلاح
امر عشیرت وحرب وغارت کبی مهمات ایله در) قوم اکا برایش ضمنده
برای استشاره مراجعت ایتدکارنده کندیسنی فوق المأمول مدبر بولورلر
ورأی وتدبیرینك فعلیاتیله استفاده ایدرلر آینده وزونده یه طعام تدارکی ایچون
کندینك مستقل ایکی بوغازلیجیسی اولوب انلری سن دائما انك استجالی
خوفیله دترر وآتشنی اوزرینه اسکی قوری اوطونلر آتلش کورورسین •
ذکر اولنان ذابحلر هنوز ایکی غرن طوغرمش اولان دیشی دوه یی ذبح
ایدرلر : انکده خیرلی بری قومشی کیکی درکه بوغازلتدیغی حیوانك
الك کزیده یرینی کندی الیقو یمیوب جوارنده اهل احتیاج اولان خاتونلره
کوندرر واوقدر مشاغلی اره سنده انلری اونوتماز • دیمکدر اه
ابن خلکانك افاده سنه کوره بو زینب حقنده دها برچوق شعر روایت
اولنمقده اولوب شومشهور قطعه دخی اکانسبت اولنور

اشم اذا ماجئت للعرف طالبا * حیاك بما تحوی علیه انامله
ولو لم یکن فی کفه غیر نفسه * لجاد بها فلیتق الله سائله

بوقطعه زياد الاعجمه دخى منسوب اولوب ايكنجى بيتى ابو تمامك ديوانندە دخى كورلمشدر اه

(زينب بنت عبد الرحمن)

ابن محمد بن احمد بن قدامه در كه اعيان عصر صفديدن برمحدثهٔ مغروفه در علم حديثى محدث مشهور ابن عبدالدائمدن وكندى پدرندن تعلم ايتمش ومؤخرا كنديسى دخى بعض ذوات بنامه تعليم علم ايلمشدر صلاح الدين الصفدينك ومحدث عبدالله بن المحبك اندن اجازتلرى واردر يديبوز اوتوز طقوز تاريخنده وفات ايلمشدر .

اجدادندن اولان (قدامه) دخى علم وورع اربابندن (ام عبدالله) دينلمكله متعارف وشيخ شمس الدين ابو الفرج ابن ابى عمرك كريمه سى برمبارك خاتوندر رحمهما الله تعالى .

(زينب بنت عمرو)

ابن كندى بن سعيد بن على در كه اعيان صفديذه كوسترلديكنه كوره التيوز تاريخى اواخرنده بعلبك قلعه سى محافظى بولنان ناصر الدين بن قرقينك زوجه سى مزيت علم وعملى جامع برمحترم خاتوندر مدت حيات وزندكانيسنى رفاه حال وفراغ بال ايله كچرمش وصدقه لر ويرمك وغربا خانه ياپوب وقفلر باغلامق كبى برچوق خيرده بولنمشدر . فقه وحديثجه مهارتى حسيبله من جهة العلم دخى عصرنده تفرد ايلمشيدى . مؤيد الطوسى وابو الروح الهروى وسابقة الترجمه زينب الشعريه وابن الصفار وديوان متنبى شارحى ابو البقاء العكبرى وعبد العظيم بن عبد اللطيف الشرابى واحمد بن ظفر بن هبيره كبى مشاهير اساتذه دن اخذ اجازت ايدوب شامده وبعلبكده حديث اوقومشدر . محدثيندن ابو الحسين اليونينى ايله انك اولاد واقاربى وابن ابى الفتح واوغلارى ومعزى وابن النابلسى والبرزالى وابو بكر الرحبى وابن المهندس يتون اندن استماع ايتمشلردر . صفدى ديركه « بزم استاذمز (ذهبى) دخى بخارى شريفى ابتداسندن كتاب النكاحك اوائله قدر اندن اوقومش واجزاء شريفهٔ احاديثدن برقاج كتابى دخى اندن سماعا اخذ ايلمشدر » وفاتى التيوز طقسان طقوز سنه سنده بعلبك قلعه سنده واقع اولمشدر رحمة الله تعالى عليها .

(زينب بنت العوام)

اصحاب كرين خير المرسلين وزمرهٔ سعيدهٔ مبشره بندن اولان زبير بن العوام حضرتلرينك همشيره‌لرى زينبدركه نامداران صحابيات حضرت خير الموجوداتدندر وقعهٔ معلومهٔ جلده مخدومى عبدالله بن حكيم ايله برادرى حضرت زبير واصل مرتبهٔ شهادت اولدقلرندن حقلرنده زينبك سويلش اولديغى مرثيه ايائى بروجه زير اسد الغابه‌ده كورلديكى وجهله درج وتسطير قلنمشدر

أعينى جودا بالدموع فاسرعا * على رجل طلق اليدين كريم
زبير وعبد الله يدعوا لحادث * وذى خلة منا وحل يتيم
قتلتم حوارى النبى وصهره * وصاحبه فاستبشروا بجحيم
وقد هدنى قتل ابن عفان قبله * وجادت عليه عبرتى بسجوم
وأيقنت ان الدين اصبح مدبرا * فما ذا تصلى بعده وتصوم
وكيف بنا ام كيف بالدين بعدما * اصيب ابن اروى وابن ام حكيم

(ماآلى) اى بنم ديده‌لرم ياش دوكك وسرعتله اغلايك اللرى اچق « يعنى جومرد » وكرم وشرف صاحبى اولان زبير ايله عبدالله‌ى كه انلر بر حادثه اولديغى وبزم بركونه احتياجمز ومعونت ومرحمتة محتاجمز بولنديغى وقتلر ايستنور آدملر ايدى . (اى ظالملر) سز پيغمبرك هم حوارييسنى وهم صهر وصاحبنى (كه مراد حضرت زبير وعثمان وعبدالله‌در) قتل ايتديككز جهتله جهنمى كنديكزه مژده‌ليك : حضرت عثمان بن عفانك قتل واتلافى ماده‌سى تحقيق بنى بوندن اول صارصمش وكوزلرم صاغناقلى ياش آقتشيدى بن ايمدى اركى كبى اكلادمكه دين كبروادى ـ ارتق بوندن بويله نه نماز قلار واورج طوتارسين : ابن اروى وابن ام حكيم اولان حضرت عثمان او صورتله مصاب ومقتول اولدقدن صكره يزم وبلكه ديكرك حالى‌نه اولور ديمكدر اه

لكن ايكنجى بيتك ايلك مصراعنده اولنان شبهه اوزرينه مؤخرا أصابه‌يه واقع اولان مراجعتده بوراده اوچنجى واقع اولان بيتك برنجى ودردنجى واقع اولان بيتك ايكنجى وبرنجى واقع اولان بيتك اوچنجى وايكنجى واقع اولان بيتك دردنجى اولديغى اكلاشلمش ومصراع مزبور شوشكلده (وقد كان عبد الله يدعى لحادث) كورلمش اولمغله تصحيحى توصيه قلنور

حضرت عثمان افندمزه کندی والده‌لری اعتباریله (ابن اروی) و بیوك والده‌لری اولان ام حکیم البیضاء اعتباریله (ابن ام حکیم) اطلاق اولنور . حضرت زبیر حقنده (حواری النبی) تعبیری افندمزك حق مشار الیهده هر پیغمبرك حواریسی یعنی یار وفاداری واردر بنم حواری یمده زبیردر بیورمش اولدقلرینه مبنیدر . و « بوندن بویله نه نماز قلار واورج طوتارسین » تعبیری دخی اوذاتلرك قتل وتلف اولنمالرینك بالکلیه مغایر شریعت اولدیغنی صورت مأیوسانه‌ده برافاده‌در یوقسه بعدما صوم وصلاتی ترك ایله دینك مقصود دکلدر اه

معلومك اولسونکه تفسیر جلالینده سوره‌ٔ جلیله‌ٔ نورك استعیذ بالله «وعدالله الذین آمنوا منکم وعملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم ولیبدلنهم من بعد خوفهم امنا یعبدوننی لایشرکون بی شیئا ومن کفر بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون» آیتنده « امت اسلامیه ایچنده بو کفران ابتدا قتلهٔ عثمانیدن اولدی اندن صکره‌در که مؤمنلر هب برقرنداش کبی ایکن بری برلرینی قتل واهلاکه باشلادیلر » دینلمشدر . ان فی ذلك لعبرة .

(زینب بنت یحیی)

ابن الشیخ عزالدین عبدالعزیزبن عبدالسلامدر که صاحبهٔ صلاح ونجابت واستناد حدیث امر دقیقنده مالکهٔ ملکه ومهارت برمحدثهٔ صاحب شهرتدر (ابن خطیب القرافه) دینمکله معروف اولان عثمان بن علی جنابلریله عمر بن ابی نصر بن حوه وابراهیم بن خلیل نام محدثین درسلرینه حاضر اولمش ومؤخرا کندیسی دخی نشرده بولنمشدر . صلاح الدین صفدی اعیان عصری تراجمی حاوی اولمق اوزره قله المش اولدیغی (عنوان النصر) نام کتابنده کندینك یدیوز یکرمی طقوز تاریخنده صاحبهٔ الترجمه زینبدن اجازت الدیغنی بعد الحکایه موما الیهانك یدیوز اوتوز بش سنه‌سی ذی القعده‌سنده وفات ایلدیکنی سویلمشدر اه رحمها الله تعالی .

(زینب بنت یوسف بن الحکم)

ظالم مشهور حجاج بن یوسفك همشیره‌سی ومغیرة بن شعبه‌نك زوجه‌سی بر دلبر خاتوندر شاعر نمیری اکا محب اولمغله حقنده پك چوق شعر سویلمشدر

مرویدرکه زوجی مغیره برکون مزبوره یی صباح وقتی دیشنی قارشدیرر کوردکده « اکر صباح یمکی ایسه صبرسزسین واکر افشامکی یمك ایسه قوقشنین هرحالده بنم ایشمه کلرسین » دیو تطلیق ایتشیدی زینب دخی مقابلنده یاهو نه کوتو آدم ایمشسین بن دیشلر یمك اره سنده قالان مسواك قرندیلرینی آیقلایوردم دیمشدر اه بوحکایه ابن خلکانده حجاجك والدهسی (فارعه) حقنده نقل اولنمشدر نته کیم انشاء الله تعالی حرف الفاده ایما اولنور .

(زینب خاتون)

روم ادیبه لرندن اولان مشهور زینبدر که عصر سلطان محمد خان نسوانندن برشاعرهٔ شیرین ادا ایدی سلطان مشار الیه نامنه ترتیب دیوان ایلمشدر محل نشأتی تذاکر اصحابی بینده مختلف فیه اولوب (لطیفی) قسطمونی نامه سنده قسطمونی دیارندندر برمرد هنرورك دختر یدر دیوب (عاشق چلبی) ایسه تذکره سنده اماسیه لی برقاضینك قزیدر دیمشدر اه آنیهٔ الترجمه (مهری) نام شاعره ایله همعصر اولمغله بینلرنده خیلی مطایبه کذران ایتمشدر کندیسی کرچه صورتده زن ایدی لکن برمشاطهٔ زینکر نوعروسان سخن وکشور نظمده چهره کشای هرصورت حسن ایدی بوسیرتله ارلر کندیسنه رشك آور ایدی آرایشی حلیهٔ رجال اولان علم وکمال ایدی شوغزل مردانه تذاکر شعراده انك زادهٔ طبع دلپسندی اولمق اوزره محرردر

کشف ایت نقابکی یری کوکی منور ایت
بو عالم عناصری فردوس انور ایت
دیرت ایوکی جوشه کتور حوض کوثری
عنبر صاچوکی جوزیوجهانی معطر ایت
خطك برات یازدی صبایه دیدیکه تیز
وار ملکت خطاسایله چینی مسخر ایت
آب حیات اولمیجق قسمت ای کوکل
بیك یيل کرکسه خضر ایله سیر سکندر ایت
(زینب) قومیلی زینت دنیایه زن کبی
مردانه وار ساده اولوب ترك زیور ایت

شو بیت دلپذیر دخی خراباتك بزم ثانیسنده مزبوره‌یه منسوب اولمق اوزره کوسترلمشدر

سنك حسنك بنم عشقم سنك جورك بنم صبرم
افندم دمبدم آرتار توکنمز بی نهایتدر

(زینب زوجهٔ یوسف)

امیر المسلمین یوسف بن تاشفین اللمتونی زوجه‌سی زینبدر که کرك دلبرلکده وکرك عفت ودرایتپرورلکده شهرت شائعه صاحبه‌سیدر درایت واستقامتی بابنده سرد اولنان حکایاتندر که برکون زوجی یوسفه اوچ کشی بررقطعه عرضحال تقدیم ایدوب انلردن بری کندینه سرمایهٔ تجارت اولمق اوزره براز مال اعطاسنی ودیکری کندینك دولت خدمتنده استخدامنی استدعا ایتمش ودیکر بریده مشار الیهدن زوجه‌سی اشبو زینبی طلب ایلمشیدی یوسف بن تاشفین انلردن مال ومنصب استیانلرك مسؤللرینی اسعاف ایتدکدن صکره زوجه‌سنك طلبی قیدنده اولان سبکمغزی حضورینه جلب ایله متخلق اولدیغی سجیهٔ صفحی ایجابی حریفه یالکز « بهی جاهل بو امنیه‌یه سنی نه سوق ایتدی » سوزندن بشقه برشی دیمیه‌رك زینبك نزدینه کوندرمشیدی زینب دخی انی اوچ کون برچادرده الیقویوب هر اوکونده کندیسنه یالکز بردراو طعام یوللامش دردنجی کون یاننه چاغروب شو اوچ کون ظرفنده نه‌ییدك دیو سؤال واو دخی فقط بردراو طعام ییدیکنی اخبار ایتمکله « ایشته قادینلرده هب بردر » طعملری بشقه بشقه دکلدر دیوب کسوة وعطیه اعطاسیله حریفی صالیویرمشدر .

(زینب المریه)

انداس ادیبه لرندن برشاعرهٔ شهرندار اولوب ابیات آتیه نفح الطیبده انك اشعار سلاست شعاری جمله‌سندن اولمق اوزره ذکر اولنمشدر

یا ایها الراکب الغادی مطیته ٭ عرج انبیك عن بعض الذی أجد
ماعالج الناس من وجد تضمنهم ٭ الا وجدی بهم فوق الذی وجدوا
حسبی رضاه وانی فی مسرته ٭ وودد آخر الایام أجتهد

مزبوره بو ابیاتك ماکنده صباحلین ارکندن حیواننه بنمش کیدن برآدمه خطابا « یاهو ازیجق طوزده سکا غم وهمك برمقدارینی خبر ویره‌یم بنم اسف واندوهم شول رتبه‌درکه خلقه اصابت ایدن هموم ایله انلردن

زياده مهموم ومغموم اولورم . بكا يالكز برذاتك خشنود وخرملكى كافيدركه بن انك حصول امر مسرت ومودتى باينده الى آخر العمر چالشمقده‌يم » ديمك ايستمشدر .

(زينب الواصله)

بالاده حرف الهمزه ده مذكوره اولان (ام حكيم الواصله) نك والده‌سيدركه زينب بنت عبدالرحمن بن الحارث بن هشام القرشيه‌در انا قز ايكيسيده اجمل نساء قريشدن ايديلر حسن وجمال ايله حسب ونسبجه شرف وكمالى جامعه اولدقلرينه مبنى (واصله) تلقيب اولنمشلردر .

(زينب الهلاليه)

بالاده مذكور (ام المساكين) جنابلريدركه زوجات مطهرات حضرت خير الموجوداتدن برخاتون جليلة الشاندر (ام المساكين) تعبيرى فقرا پرورلكلرينى و (هلاليه) وصفى نسب عليه‌لرينى مشعردر (١) پيغمبرمز عليه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرينك ايكى وعلى قول اوچ آى حرمسراى ازدواجلرنده بولنوب بعده حضرت خديجه مثللو سرور كائناتدن اول تشريف دار آخرت بيورمشدر اه

و (زينب) بوراده مذكوره اولانلردن ماعدا يكرمى بش صحابيه نك اسملريدر اه (زينب) برده طبيبهٔ بنى اود اسميدركه بعض اشعارده وارد اولمش و بتخصيص اغانينك اون ايكنجى جلدنده محمد بن كناسه نك ترجمهٔ حالنده ذكر اولنمشدر اه

(زينب بنت ابى البركات) بالاده مذكور اولان (بنت البغداديه)در .

و (ام الهدى زينب) مصرلى برمحدثه خاتوندر تقى الدين بن فهددن اجازت المشدر .

و (زينب سترة) مثلنده زينب بنت عبد الله بن عكرمة بن عبدالرحمن المخزومى مراددر ديرلر عجوز كبيره ايدى برطاقم مغنية جاريه‌لرى وار ايدى شاعر ابن زهيمة المدنى انى شعرنده ياد ايلمشدر اه

---

(١) زينب بنت خزيمة ابن الحارث بن عبدالله بن عمرو بن عبد مناف بن هلال بن عامر ابن صعصعة الهلاليه‌در .

(زينب) برده عشاق عصر امويه‌دن نصيب نام شاعر زنجينك معشوقه‌سى اسميدركه ام بكر زينب بنت صفوان ابن عاوى الكنانيه در اغانيده اوتزبين الاسواقده ذكرى واردر .

برده (زينب) ضرار السعدينك محبوبه‌سى اسميدركه موما اليه شو بيتنده

وانى وتهيامى بزينب كالذى * تطلب من أخواض صداء مشربا

انك افراط حسن وجماندن ناشى (صداء) تعبير اولنان منهل عذب مثالو مزدحم الجانب وكثير الراغب اولديغنى اشراب ايلمشدر .

(صداء) برقويى وياخود برچشمه‌نك اسميدر عند العرب اندن افضل صو يوقدر ضروب امثالده « ماء ولا كصداء » تعبير اولنور كه صوچوقدر اما صداء كبيسى يوقدر ديمك مؤداسنده در بومثلى ابتدا برقادين سويلمشدر نته كيم انشاء الله تعالى حرف الغينده (غدور) عنوانيله اشعار اولنه جقدر .

خواتين عصردن (مصرلى زينب خانم) مصر واليسى مرحوم محمد على پاشا كريمه‌سى وحالا خديو مصر فخامتلو دولتلو اسماعيل پاشا حضرتلرينك خاله‌سى اولان زينب خانم افندى دركه درمداران عصرك كرمكارانندندر . متوفى كامل پاشا حليله‌سى اولەرق ... تاريخنده درسعادته كلشلر واوته‌دن برو كرك استانبولده وكرك بوغازايچنده برچوق محتاجينه نواله رس امداد واعاشه اولمقده بولنمشلردر .

حديقة الجوامعدن اكلاشلديغنه كوره ادريس بدليسى مرحومك دخى زوجه‌سى زينب ايدى ايوبده ادريس كوشكنده كائن زينب خاتون مسجدى انك بنا كرده‌سيدر كنديسى دخى اورادە مدفونه‌در انتهت الزيانب والله اعلم .

ولنذكر هنا قولهم (زوانى الهند) وان كان فى غير محله فنقول هو مثل سوء فى نساء الهند قال المناوى فى عماد البلاغة غلب فيهن الزنا لشدة شهوتهن ووفارة البظر والبظراء تجد من اللذة مالا تجده المختونة اه وتأمله انت مع قول الفاضل « اويله بارد اوبحل كيم صورمه » البيت فانه قاله فى نساء الهند .

حرف السين

(ساره)

تخفيف را ايله نام حليلهٔ حضرت ابراهيم خليلدركه قدر والاسى قرآن كريمده « وامرأته قائمة فضحكت فبشرناها باسحاق » نظم مبينيله

تجيل بيورلمشدر كنديلرى عجوز عقيم اولدقلرى يعنى طقسان طقوز ياشلرينه قدر طوغرمامش بر پيرهزن بولندقلرى حالده جناب حق كنديسنى حضرت اسحاق ايله اكرام بيورمشدر بعض تواريخده حضرت اسحاقك حين تولدنده حضرت ساره طقسان وحضرت ابراهيم طقسان التى ياشنده ايديلر ديو مذكوردر اه

مشار اليهايى سريهٔ حضرت خليل ومادر جناب اسماعيل اولق زعمايله نام علياسنده رانك تشديدينى تجويز ايدنلرك قولى مردوددر كما فى تاج العروس .

(سارة بنت الربعى)

تشديد راء ايله همدانى مسرور ايديجى خاتون معناسنه عربى الاصل اولهرق محمد بن محمود بن محمد بن ابى الحسين بن محمود الربعى كربعه‌سى اسميدركه شيخ الاسلام سراج الدين بن الملقن حفيده‌سى برمحدثه خاتوندر جدى ابن الملقنك درسنه حاضر اولهرق حديثدن جزء قدورى يى قرائت ايتمشدر سكز يوز التمش طقوزده وفات ايلدى امام سيوطى اشياخندن ايدى .

(سارة بنت عبد الرحمن)

ابن احمد بن عبد الملك بن عثمان بن عبدالله بن سعد بن مفلح بن هبة الله ابن نمير المقدسيه دركه الشيخ المسند محمد شمس الدين ابو الفرحك والده‌سى قدسلى برمحدثهٔ مشهوره‌در ابراهيم بن خليلدن استماع واندن روايت حديث ايتمش وصلاح صفديك استاذى علم الدين البرزالى مزبوره‌دن اوقومشدر وفاتى يديوز اون التى تاريخنده در اه

و (سارة بنت الشيخ تقى الدين السبكى) دخى برمحدثه خاتوندركه سابقة الترجمه رجبك يوك والده‌سى وشيخه‌سى ايدى . رحمهن الله تعالى .

(ساره) برده عصر رسالت نسوانندن وبنى هشم آزاد ليلرندن شول قادينلردركه رؤساى قريشه خانده‌لك ايدوب انلرى حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حقنده اعداى دين طرفندن ترتيب اولنمه هجويه‌لرله اكلندير ر ايدى كتب سيره وسورهٔ ممتحنه تفسيرلرنده محكى اوادبنى اوزره حاطب بن ابى بلتعه حضرتلرينك فتح مكه حاضرلغنك رؤساى قريشه اعلامنى متضمن اطاره ايتديكى مكتوبى

من بوره حامل ایدی نبی اکرم حضرتلری کیفیتی کشف ایله ارقه سندن حضرت علی وزبیر ومقداد جنابلرینی بعث بیوره رق مشار الیهم واروب مکتوبی ساره نك صاچلری اره سندن چیقارمشلردر نتیجه قصه سیر مطالعه ایدنلرك معلومیدر اه

«صار یلی نوجامه سیله صاره بیلسه م ساره یی» سوزی سنبلزاده نکدر کلیاتنی مطالعه هنکامندن مبنی علی الحکایه سویلنمش کبی خاطرده قالمشدر ٠

(سبیعه)

ضم سین وفتح با ایله جهینه وزننده اوله رق صحابیاندن اوچ خاتوندر که انلردن بری (سبیعة الاسلمیه) ودیکری (سبیعة الضبعیه) ودیکر بری (سبیعة القرشیه) در اه و (سبیعه) برده عمر بن ابی ربیعه نك ابیات آتیه سنده مذکور برمرثهٔ عراقیه درکه بصره ده (عبد الرحمن ابن ابی بکره) اولادندن حسن وجمال ایله شهرتدار برخاتون ایدی

من البکرات عراقیـة * تسمی سبیعة أطریتهـا
من آل ابی بکرة الاکرمین * خصصت بودی فاصفیتها
ومن حبها زرت اهل العراق * واسخطت أهلی وأرضیتها
أموت اذا شحطت دارها * واحیا اذا أنا لاقیتهـا
فاقسم لو ان مابی بهـا * وکنت الطبیب لداویتها

موما الیه بونلری مغنیهٔ مشهوره (جمیله) یه بسته لتمش اولدیغندن ایات مرقومه یك شهرت بولمشدر اه بوسبیعه نك منسوب اولدیغی (ابو بکره) زیادبن ابیهك لام برادری بولنسان وفضلای اصحابدن اولان مشهور ابو بکرة الثقفی درکه فتح طائف کونی عریجه (بکره) تعبیر اولنور کنج بردیشی دوه اوزرنده کلوب تسلیم اوله رق ایمان ایتمسیله (ابو بکره) دیو کنیه لنمش وطرف رسالتدن عتق وآزاد ایله داشاد بیوریله رق موالی النبیدن معدود اولمشدر (مغیرة بن شعبه) علیهنه اقامه اولنان شهادت رجالندن اولمغله خلافت حضرت فاروقده حد قذف ایله ضرب وتأدیب اولنمشدر اولاد واحفادی بصره ده مال وجاه وعلم وصلاحجه اشراف ایدیلر ٠

(ست الادب)

ادب خاتمی مغناسنه اوله رق مظفر بن البرنی کریمه سی برمحدثه خاتوندر

(ست) لفظی سینك كسری وتانك تشدیدیله ظاهرا (سیده) لفظندن مخفف اوله‌رق عربیده لسانمزه‌كی (خانم) تعبیری موقعنده مستعملدر اه لكن برتوجیه دها واردركه فی الاصل لفظ (ست) التی عدد معناسنه موضوع اولمغله كوله وجاریه قسمنك خانملرینه افندم مقامنده (یاستی) تعبیرلری تملك كلیدن كنایه اوله‌رق «یاست جهاتی» تأویلنده‌در نته‌كیم (بهازهیر) ابیات آتیه‌ده بونكته‌یی ایما ایتمشدر

بروحی من اسمیها بستی * فتنظرنی النجاة بعین مقت
یرون باننی قد قلت لحنا * وكیف واننی لزهیر وقتی
ولكن غادة ملكت جهاتی * فلالحن اذا ماقلت ستی

بوكا كوره (یاستی) تعبیرینك (یاسیدتی) دن محرف یاخود مخفف اولمسنه لزوم یوقدر .

(ست الامناء)

(ام عزالدین) دیدكلری محدثهٔ مشهوره‌دركه شیخ صدرالدین اسعد بن عثمان بن اسعد بن المنجا كریمه‌سیدر صلاح الدین صفدی اعیان عصری تراجمنی حاوی اولان (عنوان النصر) نام كتابنده كندی استاذی علم الدین البرزالیدن نقلا دیركه مزبوره جدندن روایت حدیث ایتمش واستاذم علم الدین دخی اندن استماع حدیث ایلمشدر وفاتی یدی‌یوز تاریخی ربیع الاولنك اواخرنده صعید مصرده واقع اولمشدر رحمة الله تعالی علیها .

(ست الاهل)

بنت علوان بن سعید بن علوان بن كامل‌دركه اعیان عصر صفدیدن صالحه واسناد حدیث امر مهمنده ماهره بعلبكلی ومذهبا حنبلی برمحدثه خاتوندر شیخ بهاء الدین عبد الرحمن المقدسی نام محدث متبحردن پك چوق شی روایت ایتمش ومسموعات حدیثیه‌سنجه عصرنده تفرد ایلمشیدی صلاح الدین صفدینك استاذی شیخ علم الدین شام شریفده فقه وحدیثه دائر اندن برچوق شی اوقومش اولدیغندن احوالنه كركی كبی اطلاعی اولمغله مزبوره حقنده دین وصلاح اهلی وعفت وقناعت صاحبی برخاتون ایدی ییه‌جك وكیه‌جكه دائر نفسنه مبالاتی یوغیدی دیمشدر اه یدیوز اوچ سنه‌سی محرمنك اون طقوزنده وفات ایلدی كندینك بدری

دخی کبار صلحادن برذات ایدی اه و (ست الاهل) امام سیوطی اشیاخندن اولان (تقیه بنت فهد) نام محدثهٔ سابقة الترجمه نك دخی لقبیدر ٠

(ست حدق)

ملك ناصر محمد بن قلاوون دادوسی اولان ست حد قدر که مصر اعیانندن ایدی (جامع الست حدق) خطط مقریزیده مذکور اولان آثاردندر یدیوز اوتوز یدی سنه سی جمادی الآخره سنك یکرمنجی جمعه کونی جامع مذکوردہ خطبه اقامه اولنمشدر اه قاله المقریزی ٠

(ست الشام)

اعیان عصر صفدیدن والتیوز اواخری نسوانندن (صفیه) اسمنده برمحدثهٔ بنامدر انشاء الله تعالی حرف الصاد ده ذکری کله جکدر اه٠

(ست الشام) برده ایوبیه دن سلطان ملك الناصر صلاح الدین یوسف همشیره سیدر برادری ملك معظم تورانشاهك جنازه سنی اسکندریه دن شامه بونقل ایمش وکندی مدرسه سی درونده دفن ایلمشدر وفاتی ٦١٦ تاریخنده در ٠

(ست العرب)

بنت سیف الدین علی بن الشیخ رضی الدین عبد الرحمن بن محمد بن عبد الجبار المقدسیه درکه فضل وصلاح اربابی قدسلی بر استاذ خاتوندر اعیان عصر صفدیدن اولمغله موما الیه عنوان النصره حق مشار الیهاده دیرکه ست العرب محدث علی بن عبد الدائمك جزء ابن عرفه (اجزاء شریفهٔ حدیثدن برکتابدر) درسنه حاضر اولهرق اندن اخذ حدیث ایتدی وصکره کندیسی دخی اوقوتدی استاذمز علم الدین اندن استماع حدیث ایلدی ومن بوره بکاده اجازت ویردی اخذ اجازتم تاریخی یدیوز یکرمی طقوز سنه سی اولوب وفاتی یدیوز اوتوز درت تاریخنده در انتهی کلامه ٠

(ست العلماء)

التیوز اواخری نسوانندن انفاس قدسیه وطلاقت لسانیه صاحبی شاملی بر واعظه درکه حسن وعظی حسبیله (بلبل) دیو شهرت بولمشیدی عصرنده شام شریفده کائن (درب المهرانی) خانقاهنك شیخی ایدی

يديوز اون ايكى رجبنك اون اوچنجى كونى رحمت حقه روان اولوب جنازه سنده طائفهٔ نسا عظيم ازدحام ايتمشلر ايدى رحمهاالله تعالى ٠

(ست الفقهاء)

بنت ابراهيم بن احمد بن على بن فضل دركه اعيان عصر صفديدن صالحه ومحدثه برخاتون علية الشاندر كرچه كندينك سماعى يعنى افواه اساتذه دن احاديث استماعى آز ايسه ده جعفر الهمدانى واحمد بن المعز الحرانى وعبد الرحمن بن سليمان وعبد الطيف بن القبيطى دن اجازات عاليه سى واردر (اجازت عاليه) ديو قليل الوسائط اولان اجازته ديرلركه بوده محدثين معمرينه ملاقات ايله اوله بيلور ٠ كندينى مسنده ومعمره ايدى يعنى احاديثى باسانيدها عن ظهر القلب تاصاحب شريعة ايصال ايده بيلك قوتنه مالك اولمش وسنى طقسانى تجاوز ايلمش ايدى ٠ فقه وحديثه دائر پك چوق شى روايت ايتمش وكندندن سنن ابن ماجه ودها برطاقم كتب احاديث استماع اولنمشدر ٠ يديوز يكرمى التى تاريخنده طقسان ايكى ياشنده اولديغى حالده ارتحال داربقا ايلدى رحمها الله ٠

(ست قريش)

اشياخ امام سيوطيدن اولان « ام البها فاطمة بنت فهد » دركه امام مشار اليهك استاذى حافظ تقى الدين محمد بن محمد بن محمد بن فهدك كريمه سى وبالاده مذكور (ام هانى بنت فهد) ايله (تقيه بنت فهد) ك همشيره سى برمحدثهٔ نامدار وعالى تباردر سكز يوز اون درت سنه سى ذى القعده سنك اون بدينده تولد ايدوب ايلك سنه سنده محدث مراغى وجمال بن ظهيره درسلرينه سنن دار قطنى ختمنه ودردنجى سالنده پدرينك خاله سى اولان (ام الحسن بنت ابى الخير) ك درسنده معجم ابن جميع تدريسنه وبشنجى يلنده شريف احمد بن على الفاسى ونور الدين بن سلام درسلرنده سنن كبير بيهقينك ربع اولنه احضار اولنمشدر مشايخ محدثيندن جمال الكنانى وجلال البلقينى وكمال بن خير و بدر الدمامينى وسائرلرى كندينه اجازت و يرمشلردر اه

اهل علم اولادى اولان چوچقلرك نه مقصد ونيت اوزرينه محدثين مجلسلرينه احضار اولنور اولدقلرى حرف الخاده خديجه بنت بدرانك ترجمه سنده ذكر اولنمشدر ٠

(ست القضاة)

عنوان آخرله (ام محمد) دیدکاری محدثهٔ مشهوره درکه قاضی محیی الدین ابن القاضی تاج الدین احمد الشیرازینك کریمه سیدر سنی طقسانه تقرب ایتمشیدی کندینك شیوخ واستاذاتندن محدثهٔ مشهوره (کریمه بنت عبد الوهاب) دن روایة اجزاء شریفهٔ احادیثدن سکز جزء ایله ابن ازهر البلخینك « کتاب الزهاد والعباد » یی تدریس ایلشدر سائر شی روایتی مضبوط دکلدر کندیسی اعیان عصر صفدیدن اولمغله موما الیه عنوان التصرده مزبوره حقنده دیمشدرکه ست القضاة ابتدا شیخ مجد الدین الروذ راوری یه واندن صکره بدر بن الخرقی یه ودها صکره بر بشقه سنه واروب بعده یدیوز اون ایکی ذی القعده سنك اون سکزنده وفات ایلشدر رحمها الله تعالی .

(ست کایله)

امیر سیف الدین البرلی زوجه سی اولان دولای بنت عبد الله التتاریة درکه (رباط ست کایله) مصر خانقاهلرندندر (بنی فی سنة ٦٩٤)

(ست مسکة)

ملك ناصر محمد بن قلاوونك جاریه سیدر (جامع الست مسکة) انك اثر خیری اولمق اوزره خطط مقریزیده محرر آثار مصریه دندر یدیوز قرق برسنه سی جمادی الآخره سنك اونبجی جمعه کونی جامع مذکوردہ جمعه اقامه اولنمشیدی .

(ست الملك)

مصر ملوکندن حاکم بامر الله الفاطمی همشیره سی اولان ست الملکدرکه اهل تدبیر اولان خوانیندندر برادری حاکمك فقدانندہ اندن آزرده خاطر بولندیغی جهتله او اولدرمشدر دیدیلر بر ینه مخدومی الظاهر لاعزاز دین الله جلوسندہ موما الیهانك یرانغی کورلمشدر شویله که حاکمك فقدانندن صکره التنجی کون عسکر کروهی بو ست الملکك سرایینه جمع اولوب « پادشاهمز نه اولدی بز بویله نه یاپه جغز » دیو غوغا قوپارمشلر ایدی ست الملك « بکا برادرمك تذکره سی کلدی بیانده دکلدر یارین کلور » جوابیله حریفلری طاغتدی واو اقشام کندی امینی اولان سیف الدوله اسمنده بر بك بدبله اعیان دولتدن نافذ الکلام کیمسه لره وافر

مال وهديه ارساليه انلرك قلبلرينى كندى طرفنه استمالة ايتدى ايرتسى كون خلق يغه جمع اولوب پادشاهمزى ايسترز ديدكلرنده شاهزاده‌يه البسهٔ فاخره اكساسيله سيف الدوله‌يى يانه قاتمرق ديشارى چيقاردى وايشته پادشاهكز بودر ديوب ابتدا سيف الدوله و بعده مجلوب القلوب اولان اعيان واركان ساڑه يانلرنه بيعت وايفاى رسم تابعيت ايلمريله آسايش اهالى يى وقايه ايلدى مؤخرا مذكور سيف الدوله‌يى دخى برصورت حسنده ازاله ايله زمام اداره‌يى بسبتون كندى كف كفايتنه الله ق درت سنه وجه احسن اوزره تدبير اموره قيام كوسترمدى وفاتندن صكره (ظاهر) دخى انك اثرينه سلوك وقاعده‌سى اوزره حركت ايلدكله مملكت آسوده اولدى اه من الصحائف .

بونك برادرى اولان حاكم بامرالله غلات فاطميه‌دن اله درزيان اولان مجنوندركه دعواى الوهيته قيامدن صكره نامنى (حاكم بامره) قويدرمشيدى درزيلر انك سمايه عروج ايتديكنه معتقد اولمرندن ناشى تفصيلى تاريخ جودتك جلد ثالثى اوائلنده جبل لبنان بحثنده در .

(ست الوزراء)

ام عبدالله ابنة القاضى شمس الدين عمر بن العلامة شيخ الحنابلة وجيه الدين اسعدبن المنجا بن ابى البركات التنوخية الدمشقية الحنبليه دركه مشايخ علماى حنبليه دن علامه وجيه الدين الحنبلينك حفيده‌سى حنبلية المذهب شاملى برمحدثه در صحيح بخارى ايله مسند امام شافعى يى ابو عبدالله الزبيدين سماعا اخذ وتعلم ايتمش وبدرندن دخى ايكى جزء حديث اوقومشدر صلاح الدين صفدينك بيانه كوره عصرينك مسنده‌سى يعنى اسناد حديث امر مهمنده جمله‌نك مسلمه‌سى اولمشيدى مصره دعوت اولنه‌رق اوراده كنديسندن امير سيف الدين ارغون ايله قاضى كريم الدين الكبير اخذ حديت ايتمشلردر ولادتى التيوز يكرمى درنده وفاتى ايسه يديوز اون يدى تاريخنده اوله‌رق سنى طقسانى تجاوز اولمغله بودخى سابقة الترجمه (ست الفقهاء) كبى مسندهٔ معمره ايدى بخارئ شريفى دفعات ايله اوقوتمش وايكى كره حج ايلمش ودرت قوجه‌يه وارمشدر دردنجيلرى نجم الدين عبد الرحمن بن الشيراز بدر كنديسنك اوجده كريمه‌سى وارايدى . صفدينك استاذى

(ذهبی) مسند امام شافعی یی اندن اوقومش وکتاب مذکوری او اسانید ایله الك صکره اوقوتان مزبوره اولمشدر • محدث ابن المحب وقاضی فخر الدین المصری وشیخ صلاح الدین العادی وشیخ جمال الدین ابن قاضی الزبدانی ودها پك چوق ذوات عالیقدر مزبوره دن استماع علم ایتمشلردر رحمها الله تعالی •

(ست الوزراء)

ام محمد ابنة الشیخ العدل الرئیس تاج الدین ابی الفضل یحیی بن مجد الدین ابی المعالی محمد بن شمس الدین ابی العباس احمد بن الشیخ المسند ابی یعلی حمزة بن علی بن هبة الله ابن الجنوبی الثعلبی در که علم حدیثده استاد برخاتوندر کندینك شیخ علم الدین السخاوی دن وحافظ ضیاء الدین المقدسی وعز الدین بن عساکر النسابه والضیا عتیق السلمانی وتاج الدین القرطبی وسالم ابن عبد الرزاق ایله برادری جمال یحیادن والعز احمد بن ادریس المزه والصفی عمر بن البرادعی والرشید بن مسلمه دن ودها بشقه لرندن اجازتی واردر چوق وقت حدیث اوقومش وحج ایتمش وقول آزاد ایامش ودائما خیره ملازمت قلمشدر • آخر عمرنده کندینه سودا غلبه ایتمکله برسنه قدر ذهنی متغیر اولوب یدیبوز اون بش شوالنك دردنجی پنجشنبه کونی وفات ایلمشدر التیوز اوتوز طقوز تاریخنده طوغمش ایدی • رحمها واسع المغفرة •

(ستیته خاتون)

مصرك سلاطین قلاوونیه سندن ملك ناصر زمانلرنده شامده نائب السلطنه اولان واطوار خودسرانه وتنپرورانه سیله کلب وقوربغه لری یله ستمدیده ایدن مشهور امیر تنکزك زوجه سیدر خیر وصلاح اهلی برخاتون ایدی زوجنی چوق شیلردن منع ایلر ایدی • یدیبوز اوتوز سنه سی رجبنك اوچنجی پازار ایرتسی کیجه سی ارتحال دار بقا ایدوب تربهٔ مخصوصه یه دفن اولنمش وبش اون سنه صکره زوجی عملنك جزاسنی بولمشدر اه و (ستیته) محدثاتدن برنجه خاتونلرك واز جمله اشیاخ امام سیوطیدن آتیة الترجمه فاطمه بنت الیسیر المحدثه نك لقبیدر اه

(ستی) بنت ابی عثمان الصابونی و (ستیك) بنت معمر ایکی محدثه در « ستیك » لفظی اصول فارسی اوزره « ستی » مصغریدر که کوچك

خانم دیمکدر لغت فارسیده کاف زائده‌نك کلمات اواخرنده ادات تصغیر اولدیغی معلومدر تعریفنده یا مفتوح قلنمشدر .

و (ستی خاتون) مشاهیر رومدن شیخ الاسلام زنبللی علی افندینك کریمه‌سیدر سلطان بایزید عصری اعیانندندر حدیقة الجوامعدن اکلاشلدیغی اوزره سلوری قپوسی قریندہ مسجدی ومدرسه‌سی واردر محله انك نامیله یاد اولنور کندیسی زیرك بوقوشنده پدرینك بنا کردہ‌سی اولان مکتب ساحه‌سنده پدری یاتنده مدفونه‌در .

(سجاح)

سینك فتحی وحائك کسری ایله قطام وزننده اولهرق صدر کتابده اوچنجی صحیفه‌ده‌کی تتمه‌ده مذکور تفاسیر اصحابنك (سجاح بنت المنذر المتنبئه) دیو کوسترمش اولدقلری خاتوندرکه صحیحی (سجاح بنت الحارث بن سوید بن عقفان التمیمیه)در . کنیه‌سی (ام صادر) اولوب یمامه کاهنی اولان ابو لیلهٔ‌نك زوجه‌سی ایدی مسیلمة الکذاب کبی بو دخی اول وقت دعوای نبوتدن دم اورمشدر ترجمهٔ طبری بصمه‌لرنده اسمی غلط اولهرق ثاء مثلثه ایله (ثجاح) واقع اولمشدر .

(مسیله) اهل یمامه‌دن بر کذاب اولوب عصر سعادتده ابتدا براق ایمان و صکره عیاذا بالله تعالی ارتداد ایدوب دعوای نبوته قیام ایله قومی میانندہ کوسترديکی حیله بازلقلر ایله کندیسنه (رحمان الیمامه) دیرتمشیدی بر وقت بویله بروجه استقلال پیغمبر چکنوب مؤخرا بالاده تتمهٔ مذکوردہ محرر نامه‌سی موجبنجه حضرت فخر رسله مشارکت ادعا ایلدی نهایة الامر خلافت حضرت صدیقده جزای عملنی بولدی .

(سجاح) دخی قبیلهٔ تمیمك بنی یربوع عشیرتندن اولوب اواخر عصر رسالتده اطرافده متنبیلر وارتحال نبوی وقوعندن صکره مرتدلر ظهوری ملابسه‌سیله او دخی بنی تمیم و بنی تغلب و بنی ربیعه عربانندن هوادار بولدیغی برآلای سیکمزلرن اوباش ایله ادعای نبوته قالقشه‌رق مسیلمه‌دن زیاده تکثیر سواد ایتمش وحتی مسیلمه‌یی کندندن قورقتمش ایدی . فقط مسیله دها دسائس چیقدیغی جهتله مؤخرا مزبوره‌یی کندیسنه هوادار قلدی شویله که

(سجاح)نك توسیع دائرهٔ فساد ایله یمامه‌ده قوم مسیله اولان بنو حنیفه

اوزرینه حرکت ایتدیکی صره مسیلمه‌نك طرف حضرت صدیق اکبردن کندی اوزرینه منهی اولان قوهٔ قاهرهٔ اسلامیه تلاشنده اولدیغی زمانه مصادف اولمغله او اثناده سجاحنك حرکتی خبری اکا باعث اندیشه اولمشیدی بنابرین مزبوره‌یی کندی طرفندن تأمین ایتمك وخلاصکیر طوتمامق طریقنی التزام ایله استقباله شتاب ایلیه‌رك پیشکشلر تقدیمیله انی برصورت انقیاد کارانه‌ده اوله‌رق قارشولمش ونسوانه مخصوص میلی قرانه بیلك ایچون صورت مخصوصه‌ده بر چادر قوردیروب ایچنده بخورلر یاقدرمشیدی سجاح بی بو صورتله اول امرده استمالهٔ ایدوب درون خیمه‌ده منتبیانه ادارهٔ اقداح الفت وترهات اولدیغی هنکامده دخی برصورت ملاطفتکاریده اوله‌رق سوزه کیریشوب « مبحث نبوتلریمزی بورادہ تهاجه درمیان ایدهلم : بقالم که حق وحقیقت قنغی طرفده ظاهر اولیور » دیمك وسوزینه معجزه وآیات نازله بحثنی ولی ایتدرمکله بکا نازل اولان آیاتك بری بودر دیو شو هذیانی « الم تر الی ربك کیف فعل بالحبلی . اخرج منها نسمة تسعی . بین صفاق وحشی » وانی متعاقب « ان الله خلق للنساء افراجا . وجعل الرجال لهن ازواجا . فنولج فیهن غرامیلنا ایلاجا . ثم نخرجها اذا شئنا اخراجا . فینجبن لنا نتاجا » کلمات کسناخانه‌سنی إتفوه ایله قاری‌یی تهییج ایلدکدن وکرکی کبی کندیسنه میل ایتدردکدن صکره « ایکیمز براشه‌لمده قوم عربی کاملا کندیمزه مطیع وفرمانبر قله‌لم » جمله‌سیله مزبوره‌یی وطء وتزوج ومهری مقابلی امتلرندن صباح ویاتسو نمازلرینی طرح وتنزیل ایلدی .

منظومهٔ حلبی ترجمه‌سنده عاصم مرحوم دیرکه سجاح ایله مسیلمه وجه مشروح اوزره خلوته مباحثه ایدر ایکن مسیلمه آیین عربان اوزره بی سراویل اولوب وبرقصهٔ درازه مالك اولمغله خلال محاوره‌ده سجاح معاینه ایلدکجه رطوبت شهوانیه‌سی مجرای دهانندن فوران ایتمکه باشلایوب عاقبت عنان اختیاری ربودهٔ سرپنجهٔ هوا اولمغله « انت نبی وهذه معجزتك » دیو . . . تلئیم وکندیسنی تسلیم ایلدی اه مسیلمهٔ الکذابك او اثناده (سجاح) یه شویله برخطاب وقاحتمآبی اولوب

ألا قومي الى النيك * فقد هيي لك المضجع
فان شئت ففي البيت * وان شئت ففي المخدع
وان شئت سلقناك * وان شئت على أربع
وان شئت بثالثه * وان شئت به أجمع

(سجاح) دخی جوابنده « بل به اجمع فهو للشمل اجمع » دیمشدر بونلرك بو رذالتلری حقنده شعرای اسلامیه دن کیمی (٥)

آمت سجاح ووافاها مسيلمة * كذابة من بني الدنيا وكذاب

دیمش وکیمی دخی مزبوره نك دعوای نبوت ایله فضاحت زنایی جمع ایلمسندن طولایی انی ومسیله یی شو وجهله هجو ایلمشدر

وازنى من سجاح بني تميم * وخاطبها مسيلمة الزنيم

« ازنی من سجاح » وشهوت معناسنه اولان غلمه دن اخذ ایله « اغلم من سجاح » تعبیرلری فاحشه لر حقنده مضروب اولان امثالدندر مزبوره حقنده سو یلنان هجویه نك بر یده قیس بن عاصم المنقرینك شو نظمیدر

أضحت نبيتنا انثى نساءبها * وأصبحت أنبياء الناس ذكرانا
فلعنة الله والاقوام كلهم * على سجاح ومن بالافك أغرانا
أعنى مسيلمة الكذاب لاسقيت * أصداؤه ماء مزن حيثما كانا

(یعنی) عالمك انبیاسی ارکك اولدیغی حالده بزم پیغمبریمز بزجه بر عار ونقیصه اولمق اوزره قاری اولمشدر . اللهك وجمیع ناسك لعن وتفریني انك وافك ودروغ ایله بزی اکا مغفل فلان یلانجی مسیله نك اوزرینه اولسون وتشنکانی هرقنده اولورسه رحمت بولسون .

(مسیله) نك قتل و هلاکندن صکره (سجاح) توبه کار اولوب کوزل حال پیدا ایتمش ومعاویه حضرتلری وقتنه قدر معمر اولمشدر . ابن خلدونك قولنجه تنبیسی حالنده مزبوره دین نصرانیتده ایمش ونصرانیلکی بنی تغلب نصارا سندن اخذ ایتمش ایمش اه تفاصیل احوالی وآیات الهیه ادعاسیله تفوه ایتدیکی کلمات سخافتمآلی کتب تواریخده مبسوطدر .

(استطراد) وعدینه عدم انجازی اعتیاد ایدنلردن برینك هجونده انی کذب ودروغده مسیلمه یه وفریقهٔ مواعیدی اوله رق امل وطمعه

(٥) قوله آمنت الخ صارت ایما بلا زوج وبزوی امنت بالقصر مع التشدید من الامامة اه مصححه

دوشدیکی حسبیله کندینی دخی طماع مشهور اشعبه تشبیه ایدرك قطعهٔ آتیهٔ عربیه‌یی سویلین نه کوزل سویلمشدر

ووعدتنی وعدا حسبتك صادقا * ففدوت من طمعی أجیء وأذهب
فاذا جلست أنا وأنت بمجلس * قالوا مسیلمة وهذا أشعب

(یعنی) بکا بروعد ایتدك که سنی صادق ظن ایلدم وطمعمدن ناشی کاوب کتمکه باشلادم . ایمدی ایکیمز بر یرده بولندیغمزده بو مسیلمه در و شوده اشعبدر دیبورلر اه مسیلمنك یلانجیلغی ایتدیکی ادعاسندن معلوم اولدیغندن انی تعریفه حاجت اولیوب انجق سوز اشعبك طمعنی ولی ایلکله انك طبع خامی حقنده منقول اولان حکایاتدن بر ینك بیانی لازم کلمندر مرقوم طمعنه موازن مزاحه دخی مجبور اولمغله اطفال شهر دائما کندیسیله ملاطفه وملاعبه ایدرلر ایدی برکون ینه عادتی اوزره چوجقلرله اوغراشوب لکن بو دفعه انلر کندیسنه پك استیلا ایللریله باشندن صاومق ایچون فلان محله ده دوکون واردر بیه‌جك ایچه‌جك چوقدر واروب اورادہ اکلنسه کز اولمازمی دیو چوجقلری الدادوب بو تقریب ایله انلری باشندن صاومشیدی بعده کندیسنه شبهه عارض اولمغله ازقه‌لرندن اورایه واردقده ینه چوجقلرك اللرینه کچدی .

عربیده پك طمعکار کیمسه‌لره (اطمع من اشعب) و (لاتکن اشعب فتتعب) تعبیرلری ضروب امثالدندر انتهی

(سحیقه)

اغانیده مذکور مغنیلرندن که اوائل عصر عباسیه مشهورلرندن ایدی عصری ادباسی انی شو وجهله ثنا ایتمشلردر

سحیقة أنت واحدة القیان * فمالك مشبه فیهن ثان
فضلت علی القیان بفضل حذق * فحزت علی المدی قصب الرهان
سجدن لك القیان مکفرات * کما سجد المجوس لمرزبان
ولاسیما اذا غنیت صوتا * وحرکت المثالث والمثانی

(یعنی) یاسحیقه سن خانندہ ومغنیه‌لرك برنجیسیسین انلرك ایچنده سکا بکزر بر ایکنجی یوقدر . زیاده مهارتك حسبیله سن فائق اولمش وبالمسابقه انلری کچمرك اوکدل المشسکدر . سکا انلر مجوسیلرك مرزبانه اولان سجده‌لری کبی عذر دیلیه‌رك سجده وتواضع ایدرلر . خصوصیله که

سن ایکی واوچ تللی سازلری الکه الهرق برشی سویلیه جك اولور ایسه‌ك اه

ابیات مستزیده‌ده واقع (قصب الرهان) ایله (مرزبان) لفظلرینك بیانینه کلنجه قصب الرهان تعبیرنده‌کی (قصب) کلمه‌سی قامش معناسنه اولوب مضاف الیهی اولان (رهان) دخی کسر راء ایله مفاعله بابندن مصدر اولهرق بریله بحث طوتشمق دیمك اولمغله تعبیر مذکور بحث طوتشمق قامشی معناسنه اولورکه عربلر اکثر بحثی آت یارشیله ایتدکلرندن قوشی میدانینك نهایتنده بعض اشیاء فاخره ایله طونادلمش بر قامش وقارغی نصب ایدرلر بعده یارش ایده‌جك کیمسه‌لر یکمکان اولهرق آتلرینی قوشدیروب هرکیم اول وارر ایسه اول قارغیی یرندن قلع واوزرنده اولان اوکدلی اخذ ایلر ایدی ایشته (قصب الرهان) اول قامشك وقارغینك آدیدر . اکا یارش قامشی ودها طوغریسی چمك قامشی معناسنه اولهرق (قصب السبق) دخی دیرلر انی اخذ ایدنه‌ده محدث وزننده (مقصب) تعبیر ایدرلر .

(احراز قصب السبق) تعبیرینك معنای اصلی وحقیقیسی بو اولوب انك بر خصوصده سائره تفوق وتقدم ایتمك معناسنده دخی بالاستعاره استعمالی واردر بوراده دخی اشبو معنای مجازی مراددر . کلهلم (مرزبان) کلمه‌سنه بو کلمه فارسیده سرحد وسنور معناسنه اولان (مرز) ایله کوزدیجی معناسنه اولان (بان) دن مرکب اولهرق سرحد محافظی وسنور بکی ویلکه بالتوسع مطلقا رئیس وسرکرده معنالرینه اولوب عربلر بونی ضم زای ایله تعریب ایدرك رئیس مجوس معناسنده استعمال ایتمشلردر لفظ مذکورك ریاست معناسنی الوب مأخذی اولان لسان اصحابنك رؤساسنه اطلاق ایتمشلر دیمکدرکه اهل فرس اسکیدن مجوس ایدیلر اه جمعنده (مرازبه) و (مرازب) دیرلر کلام عربده قدیما وارد اولمشدر بعض شعرایه منسوب

الدار داران ایوان وغمدان * والملك ملکان ساسان وقحطان
والارض فارس والاقلیم بابل والا * اسلام مکة والدنیا خراسان

ابیات مشهوره‌سی جمله سندن اولان

قد رتب الناس جم فی مراتبهم * فمرزبان وبطریق وطرخان

بیتنده دخی واقعدر اه

(سخیله)

سرح العیوندن اکلاشلدیغنه کوره مشاهیر حکام عربدن
ومناحاکم یقضی * فلا یدفع مایقضی

ستایشیله ثنا اولنان وحرف الحاده (حکیمات العرب) عنوانیله ذکری کچن عامر بن الظرب بن عباد الیشکریدن بر عاقله جاریه سیدرکه مرقومك قویونلرینی کودر ایدی . صباح اقشام قویونلری مرعایه چیقاردقجه مرقوم عامر (ضحیت یاسخیل) (مسیت یاسخیل) دیو کچکدیکنه سویلنور ایدی برکون کندیسنه برخنثی دعواسی دوشه‌رك بر آدمه ارکلك می دیه‌جکز قادینمی وحق میراثی نصل اوله‌جق دیو سؤال ابتدکلرنده جوابدن عاجز قالمغله « بومسئله نك مثلی سبق ایتمامشدر بوکا براز دوشنمك کرکدر » دیوب حریفلری باشندن صاومش وکندیسی بحر تفکرده قالمش ایدی (سخیله) انك درین درین دوشنوب کوزینه اویقولر کیرمدیکنی وکندینك بحکمسی حقنده اولان سویلنمك عادتنی ترك ایتدیکنی کورنجه صداقتی ایجابی کیفیت حالنی سؤاله وسزه نه اولدی دیمکه باشلادی ابرامیله سویلدوب واقفهٔ اندیشه‌سی اولدقده اکا شو وجهله تسلیتبخش تعلیم اولدیکه (اوشخصی اوطورت اکر قادینلره مخصوص محلدن تبول ایدیور ایسه قادین واکر ارککلر کبی آلت رجولیتدن ایدییور ایسه ارککدر) عامر انك بو جواب معقولاندن محظوظ اوله‌رق « ای سخیله ارتق بو مسئله دن صکره سن قویونلری ایستر ارکن چیقار ایستر کچ » ماکیله « مسی سخیل بعدها اوضحی » دیدی و چیقوب اصحابه مراجعته اواوجهله حکم ایتدی اه عامرك ذکر اولنان (مسی سخیل بعدها اوضحی) سوزی امثالدن اولمش وسخیله نك او حکمی شریعه‌جه دخی استدلال بالعلامهٔ بایندن اوله‌رق معمول به بولنمشدر اه (٤)

---

(٤) والاستدلال بالعلامة والحکم بمادلت علیه مقرر فی العقل والشرع فان الصانع انما علم بالعلامة وهی حدوث العالم الدال علی وجوده و اتصافه بالصفات التی لایقدر علی الخلق الابعد وجود تلك الصفات وقدجاء الشرع بتقریره حیث قال حاکیا عن شاهد من اهلها ان کان قمیصه قدمن قبل الآیة اه من زبدة الفتاوی ومن هذا الباب تکفیر من تشبق اولبس قلنسوة المجوس لانه دلیل علی التزامه الکفر والتجسس مع قول الامام لایخرج أحد من الایمان الا من الباب الذی دخل فیه والدخول بالاقرار والتصدیق .

معلومك اولسونكه (خنثی) ضم خا وسكون نون وفتح ثا يله هم آلت ذكورت وهم موضع انوثتی معا موجود اولان انسانه ديرلر بو خلقتده اولان انسانلر ايچون نظر شرعده ايكی جهت واردركه بری بلوغدن اول اولان حالی وديكری بلوغدن صكره اولان قبالی در قبل البلوغ اولان حالنه كوره آلت رجوليتدن تبول ايديبور ايسه (اوغلان) وقادينلره مخصوص موضعدن تبول ايديبور ايسه (قز) در اكر هر ايكی موضعدن بردن تبول ايديبور ايسه حكم اسبقك يعنی كه اول زه‌دن كليور ايسه انكدر واكر بولك هرايكی طرفه ظهوری بر زمانده واقع اولمقده ايسه اوخنثای مشكلدركه نه اوغلان و نه قزدر بعد البلوغ اولان حالات وامارانه كلنجه اوخلقتده اولان برچوجق بيويوب بالغ اولوب صقالی چيقار ياخود قادينه تقرب ايدر و ياخود اركلكی احتلام اولور وعمه‌لری دوز بولنور ايسه (اركك) واكر قادين كبی عمه‌سی چيقار ياخود سوتی و ياحيضی ياخود كبه‌لكی ظهور ايدر ايسه و ياخود كندينك قادينلر كبی وطء واستفراشی ممكن اولور ايسه (قادين) در اكر بو ذكر اولنان علامتلردن بری اصلا ظاهر اولماز و ياخود ظاهر اولور ايسه ده يكديكره معارض بولنور ايسه او (مشكل) در ايكی طرفدن برينی مرجح يوق ديمكدر او مقوله كيمسه‌لر جماعت صلاتده اركك صفلريله قادين صفلرينك مابينده طورر وسنت اولمسی ايچون وار ايسه كندی مالندن و بوق ايسه بيت المال پارسندن اكا برجاريه اشترا اولنوب ختانك اجراسندن صكره صائملور ميراثی ايچون دخی كتاب الفرائضده حكم مخصوص واردر اه عاصم مرحوم خنثی اوله‌رق بر فرس و بر مراهق جوان و بر قوجه قاری معاينه ايتديكنی قاموس ترجمه‌سنده اقرار ايلمشدر .

سورهٔ واللیله وماخلق الذكر والانثی آيتی تفسيرنده بزجه مشكل اولان خنثی عندالله باذكر و يا انثادر بنابرين اركك وقادينلدن هيچ بريله لفردی ايتمم ديو بيمين ايدن كيمسه خنثای مشكل ايله مكالمه ده حانث اولور ديلمشدر .

(سری خانم)

ديار بكرلی سری خانمدركه عصرمزك شاعراتندندر نفس ديار بكرده بيك ايكيوز اوتوز سنهٔ هجريه‌سنده تولد ايتمش وتحصيل علم وادب ايمرنده سعی

بلغ قماش اولدقلری جهتله شمدی کندیلری فن نظمده صاحبهٔ ید طولی بر پیره‌زن بلاغت پیما وشاعرهٔ سخن آرا بولنمشلردر آثار شعریه‌لرندن بعضلری خرابانده مندرج اولوب انلردن بشقه کندیلرینك بر خیلی تخمیسات وتسدیسانی وبرچوق کزیده غزلیاتی اولدیغی دخی مرویدر الهکن بر غزل عاشقانه‌لری ایله بر مرثیهٔ بلیغه‌لری بروجه زیر اشبو مجموعهٔ کمتری بی تزیین وتنویر ایلمشدر

مرغ دل پرواز کلدی لانه‌لر اغلار بکا
چیقدی زنارم بوکز خمخانه‌لر اغلار بکا

یاندیرر ایسه‌م شب تاریك دل ناشادمی
روشن اولسه پرپاقار پروانه‌لر اغلار بکا

آشنالر طعن سنك انداز اولورلر هر طرف
واقف اولسه حاله بیکانه‌لر اغلار بکا

کتمی کوج اظهاری کوج بر درده اولدم مبتلا
داروسن بیلمز طبیب کاشانه‌لر اغلار بکا

طوش اولورسه مکتب عرفانه راهم هرکچن
حسرت ایله طفل فرزندانه‌لر اغلار بکا

ساقیٔ بزمك الن اوپسه‌م ایاغکچون کوزل
دلبرم دلشك اولور پیمانه‌لر اغلار بکا

کاسهٔ میزاب ساقیدن ایچوب مست اولمشم
حاله آکاه اولان مستانه‌لر اغلار بکا

دل کرفته کل رخکده خال عنبرفامکه
لشکر زلفك دیرو بده شانه‌لر اغلار بکا

سری بر ویرانه‌ده برکنجه یردك مثلی یوق
حسبحالم سویلسه‌م دیوانه‌لر اغلار بکا

فراغت کلشم فانی جهاندن خصم جاندر
نه یلسون مهر باقی رسمن اولکیم اصلی نادر
فلك دلخواهم اوزره دونمدی برکشته دوراندر
نهال نازنینمدن جدا حالم پریشاندر

بنم کوکلم قزل کل غنچه سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتمز اکر یوز بیك بهار اولسه
بهارك روز نوروزن طویوب شاد اولسه هب کلمز
دیروب کیسولمز تبریکه کلسه باغه سنبلار
بوائنا هر طرفدن نغمه ساز اولسه شیرین دلار
دل پردر دمی کوش ایتسه بلبل نی کبی ایکلر
بنم کوکلم قزل کل غنچه سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتمز اکر یوز بیك بهار اولسه
بو باغك سروقد بر لاله زارمدن آیرلدم
درخت عمرمك شیرین سخن یارمدن آیرلدم
ملامت ایلمن الله ایچون یارمدن آیرلدم
حقیقت راهنك منصوری یم دارمدن آیرلدم
بنم کوکلم قزل کل غنچه سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتمز اکر یوز بیك بهار اولسه
فراق دود حسرتدر چیقان قندیل جانمدن
سماده قات بقات ابر بهار اولمش دهانمدن
کوریدی حزنمی یعقوب فرار ایدردی یانمدن
دمادم پرز موز ایلر صدا هب استخوانمدن
بنم کوکلم قزل کل غنچه سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتمز اکر یوز بیك بهار اولسه
قضا پیکانه ناکاه جکر پارمه سپر اولدی
نشانه اوغرادی تقدیر زبانی یرین بولدی
آچوب پر مرغ زوخی باغ فردوسه زوان اولدی
ترحم ایتمدی بو ناتوانی یاقدی یاندردی
بنم کوکلم قزل کل غنچه سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتمز اکر یوز بیك بهار اولسه
نهانی شمع عشقه یانمغه پروانه یم شمدی
ایچی دلدار ایله مملو طیشی بیکانه یم شمدی
براق بو آه وزاری حسرت خمخانه یم شمدی
فلك جامیله سم نوش ایتمشم منسانه یم شمدی

بنم کوکلم قزل کل غنچه‌سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتز اکر یوز بیك بهار اولسه
صلادر اهل عشقه جمع اولوب عرفانی کورسونلر
سرای خلوته حکم ایلیان سلطانی کورسونلر
ملامت خرقه‌سنده کزانان عریانی کورسونلر
هله وقتم یوق ایدی سری سوزانی کورسونلر

بنم کوکلم قزل کل غنچه‌سی وش طوب طولی قاندر
آچلمق اختیار ایتز اکر یوز بیك بهار اولسه

کرك غزل وکرك مرثیه کندی خط دستلرندن استنساخ اولنه مدیغی جهتله بعض ایاتنده کوریلان بی‌معنی کلمات وشیوهٔ نظمه مغایر تعبیرات قلمناسخك خطاسنه محمولدر اه مرثیه‌نك دردنجی بندینك ایلك بیتی مرحومك

سرم اوستنده قات قات دود آهم افلاکه دونمشدر
غبار غم کوکلده توده توده خاکه دونمشدر

الخ غزلی خاطره کتورمشدر اه بوسری خانك طریقت علیه شرف نسبلری وبوندن اون سنه اول بالخاصه بغداده عزیمتله اونواحیده اولان بالجمله مراقد متبرکه‌یی زیارتلری وارایمش دیار بکره عودتلرندن برقاچ آی صکره درسعادتده کلهرك متوفی کامل پاشا خانکیسی اولمشدر ۰

(سعاد)

ضم سین ایله مشاهیر نسوان عربدن برقاچنك ازجمله مادح النبی کعب ابن زهیر المزینك زوجه‌سنك اسمیدرکه مشارالیه نعت نبی اولهرق نظم ایتمش اولدیغی قصیدهٔ بلیغهٔ مشهوره‌سنده (بانت سعاد فقلبی الیوم متبول) دیهرك انکله تغزل ایتمشدر اه یونی تهذیب الاسماده امام نووی سویلمشدر ۰

قصیدهٔ مزبوره شراحندن مولانا بیجورینك طبقات نحاتدن نقلا بیانله کوره بندار اصفهانینك ازبرنده (بانت سعاد) مطلعنده تام طقوز یوز قصیده وار ایمش اه

(سعاد بنت رافع) و (سعاد بنت سبله) ایکی صحابیه خاتوندر ۰

(سعدی)

دنیا وزننده اولهرق مشاهیر نسوان عربدن برقاچینك و بتخصیص قبیلهٔ

بنی اسددن بر محبوبهٔ شاعره نك اسمیدر که تزیین الاسواقده اسملری معین اولمیان عشاق عدادنده مذکور اولدیغی اوزره اکا عزادسی تعشق ایتمشیدی تزوج ایتمك ایستدیسه ده پدری اکا اندن مرتبه لی برقز تزویج ایتمك املنده اولمسی حسبیله موافقت ایتمدیکندن اوغلان ایشه اندن بشقه سنی ایسته میوب انی مطالبه ده اصرار واصرار ایتدکجه پدری امتناع و استکبار ایللریله اره یه برودت ومباینت دوشدیکندن قزی پدری برشقه آدمه تزویج ایلمشیدی اوغلانك اندن صکره عشق والمی وحزن وغمی آرتهرق برکون معشوقه سنه تصادف ایتمکله تظلم حال یو ده بیتلری ارتجال ایلدی

لعمری یاسعدی لطال تأیمی * ومعصیتی شیخی فیك کلاهما
وترکی للحین لم أبغ منهما * سواك ولم یربع هوای علیهما

(سعدی) دخی جوابنده ابیات آتیه یی نظم ایلدی

حبیبی لاتجعل لتفهم حجتی * کفانی مابی من بلاء ومن جهد
ومن عبرات تعترینی وزفرة * تکادلها نفسی تسیل من الوجد
غلبت علی نفسی جهارا ولم اطق * خلافا علی أهلی بهزل ولاجد
ولن یمنعونی أن أموت بزعمهم * فداخوف هذا العار فی جدث وحدی
فلاتنس أن تأتی هناك فتلتمس * مکانی فتشکو ما تحملت من جهد

ماآلنده کندینك دخی دلفکار وغمکسار لغندن بحثله نه چاره که ابو ینله مخالفته حسب العقه مقتدر اوله میدرق نفسنه قهر ایده بیلش اولدیغنی و فقط دوچار اولدیغی نار عشق انی صاغ براقمیه جق اولدیغی جهتله اهل واقاربی کندیسنی همان یارنکی کون متواریء خاك هلاك اولمقدن منع ایده میه جکلرینی افاده ایده رك عاشقنه کاوب مکان قبرینی اراشدرمسنی و باشی اوجنده حسبحال ایتمسنی سپارش ایتمشدی فی الواقع ایرتسی کونی وفاتی وقوع بولمش اندن صکره عاشقی ده اولمشدر .

و (سعدی) اصابه ده مذکور اولدیغی اوزره صحابیاندن درت خاتونك اسملری اواوب انلردن (سعدی بنت کریز بن ربیعة بن عبد شمس العبشمیة) حضرت عثمان افندمزك تیزه لریدر

عثمان یاعثمان یاعثمان * لك الجمال ولك الشان
هذا نبی معه البرهان * أرسله بحقه الدیان

فاتبعه لاتغيبا بك الاوثان

ارجوزه‌سیله حضرت مشار الیهی احراز مزیت اسلامه تشویق ایتمش وشرفیاب اسلام وحائز شرف صهریت حضرت سید الانام اولدقلرندن صکره دخی

هدی الله عثمان الصفی بقوله * فأرشده والله یهدی الی الحق
فتابع بالرأی السدید محمدا * وکان ابن اروی لایصد عن الحق
وأنکحه المبعوث احدی بناته * فکان کبدر مارح الشمس فی الافق
فداؤك یا ابن الهاشمیین مهجتی * فانت أمین الله ارسلت فی الخلق

منظومه‌سیله مشار الیهی تبریك وتسعید ایلمش در . حضرت عثمانه والده‌لری جهتیله (ابن اروی) اطلاق اولندیغی بوندن اول (اروی) و (زینب بنت العوام) عنوانلرنده اکلادلمشیدی .

(سعده)

بالاده (ربیحه) عنواننده کذران ایتدیکی اوزره جاریهٔ ابن رامین اولان سعده‌درکه اغانیده مذکور مغنیاتدندر خاننده وکاتبه برقز ایدی عباسیه عمالندن وخاندان خلافتدن صالح بن علی که ثانیٔ خلفاء بنی العباس اولان ابو جعفر المنصورك عمیسی وایام خلافتنده انك مصر والیسی ایدی مزبوره‌یی تام طقسان بیك درهمه اشترا ایتمشدر اه

(سعدة بنت عبدالله بن عمرو بن عثمان) زادکان امویه‌دندر امویهٔ مروانیه‌دن (یزید بن عبد الملك) انی برادری سلیمان بن عبدالملك خلافتنده یکرمی بیك دینار مهر ایله تزوج ایتمشیدی نته کیم حرف الحاده (حبابه) فصلنده بیان اولندی .

(سعده بنت قمامه) ابن اثیرك نقلنه کوره عصر کزین رسالتهٔ یتشان نسوان سعد اختراندن بر خاتوندرکه قادینلره امامت ایدر وفقط امام رجال کبی صف جماعته تقدم ایتمیوب ام سلمه حضرتلرندن منقول اولدیغی وجه اوزره اورته‌لرنده طورر ایدی اه

قادینلرك ایچلرندن بری وجه مذکور اوزره امام اوله‌رق کندی کندیلرینه جماعت اولملری مع الکراهه جائز واما ایچلرنده ارکك اولمیه‌رق هب نامحرم نسواندن عبارت بر جماعتك اجنبی بر ارککه اقتدا ایتملری غیر جائزدر .

(سعدونه)

حرف الالفده (ام سعد) کنیه سیله کذران ایتدیکی اوزره اندلس ادیبه لرندن اولان سعدونه درکه عصر اسلامیانده اورانك پایتختی اولان قرطبه شهری اهالیسندن ومتحیزان علمادن عصام حیرینك کریمه سی بربانوی ادیبر قوهٔ حافظه سی کامله اولمغله پدرندن و بیوك پدرندر علم وادبه دائر پك چوق شی روایت ایتمشدر آثار نظمندن اولان ابیات آتیه بی نفح الطیبدن اکلاشیلدیغنه کوره نعل شریف حضرت پیغمبرینك تصویری حقنده وقوعبولان بر التماسه « سز بندن نعل شریفك تمثالنی هنوز شرفیاب تقبیل وتلثیمی اولمغه یول بوله مدیغم بر وقتده ایستدیکز » مآلنده ادبادن برینك سویلش اولدیغی شو اعتذار بیتنه

سألتم التمثال اذلم اجد * للثم نعل المصطفی من سبیل

ضمیمه اولمق اوزره نظم وایراد ایلشدر

لعلنی احظی بتقبیله * فی جنة الفردوس أسنی مقیل
فی ظل طوبی ساکنا آمنا * اسقی باکواس من السلسبیل
وأمسح القلب به علة * یسکن ماجاش به من غلیل
فطالما استشفی باطلال من * یهواه أهل الحب فی کل جیل

(مآل ابیات) نعل نبوی بی انشاء الله تعالی تقبیل وتلثیم ایله جنة الفردوسده درجات عالیه احراز یمنی وظل شجرهٔ طوبادده آمنا وسالما ساکن اولوب آب سلسبیلدن کاسه کاسه نوش ایتمکی تمنیدن و برده مادت عشاقدن اولدیغی اوزره هرکس دلدادهٔ محبت ومودتی اولدیغی ذائك أطلال وآثاری ایله استشفا ایدهکلدیکی کبی کندینك دخی نعل شریف مذکوری حرزجان ایدوب انکله درجهٔ غلیانه کلمش اولان حرارت حب وعشقنی تسکین واطفا ایلك امیدنده اولدیغنی افاده دن عبارتدر (علة) لفظی (لعله) معناسنده لغتدر (اطلال) فتح همزه ایله خیمه وابنیه آثاری معناسنه درکه کوچه اهلنك لازمهٔ احوالیدر عشاق عرب معشوقه لری قبائلی نقل خیمه ایدوب برلرینی بوش براقدقجه کاوب درد دللرینی انلرك بقایای اوطانته عرض ایدرلرایدی (جیل) صنف وطائفه معناسنه در اه بعضلر وزیر ابوالفضل ابن العمیده منسوب اولان شو قطعهٔ مشهوره بی دخی سعدونه یه نسبت ایتمشلردر

آخ الرجال من الابا * عد والاقارب لاتقارب
ان الاقارب كالعقا * رب أو أشد من العقارب

(يعنى) مواخات ومصافاتى اجانب ايله ايدوب اقربايه ياقلاشمه كه اقارب انسانه عقارب (عقربلر) كبيدر بلكه دها اشددر .

(سفانه بنت حاتم)

سخى مشهور حاتم طائينك قزى سفانه‌دركه عصر سعادت نسوانندن وزمرهٔ زاهرهٔ صحابياتدندر اسراى قبيله‌سى ميانده مدينهٔ منوره‌يه ورودنده عليه الصلاة والسلام حضرتلرينه شووجهله عرض حال وكمال فصاحت ايله كنديني تعريف ايدرك استدعاى تخليهٔ سبيلى ضمننده شوكونه ايراد مقال ايتمشيديكه « يارسول الله هلك الوالد وغاب الوافد فان رأيت أن تخلى عنى فلاتشمت بى أحياء العرب فانى بنت سيد قومى كان أبى يفك العانى ويشبع الجائع ويكسو العارى ولم يرد طالب حاجة قط أنا بنت حاتم الطائى » يعنى بابام اولدى و برادرم غائب اولدى اكر بنم قيد اسردن خلاصم خصوصنى سن يارسول الله رأى ايدرسن قبائل عرب ايچره اولان دشمنانم بنم فلاكتمله شاد اولمامش اولور زيرا بن قوممك سيدى قزى‌يم بنم پدرم اسيرى آزاد ايدر آجى طويرر چبلاغى كيديرر وهيچ بر حاجت ديليانى رد ايتمزايدى . بن حاتم طائينك قزى‌يم اه ذات قدسيصفات حضرت پيغمبرى سفانه‌نك بو سوزلرى اوزرينه (بونلر مؤمن صفتيدر اكر باباك مؤمن اوليدى كنديسنه رحمت اوقوردق . قويويرك كتسون زيرا پدرى مكارم اخلاقى سورايمش) بيورمشلردر اه (غاب الوافد) قولنده‌كى (وافد) ايله مزبوره برادرى عدى بن حاتمى مراد ايتمش اولديغندن اول وجهله ترجمه اولنمشدر چونكه موماليه قبيله‌سنك ضبط وتسخيرندن اول سفارت صورتيله جانب عالئ رسالته كلمشيدى كه (وفود) تعبيرى لغت عربده اولصورتله وروده موضوع برلفظدر وقت [illegible] دى دخى اسدالغابه‌ده كوسترلديكى اوزره هجرت سنيه‌نك طقوزنجى ياخود اونجى سالى ايدى سرور انبيا حضرتلرى اول وقت كنديسنه تكليف ايمان بيورمس اولديغى حالده موماليه قبولده تردد ايدرك نصرانيلكى حسبيله شامه كتمشيدى . بناء على هذا سفانه « هلك الوالد وغاب الوافد » ديدكده طرف رسالتدن سنك وافدك كيمدر

دیو سؤال بیورلسیله « عدی بن حاتمدر » جوابنی ویرمش وحضرت فخر رسل دخی « ها ـ حقدن ورسـولندن فرار ایدن » بیورمش در بعد هذا اودخی شرفند ایمان اولهرق شام وقادسیه فتوحاتنده خدمتلر ایتمشدر رضی الله تعالی عنهما .

یعیش الندی ماعاش حاتم طیئ * وان مات قامت للسخاء المآتم

بیتی پدرینك خصلت سخاسنی و

بابه اقتدی عدی فی الکرم * ومن یشابه أبه فما ظلم

بیتی دخی کندینك اوخصلتده پدری اثرینه اقتفاسنی ناطقدر .

(سفری بنت یعقوب)

قرن سادسده « قاضی الیمن » دیو معروف اولان عالم مشهور یعقوب ابن اسماعیل بن عمر کریمه‌سی سفرا درکه اعیان عصر صفدیدن استاذ وصالحه برخاتوندر اجزاء شریفهٔ احادیثدن (جزء ابی القاسم الکوفی) یی جدی اسماعیلدن و برادری اسحاقدن استماع ایدوب بعده تدریس ایلمش ویدیوز یکرمی طقوز تاریخنده شامده اجازت ویرمشدر محدث عبدالله ابن المحب دخی اندن اجازتی واردر وفاتی یدیوز قرق بش تاریخنده در اعیان صفدیده کی (معجمه) قیدینه باقیلورسه کندیسی هم محدثه وهمده سنجه طقسانی متجاوزه ایمش رحمها الله تعالی .

(سکن)

عباسیه رجالندن محمود الوراقك جاریه‌سی اولان سـکندرکه اماء شواعردندر . محمود الوراق کوله وجاریه آلور صاتار وزهدیات اوزره شعر سویلر فصیح برکیمسه ایدی مملوکهٔ مشتراتی اولان اشبو سکنی صاتمق ایستدکده مزبوره کندینك استدعای اشتراسنی حاوی برعرضحال ترتیب ایدرك بر واسطه ایله وقتك پادشاهی اولان معتصم خلیفه یه تقدیم ایتمشدی معتصم ایسه مقدما انی اشترایه طالب اولدیغی حالده کندیسی امتناع ایتمش بولندیغندن بو دفعه او دخی انك عرضحالنی بیرتوب آتمقله (سکن) بوکا پك محزون اولهرق یکرمی بیته یقین غایت سوزشـلی برقصیده نظم ایدوب تقدیم ایتمشدرکه ابیات آتیه اوقصیده جله سندندر

ماللرسول اتانی منك بالیاس * أحدثت بعدوداد جفوة القاسی

فهبك ألزمتنی ذنبا بظلمك لی * ماذا دعاك الی تخریق قرطاسی

يامتبع الظلم ظلما كيف شئت فكن * عندى رضاك على العينين والراس
انى احبك حبا لا لفاحشة * والحب ليس به فى الله من باس

(يعنى) سبب ندركه خبر بر سزدن بكا جواب يأس كتوردى . عظيم حب وموالات اوزرينه غليظ القلب كيمسه‌لر كبى احداث جور وجفا ايتمشسكز . فرض ايله كه بكا ظلما الزام ذنب ايدوب متهم قلدك ... آيا رقعهٔ رجا ونيازمى يرتمغه بادى نه اولدى . اى ظلمى ظلمه ولى ايتديرن يعنى بنم جرم وعصيانمه عفو وصفح ايله مقابله ايتميوبده ظلم وجور ايله معامله ايليان ذات : نصل ايستر ايسه‌ك اويله ايشله كه بنم نزدمده سنك رضاك مطلوبدر . بن سكا بر غرض فاسده مبنى اولميه‌رق محبت ايتمشمدر : الله ايچون اولان محبتده ايسه بر بأس يوقدر اه

بعض كتابلرده مزبوره (نشوى) اسميله محرر اولديغندن حرف النونده دخى ايما اولنور .

(ست سكينه)

سابقة الترجمة (رباب بنت امرئ القيس بن عدى) قزى سكينه‌دركه حضرت حسين افندمزك صلبى كريمه‌لريدر كتاب الاغانينك اون درت واون بشنجى جلدلرنده تفصيل اولنديغى اوزره كنديلرينك ظرافت طبيعت وفضيلت علم ومعرفتلرى برراده‌ده ايديكه اعيان تابعيندن (عروة ابن اذينه) و (فرزدق) كبى عصرينك متحيزان علما وادباسنى امتحانه چكر وآثار ادبيه‌لرينى انتقادايله انلرى الزام ايلر ايدى كنديلرينه مخصوص بر صاج باغلايشلرى وار ايديكه ظرفاى زنان بتون غبطه ايدرلر وآدينه (الطرة السكينيه) ديرلر ايدى . مناقب جميله ومآثر جليلهٔ عرفانيه‌لرينى تعداد وتفصيله قلم عجز رقمك قابليتى اولميوب يالكز بعض كتبده وخصوصيله كتاب الاغانيده مشار اليها حضرتلرينك ازواجى حقلرنده تند مشرب اولدقلرينه دائر اولان افاداتك تصحيحى خدمتنى مطالعه ياردميله عاجزانه شو وجهله درعهده ايده بيلورمكه سيده سكينه حضرتلرينك او حاللرى حاشا بد منشلك اثرى اولميوب بلكه مقامات عليه‌لرى ايجاباتندن اوله‌رق مقتضاى شان استغراقلرى ايدى شو دليل ايله كه حسن بن الحسن جنابلرى عموجه‌لرى حضرت حسيندن كريمه‌سى سكينه ايله فاطمه‌دن برينى تزوجه طالب اوله‌رق انلردن هرقنغيسنى ديلرسه تزويجنده حضرت

مشار اليهى تخيير ايتدكده مشار اليه افندمز « بن سنك حقكده فاطمه يى اختيار ايتدم زيرا والدم فاطمه يه اك زياده بكزين اودر امر دينده شول مرتبه ده در كه كيجه لرى كاملا قائم وكوندزلرى صائم اولور حسن وملاحت جهتيله ده مانند حور جناندر واما (سكينه) كنديسنده استغراق مع الله حالى غالب اولمغله اركككه الويرمز » بيورمشلردر بونى معاصر بولنديغمز علماى متبحرهٔ مصريه دن شيخ حسن العدوى جنابلرى « مشارق الانوار فى فوز اهل الاعتبار » نام كتاب فوائد نصابنده بيان ايلمشدر . (١)

و (سكينه) صحابياتدن دخى ايكى خاتونك اسملرى اولوب صاحبة الترجمه (ست سكينه) حضرتلرى سائر بعض اهل بيت نبوت مثللو مصرده مدفونه در اصل نام عليالرى صاحب اغانينك تصحيحنه كوره (آمنه) اولوب (سكينه) لفظى كنديلرينك لقب ومخلصلريدر ولفظ سكينه صاحب قاموسك ضبطنجه جهينه وزننده دركه سينك ضمى وكافك فتحيله دز خلقك سفينه وزننده اوله رق ست سكينه ديملرى غلطدر .

(سلامة الزرقاء)

« كوك كوزلى » وبزم تعبيرمزجه « كوك الاكوزلى سلامه » ديمكدركه عربده عصر عباسيه مغنياتندن مشهور برخاننده جاريه در : رجال عباسيه دن محمد بن الاشعث كه كوفه نك سرآمدان ادباسندن ودرايت وبسالتى حسبيله منصور خليفه نك امراى عسكريسندن مشهور بر ذات ايدى حق مزبوره ده شو وجهله سپاس خوان سوزش اولور ايدى

أمسى لسلامة الزرقاء فى كبدى * صدع مقيم طوال الدهر والابد
لا تستطيع صناع القوم تشعبه * وكيف يشعب صدع الحب فى الكبد
الا بوصل التى من حبها انصدعت * تلك الصدوع من الاسقام والكمد

(يعنى) سلامة الزرقادن طولايى جكرمده بر شرحه پيدا اولديكه الى الابد اندن منفك اولميه جق وپك حاذق وچابك دست كيمسه لر دخى انك چارهٔ التيامنه قادر اوله ميه جقدر : بر شرحه كه عشق اثرى اوله رق جكرده پيدا اوله انك التيامى نصل قابل اولور . مكركه او شرحه لر كيمك آلام عشقيله آچلمش ايسه انك دواى وصاليله التيامپذير اوله اه

مزبوره ذاتا ابن رامينك مملوكه سى اولمغله سابقة الترجمه (ربيحه) و(سعده) نام خاننده جاريه لر ايله قپو يولداش ايدى اخيرا انى عمال عباسيه دن

(١) ومن حديثها انها جاءت الى امها وهى صغيرة تبكى فقالت لها مالك فقالت مرت بى دبيرة فلسعتنى بابرة اه والدبيرة تصغير الدبرة وهى النحلة

سلیمان بن علی که منصورك بصره والیسی ایدی انك مخدومی جعفر بن سلیمان اشترا ایدوب بدلنه سکسان بیك درهم اعطا ایلدی حتی او ارالق (عبدالله بن علی) غائله‌سی ظهور ایتدکده موما الیهی پدری سلیمان «بزشمدی بو یله آتش ایچنده ایکن سن سکسان بیك درهمه جاریه اشترا ایدیورسین» دیو لوم وتوبیخ ایتمش اولدیغی حالده سلامه‌نك ادای دلجویانه واعتذارات ادیبانه‌سنه فریفته اولهرق کف لسان ایدوب فصاحت بیانندن متعجب اولمشدر غایت عاقله وناطقه پرداز وحسن وهنر جهتیله دخی اقرانی ایچنده سرافراز ایدی اه اغانی ٠

(سلامة القس)

اضافتله قسك سلامه‌سی دیمك اولهرق عربده عصر عباسیه مغنیاتندن برخانندهٔ زیبنده ادا وشاعرهٔ سخن آرادر ذاتا مدینهٔ منوره مولداتندن حسندار برجاریه اولوب اورادہ نشئت وتعلم علم ومعرفت ایتمش وفن موسیقی بی معبد وابن عائشه ومالك بن ابی السمح وسابقة الترجمه (جیلة المغنیه) کبی مهره‌دن اخذ ایلمشدر حائز اولدیغی حسن ذاتیسنه معرفت مکتسبه‌سی دخی منضم اولمغله سلاطین امویه‌دن یزید بن عبدالملکه صاتیله‌رق نزدنده فوق الحد قدر وحرمت بولوب دائره‌سی ایچنده کندینك نصب عینی اولان سابقة الترجمه مشهور (حبابه) یه یله تفوق وتقدم ایتمشدر ٠ حبابه حرف الحاده ذکر اولندیغی اوزره برصورت مفاجأنده ترك حیات ایتمشیدی اندنصکره یزید دخی چوق کچمیوب وفات ایتدکده صاحبة الترجمه (سلامه) اکا مرثیهٔ آتیه‌یی سویلمشدر

قد لعمری بت لیلی * کاخی الداء الوجیع
ونجی الهم منی * بات أدنی من ضلوعی
لاتلمنا ان خشعنا * أوهممنا بخشوع
اذ فقدنا سیدا کا * ن لنا غیر مضیع
وهو کاللیث اذاما * عد أصحاب الدروع
یقنص الأبطال ضربا * فی مضی ورجوع

(ماتنده) یزیدك وفاتی کیجه‌سی کندینك آجی دردلی کیسه‌لر کبی کوزینه اویقو کیرمدیکی وهم وغم کندیسنه کندی جانلرندن زیاده اتصال پیدا ایدرك همدم اندوه والم اولدیغی حالده کیجه‌لدیکی بیانیله « بعدما تحکمات

دهره اوله‌جق خضوع وتذللاتمزدن طولایی بزی لوم وتعییب ایلمه‌یك زیرا بز بر افندی غائب ایتدککه بزی اصلا فراموش ایتمیوب حالمزی تفقد ایدر ایدی وکندیسی اصحاب دروع ایچنده یعنی زره کیینان قهرمانلر اره‌سنده ارسلان کبی ایدی ذهاب وایابنده نیجه یکیتلر آولار ایدی » دیمك ایستمشدر . اغانیده اولان بر روایته نظرا ابیات مسروده شاعر احوصك اولوب سلامه‌نك لسانی اوزره سویلمش واکا بسته‌لتمشدر اه

کله‌لم (سلامة القس) ترکیبنك حلنه قسدن مراد عبدالرحمن بن ابی عمار المکی درکه او عصرده مکهٔ مکرمه‌نك مشهور عالم وعابدلرندن ایدی سلامه‌نك اکا اضافتی موما الیه مزبوره‌نك صدای جانفزا ونغمات طرب افزاسنی ایشیدرك مفتونی اولوب وسائقهٔ عشق وغرام ایله حقنده برچوق شعر سویلیوب لسانه کلمسندندر (قس) لفظی قافك ضمی وسینك تشدیدیله نصاراجه علم ودین رئیسی دیمك ایسه‌ده بوراده راهب معناسی مقصوددرکه زاهد نصاری دیمکدر چونکه رهبانیت مبتدعه‌لری ایجابی پاپاسلرك بعض متصلبینی تارك دنیا اوله کلدیکی وموما الیه دخی افراط زهد وورع ایله ترك دنیا ایتمه درجه‌لرنده تشدیدات سالوسانه‌ده بولندیغی جهتله کندیسنه (قس) اطلاق اولنور ایدی نته‌کیم حرف الراده (ریا) عنواننده ایما اولندی اه

عربیده « الحن من قینتی یزید » مثلی مجمع الامثالده کوسترلدیکی اوزره صاحبة الترجمه (سلامه) ایله ذکر اولنان (حبابه) حقلرنده سویلنمشدر (لحن) بوراده نغمه و (قینه) مغنیه معناسنه‌در اه (٢)

و (سلامه) صحابیاتدن بش نفر خاتونك دخی اسملریدرکه جمله‌دن بری خاضنهٔ جناب ابراهیم اولان یعنی افندمز حضرتلرینك مخدوم مکرملری جناب ابراهیمك دایه‌سی بولنان حضرت سلامه‌در انس بن مالك حضرتلری اندن حدیث روایت ایلمشدر .

اسد الغابه‌ده مذکوردرکه برکون مشار الیها بعض صحابیات کزینك تعلیملریله حضور رسالته چیقوب « یا رسول الله ارککلر حقنده هردرلو تبشیرات اجرا بیوروسکزده قادینلری برشیله مژده‌لمزسکز » دیمشیدی سلطان الانبیا حضرتلری بونی سکا کورشدیکك قادینجغزلرمی اوکرتدی مآلیله

(٢) ذکر اولنان مثلده (الحن) لفظی ١٥٥ صحیفه‌ده غلط اوله‌رق (الحسن) طبع اولنمشدر فلیصحح *

صدد استيضاحده « أصو بحبانك دسسنك لهذا » بيوروب سلامه دنى « أجل هن أعرنى » يعنى اوت انلر امر ايتديلر دينكله فخر دوجهان حضرتلرى « سزدن بريكز راضى وقانع اولمازمى كه زوجى كندندن خشنود اوله رق حامل اولدقده اكا فى سبيل الله صائم وقائم اولانلر اجرى و بريله و وضع حمل اوانى كلدكده حقنده من طرف الله مهيا اولان درجات وكراماتى اهل آسمان وزمين بيليه » الخ ديو طوغرمق وامر زمك وچوجق ايچون اويقوسز قالق حقنده برچوق فضيلت بيان بيورمشلردر اه

و (سلامه بنت عامر) معتقهٔ حضرت عائشهٔ صديقه‌در . و (سلامه بنت بشير البربريه) عباسيه‌دن ابو جعفر المنصورك والدهسيدر .

(سلكه)

بالاده (زبيه) عنوانيده ذكرى كچديكى اوزره اعربهٔ عرب جاهليه‌دن شاعر وشقى مشهور (سليك بن السلكه) نك والدهسيدركه مرقوم اكا اضافتله متعيندر ابيات آتيه مزبوره‌نك اوغلى حقنده سويلمش اولديغى مرثيه اولمق اوزره ديوان حماسه‌نك باب المراثيسنده كورلمشدر

طاف يبغى نجوة * من هلاك فهلك
ليت شعرى ضلة * اى شئ قتلك
أمريض لم تعد * أم عدو ختلك
كل شئ قاتل * حين تلقى اجلك
والمنايا رصد * للفتى حيث سلك
اى شئ حسن * للفتى لم يك لك
طالما قدنات فى * غير كد أملك
ساعزى النفس اذ * لم تجب من سألك
ان امرا فادحا * عن جوابى شغلك
ليت نفسى قدمت * للمنايا بدلك

بوابياتده (سلكه) ابتدا « هلاكدن قورتلمق ايچون برمرتفع وسالم يرارامغه طولاشديده عاقبت بنه هلاك اولدى » ماكبله اوغلنك هلاكنى حكايه‌دن صكره اكا توجيه خطاب ايدرك « بيلسه‌مكه (اوغلم) سنى قنغى شى هلاك ايتدى (غربتده خسته‌لنوب) كيمسه عيادتكه كليه‌رك

حتف انفه می اولدك یوقسه دشمنك می سكا غدر وخیانت ایتدی . اجلكه ملاقی اولدیغكده سنی هرشی قتل و اهلاك ایدر . انسان هرزه یه كتسه اولوم اكا مترصد ومترقبدر . (وغجغزم) یكیلرده اولان محاسندن سنده قنغی شی موجود دكل ایدی . چوق كره املكه زحمت ومشقت چكمیه رك نائل اولدك . ماداملكه سؤاله جواب ویرمیورسین . ارتق بن كندیمی تعزیه ایدیم . سنی براقركان بكا جواب ویرمكدن مشغول قلمش . كاشكی موته سنك یریكه بنم نفسم بدل اولیدی » دیمك ایستمشدر اوئلی سلیك عربك مشهور حیدودلرندن وعدالرندن یعنی چوق قوشیجلرندن ایدی (اعدی من السلیك) مثلی مرقومك صاحب لامیة العرب اولان (شنفری) مثللو چاپكه القده یكانغی معلندر (اعدی) كلمه سی وان قولینك اكلایشی كبی عداوتدن مشتق دكلدر اه

بعض قوله كوره مرثیهٔ مرسومه یی « تأبط شرا » دینیلان (ثابت بن جابر) نام شاعر صعلوكلك همشیره سی (ریطه) برادری حقنده سویلمشدر اه

(سلكه) لفظی ضم سین وفتح لام ایله در .

(سلمی بنت عمیس)

اخوات مؤمناتدن ونامداران صحابیاتدن بالاده مذكور (اسما بنت عمیس) حضرتلرینك همشیره لری سلمادر كه سید الشهدا اولان حضرت حمزة بن عبد المطلبك حلیله سی برصحابیهٔ جلیلة القدردر انطاق علیهٔ شعریه لرندن ابیات آتیه حرف الحاده كی حبیشة عنوانیده مرموز اولدیغی اوزره ابنی كاهه دن جذیمة بن عامر بن عبدٍ منات جماعتی اوزرینه وقوع بولان حربّ خالد بن ولیده جماعت مرقومه دن مقتول دوشن بعض یكناهان حقلرنده مرثیه در كه صورتی جلد سابع اغاینك یكرمی سكزنجی صحیفه سنده كوریله رك اخذ اولنمشدر

وكم غادروا یوم الغمیصاء من فتی * اصیب فلم یجرح وقد كان جارحا
ومن سید كهل علیه مهابة * اصیب ولم یبعله الشیب واضحا
احاطت بخطاب الایامی وطلقت * غداتئذ من كان منهن ناكحا
ولولا مقال القوم للقوم اسلموا * للاقت سلیم یوم ذلك ناطحا

(غمیصاء) دیار بنی جذیمه ده بریكار اسمدر كه وقعهٔ مرقومه اوراده واقع اولدیغندن اكا مضاف اولمشدر (ولم یبعله) دكی « لم » لفظی

ولمايدخل الايمان فى قلوبهم نظم مبينده اولديغى كبى (لم) معناسنه اولوب (يعله) كلمه‌سى دخى ضميره متصل اولديغى حالده علا يعلودن مضارع مجزومدر (الاقت سليم) تعبيرنده‌كى سليمدن بنى سليم جماعتى مقصوددر كه انلر اولوقت خالد بن وليد حضرتلرينك معيتيله بنى جذيمه عليهنده وانلردن اخذ ثار عزمنده ايديلر حضرت خالد اوكون جماعت مرقومه‌يه اسلموا تسلموا ديه‌رك سلاحلرينى براقدرمشيدى ايشته صاحبة الترجمه سلمى جنابنك « ولولا مقال القوم للقوم اسلموا » ديمسى اوخصوصى مشعردر (مآل مرثيه) اوكونكى كونده بى صنع وكناه نقدر يكيتلر وهنوز شن شيخوخته وارمامش وصباح وصقالارى اغارمامش نيجه اصحاب مهابت وحيثيت كيمسه‌لر مصاب اولوب او سببله نيجه خاتونلر زوجلرندن جدا ونقدر ارامل محتاج وبى نوا قالمشدر اكر بنى سليم جذيمله‌يه تحمل ايله ترك سلاح ايتدرمامش اوليديلر انلرى پك قولايلقله آولايه‌يوب كنديلرينه محارب ومقاوم بولور ايديلر ديمكدن عبارتدر اغانينك وكامل ابن اثيرك افاده‌سنه كوره عساكر بنى سليمك اوخطبه‌سى اوزرينه طرف رسالتدن حضرت على مأمور اولەرق بقيهٔ قوم ديت ايله تلطيف بيورلمشدر .

(سلمى بنت مالك)

(ام زمل سلمى) ديدكلريدر كه بالاده مذكور (ام قرفه) نك قزيدر پدرى مالك بن حذيفة بن بدر الفزارى ايدى بنى فزاره اوزرينه مبعوث ضربهٔ زيد بن حارثه‌ده اناسى ام قرفه اهلاك اولنمسيله سلمى داخل سلسلهٔ اسرا اولەرق طرف رسالتدن حضرت عائشهٔ صديقه‌يه احسان واعطا بيورلمشيدى مشار اليها اقدمز دخى انى شرفند اسلام ايدوب آزاد بيورمشيدى برارالق مزبوره حضرت عائشه‌دن اذن الەرق قبيله‌سى جانبنه كيدوب ارتحال حضرت سيد الانامى متعاقب ارتداد عربان وقوع بولدقده مزبوره دخى مرتده اولەرق واڤه و وجاهتى قوتيله باشنه برخيلى اوباش طوپلايه‌رق رفع لواى عصيان ايلمش وجمعيتى كثرت وشر شوكتى عظمت بولمشدر مسلمين اوزرينه بالذات عسكر چكوب جنك ايتمشدر كنديسى بردوه اوزرنده محفه درونده طورر وعسكره قوماندا ويرر ايدى الك صكره طرف حضرت خلافتدن حرب المرتدينه مأمور اولان

خالد بن ولید حضرتلری مزبوره‌نك اوزرینه واروب بندیکی دوه‌یی اوارق انی کندی الیله قتل ایلمشدر اه

تاریخ طبری ترجمه‌سنده والدمسی غلط اوله‌رق (ام غزاله) وصحائف الاخباردہ کندی اسمی (جاریه) دیو کوسترلمشدر .

(سلمی بنت المخلف)

نساء بنی عامردن بر خاتوندر که ایام مشهورهٔ عربدن یوم النسارده که تیم وعدی وثور اطحل وعکل بنو عبد مناة بن اد وضبة بن اد ایله بنی تمیم ارهسنده وقوع بولمش بر ملحمه‌در او وقعه‌ده بنی عامر بن صعصعه تمیملره امداد واعانه ایچون کلمشلر ایدی هزیمت تمیم طرفنده واقع اولدقده رؤسادن مالك بن کعب الکلابی که (جواب) دیمکله مشهوردر وابو لیلی طفیل العامری معرکه‌دن فرار ایتملریله مزبوره و (عنقاء بنت همام) ودها سائر شرفای زنان محاربلری اولان بنی ذبیان النه کچمشلر ایدی اکا بناء (سلمی) مرقوملری هجو وتعییر ضمننده شو بیتلری سویلمشدر

لحا الاله ابا لیلی بفرته * یوم النسار وقنب العیر جوابا
کیف الفخار وقد کانت بمعترك * یوم النسار بنو ذبیان أربابا
لم یمنعوا القوم اذ أشلوا سوامکم * ولا النساء وکان القوم أحزابا

(لحا) کلمه‌سی بر کیمسه‌یه لعن ونفرین ایتمك معناسنه اولان لحودن فعل ماضیدر (نسار) برینه قریب بر قاچ جبلك اسمی اولوب وقعهٔ مزبوره اوجوارده واقع اولمغله اکا اضافه ایدلمشدر یوم النسار وقعة النسار معناسنه‌در (قنب) ضم قاف وسکون نون ایله وعاء القضیب معناسنه‌در که بهایمك ذکرلری غلافی دیمکدر (عیر) عینك فتحی ویانك سکونیله حمار معناسنه‌در (قنب العیر) تعبیرنده جوابی هجو شنیع واردر (جواب) تشدید واوایله اوّاب وتواب وزنلرنده موما الیه مالك بن کعبك لقبیدر قیاکسوب وقیو قازوب صو چیقاردیغی ایچون جواب تلقیب اولنمشدر (معترك) معرکه ومحل وضع حرب معناسنه‌در (ارباب) اصحاب ورؤسا دیمکدر (اشلوا) فعلی حیوان چاغرمق معناسنه اولان اشلادن ماضی غائبدر (سوام) مرعاده اولان طوار دیمکدر مآل ابیاتده ابتدا فرارلرندن طولایی مرقوملری لعن ونفرین ایله یاد ایتدکدن صکره « بعدما فخر ومسار زه‌ده قالدیکه یوم النسارده محل حرب ووغاده اصحاب شان جماعت بنی ذبیان ایدی :

سز برآلای آدملر اولدیغکز حالده دشملر یطوارلرکزی وقادینلرکزی سوروب کوتوردکلری وقت منع ایده‌مدیکز » دیمك ایستمشدر .

(سلمی البغدادیة الشاعره)

« سلمی بنت القراطیسی » دیدکاریدرکه بغداد اهالیسندن بر شاعرهٔ شیرین مقال ومحبوبهٔ پری جمالدر زادهٔ طبع دلپسندی اولان ابیات بدیعهٔ آتیه کندی حسنی معرفدر

عیون مها الصریم فداء عینی * وأجیاد الظباء فداء جیدی
ازین بالعقود وان نحری * لازین للعقود من العقود
ولا أشکو من الاوصاب ثقلا * وتشکوقامتی ثقل النهود
ولو جاورت فی بلد ثمودا * لما نزل العذاب علی ثمود

یونلر سابقة الترجمه (حفصة الرکونیه) نك

فثغری مورد عذب زلال * وفرع ذؤابتی ظل ظلیل

یعنی مثلاو نسوانه مخصوص فخر یه‌لردن اولهرق (ماآلری) بقر وحشینك کوزلری بنم کوزلرمه وآهوولك کردنلری بنم کردنمه فدادر . بنم صدر سینه‌م اولرتبه موزون ومستحسندرکه فلاطون ایله تزین ایتدیکمده کردنم تزینانه انلردن زیاده زیبایش ویرر . بنم ثقلت اعراضدن شکایتم یعنی برکونه مرض وضعفم اولیوب انجق نازکبدنلکم ایجابنجه قامتم هنوز بلورمش اولان پستنمك اغرلغندن شکایت ایتمکده‌در . بن اکر قوم ثمودك بلادینه مجاور اولمش اولیدم اوزرلرینه عذاب نازل اولماز ایدی * مؤداسندن عبارتدر اه

نفح الطیبده محکیدرکه سلمك بو بیتلری عباسیه‌دن (مقتفی) خلیفه‌یه بالغ وارقده وصف حالی عجبا کندینك مقالنی مصدقیدر دیوب انك حسنی فوقنده کوزللك ارلیه جغنی خبر ویردکارنده درجهٔ عفتندن سؤال ایدیب عفتك دخی حسن وبهجتی کبی مرتبهٔ غایه‌ده اولدیغنی اخبار ایتملریله برچوق عطیه کوندروب بونکله متاع حسنی حفظ ووقایه‌یه استعانه ایتمسون دیمشدر .

(سلمی المندلیه)

سلمی بنت عمرو بن زید بن لبیددرکه عدی بن النجار اولادندن کرم وشرف صاحبه‌سی برمتحیز بانودر آتی البیان سبب اوزرینه (مندلیه)

دیو شهرت بولمشدر ذاتا جوار مدینهٔ منوره ده کائن قبیلهٔ اوسك اکابرندن اولان مشهور احیحة بن الجلاحك زوجه سی اولوب احیحه دن صکره انی اعاظم قوم قریشدن هاشم بن عبد مناف تزوج ایتمشدر جد نبی اولان عبدالمطلب حضرتلری اندن تولد ایلمشدر موما الیها وقع وحیثیجه شول رتبه ده ایدیکه هرکیمه واره حق اولسه زمام اختیار کندی النده قالوب زوجنده کندینك کریه کوردیکی بر حال مشاهده ایتدکده انی ترك وتطلیق ایده بیلور ایدی ۰ عربلرك اوته دنبرو قومیته اولان افراط اعتناری جهتیله شرفای نسوان حقنده بوکونه ترخیصات ومساعده لری وار ایدی اه

(متدلیه) لقبنك باعث وضعنه کلنجه بوسلمانك زوج اولی اولان احیحه

استغن أومت ولایغررك ذونشب * من ابن عم ولاعم ولاخال
یلوون مالهم عن حق أقربهم * وعن عشیرتهم والحق للوالی
انی اقیم علی الزوراء أعمرها * ان الکریم علی الاخوان ذوالمال

ابیات حقایق آیاتنك قائلی مالدار وعالی تبار برکیسه اولوب کندینك (مستظل) و (ضحیان) اسملرنده ایکی تحصنکاهی وار ایدی (چونکه رؤسای اهالینك خانه لری بالاسنده دشمندن تحصن ایچون کلبه طرزنده بر حصاری اولق مدینه حوالیسنجه سلفده عادت ایدی انلره ضمنین ایله « اطم » وجمعنده « آطام » و « طوم » تعبیر اولنور) احیحه افشاملری (ضحیان) نام حصاری پیشکاهنده اوطورر ودشمن ظهوریله مطلع اولق ایچون اطرافنه کلبلر صالیو بررایدی برکیجه مازن بن النجار عشیرتندن که سلمانك منسوبه اولدیغی قبیله دن (عاصم بن عمرو) نامنده برکیسه احیحه دن برادری (کعب بن عمرو) ك انتقامنی المق ایچون یانه براز قوری خرما الهرق کلمشیدی (چونکه احیحهٔ مقدما انك برادرینی قتل ایتمشیدی) کلبلر اورومکه باشلادقده برقاچ خرما دانه سیله سسلرینی کسدیرمك احیحه یه طوغری تقربنده احیحه کلبلرك سسلنوب صو صمارندن خوفه دوشمکدن یرندن قالقوب کلبه سنه کیرمش و (عاصم) همان ارقه سندن براوق آتدیسه ده طوتدیره میه رق قپویه اصابت ایتدرمش ایدی * احیحه قپویه اوق اصابتی طونجه قومی رجالنه سسلنمکدن عاصمی قاچرتمش وتعقیب دخی اولندیسه ده الهکچوریله مامش اولدیغندن مؤخرا احیحه انك

قبیله‌سی علیهنه قبیله‌جه قیام اولنمسی اسبابنه تشبث ایتمش و اولبابده اهل قبیله‌نك دخی عموما مطاوعت وموافقتلرینی استحصال ایلمش ایدی (سلمی) قومی علیهنه بویله بر اتفاق وتدارك حصولنی حس ایتمسیله شیخونك مصمم اولدیغی کیجه کندیسنی ایپ ایله حصن ضحیاندن اشاغی صارقیته‌رق قومنه واروب زوجی احیحه‌نك ترتیباتنی اخبار وانلری ایقاظ وخبردار ایلمشدر ایشته اکا (متدلیه) دینلمسنك سببی کندینی ایپ ایله بالای بامدن اشاغی صارقتمسی اولمشدر چونکه (تدلی) صارقمق معناسنه‌در ٠

(سلمی الیمانیه)

عرب اسلامیه شعراسنك بهتری ابو عبادة البحترینك جاریه‌سی سلمادرکه اماء شواعردن و یمن جواریسندن ایدی ابن ظافرك کتاب بدائع البدائهنده محکیدرکه (بحتری) انی حین اشتراده برای امتحان « کیم معین اولسون اول عاشقه که حال صغرنده مبتلای حب وهوا اولوب بیودکده دخی احوال عاشقانه‌سی عالمه داستان اولمشدر ٠ مبدأ محبتی یالکز بر باقشدرکه اوباقش انی اریتمش واویقوسز براقمشدر » مآلیله شو رباعی‌یی

من لمحب أحب فی صغره * فصار احدوثة علی کبره
من نظر شفه فأرقه * وکان مبدا هواه من نظره

انشاد ایله الت طرفنی اندن استنشاد ایتمشیدی (سلمی) درحال

لولا التمنی لمات من کمد * مر اللیالی یزید فی فکره
ما ان له مسعد فیسعده * باللیل فی طوله وفی قصره
الجسم یبلی فلا حراك به * والروح فیما أری علی أثره

بیتلرینی ارتجال ایلدی که معناسی « شاید کندینك خولیاسی وتمنیات محالیه‌سی‌ده اولمسه کدرندن اولور ایدی : شبان روز کندیسی غم انکیز ودیده دوزدر ٠ بر معین ومددکاری دخی یوقدرکه کیجه‌نك طول وقصرینه کوره کندیسنه یاردمی اولسون ٠ جسمی چوریمکده اولدیغی جهتله انده حرکت قالمامشدر جانی دخی بنم اکلایشمه کورر اوپیده یعنی جسمنك اردی صره کنمکده‌در » دیمکدر اه

و (سلمی) سابقة الترجمه سلمی بنت عمیس الخثعمیه‌دن ماعدا اون بش نفر صحابیاتك اسملریدر انلردن بری خادمة النبی اولان سلمادرکه ولد مکرملری جناب ابراهیمك وبالجمله حضرت فاطمه اولادینك قابله‌لری ایدی حضرت

مشار الیهانك خدمت غسلنده دخی بولنمشدر صفیه بنت عبدالمطلبك آزادلیسی وابو رافع الصحابینك زوجه‌سی ایدی اه
وسلمی بنت عوف بن ربیعة بن حارث الریاحی دادر خنساء اولان صخرك زوجه‌سیدر صخرا کا افراط اوزره محب ایدی و (سلمی بنت الخشرم) جلادت وشجاعتله مشهور اولان هدبة بن الخشرمك همشیره‌سیدر که سرکردهٔ بنی ذبیان اولان زیادبن یزید الذبیانی زوجه‌سیدر حضرت حسن زوجه‌لرندن دخی سلمی اسمنده بری اولدیغی بالاده باب عنوانده بیان اولنمشیدی (سلمی) برده شیخ محمد الجزری کریمه‌لرندن بر فقیههٔ محدثه‌در که وراه پرده‌دن طلابه تقریر علم ایدر ایدی تاج التواریخ صاحبی انلری یلدرم بایزید عصری علماسی عداسنده پدرلرینك ترجمهٔ حالنده ذکر ایتمشدر .
ایشتدیکمزه کوره عصرمزه زنانلردن برده (زاهده سلمی خانم) واردر که مرحوم عالی پاشا کریمه‌سیدر حسن خط وادب ایله معروفه‌در .
(استطراد) سلمی لفظنه تعلق ایدن معلومات ادبیه‌دندر که لفظ (سلمی) ضم سین ایله حبلی وزننده اولدیغی حالده اسماء رجالدن وفتح سین ایله اولدیغی صورتده اسماء نسادن اولوب بعض اشعارده زیادهٔ یاء تصغیر ایله (سلیمی) ورودی دخی واقعدر نه کیم زمانمز متصلفانی کبی ادعای علم ایدن نادانلر حقلرنده اوته‌دنبرو ضرب مثل حکمنده اولهرق ذکر وایراد اولنان شو قطعهٔ قدیمه‌ده دخی وارد اولمشدر که قطعه ابی نواسدر

ایها المدعی سلیمی هواها * لست منها ولا قلامة ظفر
انما أنت فی هواها کواو * الصقت فی الهجاء ظلما بعمرو

سلمی اسمنه سویلنمان شعرلردن ادبایه کوره حل وتعلمی لازم اولان ابیاتك بری‌ده شودر
(فارسلت الی سلمی * بان النفس مشغوفه * فاجابت لنا سلمی * بزنجیر ولافوفه)
بونك ترکجه‌سی « سلمایه عشقك اثری غلاف قلبی استیلا ایتدی دیو خبر ارسال ایتدم سلمی ایسه بزه لا و نعم برکونه جواب ویرمدی » دیمکدر
(زنجیره) صول الك باش پرمغنی سبابه ایله حلقه ایدوب طرنقلری اوجی قاوشدقده صاغ الك باش پرمغنك طرناغی ظهر یله فسکه اورمقدر که عربلرجه اشارات مواعیددندر و (فوف) فتح فا ایله بالاشاره ردایلك معناسنه در که صورتی باش پرمغنك طرنغنك اوجنی سبابه پرمغنك طرنغی

اوجنه كچردكدن صكره زوراكى صاليو يرمكدن عبارتدر جواب ردى مشيردر (زنجير) و (فوفه) لفظلرى اشبو معناى مصدر يلردن اسملردر « سألته فـ فاف عنى بخير ولازنجر » ديرلركه بن فلان كيمسه‌دن برشى ايستدم نه اولماز اشارتنى ايتدى نه اولور ديمكدر اه شوقطعه جامينكدر

فلما شمرت للسير سلمى * بكت عيناى من خوف التنائى

تعانقنا لتوديع فقالت * چه بودى كر نبودى آشنائى

روش نظمدن اثر عجمه ظاهردر (انتهى)

ما أحسنت سلمى اليك صنيعها * تركت فؤادك بالفراق مروعا (٥)

(سليمه)

نفحاتده مذكور ولياتدن اولان سليمه‌دركه خواجه عبيدالله السمرقندى حضرتلرينك حفيدى اولان مولانا خواجه محمد قاسمك جاريه‌سى ايدى مشار اليهك ملكنه يدى ياشنده ايكن كچوب يدى سنه صكره ارتحال ايلمشدر مولاناى مشاراليه انى والده‌سيله برابر اشترا ايتمشيدى اوسنلرده كنديسندن خيلى حالات مشاهده بيورديلر آزاد ايتمك ايستديلر ايسه‌ده سليمه انلرك مملوكيتندن آزادى قبول ايتميوب وكمال خشنودى ايله يدى بيل خدمتلرنده قالوب اون درت ياشنده اولديغى حالده ارتحال دار آخرت ايلدى قدس الله سرها

(سميه)

صحابياتدن اولان سميه بنت خباطدركه (عمار بن ياسر) الصحابينك والده‌سيدر جاريه جنسندن اولوب صدر اسلامده قبول ايمان ايله مشرف اولانلردن اولمغله مشركين بد آيين اللرنده پك چوق عذابلر چكمش واشكنجه‌لر كورمشدر اك نهايه ابو جهل خبيثنك ضربهٔ حربه‌سيله شهيدا ترك جان ايلمشدر ابن اثيرك روايتنه كوره اسلامده اك اول شهيد اولان بوخاتوندر مدينهٔ منوره‌يه هجرت سنيه وقوعندن اول شهيده اولمشدر اه (سميه) برده زياد بن ابيه ديدكلرى مادر بخطانك والده‌سيدركه حارث ابن كلدة الثقفى جاريه‌سى وابو سفيان مزنيه‌سى ايدى جناب معاويه انك اوغلى زيادى قرق درت تاريخنده كنديسنه استلحاق يعنى نسبا برادر اتخاذ ايلديكندن

ألا أبلغ معاوية بن حرب * لقد ضاقت بما تأتى اليدان

(٥) بو بيتى عرب بر كاسه‌يه مقلوبا يازوب مبتلاى عشق اولان كيمسه‌يه ايچوررلر ايمشكه سلوان حاصل اوله اه على ما ذكر فى ثانى التزيين ص ٣٠ منه

أنغضب أن يقال أبوك عف * وترضى أن يقال أبوك زان
وأشهد أن رحمك من زياد * كرحم الفيل من ولد الاتان

بيتلريله هجو وتعريض اولمشدر نته كيم « اول قاروره كسرت فى الاسلام » اولمق اوزره معلوم اولمدر اه

و(سميه) شعراى جاهليه دن صاحب معلقه اولان مشهور عنتره بن شداد كه دخى اوكى والده سى اسميدر نته كيم مرقوم اولمشدر بعض اشعارنده متظلمانه اولهرق ياد ايلمشدر كتب لغتده « الآن » كلمه سنك لامى مفتوح قلنه رق همزه سى تخفيفا حذف اولنوب (لان) قالديغى اشتشهادينه دائر ايراد اولنان

تعزيت عن ذكرى سمية حقبة * فبح لان منها بالذي أنت بائح

بيتى دخى اوجله دندر .

(سواء العزيه)

شرفاى انشوان عربدن حكم جاهليه اوزره زوجلرينى تطليقه اقتدار حيثيتى حائز اولان خاتونلردندر حرف الميده ماويه بنت عفزر عنوانيله ذكرى كله جكدر .

(سوداء)

ملوك فرس قديمدن كيكاوس شاهك زوجه سى سوداء در كه دلبرلكله مشهوره در كيكاوس شاهك اوغلى سياوشه علاقه ايتشيدى اندنطولايى تحدث ايدن وقوعات صره سنده كتب تاريخده نامى قالمشدر صحائف الاخباريده اسمى (سعدى) كوسترلمشدر مع هذا كه (سعدى) اسامئ نساء عربدندر . مزبوريى (آب رخ) اسميله دخى ذكر ايدنلر واردر .

(سوده بنت زمعه)

حرم همايون حضرت پيغمبريدن اولان سوده در كه بنت زمعة بن قيس ابن عبد شمس بن عبد ود بن نصر بن مالك بن حسل بن عامر بن لؤى القرشية العامريه در بالاده (امهات المؤمنين) عنوانيله بيان وتعداد اولنمشلردن ذات حضرت رسالت كندلرينى حضرت خديجه نك وفاتندن صكره وقول اصح اوزره حضرت عائشه افندمزك نكاحندن اول مكة مكرمه ده تزوج بيورمشلردر پك كنج اولمدقلرى حالده داخل حرم سراى ازدواج نبوى اولمشلر وزير نكاح پيغمبريده بيتون اختيار اولمشلردر وفاتلرى حضرت فاروق معظمك اواخر خلافتلرنده واقع اولمشدر رضى الله تعالى عنها .

شیخ اکبر حضرتلرینك مسامرانده بیانلرینه کوره کندیلرندن بالکز بش حدیث شریف مروی ایمش اه

و (سودة بنت عبدالله) علمای حنابله‌دن عبدالله العسقلانی کریمه‌سیدرکه اشیاخ امام سیوطیدن بر محدثه خاتوندر حرف النونده (نشوان) اسمیله ذکر اولنه‌جقدر .

(سوسن)

ساداتدن محمد المهدی حضرتلرینك والده‌لریدرکه مشار الیه حضرت حسین احفادندن اولان محمد المهدی بن الحسن العسکری بن علی النقی بن محمد النقی بن علی الرضا بن موسی الکاظم بن جعفر الصادق بن محمد الباقر بن علی زین العابدین بن الحسین بن علی بن ابی طالبدر . علی قول (سوسن) محمد المهدینك پدری حسن عسکری حضرتلرینك والده‌سی اولوب کندی والده‌لری (صیقل) یاخود (نرجس) در اه

بو (محمد المهدی) اصول فرق ضاله‌دن شیعیلرك (امامیه) طائفه‌سی عندنده آخر زمانده ظهوری منتظر اولان مهدیدر چونکه انلرك زعمنجه مشار الیه ایکیوز التی وعلی قول ایکیوز التمش بشده « سر من رأی » شهرنده والده‌سی اکا باقوب طورر ایکن خانه‌لری دروننده برسردابه کیرمش بردها چیقمامشدر الآن برحیات واوراده مختفیدر زمانی کلدکده چیقه‌جقدر بوزعم اصحابی انی (حجت) و (قائم) و (مهدی) و (منتظر) و ظهوری زماننده دنیایه بحذافیرها مالك وصاحب اوله‌جغنه مبنی (صاحب الزمان) وسرداب نشین اولدیغی جهتله (صاحب السرداب) دیو تلقیب ایتمشلردر حتی انلردن شیخ بهاء الدین العاملی که صاحب کشکولدر مشار الیه حقنده « وسیلة الفوز والامان فی مدح صاحب الزمان » نامیله برعربی قصیده سویلمش وایچنده مشار الیه ایله مقتضای مذهبی اوزره شو وجهله مخاطبه ایتمشدر

أیا حجة الله الذی لیس جاریا * بغیر الذی یرضاه سابق أقدار
ویامن مقالید الزمان بکفه * وناهیك من مجد به خصه الباری
أغث حوزة الایمان واعمر ربوعه * فلم یبق منها غیر دارس آثار
وأنقذ کتاب الله من ید عصبة * عصوا وتمادوا فی عتو واصرار
(١) یحیدون عن آیاته لروایة * رواها أبو شعیون عن کعب الاحبار

(١) قوله یحیدون الخ تعریض بنا معشر اهل السنة حیث نحتج بالاحادیث ونبین بها مجمل الکتاب ونقید مطلقه ونخص عامه اذا کان الحدیث مستوفیا لشروط الصحة والقبول بخلاف الشیعة فانهم لا یقبلون من الاحادیث الا ما کان من روایة آل البیت وابو شعیون کنایة عن مجهول ✻

وفى الدين قد قاسوا وعاثوا وخبطوا * بآرائهم تخبيط عشواء معسار
وأنعش قلوبانى انتظارك قرحت * وأضجرها الاعداء أية اضجار
وخلص عباد الله من كل غاشم * وطهر بلاد الله من كل كفار
وعجل فداك العالمون باسرهم * وبادر على اسم الله من غير انظار
تجد من جنود الله خير كتائب * وأكرم أعوان وأشرف أنصار

قصيدهٔ مذكوره بى تاريخ عنبى شارحى (احمد المنينى) شرح ايلمشدر
موما اليهك شرحى مصر بصمه سى كشكولرك آخرنده مطبوع وضمننده
قصيدهٔ مرقومه بتمامها موجوددر . لكن بيان اولنان اعتقاده
كوره مهدى پك كجكمش اولديغندن پك بطائلى كيمسه لر حقنده « أبطأ
من مهدى الشيعة » تعبيرى ادباى عرب عندنده ضرب مثل اولمش وشيخ
عامليك ذكر اولنان قصيده ايانندهكى استجالى دخى بى ثمره قالوب
شايان خندهٔ استهزا بولنمشدر .

ابن خلدونك تحقيق تدقيق فلسفى صايله رق اصغا اولنديغى حالده اعتقاد
اهل سنتجه خروجى أشراط ساعتدن اولهرق مروى اولان مهدينك
ولادتى دخى ظهورى كبى آخر زمانده اولهجقدر وآل نبيدن اولديغنه
كوره اسمى اسم نبيه وپدرينك اسمى اسم اب نبيه اويهجقدر .
بو بابد اهل حقائق جانبلرندن منقول اولان كشوفاتك هنوز ٥ كذبه چيقمياتى
مولانا حسن العدوينك مشارق الانواردە بواقيت شعرانيدن نقل ايتديكى
كشفدركه عبد الوهاب الشعرانى حضرتلرى كتاب اليواقيت والجواهردە
مهدىٔ آخر زمانك بيك ايكيوز اللى بش سنه سى شعبانك اون بشنجى
كيجه سى دنيايه كلهجكنى شيخ حسن عراقيدن نقل وبو رأيده كندى
شيخلرى (على الخواص) حضرتلرينك دخى موافقتى اولديغنى بيان
بيورمشدر والله سبحانه أعلم اه

(سوسن) برده تزيين الاسواقده ص ١٦٧ محكى اولديغى اوزره يهودا
ملكى يوقيم يعنى فرعون مصر جانبندن منصوب قدس واليسى يهوا
ياقيم شول زوجه سيدركه وقايهٔ عرضى خصوصنده افتراپه اوغرامش
وصكره برائى تبين ايتمش اولديغندن طولابى سفر دانيالده (بلكه اسفار
توراتدن برنده) ذكر اولنمشدر .

٥ منه ١٢٩٤

(سیده بنت عبد الرحیم)

عبد الرحیم بن الشیخ ابی النجیب کریمه سیدر که سابقة الترجمه (جوهرة بنت هبة الله) المحدثه رحمتدن تولد ایتمش یرمحدثه بنت المحدثه در .

(سیدة الحلبیه)

اعیان صفدیدندر که صلاح الدین صفدینك مشاهیر عصری تراجمی حاوی اولان (عنوان النصر فی اعیان العصر) نام کتابنده ذکر ایتدیکی ذواتدن وفقهء و حدیث اربابندن حلبلی برخاتوندر نام اصلیسی (شهده) اولدیغندن انشاء الله تعالی حرف الشینده بیان اولنور اه

(سیده) برده خلفای عباسیه نك یکرمی التنجیلری اولان قائم بامر الله بن القادر بالله برکریمه سیدر که سلاچقهٔ عراقدن سابقة الترجمه (خدیجة السلجوقیه) نك عموجه سی اولان رکن الدوله طغرل بکه تزویج اولنمشدر ومومالیه طغرل بك خلیفه زاده یی تزوجه کفو مناسب اولدیغی حالده خلیفه نك امتناعده اصرار ایدهماسی شوکت واستطاعتجه بولندیغی موقع و مرتبه یی کوسترر اولدیغی جهتله تاریخلرده ذکری واردر اه

و (سیده) آل بویه دن اولان رکن حاکمی مجد الدوله نك دختی والده سی اسمیدر که مخدومنك جالس سریر حکمرانی اولشی درت یاشنده تصادف ایتمکله مرجع امور مزبوره اولمشیدی حال کبرنده دختی کندیسی معاشرت نسوانده ووالده سی سرکارده ایدی اه

معتضد بالله العباسی جاریه لرندن (شغب) نام ام ولد دختی اوغلی مقتدر بالله جلوسندن صکره (سیده) دیو تلقیب اولنمشیدی اوغلنك خلع وقتلندن صکره قاهر بالله النده جفادیده اولشدر .

(سیرین)

آتیة الترجمه (ماریة القبطیه) حضرتلرینك همشیره سیدر که سلطان الانبیایه اسکندریه امیری مقوقسك اهدا کرده سیدر طرف رسالتدن دختی حسان ابن ثابت حضرتلرینه بخشنده اولوب صلب حسساندن عبد الرحمن بن حسانی وجوده کتورمشدر رضی الله تعالی عنهما .

مشارالیها اسد الغابه ده حرف السینده مکتوبه اولدیغی حالده تاریخ کاملده (شیرین) وقوعی غلط طابعه محمولدر .

حرف الشین

(شادن)

بو یزنی بلوروب اناسندن مستغنی اوله بیلك چاغنه ایرمش اولان آهو یاور یسی معناسنه اوله رق بعض جواری عرب اسامیسندن اولوب ازجمله اسحاق بن نجیح جاریه‌سی (شادن) حسن خلق وحلاوت وجه ومهارت فن موسیقی ایله موصوف بر جاریهٔ شاعره ایدی که زادهٔ طبع شاعرانه‌سی اولان ابیات آتیه‌یی بر مجلسده کندی بستهسیله تغنی ایتدکده اهل مجلسی مدهوش ایلشدر

ظبی تکامل فی نهایة حسنه * فزها بهجته وتاه بصده
والشمس تطلع من فرند جبینه * والبدر یغرب فی شقائق خده
ملك الجمال باسره فکأنما * حسن البریة کلها من عنده
یارب هب لی وصله و بقاءه * ابدا فلست بعائش من بعده

سامعیندن بری « قندم بو ابیات مفادنجه حسن وبهاده بو یله حد اقصاده سزدن بشقه‌سی کیمدر » دیو صورمسیله مزبوره اکا شوجوابی ویرمشدر

فان تحت نالتنی عیون کثیرة * وأضعف عن کتمانه حین اکتم

یعنی بن انك اسمنی اظهار ایده‌جك اولسهم اوزرمده برچوق کوز قالور کتم ایده‌جك اولدیغم حالده دخی کندم ناتوان قالیورم ٠

(شاریه)

اغانیده مذکور مغنیلرندر که عباسیه خانده‌لرندن ایدی ذاتا بصره مولدلرندن اولوب پدری (بنی ناجیه) دیو معروف اولان (سامة بن اوی) اولادندن واحراردن ایدیسه ده والده‌سی جاریه جنسندن اولمغله و پدری دخی کندیسنی هرنصل ایسه رد وانکار ایتمش بولنمغله قید رقیقه دوشه‌رك و برقوله کوره چالنوب صائله‌رق بنی هاشمدن برخاتونك دست تملکنه کچمش واو خاتون انی تأدیب وتربیه ایدرك ومعلم تعیینیله علم ومعرفت تعلیم ایتدیررك میدانه کتورمشدر اخیرا اولاد خلفادن ومهرهٔ موسقیاندن (ابراهیم بن المهدی) ملکنه کچمکله اندن صکره فن موسقیده کرکی کبی کسب شهرت ومهارت ایلشدر اه تفصیل صورت حال رق وآزادی کتاب الاغانیدن اون دردنجی جلدنده در ٠

(شاعرة الاندلس)

اندلسك شاعرلرى معناسنه اولهرق اورانك اشهر ادبيانندن اولان سابقة الترجه (حفصة الركونيه) نك لقبيدر اشعارينك فرط اشتهارينه مبنى بويله تلقيب اولنمشيدى بو لقب مزبورهنك ادباى عصرى ميانده تفرديني مشعردر .

(شاه سلطان)

نجائب مخدرات عثمانيه دن برقاچ بانوى عصمتك اسملرى اولوب جله دن برى سلطان سليم خان اول كريمه سى ولطفى پاشا زوجه سى اولان شاه سلطاندر كه مركز اقتدى حضرتلرينك مريده سى ايدى داود پاشاده برجامع و برخانقاه بنا ايتمش ومؤخرا خانقاهى مدرسه قلمشدر صحائف الاخباردە لطفى پاشانك مشهور بركيمسه اولمسى سببيله سلطان مشارالها ايله حسن معاشرته موفق اولهمديغندن طولايى وزارت عظمى منصبندن عزل و بيلرى تفريق اولندينى محرردر اه

برده سلطان سليمان كريمه لرندن بر (شاه سلطان) واردركه ايوبده كى شاه سلطان تكيه سى انك بنا كرده سيدر روم ايلى بكلر بكيسى حسن پاشا مخلفه سى اولهرق زال محمود پاشا حليله سى ايدى ايكيسى برساعتده وفات ايتمشلردر اه

حديقة الجوامعك افادسى صحائف الاخبارك بو افاده سنه مغايردر اه سلطان مصطفى خان ثالث كريمه سى شاه سلطانك دخى عابده وزاهده معين فقرا ودستكير ضعفا بر سلطان علية الشان اولديغى وجوار حضرت خالددە سبيل ومكتب كبى اثر خير بناسيله ابقاى نام ايتديكى جودت پاشا حضرتلرينك تاريخنده محرردر (جلد سابع ص ٢٧٦)

(شجر الدر)

مصر ايوبيهٔ سندندركه ٦١٥ دن ٦٥٢ سنه سنه قدر اوتوز يدى سنه مدت مصرده حكومت ايدن ايوبيلردندر ايوبيهٔ مصرك خاتمه سى اولوب بوندن صكره مصرده دولت تركيه ظهور ايتمشدر كندسى ذاتا ايوبيهٔ مصرك اوچنجيلرى اولان ومصرده الك ابتدا برچوق كوله لر اشتراسى وانلردن عسكر ولشكر تربيه مصره كوله من تحكمى تخمينى اكن ملك صالح نجم الدين بن الكامل ام ولد جاريه سى اولوب مشارالبه التوز

قرق یدی سنه سی اواخرنده ارتحال دار بقا ایدرك سلطنت مخدومی
ملك معظم تورانشاهه منتقل اولدقدن وچوق یکمیدرك مشار الیه
یاباسنك ترتیب ایتدیکی کرلهمن عسکری اتنده مقتول دوشدکدن صکره
مصر خلقی مزبوره یی اوزرلرینه حکمدار ایدنمشلر ومتوفی ملك صالحك
پروردهسی (عزالدین ایبك چاشنکیر) ی دخی عسکر نظارتنه انتخاب
ونصب ایتمشلر ایدی اشته او ارالق (شجرالدر) اوج آی قدر سلطان مصر
اولوب نامنه خطبه اوقونمش و (ملکة المسلمین والدة الملك المنصور خلیل)
دیو اسمنه سکه کسلمشدر (شجرالدرك ملك صالحدن خلیل اسمنده
بر اوغلی اولمش اولدیغندن «والدة خلیل» عنوانی کرك نقش سکهده
وکرك توقیع مناشیرده مزبوره کندیسنه عنوان امارت وحاکمیت قلمشیدی)
انقضای ایام حکمرانیسنه شو سبب ظاهر اولدیکه چونکه اوو قتلر
افرنجك اورالره تسلطی زمانی اولدیغندن اویله بروقتده امر سلطنتك
قادین الندہ قالمسی اعیان دولتك عقلاسی عندنده بجا کورلمدیکندن
وامیر عسکر اولان مومالیه عزالدین ایبك ایسه اورالق دمیاطی افرنج
الندن قورتارمق جهله سنده بولندیغندن مسند حکمداری یه اودها لیق
کورمکین اعیان بلده شجرالدری خلع ایله یرینه مومالیه ایبکی اجلاس
ایتدیلر واکا «الملك المعز» دیو عنوان ویردیلر مؤخرا ایوبیه دن
برکیسه نك حکمدارلغنی دها مناسب کورملریله انیده خلع ایدوب یرینه
نسل ایوبیه دن ملك اشرف موسای اجلاس وایبکی اکا اتابك (
خاص) نصب ایلدیلر (ایبك) ایسه ملك مشارالیهه معارض کندینك
وکندینك رقیب ومعارضلرینی ازاله ایله استقلال بولوب مشار الیهن
برطرف وخطبه سنی قطع ایلدی (ایوبیه نك دیار مصرده تاسس
دولتلری ایشته بوالتیوز اللی ایکی تاریخنده واقع اولمشدر) اندن برسنه
صکره یعنی التیوز اللی اوچ تاریخنده شجرالدری حبالهٔ ازدواجنه ادخال
ایکی سنه صکره دخی موصل امیری (بدرالدین لولو) ك قزینی الفه
قالقشمسیله (شجرالدر) بوسببدن اکا کین باغلیوب برکون حمامده
صویندقلرنده درون حمامده طواشیلرینه امر ایله آنی قتل ایتدردی
و پرمغنی کسوب خانمی ایله برابر امرادن عزالدین الحلبی یه ارسال وملکك
اکا تسلیمی وعد ایلدی ولکن عزالدین جرأت ایدمیوب وارتسیر کون

قضیه هر کسك معلومی اولوب ایبکك مملوکاری دخی شجرالدری قتل ایتمك دیله دیلر ایتسه ده بعض طوئف عسکریه اکا طرفدار چیقمغله مزبوره اوارالق اولومدن قورتلمش وفقط عزالدین ایبکك یرینه اوغلی (الملك المنصور نورالدین علی) اجلاس اولنمغله ایکی قتله مباشرت ایدنلر بولنوب پر پر صلب واعدام اولنمغه باشلادیغی صرده (شجرالدر) دخی بوغدیریلوب جسدی قلعه دیوارندن اشاغی اتلمشدر بعده کندی اتباعی طرفلرندن قاهره یلوب تربهٔ مخصوصه یه دفن اولنمشدر اه قادینلر حق امامتدن شرعا ساقط وفقط حسما للفتنه الحکم للغالبدر.

(شراحه)

شراقه وزننده همدان قبیله سندن بر خاتوندر که امام علی کرم الله وجهه حضورنده اقرار زنا ایتمکله رجم اولنمشدر ودیکر برخاتون اسمیدر که « ام سهله » دینلمکله معروفه در محدثه در اه اوقیانوس .

(شرف خانم)

مطبوع دیوان شعر صاحبه سی اولان شرف خانمدر که تذکرهٔ قطبنده ذکر اولندیغنه کوره شعرای عثمانیدن وصاحب کتبخانه شیخ الاسلام عاشر افندی نسلندن نبیل بك مرحومك کریمه سی شاعره وادیبه برخاتوندر تذکرهٔ قطبنده کوربلان بر مناجاتی بورایه عینا درج ونقل ایدلمشدر

یاالهی دکلم مستحق احسان ایله * کرم ولطفکی حقمده فراوان ایله
نعت ومرثیه مناجات وستایشلرمی * سبب مغفرت ایت زیوردیوان ایله
اکلایم ثبك وبدی خیر وشری باجمله * بیلدیروب علم لدن سرینی عرفان ایله
جمله ارباب کمالك نظرندن دیلرم * نقدر وارایسه نقصانمی پنهان ایله

وزن ومعنادن اکراولسه ده عاری شرفك
شعر ینی منتخب حضرت حسنان ایله

فی الحقیقه زیور دیوانی دینه جك درجه ده کوزل مرثیه لری واردر بیك ایکیوز یکرمی درت تاریخنده تولد ایتمش ایمش رحمها الله تعالی .

(یوشناق شریفه خانم)

لو بین قضالی شریفه خانمدر که عصرمزده ماثر ممدوحهٔ مردی ودلیری ایله نامدار وشهرتشعار اولمشدر اوراق حوادثده اوقوندیغی اوزره قره طاغ محاربه سنده طاغایلرك لو بین قضاسنه تسلط ایلرنده شجعان رجال

آخسا داخل صف قتال اولوب انلردن برقاچنی بالذات تپه‌لیه‌رك ابراز بسالت وحماست ایتمشیدی بو بسالتدن طولایی کندیسی بشیوز غروش عطیه‌و بشنجی رتبه‌دن برقطعه مجیدی نشانی ایله تلطیف بیورلمشدر فی ۲۲ شوال سنه ۱۲۹۳

(شعانین)

تزیین الاسواقده مخرر اولدیغی اوزره عباسیه‌دن متوکل خلیفه‌نك زوجه‌لرندن برمحبوبهٔ شیوه پرداز وشاعرهٔ شیرین الفاظدر که فی الاصل بریهٔ الشام مناسترلرندن برنده ساکن برکشیش قزی ایدی خلیفهٔ مشارالیه اوطرفلرده بولنوب باغچه ومناسترلری گزدیکی هنگامده ندماسندن بریله مزبوره‌نك اولدیغی مناسترده واروب انی اورادە کورمشیدی پك حسنا اولمغله پدرندن سؤال ایدوب اسمنی اوکرندکدن صکره « یاشعانین بکا بر صوویر » دیوب مزبوره « افندم بورادە بولنان صوکوللرك صویدر بن سزه انی لایق کورمم . اکر حیاتم سزی اروا ایدیجك اولسه اسرکیوب فدا ایلر ایدم » جوابیله چاپکجه کیدوب برکوش قوپه ایله صوکتورمشیدی کلان صوبی خلیفه بالاشاره ندیمنه ایچوردکدن صکره « سنی ایستدیم بکا موافقت ایدرمیسین » دیدکده شعانین « افندم بن شمدی سنك جاریه کم فقط صداقت یوریلور ایسه اخافه ایدلمامش اولورم شاعرك شو قولی آلتنه منمو عکز اولشدر » دیوب

کنت لی فی اوائل الامر حبا * ثم لما ملکت صرت عدوا
این ذاك السرور عند التلاقی * صار منی تجنبا وتنبوا

قطعه‌سنی اوقومقله متوکل اول دیجه طربه کلدیکه شوقندن جامه‌سنی ییرتمجق اولدی بعده مزبوره‌یه بوکون بشقه ایشه باقیوب بتمله اولمیسین دیو اظهار خواهش ایلدی قزدخی انی مناسترك غرفه‌سنه چیقاروب اکرام واحترامنده بولندی واکل وشرب ایله متوکل کرم سر اولدقده مزبوره الله برعود الهرق ابیات آتیه‌یی تغنی‌یه باشلادی

یاخاطبا منی المودة مرحبا * روحی فداؤك لاعدمتك خاطبا
أنا عبدة لهواك فاشرب واسقنی * واعدل بکأسك عن جلیسك اذابی
قد والذی رفع السماء ملکتنی * وترکت قلبی فی هواك معذبا

ماعنده کندیسنه رغبتی اولدیغنی اشراب ایلکله خلیفه دخی ترغیب

ایدرك شرف اسلام اولدی انك اوزرینه مشار الیه مزبوره یی تزوج ایلدی زوجه وسریه لرینك اك گزیده سی اولمشدر ٠

(شعثاء)

شعر حسانده واقع (شعثاء) در که قبیلهٔ بنی اسلدن وعلی قول یهود عربك بنی ماسکه قبیله سندندر حسان بن ثابت حضرتلری انی تزوج ایدوب دلدادهٔ محبتی اولمشدر (ام فراس) نام کریمه سی اندن متولده در ٠

(شعوانه)

نفحات جامی وطبقات امام شعرانیده مذکور اولان ولیاتندرکه قرن اول اواخری عزیزاتندندر نسوانه وعظ ونصیحت ایدر وخوب الحان ایله نطقلر اوقویوب مؤثر سوزلر سویلر ایدی استیلای عشق الله ایله چوق بکا ایدوب « ایسترمکه اغلایه اغلایه کوزلرمده یاش قالمسون : بعده قان اغلایم اولمرتبه یه دکین که جسدمده قانی قالمش برعضوم قالمیه » دیرایدی ٠ مجالسنه عابد وزاهد کوکل اهلی کیمسه لر حاضر اولوز واندن ادعیه وتوجهات خیریه طلبنده بولنورلر ایدی اکا براولیاء اللهدن فضیل بن عیاض الخراسانی حضرتلری بیله شعوانه نك زیارتنه واروب فیوضات قدسیه سنه آرزوی دل اظهار ایلیانلردندر کندینك ملازم خدمت پرمیمنتی برکردیه خاتون وار ایدی اکا سؤال ایتمشلرکه « سن شعوانه نك خدمت ومصاحبتندن نه فائده مشاهده ایتدك » جواب ویروب « بن انکله کورشه لی دنیایی کندیمه دوست ایدنمدم ٠ رزق ایچون غم یمدم ٠ اهل دنیادن اولان بیوکلر نظرمده کوچك کورندی ومؤمنلردن کیمسه یی حقیر کورمدم دیمشدر اه بوز سکسان یدی سنه سنده حرم شریفده تشریف دار آخرت ایتمشدر قدس الله سرها ٠

(شغب)

بالاده (ام موسی) و (سیده) عنوانلرنده مذکور مقتدر بالله العباسی والده سیدرکه فی الاصل (معتضد) خلیفه نك ام ولدی اولهرق اسمی (شغب) اولدیغی حالده اوغلی مقتدرك جلوسندن صکره (سیده) دیو بنام اولمشدر ٠ اواخر عمرنده علت استسقا ایله معلوله بولندیغی وتخدومی مقتدرك خلع وقتلی وقوعه کلدکده دخی مرضی برقاتدها مشتد اولوب یه دن ایچه دن کسلمش اولدیغی حالده (قاهر بالله خلیفه) انی احضار

ایدوب مال چپقارتمق هواسیله بیچاره‌یه برچوق اذالر ایتمش و بجاغندن باش اشاغی آصدرمشدر . وفاتی اوچیوز یکرمی برده وقوعبولوب رصافه‌ده اولان تربه‌سنه دفن اولنمشدر .

ذکر اولنان (قاهر بالله) خلفای عباسیه‌دن ۳۲۲ جمادی الآخره‌سنده ایکنجی دفعه اوله‌رق خلع اولنوب وقزغین اکسر ایله کوزلری اویلوب ۳۳۹ جمادی الاولاسنده عمری آخر اولنجیه دکین خلقدن اچه دیلنوب کزمش اولان غضب اللهدر .

(شفاخاتون)

صحابیاتدن ام عبدالرحمن بن عوف اولان شفا بنت عوف بن عبد بن الحارث بن زهره‌در که رسول اکرمك وقت ولادتلرنده والده‌لری حضرت آمنه‌نك نزدنده بولنوب اول سلطان کونینك دنیایی تشریفلری علائمی اوله‌رق ظهوره کلان خوارق روحانیه وحالات عجیبهٔ نورانیه‌یی مشاهده‌ده مشارکتی حسیله کتب سیرده اذکار علیه‌لری واردر اه

و (شفا) صحابیاتدن دیکر ایکی خاتونك دخی اسملری یدر که انلردن بری الك اول ایمان ایدوب بیعت وهجرت ایلیانلردن ونساء صحابیه‌نك عقل ودانش صاحبه‌لرندن « ام سلیمان بن ابی حثمه » اولان شفا بنت عبدالله ابن عبدشمس القرشیة العدویه وصاحبهٔ رقیهٔ نمله در وقت جاهلیتده (نمله) علتنه که عاصمك افاده‌سنجه طشره ترکیسنده سیرجك واصرغی تعبیر ایتدکاری حرارت وسرایتلی برنوع سیوجه‌لردر اکا اوقور ایدی . ذات حضرت فخر رسالت حقنده حرمت وخانه‌سنده قیلولت بیورر ایدی اکابناء (شفا) رسول اکرم ایچون خانه‌سنده مخصوص بر فراش تخصیص واتخاذ ایتمشیدی اوفراش مبارك بر وقت اهل بیت شفاده قالوب بعده ابنی مروان المشدر اه اسدالغابه

تاریخ کامله‌ده سیرت حضرت عمر فصلنده مذکوردر که اشبو (شفا بنت عبدالله) یواش یورمك ویواش لقردی ایتمك کبی طور سالو سانه‌ده برطاقم ذوات کوروب بونلر کیملردر دیو سؤال ایتمشیدی زاهدلردر دیو جواب ویرلدکده (کان والله عمر اذا تکلم اسمع واذا مشی أسرع واذا ضرب أوجع وهو والله ناسك حقا) یعنی حضرت عمر بحق خدا لقردی سویلدیکی وقت ایشیدیر ویوردیکی وقت سرعتله یورر وضرب

ایتدیکی آدمی اینجیدر ایدی : بونکله برابر کندیسی بحق زهد ایدی دیمشدر اه رضی الله تعالی عنها .

(ست شقراء)

سلطان مصر ملك ناصر حسن بن محمد بن قلاوون کریمه‌سی اولان ست شقرادر که امیرروس زوجه‌سی ایدی (دارالست شقراء) مصرك بر وقت پك مشهور اولان ابنیهٔ عالیه‌سندن اولمق اوزره خطط مقریزیده مذکوردر موما الیها پدیوز طقسان برسنه‌سی جمادی الاولاسنك یکرمی سکزنجی صالی کونی ارتحال ایلمشدر اه

و (شقراء بنت مسلم بن حلیس الطائی) عبدالملك الاموی زوجه‌لرندندر ابن اثیرك بیانه کوره بو شقرانك پدرینك والده‌سی عبد الله بن جعفر الطیارك کریمه‌سی ایمش .

(شقیقه)

منعین عربدن عباد بن زید بن عمرو بن شیبانك کریمه‌سی اولوب ابتداء دیوان حماسه‌ده واقع ابیاتك اولنده اولاد مزبوره مقصود اولدیغی حالده

لو کنت من مازن لم تستبح ابلی * بنواللقیطة من ذهل بن شیبانا

دیو تحریف اولنمشدر (بنوالشقیقة) دینلمه‌جك ایدی

(بنواللقیطة) عربده حذیفة بن زیدك برقحط سنه‌ده کندی جوارنده طفل اولهرق بولوب التقاط واصلنی باشقیش پدرندن ایستیوب نکاح ایتدیکی قزه منسوب بلردرکه مزبوره (عصم بن مروان) نام کیمسه‌نك قزیدر بلیهٔ قحط ایله اداره اولنه‌میه‌رق اناسی باباسی طرفندن براغلوبده بولنمش اولدیغنه مبنی مزبوره‌نك اولاد واحفادی « زقاقده بولنان قزك اوغلاری » معناسنه اولهرق (بنواللقیطة) دیو متعارف اولمشلردر اه اوقیانوس .

(شقیقه) برده امرای عربدن نعمان بن منذرك جدسی (بیوك والدسی) اسمیدر و (شقیقة بنت مالك) بنی مازندن برصحابیه خاتوندرکه ابن اثیرك تحریرینه کوره (شموس بنت مالك الصحابیه) نك همشیره‌سیدر ایکیسیده رسول الله بیعت ایتمشلردر .

(شکرپاره)

سلطان ابراهیمك بیك الی سکز تاریخنده ابریمه نفی ایتدیکی شکرپاره

خاتوندر که کندینك مصاحبه‌لرندن یعنی مسامره‌لرندن ایدی سلطان مشار الیهه مثل سویلر ایدی مصالحه مداخله ایدوب واتباع ولواحق یدیله رشوتلر الوب حدینی تجاوز ایتدیکی ایچون اسانه کله‌رك وبالذات مهد علیا کوسم والده‌نك ضربات دره تأدیب وتعزیریله اوغرایه‌رق نهایة الامر احوالی سمع پادشاهی یه القا اولنمغله سنهٔ مزبوره جمادی الاولاسنك اوچنجی کونی که پنجشنبه ایدی مزبوره خانه‌سندن اخذ ایله یرقایغه قونیلوب ساقزه واورادن ایرمه نق اولنمشدر منفاسنه ایصاله مأمور اولان مباشری احمد اغادن نقلا تعمیاده مذکوردر که شکر پاره غافلا اخذ ونفی اولنمش اولغله خرجلق الهمیوب ضرورتی اولدیغنی یولده مباشر اغایه اظهار ایتمش او دخی مزبوریه التیوز اقچه ویرمش ایمش . انبساط ناکهانی ایله بی اختیار مباشرك اتکنی اوپدکده ایکیسنه یردن بکا کلوب اغلامشلردر .

مزبوره‌نك نفیندن صکره مالك مصادره‌سی فرمان اولنمغله والدهٔ خانندہ بر اوطده جواهر وزر وسیم ایله مملو اون التی صندوق مالی وخانه‌سندن دخی ایکیوز الی کیسه نقدی ایله بر خیلی اشیاء نفیسه‌سی ظهور ایدوب منظور پادشاهی اولدقده « های کافر : بکا اقشامه ائمك الهجق اچقم یوقدر دیو یمین ایدردی : باق نلری چیقدی هب بنم مالمدر » بیورمشلر .

(شلبیه)

اندلس ادبیه‌لرندن اولان شلبیه‌درکه (شلب) خاب وزننده وقتیله اندلسده پایتخت اولان (قرطبه) شهرینه یدی مرحله مسافده وساحل بحرده واقع برایالت ایدی صاحبة الترجمه‌نك هرنقدر نام اصلیسی نامعلوم ایسه ده (شلبیه) عنوانندن ایالت مرقومه‌یه منسوبیتی وابیات آتیه‌سندن دخی درجهٔ فضل ومزیتی اکلاشلمقده‌در

قدآن أن تبکی العیون الآبیه * ولقد أری ان الحجارة باکیه
یافاصد المصر الذی یرتجی به * ان قدر الرحمن رفع کراهیه
ناد الامیر اذا وقفت ببابه * یا راعیا ان الرعیة فانیه
أرسلتها هملا ولا مرعی لها * وترکتها نهب السباع العادیه
شلب کلا شلب وکانت جنة * فاعادها الطاغون نارا حامیه
خافوا وما خافوا عقوبة ربهم * والله لاتخفی علیه خافیه

بو ابیاتی صاحبة الترجمه مملکتی والیسندن تظلم حالی حاوی سلطان یعقوب المنصوره یازمشدر (مآلی) اغلامقدن ابا ایدوب اغلامیان کوزلر الحق اغلاملی اولدی . ظن ایدرمکه طاشلر بیله اغلامقده‌در . (بعده پایتخته کیدن برشخصه خطابا) یاهو سن اورایه کیدوب آستان امیره واردیغك وقت پادشاهه شویولده ندا و بو وجهله اعلام حال رعایا ایله که ای نکهبان رعیت زیردستان برباد وپریشان اولدی . سن انلری دقتسز ومبالاتسز ترك واهمال ایتمش و برطاقم صائل جانورلر النه برقمش سین . (شلب) والیلرك ظلمیله برحاله کلمشدرکه کویا او شلب دکلدر . ذاتا جنت ایدی شمدی برطاقم طاغیلر انی جهنم ایلدیلر . اللهدن قورقیوب ظلم وجور ایتدیلر حق جل وعلا حضرتلرینه ایسه هیچ کیزلی شی اوله‌ماز دیمکدر .

(شمرام)

حکومت اولیهٔ آثوریه اربابندن یعنی زمان سعادتدن ایکی بیك التیوز بوقدر سنه اول مقر نمارده اولان (بابل) شهر قدیمندن آیریله‌رق موصلك قارشو یقه‌سنده رئیسلری (آثور بن سام) بناسیله وجوده کلان شهر شهیرکه صکره‌لری (نینو) نام حفیدی توسیع وتزیین ایلدیکی ایچون اکا اضافتله بروقت (نینوا) دیو معروف وحتی حضرت یونس اوراخلقنه مبعوث اولوب الیوم برکوچك قریه‌در اوراده ابتدا تأسیس سلطنت و یوز اوتوز سنه‌یی متجاوزا اجرای حکومت ایلیانلردن برحکمدار ذات الاشتهاردر اسمنه (سمیرامیس) دخی دینیلور مزبوره فی الاصل موما الیه نینونك امرای عسکریه‌سندن (منونس) اسمنده برآدمك زوجه‌سی اولوب برقلعه فتحنده انك حسن تدبیری مثمر اولغله زوجنك وفاتنده مکافاتا (نینو) انی کندی ازدواجنه المشدر اندن حاصل ایتدیکی (نینا) نام اوغلی پدرینك وارث تخت حکمرانیسی اولدقده سن رشده هنوز نابالغ بولنمغه وکیل وقائممقام طرزیله رأس اداره‌یه (شمرام) کچمشیدی اوصره‌ده دولت وشوکتلری غالب وبابل اهلی انلره تابع بولنمغله (نینوا) پایتخت سلطنت قالوب (شمرام) اول امرده زوجی نینونك نینوایی تجدید وتزیینی کبی شهر بابلی تزیین وتوسیعه حصر مساعی ایلدی اطرافنی برحصار ایله احاطه ایدرك مواقع متعدده‌ده یکدیکر بنی مدافعه

ایدر صورتله قطران ایله طوغله دن ممزوج ۲۵۰ قله بنا وشهرك وسطندن جریان ایدن فرات نهری اوزرینه ۹۲۵ متر طولنده پرکوپری انشا ایلدیکه یکدیکرندن اون ایکی قدم بعدنده وزاویه‌لی اياقلری وایکی طرفنده برطاقم قله‌لری حاوی وانواع نقوش وتصاویر ایله مزین ایکی حصاری وار ایدی وتاریخ عالمده مذکور دها نیچه آثار مزینه احداث ایلدی بوصورتله کندیسنه حین حاجتده تحصنکاه اولهجق بر مقر مستحکم پیدا الدقدن صکره آرزوی فتوحاته دوشه‌رك ارمنستانی وبلاد فرسی وروایته نظرا ارض فلسطین ایله مصری وحبشتانی ضبط وتسخیر ایلدی بعده هندستانی دخی استیلا ایله بسبتون جهانکیر اولق سودا سنه قالقشدی ایسه‌ده هند پادشاهی (رتبیل) قوت ومکنتجه کندیسنه معادل کلمکله برابر اردوسنده فضله اولهرق کثرت اوزره فیللر موجود اولدیغندن (شمرام) اوراده دوچار انهزام اولدی اندن صکره درت سنه قدر دها سریر سلطنتده بوانوب بعده نفسنی خلع ایله اوغلی (نینا) یرینه کچدی علی قول (نینا) کندیسی ادعای حقوق سلطنت ایدرك شمرامی اوهزیمت عقیبنده قتل وتخت حکمداریه بالاستقلال جلوس ایلدی

شمرامك مدت سلطنتی قرق یاخود قرق ایکی سنه در جدول آچق کوپری قورمق بول یاپمق وبطاقلق قورتمق کبی اختراعات نافعه یی آثوریلرا کا اسناد ودجله وفرات سواحلنده پك چوق مدائن وقصبات بنا ایلدیکنی روایت ایدرلر . مزبورهنك پرسوری کوکرجینه قاریشه‌رق شکللرینه تمثل ایله انظار ناسدن اختفا ایتدیکنه آثوریلر معتقد وبوندن طولایی مزبورهنك مرتبهٔ الوهیته وصولنی مدعی ایمشلر . ارمنستان اوزرینه ایتدیکی سفرلرده ملوك ارامنه دن (آرا) نام ملك حسن وجمال صاحبی اولمغله شمرام اکا تعشق ایدوب وصالنه طابکار اولدیغی حالده موافقت ایتدیکندن طولایی آرانك کندیسی مزبوره الده زبون ومقتول واوغلی (کارطوس) اسیر دوشوب شمرامی انی اطلاق ایله باباسنك یرینه شاه نصب ایدرك اسمنی (ارایان) قویدیغی وانی یاندن صالیو رمیوب ضبط وربط ممالکی ایچون طرفندن وکیل نصب وارسال ایلدیکی صحائف الاخباره مذکور اولوب حتی مزبوره‌یی اوغلی (نینا) قتل ایله یرینه کچدیکی هنکامده مرقوم ارایانی

دخی مزبوره ایله متهم اولمق قباحتنه مبنی قتل ایتمك ایستدی لکن (ارایان) کندی ولایتنه قاچوب قورتلدی دیو ذکر اولنمشدر ٠

(شموس الجدیسیة)

جدیسلی شموس دیمکدر که جدیس قبیلهٔ قدیمه‌سندن ونسوان قبیله سر آمدانندن بر فصیحهٔ صاحب نازله‌در ٠ معلوم اولسونکه (جدیس) و (طسم) اجیال عربك پك قدیملرندن بحرینده و یمامه‌ده کائن ایکی قبیله اولوب حکمدارلق انلردن طسم قبیله‌سی جانبنده اولمغله بونلرك حکمدارلری اولان (عملیق) آتیده حرف الهاده انشاء الله تعالی (هزیله) عنوانده بیان اولنه‌جق سببدن طولایی صاحبة الترجمه‌نك قبیله‌سی اولان (جدیس) اهالیسنه کین باغلایه‌رق قبیلهٔ مرقومه‌دن هرقنغی قزقوجه‌یه وارەجق اولسه کندینه تقدیم اولنوب بکارتنی ازاله ایتمدکجه زوجیله زفاف ایدلمامسی حقنده قانون وضع ایلمشیدی قبیلهٔ جدیس بو ذل عظیمی صاحبة الترجمه شموسك کلینلکنه قدر چکوب وقتاکه مزبوره کلین اوله‌رق برقاعده ابتدا حکمداره کوتوریلوب حصار بکارتی انك مباشرتیله هدم وازاله اولنمسی اوزرینه (شموس) همان خون بکارتیله قالقوب یقاسنی پاجه‌سنی یرته‌رق وقبیله‌سی رجالنی لوم وتعییر ضمننده ابیات آتیه‌یی اوقویه‌رق قومنك یانلرینه کلمشیدی

أیجمل مایؤتی الی فتیاتکم * وانتم رجال فیکم عدد النمل
فان أنتم لم تغضبوا بعد هذه * فکونوا نساء لاتفر من الفحل
ولواننا کنا رجالا وکنتم * نساء لکنا لانقیم علی الذل

ابیات مرقومه کندی محصول قریحه‌سی اوله‌رق « سزلر قارنجه‌لر قدر کثرتلی ارکك اولدیغکز حالده کنج قزلریکزك بوحاللرینی خوش کوره بیلورمیسکز : سز اکر بووقعه‌دن صکره‌ده غضبناك اولوب قیام ایتمز ایسه‌کز اردن قاچماز اولان قادینلردن اولکز ٠ اکر سز قادین اولوبده بز ارکك اولمش اولیدق بو ذلت اوزره اقامت ایتمز ایدك » مآلنده اولمغله قومنه تأثیر ایدوب ومزبوره‌نك برادری (اسود) قبیله‌نك کباری بولنمغله هپسی انك نزدینه طوپلانوب بویله بر ذل عظیمدن قورتلمق جبار مذکورك بعشیرته ازالهٔ وجودینه متوقف اولمسیله بر ضیافت ترتیب اولنوب انلری عموما او ضیافته دعوت وحاضر اولدقلرنده

بغتة اوزرلرینه هجوم ایله اعدام ایلمکه قرار ویردیلر وهر نقدر شموس (الغدر عار وعاقبته بوار صبحوا القوم فی دیارهم تظفروا أو تموتوا کراما) دیو اشبو صورت غدر وخیانتی تصویب ایتمیه‌رك شبخون صورتیله اوزرلرینه کیدیلوب یاظفر بولمق ویاخود کرم نفس اوزره اولمك طریقنی ارائه ایلدیسه‌ده انلر (المکرامکن من نواصیهم) دیو خدعه مسلکنه سلوکی دها قولایلقلی بولوب ترجیح ایلملریله برموجب مشاوره طسملیلره صحراده برضیافت عمومیه ترتیب ایدوب کندیلری قلیجلرینی قوملره کوممشلر ایدی طسم خلقی بتمامهم ومع امیرهم دعوت محلنه کلدکلرنده همان سیفلرینی دردست ایدرك اوزرلرینه یورییوب انلری قلیجدن کچورمشلردر روایته نظرا اول وقت بقیة السیوفدن (رباح بن مره) نامنده برکیمسه واروب یمن ملکی اولان حسان حمیری‌یه عرض دخالت وافادهٔ کیفیت ایله موما الیهی قبیلهٔ جدیس علیهنه اغرا ایتمش وایشته بنی حمیرك سابقة الترجمه (زرقاء) قصه‌سنده مذکور اولدیغی اوزره جدیس وطسم قبیله‌لرینی افناسی انك اوزرینه اولمش در اه

مزبوره‌نك نام اصلیسی (عفیره) اولوب شموس لقبی اولدیغندن بومقامده مقامات شرحی شریشینك اللنجی مقامه شرحنده کوریلان مقدارك اشعاریله اکتفا اولنه‌رق مؤخرا مزبوره‌نك ذکر اولنان نظمی تتمه‌سی اولمق اوزره اغانینك اونجی جلدنده وتاریخ کاملده دسترس اولنان ابیاتی دیکر برنظمی ایله برابر حرف العینده ایراد ایدیله‌جکدر اه

و (شموس) درت صحابیه‌نك وبردهٔ انصاردن برخاتونك اسمیدرکه رند مشهور ابومحجن الصحابی اکا تعشق ایتمش ووصلت وتماشاسنه بشقه چاره بوله‌مامغله خاتونك خانه‌سی یاننده بریاپویه رنجبر اوله‌رق خلال ابنیه‌دن خاتونی سیر ایدوب شو بیتی

ولقد نظرت الی شموس ودونها * حرج من الرحمن غیر قلیل

سویلمش اولدیغندن بیت مرقوم زوج شموسك سمعنه واصل اوله‌رق حضرت عمره شکایت ایلمکله حضرت مشار الیه ابومحجنی نفی ایلمشدر اه

موما الیه ابومحجن

اذا مت فادفنی الی جنب کرمة * تروی عظامی بعد موتی عروقها

ولا تدفننی بالفلاة فاننی * أخاف اذا مامت أن لا أذوقها

قطعهٔ رندانه‌سنك قائلی اولان مشهور ابو محجن الثقفیدر كه صحابیدر
كرك وقت جاهلیتده وكرك عهد اسلامده شجاعت وكرم وسخاوت ایله
متعارف ایدی شرب خمره انهماكندن غیری قصوری یوغیدی حضرت
عمر یدی سكز دفعهٔ حد شرب اولمرق انی ضرب ایلمشدر نهایت قادسیه
محاربه‌سنده كوریلان براراغی اوزرینه سعد بن ابی وقاص حضرتلرینك
تلطیفیله توبه كار اولمشدر رضی الله تعالی عنه اه وشموس بنت قیس
ام المؤمنین (سودة بنت زمعه) حضرتلرینك والدلریدر كافی الصحائف .

(شوله)

ضروب امثال عربیه‌جه سوء نصح حقنده « شولة الناصحة » دیو یاد
اولنمشدر شوله‌دركه حرف الالفده (امة بنی عدوان) عنوانیله
كذران ایتدیكی اوزره قوم بنی عدوانك بربون جاریه‌لری ایدی
افندیلرینه بعض خدمت ونصیحتلر ایدوب ایتدیكی نصیحت اخیرا كندی
حقنده وبال ومصیبت اوله كلدیكندن وازجمله افندیلری بركون باغ
الدرمق اوزره مزبوره‌یه بردرهم (اوچ درت غروش دیمكدر) وبروب
مزبوره دخی بولده بردرهم دها بولغله ایكیسنی برابدرك خدمت مشكوره
اولمق اوزره باغی ایكی درهملك اوب كتوردكده « سن هر وقت
بومقدار باغ ایورسكده نصفنی جابورسین » دیو افندیلرندن برایجه
طیاق بیدیكندن السنهٔ عربده نصیحت وصداقتیله آخر منتفع وكندی
متضرر اولان بد بخت حقنده (شولة الناصحة) و (انصح من شولة)
و (اشأم من شولة) تعبیرلری ضرب مثل اولمشدر اه
جارالله الزمخشری بونی « اطواق الذهب » نام نصائح صغارنده طقسان
بشنجی مقاله‌ده نفسه اولان سوء نصیحته وآخرته برامیه‌جق شیلری توصیه‌یه
تعریض صددنده « هذا لعمری ظلم منك وعدوان ونصح كنصح امة بنی
عدوان » دیو ارسال واستعمال ایتمش وترجمه‌سنده « بوایسه حیاتم حقیجون
سندن برظلم وعدوان وهمحال نصح جاریهٔ بنی عدواندر » دیناشیدی
مقالهٔ مذكوره مفرداتنده مزبوره‌نك قبیله خلقنجه مستشاره طانلمش
اولمسندن ناشی واقع اولان استشاره ومراجعتلرنده اندن المش اولدقلری
رأی ونصیحت حقلرنده اكثریا بادیٔ خذلان وخیبت اولمش اولدیغنه
دائر بوراننك عكس وخلافنه اولمرق اولنان افاده ابو الفضل المیدانینك

« اشأم من شولة الناصحة » مثلی ذیلنده اولان افاده‌سندن مأخوذ در مؤاخذه اولنمیه ٠

(شهدة الكاتبة)

شهدة بنت ابی نصر احمد بن الفرج بن عمر الابری درکه علم ودرایت وحسن خط وکتابت ایله موصوفه بر محدثهٔ عالیة الاسناددر علو اسنادی جهتیله خلق کثیر کندیسندن اخذ حدیث ایتمشلردر ٠ جد اعلاسی اولان (عمر) ایکنه جیلکه منسوبدر اه ابن خلکان دیرکه (شهده) ابوالخطاب نصر بن احمد البطروانیدن وابوعبدالله الحسین بن احمد بن طلحة النعالیدن وطلحة بن محمد الزینبیدن وابوالحسن علی بن الحسین ابن ایوب وابوالحسین احمد بن عبدالقادر بن یوسف وفخر الاسلام ابو بکر محمد بن احمد الشاشی کبی قرن خامس مشاهیری دها برطاقم فاضل کیمسه‌لردن اوقویوب اجازت الدی وکندیسندن دخی بر خیلی ذوات استفاده واخذ علم واجازه ایلدی عصرنده ذکری شائع وصیت وشهرتی منتشر وذائع اولمشیدی طقسانی متجاوزه اولدیغی حالده بغدادده بشیوز یتمش درت سنه‌سی محرمنك اون اوچنجی پازار کونی بعدالعصر وفات ایلدی ٠ پدری (ابونصر) بشیوز التی سنه‌سی جمادی الاولاسنك یکرمی اوچنجی جمعه ایرتسی کونی ارتحال ایتمشیدی عصرینك اعیان ادباسندن علی بن محمد بن یحیی ابوالحسن الدرینی که خلفای عباسیه‌دن مقتفی لامر اللهه انتسابی جهتیله (ثقة الدولة) دیو معروف وعلم وأدب ایله موصوفدر وبغدادجه تکیه ومدرسه کبی بعض خیرات ومبراتی واردر ذاتا اشبو شهده‌نك پدری ابو نصر احمده خدمت وملازمت ایلر ایدی (ابونصر) اکا کریمه‌سی صاحبة الترجمه‌یی ترویج ایلمکله موما الیه او سایه‌ده کسب تحیز وتمیز ایلیه‌رك مقرب پادشاهی اولمق درجه‌لرینه قدر ترقی ایتمشدر موما الیهك ولادتی درتیوز یتمش بشده ووفاتی بشیوز قرق طقوز سنه‌سی شعباننك اون التنجی صالی کوننده واقع اوله‌رق جنازه‌سی ابتدا کندی خانه‌سی دروننه دفن اولنمش ومؤخرا زوجه‌سی (شهده) ذکر اولنان تاریخده وفات ایتدیکنده انك دفن اولندیغی محله نقل ایدلمشدر اه رحمهما الله تعالی ٠

(شهده)

بنت عمر بن احمد بن هبة الله احمد بن يحيى بن جرادة العقيلى الحلبى در كه بوندن اول حرف السينده بيانى وعد اولنان مشهور (سيدهٔ حلبيه) در حلبده التيوز يكرمى بر تاريخنده فاضل كاشفرينك درسنه حاضر اوله رق اندن استماع علم ايتمش وثابت بن شرفدن وسائرلرندن اجازت المشدر صلاح الدين الصفدى مرحومك عنوان انتصرده بيانه كوره كندى استادى (علم الدين) دخى سيدهٔ مشار اليهادن درس اوقومش اولديغندن استاذ مشار اليه « شهده بزه محدث مشهور شيخ حافظ ضياء الدين عمر ابن بدر بن سعيد الموصلى دن روايت حديث ايتدى وحافظ مشار اليهدن بزه اندن غيرى نقل احاديث ايدن اولدى » ديمشدر اه وفاتى يديوز طقوز تاريخنده حلب شهرنده واقع اولمشدر برادرى قاضى مجد الدينك وفاتندن صكره دنيايه رغبت ايتيوب البسهٔ فاخره كيمز اولمشيدى . رحمها الله تعالى اه

و (شهده) اغاينك التنجى جلدنده محرر اولديغى اوزره آتية الترجمه عاتكهٔ مغنيه نك اناسى وفى الاصل امويه دن وليد بن يزيدك جاريه سى بر خانندهٔ مشهوره در .

(شهربانو)

آخر اكاسرهٔ ايران اولان (يزدجرد) ك شول كريمهٔ سيدر كه خلافت حضرت فاروقده واقع ايران فتوحاتنده ديكر ايكى همشيره سيله برابر ايادئ اسلاميانه كچدرك حضرت حسين افندمز اخذ واستفراش ايلمكله اندن (على زين العابدين) دنيايه كلمشدر . ربيع الابراره وسير حلبيه ده وصحائف الاخباره ومشارق الانواردهٔ مذكوردر كه يزدجردك اوچ قزى وار ايدى حضرت عمرك خلافتنده سبى اولنوب برى عبد الله بن عمره وديكرى محمد بن ابى بكره وبريسى دخى حسين بن على يه اصابت ايلدى عبد الله بن عمر كه حضرت عمر الفاروقك مخدوميدر انكلكندن (سالم بن عبد الله) ومحمد بن ابى بكر كه حضرت ابو بكر الصديقك مخدوميدر انكلكندن (قاسم بن محمد) جنابلرى حاصل اولوب صلب جناب حسينلدن دخى صاحبة الترجمه رحيله (زين العابدين) افندمز وجوده كلمشدر بو اوچ ذات عالى قدر علم و ورعجه جمله يه فائق اولدقلرندن ذاتا

اوطه‌لق اتخاذندن احتراز اوزره اولان اهالئ مدینه اندن صکره جاریه استفراشنه رغبت ایتدیلر اه

بعض کتابلرده زین العابدین افندمزك والده‌لرینك اسمی (غزاله) یاخود (سلامه) اولمق اوزره واقع اولان افاده‌یه بوراسی منافی اکلاشلمسون که (شهربانو) لفظی صاحبة الترجمه‌نك اسم اصلیسی و (غزاله) یاخود (سلامه) لفظلری بعدالاسلام اولان نام عربیسیدر ٠

(شهرناز)

حرف الالفده مذکور (ارنواز) ك همشیره‌سیدر که ملوك فرس قدیمك طبقهٔ پیشدادیه‌سندن جمشید شاهك همشیره‌لریدر ایکیسی بردن ضحاکك تحت تزوجنده ایدیلر انك وفاتندن صکره فریدون شاهه انتقال ایلدیلر ٭

(شیرین المغنیه)

اکاسرهٔ ایراندن یعنی ایرانك اسکیدن (کسری) تعبیر اولنور پادشاهلرندن (خسرو پرویز) خبیثنك خاننده ومحبوبه‌سی اولان مشهور شیریندر که انی تزوج ایتمشدر تاریخلرده مذکور (قصر شیرین) پرویزك مزبوره نامنه بنا ایتدرمش اولدیغی سرایك آدیدر ٠ کندی انك فرهادیدر اه

بعض کتب تواریخده منقولدر که (شیرین) خسرو پرویزه کندندنصکره کیمسه‌یه وارمامق اوزره عهد ایتمش ایمش وقتاکه (شیرویه بن پرویز) باباسنك یرینه تخت حکمرانی‌یه جالس اولوب پرویزك قتلنی قصد ایدنلره مسامحه بلکه معاونت ومساعفه ایدرك بالاستقلال پادشاه اولدی شیرینی المغه قالقشوب وهرنقدر شیرین امتناع ایتدیسه‌ده دکلیوب جبر وتضییقه واسناد تهمت زنا ایله ناموسنی تهدیده باشلامش اولدیغندن (شیرین) بروجه زیر اوچ شرط بیان ایدوب کندینك حصول تزوجی خصوصنی انلرك اجراسنه تعلیق ایتمشیدی برنجیسی زوجی پرویز هرقاچ کشینك مباشرتیله قتل وتلف ایدلمش ایسه انلرك کاملا کندیسنه تسلیمیله اعدامی ایکنجیسی شیرویهك بالذات بریوکسك یره چیقوب شیرین حقنده سویلمش اولدیغی شیلرك کلیا اصلسز وافترا اولدیغنی ملأ ناسده اعتراف واعلان ایلمسی اوچنجیسی پرویزك برعهدینی یرینه کتورمك اوزره مزارینی آچوب یاننه کیرمسیچون کندیسنه رخصت ویرلمسیدر بو شرطلری شیرویه بر بر اجرا ایدوب اوچنجیسنده (شیرین) پرویزك قبرینه

کیرمك یانده صاقلامش اولدیغی برزهرلی خاتم ایله کندیسنی تسلیم ایلمشدر اه بو (خسرو پرویز) اول خبیثدرکه طرف رسالتدن المش اولدیغی نامهٔ سعادتعلامه یی دست ناپاکیله پاره پاره ایتمك جنایت عظیمه سنه جرأتدن صکره اکاده قانع اولیه رق کندی طرفندن منصوب اولان یمن والیسی باذانه که مؤخرا اسلامشرفندایمان اوله رق یمن والیلکنده ابقا بیورلمشدر نامهٔ مخصوص ارسالیله سلطان دو جهانی دردست ایدوب طرفنه اعزام ایلمسنی امر ایتمشدی بوخبر جانب یمندن سیدالبشر افندمزه واصل اولدیغی اوانده خبیث مرقومك باشنه بلای اختلالر قوپه رق عاقبة الامر اوغلی شیرویهك امریله وجودی ازاله اولنمغله صورت حال وحی ذی الجلال ایله معلوم رسالت اولمش وانلر دخی وقعه یی علی وجه الوقوع یتاریخها اعلام بیورمشدر اه

بو خسروك برکره « آه شو ملك وسلطنت پایدار برشی اولسه نه اعلادر » دیمسی اوزرینه شیرینك « اکر پایدار اولیدی بزه انتقال ایتزایدی » دیمش اولدیغی (ربیع الابرار) منتخبی اولان (روض الاخیار) ده مطالعه کذارکمزی اولمشدر اه لاحول ولاقوة الا بالله .

(شیماء)

حرف الحاده (حذافه بنت الحارث السعدیه) عنوانیله کذران ایتدیکی اوزره حلیمهٔ سعدیه نك قزی شیمادرکه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمزه حضرتلرینك سوت همشیره لریدر ذات محمود محمدی یه محبت محضه اوزره اولمغله

یارینا أبق أخی محمدا * حتی أراه یافعا وأمردا
ثم أراه سیدا مسودا * واکبت أعادیه معا والحسدا
وأعطه عزا یدوم أبدا

دیو دعا ایلردی سلطان الانبیا حضرتلرینك هم شبابت وکهولت وهمده ریاست نبوت ایله عالمه سیادت وخوشلری زمانلرینه یتشوب نائل آمال اولمشدر .

نظم آتی دخی شیمانك حضرت فخر رسالتی ترقیص ایدرك سویلدیکی ارجوزه در .

هذا أخ لی لم تلده امی * ولیس من نسل أبی وعمی
فدیته من مخول معمی * فانمه اللهم فیما تنمی

مآلی بو بنم بر برادرمدرکه انی انا طوغرمامشدر بابامك وعموجه‌مك نسلندنده دکلدر . اکا جانم فدا اولسون دایسی وعمیسی چوق بر عالی تباردر . یارب اکاده نشو ونما احسان ایله » دیمك اوله‌رق ثنا ودعادن عبارتدر . اولکی نظمك مآلی روش افاده‌دن ظاهر اولمشدر اه (شیماء) لفظی بنلی معناسنه اوله‌رق صاحبة الترجمه‌نك لقبی اولوب اسم اصلیسی (حذافه) یاخود (جدامه) در نته کیم بیان اولندی .

حرف الصاد

(صاحبة الجمل)

حضرت عائشه افندمزك جانب علیالرینه اشارتدرکه « لیت شعری ایتکن صاحبة الجمل الادبب تخرج فتنبحها کلاب الحوأب » کلام اعجاز اتسام پیغمبریده تلمیح بیورلدیغی اوزره حضرت مشارالیها وقعهٔ معروفهٔ جملده

نحن بنو ضبة أصحاب الجمل * ننازل الموت اذا الموت نزل
والموت أحلی عندنا من العسل

نشیده‌سیله مباهی اولان (بنی ضبه) رجالی جانبلرندن بالخاصه او وقعه ایچون اهدا اولنان (عسکر) نام تو یلی بر ارکك دوه‌یه رکوب ایله حاضر بولنملری وقعهٔ مزبوره‌یه (وقعة الجمل) وکندیلرینه (صاحبة الجمل) اطلاقنی بادی اولمشدر .

(صاحبة الرؤیا)

اهل سیرك افاده‌لرندن اکلاشلدیغی اوزره سابقة الترجمه (رقیقه بنت ابی صیفی) لقبیدرکه استسقای جناب عبدالمطلب خصوصنه دائر بر رؤیا کورمشیدی آتیة الترجمه (عاتکه بنت عبد المطلب) دخی صاحبة الرؤیا درکه انکده بدر وقعه‌سنه دائر بر رؤیاسی واردر محلنده بیان اولنور .

(صاحبة النعامة)

اعتماد اولنمیه‌جق شیئه اعتماد ایله خیبت وخسرانه دوچار اولان کیمسه حقنده « انت کصاحبة النعامة » دیو ضرب اولنان مثلك منشائی بر بون خاتوندر (نعامه) دوه قوشی دیمکدر . منشأ مثل بودرکه مزبور

کیمسه‌سز و بیچاره اولمغله امور وخصوصنی عشیرت اهلی وقومشولری کورولر ایدی برکون صحراده کزر ایکن بر دوه قوشی کوردیکه (صعرور) دیدکاری صمغ غلیظی یوکله بوغازنده طیقانوب قالدیغندن حرکته بی مجال اولمش یاتور همان واروب صاحبسز دوه بولدم دیه‌رك اخذ و باش اورتوسیله بر اغاجه بند ایلیوب « بعدما برطرفه نقل و کوچ ایتمك خصوصنده قومشولرمك دولرینه احتیاجم قالمدی بار و بنکاهمی بوکا تحمیل ایدرم » دیوسویندرك اوبه‌یه کلور واسان استغنا ایله « من کان یحفنا و یرفنا فلیزك » یعنی امورمی درعهده و بکا احسان واعانه ایدنلر من بعد فراغت ایتسونلر دیو بلند آواز ایله ندا ایدر بعده چادرینی قالدیروب اثاث ورثاثنی (خرتی پرتیسنی) اکا تحمیل ایتمك اوزره نعامه‌یی بند ایتدیکی اغاجك یانه کوچ ایله کوتورر مکر نعامه بوغازنده قالان صمغی یوتوب غصه‌دن قورتلمش و برتقریب ایله بندن دخی خلاص اولمش اولمغله بیچاره بو حالی کورنجه شاشارقالوز هم نعامه‌دن محروم وهم عشیرتی خلقنك اعانه‌لرندن مأیوس اولور ٠

(صالحه بنت الملقن)

ابن الملقن الشافعی احفادندن شیخ نورالدین ابی الحسن علی کریمه‌سی (صالحه ام الهنا) درکه اشیاخ امام سیوطیدندر حرف الخاده مذکور (خدیجه بنت الملقن) بونك همشیره‌سی ایدی یدیوز طقسان بشده تولد ایتمش وسکز یوز یتمش التی رمضانده وفات ایلمش اولدیغنی امام سیوطی کتاب المنجمده ذکر ایدوب جدندن اخذ حدیث ایتمشدی دیمشدر ٠

(صبیحه)

اندلس ملوکندن ملك حکم مستنصرك زوجه‌سی اولان صبیحه درکه عقل وذرایله متصف ومهام سلطنته واقف برمخدره یکانه اولمغله زوجی زمانده بین الوکلا کسب وقع ونفوذ ایلمش واکثر ارکان دولت کندیسنه مائل ومنجذب بولنمش ایدی مشار الیهك وفاتی وقوعنه برینه هنوز اون برياشنده بولنان مخدومی هشام ثانی (المؤید بالله) عنوانیله صاعد مصعدهٔ حکمرانی اولمغین حداثت سنی جهتیله تسویهٔ امور مهام وتمشیت مصالح انام ایچون اتفاق آرا ایله والده‌سی مشار الیها وصیه نصب اولنمشدر اندلس تاریخنده ذکری وثنایی واردر ٠

(صحر)

حرف الحامده یاد اولندیغی اوزره حکیمات عربدن اولان صحر در که عرب اقدمیندن وعاد حکمدارلرندن اولان لقمان کریمه‌سیدر حقنده « جزاء سنمار » مثلی « مالی ذنب الا ذنب صحر » دیو ضرب مثل ایدرلر ومنشأ مثلی شوکونه بیان ایلرلر که مومالیه (لقمان) اوغلی (لقیم) ایله برکون نهبانی بعض اعدا طرفنه نهب وغارت قصدیله یعقوب هر بری برجانبه عزیمت ایلدکلرنده نصکره (لقیم) برسوری دوه‌یه تصادف ایلمکله سوروب او به‌لرینه کتوردی همشیره‌سی (صحر) دخی دوه‌نك برینی بوغازلیوب یمك یاپه‌رق پدرلری لقمانه منتظر اولدیلر بروقتده نصکره مرقوم تهی دست عودت ایدوب کیفیته واقف اولدقده رشك ایلمکله حسد ایله حدت ایدرك صحری ضرب ایلدی و میدانینك قولنجه اورمسیله اولدردی بناء علیه ایلك مقابلی کلدك کورن ویا جرم وگناهی اولیه‌رق مظهر اصابت اولان کیمسه « مالی ذنب الا ذنب صحر » دیمك بین العرب امثالدن اولدی اه نام مزبوره قاموسده صرف ومعنی جائز اولمق اوزره صاد مهمله‌نك ضمی وحاء مهمله‌نك سکونیله مضبوط اولدیغی حالده مجمع الامثالده صادنك فتحی وحاء مهمله‌نك برینه خاء معجمه ایله ضبط اولنمشدر

متن قاموسده مزبوره (صحر) لك اخت لقمان اولمق اوزره کوسترلدیکنی مشهوره مخالفتی جهتیله عاصمی مرحوم نخطئه اعتمش ایسه‌ده شرح قاموسده سید مرتضی اك دخی روایت اولدیغنی بیان ایتمشدر .

(صخره)

کتب لغتده « وعند جهینة الخبر الیقین » مثل مشهوریله منشأ نده مذکور اولان صخره‌در که قبیلهٔ بنی کلابدن (حصین بن عمر بن معاویة ابن عمرو) لك همشیره‌سیدر منشأ مثل بودر که مرقوم حصین قبیلهٔ جهینه‌دن (اخنس) نام کیمسه ایله کشت وکذار ایدرلر ایدی برکون برمحله نزول ایلدکارنده ایکیسی دخی قاتلی مقوله‌سی اولغله اخنس جهتی حصین کلابینی قتل ومالنی اخذ ایلدی حصینك همشیره‌سی (صخره) اندن صکره هر موسم عربده یعنی پنار وقتلرنده برادرینه ندبه ومأتم ایدوب کریه وزاری قیلرایدی مزبوره عادتی اوزره یه موسمده افغان ایدر ایکن (اخنس) ایشتمکله « حصینی صورانلر بزم قبیله‌دن صورمایدرلر که حقیقت خبر اوراده‌در » ماکنده اولمق اوزره

تسائل عن حصين كل ركب * وعند جهينة الخبر اليقين

ديمشدى مرقومك اوسوزى شائع اولەرق بيتك مصراع ثانيسى مثل مشهور اولدى صاحب قاموسك قولنجه مثل مزبور (وعند جهينة الخبر اليقين) صورتنده در كه (جهينه) نام ايله برمیخانه جى اسميدر .

(صدقى امة الله قادين)

بيك سكسان طقوز تاريخنده متوفى وادرنه قپوسنده امير بخارى زاويه سى جوارنده مدفون اولان قامتى زاده عبدالرحمن افندى زاده محمد افندى كريمه سيدر كه استانبول اديبه لرندندر الهياتى وديوان اشعارى ودها بعض آثارى واردر پدرى ايكى كره استانبول قاضيسى اولدقدن صكره ايوب قضاسندن معزولا وفات ايتمشدر تاريخ وفاتنه كريمه سى صدقى قادين قطعهٔ آتيه يى سويلمشدر .

قامتى زاده افندى ايديجك عزم جنان
اغلدى انك ايچون ماتم ايدوب انس ايله جان
ديدى تاريخ وفاتنى قزى (صدقى) انك
قامتى زاده يه أعلاى ارم اوله مكان
١٠٨٩

يكرمى بش سنه صكره كنديسى دخى بيك يوز اون بش تاريخنده ارتحال ايدوب پدرى يانه دفن اولنمشدر (صدقى فاضل) تاريخ وفاتيدر .

١١٥

اسمى اعتباريله تذاكر شعرا اصحابنه اتباعا حرف الالفده (امة الله) عنوانيله ذكر اولنمش وبرقطعهٔ غزليه سنى دخى اوراده درج ايدلمش ايدى .

(صدوف العذريه)

مجمع الامثالده اشعار اولنديغى اوزره قبيلهٔ بنى عذره دن (حليس) نام شخصك قزى صدوفدر كه ظلم واساءتدن تبرى معرضنده مضروب اولان (لا نافة لى فى هذا ولا جمل) مثل مشهورينك قائله سيدر مزبوره نك مثل مذكورى تفوهى شويله اولمشدر كه كنديسى زيد بن الاخنس العذرينك تحت تزوجنده اولوب زوجنك بشقه برقادينه دن (فارعه) اسمنده برقزى وار ايدبكه آيرى برادده ساكن اولور ايدى (زيد) برارالق ديار آخرده بولنمغله انك غيبوبتى اثناده قزى (فارعه) قبيله رجالندن (شبيب) اسمنده

برکیسه ایله الفت پیدا ایدرك هر کیجه پدرینك دوه‌لرندن بارکك دوه‌یه بنوب شبیه کیدر ایدی (زید) سفرندن عودت ایتدیکی صره‌ده برکاهنه‌یه اوغرایه‌رق اندن اهل بیتی حقنده بعض اویغونسزلق وقوعنی استنباط ایتمکله طوغری حرمی نزدینه کلوب تلاش واضطراب ایله حقنده اظهار اماره اشتباه ایلدکده قادینجغز ما آل حاله آکاه اولمغین « یازید لاتجعل واقف الاثر لا ناقة لی فی هذا ولاجمل » دیمش ویونسکله (فارعه) نك حالنه تعریض ایتمشیدی ایشته اندن صکره قول مذکور مثل اوله‌رق قالمشدر (قال)

وماهجرتك حتی قلت معلنة * لا ناقة لی فی هذا ولاجمل

شعر وانشا اربابندن برچوغی بومثلی اثرلرنده تضمین وارسال ایتمشلر ایسه‌ده صلاح الدین صفدینك شهادتی اوزره کندی معاصرلرندن شهاب ابوالثناء محمودك بر قصیده لامیه‌سنده مطلع واقع اولان ابیات آتیه‌ده‌کی قدرکوزل ایراد ایدن اولمامشدر

أستغفرالله أین الغیث منفصلا * من بره وهوطول الدهر متصل
من حاتم عد عنه واطرح فیه * فی الجود لابسواه یضرب المثل
أین الذی بره الآلاف یتبعها * کرائم الخیل ممن بره الابل
لومثل الجود سرحاقال حاتمهم * لا ناقة لی فی هذا ولا جمل

مشار الیه صلاح الدین یونس لامیة العجم شرحنده

فیم الاقامة بالزوراء لاسکنی * فیها ولاناقتی فیها ولاجملی

بیت مشهوری ذیلنده سویلمشدر فقط مثل مزبورك منشأ وقائلنی بیان صره‌ده صاحبة الترجمه‌یی (الصدوق العدویه) دیو کوسترمکله ایکی وجهله خطاده بولنمشدر (عدویه) قیدی مجمع الامثاله وحرف تعریف ایله (الصدوف) تعبیری قاموسه مخالفدر ٠

(صفوت)

استانبول ادبیه‌لرندن اولان صفوت خانمدر که تذکرهٔ فطینده کوسترلدیکی اوزره بکلکجی محب افندی کریمه‌سی ومواليدن رفعت بك نامنده برذاتك زوجه‌سی ایمش ٠ بنت فکری اولان نظم آتی تذکرهٔ مذکوره‌ده کوریله‌رك یازلمشدر

دوشمه دیردم دخی بردرده کوکل آه سکا
بنه دوشدك یکی بردرده کیم ایواه سکا

باغلایوب زلفی ایله بو کیجه محکم طویدم
اسکی دیوانه دیدی ای کوکل اول ماه سکا
نیجه بر راه مجازه کیده جکسین یاهو
بیلدیره طوغری یولی حضرت الله سکا
دون کوروب حال دکرکونی ایتدك انصاف
غالبا ایتمش اثر آه سحرکاه سکا
صفوتا راز دلك کیمسه یه اظهار ایتمه
کون اولور یاردم ایدر بردل آکاه سکا

بیك ایکیوز اللی اوچ تاریخنده وفات ایتمش وایوبده پدری مقبره سنه دفن اولنمشدر

(صفوراء)

حضرت شعیب علیه السلامك کریمه سی وحضرت موسی افندمزك حلیله سی اولان صفورادرکه قرآن کریمده « تمشی علی استحیاء » ثناء جمیلیله یاد بیورلمشدر حضرت شعیب انی سکز یاخود اون سنه کندیلرینه اجیر اولوب خدمت ایتمك شرطیله واو مقابله ده حضرت موسایه تزویج بیورمشیدی اه

قادین قسمنه قیبلان نکاح مذهبمزجه اون درهم کوش قیمتندن اقل اولمامق اوزره کرك اقچه وکرك مباح الانتفاع اموال جنسندن اوله بیلور ایسه ده ویریله جك مالك متقوم اولمسی یعنی مباح الانتفاع وصحیح البیع بولنمسی مشروط اولدیغندن برکیمسه حین عقد وتزوجده مهر نامنه اوله رق مجهول الجنس برمال تسمیه ایتسه مثلا بن شوقادینه نکاح اوله رق بر حیوان یاخود بر اوریه ویاخود بر او ویره جکم دیسه ده اوك نره ده اولدیغنی وحیوانك نه جنس حیوان واوریه نك نه نوع شبدن ایدوکنی تعیین وبیان ایتمسه ویاخود شو کوله وشو سرکه مقابلنده دیو برشخص کوسترك ویا برفوجی یه اشارت ایلیه رك تزوج ایتسه ده مع هذا که کوله دیدیکی شخص حر وسرکه دیدیکی شی شراب اولسه مال متقوم اولمدیغیچون بونلرك هیچ بری مسموع ومعتبر اولمیوب حین حاجتده مهر مثل اعطاسی لازم کله جکی کبی بر حر آدم برقادینی مهر برینه کندیسنه مثلا برسنه خدمت ایتمك یاخود اکا تعلیم قرآن ایلمك اوزره تزوج ایتدیکی صورتده دخی بونلر معتبر اولمه رق

ینه مهر مثل لازم کله جکدر زیرا مهر نامنه تسمیه اولنان شی مال دکلدر همدم خدمت خصوصنده قلب موضوع واردر چونکه زوجینك موضوعی زوجه‌نك زوجه خادمه اولمسیدر یوقسه زوجك زوجه‌یه خادم اولمسی دکلدر لکن اکر قادینك کندینه دکلده افندیسنه وحره اولدیغنه کوره ولیسنه خدمت ایتمك اوزره تزوج ایدرسه صحیح ومعتبردر اشته شعیب علیه السلامك قصه‌سی بوقبیلدندر نته کیم مولانا (عینی) کنز شرحنده تصریح ایلمشدر ٠

(صفیه بنت حیی)

حرف الالفده (امهات المؤمنین) عنواننده کذران ایتدیکی اوزره ازواج مطهرهٔ حضرت خیرالبریه‌دن اولان (صفیه)درکه خیبر امیری حیی ابن اخطب النضیری الاسرائیلی کریمه‌سی ایدی ذاتا سر آمدان اهل خیبردن کنانة بن ابی حقیقه منکوحه اولدیغی حالده فتح خیبرده ایادیٔ اسر اسلامیانه کچدکلرنده ابتدا حصهٔ غنیمت اوله‌رق اصحابدن دحیة بن خلف حضرتلرینه اصابت ایتمشلر ایدی قومنك کشی زاده‌سی اولمق حیثیتلرینه مبنی مشارالیه جانبندن جناب نبوتمآب طرفنه ترك اولنوب ذات حضرت رسالت جانبلرندن دخی آزاد بیوریله‌رق حلائل سنیه سلکنه ادخال بیورلمشلردر ٠

کندیلری مقدما عالم منامنده « قوجاقلرینه بر آی دوشدیکنی » کورمشلر ایمش : مکر ماه کونین افندمز حضرتلرینه همسر اولمق شرف عالمبهاسنی احراز ایده جکلرینه اشارت ایمش : نقل ایتدکلرنده تعبیر واقعه ظاهر اولمغله « سن عرب ملکنه وارمق ایستیورسین » دیو پدرلرندن وعلی قول زوجلری اولان کنانه‌دن بر آجی توقات یمشلردر اهـ مسامرات جناب محیی الدینده مبین اولدیغنه کوره کندیلرندن اون حدیث شریف روایت اولنمشدر رضی الله تعالی عنها ٠

(صفیه بنت شرف الدین)

امام شرف الدین احمد بن احمد المقدسی کریمه‌سیدرکه اعیان عصر صفدیدن شیخ بهاء الدین ابن العز عمرك زوجه‌سی قدسلی بر محدثه خاتوندر محدث ابن عبد الدائمدن روایت حدیث ایتمش ومسلم شریفی

اوفوتمش وچوق وقت معمره اولوب یدیوز قرق سنه‌سی ذی الحجه سنك ایام معدوده سندن (*) چهارشنبه کونیده ارتحال دار بقا ایلمشدر رحمها الله تعالی ؛

(صفیه بنت مجدالدین)

مشایخ محدثیندن امام مجدالدین احمد بن عبدالله بن المسلم بن حماد بن میسرة الازدی کریمه‌سیدرکه (مسند الشام) دیدکلری محدثهٔ بنامدر محدث آبن عساکر و یحیی الثقفی اصحابندن ودها بشقه‌لرندن روایت فقه وحدیث ایلمشدر استاد صلاح الدین الصفدی اولان علم الدین البرزالینك اندن استماع واستفاده‌سی واردر صلاح الدینك تحریرینه کوره مشار الیها صلاح ومیمنت اهلی برخاتون ایمش حج ایتمك نیتیله چیقوب مدینهٔ منوره‌ده عمری آخر اولمغله اول محل مقدسده تسلیم روح ایدوب نمازی حرم شریف نبویده قلنه‌رق جنت بقیعه دفن اولنمشدر فی ١٢ ذی القعده سنة ٧٠٤ التیوز قرق یدی تاریخنده تولد ایمش ایمش رحمها الله تعالی ؛

(صفیه بنت عبد المطلب)

عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف کریمه‌سی صفیه‌درکه عائلهٔ نبوتدن وعجائز الجنتدندر ؛ عائلهٔ نبوتدندرکه پدر والاکهر حضرت سید البشرك همشیره‌سی وبالذات کندیلرینك عمهٔ محترمه‌سی یعنی خاله‌سیدر ؛ عجائز الجنتدندرکه حق علیاسنده حضرت خدیجه وعائشه واسماء ذات النطاقین افندیلرمزله برابر پیره زنان بهشت معناسنه اولهرق (عجائز الجنة) بیورلمشدر همشیرلری اروی وام حکیم البیضاء وامیمه وبره کبی جاهلیت اوزره قالمیوب شرفیاب دین مبین اولهرق یشامش وهجرت سنیه‌نك یکرمنجی سالنده خلافت حضرت عمر الفاروقده ارتحال دار قرار بیورمشدر فصاحت وبسالت اهلی عائله وادیه برخاتون ایدی آثار فصاحت وماثر بسالتی بووجه آتی صره‌سیله ذکر اولنه‌جقدر ؛ حرف الالفده (اروی بنت عبد المطلب) عنوانیده کوسترلدیکی اوزره بونلرالتی همشیره اولوب جمله شعر وفصاحت اهلی اولدقلری وآخر عمرنده پدرلری عبد المطلبه کیندی امریله پر قطعه مرثیه سویلدکلری سیر ابن هشام ایله مستدرات محی الدیندن نقلا اوراده بیان اولنمشیدی آشنه اوصره‌ده

(*) عشر ذی‌الحجه‌یه (ایام معدوده) اطلاق اصطلاح مخصوصدر ؛

صاحبة الترجمه صفيه بنت عبدالمطلبك دخى سويلمش اولديغى مرثيه ابيات آتيه دن عبارت اولوب مسامراتده مطبوع اولان صورتى ياكلشلى اولديغندن سير ابن هشامدن تصحيح اولنه رق يازلمشدر

أرقت لصوت نائحة بليل * على رجل بقارعة الصعيد
ففاضت عند ذلكم دموعى * على خدى كمنحدر الفريد
على رجل كريم غير وغل * له الفضل المبين على العبيد
على الفياض شيبة ذى المعالى * أبيك الخير وارث كل جود
صدوق فى المواطن غير نكس * ولا شخت المقام ولا سنيد (٧)
(٨) طويل الباع أروع شيظمى * مطاع فى عشيرته حميد
رفيع البيت أبلج ذى فضول * وغيث الناس فى الزمن الجرود
كريم الجد ليس بذى وصوم * يروق على المسود والمسود
عظيم الحلم من نفر كرام * خضارمة ملاوثة اسود (٩)
فلو خلد امرؤ لقديم مجد * ولكن لا سبيل الى الخلود
لكان مخلدا اخرى الليالى * لفضل المجد والحسب التليد

بونلردن ايكى اولكى بيتلر « افتادهٔ خاك ممات اولمش ياتور برذات اوزرينه كيجه لين نوحه كر ماتم اولان بر خاتونك سسندن اويقوسز قاله رق كوزلرمدن اينجو دانه سى كبى ياشلر يناغمه دوكلدى » ماكيله پدرينك كأنه وفاتى وقوعبولمشده عادت عرب وجهله اوزرينه ماتم اولنمقده بولنمش اولديغنى افاده دن عبارت اولوب ابيات باقيه دخى پدرينك عالى تبارلغيله برابر صاحب جود وكرم وعشيرتى ايچنده مطاع ومحترم اولديغى وكوزل يوزلى وكوسترشلى وهركس حقنده منفعتلى وعيوب ونقائصدن برى وجد بجد عالى وسامى وهردرلو مكارم ومحاسنى حاوى بولنديغى بيانيله « شايد مجد موروثيله انسان دار دنياده مؤبد اولمق لازم كلسه بنم بابام اوته دنبرو حائز اولديغى شرافت اصليه سى سببيله ابد الآباد باقى وبى زوال اولور ايدى ولكن دنياده بقا ايچون بر طريق يوقدر » ماكلرنده در بوندن بشقه مشار اليهانك آثار بديعهٔ نظميه سندن ابيات آتيه دخى ديوان حماسه نك باب المديحى منتخباتندندر

ألا من مبلغ عنى قريشا * ففيم الامر فينا والامار
لنا السلف المقدم قد علمتم * ولم توقد لنا بالغدر نار

(٧) اودعى منهم النسب والشخت الضعيف (٨) الشيظمى الفتى الجسيم والوصوم العيوب (٩) الخضارمة الكثيرة العطايا والملاوثة الشرفاء

وكل مذهب الاختيار فينا * و بعض الامر منقصة وعار

ابيات مرقومه مرزوقينك افاده سنه كوره « بنم طرفدن قوم قريشه برتبليغ ايديجى اولسه كه حكومت ومشورت نه سبيه مبنى يزده اولمش وخلق نه ايچون يزه تابعيتده بولنمشدر . سز ابى پيلورسكز كه بزم شرافت قديمه مز وحق تقدمز واردر و بزم ايچون غدر آتشى اشعال اولنمامش يعنى نقض عهد علامتى بلورمامشدر امور واحوالك بعضيسى عار ونقيصه دن عبارت اولديغى حالده هر خير و فضيلت بزه در » ديمك معناسنه اولهرق قريشى برماده ضمنده استنطا ايله انلرى تسريح واغرا قصديله سويلمشدر و بعض شراحك نقلنه كوره مشار اليها انى بنى هاشمى بنى اميه يه ترجيح وتقديم ايله ابو سفيانه تعريض مقامنده سويلمشدر اه قالديكه « ولم توقدلنا بالغدر نار » تعبيرى عربلرجه برعادت جاهليه يى حاكيدركه انلر وقت جاهليتده پيمانداش اولدقلرى برقوم ايله نقض عهد و پيمان ايده جك اولدقلرى صورتده آتش ياقوب اكا لعن ونفرين ايدرلر ايدى . سورهٔ طه ده كى « أو أجد على النار هدى » آيت جليله سى حقنده تفسير كشافده اولنان استشهاد اوزرينه شرح شواهددده مناسبتله نقل اولنان « نيران العرب » ايچنده اشبو (نار الغدر) ذكر اولنمامشدر .

(استطراد)

نيران عرب (نار التحالف) و (نار الاهبة) و (نار القرى) و (نار الاسد) و (نار الصيد) و (نار البيض) و (نار الاستطار) كبى اسمابنه مضاف برقاچ نوع اشعالاتدن عبارت اولوب بونلردن (نار التحالف) تعبير آخر ايله (نار المهوّل) ديدكلرى آتشدركه ايكى كيمسه بينلرنده خصومت واقع اولوب يمين و يرمك اقتضا ايتدكده اصول تحليفى اجرا ايچون مخصوص بر آتش حفره سى اولور ايدى او حفره يه كيدبلوب يا يمينى تأكيد و ياخود يمين ايده جك كيمسه نك جلب نكولى ايچون آتشه خفيا طوز آتارلر ايدى چاتر پاتر ايتدكجه صنبى برتهويل وتخويف حاصل اولور ايدى . (نار الاهبه) كه حاضراق آتشى ديمكدر محاربه مراد ايتدكلرنده ارقداشلرينه طوپلانمق وحاضرلنمق اخطارى ايچون ايقاد ايتدكلرى آتشدر . (نار القرى) كه ضيافت آتشى ديمكدر خاندان كيمسه لرك طعام ضيافت ترتيبلرنده خلقه اعلام ايچون ياقدقلرى آتشدر . (نار الاسد)

یولجیلرك اثنای راهده مرور کاهلرو اولان اورمانلرده ارسلان بولنمسدن خوف ایتدکاری صورتده یاقدقلری آتشدر که تجربه‌لری ایجابی ارسلان قسمنه آتشدن دهشت کلمکله انی اورکدوب کندیلری سلامت بولمق ایچون ایدرلر ایدی ارسلانه آتشدن قورقدیغی ایچون « راهب » اطلاق اولنور که خائف معناسنه در ٠ (نار الصید) و (نار البرض) دیدکاری نار آو آولامق ایچون ایقاد ایتدکاری آتشدر که دوه قوشی یورطه‌سی بولمق و کوزلرینی قاشدیروب کیمك آولامق ایچون اشعال ایدرلر ایدی ٠ (نار الاستطار) آنش استسقا دیمکدر که باغمور استمکه ایچون آتی التعریف بروضع غریب ایله اجرا ایلدکاری آیین آتشیندر شویله که قتلق وقوراقلق وقتلرده اودك کوزلرك قولاق وقوبرقلرینه وعلی قور طوپقلرینه (سلع) و (عشر) نام اغاجلرك دللرینی باغلایوب واوجلرینی طوتشدیروب انلری بر صرب طاغك تپه‌سنه چیقارلر واو اشتعالی لمعان برقه تفأل ایله دعا ایدوب انکله باغمور یاغمسنه مترقب اولورلر ایدی نته کیم شاعرك شعر آتیسی عادت مرقومه‌یی حاکی وانك ذم وقدحنی حاویدر

لادر در رجال خاب سعیهم * یستمطرون لدی الازمات بالعشر
أجاعل أنت بیقورا مسلعة * ذریعة لك بین الله والمطر

اشته امیة بن ابی الصلتك

سلع ما ومثله عشرما * عائل ما وعالت البیقورا

بیتك حلی دخی بو معنادندر (عالت البیقورا) قولی سنهٔ مجدبه‌نك ثیران وحشه سلع وعشر دالریله صقندی و پردیکنی مشعردر (عائل) مثقل دیمکدر ائمهٔ علم ادبدن (ابو عبیده عیسی بن عمر) بن بو بیتك معناسنی نه اکلادم ونه دخی آکلیانی کوردم دیمشیدی یونی ابن هشام مغنی اللبیبك ماه زائده فصلنده ذکر ایتمشدر ٠

قالدیکه اولکی نظمك بیت ثانیسی مغلوط اولوب صاحب قاموس (س ل ع) ماده‌سنده بیت مرقومی ایرادایله جوهری یه تعریضا بو بیتده طقوز کونه غلط واردر دیمش وأغلاط مذکوره‌نك لغت ونحو کتابلرنده وخصوصیله مغنی اللبیب شرحلرنده مبسوط اولدیغی عالمك یلدیکی شیلر اولدیغی تاج العروسده حاشیهٔ ابن الطیبدن نقلا مصرح بولنمش اولدیغی حالده عاصم فاضلك ترجمه‌ده « انلردن برینه فرد واحد واقف اولمامغین

تولیدی بردانه‌سنی اولسون کندیلری بیان ایتمش اولیدی * دیو صاحب قاموسه تعریض ایدشی بك عجب دوشمشدر (فرد واحد) دن مراد عاصم مثلاك کندی اولمق کرکدر مع‌مافیه اغلاط دینیلنلرك اکثری غلط فاسد قیلندن دکلدر . تم الاستطراد .

صاحبة الترجمه (صفیه) نك حضرت فخر رسالت حقنده دخی متعدد مرثیه‌لری اولوب ابیات آتیه او جمله‌دن اولهرق عصرمزك علماسندن ومکهٔ مکرمه اهالیسندن (احمد دحلان) جنابلرینك سیر وغزوات سنیه‌یی حاوی جمع و تألیف ایتمش اولدقلری اثر معتبر مطبوعلرنده مندرج بولنان مرثیه‌دن منتخبدر

ألا یارسول الله کنت رجاءنا * وکنت بنا برا ولم تك جافیا
وکنت رحیما هادیا ومعلما * لبیك علیك الیوم من کان باکیا
فدی لرسول الله امی وخالتی * وعمی وخالی ثم نفسی ومالیا
فلوان رب الناس أبقی نبینا * سعدنا ولکن أمره کان ماضیا
علیك من الله السلام تحیة * وادخلت جنات من العدن راضیا

یعنی یارسول الله سن بزم امید افتخارمز ایدك و بزه هر بار محسن ومکرم اولوب حقمزده روادار جور وستم دکل ایدك . بزی اسیر کر وتعلیم وتربیتله طریق حق وحقیقتده رهبرلك ایدر ایدك . ارتق بوکونکی کونده سکا اغلایان اغلاسون . بزم انام وتیزم وعمم ودایم بعده کندم وجمله وارم رسول الله‌ه فدادر . اکر حق تعالی حضرتلری پیغمبرمزی بزه ابقا بیوریدی بختیار اولوردق ولکن حقك امری نافذ وماضی وحکم وتقدیری فصل سبق ایتمش ایسه ایشلر او وجهله جاریدر * یانبی الله سکا جناب حق جانبندن تلطیف وتحیت اولهرق صلات وسلام اولسون وذات برکزیده صفاتك دلخواه منیفك اوزره جنات عدنه ادخال بیورلسون اه

بیت اخیره‌کی (راضیا) قیدی * ولسوف یعطیك ربك فترضی * آیت جلیله‌سنك نزولنده حضرت سلطان دوجهانك * امتمدن بری دوز خقرار اولدقجه خشنود اولهمز * بیورمش اولدقلرینی تلمیحا ظریفانه بر استشفاعدر اه

اسد الغابه ده واصابه ده محرر اولدیغی اوزره مشار الیها ذاتا ابو سفیانك برادری اولان حارث ابن حربك زوجه سی اولدیغی حالده انك وفاتی وقوعنده ن صکره حضرت خدیجة الکبری افندمزك برادرلری عوام بن خویلده واروب اندن حضرت زبیر ایله برادری سایب بن العوامی دنیایه کتورمشیدی مخدوملری سایب صباوت حالیله بعض مرتبه یرامزلق وکندیلرینه راحتسزلك ایدر اولدیغندن

یسبنی السائب من خلف الجدر * لکن ابو الطاهر زبار أمر

بیورلر ایدی (ابو الطاهر) دن مقصودلری حضرت زبیردر چوجقلغنده کندیلری اویله تسمیه ایدرلر ایدی مؤخرا مشار الیه اکبر اولادینه اضافتله (ابو عبد الله) دیو مکنی اولمشلردر (زبار) کلمه سی شدت وقوت معناسنده لفظ زبیرك مکبری اولان (زبر) دن مبالغه در • پدرلری عوامك وفاتندن صکره حضرت زبیرك امر تأدیب وتربیه سی بسبتون والده لرینه قالمش اولدیغی جهتله مشار الیها بعض کره جناب زبیری ضرب ایله تأدیب ایدرلر ایدی پدرلرندن صکره کندیلرینك ولیلری بولنان عموجه لری (نوفل بن خویلد) اولادینه دوکلمزسن بو چوجغه بغض ایدیورسین دیو مشار الیهایه عتاب ایلمکله مشار الیها اوعتابه جواب اولهرق ارجوزه آتیه یی سویلیوب نوفله تعریض ایلمشدر

من قال انی ابغضه فقد کذب * وانما أضربه لکی یلب

ویهزم الجیش ویأتی بالسلب * ولایکن لماله خبا یخب (٦)

یأکل ما فی البیت من تمر وحب

یعنی هرکیم بنی اکا مبغض دیر ایسه یلان سویلر : بن انی انجق ادیب ولبیب اولسون وصفشکن اولوب غنیمت کتورسون ومالنی امساك ایله خست ودنائت اوزره اولهرق خانه سنده قوری خرما ایله حبوبات عادیه اکلنی اعتیاد ایتمسون ایچون ضرب ایلرم دیمکدر • نوفل بو ارجوزه یی طویدقده « یابنی هاشم ألا تزجروها عنی » دیو استغاثه یه دوشمشدر اه (کذب) و (یلب) کلمه لری مفتوح الوسط اولدقلری حالده (یخب) کلمه سنك مضموم الخاء اولمسی متبینك

(اتانی الکتاب ابر الکتب * فسمعا لامر امیر العرب)

قولی قبیلندن اولهرق جائز ونکیم کندیلرینك بوندن اولکی یتنده دخی واقعدر •

(٦) قال فی القاموس خب الرجل منع ما عنده وکتب بالفتح وبکسر الخداع الجبر والغنی لا یکون خداعا ما لم یکن مع

مآثر بسالتلرینه کلنجه ابن اثیرك تحریرینه کوره نسوان مسلمین ایچنده
اك اول غزا ایدن کندیلریدر خندق وقعه سنده که اکا غزوة الاحزاب دخی
دیرلر بر طاقم نسوان وصبیان ایله برابر حسان بن ثابت حضرتلرینك حصاری
دروننده تحفظ ایتمشلر ایدی حسان بن ثابت حضرتلری دخی ایچلرنده
ایدی بیشکاهلرینه بر دشمن یهودی کلوب حصارك اطرافنی طولاشمغه
باشلامسیله مشار الیها حضرت حسانه « چیق شو حریفی اولدر
قورقارمکه بو خائن قومنه یول کوستروب ارقه مزدن فرجه بولورلر ارککلرمز
ایسه هب دشمن قارشوسنده اولدقلرندن بو حالدن کیمسه نك خبری اولماز »
دیمشیدی حضرت حسان ایسه مسلوب الجساره بر ذات اولمغله
« ای عبد المطلبك قزی سن بیلورسینکه بن بو ایشك رجلی دکلم » دیوب
مردلك ایده مدیکندن مشار الیها همان النه بر صوپا الهرق چیقوب
مرقومی اولدرمش واستلابی خصوصنی رجولیتندن تأدبا حسانه حواله
ایتمك ایستدیسه ده حضرت حسان اکا ده اظهار جبانت ایتمکله حالی اوزره
ترك ایلمشدر رضی الله تعالی عنها •

(صفیه بنت یاقوت)

افتخار المدرسین یاقوت بن عبد الله الحبشی کریمه سی صفیه درکه اساتذهٔ
امام سیوطیدندر امام مشار الیهك کتاب المنجمده بیاننه کوره صفیه سکز
یوز درت سنه سی عید فطرنده دنیایه کلمش وعصرینك مشایخ محدثیندن
نور الدین بن سلامه وسائره دن استماع ایدوب (آسیه بنت جار الله)
المحدثه نك اجازت الدیغی ذواتدن اخذ اجازت ایلمشدر رحمها الله تعالی •

(صفیة الباهلیه)

حماسه شاعراتندن بر خاتوندر که نظم بدیعی جمله سندن اولان ابیات آتیه سی
دیوان الحماسه نك باب المراثیسی مندرجاتندندر

کنا کغصنین فی جرثومة سمقا * حینا باحسن ما یسموله الشجر
حتی اذا قیل قد طالت فروعهما * وطاب فیآهما واستنظر الثمر
أحنی علی واحدی ریب الزمان وما * یبقی الزمان علی شیء ولا یذر
کنا کانجم لیل وسطها قمر * یجلو الدجی فهوی من بینها القمر
فاذهب حمیدا علی ما کان من مضض * فقد ذهبت وأنت السمع والبصر

(جرثومه) ارومه کبی بر شیئك اصلی وکوکی دیمك اولوب (سمقا) لفظی

بویلمق معناسنه اولان سموقدن فعل ماضی مثنی و (یسمو) فعلی نشو ونمو معناسنه اولان سمودن مضارعدر (فیاتهما) کلمسی ضمیر غائب مثنایه مضاف اولهرق کولکه معناسنه اولان فیئ تثنیه‌سی اولوب مضاف الیه واقع اولان « هما » ضمیری غصننه راجعدر (اخنی) فعلی فاعلیله ملاحظ اولق اوزره فلك برکیسه‌یی برباد و برکشته قیلوب هلاك ایلك دیمك اولان اخناءدن فعل ماضی و بیت سابقدکی « اذاقیل » نك جوابیدر (هوی) برشی آغمق واشاغی دوشمك معناسنه اولان هویدن ماضیٔ غائبدر (مضض) مصیبت آجیسی دیمکدر .

ابیات مرقومه حزین‌ورنك کندی زوجی حفنده سویلمش اولدیغی برمرثیهٔ بلیغه اولوب مآلنده ابتدا حکندی نفسیله زوجنی برکوکدن سورمش ایکی شاخه تشبیه ایدرك « بر بروقت اویله ایکی شاخه مشابه ایدك که براصلدن یتشمش وکرکی فیضلنوب بوی آتمشیدی وقتاکه « بونلر دال بودق پیدا ایتدی وکولکه‌لری کوزلاشدی » دیدیلوب میوه‌دار اولمزه انتظار اولنق جاغنه ایردك حادثهٔ دهریزم برمزی اهلاك وافنا ایتدی » دیوب بعده عشیرتی خلقنی دخی نظره الهرق انلری کندی نفسیله برابر نجمه وزوجنی قره تشبیه ایله « بر شول کیجه‌نك کواکبی مثابه‌سنده ایدك که اره‌لرنده آیدنلق و پرتجی برآی وار ایدی اول ماه منیر اره‌دن کندی » دیمك ایستمشدر نهایت بیتده دخی زوجنه خطابا « ارتق سن بزه هرنقدر حزن والم براقدك ایسه محمود وممدوح اوله‌رق کیت که بزم سمع و بصرمز اولدیغك یعنی بیلمزده پك مرغوب ومعتبر بولدیغك حالده کوچشکدرز » دیمشدر .

(صفیهٔ زاهده)

ایرانده سلطان ابو سعید خان عصرنده زهد وصلاح ایله مشهورهٔ اولان صفیه‌درکه رجال ونسادن پك چوقلری کندیسنه مرید ومعتقد اولمشلر ایدی خان مشار الیهك سوت همشیره‌سی (قونقرات خاتون) دخی انك جلهٔ مخلصاندن اولمغله زیارتنه کیدر وفیض مصاحبتی اغتنام ایلر ایدی برزیارتنده شاعر خوش طبع (سراج الدین قری) بی دخی برلکده کوتورمکله طعام اولنور ایکن یمك اوزرینه تحف بر ماجرا وقوع بولمشدرکه بیانی سفینة الشعراده شاعر مومالیهك ترجمهٔ حالنده موجود اولوب بی ادبانه اولدیغندن نقلندن تأدب اولنمشدر اه

زاهدات زنادن برده (جمال خلوتی) حضرتلرینك كريمه‌لری (صفيه) واردركه سنبل افندی حضرتلرینك حليه‌سی ايدی ٠
جمال خلوتی حضرتلری اكا برخلوتيه‌دن شول ذات نجسته صفاتدركه عصرسلطان بايزيد خان ثانيده استانبولده واقع زلازل وطاعونك استشفاع اندفاعی ضمنده روضهٔ مطهره جانب عليه‌سنه مبعوثيتی بالجمله علما وصلحانك تنسيبی وبالذات پادشاهك امر وتنبيهی ايله قرار كير اولمرق صوب عالئ مذكوره عازما اسكداره قدم نهاد ميمنت اولدقلری كون باذن الله تعالی اوبليه‌لر كلبا برطرف اولمشدر ٠ اخلاقجه اصل ارانه‌جق جهت شوراسيدركه مشاراليه حضرتلری اول‌وقت ه ن نه درجه سزاوار سخط وعقوبت بركيمسه ايشمكه اهل استانبول بنم يوزمدن اوقدر زحمت ومصيبتلره اوغرادیلر ايچلرندن انفكاك ايتديكم كون فورتلديلر» پيورمشدر ٠ كنديلری اوعزيتلرندن عودت ايتيوب ايفای حج صوريله تحويل نيت ايدرك كتمكده‌ن ايكن عمرلری حوالیٔ حجازده انجامه رسيده اولمله كريمه‌لری (صفيه) خاتونك سنبل افندی به تزويجنی كنديلری وصيت بيورمشلردر (سنبل افندی) حضرتلری مولانای مشار اليهك اخص خلفاسندندر اه
(صفيه خاتون) برده سلطان محمد خان ثالث والده‌سی اسميدركه سلطان مراد ثالث زوجه‌لرندن ايدی مشار اليه سلطان مراد تخت سلطنته جلوس ايدنجه قدر اكا منحصر ايديلر جلوسلرندن صكره همشيره‌لری (اسما خان سلطان) كنديلرينه برنجه پری جمال جاريه اهدا ايتمكله سلطان مشار اليه اندن صكره جمع جواريه اول درجه انهماك ايتمشلركه اطرافده الثوب اهدا ايديلمكله برجاريهٔ حسنا برقامشلر وحتی بكر اولانلرده اشقرا واهدابه سزاری قالميوب كيدرك ثيبلره قدر تنزل ايتمشلر ٠ تاريخ ديركه اسما خان سلطانك هديه ايتديكی جاريه‌لره ابتدا شهريار حضرتلری متقرب اولمامقله بوحالی والده‌لری (نوربانو) خاتونه كشف ايتدكلرنده والده سلطانك ذاتا (صفيه خاتون) حقنده غيظ وكينی اولمغله باننده متقرب اولان جاريه وسائر شهر قاينلرينی اخذ وضرب وتخويف ايله پادشاهك رجوليتنی عقد ايتدكلرينی انلره اقرار ايتدردی وعقدی كنوردوب حل ايلدی اندن صكره پادشاه برمنوال محرر جاريه دوشكونی اولدی اه قال والعهدة على اراوی ٠

(صفية بنت بجير) و (صفية بنت بشامه) و (صفية بنت ثابت) و (صفية بنت الخطاب) و (صفية بنت شيبه) و (صفية بنت ابى عبيد) و (صفية بنت محميه) صحابيه‌لردر بو اسمده درت صحابيه خاتون دها واردركه انلر اسد الغابه‌ده غير منسوبه اوله‌رق كوسترلمشدر *

(صواحب يوسف)

يوسف عليه السلامك صاحبه‌لرى يعنى مقارن ومصاحبه‌لرى معناسنه اوله‌رق قصه جمله‌نك معلومى اولديغى اوزره جناب زليخانك حضرت يوسفى انلره عرض ايتمش اولديغى قادينلر مراددركه مجموعى سورهٔ يوسفده‌كى « وقال نسوة فى المدينة » الخ آيت كريمه‌سى تفسيرنده تصريح اولنديغى اوزره عزيز مصرك پرده داريله شرابدارينك وانمكجى باشيسنك وسايس باشينك وحبسخانه مديرينك حرملرندن عبارت بش خاتوندر حضرت يوسفه زليخايه اطاعتى توصيه ايتدكلرندن انلرله قادينلرك مكر ومذمتلرى مراد اولنور * طائفهٔ نسادن شكايت صددنده (صواحب يوسف) اطلاقى « المعول عليه » ايله « عماد البلاغه » ده بيان اولنديغنه كوره بين العرب شايع وحتى بو تعبيرك بعض زوجات مطهراته خطابا فم سعادتدن صدورى دخى واقعدر (*)

(صهباء بنت ربيعة التغلبيه)

حضرت على زوجاتندندركه اولاد جناب مرتضادن (عمر) و (رقيه) اندن متولد اولمشدر كنديسى فى الاصل حضرت ابى بكر زماننده واقع وقائع حضرت خالددن (عين التمر) نام محل وقعه‌سى سباياسندن ايدى قاله ابن الاثير وابو الفدا *

حرف الضاد

(ضباعه)

اسد الغابه‌ده كوسترلديكنه كوره صحابياتدن اوچ خاتون جليلة القدرك

(*) فى الحديث ولما اشتد مرضه صلى الله عليه وسلم آذنه بلال بالصلاة فقال مروا ابا بكر فليصل بالناس قالت عائشة فقلت انه رجل رقيق وانه متى يقم مقامك لايطيق ذلك فقال مروا ابا بكر فليصل بالناس فقلت مثل ذلك فغضب وقال انكن صواحبات يوسف مروا ابا بكر فليصل بالناس فتقدم ابو بكر اه

اسملری اولوب انلردن بری (ضباعة بنت الحارث الانصاریه) درکه کبار صحابیاتدن اولان (ام عطیة الانصاریه) حضرتلرینك همشیره سیدر ودیکری (ضباعة بنت الزبیر بن عبد المطلب) درکه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمزك عمزاده لریدر و دیکری (ضباعة بنت عامر بن قرظ العامریه) در اه قاموسده « ضباعة الکبری » نامیله بر دیکر ضباعة بنت عامر ایله (ضباعة بنت عمران) زیاده اولمشدر .

مذکور ضباعه بنت الزبیردن اون بر حدیث شریف مروی اولدیغی مشاهیرات جناب محی الدینده محرردر رضوان الله تعالی علیهن اجمعین .

وشول (ضباعه) که شاعر قطامینك اشبو

فی قبل التفرق یاضباعا * فلایك موقف منك الوداعا

مطلع بیتنده مرخما واقع اولمشدر عبدالله بن الزبیر عمالندن اولان (زفر ابن الحارث الکلابی) کربمه سیدر شاعر مرقوم پدرینك دست اسرینه یکدکده تخلیهٔ سبیلیله حقنده تحمیل من واحسان اولنسنی (ضباعه) تنسیب وتوصیه ابتدیکندن (زفر بن الحارث) مرقومی آزاد و یوزعدد دیشی دوه اعطاسیله دلشاد ایتمشیدی اکا بناء شاعر مرقوم (زفر) حقنده نظم ایتمش اولدیغی قصیدهٔ مادحه سی مطلعنده مزبوره یه خطابا « سنکله وداعمز سارك وداعی کبی وداع فراق اولسون » مآلیله

فی قبل التفرق یاضباعا * فلایك موقف منك الوداعا

دیمشدر وفقط مسند الیهی نکره ومسندی بالعکس معرفه قیلمغله لفظنده خلاف مقتضای ظاهر اتواعندن قلبی اعتبار ایلمشدر « فلایك وداعك لنا فی موقف » سبکنده درنته کیم تلخیص اطرافنده مشروحدر .

(ضعف)

عباسیه مغنیاتندن وامین خلیفه نك جاریه لرندن برمغنیهٔ مشهوره اولوب امینك فلاکت قتلی قصه سنده اندن شویله بر اتفاق غریب واقع اولمشدر که امین خلیفه بالاده (زبیده) عنوانده مذکور (طاهر ذوالیمینین) طرفندن بغداد ایچنده محصور قالمش اولدیغی صوك کونلرینك برنده بو قری بعض شی اوقومق اوزره حضورینه کتورتمشیدی مزبوره تغنی یه آغاز ایله اتفاقا نابغهٔ جعدینك شو شعر بینی سویلدکده

کایب لعمری کان اکثر ناصرا * وایسر جرما منك ضرج بالدم

مآل بيتده واقع دم آلود ملك سوزندن (امين خليفه) نشاؤم ايدرك ضعفه بشقه برشي اوقومسني امر ايتمش وانك اوزرينه مزبوره

ابكي فراقكم عيني فارقهـا * ان التفرق للاحبـاب بكاء

مازال يعدو عليهم ريب دهرهم * حتى تفانوا وريب الدهر عداء

بيتلر بني تغنيه باشلادقده انلركده مآلى مفارقتى اشراب ايتمكله امينك اكلمه جاني صيقلمش وحتى « بويله مشؤم سوزلردن بشقه برشي بيلمورميسين » ديو ضعفى تكديرينى موجب اولمشيدى « اوچنجى دفعه سنده دخى مزبوره دن ابيات آتيه

أما ورب السكون والحركه * ان المنـايا كثيرة الشرك

ما اختلف الليل والنهار وما * دارت نجوم السماء في الفلك

الا لنقل السلطان عن ملك * فدزال سلطانه الى ملك

تغنيانى صادر اولمق و بونلر ايسه پادشاهك بياغى عواقب حال فلاكت اشتمالنى شرح وترجمه ايدر درجه ده بولنمق جهتيله امين خليفه نك زمام اختيارى ربوده سر پنجهٔ حيرت وحدت اولهرق مزبوره يى حضورندن طرد ايلمسى كندينك (زب رباح) تسميه ايتديكى غايت مصنع بربلور قدحى دخى اوراق اورته يرده بولنهرق ضعفك پاى رعشـه دار ينه تصادف ايدوب شكست اولمغله مشاراليهك الم وتطيرى برقاندها اولدى اما نهاية الامر برايكى كون صكره بيتلرك سرّ شآمتى ظاهر اولوب مشاراليه قتل اولنمشدر .

(ضوء الصباح)

صباح ضياسنى معناسنه اولهرق بالاده مذكور (ام الخير خديجه) درگه محدثاتدن ايدى يديوز اوتوز درت تاريخنده وفات ايتمشدر .

(ضيفه خاتون)

« مسافر خانم » معناسنه اولهرق سلطان صلاح الدين ابو بينك برادرى اولان الملك العادل ابو بكرك كريمه سيدر دنيايه كلديكنده پدرينك ياننده مسافر بولنمغله آدينى (ضيفه) قويمشدر عقل وتدبير اهلى بر خاتون ايدى بشيوز سكسان ايكى ياخود سكسان برده حلبده تولد ايدوب التيوز قرق تاريخنده الى طقوز ياشلرنده اولديغى حالده يئه حلبده ارتحال دار بقا ايلمشدر حلب حكومتنى صاحبة الترجمه نك عموجه سى اولان

سلطان (صلاح الدين) برادری ملك عادلك الدين نزع ايله كندی مخدومی ملك ظاهره اعطا ايتدكدن صكره ضيفه خاتون مشارالیه ملك ظاهرك تحت زوجنه كچمش واندن (محمد) نام بر اوغلی اولمش ايديكه نوبت سلطنت اكا كلديكنده (الملك العزيز) ديو تلقب ايتمشدر انك التيوز اوتوز دزت تاريخنده وفاتی وقوعبله مسند حكومت اوغلی الملك الناصره انتقال ايتديكنده موما اليه هنوز سن صباوتده اولمغين امور دولت وزمام حكم سلطنت جده‌سی ضيفه خاتونك كف كفايتنه كچدرك موما اليها اولصورتله حلبده تمام التی سنه حكم وحكومت ايلمشدر ٠ ابو الفدا ديركه ضيفه خاتونك وفاتندن صكره انك حفيدی بولنان موما اليه (ملك ناصر) اون اوچ ياشلرنده اولديغی حالده رشدی اثبات اولنه‌رق حلب حكومتنده استقلال بولدی اه

و (ضيفه) معبر مشهور ابن سيرين جنابلرينك دخی والده‌لريدركه فی الاصل حضرت ابا بكر افندمزك جاريه‌لرندن ايدی رحمها الله تعالی ٭

حرف الطاء

(طبقه)

(وافق شن طبقة) مثل مشهورنده مذكور اولان طبقه دركه مثل مذكورك حلنده مبين بر وجهه كوره عقلای نسوان عربدن دانا بر قزدر انی (شن) نام بر عاقل اركك تزوج ايتمكله « ايكيسی بری برينه دنك واويغون دوشدی » مفهومنده اولمق اوزره حقارنده (وافق شن طبقة) ديتلمش وبو كلام يكديكره موافق دوشن هر ايكی نسنه حقنده استعمال اولنور امثالدن « تجره يووارلندی قپاغنی بولدی » مثلی موقعنده ضرب اولنور امثالدن اولمشدر مجمع الامثالده محكيدركه ذكر اولنان (شن) عقلای ناسدن اولمغله « بن البته كيدر طولاشور وكندم كبی دانا برقز بولور الورم ديو آتنه بنوب چيقديغنده برينه تصادف ايتمشديكه سلام وسؤال ايله انك دخی كندی كيده‌جكی كوبه كتمكده اولديغنی اكلايه‌رق مرافقت ايلمشدی بولده كيدرلر ايكن (شن) سؤال ايتديكه « بنمی سنی بوكانه‌يم سنمی بنی بوكانورسين » رفيقی « بو نصل سوز ايكيمزده آتلی اولديغمز حالده بری بريمزی نه كونه بوكانورز » ديمكله شن سكوت ايتدی

بونلر براز ایلرولیوب واره‌جقلری کویه یاقلاشدقلرنده بر طرفده بیچلمش
اکین کوروب رفیقنه « بوکا سن نه دیرسین بو اکین بینمشمی بینمامشمی »
دیدکده رفیقی تعجب ایدرك « سن نه شکل جاهل آدمسین : اکینی چوبلریله
کوریورسکده اکل اولنوب اولنمدیغنی صوریورسین » دیدی . شن ینه
سکوت ایدوب کویه واردقلرنده بر جنازه‌یه تصادف ایتملریله شن
« عجبا بو تابوتك ایچنده‌کی دیری یاخود اولومیدر » دیو سؤال ایدنجه
رفیقی انك بسبتون حمق و بلاهتنه حکم ایله « بن سنك کبی جاهل واحمق
کیمسه کورمدم » دیو صورت انفعال کوستردی و مع مافیه کندی
اورانك یرلیسی بولنمق حسبیله رفیقنی بشقه خانه‌یه کوندرمکی مناسب
کورمیه‌رك کندی خانه‌سنه کوتوردی کندینك (طبقه) اسمنده بر کریمه‌سی
وار ایدی « بابا مسافر کیمدر » دیو سؤال ایتمکله « بولده رفاقت ایتدی
ولکن پك جاهل واحمق بر کیمسه‌در بکا شونلری صوردی » دیو قزینه
بر وجه اشتکا نقل ماجرا ایلدکده قزی « بابا اوکیمسه احمق دکل :
انك « بنمی سنی یوکلنه‌یم سنمی بنی » دیمسی سنمی بر سوز آچارسین یوقسه
بنمی برشی سویلیمده یول یورغلغنی طویمیه‌رق قطع مسافه ایده‌لم دیمکدر
بیچلمش اکینی کوروب عجبا اکل اولنمشمیدر دیدیکی صاحبلری عجبا
او اکینی صاتوب پاره‌سنی یمشلرمیدر دیمکدر . جنازه‌یه مرده‌میدر
زنده‌میدر دیبشی عجبا بو میت کندینك نامنی احیا وابقا ایدر اهل واولاد
ترك ایتمشمیدر دیمکدر » دیو شنك سؤاللرینی باباسنه بر بر توجیه
وتفسیر ایلینجه مرقوم طوغری شنك یاننه کلوب براز لقردیدن صکره
سنك بولده‌کی سؤاللریکی سکا شرح ایده‌یم ایسترمیسین دیوب قزدن
الدیغنی صاتمغه باشلامشیدی اتمام ایتدکده (شن) بو سوزلر سنك دکلدر
صاحبی کیم ایسه بیان ایله دیدی اودخی « قزمدر » دیو ایشك
طوغریسنی خبر ویرمکله (شن) بن بویله بر قز ارایوردم دیوب مزبوره‌نك
تزوجنه طالب اولدی وابوینك اذن وتزویجلریله قزی الوب کندی
قبیله‌سی ایچنه کتوردی انلرده بالتجربه قزك عقل ودرایتنی اکلایه‌رق
(وافق شن طبقه) دیدیلر . بعدذلك بو تعبیر یکدیکره موافق هرایکی
نسنه حقنده مستعمل اولدی اه

بو معناده متأخرین (وافقه فاعتنقه) دخی دیرلر اه

(شن) برده کوچك قربه و (طبقه) هرشیئك قپاغی و پوشیده‌سی معناسنه‌ده کلدیکی ایچون مثل مزبوره قربه قپاغنه اویغون کلدی معناسی دخی ویرلمشدر . پك موافق ومتناسب شی حقنده (اوفق للشیء من شن لطبقه) دینلمك دخی امثالدن اولوب (شن) و (طبقه) لفظلرنجه بیان اولنان معنیین بونده دخی ملاحظدر .

(طثریه)

عصر جناب معاویه شعراسندن ٥ (یزید بن الطثریة) دیدکلری شاعر مشهورك والده‌سیدرکه شاعر موما الیه «یزید بن سلمة بن سمرة بن سلمة الخیر ابو المکشوح القشیری» اولوب والده‌سنه اضافتله تعین ایتمشدر . یوز یکرمی التی تاریخنده یمامه‌ده اولان محاربه‌لرده ولید بن یزید بن عبد الملك معیتنده مقتول اولمشیدی سابقة الترجمه (زینب بنت الطثریة) دخی بو خاتونك قزی وشاعر موما الیهك همشیره‌سی اولوب ترجمه‌سنده ذکر اولنان مرثیه ابیاتنی حماسه شراحنك اشعارلری اوزره مزبوره برادری موما الیه حقنده سویلمشیدی . خلافا لما ذکره ابن الاثیر فی الکامل .

(طرفة القینة)

عصر عباسیه مغنیاتندن برجاریهٔ ظریفه وشاعره‌درکه زادکان عباسیه‌دن عبدالله بن نصرك هواداری وعبدالله دخی انك مفتون اطوار وکفتاری ایدی . ابیات آتیه طرفه‌نك موما الیه حقنده سویلدیکی اشعارندندرکه انلری کاملده وحدیقة الاتراحده محکی اولدیغی اوزره امام مبردك حاضر اولدیغی برمجلسده تغنی ایلمشدر

لیس یجری علی لسانی شیء * شهد الله لی سوی ذکراکا
ذاك ان الفؤاد قد صار منی * مذجری الود بیننا مأواکا
وتمثلت حیث کنت لعینی * فهی ان غبت اوحضرت تراکا
لیس تخلو جوانحی منك وقتا * هی کل مشغولة بهواکا

اذا هام قلبی لم أجد من یرده * الی سوی ذکراك والموت فی الذکر
واطمعه فی الوصل منی تعللا * وان کنت منه آیسا آخر الدهر
فکم عبرة فی جنح لیل سفحتها * وکفی علی خدی الی وضح الفجر
افکر ما یجری الیك وما الذی * أزلك عما قد عهدت ولا أدری

٥ قاله فی تاج العروس

فلوان شرق الارض بيني وبينكم * وقومي وراء الشمس حين تغيب
لوافيتكم أطوى السباسب بينكم * وقال الهوى لي انه لقريب

(طغای الخوندة الكبرى)

سلطان مصر الملك الناصر محمد بن قلاوون زوجه‌سی اولان خاتون طغایدر که اصطلاحلرنده (خونده طغای) دخی دیرلر بالاده (ام انوك) عنوانیله بیان اولنان خاتوندر فی الاصل ابن قلاوونك جمله‌ٔ جواریسندن اولوب مشار الیه انی اعتاق وتزوج ایلمشدر (١) کندیسی بدیعة الجمال برخاتون اولوب مصرده سائر ملوك ترك نسوانك نائل اولدیغی سعادته ایرمش وماعداسنك مثلنه واصل اولهمدیغی لذائذ ایله متنعم اولمشدر سلطان مشار الیه ائدن ماعدا برخاتونك محبتی اوزره ثبات ایتمامشدر بجه عزمنده جوانمرد شهیر قاضی کریم الدین الکبیر معینده کیدرك خاتون طغایك راحتنه بردرجه تقید ایتمشدر که دوه‌لرله ایجلرنده سبزه مزروع صاقسیلر طاشمش وتازه سوت المق و پنیر یاپمق ایچون صاغملی اینکلر کوتورمشدر صباح اقشام کندیسنه تازه پنیر طعامنی اکسك ایتمامشدر ٠ مقریزی دیرکه اثنای راهده کل یوم سبزه و پنیر اطعمه‌سی ترك اولنمیوب معتاد اوزره تهیئه اولندیغی حالده سائر الوان اطعمه نه دراو اولمق لازم کلورسن قیاس ایله اه موما الیه قاضی کریم الدین وسائر امرای موجودین قوناق یرلرنده پیاده اولوب خاتون طغایك رکابنده یوررلر و پادشاهلره مخصوص تخت ایله کندیسنه تحیه وتواضع ایدوب پر اوپرلر ایدی ٧٣٩ تاریخنده مشار الیها بومنوال اوزره برده امیر بشتاکی معینه الهرق حج ایتمشدر اه دمشق الشام امیری (تنکز) هر نه وقت ملك ناصره برشی تقدیم ایدهجك اولسه خونده طغایه دخی بهمه حال برخیلی تقدمه‌سی اولورایدی ٠ ملك ناصرك وفاتندن صکره دخی خونده طغایك عظم شانله خلال کلیوب ارتحال دار عقبی ایدنجه قدر احترام واحتشام اوزره اولدی ٠ مشار الیها یدیوز قرق طقوز سنه‌سنده وبا خسته‌لغی خلالنده ارتحال ایتمشدر بیك نفس جاریه‌سی وسکسان نفر طواشیسی واموال کثیره‌سی قالدی عفیفه وطاهره کثیرة الخیر والصدقات برخاتون ایدی برچوق جواری تجهیز ایتمشیدی انلرك هر بریله معیشتلر

(١) وبقال انها اخت الامیر اقبغا عبدالواحد منه

باغلادی اوغلی ایچون حیلی خیرات ایتدی • باب البرقیه خارجنده صحرده کندی بنا کرده‌سی اولان خانقاه ام انوکه دفن اولنمشدر رحمها الله تعالی •

(طوطی قادین)

سلطان سلیمان سرایلیلرندن وشعر وفصاحت اربابندن برخاتون اولوب انی سلطان مشارالیه شاعر باقی افندی یه تزویج ایلمشدر احباسندن بری « طوطی یه مقارن اولدیکز » دیو باقی افندی یی تبریك ایتدیکنده (باقی) « بهی برادر طوطی دیو بیك اوچورمه قارغه‌در » دیمش ایمش : طوطی قادین بونی ایشتمکله بغتة اولمسیکز طوطی غرابه همنشین * بینه شکوایی غراب ایلر غرابت بونده‌در دیمشدر اه خراباتك بزم ثانیسنده بو بیت

جوردهر ایله اولور بلبل غرابه همنشین * بینه شکوایی غراب ایلر غرابت بونده‌در

صورتیله قائللری معلوم اولمیان ابیات عدادنده ذکر اولنمشدر •

بوما آلده راتب پاشانك شوبیتی غلط اولان (انسیت) لفظنی حاوی اولدیغی ایچون مغلوطدر

خلاف جنس ایله انسیت استوار اولمز
غراب طوطی یه طوطی غرابه میل ایتمز

(طیبه)

حمام طیبه لا حمام منجاب * حمام طیبه سخن واسع الباب

بیتنده مذکوره اولان طیبه درکه مایعول علیهده بیان اولندیغی اوزره وقتیله بصره شهرنده (حمام منجاب) مثللو مشهور اولان (حمام طیبه) نام حمام بنامك صاحبه‌سی ایدی (حمام منجاب) بروقت اکا رقابت اوزره اولمغله حز بوره براز اقچه اعطاسیله شعرادن برینه بیت مرقومی سویلتمش اولدیغندن حمام منجابك یونیجیلرینی اوصورتله بتون کندی حمامنه جلب ایلمشدر •

حرف الظاء

(ظبیه)

صحابدن ابوقتادة الانصاری حضرتلرینك حلیله‌سی اولان ظبیه درکه براءبن معمور الصحابی کریمه‌سی بر صحابیهٔ جلیلة القدردر قادینلر حقنده

جهاد ایله صلات جمعه‌نك واجب اولمدیغنی صاحب شریعت علیه ازکی التحیة افندمز حضرتلری « لیس علیکن جمعة ولاجهاد » قول شریفلریله اکا خطابا بیان بیورمشلردر . و (ظبیة بنت وهب) صحابیات ایچنده ام ابی موسی الاشعری اولمق اوزره مذکور اولوب علی قول ابو موسی الاشعری حضرتلرینك والده‌لری طفیة بنت وهبدر اه

(ظبیه) برده جواری مغنیاتدن برینك اسمیدرکه (ظبیة الوادی) دیدکلریدر موسیقی‌یی (معبد) نام مغنئ مشهوردن مشق ایلمشیدی فی الاصل حجازیه اولوب اخیراعراقه دوشمشدر . و (ظبیة بنت وزیر الباهلیة) اغانیده مذکور ادیبه‌لردندر .

(ظلمه)

ظانك کسر وضمی ایله عربده هذیل قبیله‌سی قادینلرندن (اقود من ظلمة) مثلنك منشئی بد سیرت برعورتدر مدت عمرینی فحش وفجور ایله کچروب تمام اختیارلیوب عملمانده اولدقده برکیچی تکه‌سی اشترا ایتمش ودائما انی کیچیلرینه چکوب تماشا ایلمکله اکلنمکه قالمش ایدی بناء علیه حقنده (اقود من ظلمة) دیو ضرب مثل اولندی اه اوقیانوس .

(اقود) کلمه‌سی معنای قیادتدن مأخوذ اولوب مزبوره‌نك مثل مذکوره متفرع ماجرالری مجمع الامثالده مبیندر .

تم طبع الجزء الاول من کتاب مشاهیر النساء ویلیه الجزء
الثانی ان شاء الله تعالی اوله حرف العین
فی غرة محرم سنة ١٢٩٥
فی المطبعة العامرة وله الحمد
فی الاولی والآخرة

3 1761 07292291 7